

FFI:s (Fria Fackföreningsinternationalen) granskning av

Kränkningar av fackliga rättigheter 2004

Innehåll		MELLANÖSTERN	42
FÖRORD	4	BAHRAIN	42
EUROPA	5	FÖRENADE ARABEMIRATEN	43
ANDORRA	5	IRAK	45
BELGIEN	6	IRAN	46
BOSNIEN OCH HERCEGOVINA (BiH)	7	ISRAEL	47
BULGARIEN	8	JORDANIEN	49
CYPERN	9	KUWAIT	50
ESTLAND	10	LIBANON	51
GEORGIEN	11	OMAN	52
KROATIEN	12	PALESTINA	53
LETTLAND	14	QATAR	54
LITAUEN	14	SAUDIARABIEN	55
MALTA	16	SYRIEN	56
MOLDAVIEN	16	YEMEN	57
POLEN	18	AFRIKA	59
RUMÄNIEN	20	ALGERIET	59
RYSKA FEDERATIONEN (RYSSLAND)	21	ANGOLA	61
SCHWEIZ	24	BENIN	61
SERBIEN OCH MONTENEGRO (tidigare Federala republiken Jugoslavien)	26	BOTSWANA	62
SLOVAKIEN	27	BURUNDI	64
SPANIEN	28	CENTRALAFRIKANSKA REPUBLIKEN	65
STORBRIANNIEN	29	DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO	66
TJECKIEN	32	DJIBOUTI	68
TYSKLAND	33	EGYPTEN	69
UKRAINA	34	EKVATORIALGUINEA	70
UNGERN	36	ELFENBENSKUSTEN	71
VITRYSSLAND	38	ETIOPIEN	71
		GABON	73
		GUINEA	73

KAMERUN	74	BURMA	114
KENYA	76	FILIPPINERNA	117
KONGO	78	FIJI	119
LESOTHO	79	HONG KONG	121
LIBYEN	80	INDIEN	123
MADAGASKAR	81	INDONESIEN	126
MALAWI	82	JAPAN	130
MAROCKO	83	KAMBODJA	132
MAURETANIEN	83	KAZAKSTAN	134
MAURITIUS	85	KINA	135
MOÇAMBIQUE	86	KIRGIZISTAN	140
NAMIBIA	87	NORDKOREA	141
NIGERIA	88	LAOS	142
RWANDA	90	MACAO (Kina)	143
SENEGAL	91	MALAYSIA	144
SUDAN	92	MALDIVERNA	146
SWAZILAND	93	NEPAL	146
SYDAFRIKA	94	PAKISTAN	148
TANZANIA	96	SINGAPORE	151
TCHAD	97	SRI LANKA	153
TOGO	98	SYDKOREA	155
TUNISIEN	98	TADZJIKISTAN	161
UGANDA	99	TAIWAN (Republiken Kina)	162
ZAMBIA	100	THAILAND	163
ZIMBABWE	102	TURKIET	168
ASIEN OCH STILLAHAVSOMRÅDET	108	VIETNAM	171
AUSTRALIEN	108	AMERIKA	174
AZERBAJDZJAN	111	AMERIKAS FÖRENTA STATER	174
BANGLADESH	112	ARGENTINA	177
BRUNEI	114	BELIZE	179

BOLIVIA	179
BRASILIE	181
CHILE	183
COLOMBIA	185
COSTA RICA	191
DOMINIKANSKA REPUBLIKEN	194
ECUADOR	196
EL SALVADOR	198
GUATEMALA	199
GUYANA	203
HAITI	203
HONDURAS	205
JAMAICA	206
KANADA	207
KUBA	209
MEXIKO	210
NICARAGUA	214
PANAMA	215
PARAGUAY	216
PERU	217
TRINIDAD & TOBAGO	219
VENEZUELA	219

FÖRORD

Årsrapporten fortsätter att svälla ut, en sorglig följd av det ständigt ökade antalet kränkningar av fackliga rättigheter under året. Den här upplagan, som beskriver förhållandena år 2003, innehåller fall från 134 länder över hela världen.

Det har skett en gradvis förändring av kränkningarnas art. Antalet dödsfall är färre i år, även om de fortfarande är 129 för många, men kränkningarna tar sig ofta mer försåtliga former. Många regeringar inför komplicerade procedurer för att förhindra att fackliga organisationer bildas, eller för att försvåra strejker. Detta framgår av avsnitten om lagstiftningen. Arbetsgivare kan låta bli att tillämpa de rättigheter som är erkända, eller så bryr sig regeringarna inte om att upprätthålla dem. Det framgår av avsnitten om förhållandena i praktiken.

De specifika kränkningar som rapporteras under året, som återfinns i den tredje delen av varje landrapport, t.ex. avskedanden av dem som organiserar eller deltar i strejker, hotelser, gripanden och fängelsestraff, syftar till att ge en så korrekt bild som möjligt av vad som sker i världen. Det sker emellertid många kränkningar varje dag, som aldrig rapporteras. Den enda utvägen som många av världens löntagare har, för att handskas med fientligheten mot fackliga organisationer och frånvaron av reellt skydd, är att hålla tyst.

En av de viktigaste anledningarna till den stadiga ökningen av kränkningarna är den ekonomiska globaliseringen, som fortfarande sker enligt en nyliberal dagordning på löntagarnas bekostnad. Många regeringar som vill försäkra sig om en plats på den globala marknaden ser fackföreningar som ett hinder för den ekonomiska utvecklingen. I Uganda har president Museveni offentligt bekräftat att strejkande textilarbetare massavskedades därför att "strejken kunde skrämra bort investerare". I Ecuador avskedades 70 banarbetare bara för att de tagit fram ett förslag till kollektivavtal. I Asien blev över 300 000 löntagare avskedade på grund av sin fackliga verksamhet, framför allt för att de strejkat.

Frizoner (EPZ, eller export processing zones) och multinationella företag som är verksamma i dem, fortsatte att trotsa fackliga rättigheter, i synnerhet på textilfabrikerna i Asien och Centralamerika. Många anställda i de fabrikerna är unga kvinnor, som måste stå ut med förfärliga förhållanden eftersom det inte finns några fackföreningar som skyddar deras intressen. Några få genombrott ägde rum, delvis tack vara den internationella fackföreningsrörelsens ingripanden. Beklädnadsarbetare i Honduras och på Sri Lanka vann fackligt erkännande, och det första och enda kollektivavtalet undertecknades i en frizon i Guatemala. Trots det, vägras den överväldigande majoriteten av världens mer än 50 miljoner löntagare i frizoner sin rätt att organisera sig fackligt och förhandla kollektivt.

Det finns några välkända ansikten i det här årets förbrytargalleri. Än en gång har det största antalet dödsfall skett i Colombia, där 90 personer mördades för sin fackliga verksamhet. Burma fortsatte att förtrycka varje tecken på fristående facklig verksamhet. I maj månad kastades Yao Fuxin och Xiao Yungliang i fängelse på grund av sitt fackliga arbete, anklagade för "omstörtande verksamhet". Mugabes regering fortsatte att visa att man inte tolererade Zimbabwe Congress of Trade Unions, och i Republiken Korea greps rekordmånga fackligt aktiva - 1 900 - och 201 av dem åtalades. I Venezuela fortsatte centralorganisationen CTV sin kamp mot regeringens upprepade försök att undergräva den fria fackföreningsrörelsen.

Mellanöstern är fortfarande den region där förtrycket är hårdast, men i vissa länder har fientligheten mot fackliga organisationer minskat något. Medan fackföreningar är helt förbjudna i Saudiarabien, tillåter Oman nu att löntagarna bildar kommittéer som skall representera dem och i Förenade Arabemiraten togs ett lagförslag fram för att skapa en nationell facklig federation. I Irak, som befriats från det absoluta förbud som rådde under Saddam Hussein, började löntagarna organisera sig igen och för första gången på 35 år genomfördes fria val av fackliga representanter på en arbetsplats.

De palestinska löntagarna i de ockuperade områdena, däremot, fick svårare än någonsin att bedriva någon form av normal facklig verksamhet.

Migrantarbetare är fortfarande sårbara. De utgör majoriteten av arbetskraften i Gulfstaterna men har bara få, om ens några, fackliga rättigheter. En mycket stor andel av dessa löntagare är kvinnliga hembiträden.

I Europa framstod Vitryssland som landet med det hårdaste förtrycket, i så hög grad att ILO beslutade tillsätta en särskild kommission för att undersöka brotten mot föreningsfriheten där.

I industriländerna vidtas kraftiga åtgärder för att slå sönder fackföreningar i USA. I Kanada har ytterligare begränsningar av rätten till kollektiva förhandlingar och strejkrätt införts i provinslagstiftning, och Australiens regering lade fram lagförslag som avsevärt skulle begränsa de rättigheterna, särskilt inom byggnadsindustrin.

EUROPA

Inledning

Under året förberedde tio länder i regionen sig för anslutning till EU, vilket bland annat innebar att de skulle försäkra sig om att deras lagstiftning överensstämde med EU:s sociala lagstiftning. I allmänhet erkänns fackliga rättigheter i de tio ländernas lagar men praktiken kan som vanligt släpa efter. Nio av länderna figurerar i den här översikten.

I Tjeckien har vissa arbetsgivare hållit inne löner för fackligt förtroendevalda medan andra gjort sitt bästa för att se till att kollektivavtalen inte skulle vara giltiga enligt lag. I Litauen kallade ledningen på en järnvägsvagnsdepå in de anställda en efter en, för att de skulle skriva under brev om utträde ur facket. De som vägrade avskedades. Också från Polen rapporterade fackliga organisationer många fall av avskedanden av fackligt aktiva. I det fortfarande delade Cypern fortsatte den turkcypriska myndigheten att visa sin fiendliga inställning till fackliga organisationer.

De värsta kränkningarna av fackliga rättigheter inträffade emellertid utanför EU, under regeringar som föredrog att ta kontrollen över fackliga organisationer eller arbetsgivare som bildade gula fackföreningar.

Vitryssland är den allra största boven. Centralorganisationen FPB hålls i ett hårt grepp av presidentförvaltningen som har givit sig själv rätt att avregistrera fackföreningar som vägrar gå med i den av regeringen skapade fackliga organisationen BIA. Flygledarnas organisation upplöstes av den anledningen. Enskilda som protesterar kan hamna i fängelse, vilket hände Aleksandr Yaroshuk, ordförande för den fristående organisationen av demokratiska fackliga organisationer, BCDTU. Han dömdes till tio dagar. Två andra fackföreningsmedlemmar som hamnade i fängelse var Vladimir Odynets, BCDTU:s advokat (fem dagar) och Aleksandr Bukhvostov, ordförande för bilarbetarnas och lantarbetarnas organisation (tio dagar). De ständiga och uppenbara kränkningarna av föreningsfriheten ledde i november till att ILO:s styrelse tillsatte en kommitté som skall undersöka situationen för fackliga rättigheter i Vitryssland.

Även i Moldavien var trycket hårt på fackligt aktiva för att få dem att lämna oberoende organisationer och gå med i den av regeringens stödda konfederationen Solidaritate. Offentliganställdas organisationer utsattes för en systematisk kampanj, liksom också livsmedels- och lantarbetarförbundet och organisationen för anställda inom utbildning och forskning.

I Georgien skedde påtryckningarna lokalt när borgmästaren i Bolnisi genom hot om avskedanden och om att familjerna skulle skadas tvingade lokala fackliga ledare att gå med i en organisation han själv skapat och kontrollerade. I Rumänien skapas gula fackföreningar av vissa arbetsgivare i den privata sektorn för att motverka oberoende organisationer. Utländska och i synnerhet multinationella företag är de mest antifackliga arbetsgivarna i landet. Problemet har uppstått på grund av privatiseringar och finns inte bara i Rumänien.

I Ryssland drabbades anställda i sjötransporter av påtryckningar för att gå med i en gul organisation. Det förekom också antifackliga trakasserier inom gruv- och metallindustrin. I Norilsk Nickel hotades fackliga ledare och aktiva, anställda uppmanades lämna sina fackföreningar och fackliga representanter isolerades. På fabriker inom Mairgruppen ledde en kampanj mot facket till att flera lokala fackföreningar upplöstes.

Det förekom också personangrepp. I Ukraina måste ordföranden för den lokala gruvarbetarefackföreningen läggas in på sjukhus sedan han överfallits av en gruvägare. Vid ett annat tillfälle måste en metallarbetarledare opereras efter ett överfall.

I Litauen infördes ny lagstiftning som stärkte rätten till kollektiva förhandlingar även om det fortfarande återstår att se i vilken utsträckning den kommer att tillämpas.

Färre västeuropeiska länder förekommer i den här översikten, men regionen är inte fläckfri. I Storbritannien drog en TUC-rapport slutsatsen att vissa arbetsgivare – om än en liten minoritet – anlät konsulter från USA för att motverka facklig organisering. I Schweiz sade detaljhandelsjätten Migros upp ett kollektivavtal och meddelade affärschefer att de skulle hindra fackliga representanter från att träffa de anställda.

ANDORRA

Folkmängd: 64 000

Huvudstad: Andorra

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Det finns inget lagstadgat skydd för fackliga rättigheter. Den förväntade nya lagstiftningen om rättigheter i arbetslivet har ännu inte synts till.

LAGSTIFTNINGEN

Omodern lagstiftning

Författningen erkänner föreningsfriheten och landet undertecknade den europeiska sociala stadgan i november 2000. Inga nya lagar har emellertid hittills antagits för att anpassa nationell lagstiftning till den.

Författningen erkänner löntagarnas rätt att försvara sina ekonomiska och sociala intressen, men hänvisar inte uttryckligen varken till kollektiva förhandlingar eller strejkrätten. Det finns heller inga lagar med sanktioner för diskriminering av facklig verksamhet. Inom den privata sektorn kan arbetsgivare avskeda anställda utan ersättning, vilket medför att den avskedade förlorar alla sina socialförsäkringsförmåner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Inget skydd

Arbetsinspektionen tar inte emot några anmälningar från anställda såvida de inte undertecknar dem. Anmälarens namn kommer omedelbart till arbetsgivarens kännedom och denne kan utan problem avskeda honom/henne eftersom det inte finns lagstadgat skydd mot sådan vederläggning.

Erkännande av fackliga organisationer

Fram till år 2001 hade regeringen inte beviljat några fackliga organisationer erkännande enligt lag. Det enda undantaget var polisförbundet, som mer liknar en vanlig förening än en fackförening och har varit registrerad sedan år 1983, då många fackliga organisationer begärde att bli erkända. Arbetsgivarorganisationerna, å andra sidan, har blivit vederbörligen registrerade och kan därför ensidigt fastställa sina anställdas arbetsvillkor.

Vissa förbättringar skedde under år 2001, då regeringen godkände registrering av nya föreningar. Fackliga organisationer blev erkända genom att kalla sig själva "föreningar", som Andorran Trade Unions' Association med tio fackliga organisationer från både offentlig och privat sektor.

Kollektiva förhandlingar

Parlamentet antogs pröva lagstiftning för reglering av kollektiva förhandlingar men hittills har det inte blivit några resultat.

BELGIEN

Folkmängd: 10,3 milj.

Huvudstad: Bryssel

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Det har inte kommit någon fullständig rapport om det "gentlemen's agreement" som arbetsmarknadens parter slöt år 2002, för att återinföra obegränsad strejkrätt. Vissa arbetsgivare lyckades än en gång få domstolsbeslut som förbjöd strejkvakter. Det kom också rapporter om att några arbetsgivare agerade antifackligt.

LAGSTIFTNINGEN

Stark lagstiftning

Löntagarna har rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer efter eget val. Regeringen kräver inte att organisationerna registreras. Strejkrätten är erkänd liksom rätten till kollektivavtal.

Fackliga företrädare är i lag skyddade från diskriminering. Arbetsgivare som gör sig skyldiga till diskriminering måste återanställa personal som avskedats för fackliga aktiviteter, eller betala böter motsvarande ett års bruttolön.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lagstiftningen kringgås

Fackliga organisationer kan utnyttja sina rättigheter i praktiken och det finns en stark tradition av kollektiva förhandlingar. Några svagheter finns emellertid: arbetsgivare föredrar att betala böter framför att återanställa personal som avskedats på grund av facklig verksamhet, vilket tyder på att böterna inte är höga nog för att vara avskräckande.

Strejkrätten har i praktiken ofta underminerats. Under senare år har arbetsgivare gärna gått till domstol för att få strejker förbjudna. Domstolarna har ofta beslutat till arbetsgivarnas förmån och satt stopp för strejker genom hot om böter och förbud för strejkvakter. År 2002 kritiserade Europarådets kommitté för granskning av hur medlemsländernas lagstiftning överensstämmer med den europeiska sociala stadgan, Europakommittén för sociala rättigheter, påtalade beslut som förbjöd strejkvakter också när det inte förekom våldsamheter, hotelser eller trakasserier. Kommittén ansåg att domstolarna försökte avgöra strejkernas "lämplighet" och därmed deras "tillåtlighet" och att detta "riskerade att urholka" den lagstadgade strejkrätten.

Ett "gentlemen's agreement" som slöts av arbetsmarknadsparterna i mars 2002 skulle bidra till att återupprätta strejkrätten utan begränsningar. Arbetsgivarna förband sig att inte tillgripa rättsliga förfaranden förrän alla förlikningsförsök hade uttömts. Löntagarna åtog sig för sin del att respektera föreskrivna varselperioder före strejker. Den belgiska regeringen har emellertid inte ändrat sin lagstiftning för att förhindra att lagarna utnyttjas på ett sätt som riskerar att urholka utnyttjandet av den legitima strejkrätten.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Avskedad för facklig verksamhet

Luc Charneux, biträdande chef och fackligt representant för Food-Horeca-Services Federation (Horval-FGTB) på Hilton Hotel i Bryssel, sparkades efter tolv års anställning. Ledningen angav inga övertygande motiv för avskedandet den 21 oktober. Luc Charneux hade fullgjort sitt arbete utan anmärkningar och under sin tid på hotellet regelbundet befordrats. Sedan år 2000 hade han emellertid aktivt agerat för att arbetsvillkoren skulle respekteras, exempel vilotiderna mellan skift. År 2002 avskedade hotellet en kandidat i FGTB:s fackliga val. Dessutom valde ledningen att strunta i lagen och informerade inte Horval-FGTB om avskedandet i förväg.

Den 10 juni gick medlemmar av Centrale Générale des Service Publics (CGSP) i strejk i protest mot ett beslut av ledningen för Société Régionale Wallonne du Transport (SRWT) om att ta tillbaka Pascal Delire som avskedats tre år tidigare för sin verksamhet som facklig representant i Charleroi.

Språkrör sparkat

Språkröret för l'UBOT-FGTB, Bert Verhoogen, sparkades den 26 maj under en konflikt på DHL, på flygplatsen Zaventem. Konflikten utbröt i början av år 2003 när DHL:s ledning vägrade omförhandla kollektivavtalet på grund av att arbetsplatsen kanske skulle stängas. Ledningen försökte utöva påtryckningar på de fackliga representanterna för att få dem att underteckna en förklaring om att de inte skulle vidta några ytterligare åtgärder. De fackliga representanterna avvisade ledningens förslag och förhandlingar om ett nytt kollektivavtal ställdes in av DHL den 22 maj. De fackliga representanterna vägrades under flera dagar komma in på arbetsplatsen. Den 26 maj utbröt en strejk i protest mot att Bert Verhoogen avskedats. Strejken upphörde den 27 maj, men i slutet av året hade Bert Verhoogen fortfarande inte fått tillbaka sitt arbete. Arbetsgivaren vägrade ta tillbaka honom och anklagade honom för "oacceptabelt" uppförande mot ledningen och för att ha varit oförsämd, ljugit, hotat och förolämpat den.

Arbetsgivare respekterar inte "gentlemen's agreement"

Trots det "gentlemannaöverenskommelsen" som träffades i mars 2002 fick DHL ett domstolsbeslut som förbjöd strejkvakter den 27 maj och stoppade strejken om berörts ovan. Detta var emellertid en enstaka händelse och överenskommelsen från mars 2002 håller fortfarande.

BOSNIEN OCH HERCEGOVINA (BiH)

Folkmängd: 4 milj.

Huvudstad: Sarajevo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Trots att mer fullständig lagstiftning införts under de senaste två åren måste skyddet för fackliga rättigheter och fackligt aktiva fortfarande förbättras. Fackliga ledare trakasseras och hotas, och det finns fortfarande hinder för registreringen av fackliga organisationer, strejkrätten och kollektiva förhandlingar.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten är inskriven i arbetsmarknadslagen i såväl Bosnien och Hercegovina (Federationen) som i Republika Srpska (RS). Alla löntagare, inkl. migrantarbetare, men med undantag för militären, är fria att organisera sig fackligt. Avsaknaden av enhetlig arbetsmarknadslagstiftning som omfattar hela landet skapade svårigheter för fackliga organisationer som skall registrera sig. Lagen om föreningar och stiftelser, som gäller i hela BiH, antogs i december 2001 men innehåller inga föreskrifter om registrering av federationer som omfattar både Bosnien och Hercegovina.

Diskriminering av fackföreningsmedlemmar är förbjuden både i federationen och i republiken. Den som diskriminerar enskilda fackföreningsmedlemmar kan dömas till böter men det finns inga lagstadgade straff för arbetsgivare som hindrar facklig organisering.

Godkännande i förväg.

Tidsgränserna som anges i lagen för registrering av fackliga organisationer är mycket korta och innebär enligt ILO ett system med förhandsgodkännande. Om tidsgränserna överskrids kan det leda till oproportionerligt höga straff. Organisationen i fråga kan t.ex. tvingas upplösa sig eller så kan registreringen upphävas.

Begränsad strejkrätt inom offentlig service

Strejkrätten är erkänd och strejkande skyddas från vedergällning.

Vissa begränsningar av strejkrätten finns emellertid. Inom federationen måste arbetsgivaren underrättas om en strejk minst tio dagar innan den utbryter. Det skriftliga meddelandet måste ange skälen till strejken, platsen där den skall hållas och datum och tid då den äger rum. Dessutom kräver lagen att "produktionsunderhåll" garanteras under en strejk. Hur detta skall ske måste avgöras i förväg i samråd med arbetsgivaren, och tillkännages den dag då strejken skall starta.

I den serbiska republiken (RS) måste ett minimum av service ges av företag som betecknas som offentliga serviceorgan, och listan på sådana är onödigt lång. Anställda på dessa företag måste varsla om strejk minst åtta dagar i förväg.

Kollektiva förhandlingar, men inte för alla löntagare.

Rätten till kollektiva förhandlingar är erkänd i federationen och i republiken. I federationen är det emellertid oklart om anställda i privat sektor har rätt att förhandla kollektivt, eftersom det omfattande kollektivavtal som ger den rätten bara gäller offentlig sektor. Dessutom gäller en särskild arbetsmarknadslag i Brckodistriktet i BiH, som trädde i kraft i december 2000 och anger att kollektivavtal skall regleras i en särskild lag för distriktet. Hittills har ingen sådan lag trätt i kraft, vilket innebär att rätten till kollektiva förhandlingar inte erkänns och inte kan utövas i Brcko.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Registrering vägras

Regeringen fortsätter att utan skäl vägra registrering på BiH-nivå av fackliga organisationer som Confederation of Independent Trade Unions of Bosnia and Herzegovina och dess branschorganisationer.

Fortsatt diskriminering

Diskriminering förekommer fortfarande av fackföreningsmedlemmar och ledare trots att det strider mot lagen. Under den pågående privatiseringsprocessen har fackligt aktiva över hela BiH varit precis lika utsatta för avskedanden som andra löntagare. I vissa av de nyligen privatiserade företagen varnas anställda för att de blir avskedade om de går med i facket.

Strejksvårigheter

I federationen tolkar arbetsgivare föreskrifterna i lagen om att "produktionsunderhåll" skall garanteras under en strejk som om det skulle betyda "produktion som vanligt". Kravet på att omfattningen av fortsatt produktion först måste bestämmas är ett hinder som försenare strejker. Dessutom är löntagarna ofta rädda att förlora sina sociala avgifter, som företagen betalar, om de går i strejk.

Strejker har i regel genomförts för att driva igenom betalning av försenade löner. För att undvika förhandlingar med de fackliga organisationerna hävdar regeringen ibland att strejkerna är olagliga på grund av att de inte varslats inom föreskriven tid.

Kollektiva förhandlingar undviks

Trade Union Confederation of the Republika Srpska (TUCRS) meddelade att både regeringen och arbetsgivare gör allt de kan för att undvika förhandlingar med fackliga organisationer. Arbetsmarknadslagstiftningen för RS antogs i oktober 2000 men i slutet av 2003 fanns det fortfarande inget nytt nationellt kollektivavtal trots att kollektiva förhandlingar hade förts och regeringen ursprungligen lovat underteckna ett avtal senast i oktober 2003. Det trepartssammansatta ekonomiska och sociala rådet intensifierade sitt arbete under året, och ministrar med ansvar för selsättning, arbetsmarknad, energi och industri deltog i rådets arbete. Rådet har emellertid fortfarande svårt att främja kollektiva förhandlingar, särskilt som arbetsgivarna inte är ordentligt organiserade och därför inte deltar på ett effektivt sätt.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Lärarna gick i strejk för krav på högre löner. Ett avtal nåddes i slutet av året.

Hotelser

Kriminella grupper trakasserade och hotade fackliga ledare och i synnerhet arbetsplatsombud, avdelningsordföranden och till och med ledare på toppnivå i Bosnia-Herzegovina Trade Union Confederation (SSSBiH).

Hotelserna började kort efter den 20 april när SSSBiH lade fram förslag till ändring av lagen om privatisering av statliga företag. SSSBiH ville skydda löntagarnas rättigheter genom att göra det svårare att utnyttja privatiseringarna för olagliga vinster.

Hotelser och fysiska angrepp

Ordföranden för SSSBiH, Edhem Biber, började få hotelser i början av april och omkring den 25 april märkte han att han förföljdes. Muttrarna på däckan på hans bil som stod parkerad utanför hans hem lossades den 9 och 11 maj och än en gång den 25 juni.

Den 9 maj skuggades han av en BMW utan nummerplåtar när han lämnade fackets byggnad. Efter en stund körde BMW:n om honom och tvingade honom köra rakt framför en spårvagn som lyckligtvis hann stanna i sista minuten. BMW:n försvann omedelbart därefter. Edhem Biber anmälde händelsen till polisen som inte gjorde någonting förrän dagen därpå.

Den 26 juni fick Edhem Biber ett brev som uppmanade honom att hålla sig borta från privatiseringslagen och hotade honom och hans familj. Han anmälde det omedelbart till polisen som gjorde en utredning. Vid årets slut hade utredningen ännu inte givit något resultat.

BULGARIEN

Folkmängd: 7,9 milj.

Huvudstad: Sofia

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Rätten till kollektiva förhandlingar är fortfarande otillräckligt skyddad. Regeringen har valt att strunta i parternas krav på att strejkbudet i energi-, kommunikations- och vårdsektorerna skall upphävas och vill införa obligatorisk skiljedom.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen ger alla löntagare - utom militär personal - rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Lagändringar under år 2000 hade lämnat ett rättsligt tomrum i fråga om registrering av fackliga organisationer, vilket innebar förseningar eller avslag på ansökningar om registrering av vissa organisationer. Under år 2001 fick centralorganisationen CITUB igenom en lagändring som skulle tillåta registreringarna i avvaktan på en särskild lag i frågan. Statstjänstemän omfattas av särskild lagstiftning som erkänner deras föreningsfrihet.

Obligatoriska yrkesförbund för läkare och tandläkare har monopol på förhandlingar om nationella avtal på sina områden, vilket begränsar fackliga organisationers inflytande över vårdssystemet.

Strejkbegränsningar

Strejker är tillåtna när förhandlingar för att lösa en kollektiv konflikt misslyckats, när överenskommelse inte kan uppnås genom medling och/eller frivillig skiljedom och när arbetsgivare inte fullgör sina förhandlingsskyldigheter.

Anställda inom energi-, kommunikations- och vårdsektorerna samt militär och anställda inom rättsväsendet har inte strejkrätt. Offentliganställda har inte heller strejkrätt, utan får bara genomföra "symboliska" strejker. En nyligen genomförd ändring av lagen om statstjänstemän ändrade inte på det, vilket var en besvikelse. Politiska strejker är förbjudna, liksom strejker inom oumbärlig samhällsservice. Listan på sådan service är längre än ILO:s. Inom järnvägstransporter är strejkrätten kraftigt begränsad: minst 50 procent av verksamheten måste upprätthållas under strejk. Lagen tillåter att strejker förklaras olagliga om beslutet godkänns av två domstolar, d.v.s. efter ett första beslut och beslut i ett överklagande till appellationsdomstol.

Svagt skydd mot diskriminering

Arbetsmarknadslagstiftningen föreskriver sex månaders lön som ersättning när någon diskriminerats på grund av sin fackliga verksamhet. Det är emellertid den anställde som skall bevisa diskrimineringen och gå till domstol för att få ärendet prövat. Arbetsgivare kan överklaga domstolens beslut och förhåla betalningen av ersättningen – ibland i evighet.

Ingen förhandlingsrätt i offentlig sektor

Kollektiva förhandlingar tillåts i privat sektor men lagen för statstjänstemän nekar dem den rätten.

När kollektivavtal sluts mellan representativa fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer på branschnivå, kan avtalen utsträckas till att omfatta alla företag inom branschen, men bara om ministern så vill.

I slutet av år 2003 valde regeringen att strunta i ett utkast till förslag från den trepartsammansatta arbetsgrupp som regeringen själv bildat. Förslaget gällde ändring av arbetsmarknadslagstiftningen. I strid med arbetsmarknadens parter vill regeringen bibehålla det absoluta förbudet för strejker inom energi-, kommunikations- och vårdsektorerna. I stället för strejkrätt planerar regeringen att införa obligatorisk skiljedom inom de områdena.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trakasserier mycket vanliga

De fackliga organisationerna rapporterar många fall av diskriminering och trakasserier mot fackligt aktiva och att medlemmar omplaceras, degraderas eller sparkas. Detta har skapat rädsla och osäkerhet, och gjort anställda ovilliga att organisera sig. De rättsliga procedurerna för att få avskedade återanställda kan ta lång tid, ibland flera år, medan sanktionerna mot arbetsgivare som avskedar någon utan saklig grund är alltför svaga för att vara avskräckande. Vissa arbetsgivare i den privata sektorn förbjuder helt enkelt fackföreningar på sina företag och tvingar nyanställda att underteckna försäkringar om att de inte kommer att bilda eller ansluta sig till någon fackförening.

En oroande utveckling är att tillfälliga anställningskontrakt används allt flitigare för att hindra arbetare från att kräva sina rättigheter. Arbetsmarknadslagarna ger inte anställda med tillfälliga kontrakt något ordentligt skydd.

Fackliga organisationers representativitet kontrolleras, men inte arbetsgivarnas

I augusti 2003 gjorde regeringen en kartläggning av de fackliga organisationerna för att avgöra deras representativitet. Ingen motsvarande kartläggning gjordes av arbetsgivarnas organisationer. Kartläggningen krävde att arbetsgivarna skulle bekräfta listan på medlemmar som företräds av fackliga organisationer. Centralorganisationen PODKREPA meddelar att detta lett till allvarliga övergrepp när arbetsgivare kunde bekräfta fackföreningar de själva kontrollerade och vägra bekräftelse om inte fackföreningen gav med sig i vissa frågor, som t.ex. arbetsvillkor.

Kollektiva förhandlingar hindras.

Kollektiva förhandlingar blir inte alltid effektiva i praktiken. Arbetsgivare vägrar ofta förhandla med facket, drar ut på förhandlingarna i onödan, eller vägrar underteckna avtal. I andra fall tecknar arbetsgivarna avtal men respekterar dem inte. Kollektiva förhandlingar har visat sig vara särskilt problematiska i små och mycket små företag. Vissa arbetsgivare vägrar tillämpa avtal som tecknats på nationell nivå, med argumentet att de inte tillhör någon arbetsgivarorganisation.

Under år 2003 vägrade arbetsgivarorganisationerna för andra året i följd underteckna ett nationellt avtal om omfattningen av, och ramarna för kollektiva förhandlingar på sektoriell och branschnivå. Sådana förhandlingar tillåts enligt artikel 51.b i arbetsmarknadslagstiftningen.

Fackföreningsavgifter hålls inne.

Myndigheterna är ovilliga att upprätthålla lagen om check-off för fackföreningsavgifterna. Det har funnits fall där arbetsgivare gjort löneavdrag för medlemsavgiften utan att överföra pengarna till de fackliga organisationerna.

CYPERN

Folkmängd: 802 000

Huvudstad: Nicosia

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Förhållandena var i stort sett oförändrade. Fackliga rättigheter respekteras i allmänhet i regeringskontrollerade områden på ön, och regeringen har inte längre rätt att förbjuda strejker inom oumbärliga sektorer. Den turkcypriotiska myndigheten fortsätter att tillåta förtryck av fackliga rättigheter på norra delen av ön. FN-förhandlingarna om en återförening av ön avslutades i mars 2003 utan någon överenskommelse, sedan den turkcypriotiska ledaren Rauf Denktash avvisat planen.

LAGSTIFTNINGEN

Alla löntagare, med undantag för polis och militär, har rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer utan tillstånd i förväg.

Strejkrätt

Alla löntagare har rätt att strejka, men med begränsningar. I april 2003 undertecknade arbetsmarknadsparterna ett nytt avtal om relationerna på arbetsmarknaden inom oumbärlig service, och upphävde regeringens befogenheter att förbjuda strejker inom dessa områden. I norra (turkcypriotiska) delen av ön har arbetsgivare rätt att anlita ersättningsarbetare, vilket begränsar strejkrättens effektivitet.

Förhandlingar och diskriminering

Fackliga organisationer har frihet att förhandla kollektivt över hela Cypern. Antifacklig diskriminering är olaglig i det regeringskontrollerade området, men inte i det turkcypriotiska samhället.

Arbetsmarknadslagarna gäller i de små frizonerna i hamnen i Larnaca och i Famagusta.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trakasserier i den turkcypriotiska norra delen

Fackliga organisationer meddelar, att fackliga organisationer och deras medlemmar trakasseras i området som kontrolleras av turkcypriotiska myndigheter. Denktash förvaltning har inte gjort något hemlighet av sin fiendlighet mot löntagarorganisationen Türk-sen och har aktivt försökt misskreditera den. Förvaltningen har främjat politisk splittring i organisationen och sagt till vissa medlemsförbund att inte betala sina medlemsavgifter. Türk-sen står därför nästan på randen till konkurs. Det har förekommit förtalskampanjer i pressen, till stor del inriktad mot Türk-sens ordförande, Onder Konuloglu, med påståenden om ekonomiska oegentligheter.

Vissa arbetsgivare i norr har bildat sina egna organisationer och pressar på de anställda för att de skall gå med i dem. Företrädare för oberoende fackliga organisationer rapporterar att de turkcypriotiska myndigheterna skapat rivaliserande organisationer i offentlig sektor för att försvaga de oberoende.

Arbetsgivare i privat sektor kan motverka facklig verksamhet eftersom arbetsmarknadslagarna bara upprätthålls sporadiskt och straffen för antifackliga metoder är alltför låga för att vara tillräckligt avskräckande.

I mars 2003 greps fem ledare för oberoende organisationer och hölls häktade sedan de deltagit i en demonstration för fred och EU-medlemskap för ett enat Cypern som genomfördes i en liten stad i den turkcypriotiska, norra delen av ön.

ESTLAND

Folkmängd: 1,3 milj.

Huvudstad: Tallinn

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 182

Regeringen införde lagstiftning enligt vilken fackliga organisationer skall lämna in listor på alla sina medlemmar och deras ID-nummer. Journalister som arbetar för landets största tidning kontrolleras för att man skall se om de tillhör en facklig organisation.

LAGSTIFTNINGEN

Fackföreningslagstiftningen, som antogs år 2000, garanterar föreningsfrihet.

Diskriminering

Antifacklig diskriminering är förbjuden enligt både lagen om anställningskontrakt och lagen om fackliga organisationer. Ett tillägg till lagen om inkomstskatt som trädde i kraft den 1 januari 2003 tvingar emellertid fackliga organisationer att lämna in listor på alla medlemmar med deras ID-nummer.

Efter förhandlingar med de fackliga organisationerna gick regeringen med på att ändra den bestämmelsen, men tog inte helt bort kravet på medlemslistor. Från och med år 2005 skall organisationerna bara lämna regeringen listor på medlemmar som samtyckt till det.

Check-off

Regeringen samtyckte till att införa lagstiftning som tvingar arbetsgivare att hålla fackliga organisationer informerade om processen för check-

off (om det finns en) och om avdrag för fackföreningsavgifter från medlemmarnas löner, även om regeringen inte lovat göra check-off obligatoriskt. För närvarande kan arbetsgivare vägra att samarbeta med facken om check-off eftersom lagen är tvekydig.

Kollektiva förhandlingar

Lagstiftningen innehåller regler för kollektiva förhandlingar och konfliktlösning.

Strejkförbud i offentlig sektor

Tjänstemän i staten och kommunerna nekas strejkrätt. Förbudet gäller alla anställda, inklusive stödpersonal som chaufförer och elektriker. För tre år sedan lovade regeringen upphäva förbudet men har ännu inte gjort det.

Andra löntagare har strejkrätt och vedergällning mot strejkande är förbjuden.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trakasserier

Centralorganisationen EAKL rapporterar att antifackligt beteende blomstrar i den privata sektorn. I vissa företag avråds de anställda från att bilda fackföreningar, eller så hotas de med avsked eller sänkta löner, eller lovas extra förmåner om de inte går med i facket. Ibland bildas gula fackföreningar. Även om alla sådana åtgärder är förbjudna i lag bryr sig arbetsinspektionen inte om att beivra dem. I slutet av år 2003 hade inte en enda arbetsgivare dömts till böter. Avskedade löntagare kräver sällan att få tillbaka arbetet eller få ersättning på grund att man inte vill gå till domstol.

Kollektiva förhandlingar

Arbetsgivare är vanligen ovilliga att gå in i kollektiva förhandlingar och drar ut på processen. Uppskattningsvis 20-25 procent av arbetskraften omfattas av kollektivavtal.

Massmedia antifackliga

Det estländska journalistförbundet meddelade massiva kränkningar av fackliga organisationer i massmedia. Anställda utsätts för påtryckningar för att säga upp medlemskapet och för att inte delta aktivt i facklig verksamhet.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Parlamentsvalen i mars innebar att ledaren för det näringslivsorienterade partiet Union for the Republic, Juhan Parts, blev premiärminister. Hans första uppgift var att förbereda landets inträde i EU år 2004. Den 4 december genomfördes den största strejken i landet sedan år 1991, när omkring 18 500 lärare gick i strejk för krav på högre löner.

Antifacklig diskriminering

När landets största tidning Postimees, som ägs av gruppen Eestia Meedia, bytte chefredaktör under hösten, skedde också stora förändringar i personalstyrkan. Anställningspolitiken, som var öppet diskriminerande, innebar att alla som intervjuades för anställning på tidningen tillfrågades om de tillhörde en facklig organisation och om de deltog aktivt i det fackliga arbetet. En av de intervjuade, som kandiderat till en post i journalistförbundets styrelse, drog tillbaka sin kandidatur när hon fick sitt nya arbete. Eestia Meedia rapporteras ha svartlistat journalister som velat bilda en fackförening. Det estniska journalistförbundet säger att det inte funnits någon fackförening på Postimees under de senaste fyra åren.

GEORGIEN

Folkmängd: 5 milj.

Huvudstad: Tbilisi

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fackföreningsrörelsen har bekämpat ett lagförslag som skulle urvattna den nuvarande, starka lagstiftningen. Antifacklig diskriminering är fortfarande mycket vanlig.

LAGSTIFTNINGEN

Rättigheter erkänns

Rätten att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer erkänns i lag. Fackföreningslagen från år 1997 innehåller omfattande lagstiftning om grundläggande fackliga rättigheter. Anställda i regeringsorgan lyder under en särskild lag för statstjänstemän som också erkänner rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer. Kollektiva förhandlingar erkänns i lagen om kollektivavtal och kontrakt och innehåller sanktioner mot dem som vägrar delta i förhandlingar. Strejkrätten är också erkänd och antifacklig diskriminering från arbetsgivarnas sida är förbjuden.

Potentiella begränsningar

Lagen om upphävande av, och förbud mot frivilligorganisationers verksamhet anger villkor för upphävande av frivilligorganisationer, till vilka fackliga organisationer räknas. Det ankommer på domstolarna att slutligen avgöra sådana frågor. Förbud kan bl.a. införas för organisationer som driver fram nationella eller sociala konflikter.

Ny lagstiftning

En ny version av arbetsmarknadslagstiftningen håller på att tas fram, och centralorganisationen GTUA har meddelat att många bestämmelser i utkastet skulle begränsa de fackliga rättigheterna och strida mot internationell arbetsmarknadslagstiftning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingripanden

Upprepade ingrepp har skett i GTUA:s verksamhet. Under de senaste åren har GTUA systematiskt motarbetats genom trakasserier och hotelser. Såväl GTUA som dess nationella medlemsförbund rapporterar flera fall där företagsledningar varnat personalen för att organisera fackföreningar, eller sparkar anställda som deltar i facklig verksamhet. Vissa grupper, bl.a. lärarna i regionen Imereti, gruvarbetare, anställda i oljeledningsanläggningar, i hamnarna och kommunalt anställda i Tbilisi och Bolnisi har hotats av arbetsgivarna på grund av sin fackliga verksamhet. Vissa arbetsgivare har låtit bli att överföra fackföreningsavgifter som tagits in genom löneavdrag till de fackliga organisationernas bankkonton.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I november 2003, och efter massdemonstrationer i protest mot påstått valfusk, avgick president Eduard Shevardnadze. Hans regim slutade utan blodspillan. Den nya regeringens inställning till förslaget till ny arbetsmarknadslagstiftning är ännu okänd.

Sparkad för facklig verksamhet

Anställda hotas och trakasseras för facklig verksamhet på aktiebolaget Kazbegi. GTUA fick rapporter om att företaget allvarligt kränkte de anställdas rättigheter och bildade arbetsgrupper för att sprida facklig information. En månad senare, den 23 juni, sparkade Kazbegis ledning i Rustavi den mest aktiva personen i arbetarrörelsen, hr. Vazagashvili, för att han skulle ha sovit på nattsift. Företagets direktör, hr. Kostava, erkände att anklagelserna var ogrundade och återtog hr. Vazagashvili. Denne erbjöds emellertid då bara kontrakt för en månad, i stället för de vanliga tre månaderna. Kort därefter varnade vicedirektören, hr. Bakhtadze, hr. Vazagashvilis far och sa att han skulle få sparken om inte sonen slutade med sitt fackliga engagemang. Sedan hr. Vazagashvili började engagera sig i GTUA har hans far behandlats annorlunda än övriga anställda och bara fått en månadskontrakt och dessutom har hotats flera gånger, i synnerhet under perioden 10-15 juni.

Hr. Vazagashvili sparkades på nytt den 21 juli, sedan han vägrat gå med på att flyttas från sitt vanliga jobb som mekaniker – ett arbete han haft de senaste fem åren – till att bli trädgårdsarbetare. Ledningen hävdade återigen att han sparkats för att han sov under nattsiften. Dessutom började ledningen i mitten av juli sprida antifacklig information och direktören meddelade att företaget inte vill veta av några fackföreningar. Den 6 november förlorade GTUA sitt mål om återanställning av hr. Vazagashvili men man har överklagat och hoppas bilda en branschorganisation om man vinner i appellationsdomstolen.

Uppenbar kränkning av föreningsfriheten i Bolnisi

Den 17 mars tvingade borgmästaren i Bolnisi lokala fackliga ledare att gå med i det regionala rådet för fackliga organisationer i Bolnisi (som bildats av borgmästaren och vars ordförande stod under hans kontroll) och avbryta alla kontakter med de oberoende branschorganisationer de tillhörde. De fackliga ledarna tvingades gå med i rådet under hot om avsked och om att familjemedlemmar skulle skadas. Arbetarna i den statliga sektorn, som lärare, kommunalanställda, statstjänstemän, personal på vårdinstitutioner och i statligt ägda företag som Madneuli, drabbades alla av borgmästarens åtgärd. Trots försäkringar från statliga funktionärer och Georgiens president har situationen ännu inte lösts.

KROATIEN

Folkmängd: 4,4 milj.

Huvudstad: Zagreb

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

En ny arbetsmarknadslag begränsar löntagarnas rättigheter och underlättar friställanden. Statstjänstemän nekas fortfarande strejkrätt. Kollektiva förhandlingar ignoreras ofta.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagare har enligt lag rätt att bilda eller ansluta sig till fackliga organisationer utan några särskilda tillstånd i förväg.

Strejkrätten begränsad

Strejkrätten är erkänd, men med begränsningar. Anställda i statsförvaltningen och offentlig service får inte strejka. Strejker kan bara genomföras när ett kollektivavtal löper ut eller under speciella omständigheter som fastställts i avtalet. Om strejken gäller förhandling om ett nytt kollektivavtal, måste medling ske innan någon stridsåtgärd kan vidtas.

Kollektiva förhandlingar skyddas i lagen, och arbetsmarknadslagstiftningen förbjuder diskriminering av fackliga organisationer. Fackliga företrädare kan inte avskedas av arbetsgivaren, eller återanställas eller degraderas utan facket medgivande. Om arbetsgivaren inte får tillstånd från facket kan frågan dras inför domstol för beslut.

Ny arbetsmarknadslagstiftning minskar fackliga organisationers makt

I juli 2003 antogs en ny arbetsmarknadslagstiftning som begränsar löntagarnas rättigheter samtidigt som det blir lättare att friställa personal, trots att de fackliga organisationerna genomförde protester mot lagförslaget i maj. Lagen innehåller emellertid också positiva punkter, som rätten till avgångsvederlag för anställda med tillfälliga kontrakt och skyldighet att bilda löntagarråd på företag med över 200 anställda.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Antifackliga arbetsgivare

Privata arbetsgivare i småföretag motsätter sig facklig organisering och det gör också stora nationella och internationella företag som driver varuhuskedjor. Många av dessa arbetsgivare förbjuder helt sonika sina anställda att organisera sig. Eftersom ca 80 procent av alla nyanställda har visstidskontrakt, vanligen på tre månader, vågar de inte gå med i facket eller bilda fackföreningar eftersom de då riskerar att inte få sina kontrakt förlängda.

Ineffektivt rättssystem

Det har förekommit många exempel på arbetsgivarers trakasserier mot fackligt aktiva och ledare trots det skydd som skall finnas enligt lag. Ett svårt problem är att rättvisans kvarnar mal så långsamt och ineffektivt när det gäller handläggning av dessa ärenden. Domstolsprocesser kan i genomsnitt pågå i mer än tre år. I slutet av år 2003, hade en majoritet av alla ärenden som lämnades in år 1996 om avsked av fackliga ombud utan saklig grund av fackliga ombud fortfarande inte avgjorts. Nya, kortade tidsgränser har införts för domstolsprocesser. De fackliga organisationerna har begärt riktiga arbetsdomstolar skall skapas, vilket skulle kunna förkorta handläggningen av ärenden betydligt.

Rätten till kollektiva förhandlingar ignoreras

Enskilda arbetsgivare och den kroatiska arbetsgivarföreningen vägrar ofta att gå in i kollektiva förhandlingar under förvärdningen att de inte kan uppfylla avtalsvillkoren. Staten har också gjort sig skyldig till att strunta i kollektiva förhandlingar och i stället ensidigt beslutat om rangordning mellan statstjänster. Många äldre anställda upptäckte att deras rättigheter på det sättet minskade.

Handelsanställdas förbund i Kroatien (CTUC) rapporterade andra åtgärder för att hindra facklig verksamhet. Exempelvis kan arbetsgivare öppna och behålla post som är ställd till det fackliga ombudet, ordna kameraövervakning av fackföreningsmedlemmar i företagets kontorslokaler och vägra låta fackliga organisationer hålla möten i företagets lokaler. Utländska multinationella företag som Billa, Kaufland, Drogerie Markt, Mercatone och stora nationella företag som Plodine, Sonic, Getro, Pavec, Magma, Tommy Commerce, Pemo och Kerum har samtliga motarbetat en kampanj för facklig organisering.

Förstatligandet av fackliga tillgångar är ett bestående problem som försvårar organisationernas arbete.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

För att förbättra Kroatiens chanser att bli EU-medlem, har regeringen försökt dra till sig ytterligare investeringar genom att anta mer flexibla arbetsmarknadslagar. Regeringen införde också reformer i arbetsmarknadslagstiftningen som gör det lättare att friställa personal och betala lägre avgångsvederlag, till stor nackdel för löntagarna. De fackliga organisationerna ordnade en protest mot lagändringarna i maj, men till ingen nytta.

Trakasserier

I september 2003 genomförde CTUC ett rekryteringsmöte på företaget Metro. Företagsledningen upplät en kontorslokal bredvid sitt eget kontor för att kunna hålla kontroll på vilka anställda som deltog i mötet. De flesta var därför alltför rädda för att komma dit.

I november 2003, vägrade hr. Matijevic, direktör för Plamen-international i Požega, att ge permanenta anställningskontrakt till arbetare som tillhörde Metalworkers' Trade Union of Croatia (MTUC). Många valde då att lämna fackföreningen men fick ändå inte permanenta kontrakt. Under perioden mellan september och november 2003, hände samma sak på Road Enterprise i Slavonski Brod. Det företaget hotade ledningen till och med att avskeda anställda om de inte gav upp sitt fackliga medlemskap och de fackliga arbetsplatsombuden vägrades komma in på arbetsplatsen.

Antifackliga arbetsgivare

Likaså i november, förflyttades A. Pavicic, arbetsplatsombud från Autonomous Trade Union of Catering and Tourism (ATUC), hans hustru och son till sämre betalda arbeten på Matija Gubec Hotel i Stubice Toplice på grund av deras fackliga arbete. Beslutet fattades av hr. Hudoljetak, ordförande för hotellets styrelse och direktören M. Sajko.

Ett arbetsplatsombud på företaget Modea i Garešnica, M. Rukavina, och de flesta av hans fackligt aktiva kollegor på företaget som var medlemmar i Kroatiens textil-, läder och gummiarbetarförbund, förlorade sina ursprungliga arbeten och förflyttades till sämre betala uppgifter. Fem anställda har fört ärendet till den kommunala domstolen i Bjelovar. Målet inleddes i juli 2002 och är fortfarande inte avgjort.

Ytterligare ett arbetsplatsombud, denna gång fr. B. Mihaljevic från förbundet för Kroatiens byggnadsindustri, avskedades i juli 2003 från sitt

arbete på institutet för geodetisk forskning i Osijek på grund av sin fackliga verksamhet. Hon har inlett process mot arbetsgivaren.

Anställningskontraktet för det fackliga ombudet fr. G. Bajs (CTUC) upphävdes för fjärde gången av A. Šmider, ägaren till företaget Zana-
toopskrbna på grund av hennes fackliga verksamhet. Trots ett domstolbeslut till hennes förmån vill företaget inte ta tillbaka henne. Problemen
uppstod i mars 2003 och ärendet är fortfarande inte avgjort.

I oktober 2003 avskedade direktören för skofabriken Zagorka i Novi Marof, I Hranj, det fackliga ombudet fr. N. Kokoric för att få slut på hen-
nes fackliga aktiviteter och påstod lögnaktigt att hon vägrat utföra sina arbetsuppgifter. Ärendet har förts till domstol.

LETTLAND

Folkmängd: 2,3 milj.

Huvudstad: Riga

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 87, 98, 100, 105, 111

Rätten att organisera sig fackligt och förhandla om kollektivavtal gäller fortfarande inte statstjänstemän. Ett positivt beslut
innebar att kollektiva förhandlingar blivit obligatoriskt för arbetsgivare.

LAGSTIFTNINGEN

Organisationsrätten begränsad

Enligt fackföreningslagen från december 1990 har republikens invånare full frihet att bilda fackliga organisationer. Tidigare brukade ansök-
ningar om registrering granskas av Justitieministeriet men detta har nu ändrats, så att de i stället prövas av företagsregistret.

En fackförening måste ha minst 50 medlemmar; ett alltför högt krav enligt ILO:s normer. Statspolisen får fortfarande inte organisera sig och
flera krav på att förbudet skall upphävas har ignorerats. Lagen om fackliga organisationer håller för närvarande på att ses över, och detsamma
gäller lagen om rättsliga förfaranden. Den senare behandlar bl.a. fackliga organisationers rätt att företräda löntagare i domstol.

Strejkbegränsningar

Strejkrätten är erkänd, men begränsningarna i strejklagen från år 1998 gäller fortfarande. Lagen anger det lägsta antal medlemmar som krävs
för att omröstning om strejk skall vara giltig. Procedurerna som måste föregå en strejk är alltför tidskrävande, sympatistrejker är förbjudna och
strejker får inte utlysas i protest mot regeringens ekonomiska och sociala politik. Under år 2003 bildades en arbetsgrupp med trepartsrepre-
sentation för att se över lagen.

Kollektiva förhandlingar – inga tidsgränser

Lagen om kollektiva förhandlingar sätter ingen gräns för hur länge förhandlingarna får pågå, vilket tillåter arbetsgivarna att dra ut på dem i det
oändliga. Arbetsmarknadslagen har ändrats och ålägger nu arbetsgivare skyldighet att förhandla om kollektivavtal.

Europeiska och internationella normer.

Arbetsmarknadslagen och lagen om anställningsskydd, som antogs år 2001, beaktar ILO:s konventioner och EU-direktiv. De fackliga organisa-
tionerna meddelar att de på det hela taget lyckats behålla tidigare rättigheter och garantier och har erövat några nya. Lagen om anställnings-
skydd beskrivs som en ramlag baserad på EU:s krav, erfarenheter och principer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fackliga företrädare, särskilt från industriarbetareförbundet, har svårt att få tillträde till de största, nystartade företagen där ägarna på alla tänk-
bara sätt försöker motverka organisering. Fackliga organisationer som representerar anställda inom fiskeindustrin och handeln rapporterar
liknande svårigheter.

Lettlands centralorganisation LBAS säger att regeringen inte gör något för att främja framväxten av starka och oberoende fackliga organisa-
tioner som skulle kunna bli grunden för stabila sociala partnerskap och dialog. Motståndet mot bildandet av fackföreningar är starkast inom den
privata sektorn, och på vissa företag är fackföreningar förbjudna.

Rätten till kollektiva förhandlingar och till information och samråd respekteras inte i praktiken. I Jurmala SIA har ledningen för företaget
Jurmals Namsaimnieks ständigt undvikit att sluta kollektivavtal.

LITAUEN

Folkmängd: 3,4 milj.

Huvudstad: Vilnius

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

En ny arbetsmarknadslagstiftning trädde i kraft och fastslog att kollektiva förhandlingar är det främsta redskapet för reglering

av förhållandena i arbetslivet, även om det återstår att se i vilken utsträckning detta kommer att tillämpas i praktiken. Fackliga advokater förlorade rätten att försvara sina klienter i Högsta domstolen, och de fackliga organisationerna framtogs tillgångar de ärvt från sovjettiden. Under året förekom flera fall av osakliga avsked på grund av facklig verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Lagen om fackföreningar erkänner rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer. Rätten gäller också polismakten.

För att en facklig organisation skall registreras måste den ha minst 30 medlemmar på stora företag i en och samma sektor, eller representera minst en femtedel av alla anställda på småföretag.

Kollektiva förhandlingar

Lagen om kollektiva förhandlingar ger alla löntagare, utom regeringstjänstemän som sysslar med att upprätthålla lagarna eller säkerheten, rätt till kollektiva förhandlingar. Fackliga organisationer har rätt att förhandla om kollektivavtal på nationell, regional eller lokal nivå. Arbetsmarknadslagstiftningen som trädde i kraft den 1 januari 2003 fastställer kollektivavtal som det främsta redskapet för att reglera förhållandena i arbetslivet.

Strejkbegränsningar

Strejkrätten finns inskriven i lagen om fackföreningar. Enligt den nya arbetsmarknadslagstiftningen råder dock strejkförbud inom oundgänglig service och listan på vilka dessa tjänster är innehåller flera som inte täcks av ILO:s definition av oundgänglig service.

En strejk får genomföras bara om den beslutas i slutet omröstning antingen av två tredjedelar av företagets anställda om strejken sker på företagsnivå, eller av två tredjedelar av de anställda i en separat del av företaget. Enligt ILO:s kriterier är dessa krav alltför höga. Arbetsgivaren måste underrättas skriftligt minst sju dagar innan strejken skall börja.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Antifacklig diskriminering

Fackliga organisationer har rapporterat att organisatörer diskrimineras och att anställda avskedas för facklig verksamhet. De säger också att domstolsväsendet tar lång tid på sig för att handlägga ärenden om osakliga avskedanden. Dessutom måste organisationen bevisa att han/hon avskedats på grund av facklig verksamhet, vilket i de flesta fall är omöjligt.

Förhandlingar sällsynta

Kollektiva förhandlingar är relativt sällsynta i praktiken. Företagsledare fastställer ofta lönerna utan några förhandlingar med facket. Det gäller dock inte i större fabriker där det finns välorganiserade fackliga organisationer.

Inget samråd.

Den litauiska fackliga organisationen "Solidaritet" (LPSS) meddelade att regeringen inte samrådde med fackföreningsrörelsen när den tog fram förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning. Dessutom har Justitieministeriet hindrat bildandet av arbetsdomstolar som skall finnas enligt författningen.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Representation i domstol

Enligt den nya lagen om civilprocesser som trädde i kraft år 2003 får kvalificerade fackliga advokater inte längre företräda och försvara sina medlemmar i Högsta domstolen. Medlemmarna måste anlita egna ombud.

De fackliga organisationerna har fått känna av konsekvenserna av den nya lagen. En advokat för LPSS fick inte representera en medlem av kabinpersonalens fackförening på Litauens flygbolag därför att han inte var anställd på företaget.

På samma sätt fick en fackföreningsmedlem från JSC Hotel Lietuva, som från början representerats av sin fackförenings advokat, inte längre anlita denne när hans ärende skulle behandlas av appellationsdomstolen. Eftersom han inte hade råd med en advokat tvingades han försvara sig själv trots att han inte hade någon juridisk bakgrund.

Osakligt avsked

Den 2 september fann en domstol att V. Miskunas, ordförande för fackföreningen på JSC Siauliu stumbras, blivit avskedad utan saklig grund. Fackföreningen hade bildats sedan de anställda hamnat i konflikt med ledningen om tre månaders obetalda löner och påtvingad övertid. Fackföreningsmedlemmarna drabbades omedelbart av ledningens trakasserier när V. Miskunas avskedades. Ledningen hävdade att det uteslutande berodde på att man måste minska arbetsstyrkan. Trots domstolens utslag vägrade arbetsgivaren återta V. Miskunas och dömdes då till 300 litas (105 US-dollar) i böter. I slutet av året hade han fortfarande inte fått gå tillbaka till jobbet.

Antifackliga trakasserier

Medlemmar av Litauens järnvägsarbetareförbund meddelade att de drabbats av en våg av antifackliga trakasserier efter privatiseringen. Förbundets vice ordförande, J.Keras, avskedades tre gånger och varje gång togs han tillbaka efter domstolsbeslut. Inga sanktioner utdömdes emellertid mot de aktuella företagsledarna.

En lokförare som arbetat till full belåtenhet i 25 års tid avskedades plötsligt för att han deltagit i det fackliga arbetet. Vid slutet av året överklagade han det osakliga avskedandet.

När anställda på en järnvägsdepå i Radviliskis anslöt sig till en oberoende fackförening försämrades deras arbetsvillkor och de blev grovt trakasserade. Ledningen kallade in arbetarna till kontoret en i taget. Varje gång krävde man att den anställde skulle lämna facket och lade fram ett papper som han/hon skulle underteckna för att säga upp medlemskapet. De som stannade kvar i facket blev avskedade i vad som helt klart var en åtgärd för att avskräcka andra från att gå med.

Fackliga organisationer förlorar tillgångar

Enligt ett beslut i Författningsdomstolen den 30 september berövades fackliga organisationer tillgångarna som de sovjetiska fackliga organisationerna byggt upp före Litauens självständighet, vilket kraftigt begränsade deras handlingsförmåga.

MALTA

Folkmängd: 394 000

Huvudstad: Valetta

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Inga större förändringar inträffade på Malta där regeringen fortfarande kan besluta om obligatorisk skiljedom i arbetslivskonflikter.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer. Löntagare får förhandla kollektivt och arbetsgivarna får inte vidta repressalier mot anställda som arbetar fackligt.

Obligatorisk skiljedom

Enligt Employment and Industrial Relations Act, kan regeringen beordra obligatorisk skiljedom om en konflikt uppstår. ILO har i över 20 år framhållit att detta strider mot konvention 87, som säger att sådana åtgärder skall vara begränsade till statstjänstemän i myndighetsutövning, oundgänglig samhällsservice, akuta nationella kriser eller ärenden där skiljedom begärs av båda parter.

Enligt 2002 års Employment and Industrial Relations Act tillåts sympatistrejker och antalet tjänster som klassas som "oundgängliga" har dragits ner till en mer realistisk nivå.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringen hävdar att man enbart föreskriver skiljedom när alla andra utvägar prövats och att åtgärden sällan behöver tillgripas i praktiken.

MOLDAVIEN

Folkmängd: 4,3 milj.

Huvudstad: Chisinau

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Den nya arbetsmarknadslagstiftningen stärker föreskrifterna om fackliga rättigheter men det saknas nödvändiga mekanismer som kan garantera respekt för normerna i arbetslivet. Regeringens försök att krossa den oberoende fackföreningsrörelsen och införa regeringskontrollerade organisationer är oroande.

LAGSTIFTNINGEN

Rätten att bilda och tillhöra en facklig organisation är inskriven i författningen. Fackföreningslagen som antogs i juli 2000 garanterar organisationernas oberoende och förbjuder diskriminering på grundval av fackligt medlemskap. Den föreskriver också grundläggande fackliga rättigheter, som t.ex. rätten till kollektivavtal och skydd för fackliga tillgångar och aktiviteter.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

En ny arbetsmarknadslagstiftning trädde i kraft den 1 oktober 2003. De fackliga organisationerna deltog i utformningen av lagstiftningen och de flesta av deras förslag infördes. Den garanterar grundläggande fackliga rättigheter och hänvisar till bestämmelser i ILO-konventionerna om föreningsfrihet, rätt till kollektiva förhandlingar och strejkrätt. Den skyddar också valda fackliga företrädare. I många frågor refererar lagstiftningen direkt till fackföreningslagen. Den säger dock ingenting om att arbetsdomstolar skall upprättas, vilket de fackliga organisationerna krävt, och inte heller om ett ekonomiskt och socialt råd som facket föreslagit som det främsta forumet för förhandlingar mellan arbetsmarknadens

parter.

Strejkrätten begränsad

Anställda i statsförvaltningen och inom oumbärlig samhällsservice får inte strejka. Strejker är också förbjudna inom allmänna transporter, telekommunikationer och energisektorn och anställda hos underleverantörer av försvarsmaterial får inte heller strejka. Dessutom kan löntagare inte strejka om de arbetar i företag som bedriver verksamhet dygnet runt och där produktionsstopp skulle kunna få allvarliga konsekvenser. Eftersom detta är en tolkningsfråga kan undantaget från strejkrätten bli mycket brett och i realiteten omfatta nästan all industriell verksamhet. En reviderad text om strejkrätten skall godkännas av regeringen i april 2004.

Ingripanden tänkbara

Ett lagförslag om ideella organisationer, bland dem fackföreningar, skulle om det antas göra det möjligt för registermyndigheter att kräva in årliga verksamhetsrapporter och kopior av alla handlingar som en facklig organisation tar fram och ge dem rätt att kontrollera dem. Enligt utkastet skulle registermyndigheten skulle också ha behörighet att upplösa fackliga organisationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lagstiftningen upprätthålls knappast

Även om de lagliga föreskrifterna om fackliga rättigheter är tillfredsställande upprätthålls de dåligt. En ny arbetsinspektion har skapats men har hittills visat sig oförmögen att kontrollera och driva igenom respekt för normerna i arbetslivet. Centralorganisationen CSRM påpekar också att det inte finns några arbetsgivarorganisationer att förhandla med.

Fortsatta kränkningar

Såväl arbetsgivare som offentliga myndigheter fortsätter att kränka fackliga rättigheter. Staten har föresatt sig att hindra att dess anställda organiserar sig fackligt, i synnerhet inom utbildningssektorn, och respekterar inte principerna för social dialog. Regionala fackliga strukturer är därför fortfarande svaga och lärarna har haft svårigheter att föra kollektiva förhandlingar och sluta avtal.

Inom den privata sektorn har vissa arbetsgivare låtit bli att överföra fackföreningsavgifter som tagits in via löneavdrag till berörda organisationer, eller så har de undvikit kollektiva förhandlingar. De flesta arbetsgivare låter också bli att betala de 0,15 procent av lönesumman som facken enligt fackföreningslagen och lagen om kollektivavtal har rätt till för ändamål som avses i deras kollektivavtal.

Regeringen försöker slå sönder oberoende organisationer

Regeringen försöker slå sönder den oberoende fackföreningsrörelsen och skapa regeringskontrollerade organisationer i stället; en utveckling som väcker oro. CSRM har meddelat att regeringen tvingar CSRM-medlemmar att ansluta sig till den regeringsstödda konfederationen Solidaritate.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Regeringen utövar påtryckningar på oberoende fackliga organisationer

Regeringen och lokala myndigheter har utövat påtryckningar på fackligt aktiva för att få dem att lämna sina oberoende organisationer och gå med i regeringsstödda Solidaritate i stället. Solidaritates roll klargjordes i ett tal som en lokal tjänstemän i Riscanidistriktet höll på en facklig konferens i december. I talet sade han, på distriktmyndigheternas och kommunistpartiets vägnar, att "Vi måste överföra vårt medlemskap till Solidaritate, eftersom det skulle stödja vårt parti."

Offentliganställdas organisationer måltavlor

En handlingsplan för att tvinga offentliganställda att ansluta sig till Solidaritate uppges ha utformats. Planen tar upp många olika metoder för att bekämpa oberoende organisationer, t.ex. att skapa nya distriktsråd, utlysa extraordinarie konferenser, skapa en ny centralorganisation för organisationer som representerar offentliganställda från flera olika yrkesområden, vidta åtgärder för att säkra val av representanter som skulle bilda en styrelse och kräva rätten till organisationernas tillgångar m.m.

Medlemmar i offentliganställdas organisation SINDASP, ansluten till CSRM, har fått känna av påtryckningarna. Före SINDASP:s konferens den 17 oktober skickades instruktioner om hur man skulle lämna CSRM och gå med i Solidaritate ut till flera distrikt, bland dem till Ocnita, Briceni och Edinet. Detta försök till inblandning misslyckades men försöken fortsatte; exempelvis hotades lokala fackliga ledare med avsked.

Den 30 oktober, organiserades en extraordinarie konferens för den fackliga organisationen i distriktet Ocnita av Yuri Russu, ordförande för Ocnitadistriktet och han var också rapportör i konferensen. Han såg till att dagordningen innehöll förslag om att en ny konferens skulle genomföras för att behandla frågan om att lämna SINDASP. Den andra extraordinarie konferensen hölls den 4 november under ordförandeskap av distriktets vice ordförande. Organisationen röstade då för att lämna SINDASP och gå med i Solidaritate.

Liknande fall har rapporterats från Briceni och Edinet, där lokala offentliga myndigheter deltagit i, och stått värdar för extraordinarie kongresser i regeringsbyggnader.

Livsmedels- och lantarbetarfacket – en annan måltavla

Flera avdelningar av centralorganisationens CSRM:s medlemsförbund Agroindsind, för livsmedels- och lantarbetare har också utsatts för påtryckningar för att lämna CSRM och gå med i Solidaritate.

Regeringsminister utövar påtryckningar på arbetsgivare

Den 13 november gav generaldirektören för Moldavia-Vons jordbruksindustriministerium, hr. Mironescu, ledarna för landets vintillverkare i uppdrag att ”påverka” lokala fackföreningsmedlemmar och övertala dem att lämna Agroindsind och gå med i Solidaritate. Vid ett följande möte med de verkställande direktörerna bad hr. Mironescu dem rapportera vad som gjorts för att flytta över medlemmar till Solidaritate. Det skedde uppenbarligen på direkt uppdrag från premiärministern, hr. Tarlev.

Likaså den 13 november, röstade Agroindsinds avdelning på Viorica-Cosmetic JSC i Kishinev på ett fackligt möte för en anslutning till Solidaritate. Organisationen sade att man sedan början av 2002 utsatts för påtryckningar från företagets direktör för att göra ändringen.

Den 22 december krävde verkställande direktören för vinproducenten i Cojusna att de fackligt aktiva skulle lämna Agroindsind. Enligt protokollet från mötet tillkännagavs att Moldaviens vinministerium och den statliga inspektionen av jordbruksprodukter hade bildat en facklig organisation inom Solidaritate och att vinarbetarna måste gå med i den.

Agroindsind tror att man utsetts till myndigheternas måltavla därför att man den 19 februari 2002 vägrat underteckna ett uttalande till stöd för regeringspolitiken. Parlamentets talman, hr. Ostapchuk, uppgavs ha sagt att alla fackliga organisationer som vägrade underteckna uttalandet var statens fiender.

Förbundet för anställda inom utbildning och forskning – också satt under press

Den fackliga organisationen för anställda inom utbildning och forskning har också drabbats av påtryckningar från staten och lokala myndigheter som försökt så splittring och få medlemmarna att gå med i Solidaritate.

I november 2003 kallade förvaltningschefen för utbildning, ungdom och idrott i Florestidistriktet till ett mötet i myndighetens lokaler och begärda att deltagarna skulle underteckna ett protokoll från ett möte för anslutning till Solidaritate. När de fackliga funktionärerna, som alla tillhörde förbundets lokalavdelning, protesterade blev de varnade för att de skulle tvingas säga upp sig om de inte skrev på.

Andra fackliga organisationer som lämnat CSRМ på samma sätt är federationen för anställda inom kemi- och energisektorn, federationen Moldsindcoopcomert, fackföreningen Raut, fackföreningen för anställda på fastighetsregistret och SindGeoCad.

CSRМ misstänker att liknande planer finns för att ansluta deras federation Moldava-business-sind.

POLEN

Folkmängd: 38,6 milj.

Huvudstad: Warszawa

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Den företagsvänliga arbetsmarknadslagstiftningen som antogs år 2002 trädde kraft år 2003. Som en följd av det har de fackliga rättigheterna i Polen grundligt förändrats. Strejkrätten har begränsats kraftigt genom ändringar av vägtrafiklagen, som gör det näst intill omöjligt för fackliga organisationer att genomföra lagliga demonstrationer.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt lag har alla anställda, inklusive försvarets civila personal, polis och gränsvakter, rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer. Det finns emellertid en allvarlig begränsning: personer som är anställda på individuella kontrakt får inte organisera sig.

Minst tio personer kan bilda en lokal organisation och 30 kan bilda en landsomfattande organisation. De fackliga organisationerna måste varje kvartal lämna rapport om sitt totala medlemstal till arbetsgivarna.

Rätten att förhandla kollektivt är erkänd och skyddas i lag. Antifacklig diskriminering är förbjuden.

Ändringar av arbetsmarknadslagstiftningen försvagar fackliga rättigheter

År 2002 infördes ett ”lagpaket” under mottot ”Företagande framför allt” som en del av regeringens krisprogram för att stimulera ekonomin. En reviderad arbetsmarknadslagstiftning antogs i augusti 2002. Den ger bl.a. arbetsgivarna möjlighet att anställa personal på ”visstidskontrakt” utan tidsbegränsning fram till år 2004 då Polen blir medlem av EU. Detta kommer troligen att göra anställda med sådana kontrakt ovilliga att ägna sig åt någon form av facklig verksamhet. Lagen ger också arbetsgivare som befinner sig i en mycket svår ekonomisk situation rätt att efter överenskommelse med företagets fackförening frysa tillämpningen av kollektivavtal (eller andra, externa bestämmelser) under så lång tid som tre år.

Enligt ett beslut i Författningsdomstolen i november 2002, förblir ett kollektivavtal som sägs upp inte längre bindande till dess ett nytt förhandlats fram, och arbetsgivare har ingen skyldighet att förhandla om ett nytt.

Minskat skydd för förtroendevalda

Antifacklig diskriminering är förbjuden, men enligt lagstiftningen från juni 2002 har förtroendevalda inte längre samma skydd mot diskriminering som de tidigare. Då krävdes att fackliga styrelser gick med på att ändra eller säga upp fackliga representanters anställningskontrakt. Antalet förtroendevalda som har anställningsskydd är nu beroende av hur många medlemmar organisationen har. I vissa fall kan bara en förtroendevald ha anställningsskydd, vilket innebär att många saknar skydd mot diskriminering.

Begränsad strejkrätt

Strejkrätten är erkänd, utom för anställda i oundgänglig samhällsservice och den är brett definierad (mer omfattande än ILO:s) och innefattar uniformerad personal samt statlig- och lokal förvaltning där anställda enbart har rätt att protestera. Procedurerna för att utlysa strejk är tidskrävande och krångliga.

Lag om säker vägtrafik utnyttjas för att hindra strejkrätt

Regeringen har ändrat vägtrafiklagen och infört bestämmelser som gör det näst intill omöjligt för fackliga organisationer att organisera lagliga demonstrationer eller möten. Lagen ändrades utan samråd med de fackliga organisationerna. De som organiserar demonstrationer måste garantera att akutvårds- och brandutrustning finns tillgänglig och utarbeta regler för hur en strejk skall genomföras. De måste också lämna in planer för organisering av trafiken. Dessutom måste en demonstration tillkännages minst 30 dagar i förväg. Enligt centralorganisationen NSZZ Solidarność syftar den nya lagen till att hindra organiseringen av demonstrationer i brådskande frågor. NSZZ Solidarność tror att lagen strider mot landets författning, men den har redan använts för att hindra fackliga demonstrationer.

Statstjänstemän nekas rättigheter

Enligt 1998 års lag om statsanställning är rättigheterna begränsade. Statstjänstemän delas in i två kategorier: personal med kontraktansättning respektive personal som tillsätts genom utnämning. Enligt lagen får statstjänstemän inte "fullgöra uppgifter inom fackliga organisationer" vilket begränsar fackliga medlemmars rätt att fritt välja sina representanter. Ingen av de två kategorierna kan delta i strejker eller protester om det påverkar den normala verksamheten på arbetsplatsen. Enligt ILO:s konvention 87 borde begränsningen bara gälla personer i myndighetsutövning. Regeringen har meddelat att man kommer att ändra lagen i denna del.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Lagen ineffektiv.

Fackliga organisationer meddelar att arbetsgivare i den privata sektorn i praktiken diskriminerar anställda som försöker organisera sig eftersom lagen inte är tillräckligt avskräckande för att hindra trakasserier. Enligt den nationella arbetsinspektionen ökar antalet kränkningar av fackliga rättigheter och av löntagarnas skydd hela tiden. De vanligaste kränkningarna gäller ändringar eller uppsägning av anställningskontrakt för fackligt aktiva och förflyttning av dem till andra arbeten. Arbetsgivarna hävdar som regel att fackligt aktiva inte fullgjort sina arbetsuppgifter. I sådana ärenden kränker arbetsgivarna vanligen sin skyldighet att söka godkännande från fackföreningen på arbetsplatsen för ändringarna eller uppsägningarna. Fackföreningsmedlemmar avskedas ofta i grupp eller utsätts för påtryckningar för att lämna facket.

I fall där osakliga avskedanden förekommit har det ofta visat sig svårt att få de berörda personerna återanställda. När domstolarna avgör ärenden till fackets förmån struntar arbetsgivarna ofta i beslutet om återanställning. Ytterligare rättsliga åtgärder från fackets sida blir antingen behandlade på ett ineffektivt sätt eller så läggs ärendena helt enkelt ner.

Facklig verksamhet försvåras

Centralorganisationen NSZZ Solidarność meddelar att många arbetsgivare inte uppfyller lagens krav på att tillhandahålla lokaler för facklig verksamhet och inte heller lämnar ut företagsinformation som facket begär och har rätt till. Vissa arbetsgivare vägrar ge fackligt förtroendevalda ledigt från arbetet för att utföra facklig verksamhet, trots att de enligt lag är skyldiga att göra det. Andra ger dem ledigt utan lön, eller låter dem inte komma in på företagets område och ta kontakt med de anställda under den lediga tiden.

Många arbetsgivare är ovilliga att ta in fackföreningsavgiften, eller drar av den från de anställdas löner utan att betala in pengarna till facket.

Individuella anställningsavtal

Många löntagare i statligt ägda företag, som t.ex. inom vård, vattenverk och skogsbruk, har fått sina anställningsavtal uppsagda och ersatta med individuella avtal så att de inte längre kan tillhöra en fackförening.

Alltfler människor tvingas söka arbete i den informella sektorn där de inte har rätt att organisera sig fackligt.

Lagliga strejker alltför komplicerade

Arbetsgivare respekterar sällan strejkrätten och tvingar anställda att skriva under försäkringar om att de inte skall strejka. Dessutom innebär den tidsödande och komplicerade procedur som krävs för lagliga strejker att de flesta strejker som genomförs är olagliga. Strejkande riskerar därmed att gå miste om sina sociala förmåner och fackliga organisationer kan dömas att betala skadestånd. Den nya vägtrafiklagen har också försvårat strejkåtgärder. Under år 2003 blockerades en demonstration som anställda på Daewoo FSO skulle genomföra till försvar för sina arbeten, genom hänvisning till den nya bestämmelsen.

Kollektivavtal undviks genom påtvingad "egetföretagande"

Metoden att avskeda anställda och hyra in dem som egenföretagare blir snabbt allt populärare därför att de då inte omfattas av anställningskontrakt eller kollektivavtal. Den är särskilt vanlig inom transport- och byggnadssektorerna, även om staten också använder sig av den.

Konflikter

Procedurer för behandling av kollektiva konflikter kränks regelbundet antingen genom att arbetsgivare inte bekräftar att det finns en konflikt, eller gör det omöjligt att utse en medlare.

Inget samråd

Löntagarnas rätt till samråd respekteras sällan när företagsledningarna överväger organisationsförändringar, förändringar av arbetsvillkor eller gruppavskedanden.

Obetalda löner

Obetalda löner är ett stort problem och NSZZ Solidarność meddelade att runt tio procent av de polska arbetarna inte får ut sin lön regelbundet.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Många strejker ägde rum under året i protest mot regeringens planer på att skära ner antalet anställda inom kolindustrin och slimma produktionen. Arbetslösheten är fortsatt hög, över 18 procent och den informella ekonomin växte stadigt, i synnerhet inom sektorer där det inte finns fackföreningar.

Rättegång om mord på strejkande

Rättegången mot Polens sista kommunistledare, general Wojciech Jaruzelski, fortsatte. Han och nio andra personer står anklagade för att ha givit order om skottlossning mot strejkande varvsarbetare i Gdansk, Gdynia, Szczecin och Elbląg år 1970. Fyrtiofyra människor dödades och mer än tusen sårades, 200 av dem allvarligt. Om de anklagade döms, kan de få fängelse i 25 år. Jaruzelski nekar till att ha beordrat skottlossningen. En lång rad åtgärder har vidtagits för att förhålla rättegången och inga påtagliga framsteg hade skett vid årets slut.

En åklagare och hans chef har åtalats för att ha hindrat rättvisan och försvåra utredningen av nio gruvarbetares död år 1981. De protesterade mot undantagstillståndet under kommunisttiden.

Klagomål till ILO

Tre klagomål har gjorts till ILO. Två av dem, rörande SIPMA S.A. och HETMAN Ltd. granskas tillsammans och gäller hoteller och trakasserier av anställda på SIPMA Inc. under 1998-2003 och på HEMAN Ltd. från 2002-2003. På SIPMA Inc. använde arbetsgivaren sig framgångsrikt av diskriminerande åtgärder mot facket vilket ledde till en dramatisk minskning av antalet medlemmar. På HETMAN Ltd. avskedade arbetsgivarna alla medlemmarna på ett tillfälligt företagsråd omedelbart efter det att rådet meddelat att man skulle bilda en fackförening. Efteråt avskedade arbetsgivaren ytterligare 25 fackföreningsmedlemmar och 50 arbetare varnades.

Det andra klagomålet gäller regeringens brist på respekt för kollektivavtalet som slutits med NSZZ Solidarność. Regeringen har inte inlett frivilliga förhandlingar med centralorganisationens sekretariat för anställda inom gruv- och energisektorn om en konflikt som utbröt i november 2002, trots att parterna enligt kollektivavtalet skulle göra det.

År 2003 förekom många avskedanden av fackligt aktiva och medlemmar, exempelvis på Masterfoods Poland Inc., Societé d'Exploitation Hotek Polska Ltd. och PBK Bank Inc. Det förekom också avskedanden på så kallade disciplinära grunder, som på Kaufland Poland Inc. i Slupsk och Hydrobudowa i Warszawa.

RUMÄNIEN

Folkmängd: 22,3 milj.

Huvudstad: Bukarest

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fackliga rättigheter är relativt väl skyddade i lag, men viktiga begränsningar av strejkrätten finns kvar. De fackliga organisationerna rapporterar flera fall där arbetsgivare i privat sektor (framför allt utländska) försöker hindra facklig verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

1991 års fackföreningslag ändrades under år 2003. Den nya lagen innehåller många av bestämmelserna från den tidigare, och erkänner löntagarnas rätt att fritt bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Rätten gäller alla utom statstjänstemän på höga poster i statsförvaltningen, allmänna åklagare och domare samt militär-, säkerhets- och polispersonal. Inga löntagare kan tvingas lämna, eller ansluta sig till, en facklig organisationer.

Den nya lagen kräver fortfarande minst femton medlemmar för att en fackförening ska få bildas men de behöver inte längre vara anställda vid samma företag. Däremot måste de tillhöra samma verksamhetsområde.

Begränsningar för val av fackliga ledare

Enligt den nya lagen måste den som kandiderar till fackliga uppdrag vara rumänsk medborgare och medlem i organisationen, men behöver inte längre vara anställd på den aktuella arbetsplatsen.

Begränsad strejkrätt

Rätten att strejka är erkänd. Under en strejk måste anställda inom vården, på apotek, i skolor och inom kommunikationer, radio, TV och transporter, samt i sektorer som levererar oumbärlig samhällsservice (gas, el etc.) garantera service motsvarande minst en tredjedel av normal verksamhet.

Strejker får genomföras enbart om alla möjliga vägar till en överenskommelse prövats och misslyckats. Arbetsgivaren måste få 48 timmars varsel. Strejker kan bara genomföras till försvar för de anställdas ekonomiska intressen och får inte användas för politiska syften. De grupper som inte får organisera sig får heller inte strejka.

Strejker är olagliga under gällande kollektivavtal, även om konflikten gäller en fråga som inte regleras i det avtalet och arbetsgivaren vägrar förhandla med facket om den. Om en strejk förklaras olaglig kan den fackliga ledaren avskedas enligt lag, även om strejken avbryts omedelbart

efter det att den förklarats olaglig.

De fackliga organisationerna har begärt förändringar i lagarna om kollektiva konflikter och regeringen har gått med på att förhandla om dem.

Kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar erkänns i en lag från 1996 enligt vilken kollektivavtal skall förnyas varje år. Staten får inte ingripa i kollektiva förhandlingar och ingen sektor är enligt lag undantagen från förhandlingsrätten. Kollektivavtal kan emellertid bara förhandlas fram för arbetsplatser med minst 21 anställda.

Offentliganställda får förhandla om allt utom lönerna, som fastställs av regeringen.

Antifacklig diskriminering är förbjuden i lag. Skyddet för fackliga ledare stärks genom den nya fackföreningslagen. En facklig ledares anställningsavtal kan inte sägas upp utan saklig grund under hans/hennes mandatperiod och två år därefter, om inte organisationens valda ledning går med på det.

Centralorganisationen BNS har meddelat att rådet för utländska investerare har tryckt på för en ändring av arbetsmarknadslagarna för att underlätta avskedanden och försvaga de fackliga organisationernas rätt till kollektiva förhandlingar. De fackliga organisationerna följer utvecklingen mycket noga.

Särskilda arbetsdomstolar

Som svar på de fackliga organisationernas krav på att särskilda domstolar skall upprättas för att behandla arbetslivstvister har regeringen tagit fram ett lagförslag om det och lovat att de nya arbetsdomstolarna skall vara införda vid slutet av år 2004. Arbetsdomstolarna på distriktsnivå kommer att fortsätta sin verksamhet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Gula fackföreningar

Rätten att bilda fackliga organisationer respekteras i allmänhet också i praktiken. Vissa arbetsgivare försöker dock hindra bildandet av fackföreningar på företagen. Andra skapar gula organisationer för att motverka fristående fackliga organisationers arbete. I vissa fall försöker arbetsgivarna också slå sönder fristående organisationer vilket är förbjudet i lag men svårt att bevisa.

Det har rapporterats att de mest antifackliga arbetsgivarna – vanligen utlandsägda företag – kräver att arbetssökande innan de anställs går med på att inte bilda eller ansluta sig till en fackförening. Vissa arbetsgivare låter också bli att ge fackföreningarna tillgång till lokaler, faxapparater och telefoner, och vägrar ge dem ekonomisk och annan företagsinformation.

Det är mycket svårt att genomföra strejker på företagsnivå och ännu svårare på branschnivå. Fackliga ledare som organiserar strejk drabbas ofta av vedergällning.

Många arbetsgivare respekterar inte rätten till kollektiva förhandlingar och tecknar inte kollektivavtal med fackföreningarna.

Arbetsmarknadslagstiftningen upprätthålls inte effektivt

Det begränsade antalet domstolar på distriktsnivå som behandlar arbetslivskonflikter och den avskaffade rösträtten för arbetslivsexperter i domstolsförhandlingar har hindrat lösningen av arbetslivskonflikter och upprätthållandet av fackliga rättigheter. I slutet av år 2003 meddelades att fler arbetsdomstolar skall skapas i vissa distrikt.

När ärenden förs till domstolarna straffas arbetsgivarna inte alltid för sitt antifackliga beteende. Ingen enda arbetsgivare har bötfällts eller fängslats för det av någon domstol sedan år 1991, trots att det funnits mål som gällt fackliga ledare som avskedats på grund av sin fackliga verksamhet, som exempelvis Minmetalmålet (se nedan).

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Facklig ledare återanställs inte

I slutet av året hade regeringen fortfarande inte hörsammat rekommendationen från ILO:s kommitté för föreningsfrihet som krävde att regeringen skulle återanställa Ion Mihale, facklig ledare på Minmetal SA som sparkats för att ha organiserat en strejk som blev olagligförklarad i domstol. Målet har förts till Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg.

RYSKA FEDERATIONEN (RYSSLAND)

Folkmängd: 143,2 milj.

Huvudstad: Moskva

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Enligt lagstiftningen saknar många löntagare ännu strejkrätt och den nya arbetsmarknadslagstiftningen har inte stärkt de fackliga rättigheterna. Antifackliga åtgärder är fortfarande vanliga och det tar lång tid att hävda fackliga rättigheter, exempelvis rätten till återanställning vid osakligt avsked.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer.

Den nya arbetsmarknadslagstiftningen försvagar löntagarnas rättigheter.

Den nya arbetsmarknadslagstiftningen trädde i kraft den 1 februari 2002. Många fackliga organisationer har protesterat kraftigt mot den eftersom den försvagar deras rättigheter – särskilt de mindre organisationernas. Den nya lagstiftningens mål är att göra arbetslivet mer "flexibelt". Den gynnar korttidskontrakt som både hotar anställningstryggheten och försvårar den fackliga organiseringen. De nya lagarna har i allmänhet gjort det lättare för arbetsgivarna att avskeda anställda. Arbetsgivaren behöver inte längre få fackföreningens tillstånd för att avskeda fackliga medlemmar; det räcker om facket rådfrågas. Lagstiftningen ger också arbetsgivarna möjlighet att samla in information om anställda som misstänks vara inblandade i facklig verksamhet vilket skapar rädsla för svartlistning.

Facklig verksamhet kan läggas ner genom förvaltningsdekret

En ändring av fackföreningslagen infördes år 2002 i samband med att antiterroristlagen infördes. Den ger förvaltningen rätt att lägga ner facklig verksamhet genom dekret. Tidigare kunde nedläggning bara beslutas i federal domstol och de fackliga organisationerna kämpar för att få ändringen borttagen.

Starkt begränsad strejkrätt

Rätten att strejka är erkänd men strejker är förbjudna inom vissa områden, t.ex. för anställda inom järnvägen och flyget och på regeringsmyndigheter, vilket strider mot ILO:s normer. En minsta nivå av "oumbärlig samhällsservice" måste upprätthållas. Den breda definitionen av sådan service (bredare än vad som rekommenderas i ILO:s normer) berövar de flesta offentligtanställda deras strejkrätt. Proceduren för att utlysa en strejk är så komplicerade att de flesta strejker tekniskt sett betraktas som olagliga. Kraven på deltagande i omröstningar är mycket höga och som en följd av det har organisationer som företräder små yrkesområden ingen strejkrätt. Arbetsplatsorganisationer som företräder mindre än hälften av de anställda kan bara utlysa strejk om den godkänns i ett möte med alla anställda, även de oorganiserade. Mötet måste samla minst två tredjedelar av de anställda och strejken måste få stöd av minst hälften av deltagarna. Federationer och konfederationer får inte utlysa strejk.

Det finns ytterligare begränsningar som strider mot internationella normer. Strejker får t.ex. bara utlysas till stöd för lösningen av en kollektiv arbetslivskonflikt. Ingenting hindrar arbetsgivare från att anlita ersättningspersonal under en konflikt. Dessutom kan civildomstol ge order om att fackliga tillgångar skall konfiskeras för betalning av förluster som en arbetsgivare drabbats av om strejken förklaras olaglig.

Strejker i protest mot obetalda löner lagliga

En positiv aspekt av den nya arbetsmarknadslagstiftningen är att den försöker lösa problemet med obetalda löner. Löntagare kan lägga ner arbetet om det inte fått betalt på minst 15 dagar, och de anställda får inte avskedas om de deltar i en sådan strejk. Lagen ålägger också arbetsgivarna att sätta löner på en nivå som ligger över officiellt existensminimum.

Fackligt ingripande lönar sig

Ett lagförslag om möten, demonstrationer, marscher och strejkvakter innehöll föreskrifter som förbjöd offentliga möten i sektorer som berörde 350 000 organisationer och skulle göra de fackliga organisationerna ansvariga för att upprätthålla ordningen under demonstrationer. De fackliga organisationerna skulle också ha hållits ansvariga för kostnader som uppstår i samband med demonstrationer. Den oberoende centralorganisationen FNPR:s ingripande gav resultat och lagförslaget håller nu på att ändras.

Bestämmelser om kollektiva förhandlingar alldeles för tandlösa

Rätten till kollektiva förhandlingar är erkänd och arbetsgivare måste enligt lag förhandla med facket. Det finns emellertid inga åtgärder förutsedda för att upprätthålla lagen och garantera att arbetsgivarna förhandlar i god tro.

Lagen kräver att arbetsgivaren skall förhandla med fackets lokalavdelning eller annan representant. Det är inget problem för större förbund, men vissa mindre, fristående organisationer saknar lokalavdelningar. Samtidigt öppnar begreppet "annan representant" möjligheter för arbetsgivaren att kringgå facket. Lagen säger dessutom att "annan representant" får förhandla med företagsledningen om facket representerar mindre än hälften av arbetsstyrkan. Där det finns mer än två större fackliga organisationer skall dessa teckna gemensamt kollektivavtal. Om de inte gör det inom fem dagar anses den organisation som företräder mer än hälften av de anställda vara representativ för samtliga. Bara ett kollektivavtal kan förhandlas fram på ett företag, vilket effektivt utestänger de flesta mindre organisationer från förhandlingarna.

Fackföreningsvänliga ledamöter i ryska parlamentet, Duman, har lagt fram lagförslag för att kränkningar av fackliga rättigheter skall kunna bestraffas genom förvaltningsbeslut eller i brottmålsdomstol.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Diskriminering vanligt i praktiken

Diskriminering mot facklig verksamhet är tämligen vanlig i praktiken. Fackföreningsledare har skuggats av säkerhetspolis, gripits för polisförhör, drabbats av höga böter, avskedats, förlorat sina förmåner och degraderats.

Coca-Cola antifackligt

Coca-Cola har tillämpat sina vanliga metoder för att förhindra fackföreningar på sina anläggningar. I juni 1999 bildade en grupp anställda på Coca-Colas buteljeringfabrik Bottlers Eurasia i Jekterinburg en fackförening. Fabrikschefen försökte skrämman medlemmarna och hotade med avskedanden. Det valda arbetsplatsombudet förbjöds komma in på arbetsplatsen. Den 12 november 1999 genomförde Allmänna åklagarämbetet en inspektion som bekräftade att fabriksledningen på Coca-Cola tvingat anställda lämna facket. Alla fackföreningsmedlemmar tvingades skriva

på brev som sade att de skulle säga upp sitt medlemskap.

På Coca-Colas fabrik i Moskva har det pågått en tvåårig kamp för att organisera en ny fackförening och få den erkänd. Den 31 augusti 2001 sparkade förvaltaren för Coca-Cola Bottlers Eurasias fabrik i Moskva ordföranden för den lokala fackföreningen, Victor Grachyov, omedelbart efter det att han informerat administrationen om att fackföreningen bildats. Han fick sedan inte komma in på företaget. Den 8 augusti 2003 återinsattes Victor Grachyov i arbete sedan en domstol beslutat till hans förmån. Coca-Cola har nu överklagat domen (se nedan). Företaget har också bildat en gul fackförening.

Rätt till kollektiva förhandlingar ignoreras

Rätten till kollektiva förhandlingar ignoreras ofta av arbetsgivare som vägrar förhandla eller inte lämnar ut de ekonomiska uppgifter som facket begär.

Ledningen för Moskvas järnvägar har vägrat förhandla med förbundet för lokförare och järnvägsanställda (RPLBZh) om kollektivavtal och andra frågor. Alla tecken på att fackliga representanter bedriver facklig verksamhet leder till trakasserier. Förbundsmedlemmar särbehandlas och nekas exempelvis sin rätt till fria järnvägsresor. Många av organisationens lokalavdelningar har upprepade gånger nekats registrering, vanligen på grund av småsaker som påstådda problem med deras dokument.

Minimitjänster under strejk

FNPR meddelade att förvaltningen ännu inte lämnat ut någon lista på hur stor del andel av tjänsterna som måste upprätthållas under en strejk, trots att arbetsmarknadslagstiftningen kräver det. Fördröjningen visade sig hindra stridsåtgärder eftersom arbetsgivare använde den till att förklara de flesta strejker olagliga.

Eftersläpade löner

Trots att 2002 års arbetsmarknadslagstiftning försökte lösa problemet med obetalda löner har det fortsatt och vuxit under 2002 och 2003. I december 2003 uppgick eftersläpningen till 30,8 miljarder rubel.

Rättvisan långsam

Det krävs ofta segdragna rättsliga förfaranden och överklaganden för att få rättvisa i domstol och det är fortfarande problem med att upprätthålla domar. En planerat, successivt införande av domstolar för skiljedom i arbetslivstvister har försenats på grund av brist på resurser.

KRÄNKNINGAR 2003

Registrering nekad i ett första skede

I Kemerovoregionen vägrade myndigheterna registrera strukturförändringar av fackliga organisationer sedan metallarbetarna i Kuznetsk delats upp på flera företag. Gruv- och metallarbetarförbundet (TUMM) tog avslaget till domstol och till slut registrerade myndigheterna förändringarna.

Otillbörligt ingripande

Chefen för Novokuznetsdomremont Ltd. i Kemerovoregionen försökte få en domstol att ogiltigförklara valet av T.V. Bryzgalova till ordförande i fackföreningen, men den 15 maj avvisades ärendet av den centrala regiondomstolen i Novokuznetsk, Kemerovoregionen.

Ett klagomål från fackföreningen på RF sjötransportarbetarefackförening och FNPR om ingripande, påtryckningar för att gå med i en gul fackförening och brosten på respekt för kollektiva förhandlingar från förvaltningens sida på Novorossiysk Trade Sea Port JSC behandlades under året av ILO:s kommitté för föreningsfrihet.

Facklig ledare nekas resa in igen

Trots otaliga förfrågningar och protester från AFL-CIO, tre ryska fackliga organisationer som är anslutna till FFI och ILO (ACTRAV), har Irene Stevenson, chef för American Centre for International Labour Solidarity (FFI:s representantkontor i Moskva) vid årets fortfarande inte tillåtits komma in i Ryssland igen. Hon anklagas för att vara ett hot mot nationens säkerhet. Den ryska regeringen lämnade inga ytterligare förklaringar till varför Irene Stevenson är ett hot och upprepade bara sin hänvisning till artikel 27.1 i lagen om ut- och inresa i Ryssland. Hon har varit aktiv i försvaret av ryska arbetares rättigheter och arbetat för att främja dem sedan år 1989, och har bott i Ryssland ända sedan dess.

Fackföreningen på Norilsk Nickel knäcks

Problemen på Norilsk Nickel, Rysslands största gruvbolag, fortsatte under år 2003. Fackliga representanter hade inlett åtgärder för kollektiv konflikt i december 2002 som svar på ledningens vägran att respektera kollektivavtalet och i protest mot ledningens systematiska trakasserier, som organisationen förklarade "utan tvivel syftade till att undergräva fackföreningens förmåga att företräda sina medlemmar." Ledningen hade genomfört en kampanj inne på företaget och i lokala massmedia för att svartmåla federationen av fackföreningar på Norilsk Nickel och FTUNN, som båda är anslutna till den allryska centralorganisationen VKT.

Fackliga ledare och aktiva hotades, anställda uppmanades öppet lämna sina fackföreningar och åtgärder vidtogs för att isolera och hålla fackliga representanter borta från de huvudsakliga lokala produktionsgrupperna. I protest mot detta gick den fackliga ledningen i hungerstrejk den 6 februari. Hungerstrejken varade i två veckor och 54 fackliga representanter deltog i den.

Den nuvarande verkställande direktören för Norilsk Nickel, Mikhail Prokhorov, har vid flera tillfällen förklarat att det inte behövs några fackföreningar på Norilsk Nickel, om de inte rapporterar till ledningen och tar order från den. Ledningen har infört ett bonusprogram som bara

erbjuds anställda som inte är med i facket. Som en följd av detta har 10-20 procent av medlemmarna gått ur.

Coca-Cola fortsätter att motarbeta fackföreningar

Den 8 augusti meddelade den internationella federationen för livsmedels-, hotell-, restaurang-, catering-, tobaks och närallgande industriers anställda (IUL) att Coca-Cola accepterat ett domstolsutslag mot företaget och att Viktor Grachyov fick tillbaka sitt arbete och skulle få två års lön retroaktivt i ersättning för att han avskedats för att ha lett en kampanj för facklig organisering. Ett kollektivavtal tecknades på företaget. Efter framgången för den fackliga organisationen i Moskva, bildades fackliga kommittéer också på Coca-Colas fabriker i St. Petersburg och Volzhsky men de anställda där kämpar fortfarande för att kommittéerna skall bli godkända.

Företagsgruppen MAIR försöker slå sönder fackföreningen

MAIR-gruppen och företagen inom den startade en kampanj mot facket sedan TUMM:s fackliga avdelningar givit stöd för anställda som tvingats säga upp sig "frivilligt", utan ersättning, eller drabbats av lönesänkningar på Sulinskifabriken (JSC, i Rostovregionen) och på WEST-MD JSC (Volgogradregionen). De fackliga organisationerna anmälde saken till domstolen i Dzerzhinskydistriktet i Volgograd vilket ledde till att ledningen på WEST-MD JSC tvingades betala ut full ersättning.

Genom företag som STAKS Ltd. (Rostovregionen), som tillhör WEST-MD JSC, tvingade MAIR-gruppen med hjälp av hot om avsked fackliga medlemmar att gå ur facket. Den antifackliga kampanjen hade lett till att fackliga organisationer på MAIR:s fabriker för bearbetning av metallskrot i Tver, Orel och Lipetsk slagits sönder. På fabriken Vtormet i Kolomna avskedades fr. V.V. Shepetova, ordförande för den fackliga styrelsen. Hon fick tillbaka arbetet först efter ingripanden från Moskvas regionala fackliga råd och Åklagarämbetet.

V.N. Makushin, ordförande för MAIR, hävdade på ett möte med ordförandena för fackföreningsavdelningar den 26 november att hans personalavdelningen kunde fullgöra en fackförenings uppgifter och att han inte var intresserad av att sluta kollektivavtal. Det bekräftades av O.E. Voronina, chef för personalavdelningen i MAIR-gruppen, i ett brev den 28 november. Ett möte den 23 december, i vilket TUMM:s förbundsråd deltog, misslyckades V.N. Makushin, medlemmar av Duman i RF-staten, representanter för verkställande myndigheter och FNPR-ledare övertyga MAIR:s ledning om att den måste respektera fackliga rättigheter.

TUMM och de allryska fackförbunden för anställda på maskin-, kemi-, och bilfabriker samt jordbruksmaskinföretag har bett president Vladimir Putin att ge regeringsmyndigheterna i uppdrag att ingripa och tvinga MAIR att respektera arbetsmarknadslagstiftningen. De har också anmält ärendet till Riksåklagare.

Ingen överföring av medlemsavgifter till facket

Administrationen på SAVMA JSC (i regionen Tver) krävde den 9 december, i strid mot lagen, att anställda varje år skulle lämna in ansökningar om att medlemsavgifterna skulle överföras. Efter ingripande från det ryska förbundet för flygindustriarbetare backade företaget den 17 december från sitt krav.

Flera arbetsgivare låter bli att överföra medlemsavgifterna till de fackliga organisationerna. Bland dem finns metallfabriken Sulinski JSC, pappersfabriken Sukhon JSC i Vologdaregionen och Novgorodmebel JSC i regionen Novgorod. I de två sistnämnda fallen vann avdelningar inom träindustriarbetareförbundet mål i domstol år 1993 och kunde få ut sina medlemsavgifter.

I ett liknande fall vägrade K.I. Strukov, VD för kolgruveföretaget Chelyabinsk JSC överföra medlemsavgifterna till facket. Den 14 augusti vägrade han också låta medlemmar av det ryska kolgruvearbetareförbundet RTUCMIW komma in på företagets område. Förbundet lyckades emellertid övertyga ledningen om att häva begränsningarna av det fackliga arbetet.

Företag inom jordbruksindustrieföretag i regionen Kemerovo, som bageriet som tillhör hr. Skomorokhov, mejerierna i regionerna Marinsk och Chebula samt smörfabriken i Yakshadistriktet överförde inte medlemsavgifterna till facket. Dessutom tvingade de anställda att lämna fackföreningarna och försenade löneutbetalningarna för dem som vägrade.

Lärarnas löner betalas inte ut

Den 27 november protesterade lärarna i regionen Armur mot att utbetalningen av deras löner var försenade. Enligt ordföranden för lärarorganisationens regionala råd, Boris Molchanov, hade lärarna då fortfarande inte fått ut hela septemberlönen. I början av november uppgick eftersläpningen till totalt 91 miljoner rubel.

SCHWEIZ

Folkmängd: 7,1 milj.

Huvudstad: Bern

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Erkännandet av statstjänstemäns strejkrätt på federal nivå måste fortfarande utvidgas till vissa kantoner och kommuner. Skyddet för fackliga representanter behöver förstärkas.

LAGSTIFTNINGEN

Strejkrätten erkänd

En ny klausul i den federala författningen (artikel 28) som trädde i kraft i januari 2000 erkänner uttryckligen löntagarnas rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Den erkänner också strejkrätten, under förutsättning att den utnyttjas i frågor som gäller relationerna på arbetsmarknaden och ligger i linje med "kraven på skydd för samhällsfred eller på insatser för förlikning".

Artikel 357.a i den federala lagstiftningen föreskriver skyldighet att bevara samhällsfreden i samband med alla frågor som omfattas av kollektivavtal (CBA). Nästan två tredjedelar av alla CBA i Schweiz innehåller en bindande paragraf om upprätthållande av samhällsfreden och utesluter de facto alla möjligheter till protester under den tid som kollektivavtalet gäller.

Strejkförbudet för statstjänstemän togs bort ur den federala lagen år 2000. Det federala rådet får begränsa eller förbjuda strejker bara om de påverkar statens säkerhet, internationella relationer eller införseln av livsviktiga varor. Förändringarna trädde i kraft i juli 2002. Vid slutet av år 2003 hade sju kantonen och många kommuner fortfarande inte anpassat sina statstjänstemäns förhållanden till de nya bestämmelserna.

Lagstiftningen tillåter inte att fackliga representanter avskedats om inte arbetsgivaren kan bevisa att avskedandet var berättigat. Lagen föreskriver emellertid inte att fackliga representanter som avskedats utan saklig grund skall återanställas. Den högsta ersättning som enligt lag kan utgå med anledning av osakligt avskedande uppgår till sex månadslöner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Alltför många arbetsgivare vägrar förhandla

För att bekämpa lönedumpning när människors fria rörlighet mellan Schweiz och EU:s medlemsstater blir verklighet den 1 juni 2004 har rättsliga åtgärder vidtagits för att underlätta utvidgningen av nationella kollektivavtal (CBA) som för närvarande bara täcker 50 procent av alla arbeten. Täckningsnivån är mycket lägre än genomsnittet i EU, som ligger på 90 procent. Åtgärderna var absolut nödvändiga, delvis på grund av stora olikheter mellan olika kantonen och/eller sektorer. Detta ledde till att kollektivavtal slöts inom områden som städning, vägtransporter, säkerhetstjänster och försäljning av apoteksvaror, samt till krav på att kollektivavtalens räckvidd skulle utökas ytterligare.

FFI:s medlemsorganisation Union Syndicale Suisse (USS) anser att de federala myndigheterna borde ta andra initiativ för att främja utveckling och bred tillämpning av frivilliga förhandlingsprocedurer i överensstämmelse med artikel 4 i ILO:s konvention 98 om rätten till facklig organisering och kollektiva förhandlingar, som Schweiz ratificerade så sent som år 1999. USS kongress i Bern i oktober 2002 antog en rad krav under rubriken "fler rättigheter på arbetsplatserna", enligt vilka Schweiz borde tillämpa fler internationella arbetslivsnormer för att förbättra löntagarnas skydd.

Det finns fortfarande många företag som vägrar delta i kollektiva förhandlingar eller försöker hindra dem genom att exempelvis försöka bestämma hur fackets förhandlingskommitté skall vara sammansatt. Företag som Nestlé, Presse Centrales, FLASA S.A. (Filature de Laines Peignéés d'Ajoie), Tamedia, Swisscarton och Edipresse har kränkt rätten till kollektiva förhandlingar.

Nespresso, världens ledande producent av snabbkaffe, vägrade förhandla om det kollektivavtal som livsmedelsarbetareförbundet, FCTA (Fédération Suisse des Travailleurs du Commerce, des Transports et de l'Alimentation) lagt fram och införde i stället föreskrifter med en rad paragrafer som reglerade arbetsförhållandena och bröt därmed mot landets arbetsmarknadslagstiftning. I den mäktiga SMH-gruppen, som tillverkar klockor (Swatch och många av de högst ansedda märkena), finns det företag som utan att skämmas struntar i kollektivavtal för klockindustrin.

Otillräckligt skydd för fackliga representanter

Det är enkelt att avskeda fackliga ombud eftersom domstolarna ofta beviljar endast tre månadslöner i ersättning för osakliga avskedanden, trots att lagen gör det möjligt att bevilja sex månadslöner. Under år 2003 meddelade USS att över tio avskedanden ägt rum i bl.a. följande företag: FLASA S.A. i Alle, Usines Métallurgiques de Vallorbe S.A., Swiss Metal Casting SA i Bienne, Edco Engineering och Favelplast SA i kantonen Neuchâtel, Pizza Hut i kantonen Bern samt Model Emballages S.A. i kantonen Vaud.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den största fackliga demonstrationen på många år ägde rum med anledning av en pensionsreform. Konflikter förekom också inom byggnadssektorn och posten.

ILO-anmälan

Den 14 maj lämnade USS in ett klagomål till ILO över otillräckligt skydd för fackliga representanter och räknade upp flera händelser under senare år, där fackliga representanter lagstridigt avskedats och bara fått en minimal ersättning.

Sparkad för facklig verksamhet

En facklig representant på FLASA S.A., Francis Leprince, medlem av den regionala styrelsen för klock- och metallarbetarförbundet FTMH, sparkades efter tio års anställning på grund av sin fackliga verksamhet. Avskedandet trädde i kraft den 28 februari och USS anmälde det till domstolarna den 20 mars. Leprince blev aktiv i arbetarrörelsen år 1999, och ingrep flera gånger på fabriken anställdas vägnar. I oktober 2002 hjälpte han gränsarbetare lämna in en stämning för att få ut eftersläpande löner. En månad senare bestämde sig hans arbetsgivare för att sparka honom och åberopade ekonomiska orsaker.

FLASA återtog inte Francis Leprince men gick med på att betala honom en ersättning motsvarande fyra månadslöner.

Antifacklig affärsjätte

I augusti 2003 sade affärskedjan Migros upp kollektivavtalet med FCTA, en av fackföreningarna på Migros. Avtalet sades upp på grund av en kommande sammanslagning år 2005 mellan FCTA och FTMH, och med byggnads- och metallarbetarförbundet SIB, till ett nytt förbund kallat UNIA. Migros meddelade samtidigt att man inte längre skulle ha någon kontakt med fackföreningen. Den 25 augusti utfärdade A. Scher-

rer, på Migrosledningens vägnar, ett internt cirkulär till alla avdelningar om att de inte skulle tolerera någon facklig verksamhet efter det att kollektivavtalet sagts upp, och att inte ens flygblad skulle få delas ut. Den 29 augusti skickade personalchefen på Migros i Basel ut ett cirkulär till avdelningscheferna om att de skulle hindra fackliga representanter från UNIA från att träffa anställda både på och framför arbetsplatserna. Dessutom skulle de kalla på polis om fackliga representanter fortsatte försöka dela ut flygblad till de anställda. Migros har använt sig av samma metoder tidigare, exempelvis våren 2001.

SERBIEN OCH MONTENEGRO (tidigare Federala republiken Jugoslavien)

Folkmängd: 10,5 milj.

Huvudstad: Belgrad

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Rätten till kollektiva förhandlingar saknar fortfarande tillräckligt skydd, och de fackliga organisationerna behöver fortfarande tillstånd från såväl arbetsgivare som Arbetsmarknadsministeriet innan de kan bli registrerade. Det kom fortlöpande rapporter om att fackföreningsmedlemmar trakasseras.

LAGSTIFTNINGEN

1.Republiken Serbien

Tillstånd krävs

Alla anställda, med undantag för militär och polis, har rätt att bilda och ansluta sig till en facklig organisation. Organisationerna måste registreras i enlighet med regler som Arbetsmarknadsministeriet utfärdar. Proceduren är ytterst komplicerad och sköts av ministeriet, som inte bara tar emot ansökningar, utan också måste ge sitt samtycke. Innan ansökan om registrering görs måste fackföreningsledaren skaffa ett intyg från arbetsgivaren, eller en "bemyndigad person", om att han/hon är heltidsanställd på företaget. Därmed krävs alltså också tillstånd från arbetsgivaren. Fackliga centralorganisationer måste dessutom bevisa att de är representativa genom att lämna in medlemmarnas ansökningsblanketter. Ministeriet kan upplösa en facklig organisation som lämnar felaktiga uppgifter för registreringen.

Strejkrätten kraftigt begränsad

Rätten att strejka erkänns, men är begränsad för anställda i "oumbärlig service" där varsel måste läggas minst 15 dagar före en strejk. Under en strejk måste ett minimum av tjänster upprätthållas. Tolkningen av "oumbärlig service" är mycket vid och omfattar i praktiken 60 procent av löntagarna, inklusive lärare och postanställda. Strejker får inte genomföras om parterna i ett kollektivavtal inte blir överens. Tvisten går då till obligatorisk skiljedom. Dessutom föreskriver strejklagen att deltagande i en strejk kan leda till att inte bara lönerna utan också socialförsäkringarna dras in, och dessa borde inte vara kopplade till utövande av strejkrätten.

Kollektiva förhandlingar

En ny arbetsmarknadslagstiftning antogs den 12 december 2001. Den innebar förbättringar av förhandlingsrätten men ålägger inte arbetsgivare någon skyldighet att underteckna kollektivavtal. Det viktigaste var att den avskaffade SSS (den officiella fackliga organisationen som stod under förra presidenten, Milosevics, kontroll) monopol på förhandlingar och ger andra konfederationer möjlighet att förhandla om kollektivavtal. Enligt den nya lagen måste en facklig organisation representera 15 procent av löntagarna för att förhandla med arbetsgivaren, eller 20 procent av alla anställda om förhandlingarna sker med nationella eller lokala myndigheter.

Den nya lagen innehåller också negativa bestämmelser. Det har exempelvis blivit lättare för arbetsgivare att avskeda anställda vilket är en del av en allmän utveckling mot en större frihet på arbetsmarknaden.

På den positiva sidan kan nämnas att regeringen den 26 november 2003 lade fram ett förslag till polislag som kommer att ge polismän rätt att organisera sig och strejka.

2.Republiken Montenegro

Godkännande från ministeriet krävs

Proceduren för registrering av fackliga organisationer liknar dem i Serbien. Fackliga organisationer måste registreras i enlighet med bestämmelser som Arbetsmarknadsministeriet utfärdar. Handlingar lämnas in till ministeriet som måste ge sitt godkännande. Lagstiftningen i Montenegro kräver emellertid inte att fackliga ledare skall lämna något intyg från arbetsgivaren om att han/hon är heltidsanställd på företaget.

I förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning förordade Montenegros Arbetsmarknadsministerium nya bestämmelser om facklig registrering. Enligt dem skulle fackliga centralorganisationer som vill ansluta sig till Montenegros konfederation av oberoende fackliga organisationer (CITUM) intyga att de godkänner CITUM:s stadgar och program. Alla handlingar som lämnas in till ministeriet för registrering måste först bestyrkas av CITUM.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

Den nya arbetsmarknadslagen antogs av parlamentet i juli 2003. Den slutliga lagtexten tog hänsyn till vissa av CITUM:s förslag, bland annat om kollektivavtal, former för avskedanden, löntagarskydd under konkursförfarande och mödraskapsskydd. Den förbättrar villkoren för kollektiva förhandlingar på nationell nivå och på företag.

Kollektiva förhandlingar

Det nya allmänna kollektivavtalet (GCA) för republiken Montenegro undertecknades av arbetsmarknadens parter den 19 december 2003 och skulle träda i kraft den 24 januari 2004. CITUM samarbetar med parterna för att ta fram en bilaga till GCA om hur minimilönen skall räknas fram. Ett trepartsorgan med två representanter vardera från regeringen, handelskammaren och CITUM kommer att ansvara för kontroll, tillämpning och tolkning av avtalet. Sedan GCA undertecknats, började CITUM förbereda kollektivavtal på sektorsnivå.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trakasserier

Från Serbien meddelade centralorganisationen Nezavisnost att medlemmarna drabbas av trakasserier och förföljelser från såväl privata företagsledare som statliga myndigheter. Problemen börjar i samband med registrering. Två tredjedelar av ansökningarna om registrering av lokala Nezavisnostavdelningar försenas av myndigheterna och drar över den tidsgräns som anges i lag. På arbetsplatserna förbjuder företagsledningar Nezavisnosts organisationer att bedriva verksamhet och utestänger dem från företagslokaler och påstår att de inte är registrerade. Det kom också många rapporter om att anställda inte fick ut sina löner, förflyttades till lägre betalda arbeten eller hotades och till och med överfölls när de gått med i Nezavisnost.

I republiken Montenegro har arbetarna svårt att organisera sig på små, privata företag och i andra oskyddade sektorer som inom den växande informella ekonomin. Samtidigt struntar vissa företag i Montenegro i det lagstadgade skyddet för fackliga ledare. CITUM har bett sina sociala parter att ingripa för att få stopp på kränkningarna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Utvecklingen under året skedde mot bakgrund av ökande oro i arbetslivet på grund av att inga förbättringar av levnadsstandarden syns till efter Milosevicregimens fall. Privatiseringar och ekonomiska reformer har ökat arbetslösheten till över 30 procent. I Montenegro förekom över 50 strejker under året, de flesta för krav på utbetalning av löner, socialförsäkringsavgifter samt sjukvårds- och pensionsförsäkringar.

Fackliga representanter sparkade

Zoran Kovac sparkades av Bokförlags- och bokhandlarföreningen dagen efter det att han bildat en avdelning av Nezavisnost. En annan Nezavisnostmedlem, Momcilo Nenadovic, vice ordförande för Nezavisnostavdelningen för konst och kultur och anställd på den serbiska nationalteatern i Novi Sad, sparkades också på grund av sin fackliga verksamhet.

Ordföranden för styrelsen för traktorfabriken i Novi Beograd, Dragan Milovanovic, som också är Arbetsmarknadsminister, avskedade 12 fackligt aktiva som tillhörde den lokala Nezavisnostavdelningen.

SLOVAKIEN

Folkmängd: 5,4 milj.

Huvudstad: Bratislava

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fackliga organisationer ingripanden hindrade att bestämmelser som allvarligt kunde ha urholkat de fackliga rättigheterna skrevs in i den nya arbetsmarknadslagstiftningen. En järnvägsarbetarstrejk förbjöds.

LAGSTIFTNINGEN

Nya ändringar av 2002 års arbetsmarknadslagstiftning antogs i maj 2003. Regeringen lade fram sitt ändringsförslag först i januari 2003. Efter protester från de fackliga organisationerna deltog regeringen i omfattande trepartsförhandlingar vilka ledde till viktiga förändringar av förslaget. Uppdelningen mellan företagsrådets och de fackliga organisationernas ansvarsområden förblev en stridsfråga och de åtgärder som till slut antogs har förstärkt företagsrådets ställning. Rätten till kollektiva förhandlingar förblir ändå en fråga som förbehålls de fackliga organisationer.

Alla grundläggande fackliga rättigheter är erkända i lag. Löntagare, med undantag för militären, har frihet att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer och antifacklig diskriminering är förbjuden. Lagstiftningen ger rätt till kollektiva förhandlingar men organisationerna skulle vilja att lagen gav starkare skydd för den rätten, till exempel genom att låta dem genomföra strejker när någon del av ett kollektivavtal inte respekteras.

Begränsningar av strejkrätten

År 2001 togs tidigare begränsningar i strejklagen bort, framför allt kravet på att arbetsgivaren skulle få en lista över alla strejkande. Den innehåller emellertid fortfarande flera oklarheter, vilket leder till att mycket få strejker faktiskt äger rum. Strejkrätten kan begränsas under speciella omständigheter och i vissa sektorer som betraktas som oumbärliga. Listan på sådana områden är mer omfattande än ILO:s definition och omfattar

bl.a. anställda i olje- och gasproduktion, kärnkraftverk, officerare i de väpnade styrkorna och brandmän.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Trots att lagstiftningen är gynnsam har vissa kränkningar ägt rum, i synnerhet i samband med privatiseringar som medfört omfattande övertalighet.

Otillräckligt skydd

Det har kommit en växande ström av rapporter om att arbetsgivarna agerar antifackligt och om otillräckligt skydd för anställda som drabbats av diskriminering. Kollektiva förhandlingar är mycket vanliga, men vissa arbetsgivare försöker lägga hinder i vägen.

Förbundet för anställda inom handel och turism meddelar att anställda i deras sektor ofta muntligen får höra från arbetsgivarna att de är förbjudna att gå med i facket. Systemen för check-off har inte respekterats. Kollektivavtalsförhandlingar har avsiktligt försinkats och fackligt aktiva har varit särskilt utsatta, som regel på grund av att man krävt mycket omfattande arbetsinsatser av dem. Om de inte klarar sina uppgifter tar arbetsgivarna det som förevändning för att anmärka på deras prestation.

Obetalda löner fortsätter att vara ett problem.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Check-off upphävt

Den fackliga konfederationen i Slovakien (KOZSR) meddelade att företaget Mäsokombinát Nord Svit inte respekterade fackliga rättigheter och att arbetsgivaren upphävt check-offsystemet i hopp om att kunna lamslä fackföreningen.

Domstol förbjuder strejk

En strejk som järnvägsarbetareförbundet genomförde i januari stoppades av strejkförbud som fattades i en preliminär domstolsförhandling. Arbetsgivarna, Railways of SR (ŽSR) och Railway Company SR Inc. (ŽSSR) hade fort frågan till domstolen. Distriktsdomstolens beslut upphävdes av appellationsdomstolen i slutet av år 2003.

SPANIEN

Folkmängd: 42,7 milj.

Huvudstad: Madrid

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Det förekom få kränkningar av fackliga rättigheter under året. De fackliga organisationerna meddelade emellertid att vissa arbetsgivare fortfarande är ovilliga att gå in i förhandlingar om kollektivavtal, samtidigt som en mycket hög andel tillfälliganställd personal används för att diskriminera dem som arbetar fackligt.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner föreningsfriheten. Alla löntagare kan fritt bilda eller ansluta sig till en facklig organisation, med undantag för anställda inom säkerhetsstyrkorna, de väpnade styrkorna, domare och åklagare.

Vissa begränsningar av strejkrätten

Strejkrätten är erkänd men med begränsningar inom samhällsservice som regeringen betraktar som oundgänglig. Under strejk måste ett minimum av service upprätthållas. Minimnivån är en fråga för förhandling och överenskommelse mellan berörd organisation och arbetsgivaren. Den fackliga organisationen måste varsla arbetsgivaren minst fem dagar i förväg och respektera den avtalade lägsta servicenivån. Strejker får inte genomföras av politiska eller andra skäl som inte hör samman med de anställdas yrkesintressen. Strejker får inte genomföras för att driva igenom förändringar av gällande kollektivavtal.

"Irreguljär" utländsk arbetskraft utan rättigheter

Rättigheterna för utländska löntagare som inte har en lagligen reglerad situation, begränsades ytterligare i lagen om utländska medborgares rättigheter och friheter i Spanien som trädde i kraft den 23 januari 2001. Den nya lagen anger uttryckligen att utlänningar inte får organisera sig eller strejka och inte har rätt att samlas och bilda föreningar (och i förlängningen inte heller får föra kollektiva förhandlingar) så länge de inte "får tillstånd att vistas eller bosätta sig i Spanien". Regeringen hävdar att syftet inte är att diskriminera utlänningar, utan att dra en gräns mellan dem som är "legala" och de "irreguljära". Det finns inga interimståtgärder för att handskas med "irreguljära" utlänningar som redan bor i Spanien och som nu förlorat den föreningsfrihet de tidigare haft.

De fackliga organisationerna ansåg att denna begränsning av grundläggande rättigheter urholkade den spanska författningen och de ILO-konventioner som Spanien ratificerat. Denna tolkning delades av de politiska oppositionspartierna och av vissa av de autonoma regionerna som fört ärendet till Författningsdomstolen för prövning. Det kommer där att behandlas i vederbörlig ordning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Tillfälliga kontrakt

Fackliga rättigheter urholkas i praktiken av det stora antalet tillfälliga kontrakt. I september 2003 hade uppskattningsvis en tredjedel av alla anställda sådana anställningskontrakt.

Diskriminering

Enligt lag har fackliga organisationer rätt att kontrollera tillfälliga kontrakt för att förhindra missbruk. De rapporterar emellertid att kontrakten används för diskriminering eftersom arbetsgivare ofta vägrar förnya tillfälliga kontrakt för anställda som ägnar sig åt facklig organisering.

Facket rapporterar också att löntagare som tänker kandidera i fackliga val i vissa fall sparkats. Enligt lag har kandidater i fackliga val anställningstrygghet, men i en del mindre företag kan arbetsgivaren i förväg veta vilka som kan tänkas kandidera och sparkar dem som de misstänker kan ställa till med problem.

Motstånd mot kollektiva förhandlingar

Metallarbetarförbundet som tillhör den baskiska centralorganisationen ELA, Metala-ELA, meddelade att vissa arbetsgivare har en tendens att reagera på förhandlingskrav med hot om att flytta verksamheten. Förbundet påpekar att multinationella företag inte är ensamma om att använda den taktiken.

Strejkeffekter urholkas

När man misslyckas med att nå en överenskommelse om arbetsgivarnas alltför långtgående krav blir det i många fall arbetsgivaren som ålägger de anställda det minimum av verksamhet som skall garanteras i oumbärlig samhällsservice. Som en följd av det blir effekterna av en strejk ofta urvattnade.

Det spanska parlamentet har fördömt den statliga TV-kanalen TVE för att den manipulerat nyheter om generalstrejken i juni 2002.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Goda nyheter?

Under året undertecknade totalt 195 spanska företag FN:s Global Compact och gick med på att upprätthålla det dokumentets nio principer om mänskliga rättigheter, miljöskydd och normer i arbetslivet, och förband sig därmed att respektera föreningsfriheten och rätten till kollektiva förhandlingar. I praktiken har företagen visat en tendens att använda sina namnteckningar på Global Compact som en PR-aktivitet snarare än som ett verkligt åtagande att ändra sina produktionsmetoder och garantera ökad respekt för mänskliga och fackliga rättigheter.

Facklig kandidat tvingas lämna företagsråd

En fackföreningsmedlem som arbetade på affärskedjan Alcampo, den franska stormarknadskedjan Auchans spanska dotterbolag, tvingades lämna företagsrådet på Auchan i oktober. Medlemmen representerade centralorganisationen Comisiones Obreras (CCOO) medlemsförbund FECOHT och hade gått med på att kandidera till generalsekreterarposten för Auchans europeiska företagsråd. Han ställde upp mot en representant från FE-TICO-förbundet, trots att arbetsgivaren sagt till honom att låta bli. FETICO är ett gult förbund som arbetsgivarna skapade i mitten av 1970-talet och står fortfarande nära arbetsgivarna. Enligt Union Network International använder arbetsgivarna förbundet för att undvika sluta kollektivavtal med centralorganisationerna CCOO och Unión General de Trabajadores (UGT), landets mest representativa centralorganisationer.

Polisen flyttar demonstranter

Den 24 oktober meddelade den internationella journalistfederationen (IFJ) att TV-stationen Antena 3 avvisat organisationens förslag till förhandlingsuppställning. De anställda låg i konflikt med ledningen med anledning av dess drastiska reformprogram med bl.a. ett plötsligt beslut om att avskeda 390 personer. Ledningen förvärrade situationen ytterligare genom att kalla in polis för att flytta arbetarna från TV-stationens område. Enligt ILO:s lagstiftning skall polis ingripa bra när den allmänna ordningen är allvarligt hotad.

STORBRITANNIEN

Folkmängd: 59,2 milj.

Huvudstad: London

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om landets arbetsmarknadslagstiftning garanterar de flesta grundläggande fackliga rättigheterna när den fortfarande inte upp till internationell standard, särskilt inte när det gäller förbudet mot sympatiåtgärder. En liten minoritet av arbetsgivarna har anlitat konsulter från USA för att hindra facklig organisering. Det behövs starkare skydd för förtroendevalda.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen Trade Union and Labour Relations Consolidation Act (TULCRA) innehåller de flesta fackliga rättigheterna. Ett antal viktiga nya rättigheter

infördes i 1999 års Employment Relations Act (ERA), inklusive rätt till stadgeenligt erkännande och individers rätt att åtföljas av en facklig representant i domstolsförhandlingar om tvister och disciplinfrågor.

Föreningsfrihet

Löntagarna har rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer efter eget val.

Strejker tillåtna – med begränsningar

ERA skyddar löntagare som strejkat mot repressalier under förutsättning att vissa villkor uppfyllts. Strejkerna måste vara begränsade till anställda och deras egna arbetsgivare, tvisten måste helt eller i huvudsak gälla anställningsfrågor och beslutet om strejken måste fattas av berörda anställda i slutet av omröstning. Om anställda avskedas inom åtta veckor efter det att de deltagit i en laglig strejk kan de med hjälp av ERA hävda att avskedandet skett utan saklig grund. I de flesta fall kan de dock legalt avskedas för att ha deltagit i en laglig strejk åttaveckorsperioden löpt ut. Enligt Employment Relations Bill (ERB), som för närvarande behandlas i parlamentet, planerar regeringen att öka arbetsgivarnas skyldigheter att under åttaveckorsperioden försöka lösa konflikten genom förlikning eller medling. Sympatiåtgärder är inte tillåtna, och anställda som deltar i sådana aktioner kan bli skadeståndsskyldiga i civilmål.

Förhandlingar – stadgeenligt erkännande

En facklig organisation kan bli lagligen erkänd som förhandlingspart av den centrala skiljekommittén (Central Arbitration Committee) om majoriteten av arbetsstyrkan så vill. Stödet för erkännande måste bevisas antingen av att en majoritet av de anställda tillhör organisationen, eller av en omröstning på arbetsplatsen där 40 procent av de röstberättigade måste rösta för ansökan. För att en omröstning skall få ske måste den fackliga organisationen visa att medlemmarna utgör minst tio procent av de anställda på den enhet förhandlingarna gäller.

Avhopp

Lagstiftningen tillåter fortfarande arbetsgivare att erbjuda ekonomiska förmåner till anställda som tecknar individuella anställningsavtal, även om de utför samma arbetsuppgifter som dem som inte undertecknar sådana avtal.

Konkurslagstiftning

Enligt nuvarande konkurslagstiftning kan samvetlös företagare sparka anställda, sätta företaget i konkurs, köpa upp tillgångarna och starta verksamheten igen, utan att behöva betala en penny till de sparkade.

Rätt till fackligt stöd

ERA gav också löntagarna rätt att ta hjälp av en facklig representant i disciplin- eller tvistemål, även om det inte finns någon facklig organisation på det företag där de är anställda. Fackliga organisationer har tryckt på för att få rätt att företräda sina medlemmar och inte bara följa med dem.

Regeringen planerar att ändra lagstiftningen för att spegla den europeiska domstolens för mänskliga rättigheter beslut i målet Wilson/Palmer, år 2002. ERB förstärker rätten att ha sällskap från facket, men går inte så långt som till att ge fackliga medlemmar rätt att bli representerade. Det europeiska beslutet anger att: "det är statens uppgift att se till att fackföreningsmedlemmar inte hindras eller avhålls från att låta sin fackliga organisation företräda dem för att reglera förhållandena med sin arbetsgivare." Även om det i Storbritannien finns lagstiftning som förbjuder diskriminering av anställda på grund av fackligt medlemskap (eller därför att de inte är fackligt anslutna), skyddas inte rätten att utnyttja medlemskapet, d.v.s. att bli representerad av facket. I Wilson/Palmer-målet hade en journalist och en hamnarbetare nekats lönehöjningar när de vägrade skriva på personliga avtal där de tog avstånd från sina fackliga organisationer.

ERB innehåller också bestämmelser som skulle göra det olagligt för arbetsgivare att erbjuda anställda ekonomisk ersättning uteslutande för att uppmuntra dem att inte gå med i facket, inte delta i facklig verksamhet och inte dra nytta av kollektiva förhandlingar.

Småföretag

Företag med färre än 21 anställda omfattas inte av ERA:s föreskrifter om stadgeenligt erkännande.

Sysselsättningslagen

Sysselsättningslagen år 2002 införde en rad förändringar av arbetslagstiftningen; bland dem en reform av rättsliga förfaranden i samband med anställning, mekanismer för att lösa tvister på arbetsplatserna och bestämmelser om ledig tid för fackliga utbildningsrepresentanter. Lagen införde också nya och bättre rättigheter för föräldrar, inklusive två veckors stadgeenlig föräldraledighet och längre betald mammaledighet.

EU-direktiv

I juli tillkännagav regeringen att man skulle ändra lagstiftningen så att den överensstämmer med EU-direktiv om rätt till information och samråd. Anställda kommer att ha rätt till information och samråd om alla beslut som påverkar deras anställning, särskilt avskedanden. Om arbetsgivare åsidosätter sina skyldigheter härvidlag kan de dömas till böter på upp till 75 000 pund. Den nya lagen träder i kraft år 2005 för företag med över 150 anställda och år 2007 för dem med över 100 anställda. År 2008 gäller den också för företag med fler än 50 anställda. Regeringen vägrar fortfarande införa 48 timmarsvecka som gräns, enligt direktivet om arbetstid, och vill inte heller tillämpa direktivet som ger större skydd för anställda hos bemanningsföretag.

Centralorganisationen TUC är också oroad över att Storbritannien inte på ett riktigt sätt infört direktivet om utlandsbaserade anställda och trycker på regeringen för att den skall se över befintlig lagstiftning, inom ramen för en bredare kampanj för att förstärka migrantarbetares rätt

tigheter. Kampanjen för bättre rättigheter för migrantarbetare omfattar krav på lagstiftning som reglerar gängchefers verksamhet. Parlamentet behandlar för närvarande en privat motion med den innebörden som lagts fram av en enskild ledamot.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Landet har en lång tradition av kollektiva förhandlingar och ca en tredjedel av arbetskraften omfattas av kollektivavtal. Det mest påfallande resultatet av att facket lagligen erkänts som förhandlingspart har varit en mycket kraftig ökning av antalet frivilliga avtal. Sedan år 2000 har över 800 sådana undertecknats.

Flera brister

Regeringen har genom lagstiftning försökt förbättra respekten för löntagarnas rättigheter men man uppfyller fortfarande inte vissa internationella och europeiska normer, särskilt i fråga om det fortsatta förbudet på sympatiåtgärder och begränsningar av fackliga organisationers rätt att i domstol hävda demokratiskt fattade beslut.

Antifackliga åtgärder

En rapport med rubriken "Moderna rättigheter för moderna arbetsplatser" som TUC publicerade i september 2002, räknar upp ett antal åtgärder som fackföreningsfientliga arbetsgivare tillgriper under erkännandekampanjer. Det handlar bland annat om att de "bildar interna personalföreningar, sätter anställda under bevakning när de passerar fackliga organisationer utanför arbetsplatsen och hot om att verksamheten skall läggas ner eller flyttas hellre än att man går med på förhandlingar, liksom om omfattande nyanställning av personal på de enheter där förhandlingar skall ske kort före omröstning, närvaro av ledningsrepresentanter på fackliga möten där godkännande skall behandlas, erbjudanden om förkortad arbetsdag samtidigt som ett fackligt möte organiseras, avskedanden av aktiva eller beslut om att de är övertaliga, hotelser i enrum mot anställda samt 'uppmuntran' av anställda att teckna personliga anställningsavtal före eller efter fackligt erkännande." TUC drog slutsatsen att "det finns starka skäl att hävda att det befintliga skyddet mot försämringar inte är ändamålsenligt och att det krävs ökat skydd."

I november 2003 publicerade TUC också en kartläggning av arbetsgivares reaktioner på facklig organisering. Slutsatsen i den rapporten är att arbetsgivare i Storbritannien som omfattas av fackliga kampanjer i allmänhet inte tagit till USA-modellen för att krossa facken. Arbetsgivare som redan erkänt fackliga organisationer hjälper ofta till när facket rekryterar medlemmar och en ganska stor minoritet arbetsgivare på företag utan fackförening gav facket visst tillträde. En liten minoritet av arbetsgivarna, som T-Mobile, har emellertid anlitat konsulter från USA för att med framgång bekämpa facklig organisering. Än en gång fann rapporten att arbetsgivare som vill motverka organisering tillgriper en rad taktiker; man hotar avskeda fackligt aktiva, spärrar tillträdet till arbetsplatsen, avskräcker anställda från medlemskap och sprider av antifacklig litteratur, eller höjer löner och inför nya samrådsmekanismer mot att anställda avstår från en fackförening.

Det har förekommit att arbetsgivare utnyttjat åttaveckorsregeln för att sparka anställda som deltagit i en laglig strejk åtta veckor efteråt. Friction Dynamex sparkade år 2001 på det sättet 86 strejkande från sin fabrik i Caernarfon (se nedan), innan företaget sattes i konkurs. Det såldes sedan och öppnades igen, under ett snarlikt namn.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Det kom många goda nyheter från den ekonomiska fronten men det förekom också ovanligt många fackliga stridsåtgärder under året. Som exempel kan brandmännens långa strejk nämnas, den första på 25 år och den första strejken på 26 år på uppbyggnadsanläggningen i Sellafield. Strejker förekom också inom posten.

Domstol dömer i mål om osakligt avsked

I juli 2003 fann en arbetsdomstol att över 30 anställda i april 2001 hade avskedats utan saklig grund från gjuteriet William Cook. De anställda, samtliga medlemmar av fackföreningen Amicus, hade deltagit i en endagsstrejk i protest mot lönesänkningar på upp till 120 pund/vecka. Dagen därpå hade de blivit tillsagda att inte komma tillbaka till arbetet mer. Ingen omedelbar återanställning såg dock ut att vara att vänta. William Cook överklagade beslutet och nya förhandlingar hålls i januari 2004.

Avskedad förtroendevald vinner i domstol

En arbetsdomstol i Glasgow beslutade den 10 december 2003 att collegeläraren Jim O'Donovan avskedats utan saklig grund av Glasgow Central College of Commerce, på grund av sin fackliga verksamhet. Domstolen gav order om att han skulle tas tillbaka i arbete och få förlorad lön för de föregående 18 månaderna. Läraren i datorkunskap och ordföranden för College Lecturer's Association avskedades i juli 2002 med anledning av en kommentar till en medlem av skolans styrelse i november året innan om personalens rädsla för personalnedskärningar. Förhållandet mellan anställda och ledningen hade varit dåliga sedan år 1999, när den fackliga organisationen ifrågasatte några av skolans ekonomiska beslut. I ett tidigare mål blev Jeff McCracken, lärare i naturvetenskap och medlem av styrelsen för CLA-EIS (Educational Institute of Scotland) utsatt för en sex månader lång utredning som han beskrev som en "häxjakt". Slutligen lades alla anklagelser mot honom ner.

Ersättning hålls fortfarande inne

Åttiosex anställda som sparkats år 2001 i Caernarfon (norra Wales) sedan de lagt ner arbetet i protest mot sänkta löner och försämrade villkor, hade i slutet av året fortfarande inte fått den ersättning de var berättigade till. USA-chefen för Friction Dynamex, ett företag som tillverkar bildelar, avskedade dem dagen efter det att åttaveckorsgränsen för avskedande av strejkande hade löpt ut. Deras fackliga organisation, Transport

and General Workers' Union (TGWU) drev frågan vidare och vann målet för personalen i arbetsdomstol. Deras framgångsrika argument var att ägaren, Craig Smith, inte under de åtta veckorna försökt nå en lösning på konflikten. Innan ersättning och avgångsvederlag kunde beslutas (uppskattningsvis tre miljoner pund) sattes Friction Dynamex i augusti under förvaltning av C. Smith och såldes av förvaltarna som Dynamex Friction till en tidigare företagsledare och medarbetare till C. Smith.

TJECKIEN

Folkmängd: 10,2 milj.

Huvudstad: Prag

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Begränsningarna av strejkrätten fanns kvar. Arbetsmarknadslagstiftningen håller på att ändras och de fackliga organisationerna följer utvecklingen mycket noga.

LAGSTIFTNINGEN

Lagstiftningen garanterar organisationsrätten och ger skydd mot antifacklig diskriminering.

Det finns inga begränsningar för registrering av fackliga organisationer eller för internationellt samarbete och medlemskap. Utlänningar och migrantarbetare har också rätt att organisera sig.

Enligt den nya lagen skall det finnas företagsråd också på arbetsplatser där det inte finns någon facklig organisation, och via råden har alla anställda rätt till information och samråd om viktigare företagsbeslut. Lagstiftningen om företagsråd förbjuder diskriminering av rådens medlemmar och av aktiviteter som motiveras av medlemskapet.

Kollektiva förhandlingar i privat sektor

Rätten till kollektiva förhandlingar garanteras för anställda i den privata sektorn. Kollektivavtal kan innebära förbättringar jämfört med rättigheter och skyldigheter som finns inskrivna i lagstiftningen, men bara inom de områden som lagen anger. Den ändrade arbetsmarknadslagstiftning som infördes år 2000 utvidgade antalet sådana områden.

Begränsningar av kollektiva förhandlingar i offentlig sektor

Lagen om offentliga tjänster som träder i kraft den 1 januari 2005 har inte medfört några förbättringar av situationen i offentlig sektor där anställda inte har full rätt till kollektiva förhandlingar, i synnerhet inte i fråga om ersättningar. Regeringen har förklarat denna kränkning av ILO:s konvention 98 med att lönenivåerna som sätts i kollektivavtal kan påverka statsbudgeten. Samma lag reglerar statusen för statstjänstemän som arbetar för myndigheter och deras rättigheter och skyldigheter, inklusive deras fackliga rättigheter. Enligt lagen krävs inget godkännande från fackliga organ för avskedanden av fackliga förtroendemen.

En grundlagsdomstol har upphävt den artikel i lagen om kollektiva förhandlingar, som utvidgade det område som omfattas av kollektivavtal på högre nivåer och gjort dem obligatoriska också för arbetsgivare som inte undertecknat avtalet. Domstolen ansåg inte att utvidgningen av den obligatoriska räckvidden var grundlagsstridig i sig, men däremot att lagen tillämpades på ett sätt som var det. Lagstiftarna har fått tid på sig att utforma nya bestämmelser som ersätter artikeln. Dessa utformas i samarbete med fackliga organisationer.

Strejkrätt

Strejker är förbjudna inom viss oundgänglig samhällsservice, men listan på sådan service omfattar vissa sektorer (som kärnenergi, olje- och gasledning) som inte omfattas av ILO:s definition av oundgänglig samhällsservice (=verksamhet som om den avbryts skulle utsätta hela eller delar av befolkningen för risker till liv, säkerhet och hälsa).

Enligt lagen om kollektivavtal, som också reglerar strejker, måste de fackliga organisationerna överlämna en lista med namnen på de strejkande till arbetsgivarna minst en dag innan strejken inleds.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken förekommer många kränkningar av fackliga rättigheter, trakasserier av fackligt aktiva och till och med åtgärder från arbetsgivarnas sida som urholkar föreningsfriheten. Vid upprepade tillfällen har arbetsgivare inom handeln hotat anställda både direkt (verbalt) och indirekt när dessa försökt bilda, eller gå med i en fackförening. Arbetsgivarna utsätter också anställda för hårda påtryckningar för att de skall upplösa befintliga fackföreningar eller lämna facket. Detta är ofta kopplat till löften om bättre behandling eller hot om avsked. Problemen förekommer i små och medelstora företag, men också i stora kedjor som alla ägs av utländska investerare. Det är vanligt att arbetsgivare gör särskilda kontroller av hur fackföreningsmedlemmar fullgör sina dagliga uppgifter. En annan taktik är att fackligt aktiva direkt får tillsägelse om att fackligt medlemskap ligger utanför företagets policy eller att fackliga förtroendevalda avskedas efter påhittade anklagelser. I andra fall har arbetsgivare vägrat betala lön till fackliga representanter.

Bland andra exempel på antifackliga aktiviteter kan nämnas vägran att ge facket tillträde till arbetsplatserna och hinder för kontakterna mellan organisationerna och deras medlemmar. Arbetsgivarna kan också erbjuda pengar om företagsfackföreningen upplöses och vägra ta in medlemsavgifterna genom löneavdrag. I vissa fall har anställda sparkats när de försökt bilda en fackförening. De som drabbas av antifacklig diskriminering

kan gå till domstol, men domstolarna tar vanligen lång tid på sig att behandla sådana ärenden. Vissa arbetsgivare vägrar förhandla med fackliga representanter, eller sätter hinder i vägen för kollektivavtalsförhandlingar.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Arbetsgivarnas taktik för att slippa undan

Centralorganisationen CMKOS meddelade att det under året förekommit flera fall där arbetsgivare använt sig av olika taktiker för att försäkra sig om att kollektivavtal inte skulle gälla enligt lag. Som exempel kan nämnas att en arbetsgivare vid ett tillfälle undertecknade avtalet bara med en av organisationerna på arbetsplatsen, medan lagen kräver att alla organisationer på ett företag skall vara parter i avtalet.

Fackligt förtroendevalda diskrimineras

Det kom också rapporter om att förtroendevaldas löner hölls inne av arbetsgivarna. I andra fall nekades förtroendevalda ledig tid för arbetarskyddsutbildning, trots att de har rätt till det enligt arbetsmarknadslagstiftningen.

Vedergällning för strejk

Inom utbildningssektorn beslutade regionala myndigheter att dra tillbaka en del av anslagen till skolor som hade gått i strejk och fördelade i stället de pengarna till skolor som inte deltagit i strejken.

TYSKLAND

Folkmängd: 82,5 milj.

Huvudstad: Berlin

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Statstjänstemän har fortfarande inte strejkrätt och offentliganställda lärare får inte förhandla kollektivt. Offentliganställda genomförde ändå en selektiv strejk under året. En reform av arbetsmarknadslagstiftningen som parlamentet antog i oktober 2003 underlättar avskedanden.

LAGSTIFTNINGEN

Grundlagen garanterar föreningsfrihet. Miniminormer föreskrivs i separata lagar snarare än i en enda arbetsmarknadslagstiftning. Grundlagen erkänner rätten till kollektiva förhandlingar och avtal faller under kollektivavtalslagen. Kollektivavtal är bindande både för berörda fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationerna.

Rätten till samråd och information stärkt

Löntagarna kan delta i ledningens beslutsfattande genom företagsråd som ansvarar för att kollektivavtal tillämpas på en arbetsplats. Företagsrådets befogenheter regleras i lagen om företagsråd, som ändrades i juni 2001 för att stärka löntagarnas rätt till samråd och information i enlighet med EU-lagstiftning. Medlemmarna i företagsråden behöver inte vara fackliga representanter.

Ingen strejkrätt i statsförvaltningen

Den främsta begränsningen av löntagarnas rättigheter är att alla statstjänstemän, exempelvis lärare, järnvägsanställda och anställda vid posten inte får strejka. Inga statstjänstemän har strejkrätt, oavsett vilka uppgifter de fullgör. ILO har sedan år 1959 vid upprepade tillfällen uppmärksammat den tyska regeringen på att begränsningen är ett brott mot konvention 87 och uppmanat den att ändra sin lagstiftning - hittills utan framgång.

Lärare får fortfarande inte förhandla kollektivt

På samma sätt nekas offentliganställda lärare fortfarande rätten till kollektiva förhandlingar. Inga förändringar har skett trots upprepad kritik från ILO om att detta är ett brott mot konvention 98. Ett pilotprojekt som syftade till att skapa större dialog med de fackliga organisationerna startades år 1999 och ledde till ett avtal år 2000 om karriärutveckling och utbildning. Trots denna hoppningivande början syns inga tecken på någon lagändring.

Reform av arbetsmarknadslagstiftningen

En reform som antogs av parlamentet i oktober 2003 har gjort det lättare att avskeda anställda. Den politiska oppositionen försökte i slutet av året övertyga regeringen om att den skulle införa regler i lagstiftningen för att minska de fackliga organisationernas inflytande över kollektiva förhandlingar. Oppositionen ville ändra det nuvarande systemet med branschvisa kollektivavtal genom att införa en allmän princip om godkännande av avtal på företagsnivå. Det skulle sätta tryck på löntagarnas representanter för att förhandla på företagsnivå och leda till lägre löner och längre arbetstid. Det skulle också ha urholkat kollektivavtalens bindande karaktär. Tack vare de fackliga organisationernas motstånd stannade regeringen och oppositionen slutligen för att bara upprätta ett protokoll enligt vilket parterna på arbetsmarknaden "inom de närmaste tolv månaderna skall enas om en ny balans mellan kollektivavtal och företagsavtal". Protokollet är inte lagligen bindande för förhandlarna. Man väntar sig dock att oppositionen kommer att ta upp frågan på dagordningen igen, när de tolv månaderna gått.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Kollektiva förhandlingar undviks

Vissa företag i östra delen av Tyskland har vägrat gå med i arbetsgivarorganisationer, eller har gått ur dem och sedan själva förhandlat med sina anställda.

Statstjänstemän struntar i strejkbud

Trots strejkbudet för statstjänstemän har offentliganställda, och bland dem polisen, brandmän och lärare, genomfört arbetsnedläggelser och demonstrationer. Strejker har också orsakat avbrott i flygtrafiken och allmänna transporter.

UKRAINA

Folkmängd: 48,5 milj.

Huvudstad: Kiev

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182.

Många begränsningar av föreningsfriheten och strejkrätten fanns kvar i lagboken och fackliga organisationer diskrimineras som regel i praktiken. Flera fall av trakasserier av fackliga organisationer rapporterades under året.

LAGSTIFTNINGEN

Ändringar tar bort vissa hinder

Grundlagen garanterar rätten att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Den viktigaste lagen om fackliga rättigheter är den om "Fackliga organisationer, deras rättigheter och garantier för verksamheten" som infördes år 1999. I april 2001 besökte en expertgrupp från ILO landet för att ge regeringen råd om hur lagen skulle ändras för att överensstamma med ILO:s konventioner. En ändring av lagen antogs den 5 juni 2003, som bl.a. avskaffade några av de strikta territorialgränserna för officiellt erkännande av fackliga organisationer.

Registrerade fackliga organisationer på nationell nivå får delta i förhandlingar om nationella kollektivavtal, ingå i styrelsen för socialförsäkringsfonden, förvärva egendom, öppna bankkonton och sluta lagligen bindande överenskommelser.

Kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandlingar är inskriven i lag. Under juni 2003 ändrades den fackliga lagstiftningen och organisationer måste inte längre vara officiellt registrerade för att kunna förhandla om kollektivavtal.

Problem rörande löner och arbetsvillkor antas bli lösta i kommittéer som är gemensamma för anställda och företagsledning.

Antifacklig diskriminering är förbjuden enligt lagen om kollektiva förhandlingar.

Konflikter

Lagen om konfliktlösning i arbetslivet skapar ett organ för skiljedom och ett för nationell medling och förlikning.

Statstjänstemän nekas strejkrätt

Strejkrätten är inskriven i författningen och gäller under förutsättning att strejker används för att "försvara ekonomiska och sociala intressen".

Statstjänstemän får inte strejka och inte heller medlemmar av domstolsväsendet, de väpnade styrkorna, säkerhetstjänster och myndigheter för upprätthållande av lag och ordning.

Utkast till arbetsmarknadslagstiftning

Under året har parterna på arbetsmarknaden och regeringen förberett en reform av arbetsmarknadslagstiftningen med teknisk rådgivning från ILO. När förslaget lades fram för parlamentet den 4 december, hade regeringen emellertid på egen hand infört flera ändringar av utkastet man enats om med arbetsmarknadens parter. Förslaget godkändes av parlamentet som grund för fortsatta förhandlingar, och är öppet för synpunkter från alla medborgare fram till den 1 februari 2004. Ett utkast baserat på den ryska arbetsmarknadslagstiftningen uppges också cirkulera.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Diskriminering

När 1999 års lag trädde i kraft var Ukrainas konfederation av fria fackliga organisationer, CFTUU, inte längre erkänd som förhandlingspart på nationell nivå. Även efter det att delar av lagstiftningen förklarats grundlagsstridiga, fortsatte myndigheterna att tillämpa dem. CFTUU rapporterar att statliga myndigheter diskriminerar fackliga organisationer t.ex. genom att vägra skriva in dem i det statliga registret om de inte redan är inskrivna hos Justitieministeriet. Likaså vägrar bankerna öppna konton för oregistrerade organisationer och arbetsgivare och kommuner erkänner dem inte.

Fackföreningsmedlemmar blir ofta diskriminerade. De hotas ofta, utsätts för påtryckningar för att lämna facket, deras löner betalas ut sent

och de flyttas ofta till poster som inte motsvarar deras kunskaper. Fackliga ledare hotas ofta och får arbeta där förhållandena är farliga. Också regeringsmyndigheter deltar i hotelser mot fackliga organisationer.

Kollektiva förhandlingar

Arbetsgivare vägrar ofta förhandla om kollektivavtal med oberoende organisationer som inte blivit registrerade.

CFTUU meddelar att oberoende fackliga organisationer ofta angrips av företag och myndigheter. Företag som Promproduct och Tekhnoprom (Charkov) har agerat antifackligt, exempelvis när Promproduct sparkade fackligt aktiva som tillhörde Ukrainas fackförbund i regionen Charkov.

Den fria fackliga organisationen Fauna (Kiev) har rapporterat att dess medlemmar ofta trakasseras. Särskilt medlemmar av den oberoende gruvarbetareorganisationen i Ukraina (ITUMU) har rapporterat om antifackliga trakasserier i gruvorna Molodogvardiyska, Luganskvugilya, Partyzanska och Izvestiya. ITUMU meddelade också att Spetsnaz (som skall upprätthålla lagen) förstörde många av organisationens kontor, exempelvis i gruvorna Kosmos hjältar, Stashkova, Blagodatna, Pavlogradska, Ternovska, Zakhidno-Donbasska, Dniprovska, Samarska, Stepova och Yuvlieyna. Kontoret tillhörande föreningen av oberoende fackföreningar för gruvarbetarna i västra Donbassregionen blev också förstört.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den 28 november deltog tusentals ukrainare i en demonstration mot regeringens ekonomiska politik. Privatiseringarna fortsatte och gynnade bara en handfull rika företagare. Korruptionen fortsatte vara ett stort problem, liksom arbetslösheten, låglönejobb, diskriminering och eftersläpande löner.

Fackliga ledare överfallen

Ordföranden för ITUMU-fackföreningen i gruvan Krasnolymanska, Leonid Kozhukh, överfölls den 31 januari och skadades allvarligt. Han togs in på sjukhus med hjärnskakning. Enligt ITUMU hade överfallet organiserats av gruvans chef, Zinovy Pasternak, som samordnat aktiviteter för att slå sönder fackföreningar och förfölja fackföreningsmedlemmar.

Den 21 juli överfölls Yuriy Kalyuzhny, ordförande för metallarbetarnas oberoende fackförbund på en metallfabrik som tillhörde företaget Alchevsk. Han fick flera slag i huvudet med en hammare utanför ingången till sitt hem, och när han fallit till marken sparkades han av sina angripare och förlorade medvetandet. Efter överfallet opererades han på ett lokalt sjukhus. Överfallet antogs bero på hans fackliga aktiviteter.

Fackföreningsmedlemmar nekas tillträde till fackets lokaler

Den 3 november, dagen efter det att Kirovavdelningen av Ukrainas förbund för lärare och forskare (VPONU) hade bildats, krävde myndigheterna i staden Kirovhrad att organisationens ordförande, Vladimir Fundovnyy, skulle lämna sitt kontor. Den 7 november hindrades han komma in på kontoret och borgmästaren i Kirovgrad, Mikola Chigirin och chefen för Kirovohrads utbildningsstyrelse, Larissa Kostenko, gav order om att ingången till VPONU:s kontor skulle bommas igen.

Vedergällning i domstolarna

Ordföranden för den nybildade fackföreningen på aktieförvaltaren Azovstal drogs inför domstol av företagsledningen så snart han meddelat dem att fackföreningen registrerats. Företaget försökte få organisationens handlingar för grundandet ogiltigförklarade av en kommersiell domstol och hävdade att fackföreningen olagligen använde företagets namn. Fackföreningsmedlemmarna utsattes för psykiska påtryckningar för att lämna fackföreningen.

Järnvägsarbetarorganisationen i Lviv tvingades lägga ner verksamheten efter beslut i ett domstolsärende som pågått i nästan ett år. Åklagaren i provinsen Lviv försökte få organisationens grundandehandlingar underkända av tekniska skäl. En kommersiell domstol beslutade till åklagarens förmån och appellationsdomstolen bekräftade beslutet.

Antifackliga avsked

Sedan den oberoende fackliga organisationen Fauna bildats på djurskyddsanläggningen Animals i staden i Kiev den 13 januari, avskedade direktören, Nina Samofalova, sekreteraren för Faunas styrelse, Yuri Krykun och tvingade nyanställda skriva på en odaterad uppsägning. Ledningen kunde därmed sparka dem när som helst, av vilka skäl som helst. Den 25 april sparkades Faunas viceordförande, O. Sinitsyn, och den 7 maj sparkades ordföranden K. Mykhailenko. Avskedandena godkändes av den företagskontrollerade fackföreningen.

Ordföranden för den fria fackföreningen för anställda på depån i Shevchenko, provinsen Tscherkkasy, avskedades sedan han meddelat arbetsgivaren att fackföreningen blivit lagligen registrerad. Avskedandet påstods bero på att han varit frånvarande från arbetet, trots att det var hans lediga dag. Andra fackföreningsmedlemmar drabbades av psykiska påtryckningar från ledningen och hälften av dem lämnade organisationen.

Oberoende organisationer varken registreras eller erkänns

CFTUU rapporterade under året många fall där arbetsgivare vägrat erkänna en fackförening eller där fackföreningar vägrats registrering. Som en följd av det respekterades inte fackliga rättigheter och rätten till kollektivavtal, och medlemsavgifterna överfördes inte till facket.

I januari vägrade arbetsgivaren på företaget AY-I EC Rovnoenergo erkänna den Allukrainska fackliga organisationens avdelning (AUTU) utan förhandlade med en "lämpligare" organisation. Arbetsgivaren vägrade också ställa lokaler till AUTU:s förfogande, trots att detta föreskrivs i lag, och utövade psykiska påtryckningar på fackföreningsmedlemmarna. I maj avskedade företaget flera fackföreningsmedlemmar och hotade andra.

Likåsa i januari meddelade AUTU att arbetsgivaren på företaget Volynobienergo beslutat vem som skulle representera de anställda i förhand-

lingar och därmed försäkrat sig om att kollektivavtalet skulle vara förmånligt för arbetsgivaren.

Företaget Nikopol, som tillverkar stålrör i Yutist, vägrade erkänna en oberoende fackförening på företaget och respekterade inte kollektivavtalet.

Den regionala förvaltningen för Lugansk nekade regionens konfederation av fria fackföreningar (KSPLO) rätt att delta i kollektiva förhandlingar därför att den inte var registrerad hos myndigheterna.

Generaldirektören för Luganskugol, det statliga gruvbolaget, vägrade erkänna ITUMU:s fackförening på Luganskugol och gav dem därför ingen kontorslokal, trots att den enligt lag har rätt till en. Generaldirektören sparkade de anställda som tillhörde ITUMU utan fackets medgivande.

Ledningen för Krasnolimanskayagruvan har vägrat erkänna ITUMU:s lokalavdelning trots att den är erkänd enligt lag. Företaget ger inte avdelningen några kontorslokaler och avdelningsordföranden får inte komma in i gruvan. Ledningen för den södra järnvägsmyndigheten har vägrat erkänna fackföreningar på företaget och struntat i domstolsbeslut som säger att den skall tillämpa kollektivavtalet.

Hinder

Ledningen för Kryvorizhstal, de statliga metallverken i Kryvoy Rig, vägrade överföra fackföreningsavgifterna till ITUMU:s bankkonto. Även ledningen för sockerbruket i staden Orzhysta (Poltavaregionen) har vägrat överföra medlemsavgifter till den oberoende fackföreningen på raffinaderiet och tillåter inte fackföreningens ordförande komma in på bruket.

På kärnkraftverket Rovno, i Rovnoprovinsen, tillåts ordföranden för den oberoende fackföreningen inte delta i kollektiva förhandlingar och får inte underteckna kollektivavtalet.

Eftersläpande löner

Problemet med obetalda löner fortsatte och strejker genomfördes i gruvorna Partyzanska, Knyagynynska och Miusynska.

Den 6 mars började tretton gruvarbetare hungerstrejka under jord i gruvan Benduyzka därför att de inte fått lön på sju månader.

I april organiserade ledarna för ITUMU:s regionala organisation i västra Donbass och de nio ordförandena för de lokala ITUMU-avdelningarna en hungerstrejk på chefens kontor på det statliga företaget Pavlogradvugillya, i provinsen Lugansk. De krävde att få ut lönerna för januari och februari 2003, totalt 50 miljoner ukrainska hryvnia.

UNGERN

Folkmängd: 9,9 milj.

Huvudstad: Budapest

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Rätten till kollektiva förhandlingar är kraftigt begränsad i nuvarande arbetsmarknadslagstiftning. Arbetsdomstolen har funnit att förordningarna är grundlagsstridiga och de har anmälts till Författningsdomstolen.

LAGSTIFTNINGEN

Arbetsmarknadslagstiftningen erkänner organisations- och strejkrätt.

Höga hinder för kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar är tillåtna på företags- och branschnivå. Enligt artikel 33 i arbetsmarknadslagstiftningen måste organisationer representera 65 procent (var och en) eller 50 procent (tillsammans) av löntagarna om man skall få förhandla kollektivt, vilket är långt högre än vad ILO:s normer anger. Arbetsdomstolen har förklarat att denna del av lagstiftningen är grundlagsstridig men frågan håller nu på att behandlas av Författningsdomstolen. När en organisation bildats är båda parter skyldiga att samarbeta. Enligt en särskild lag får statstjänstemän förhandla om sina arbetsvillkor, men det slutliga avgörandet i fråga om högre löner för dem fattas av parlamentet.

Fackliga avdelningar

Enligt ändringar av arbetsmarknadslagstiftningen från september 2002, stärktes lokala fackliga avdelningars rättigheter i förhållande till företagsråden. Arbetsgivarna måste samråda med lokala fackliga organisationer om åtgärder som påverkar anställda eller grupper av anställda, särskilt i samband med omorganisation, utläggning av tjänster på underleverantörer och privatiseringar. Företagsråden kan inte längre sluta arbetsplatsavtal som fungerar som bindande kollektivavtal om det inte finns någon facklig organisation på arbetsplatsen. Ändringen gäller också systemet för betalning av medlemsavgifterna genom löneavdrag. Enligt 2002 års regler måste arbetsgivarna efter skriftlig begäran från de anställda dra av fackföreningsavgiften från lönen och överföra pengarna till berörd facklig organisation. Andra förbättringar innebar lagstadgad ledighet för fackligt aktiva.

Fackligt förtroendevalda är enligt lag skyddade mot avsked.

Översyn av arbetsmarknadslagstiftningen

De fackliga organisationerna har krävt en omfattande översyn av arbetsmarknadslagstiftningen men inga avgörande förhandlingar påbörjades under år 2003. Centralorganisationen MSZOSZ har bl.a. begärt att ett allmänt system för sektorsvisa kollektivavtal skall införas.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Felaktig tolkning av strejklagen

De fackliga organisationerna rapporterar att strejkrätten kränkts genom domstolarnas tolkning av strejklagen. Enligt lagen skall en strejk betraktas som olaglig om "den utlysts när ett kollektivavtal gäller och syftar till att driva igenom ändringar i avtalet". I praktiken har detta tillämpats på strejker i samband med förnyelse av kollektivavtal och tre sådana strejker har förklarats olagliga, t.ex. järnvägsstrejken i februari 2000. De fackliga organisationerna tror att påtryckningar från regeringen var en viktig orsak till detta.

Nationell kartläggning avslöjar omfattande kränkningar

En kartläggning som genomförts bland medlemmarna i MSZOSZ avslöjade bevis för kränkningar av föreningsfriheten, diskriminering av fackliga förtroendevalda, hotelser, bristande skydd och brott mot arbetsmarknadslagstiftningen.

Bland de vanligaste formerna av kränkningar av fackliga rättigheter i Ungern nämnde MSZOSZ arbetsgivarnas inblandning när fackliga organisationer bildas eller i redan etablerade organisationers verksamhet, begränsningar av rätten till kollektiva förhandlingar och hemlighållande av information för att hindra att löntagarnas intressen skyddas.

Systemets svagheter

MSZOSZ konstaterar att det är alldeles för lätt för arbetsgivarna att ostraffat använda våld. Även om det förekommit framgångsrika åtal för osakliga avsked är de sällsynta. Det krävs starkare arbetsinspektioner och sanktioner. De fackliga organisationerna har begärt en genomgripande reform av arbetsinspektionerna.

Fackliga representanter tvingas bort

Under år 2003 rapporterade MSZOSZ att det förekommit flera fall med fackliga representanter som tvingats säga upp sig efter långvariga påtryckningar från arbetsgivarna och nämnde två exempel. Avdelningssekreteraren för metallarbetarförbundet i Szerencsi Szivattyúgyár, en fabrik för tillverkning av pumpar, slutade arbetet därför att förhållandena blivit outhärdliga för honom efter en tvist som pågått i flera år. Sekreteraren i Leoni Hungari Kft tvingades också sluta under likartade omständigheter.

Ett annat exempel ägde rum på JONATHERMAL Rt. där de anställda bildat en facklig avdelning för att kräva betalning av inestående löner och begärde hjälp från fackets advokat. Arbetsgivaren drog ut på tiden, försökte skrämja fackliga medlemmar och straffade förtroendevalda för påhittade förseelser. När arbetsinspektionen kallades in bötfälldes arbetsgivaren, men bötesbeloppet var för litet för att vara avskräckande. Arbetsgivaren sparkade avdelningssekreteraren och vicesekreteraren. Ytterligare två fackföreningsmedlemmar slutade när trycket på dem blev outhärdligt. I praktiken har avdelningen upplösts som en följd av de ständiga påtryckningarna på medlemmarna.

Centralorganisationen LIGA meddelade att de rättsliga åtgärderna tar alldeles för lång tid, och att det ibland berodde på arbetsgivarnas förhållningstaktik. Detta påverkade den fackliga verksamhetens effektivitet negativt. Även om domstolarnas beslut ofta gynnar de fackliga organisationerna måste fackföreningsmedlemmar kämpa mycket hårt för sina rättigheter vilket betyder att en del av dem ger upp den rättsliga processen på grund av det psykologiska trycket och går med på att bli avskedade.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

LIGA meddelade att det ungerska flygbolaget MALEV ville avskeda fyra fackföreningsmedlemmar år 2002, men när den fackliga organisationen vägrade godkänna det, fördes ärendet till domstol. Det var fortfarande inte avgjort år 2003. Företaget hade, i strid mot lagen, stängt av dem och begränsat deras tillträde till arbetsplatsen. Företaget har fortsatt att betala deras löner, men som om de vore frånvarande.

Flera liknande fall har rapporterats av LIGA. Det multinationella tobaksbolaget Philip Morris ville avskeda en hög facklig ledare på fabriken i staden Eger, officiellt därför att man lagt ut produktion på entreprenad. Andra mindre kvalificerade anställda på liknande poster fick emellertid vara kvar. Fackföreningen vägrade gå med på avskedandet, och ansåg att den verkliga anledningen var att personen i fråga aktivt både deltagit i kommittéerna för företags- och yrkesdialog och förhandlat om kollektivavtal för fackets räkning. Om han förlorade arbetet skulle han också förlora sitt fackliga medlemskap och därmed inte få bedriva facklig verksamhet. Målet fördes till domstol och överklagades i mars 2003. Den anställde har fått löneavdrag sedan april 2002 och hans tillträde till arbetsplatsen har begränsats, även om det är olagligt att avstänga någon från arbete. Vid slutet av året hade ärendet fortfarande inte avgjorts.

På ett annat utländskt företag, Villszöv från Österrike, trakasserades ordföranden för den nyetablerade fackliga organisationen Kábelszerelo Dolgozók Szakszervezete. Hans arbetsplats och arbetsuppgifter ändrades hela tiden och till slut avskedades han. Appellationsdomstolen fann i januari 2003 att avskedandet var olagligt, men företaget tog inte tillbaka honom omedelbart och slutligen sade han upp sig efter fortsatta trakasserier och psykiska påtryckningar.

I ett liknande fall avskedades en facklig representant några dagar efter det att en lokalavdelning till LIGA, LIGA Vas-és Fémipari Szövetség Vogel és Noot Csoporja, hade bildats. Ordföranden flyttades till en annan post i företaget Vogel és Noot, Mezogép Kit. Han fick inte tillbaka sitt arbete förrän efter det att ärendet förts till domstol i augusti 2003.

På bussfabriken NABI Rt sades fackligt förtroendevalda plötsligt upp. Ärendet har förts till domstol.

Kollektivavtal ignoreras

När MÁV Rt. (den ungerska järnvägen) i december 2003 beslutade friställa 11 000 anställda under perioden 2004-2006 tillkännagavs detta utan föregående samråd med facket. Företaget struntade i det fyraåriga kollektivavtal man undertecknat med facket, där man enats om att diskutera sådana frågor. Den fackliga organisationer har tagit ärendet till domstol.

VITRYSSLAND

Folkmängd: 9,9 milj.

Huvudstad: Minsk

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Förhållandena i Vitryssland försämrades stadigt under året, med otaliga fall av regeringsingripanden i fackliga angelägenheter. Ledningen för Federation of Trade Unions of Belarus (FPB), som kontrolleras av president Lukashenkos ”presidentförvaltning” har varit mycket aktiv för att tysta alla avvikande röster både inom och utanför federationen. En ändring av FPB:s stagar har givit styrelsen rätt att avregistrera fackföreningar som vägrar gå med i den av regeringen skapade Belarus Industrial Association. Automobile and Agricultural Machine-Building Workers’ Union (AAMWU) och Radio Electronics Workers’ Union (REWU) såg sina medlemstal krympa dramatiskt på grund av det, medan flygledarnas fackförening upplöstes sedan den anslutit sig till den fristående konfederationen BCDTU. Vid tre olika tillfällen sattes tre fackliga ledare i fängelse. I november beslutade ILO tillsätta en kommitté för att undersöka kränkningarna av fackliga rättigheter i Vitryssland.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen från år 1996 överförde all makt till Vitrysslands president och gav honom rätt att utfärda dekret som gäller som lag. Författningen erkänner i princip löntagarnas rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar, men både lagen om fackliga organisationer, från januari 2000, och flera presidentdekret innehåller allvarliga kränkningar av de fackliga rättigheterna.

Obligatorisk registrering

Enligt presidentdekret nr 2 från januari 1999 måste alla då existerande fackliga organisationer nyregistreras, oavsett om de verkar på nationell nivå, omfattar branscher eller är företagsfackföreningar. En oregistrerad organisation får inte bedriva någon verksamhet och måste upplösas. De långa och komplicerade procedurerna omfattar bl.a. skyldighet för organisationerna att ange en officiell adress för huvudkontoret. Huvudkontoret ligger ofta på arbetsplatsen eller i företagets lokaler och vanligen krävs ett brev med godkännande från företagsledningen. På så sätt blir varje organisation helt beroende av företagsledningens goda vilja.

Höga krav på medlemsantal

I samma dekret anges vidare det minsta antal medlemmar som krävs för organisationer på nationell, bransch- och företagsnivå. Kraven är så högt ställda att det är nästan omöjligt att skapa nya organisationer och redan befintliga organisationer undermineras. För att grunda en nationell organisation krävs minst 500 medlemmar som representerar flertalet regioner i Vitryssland. En lista med alla medlemmars namn måste skickas till justitieministeriet.

Strejkrätten starkt kringskuren

Arbetsmarknadslagstiftningen från januari 2000 innebar allvarliga begränsningar av strejkrätten. För det första, föreskrivs en mycket komplicerad förlikningsprocedur på minst två månader. För det andra, måste strejken genomföras inom tre månader från det att förlikningen misslyckats. För det tredje, får presidenten uppskjuta en strejk i tre månader, eller ställa in den, om landets säkerhetsintressen, den allmänna ordningen eller folkhälsan så kräver, eller när andras rättigheter och friheter hotas. Vidare måste strejkens längd anges i förväg och ett minimum av service upprätthållas. De som deltar i strejker får inte ta emot ekonomisk hjälp eller stöd från utländska organisationer.

Nya dekret mot facket

Flera nya antifackliga dekret utfärdades under år 2001. Presidentdekret nr 8 föreskriver strikta villkor för mottagande av utländskt stöd för verksamhet inne i landet. Utländska bidrag måste registreras hos arbetskraftsstyrelsen, som lyder direkt under presidenten. Dekretet förbjuder användning av utländska bidrag för aktiviteter som gäller fackliga val, omröstningar, möten, demonstrationer, strejker och strejkvakter samt seminarier eller propagandaverksamhet. Organisationer som bryter mot dekreten riskerar att bli upplösta.

Den 28 november 2003 skärpte president Lukashenko åtgärderna genom dekret nr. 24, enligt vilket inget utländskt stöd får ges till ickestatliga organisationer – exempelvis fackföreningar - för seminarier, möten, strejker, strejkvakter etc., eller för propaganda bland organisationsmedlemmar utan att myndigheterna dessförinnan givit sitt tillstånd.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringskontroll

President Lukashenkos mål tycks vara att återvända till Sovjettiden, när fackliga organisationer var statens ”stöttelelare”, och kontrollerades av partiet eller den så kallade ”presidentförvaltningen” som nu utövar de befogenheter som partiet tidigare hade.

Rättigheter förtrycks

Regeringen sparar inte på krafterna när den slår ner protester och motstånd från fackliga organisationer i dagliga kränkningar av fackliga och mänskliga rättigheter. Regeringen försöker inte bara isolera dessa organisationer på nationell nivå, utan försöker också avskaffa stödmekanismer som införts genom flera år av samarbete, och kriminaliserar internationellt stöd. Ledare för oberoende organisationer, i synnerhet Aleksander Yaroshuk från Belarussian Congress of Democratic Trade Unions (BCDTU), utsätts för påtryckningar i massmedia som till stor del är regerings-

kontrollerade.

Löntagarna avskräcks aktivt från att gå med i oberoende fackföreningar. De som ändå gör det, utsätts för ständiga påtryckningar på arbetsplatserna för att lämna facket eller riskera att förlora jobbet. Medlemmar i oberoende fackliga organisationer har gripits när de delat ut fackligt informationsmaterial, de har vägrats komma in på arbetsplatserna och materialet har konfiskerats.

Lagstadgade registreringskrav används mot oberoende organisationer

Det lagstadgade kravet på att företagsledningen skriftligen bekräftar en facklig organisations officiella adress används mot oberoende organisationer, som ofta får avslag på sin ansökningar om en adress.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Upplöst efter anslutning till oberoende federation

I januari började topp tjänstemän på den statliga kommittén för flygtrafik i Vitryssland och ledningen för det vitryska flygbolaget arbetet på att slå sönder flygledarnas Belarussian Union of Air Traffic Controllers (BPAD) sedan organisationen anslutit sig till den oberoende Congress of Democratic Trade Unions. Möten hölls på flera olika avdelningar i flygbolaget, och avdelningscheferna försökte övertyga de anställda om att medlemskapet i flygledarförbundet skulle vara skadligt för deras framtid. Vissa anställda orkade inte stå emot ledningens påtryckningar och tvingades lämna BPAD.

Den 24 mars beordrade Åklagarämbetet BPAD att rätta till kränkningar av lagstadgade krav. Ämbetet beslutade sedan att BPAD hade "förlorat sin ställning som en republikansk (landsomfattande) fackliga organisation" på grund av för lågt medlemstal och därför måste omregistreras som departementsorganisation. Den 11 augusti upplöstes BPAD av Vitrysslands Högsta domstol.

Regeringsingripande

Den 27 mars, på ett seminarium för att förbättra det ideologiska stödet för regeringen med cheferna för centrala och lokala regeringsorgan som deltagare gav president Lukashenko Industriminister A. Kharlap två månader för att "hantera frågan" om ledarna för två nationella fackliga federationer: Aleksandr Bukhvostov från Automobile and Agricultural Machine-Building Workers' Union (AAMWU) och Gennady Fredynitch från Radio Electronic Workers' Union (REWU).

Registrering nekas

I mars nekades den regionala avdelningen av Belarussian Free Trade Union (BFTU) i Baranovichi registrering därför att den inte kunde lämna en officiell adress. Vid slutet av året hade den fortfarande inte registrerats.

Den 2 april vägrade ledningen för Minsk elverk att ge en laglig adress till avdelningen av Free Trade Union of Metalworkers (FTUM), som fanns på elverket. Som en följd av det har organisationen inte kunnat registrera sig.

Inget tillstånd för fackligt möte

Likaså i april, vägrade kommunstyrelsen i Grodno tillstånd för den lokala fackliga organisationen på Grodno Azot, ett statligt företag som framställer gödningsmedel, att hålla ett möte den 1 maj.

Regeringen skapar ny marionettorganisation

Den 26 maj bjöd Industriministeriet in chefer för stora industriföretag och ledare för fackföreningarna på varje arbetsplats till den konstituerande kongressen för Belarus Industrial Association (BIA) som organiserats den 28 maj tillsammans med FPB. Industriministern, hr. Kharlap, deltog i kongressen som delegat. Gula fackföreningar som lämnat FPB på grund av påtryckningar från myndigheterna åren 2000-2002 blev grundare av den nya organisationen som helt kontrolleras av "presidentförvaltningen".

Därefter förhandlade Industriministeriet med ledningarna för nio företag, för att överföra arbetsplatsorganisationer anslutna till Power, Electric Engineering and Fuel Workers' Union (PEEFWU) till Belarus Industrial Association.

Regeringen fortsätter ingripa

Den 21 juli, när presidiet för Belarussian Association of Radio and Electronic, Informatics and Tool Making hade möte, beordrade vice industriministern hr. Zolotorevich de anställda att försäkra sig om att primära fackliga organisationer som fanns på företagen, och tillhörde Radio and Electronic Workers' Union, överfördes till Belarus Industrial Association.

Likaså i juli, beordrade direktören för företaget OAO Korall, hr. Mikhaylov, ordföranden för fackföreningsstyrelsen, fr. Shelestova, att ordna en konferens för att avsluta den lokala företagsorganisationens medlemskap i REWU och i stället gå med i BIA. När fr. Shelestova vägrade, fick arbetsledarna hr. Mikhayovs uppdrag att genomföra möten och välja delegater till konferensen. Konferensen genomfördes också efter ledningens påtryckningar och de anställdas fackförening på OAO Korall överförde sitt medlemskap till BIA.

På industriministerns initiativ hölls i augusti ett seminarium i Vitebsk för direktörer i företag där REWU var aktivt. Ministern ställde direktörerna inför ultimatum och krävde att de genomförde konferenser för att få REWU-fackföreningarna på företagen att lämna organisationen senast den 4 september.

Mellan den 27 till 29 augusti hotade industriministeriet och minister Kharlap själv direktörerna för företag där REWU var aktivt med att man skulle dra tillbaka statliga beställningar, inte förlänga kontrakt med dem och vägra dem åka utomlands. Han föreslog att de omedelbart skulle starta en kampanj för att tvinga fackföreningsmedlemmar att lämna REWU och gå med i BIA.

Samma månad nekades hr. Dorogokupets, vice ordförande för REWU, komma in på fackföreningens styrelsemöte på Minsks elmaskinfabrik, på direkta order från ledning. Företagets direktör, hr. Omelchenko, deltog i mötet och höll ett tal där han uppmanade fackföreningen att lämna REWU.

Facklig registrering vägras

Likaså i augusti, upphävde lokala myndigheter registreringen av den regional avdelningen av Belarussian Free Trade Union i staden Novopolotsk-Polotsk. Organisationen hade vid slutet av året inte registrerats.

Fackföreningsledare fängslad

Den 17 september dömdes domstolen i Minsk, Leninskydistriktet, Aleksandr Yaroshuk, ordförande för BCDTU, till tio dagars fängelse för domstolstrots. Han ställdes inför domstol för att ha publicerat en artikel i tidningen Narodnaya volya och redovisat sin uppfattning om de rättsliga åtgärder som lett till att flygledarförbundet Belarussian Trade Union of Air Traffic Controllers likviderats.

Påtryckningar för anslutning till marionettorganisation

Den 27 september organiserade hr. Kolyadko, chef för forsknings och produktionsavdelningen på maskinfabriken Planar, ett möte på sitt kontor med medlemmar av företagets fackliga styrelser och sade till dem att lämna REWU och gå med i BIA.

Den 6 oktober nekades ordföranden för REWU, Gennadiy Fedynitch, organisationens advokat, fr. Zaprivarina, och dess chef för organiseringsavdelningen, hr. Kolosovskiy, komma in på företaget Kalibr. Den dagen hölls en arbetarkonferens på företaget och REWU-representanterna ville kontrollera handlingarna som tagits fram för att tillåta konferensen.

Utkastad från trepartsråd

BCDTU:s ordförande Aleksandr Yaroshuk tvingades den 9 oktober lämna FTUP:s presidiesal strax innan ett möte med det nationella arbetsmarknadsrådet skulle börja i FTUB:s byggnad. BCDTU har en stadgeenlig plats i rådet och hade fått den officiella kallelsen och handlingarna till mötet. På fråga om varför hr. Yaroshuk inte fått delta i mötet svarade FTUB att det enligt deras uppgifter var Nikolai Kanakh som representerade BCDTU i det nationella arbetsmarknadsrådet. I december 2002 hade BCDTU emellertid informerat samtliga parter i rådet om att hr. Yaroshuk, efter att ha valts till BCDTU:s ordförande, skulle representera organisationen i rådet, i stället för den tidigare ordföranden, Nikolai Kanakh.

Ytterligare en facklig ledare fängslad

Den 17 oktober dömde domstolen i Minsks Moskovskiydistrikt BCDTU:s advokat Vladimir Odynets till fem dagars fängelse. Det officiella skälet till domen var att han påstods ha visat domstolstrots när han inte kom till en rättegång i ett civilmål där han var kärandens ombud. Skälet till att han inte kom till rättegången var emellertid att hans klient var sjuk och hade begärt att domstolen skulle uppskjuta behandlingen av hans ärende.

Ytterligare regeringsgripanden

Den 23 oktober krävde vice industriministern I Zolotorevich under ett möte med ministeriets styrelse att alla direktörer i företag under ministeriets tillsyn skulle försäkra sig om att fackliga organisationer som tillhörde REWU skulle lämna den organisationen och gå med i BIA.

Regeringskontrollerade fackliga organisationer lägger sig i fristående organisationers arbete

Likaså i oktober införde FPB:s ledning ändringar av organisationens inre föreskrifter i fråga om överföring av primärorganisationer från en facklig organisation på sektorsnivå till en annan inom FPB:s ram. Förändringarna tar ingen hänsyn till de sektoriella fackliga organisationernas stadgar och tillåter styrelser i basorganisationer att fatta beslut om övergång till en annan organisation utan att tillfråga medlemmarna. De nya ändringarna ger också FPB:s styrelse möjlighet att dra tillbaka registreringshandlingar från lokala registerorgan (och därmed i själva verket lägga ner de organisationerna) om ledningen för sektoriella fackliga organisationer vägrar ändra sitt medlemskap enligt FPB:s styrelses begäran.

Ytterligare en facklig ledare i fängelse

Den 30 oktober greps AAMWU:s ordförande, Aleksandr Bukhvostov, och dömdes till tio dagars fängelse av domstolen i Minsks Tsentrainydistrikt, för att ha organiserat en vaka på Oktyabrskayatorget i Minsk mot kränkningar av löntagarnas och de fackliga organisationernas rättigheter. Liksom i andra fall som gällde proteståtgärder genomförda av fackliga och andra civila organisationer, hade myndigheterna avslagit ansökan om tillstånd för mötet på Minsks centrala torg och i stället givit tillstånd för ett möte på Bangaloretorget. Det senare ligger i en avlägsen del av Minsk. Organisatorerna ansåg att det skulle vara meningslöst att hålla mötet där, eftersom det då troligen knappast skulle komma att uppmärksammas av allmänheten.

Fler ingripanden av regeringskontrollerade organisationer

I november 2003 återkallade FPB:s ledning registreringshandlingar för AAMWU:s fackförening på Minsks motorfabrik, efter ändringen av reglerna för överföring av medlemskap. Den berörda organisationen gick sedan med i Belarus Industrial Association.

När Free Trade Union of Metalworkers i oktober och november ansökte hos ledningen för Borisovfabriken Avtogidrousilitel om en laglig adress för fackföreningen på fabriken, struntade ledningen i ansökan eller lämnade helt ovidkommande svar. Som en följd av det kunde organisationen inte registreras.

Den 23 december kallade AAMWU till extraordinarie kongress efter påtryckningar från företagsledare och FPB:s ledning. Kongressen organi-

serades av FPB:s ledning och delegaterna valdes ut under kontroll av företagschefer; delegationerna leddes av företagsdirektörer eller deras biträdande chefer. Enligt AAMWU:s stadgar skulle ordföranden, Aleksandr Bukhvostov, ha hållit öppningstalet till kongressen, men försök gjordes för att ta ifrån honom den rätten. Inför starka påtryckningar från kongressdelegaterna, fick han ordet under en efterföljande dagordningspunkt. Trots allt genomfördes en omröstning för att avsätta hr. Bukhvostov, efter påtryckningar från L. Kozik, den av regeringen tillsatta FPB-ordföranden som var den som i praktiken ledde förhandlingarna. Trots att mindre än hälften av delegaterna röstade för avsättningen lyckades hr. Bukhvostov inte få igenom någon sluten omröstning. Som en följd av den öppna omröstningen avsattes hr. Bukhvostov från sin post som ordförande för AAMWU. Omedelbart efter omröstningen förseglades hans och AAMWU-personalens kontor.

På grund av de långvariga och systematiska kränkningarna av fackliga rättigheter under Lukashenkos regering, beslutade ILO:s styrelse i november 2003 tillsätta en undersökningskommitté, ett internationellt rättsligt tillvägagångssätt som bara används under exceptionella omständigheter.

MELLANÖSTERN

Inledning

Mellanöstern visar – kanske mer än någon annan region – att det allmänna politiska klimatet oundvikligen påverkar respekten för fackliga rättigheter. Regionen har mer än sin beskärda andel av konflikter i form av både terrorism och krig, och en historia full av regimer som förtryckt alla demokratiska rättigheter och naturligtvis också de fackliga.

Från Irak kom både goda och dåliga nyheter. Centralorganisationen Workers' Democratic Trade Union Movement (WDTUM) återuppstod sedan landet befriats från Saddam Hussein som inte tolererade någon facklig verksamhet under sin tid. Organisationen besökte många arbetsplatser och fabriker och höll kongress i Bagdad. Demokratiska val av fackliga representanter genomfördes på arbetsplatserna för första gången på 35 år. Samtidigt bildades Independent Iraqi Federation of Trade Unions (IFTU). I slutet av året hade den organisationen 200 000 medlemmar och började förhandla om högre löner. Tekniskt sätt gällde fortfarande den gamla lagstiftningen, eftersom den USA-leda provisoriska koalitionsmyndigheten (CPA) ännu inte hade upphävt den. I december greps åtta IFTU-ledare efter det att deras kontor stormats av USA-trupper. Inga skäl angavs.

I grannlandet Iran förefaller ett genombrott ha skett med införandet av en ny arbetsmarknadslagstiftning som tillåter löntagarna att bilda fackföreningar, även om regeringen har stora befogenheter att lägga sig i och kontrollera deras verksamhet. Strejkrätten erkänns inte, och den inställningen förefaller inte ha mjuknat. I april använde säkerhetsstyrkor tårgas och batonger för att slå ner en protest som textilarbetare genomförde på grund av de inte fått ut sina löner, och även en senare protestmarsch som samma arbetare genomförde överfölls och många demonstranter greps.

Centralorganisationen Palestinian General Federation of Trade Unions (PGFTU) hade även detta år utomordentligt svårt att bedriva normal facklig verksamhet på Västbanken och i Gaza, eftersom det saknas ändamålsenliga rättsliga och institutionella ramar och arbetslösheten uppgår till 70 procent. I juli genomförde den israeliska armén en razzia mot PGFTU:s kontor och beslagtogs datadisketter och dokument.

Högerpartiet Likud i Israel visade att man inte är någon vän av fackliga organisationer. Finansministern Benjamin Netanyahu lade fram ett lagförslag som drastiskt skulle begränsa strejkrätten och som en del av sin åtstramningsplan upphävde han ensidigt kollektivavtalen för den offentliga sektorn. Många offentligtanställda beordrades återuppta arbetet när en generalstrejk utlystes i november, och Histadruts ordförande, Amir Perez, hotades till livet.

Bahrain var än en gång något av ett undantag. Totalt 37 fackliga organisationer hade bildats vid årets slut, efter införandet år 2002 av lagen som tillät fackföreningar, och under året hölls också ett seminarium om internationella arbetslivsrättigheter. Kungen bekräftade att fackliga organisationer också kunde bildas på regeringens ministerier, även om Bostadsministeriet i maj stängde av ordföranden för den fackliga organisationen där i fem dagar. Strejkrätten är fortfarande begränsad och kollektiva förhandlingar har ännu inte erkänts i lagstiftningen.

I Oman skedde en liten men betydelsefull förändring. Fackliga organisationer är fortfarande bannlysta men en ny lag tillät anställda att bilda kommittéer som skall representera dem. Ingen hade emellertid bildats vid årets slut. I Saudiarabien, där löntagarkommittéer men inte fackföreningar varit tillåtna sedan 2002, var bilden ungefär densamma. Inte heller där hade några kommittéer bildats vid årets slut. I Förenade Arabemiraten (UAE) var fackliga organisationer fortfarande förbjudna men ett utkast till ny lag har tagits fram för att tillåta bildandet av en nationell arbetarefederation.

På andra håll var situationen densamma som under tidigare år. I Jordanien, Kuwait och Yemen lever ett system med en enda facklig organisation kvar och rätten till kollektiva förhandlingar är begränsad. Strejkrätten är kraftigt begränsad. I Yemen skall emellertid strejker ha ägt rum utan att deltagarna drabbats av vedergällning. Också Syrien har ett system med en enda organisation och den är fortfarande ett redskap för det styrande partiet.

Slutligen är migrantarbetarna fortfarande den största enskilda löntagargrupp som inte har några fackliga rättigheter alls och de är i majoritet i Kuwait, Libanon, Oman, Saudiarabien och UAE. Som en följd av det är de ytterst sårbara och drabbas av all slags exploatering. Det gäller särskilt unga kvinnor som arbetar som hembiträden.

BAHRAIN

Folkmängd: 724 000

Huvudstad: Manama

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 105, 111, 182

I Bahrain var utvecklingen i allmänhet positiv under året. Landet visar vägen i Gulfregionen när det gäller att öppna möjligheter för fria fackliga organisationer som kan försvara löntagarnas intressen. Fortfarande återstår mycket att göra för att minska de stora begränsningar som gäller i vissa områden, men tecknen på facklig organisering och verksamhet blir allt fler.

LAGSTIFTNINGEN

Rätten att bilda fackföreningar erkänd

Fackföreningslagen från september 2002 införde rätten att tillhöra en facklig organisation i Bahrain. Den skapade General Federation of Bahrain Trade Unions (GFBTU) men föreningsfriheten är inte fullständig eftersom alla fackliga organisationer måste tillhöra GFBTU. Anställda i privat

och offentlig sektor får gå med i fackföreningar och det gäller också dem som inte är medborgare i Bahrain, och de utgör en stor andel av arbetskraften i landet.

Endast en fackförening får bildas på varje arbetsplats. Det krävs inga förhandstillstånd för att bilda fackföreningar. Det enda kravet är att Arbetsmarknads- och socialministeriet underrättas om dem och får en lista på organisationens grundare.

I juni 2003 bekräftade kungen att också anställda på ministerierna har rätt att organisera sig.

Fackliga organisationer kan inte upplösas genom beslut av administrativa myndigheter och får inte ägna sig åt politisk verksamhet.

Strejkrätten erkänd ... med begränsningar

Lagen ger också strejkrätt, vilket är ett annat framsteg. Det finns emellertid betydande begränsningar.

Anställda och arbetsgivare måste först försöka lösa konflikten med fredliga medel, i förlikning. Om det misslyckas, överlämnar en kommitté för förlikning och skiljedom konflikten till fortsatta försök. Om parterna vägrar gå med på förlikning, eller om förlikningen misslyckas, avgörs tvisten genom skiljedom inom högst en vecka.

Löntagare får bara gå i strejk sedan tre fjärdedelar av medlemmarna i ett fackligt möte röstar för det i slutna omröstning. Arbetsgivaren måste informeras om strejken minst två veckor i förväg, och arbetsmarknadsministeriet måste också underrättas.

Strejker är förbjudna på "livsviktiga och betydelsefulla anläggningar" och på listan över sådana finns säkerhetstjänst, civilförsvaret, flygplatser, hamnar och transporter, vilket går utöver ILO:s definition av oumbärliga tjänster.

Kollektiva förhandlingar

Lagen innehåller inga uttryckliga regler för kollektiva förhandlingar.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

En omfattande ny arbetsmarknadslagstiftning togs fram av regeringen i samråd med GFBTU och näringslivets representanter. Det är ännu okänt om den kommer att påverka fackliga organisationer och hur den påverkar löntagarnas rättigheter, men det är troligt att den förstärker den pågående processen av "Bahrainisering" av arbetsplatserna med en minskning av den andel utländska anställda som är tillåten. Vidare tror man att den koncentrerar sig på problemen med hög arbetslöshet. Förändringar av arbetsmarknadslagstiftningen för den privata sektorn diskuterades av en ministeriekommitté i slutet av året.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Innan lagen om fackföreningar antogs fanns ingen föreningsfrihet och därför heller inga fackliga organisationer i Bahrain. Straffet för strejker var fängelse i upp till tio år. Från år 2001 har Bahrain långsamt börjat tillåta mer demokratiska processer i landet. I september år 2002 beslutade kung Hamad bin Issa al-Khalifa att den 24 september skulle vara arbetarnas dag och helgdag i Bahrain. Den firades därför för första gången år 2003. I oktober 2002 genomfördes de första parlamentsvalen någonsin i landet.

I slutet av år 2003 hade 37 fackliga organisationer bildats och fyra av dem fanns på ministerier. Fortfarande finns dock bara en federation – GFBW. Fackföreningarna tycks ha frihet att hålla möten och diskutera fackliga strategier, regler och projekt för framtiden.

I september genomförde GFBTU ett tredagars seminarium för att deltagarna skulle få kännedom om internationella rättigheter i arbetslivet. Omkring 150 personer deltog.

Effektiv roll

Åtminstone vid några tillfällen har fackliga organisationer redan kunnat spela en avgörande roll för försvaret av löntagarnas rättigheter. Telekomföretaget Batelco planerade att friställa hundratals arbetare, men efter förhandlingar med fackföreningen lades planen på is.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Bahrain fortsätter med politiska reformer även om kungen fortfarande håller ett stadigt tag om makten. Den höga arbetslösheten orsakade betydande oro och flera strejker organiserades under året, av många olika skäl.

Facklig ledare avstängd

Bostadsministeriet stängde av ordföranden för fackföreningen på ministeriet, Abdullah Saleh, från arbetet i fem dagar, i slutet av maj.

FÖRENADE ARABEMIRATEN

Folkmängd: 3 milj.

Huvudstad: Abu Dhabi

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 111, 138, 182

Fackliga organisationer var fortfarande förbjudna men lagstiftning höll på att tas fram för att skapa en facklig federation. Strejker tolererades i stort sett, även om en arbetsgivare deporterade utländska anställda därför att de strejkat. De flesta löntagarna är invandrare och saknar rättigheter.

LAGSTIFTNINGEN

Fackliga organisationer och kollektiva förhandlingar förbjudna

Arbetsmarknadslagstiftningen tillåter inte att fackliga organisationer bildas, även om arbetare får blida föreningar för att främja gemensamma mål och intressen.

Lagen erkänner vare sig föreningsfriheten eller rätten till kollektiva förhandlingar. Löner fastställs i individuella kontrakt som granskas av Arbetsmarknads- och socialministeriet eller, för hushållsanställda (som i de flesta fall är invandrare) av Invandrarministeriet. En arbetsgivare har inte rätt att ändra villkoren i anställningskontraktet utan godkännande från ministeriet, såvida inte förändringen är till den anställdes fördel.

Löntagarrepresentanter har visst inflytande när konflikter skall avgöras. Om en överenskommelse inte kan uppnås, kan anställda eller arbetsgivare anmäla detta till Arbetsmarknadsministeriet. Om ministeriet inom tio dagar inte lyckas nå en lösning genom medling, lämnas ärendet vidare till en förlikningskommitté. Båda sidor har rätt att överklaga kommitténs beslut och i så fall övergår konflikten till den centrala (högsta) förlikningskommittén vars beslut är slutgiltigt. Förlikningskommittéer infördes år 2003 och arbetar under ordförandeskap av chefen för ministeriets avdelning för arbetsmarknadsrelationer. I kommittéerna ingår representanter för både arbetsgivaren och berörda anställda.

Enskilda anställda kan klaga hos Arbetsmarknadsministeriet som måste fatta beslut i ärendet inom 15 dagar. Om det inte lyckas, riktas klagomålet till särskilda arbetsdomstolar.

Anställda har inte rätt att lägga ner arbetet så länge konfliktlösningen pågår.

Lagförslag om bildande av facklig organisation

Under året fördes samtal med ILO om möjligheten att bilda en oberoende nationell federation. Lagförslaget som sedan utformades kommer troligen att införas i början av år 2004.

Den fackliga organisationen skulle samordna sin verksamhet med specialkommittéer på Arbetsmarknadsministeriet, men vara fri att agera utan inblandning från ministeriet. Den skulle skötas av medborgare i Förenade Arabemiraten men utlänningar skulle kunna ansluta sig genom särskilda underkommittéer och föreningar som går med i den. Förslaget anger att en löntagarkommitté kan bildas av minst 20 av landets medborgare som arbetar på samma företag, i samma yrke eller sektor.

Höga statstjänstemän, viceministrar och biträdande viceministrar samt direktörer och verkställande direktörer i den offentliga sektorn skulle inte få gå med i federationen.

Strejker förbjudna i offentlig sektor

Offentliganställda och personal i den nationella säkerhetsstyrkan får inte strejka.

Lagen säger ingenting om strejkrätt för andra löntagare, men förbjuder inte heller strejker. En hög tjänsteman på Arbetsmarknadsministeriet skall ha sagt att löntagarna får sluta arbeta om deras rättigheter kränks. Uttalandet bekräftades av vicedirektören för Arbetsmarknadsministeriets avdelning för relationerna på arbetsmarknaden, som förklarade att anställda som deltar i strejker, men som går tillbaka till arbetet när de nått en uppgörelse med arbetsgivaren, har rätt till full lön och alla förmåner och tre månadslöner i ersättning om arbetsgivaren sparkar dem. Om en anställd skulle bli avskedad ingriper ministeriet dessutom och försöker övertala arbetsgivaren om att återta honom/henne. Det förefaller därför som om det finns visst skydd för strejkande.

Arbetsmarknadsministeriet har rätt att ingripa för att avbryta en strejk och beordra löntagarna tillbaka till arbetet.

Vissa sektorer omfattas inte

Arbetsmarknadslagstiftningen omfattar inte anställda i offentlig service, i hushållsarbete eller inom jordbruket. Anställda inom de två sistnämnda områdena har stora svårigheter att förhandla om anställningskontrakt och är särskilt utsatta i händelse av en tvist med arbetsgivarna.

Frizoner

Även om frizonerna antas följa arbetsmarknadslagstiftningen, regleras de inte av Arbetsmarknadsministeriet. Varje frizon har sin egen arbetslivs-avdelning som skall ta upp löntagarnas frågor.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Föreningsrätt

Vissa yrkesföreningar gavs större frihet att ta upp arbetsrelaterade bekymmer och bedriva lobbyverksamhet gentemot regeringen för att få dem lösta.

Strejker tolererades

Under år 2003 genomfördes ett stort antal strejker i den privata sektorn – särskilt inom byggnadsindustrin – i protest mot att löner inte betalades ut. Några av strejkerna samlade hundratals arbetare, t.ex. 1 160 anställda som stoppade arbetet under fem dagar i juni och 800 i augusti. De flesta konflikterna fördes till Arbetsmarknadsministeriet som föreföll söka rättvisa lösningar på dem.

Migrantarbetare exploateras

Migrantarbetare, de flesta från Sydasiens, utgör enligt Arbetsmarknadsministeriet omkring 85 procent av arbetskraften. Om de försöker orga-

nisera fackföreningar eller strejker riskerar de att bli utvisade. De anställs vanligen för perioder på tre till fem år och arbetar ofta under mycket svåra förhållanden. En nyligen genomförd undersökning som Arbetsmarknads- och socialministeriet gjort avslöjade att beklädnadsarbetare som hyrts in från Indien, Pakistan, Sri Lanka och Filippinerna är bland de lägst betalda och tvingas leva i undermåliga och ohygieniska bostäder. Hushållsanställda, särskilt kvinnor, blir ofta misshandlade. I teorin kan de vända sig till domstolarna men kostnaderna för det och risken för repressalier eller till och med utvisning hindrar dem oftast från att vidta några officiella åtgärder.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Invandrare deporteras

En arbetsgivare deporterade 16 utländska arbetare därför att de uppmanade sina arbetskamrater att gå i strejk.

IRAK

Folkmängd: 25,1 milj.

Huvudstad: Bagdad

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Repressiv arbetsmarknadslagstiftning från Saddams tid var fortfarande i kraft, men fackligt aktiva tog saker och ting i egna händer och bildade nya organisationer och genomförde demokratiska val av fackliga arbetsplatsombud.

LAGSTIFTNINGEN

Ingen enda av Saddamtidens arbetsmarknadslagar har upphävts av den provisoriska koalitionsmyndigheten (CPA), det USA-kontrollerade organ som ersatte Saddamregimen i maj och nu styr Irak. Av den anledningen kan dessa gamla lagar fortfarande tillämpas, tekniskt sett. Det förekom samtal mot slutet av året om att införa en ny arbetsmarknadslagstiftning.

Inga fackliga rättigheter under Saddam

Under Saddam Hussein var General Federation of Trade Unions (GFTU) den enda fackliga paraplyorganisationen. Den var nära knuten till Baathpartiet som då satt vid makten och användes för att förankra partiets politik bland löntagarna.

Anställda i privata och statliga/privata företag hade rätt att gå med i lokala fackliga kommittéer. Det förekom samråd om lönerna men inga kollektivavtal och strejkrätten var starkt begränsad. Det saknades skydd mot antifacklig diskriminering. Dessutom fanns de flesta löntagarna i den offentliga sektorn och fick inte bilda eller gå med i fackliga organisationer.

Ny order från ockupationsstyrkorna

Den provisoriska regeringskoalitionen meddelade den 6 juni att alla som "uppmanar till civil oordning" skulle gripas som krigsfångar enligt Genèvekonventionen. Det fick allvarliga konsekvenser för fackligt aktiva.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Förtryck under Saddam

Under Saddam tolererades ingen oberoende facklig verksamhet i Irak. Faktum är, att fackliga organisationer användes som ett redskap för förtryck av arbetarna. Det förekom inga kända försök att organisera oberoende fackliga organisationer och inga strejker rapporterades på tiotals år.

Situationen har nu börjat förändras efter Saddamregimens fall. Trots ett officiellt förbud mot fackliga organisationer bildades inte mindre än 12 nationella, demokratiska organisationer på mindre än sex månader. Som exempel kan nämnas olje- och gasarbetareförbundet och järnvägsarbetareförbundet. Dessutom bildades fackliga råd i 11 städer i landet. Många fackligt aktiva irakier återvände hem från exil. Den fackliga verksamheten omfattade protester för högre löner.

Fackföreningsrörelsen återuppstår

I maj skickade Workers' Democratic Trade Union Movement (WDTUM), en tidigare underjordisk organisation som bildats år 1980, ut en kallelse till möte för fackligt aktiva för att diskutera bildandet av en nationell förberedande kommitté. Kommitténs uppgift skulle vara att lägga grunden till en fri fackföreningsrörelse. För detta besökte WDTUM många fabriker och arbetsplatser.

En konferens med 380 fackligt aktiva samlades i Bagdad för att välja kommitténs medlemmar. Demokratiska val för att utse arbetsplatsombud genomfördes för första gången på 35 år.

Iraks federation av fackföreningar, IFTU, bildades som motvikt till General Federation of Trade Unions (GFTU) som själv också försökte frigöra sig från kopplingen till Baathpartiet. I slutet av året rapporterades att IFTU hade 200 000 medlemmar, över 400 arbetarkommittéer och 3 500 aktiva. Fackföreningar började dyka upp i många olika sektorer och lyckades dessutom nå vissa framgångar i försvaret av löntagarnas rättigheter, som i förhandlingar om lönehöjningar.

Trots detta, vägrade många arbetsgivare erkänna fackliga organisationer med motiveringen att de inte var registrerade. Faktum var, att det inte

fanns några myndigheter som kunde registrera dem, eftersom de försvann med den gamla regimen.

Förhandlingar ineffektiva

Trots förhandlingar med arbetsgivarna om dåliga löner, har ledningarna sällan möjligheter att gå med på lönehöjningar eftersom de måste godkännas av minst ett ministerium som i sin tur måste ha godkännande från CPA. CPA kontrollerar all ekonomi.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

CPA har styrt Irak sedan krigsslutet i maj. Den upprättade en "övergångsregering" utsedd av USA, med vissa politiska befogenheter. CPA har emellertid vetorätt i alla beslut och kontrollerar, som tidigare nämnts, landets ekonomi. I slutet av året var oron fortfarande stor i Irak, ekonomin var sönderslagen och arbetslösheten låg på 70 procent. Våldet ökade.

Fackliga organisationers tillgångar frusna

Paul Bremer, chef för CPA sedan den 12 maj, frös fackliga tillgångar. Vid ett tillfälle släpptes en del för löner till GFTU:s personal.

Fackliga ledare häktas

Den 23 november häktades två fackliga ledare, Qasim Hadi, generalsekreterare för de arbetslösa fackförening, och Adil Salih från samma organisation. De kvarhölls i 24 timmar. Hadi hade redan tidigare gripits två gånger av ockupationsstyrkorna för att han lett demonstrationer med arbetslösa.

IFTU-ledare gripen

Den 6 december greps åtta IFTU-ledare på det tillfälliga högkvarteret efter det att tio pansarbilar kommit dit, och trupper stormat byggnaden, slagit sönder fönster och tagit med sig handlingar. De åtta släpptes dagen därpå på villkor att de inte skulle gå tillbaka till sitt kontor. CPA gav ingen förklaring till händelsen.

IRAN

Folkmängd: 68,9 milj.

Huvudstad: Teheran

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 111, 182

En lagändring tillåter att så kallade "fackföreningar" bildas, men regeringen håller verksamheten i strama tyglar. En protest arrangerad av textilarbetare slogs ner med våld.

LAGSTIFTNINGEN

Islamiska arbetarråd

Enligt Irans arbetsmarknadslagstiftning från 1990 kan anställda på alla arbetsplatser bilda islamiska arbetarråd eller gillen eller utse en löntagarerepresentant. Lagstiftningen ger emellertid islamiska föreningar klart företräde. Lagen säger att "för att sprida den islamiska kulturen och försvara den islamiska revolutionens framsteg ... kan löntagare i tillverkningsindustri, jordbruk, service och gillen bilda islamiska föreningar och sällskap".

Reglerna för de islamiska arbetarrådens verksamhet, stadgar och val utformas av Inrikesministeriet, Ministeriet för arbetsmarknads- och sociala frågor och av den islamiska informationsmyndigheten. Reglerna måste sedan godkännas av ministerrådet. Arbetarråden företräder nu löntagarna i trepartsmöten.

Dessa arbetarråd kontrolleras av den enda nationella organisationen som är tillåten, och som kallas Arbetarnas hus.

Fackliga organisationer

En ändring av arbetsmarknadslagstiftningen år 2003 tillåter löntagarna att bilda och gå med i vad som kallas "fackliga organisationer" utan särskilt tillstånd i förväg. En förutsättning är att reglerna för registrering efterlevs. Arbetsmarknadsministeriet måste registrera dessa organisationer inom 30 dagar om organisationens stadgar är i sin ordning. Än en gång är det Arbetsmarknadsministeriet som fastställer deras rättigheter och uppgifter.

Regeringskontroll

Alla kollektivavtal måste lämnas in till Arbetsmarknadsministeriet för granskning och godkännande. Regeringen hävdar att detta görs för att förhindra att avtalen urholkar de i lag fastställda minimivillkoren. Regeringen fastställer lönenivåerna i de flesta företagen och är den största arbetsgivaren med över 40 procent av arbetskraften.

Strejker förbjudna

Lagen ger inte strejkrätt men löntagare kan lägga ner arbetet så länge de stannar kvar på arbetsplatserna, eller maska. En lag från 1993 förbjuder alla strejker i offentlig sektor.

Frizoner

Arbetsmarknadslagstiftningen gäller inte i frizonerna.

Småföretag undantagna

Genom en lag från februari 2000 undantas företag som har färre än fem anställda från arbetsmarknadslagstiftningen under sex år. Lagen, som gäller ca tre miljoner löntagare, gör det också lättare att anställa och avskeda personal.

I januari 2003 godkände Irans högsta arbetsmarknadsråd, bestående av representanter för de islamiska arbetarråden, arbetsgivarna och regeringen, undantag från arbetsmarknadslagstiftningen för företag med högst tio anställda. Det drabbar omkring 402 000 företag av totalt 450 000.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Företrädare för det regeringskontrollerade Arbetarnas hus rapporterar att toleransen för löntagarorganisationer ökat och att det nu finns fyra sjuksköterskeorganisationer, en organisation för anställda i vården och en fackförening för textilarbetare.

Protester

Trots strejkförbudet har många protestaktioner och arbetsnedläggelser genomförts under senare år.

Hinder för organisering

Bland hindren för organisering kan nämnas säkerhets- och underrättsmyndigheternas närvaro på arbetsplatserna och en tydlig tendens till fler kontrakt för korttidsanställning.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Spänningen mellan hökarna och den reformistiska presidenten Mohammed Khatami ökade under året. Privatiseringar och framtingad övertalighet fortsatte och gjorde livet ännu hårdare för Irans arbetare. Obetalda löner fortsatte vara ett problem och året kännetecknades av många protester, strejker och sittstrejker.

Säkerhetsstyrkor angriper protesterande arbetare

Säkerhetsstyrkorna använde tårgas och batonger för att slå ner en gatuprotest den 16 april. Den hade inletts av textilarbetare från kretongfabriken i Behshahr med anledning av att lönerna inte betalats ut på över 26 månader, men 30 000 arbetare från hela textilindustrin och andra sektorer anslöt sig till protesten.

Textilarbetarna gick också i hungerstrejk under en månad från den 15 maj. För att markera slutet på hungerstrejken marscherade de in till centrum i staden Behshahr och där blev de än en gång angripna av säkerhetsstyrkor. Flera demonstranter häktades. I mitten av juli hade lönerna fortfarande inte betalats ut.

ISRAEL

Folkmängd: 6,4 milj.

Huvudstad: Jerusalem

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Strejkande offentliganställda fick order att återvända till sina arbeten och ordföranden för Histadrut hotades till livet. Förslag till ny lagstiftning skulle, om de antas, kraftigt begränsa offentliganställdas strejkrätt.

LAGSTIFTNINGEN

Israeliska löntagare har frihet att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer och rätt att förhandla kollektivt.

En lag förbjuder uttryckligen antifacklig diskriminering.

Palestinska arbetare diskrimineras

Palestinier från Västbanken och Gazaremsan som arbetar i Israel får inte gå med i israeliska fackliga organisationer och får inte heller bilda egna organisationer i Israel. På samma sätt är palestinska fackliga organisationer på Västbanken och i Gaza förbjudna att bedriva facklig verksamhet i Israel.

Palestinska löntagare har rätt till skydd under israeliska kollektivavtal som förhandlats fram av centralorganisationen Histadrut om de betalar

en procent av sin lön till Histadrut. Sedan intifadan bröt ut har det blivit omöjligt att upprätthålla kontakterna mellan Histadrut och den palestinska centralorganisationen PGFTU.

Arbetare som inte har bosättningstillstånd får gå med i löntagarkommittéer på arbetsplatserna, delta i val och är själva valbara om deras andel av arbetsstyrkan på enskilda företag överstiger en lägsta tröskel.

Begränsningar av strejkrätten

Strejker tillåts, men organisationerna måste varsla 15 dagar i förväg såvida inte annat bestämts i kollektivavtal. Strejkledare har anställningsskydd enligt lag.

Regeringen eller behöriga ministrar får vidta nödfallsåtgärder för att garantera "landets försvar", allmänhetens säkerhet och "oumbärlig samhällsservice". Sådana åtgärder kan gälla under högst tre månader och tillåter regeringen att beordra strejkande att återgå till arbetet. De som inte lyder kan dömas till hårda straff.

Lagförslag begränsar den fackliga strejkrätten ytterligare

Finansminister Benjamin Netanyahu lade i slutet av november fram ett lagförslag som drastiskt skulle begränsa strejkrätten. Han föreslog att varselperioden för strejk skulle förlängas till 60 dagar och att anställda inte längre skall ha rätt att protestera mot regeringens politik. Dessutom skulle strejker i offentlig sektor vara förbjudna om inte majoriteten av en organisations medlemmar godkände dem i slutet omröstning. Enligt nuvarande lagstiftning behöver fackliga ledare inte rådfråga medlemmarna för att utlysa strejk. Förslaget skulle förbjuda alla strejker i offentlig sektor 30 dagar före val till Knesset och i kommuner 30 dagar före kommunalval. En ny definition av strejkbegreppet skulle göra sympatistrejker olagliga.

B. Netanyahu föreslog också, vid ett annat tillfälle, att strejk dagar skulle dras av från de offentligtanställdas löner, på samma sätt som redan sker för statstjänstemän.

Ett lagförslag från Ruhama Avraham, även det i november, skulle göra det möjligt för enskilda individer och privata företag att stämna Histadrut på skadestånd om vederbörande drabbats svårt av en generalstrejk. Dessutom skulle samtidiga strejker i oumbärliga verksamhetsområden bli förbjudna.

Parlamentet diskuterade dessa förslag vid årets slut.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Israeliska löntagare kan utan problem utöva sina fackliga rättigheter och gör det också, även om den nuvarande regeringen visar allt mindre tolerans mot facklig verksamhet.

Arbetsdomstolen ingrep vid flera tillfällen under år 2003 för att avbryta generalstrejker och utfärda order om återgång till arbetet för anställda inom olika sektorer.

Det finns en ökande trend till privata anställningskontrakt som både speglar och förvärrar fackföreningsrörelsens och den viktigaste centralorganisationen, Histadruts, minskade styrka. Den höga arbetslösheten (11 procent år 2003) har också minskat de fackliga organisationernas förhandlingsutrymme. Organisationer finns knappast i den högteknologiska sektorn som blir allt viktigare i Israel.

Problem för palestinska arbetare

Palestinska arbetare i Israel har det mycket svårt. De dagliga gränsövergångarna mellan Västbanken, Gaza och Israel är mycket besvärliga. Förutom den restid som krävs, trakasseras och förödmjukas palestinier också ofta av gränsvakterna. Dessutom har de israeliska myndigheterna med anledning av den förnyade intifadan spärrat av de ockuperade områdena vid otaliga tillfällen och under långa perioder. Det har blivit oerhört svårt, och ofta omöjligt, för palestinier att ta sig till sina arbetsplatser i Israel.

En ILO-expert som skickades till regionen i april och maj 2002 meddelade att palestinska löntagare utvisades från Israel och ersattes av arbetare från Asien och Östeuropa. Som en följd av det minskade antalet palestinier som arbetade i Israel till närmast noll, jämfört med 150 000 innan krisen bröt ut.

"Skyddsmuren"

Projektet med byggandet av en skyddsmur som skiljer israeler från palestinier gjorde stora framsteg under året. Vid årets slut skar muren djupt in på palestinskt territorium och påverkade uppskattningsvis 100 000 palestinier som inte kunde ta sig till sina egna odlingar och arbetsplatser utanför de ockuperade områdena. Tusentals palestinier kan inte ens komma ut från sina egna byar.

Arbetena på muren pågick i slutet av året. Om den byggs färdigt skulle den annektera stora delar av Västbanken och isolera omkring 350 000 palestinier.

Andra utländska arbetare har det knappast bättre

Andra utländska löntagare som bor i Israel, t.ex. de kinesiska "gästarbetarna", eller arbetar på områden som ockuperats av Israel, som syrier, drabbas av massiv diskriminering och urusla arbetsvillkor utan möjligheter att försvara sina rättigheter. De har föga eller inget skydd i Israel.

Hotet om deportering används av många arbetsgivare mot migrantarbetare för att neka dem grundläggande rättigheter. Fackliga ledare deporteras systematiskt. Migrantarbetarna utgör omkring tio procent av den arbetande befolkningen.

Mekanismer för upprätthållande

Anklagelser som arbetsgivare gör får mycket större uppmärksamhet från polisen än löntagarnas anklagelser, i synnerhet om löntagarna är invandrare. Det är vanligt med polisbrutalitet mot löntagare.

KRÄNKNINGAR UNDER 2002

Bakgrund

Valet i januari slutade med en stor seger för Likudpartiet under premiärminister Ariel Sharons ledning. En koalition av högerpartier och extrem-högern bildades. Regeringen har under hela året försökt införa en rad åtstrammingsåtgärder för att lyfta ekonomin ur nedgången.

Kollektivavtal i offentlig sektor upphävs ensidigt

En stor strejk bland offentliganställda ägde rum i maj, delvis i protest mot finansminister Benjamin Netanyahus åtstrammingsplan som antogs av parlamentet den 30 april. Protesten riktade sig också mot att han ensidigt upphävt kollektivavtalen och föreslagit en ändring av pensions-systemet som skulle innebära att man avskaffar Histadruts roll i pensionsförvaltningen. Dessutom skulle reformprogrammet ytterligare försvaga fackföreningsrörelsen och ge arbetsgivarna fria händer att anställa och avskeda personal.

Order om återgång till arbetet

I slutet av september och under en stor del av oktober strejkade hamnarbetare mot förslag om att hamnarna skulle privatiseras för att bli mer konkurrenskraftiga och ställas under regeringens, snarare än under hamnmyndighetens kontroll. Arbetsdomstolen gav order om att de skulle återgå till arbetet.

Ytterligare order om återgång utfärdades under generalstrejken i november, till anställda inom "oumbärliga" verksamheter som elverken, vatten- och telefonföretag och anställda i flygbolaget El Al och transportindustrin. Enligt ILO:s rättsnormer strider order om återgång till arbetet mot principen för föreningsfrihet när de inte används i en situation som medför risk för enskildas, eller hela befolkningens, liv, hälsa och säkerhet. Strejken hade utlysts med anledningen av regeringens budget för 2004 och därför att regeringen backat från löften man givit tidigare under året.

Histadrutledare hotas till livet

I november hotades Histadruts ordförande Amir Peretz flera gånger med döden. Histadrut tror att det handlade om vedergällning för hans aktiva försvar av löntagarnas rättigheter och organiseringen av flera strejker, med anledning av de ekonomiska förluster de kan ha orsakat.

Kinesisk arbetare skadas av polis

En kinesisk arbetare skadades av polisen när han med våld bortfördes från en sittstrejk på Arbetsmarknadsministeriet. En grupp på 25 arbetare hade gått dit för att klaga över att de inte fått ut sina löner.

JORDANIEN

Folkmängd: 5,5 milj.

Huvudstad: Amman

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Systemet med en enda facklig organisation finns kvar och det gör också begränsningen av strejkrätten.

LAGSTIFTNINGEN

Hinder för föreningsfriheten

Anställda i privata företag och vissa offentliga bolag har rätt att bilda fackliga organisationer. Det finns emellertid många hinder i vägen för föreningsfriheten. Fackliga organisationer måste få godkännande från Arbetsmarknadsministeriet för att bli officiellt registrerade. Registreringen är direkt kopplad till 17 yrken och sektorer där det redan finns fackliga organisationer, vilket omöjliggör facklig pluralism.

Fackliga organisationer måste tillhöra General Federation of Jordanian Trade Unions (GFJTU) som är den enda centralorganisationen. Regeringen subventionerar och reviderar GFJTU:s löner och verksamhet och kontrollerar fackliga val.

Arbetsmarknadslagstiftningen omfattar inte statstjänstemän, anställda i hemarbete, trädgårdsarbetare, kockar eller lantarbetare. Dessutom är utlänningar som arbetar i Jordanien förbjudna att organisera sig fackligt, förhandla kollektivt och strejka.

Arbetsmarknadslagstiftningen ger skydd mot antifacklig diskriminering. Arbetare kan klaga hos Arbetsmarknadsministeriet som har befogenhet att återinsätta anställda i tjänst om de avskedats för facklig verksamhet.

Strejkrätten kraftigt beskuren

Rätten att strejka beskärs i hög grad av det faktum att en strejk inte får genomföras utan regeringens tillstånd. Arbetsmarknadsministeriet kan också föreskriva krångliga medlingsprocedurer eller, om dessa misslyckas, överlämna tvisten till en arbetsdomstol bestående av domare som ministeriet utsett. Arbetsdomstolens beslut är bindande. Båda parter måste samtycka till domstolsförfarandet, annars överlämnar ministeriet konflikten till ministerrådet och i sista hand till parlamentet.

Strejker är förbjudna under tiden som medling och skiljedomsförfarandet pågår. Lagen förbjuder arbetsgivare att avskeda anställda under en

konflikt.

Fackliga organisationer har rätt att förhandla kollektivt

Fackliga organisationer har rätt att bedriva kollektiva förhandlingar och de vanligaste frågorna rör löner, arbetarskydd, arbetstid och sjuk- och livförsäkringar.

Frizoner

I Jordanien finns det en kombination av frizoner och ”kvalificerade industriområden”. De omfattas av landets arbetsmarknadslagstiftning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken ansökte inga fackliga organisationer om ministeriets godkännande för strejker under år 2003. Det förekom flera strejker och sitt-strejker i protest mot obetalda löner och hot om privatisering. Bara i textilsektorn genomfördes över tio strejker och andra stridsåtgärder vidtogs inom byggnads- och cementindustrier. I allmänhet nåddes emellertid uppgörelser mellan arbetsgivare och anställda ganska snabbt.

Vissa fackliga organisationer företrädde utländska arbetares intressen. Särskilt textilarbetsfacket försökte få förmåner för migrantarbetare som lämnats utan löner när deras arbetsgivare flydde ur landet. Den fackliga organisationen lyckades hjälpa dem med resorna till deras hemländer.

Jordaniens arbetsinspektion är ineffektiv och lagstiftningen upprätthålls inte alltid.

KUWAIT

Folkmängd: 2,5 milj.

Huvudstad: Kuwait City

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 105, 111, 138, 182

Den tio år gamla arbetsmarknadslagstiftningen har fortfarande inte trätt i kraft. Kuwait gick med på att ratificera de återstående två grundläggande ILO-konventionerna, men hade fortfarande inte gjort det vid årets slut. Systemet med ett enda fackligt system finns fortfarande kvar och restriktionerna för den fackliga verksamheten är hårda.

LAGSTIFTNINGEN

En enda facklig organisation

Lagen föreskriver att det bara skall finnas ett enda fackligt system och bara en nationell federation är tillåten, Kuwait Trade Union Federation (KTUF). Fackliga organisationer är bara tillåtna i den offentliga sektorn och det får bara finnas ett förbund för varje verksamhetsområde.

Hinder för organisering

Det krävs minst 100 anställda för att bilda en fackförening. Bland dem som bildar en sådan förening måste minst femton vara kuwaitiska medborgare, vilket gör det omöjligt att bilda organisationer i den privata sektorn där majoriteten av arbetarna är invandrare. För att en fackförening skall bli officiellt erkänd måste Inrikesministeriet utfärda ett intyg med godkännande av listan på medlemmarna som bildar den.

Regeringskontroll

Regeringsmyndigheterna har omfattande befogenheter när det gäller kontroll av fackliga organisationers ekonomi och handlingar. Regeringen finansierar dessutom upp till 90 procent av de flesta organisationernas budgetar. Om en organisation blir upplöst överlämnas dess tillgångar till Arbetsmarknads- och socialministeriet. Fackliga organisationer får inte ägna sig åt politisk eller religiös verksamhet och domstolarna kan upplösa alla organisationer som bryter mot arbetsmarknadslagstiftningen eller hotar den allmänna ordningen och moralen.

Utestängda från arbetsmarknadslagen

Hushållsanställda och sjömän omfattas inte av arbetsmarknadslagen och får varken bilda eller tillhöra en facklig organisation.

Utländska löntagare som utgör omkring 80 procent av arbetskraften måste ha bott i Kuwait i minst fem år och måste skaffa intyg på god moral och gott uppförande innan de får gå med i en facklig organisation - som medlemmar utan rösträtt. De får inte heller kandidera till fackliga förtroendeuppdrag.

Strejkbegränsningar

Strejker är bara tillåtna i den privata sektorn, där omkring 6 procent av arbetskraften finns. Obligatorisk skiljedom krävs om anställda och arbetsgivare inte kan lösa en konflikt. Strejkande har inget skydd mot vedergällning från staten.

Kollektiva förhandlingar tillåts i privat sektor.

Rätten till kollektiva förhandlingar är inskriven i lag, med vissa villkor, och förhandlingar kan överlämnas till Social- och arbetsmarknadsministeriet. Direkta förhandlingar mellan arbetsgivare och anställda eller deras representanter kan förekomma i privat sektor. Det finns inga bestämmelser för kollektiva förhandlingar mellan offentliganställda och deras arbetsgivare.

Nytt förslag till arbetsmarknadslagstiftning

Trots klagomål från KTUF har den nya arbetsmarknadslagstiftningen fortfarande inte införts. Olika förslag har nu behandlats i tio års tid. I det nya utkastet har föreskrifterna om fackligt monopol tagits bort tillsammans med flera andra regler som bröt mot internationella arbetslivsnormer. Det finns dock fortfarande många avvikelser från dem, bland annat förbudet mot politisk verksamhet.

ILO:s grundläggande konventioner

Som en följd av övertalning från ILO gick regeringen med på att ratificera konventionerna 98 och 100. I slutet av året hade de emellertid inte lämnat in dem till Nationalförsamlingen för ratificering.

Lag om stöd för nationell arbetskraft

Regeringen införde en ny lag för att öka antalet kuwaitiska medborgare som arbetar i den privata sektorn. Lagen föreskriver höga böter för privata företag som inte anställer föreskrivet antal kuwaitier. Betydande oro över den lagen ledde till att regeringen i slutet av året började en översyn av vilka sektorer som skulle beröras av den.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Mindre än 5 procent av arbetskraften på totalt 1,36 miljoner människor var medlemmar i någon av de 16 fackliga organisationerna. En ny organisation för anställda på den offentliga myndigheten för jordbruk och fiske erkändes under året. Flera ansökningar om bildande av fackföreningar har emellertid avslagits genom åren.

Trots det lagstadgade fackliga monopolet finns det två organisationer utanför KTUF, nämligen Bank Workers' Union och Kuwait Airways Workers' Union.

I praktiken tyder rapporterna på att utländska anställda gått med i fackliga organisationer innan den föreskrivna femårsperioden löpt ut, men mindre än fem procent av de organiserade är utlänningar.

Strejker är sällsynta, inte minst därför att de bara är tillåtna i den privata sektorn som är både liten och oftast har utländska anställda som riskerar sin vistelse i landet om de skulle strejka. Det förekom bara två partiella strejker under året.

Migrantarbetare exploateras

Regeringens politik för att minska beroendet av migrantarbetare har inte fungerat. Invandrad arbetskraft drabbas fortfarande av utsugning, även om regeringen försökt förbättra deras lagliga skydd. Hushållsarbetare, framför allt kvinnor, är särskilt sårbara. Om de lämnar sin anställning blir de ofta åtalade av arbetsgivaren som lägger beslag på deras pass. De utsätts ofta för fysisk och sexuell misshandel.

LIBANON

Folkmängd: 3,6 milj.

Huvudstad: Beirut

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Den fackliga verksamheten är fortfarande begränsad i lag och i praktiken. Några löntagare avskedades sedan de deltagit i en generalstrejk. En tidigare CGTL-ledare åtalades för att ha förolämpat staten.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner löntagarnas rätt att bilda fackföreningar och federationer.

Stora befogenheter att ingripa

Lagen ger Arbetsmarknadsministeriet stor makt över facken. Innan en facklig organisation kan bildas krävs tillstånd från ministeriet som dessutom kontrollerar alla fackliga val, bestämmer valdag och tillvägagångssätt och stadfäster resultaten.

Lagen tillåter upplösning av fackliga organisationer genom förvaltningsbeslut och förbjuder dem att ägna sig åt politisk verksamhet.

De ca 150 000 statsanställda får varken bilda eller tillhöra fackföreningar. Dessutom omfattar arbetsmarknadslagstiftningen inte anställda i hushållsarbete, daglönare och tillfälligt anställda inom offentlig service och inte heller vissa grupper av lantarbetare.

Höga hinder för kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandlingar är inskriven i lag. Innan en organisation kan föra förhandlingar krävs emellertid att minst 60 procent av löntagarna samtycker till det och kollektivavtal måste godkännas av tre fjärdedelar av fackföreningsmedlemmarna på ett allmänt möte.

Ytterligare begränsningar

Strejkrätten är begränsad och lagen ger dåligt skydd mot antifacklig diskriminering. Sanktionerna har emellertid blivit mer avskräckande. I budgetlagen år 2000 höjdes böterna för brott mot arbetsmarknadslagstiftningen 25 gånger om. Ett utkast till ändring av arbetsmarknadslagarna förbjuder dessutom diskriminering på grund av fackligt medlemskap. Utkastet hade vid årets slut ännu inte blivit lag.

De fackliga organisationernas frihet att ordna demonstrationer begränsas genom skyldigheten att i förväg uppge antalet deltagare samt av kravet på att minst fem procent av organisationens medlemmar skall utses till ordningsvakter. Organisatorerna måste underteckna ett intyg där

de tar på sig det fulla ansvaret för alla skador som uppstår under demonstrationen.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Vid slutet av året fanns det 210 registrerade fackliga organisationer och föreningar som representerade omkring 14 procent av arbetskraften på 900 000 personer. Fackliga organisationers förmåga att representera löntagarna minskas ytterligare av den höga arbetslösheten – 20 procent – och av rädslan för att ytterligare arbetstillfällen skall försvinna genom privatiseringar.

Regeringsinblandning

Regeringen har ofta blandat sig i facklig verksamhet och orsakat, eller förvärrat, konflikter inom den fackliga rörelsen. Höga politiker har lyckats få sina kandidater placerade i styrelsen för CGTL, vilket orsakar interna strider i organisationen när den protesterar mot regeringspolitiken.

Invandrare i hushållsarbete drabbas

Hushållsanställda, särskilt invandrade kvinnor från Etiopien, drabbas hårt av bristen på lagligt skydd. Många hålls under förhållanden som liknar slaveri, och några har till och med dödats.

Palestinier nekas många rättigheter

De omkring 400 000 palestinier som är flyktingar i Libanon och utgör upp till 11 procent av befolkningen, får inte organisera sig fackligt eftersom det i så fall måste finnas ett ömsesidigt avtal med hemlandet, och palestinier i Libanon betraktas som statslösa. De är också utestängda från många yrken som är reserverade för libaneser.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Libanons ekonomi var i kris och när tusentals arbetstillfällen försvann under året utlöstes den första generalstrejken på sju år.

Anställda avskedade

Det kom trovärdiga rapporter om att några arbetare avskedats för att de deltagit i generalstrejken i oktober. Två tusen kravallpolis hindrade dem från att komma in i parlamentet. CGTL hade utlyst strejken i protest mot socioekonomiska förhållanden som hög arbetslöshet, nedskärningar av sociala förmåner, planerade privatiseringar och det faktum att minimilönen varit oförändrade under sju års tid.

Tidigare CGTL-ordförande inför domstol

Elias Abou Rizk, den tidigare ordföranden för CGTL, stod inför domstol den 3 juli för förhör med anledning av påståenden om att han förtalat den libanesiska staten. Han hade hämtats till domstolen tre veckor tidigare, men den vägrade ta upp fallet i brist på bevis. Allmänna åklagaren har senare överklagat domstolens beslut.

OMAN

Folkmängd: 2,8 milj.

Huvudstad: Muscat

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 182

En ny arbetsmarknadslagstiftning infördes till slut men tycks inte ha medfört så många fler rättigheter för fackligt organiserade löntagare. De fackliga rättigheterna är fortfarande mycket begränsade.

LAGSTIFTNINGEN

Under år 2002 skapade regeringen två nya ministerier, ett för social utveckling och ett för arbetsmarknaden.

Ny arbetsmarknadslagstiftning tillåter representationskommittéer

Den länge väntade arbetsmarknadslagstiftningen trädde i kraft den 26 april. Anställda på alla arbetsplatser får nu bilda kommittéer som skall representera dem och försvara deras intressen och lagstadgade rättigheter. Arbetsmarknadsministern ansvarar för utformningen av föreskrifterna för kommittéernas bildande och verksamhet.

Lagen gäller dock inte medlemmar av de väpnade styrkorna, säkerhetspersonal och regeringsanställda och inte heller anställda i hemmen.

Oklar inställning till strejk

Den nya lagen upphävde 1973 års dekret som förbjöd strejker men tillåter dem inte uttryckligen. Den delen av lagen säger emellertid ingenting om sanktioner om löntagare skulle strejka.

Lösning av arbetslivskonflikter

Företag med fler än 50 anställda måste införa former för konfliktlösning. Styrelsen för arbetarnas välfärd agerar som medlare om företagens modell för att lösa klagomål från omanska och utländska anställda inte fungerar. Om också den medlingen skulle misslyckas, skickas en rapport

till chefen för arbetsmarknadsverket som ger order om bindande skiljedom. Det finns procedurer för snabb behandling av osakliga avskedanden och där ingår också möjlighet till återanställning och ersättning.

Inga kollektiva förhandlingar

Lagen erkänner inte rätten till kollektiva förhandlingar. Löner och arbetsvillkor fastställs vanligen i lag eller i individuella kontrakt enligt Arbetsmarknadsministrerns direktiv. Företag med över 50 anställda måste tillsätta kommittéer som är gemensamma för arbetsgivare och anställda som forum för samtal. Där får man dock inte diskutera löner, arbetstider eller arbetsvillkor.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Införandet på arbetsplatserna av de gemensamma kommittéerna som skall fungera som samtalsforum tillämpas ojämnt och kommittéerna förefaller inte vara särskilt effektiva.

Inga rapporter kom om bildandet av representationskommittéer. Tiden får visa hur självständiga sådana kommittéer kommer att vara, och i vilken utsträckning de verkligen kommer att kunna kämpa för löntagarnas rättigheter.

Eftersom det under året i stort sett inte förekom några oroligheter på arbetsmarknaden är det omöjligt att avgöra om upphävandet av strejkförbudet faktiskt betyder att strejker nu tillåts i praktiken, och om strejkande kommer att drabbas av vedergällningen från regeringens eller arbetsgivarnas sida.

Migrantarbetare

Hälften av landets arbetskraft är utlänningar som är billiga och sårbara. De flesta kommer från södra Asien (Bangladesh, Indien, Pakistan och Sri Lanka) och finns framför allt inom byggnadssektorn. Som i de flesta stater kring Persiska viken vill sultanatet i Oman skapa fler jobb för de egna medborgarna, särskilt i den privata sektorn där det för närvarande går fler än tio utländska löntagare på varje omanier.

PALESTINA

Folkmängd: 3,5 milj.

Huvudstad: Östra Jerusalem

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats:

De dramatiska förhållanden som rapporterades år 2002 blev bara ännu värre under år 2003. Palestinska arbetare och fackligt aktiva drabbades av förtryck från israelerna när kriget mellan de två sidorna fortsatte med samma styrka. Fackliga organisationer hade inga möjligheter att bedriva någon reell verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

Den palestinska arbetsmarknadslagstiftningen trädde i kraft år 2002.

Lagen skrevs efter omfattande trepartssamtal och förväntas medföra avsevärda förbättringar av de fackliga rättigheterna. Som exempel kan nämnas att offentliganställda får organisera sig och förhandla kollektivt på sektoriell nivå.

En lag om offentliga tjänster som trädde ikraft år 1998 reglerar anställningsförmåner och löner för statstjänstemän, t.ex. postanställda, lärare och läkare.

Israelisk arbetsmarknadslagstiftning gäller för palestinier som arbetar i Jerusalem. De har rätt att bilda egna fackföreningar. De har också rätt att samtidigt tillhöra både federationer på Västbanken och Israels centralorganisation Histadrut. Palestinier från Västbanken och Gazaremsan som arbetar i Israel får däremot inte gå med i israeliska organisationer eller bilda egna fackföreningar i Israel. På samma sätt kan fackliga organisationer på Västbanken och Gazaremsan inte bedriva facklig verksamhet i Israel.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Avsaknaden av rättsliga och institutionella ramar för relationerna i arbetslivet innebär att den sociala dialogen och trepartsverksamhet är sporadisk och på grund av de dramatiska förhållandena i de palestinska områdena är det närmast omöjligt att bedriva någon reell facklig verksamhet. Dessutom är den fackliga verksamheten i de ockuperade områdena noga reglerad av palestinernas ledare Yasser Arafats politiska apparat.

Den palestinska centralorganisationen PGFTU uppskattade att arbetslösheten i palestinska områdena låg på ca. 70 procent i november 2003. "Skyddsmuren" förvärrade i hög grad de störningar som redan uppstått på grund av avstängningar och mörkläggnings som Israel föreskriver. Arbetstillstånd för att komma in i Israel delades under året ut mycket sparsamt, och var som regel förenade med strikta villkor. Det fick inte finnas fler än omkring 15 000 löntagare inne i Israel vid en och samma tidpunkt, jämfört med 120 000 innan Intifadan startades.

PGFTU hade för två år sedan 87 000 betalande medlemmar men den höga arbetslösheten och de förskräckliga ekonomiska villkoren i de ockuperade områdena har tårt hårt på organisationen. De fackliga organisationerna har svarat med att koncentrera sig på sociala frågor i stället för på organisering på arbetsplatser.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Efter internationella påtryckningar tvingades Yasser Arafat utse en premiärminister och dela sina befogenheter. Den 29 april tillträdde Mahmoud Abbas som landets första premiärminister men han avgick den 6 september och ersattes av Ahmed Qureia. En internationell fredsplan, den så kallade "färdplanen" lanserades i början av juni på ett toppmöte för Mellanöstern i Akaba. Den siktade på en tvåstatslösning av konflikten mellan Israel och Palestina, som skulle uppnås till år 2005.

Skyddsmuren

Projektet med bygget av skyddsmuren som skiljer israeler från palestinier gick stadigt framåt under året och skar djupt in på palestinskt område. I slutet av året påverkade muren omkring 100 000 palestinier som hindrades från att komma till sina egna odlingar och arbetsplatser utanför de ockuperade områdena. Tusentals palestinier kan inte ens ta sig ut från sina egna byar.

Uppförandet av muren pågick i slutet av år 2003. Om den färdigställs kommer den att innebära att stora områden på Västbanken annekterats och omkring 350 000 palestinier blir isolerade.

Israels armé gör razzia i fackets lokaler

Den 25 juli invaderade israeliska försvarsstyrkor PGFTU:s kontor i Jenin och beslagtogs datadisketter, handlingar som medlemslistor och det fackliga arkivet och slog sönder möblerna och datorerna.

Framträdande palestinsk aktivist får reseförbud

Hasan Barghouthi, fackligt aktiv och fredsaktivist hindrades den 15 oktober av israelisk säkerhetstjänst från att lämna de ockuperade områdena. Han skulle ha rest till Bryssel och Jordanien för att delta i möten men fick inte passera den jordanska gränsen. Efter flera timmars väntan fick han besked om att han skulle delta i ett möte med säkerhetstjänsten den 21 oktober. Det mötet blev aldrig av och sedan han tvingats vänta hela dagen fick han tillsägelse att återkomma en vecka senare. Efter ytterligare en dags väntan utanför säkerhetstjänstens kontor fick han veta att han inte hade tillstånd att resa utomlands. Inga skäl angavs.

Hasan Barghouthis advokat lämnade in en petition till israelisk domstol för hans räkning och i november fick säkerhetstjänsten 30 dagar på sig att ange skälen till förbudet.

QATAR

Folkmängd: 610 000

Huvudstad: Doha

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 111, 182

Trots om folkomröstningen om den nya författningen (som skulle upprätta en lagstiftande församling med 45 platser, av vilka 30 skulle tillsättas i direkta val under år 2004) vidtogs inga åtgärder för att göra arbetslivet mer demokratiskt. Fackliga organisationer är fortfarande förbjudna.

LAGSTIFTNINGEN

Fackliga organisationer och förhandlingar förbjudna

I Qatar är fackliga organisationer förbjudna. Lagen föreskriver att gemensamma kommittéer för arbetsgivare och anställda skall bildas för att diskutera arbetsvillkor. Regeringen ingriper i dessa rådgivande kommittéer genom krav på att deras medlemmar i förväg skall godkännas av ministeriet och genom att utse en regeringsrepresentant som deltar i kommittéernas möten som observatör.

Kollektiva förhandlingar är också förbjudna och löner sätts av arbetsgivarna ensamma.

Allvarliga begränsningar av strejkrätten

Regeringen erkänner strejkrätten men begränsar den kraftigt. Statstjänstemän och hushållsanställda får inte strejka, och det får inte heller anställda i allmännyttig verksamhet, hälsovård eller säkerhetstjänst om strejken skulle skada allmänheten eller medföra åverkan på egendom. I den privata sektorn har de flesta anställda visserligen strejkrätt, men får bara utnyttja den sedan Civilministeriets arbetsmarknadsavdelning uttalat sig om tvisten. På detta sätt neutraliseras syftet med strejker. Utländska anställda försöker undvika att ta upp problem med arbetsgivarna av rädsla för att bli hemskickade.

Däremot har arbetsgivare under samma förutsättningar rätt att lockouta eller sparka anställda.

Förhoppningar om ändring inte infriade

Under år 2001 bad Qatars regering ILO om tekniskt bistånd för en översyn av lagstiftningen för att den skall överensstämma med internationella normer. Sedan dess har emellertid ingenting förändrats.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Sittstrejker och strejker förekom ofta under året och utlöstes i regel av att löner inte betalades ut. Grupper på upp till 1 500 löntagare strejkade när Arbetsmarknadsministeriet misslyckats med att få till stånd retroaktiva löneutbetalningar. En grupp anställda tog till och med tjänstemän på företag som gisslan.

Migrantarbetare

Tre fjärdedelar av arbetskraften består av migrantarbetare. De flesta arbetar i den privata eller halvprivata sektorn, där de ofta utsätts för övergrepp av arbetsgivarna. Invandrare kan inte göra någonting åt detta eftersom de är beroende av sina arbetsgivare för arbetstillstånden.

SAUDIARABIEN

Folkmängd: 24,2 milj.

Huvudstad: Riyadh

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 111, 182

Saudiarabien föreföll fortsätta med en mycket långsam öppning i demokratisk riktning, dock inte i fråga om fackliga rättigheter som fortfarande praktiskt taget är obefintliga.

LAGSTIFTNINGEN

Inga grundläggande rättigheter

Fackliga organisationer och strejker är förbjudna enligt kungligt dekret. Den som försöker bilda en fackförening kan avskedas, kastas i fängelse eller deporteras (om det rör sig om en av de många migrantarbetarna). Protestaktioner försvåras genom de strikta gränserna för föreningsfriheten. Som exempel kan nämnas att alla offentliga demonstrationer av politisk karaktär är förbjudna. Kollektiva förhandlingar är också förbjudna. Lönerna fastställs av arbetsgivarna utifrån arbetets art och den anställdes nationalitet. Det finns ingen minimilön.

Arbetarkommittéer

I april 2002 infördes nya bestämmelser för arbetsmarknaden som tillåter saudiska löntagare att bilda löntagarkommittéer på arbetsplatser med över 100 anställda. Målet med kommittéerna är att "finna former för dialog mellan anställda och arbetsgivare för att förbättra arbetsprestationerna och undanröja tekniska och materiella hinder för dem."

Tillståndet för bildande av alla slags löntagarorganisationer är ett stort steg framåt, men utkastet till regler för kommittéerna ligger långt från internationella normer.

Begränsade befogenheter

Det får bara finnas en löntagarkommitté på varje arbetsplats med fler än 100 anställda och den måste ha mellan tre och nio ledamöter. Endast saudiska löntagare som fyllt minst 25 år och arbetat på samma företag i över två år får tillhöra en löntagarkommitté. Kommittéernas huvudsakliga uppgift begränsas sig till att lämna rekommendationer t.ex. för förbättringar av arbetsvillkoren, arbetarskyddsregler och utbildning, samt att öka produktiviteten. Såväl Arbetsmarknads- och socialministern som företagsledningen har rätt att skicka representanter till kommittéernas möten. Protokoll från mötena skall lämnas in till företagsledningen som sedan skickar dem vidare till ministern.

Ledamöter i kommittéerna väljs av de anställda på företagen och godkänns sedan av Arbetsmarknadsministern som också kan upplösa en kommitté om den bryter mot reglerna eller hotar den allmänna säkerheten.

Förändringar planeras

Den 25 november tillkännagav prins Talal Ben Abdel Aziz att en rad reformer på de sociala, politiska, ekonomiska och rättsliga områdena snart skulle genomföras. Han fortsatte med att säga att en reformistisk vind blåste genom kungariket men vägrade lämna några detaljerade uppgifter om vad reformerna skulle kunna innebära.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Vid slutet av året fanns det ännu inga löntagarkommittéer. Projektet tycks ha förhalats.

Föreningar

Under flera år har det funnits ett regionalt kollektiv av taxichaufförer och det finns också yrkesföreningar som samlar dataexperter, ekonomer och ingenjörer. Deras handlingsutrymme är emellertid mycket begränsat.

Arbetsnedläggelser

Trots strejkförbudet har det under senare år också förekommit några arbetsnedläggelser, vanligen i protest mot utebliven betalning av lönerna.

Planer på att minska den utländska arbetskraften

Över 60 procent av arbetskraften är fortfarande av utländsk härkomst, och arbetar framför allt i den privata sektorn. Enligt sin "saudiserings-

politik” motarbetar regeringen aktivt anställning av invandrare, och försöker ersätta dem med saudier, särskilt inom vissa yrkesområden eller sektorer, som den statliga. Rekrytering av utlänningar har i stort sett upphört inom över 20 yrken, t.ex. inom PR och kontorsadministration, drift av affär, posten, bilförsäljning och turistguidning.

Alla företag med fler än 20 anställda måste öka antalet saudier på företaget med fem per år. I praktiken är det mycket svårt för företagen att åstadkomma detta.

Andra åtgärder som övervägdes var att införa en minimilön för den privata sektorn som skulle avskräcka arbetsgivarna från att anställa lågbetalda invandrare, och en ny skatt på migrantarbetares inkomster. Den nuvarande saudiska utvecklingsplanen för 2002-2004 har som mål att skapa 817 000 arbetstillfällen för arbetslösa saudier. 782 000 av dem väntas ligga i den privata sektorn. Samtidigt skulle 471 000 utlänningar ersättas av saudier.

Övergripping mot migrantarbetare

Övergripping mot migrantarbetare, och särskilt mot kvinnor, är mycket vanliga. Deras rörelsefrihet inskränks, de kan hållas inlåsta eller lida risk på mat, och utsätts för såväl fysisk som sexuell misshandel. Det är inte ovanligt att arbetsgivare vägrar betala ut lön och andra förmåner de är skyldiga sina anställda. Under året kom anmälningar av allvarliga övergripping mot invandrare i hushållsarbete i en lika strid ström som tidigare. Det har till och med hänt att några dödats av triviala skäl. Vissa länder har förbjudit sina invånare att ta arbete i Saudiarabien.

SYRIEN

Folkmängd: 17,8 milj.

Huvudstad: Damaskus

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Under året inträffade inga förändringar som medförde större frihet för fackliga organisationer. Systemet med ett enda facklig organisation gäller fortfarande. Centralorganisationen General Federation of Trade Unions (GFTU) fungerar som det styrande partiets redskap.

LAGSTIFTNINGEN

Fackligt monopol

Oberoende fackliga organisationer är förbjudna i lag. Alla löntagargorganisationer måste tillhöra landets enda, officiella centralorganisation, GFTU, som är hårt kontrollerad av det styrande Bathpartiet. GFTU som bara fungerar som en kugge i det politiska maskineriet för löntagarkontroll styr merparten av den fackliga verksamheten och avgör vilka sektorer eller verksamhetsområden som får ha en fackförening. GFTU fungerar som informationskanal mellan de politiska beslutsfattarna och löntagarna och förmedlar information om löntagarnas behov till beslutsfattarna. GFTU har makt att avsätta styrelsen i alla organisationer.

Systemet med en enda organisation gäller också hantverkarföreningar och bondekooperativ.

Endast löntagare med arabisk nationalitet kan kandidera till fackliga uppdrag. Fackliga val sker genom slutna omröstningar. Utländska löntagare får ansluta sig till den organisation som samlar aktiva i deras respektive yrken.

Arbetsmarknads- och socialministeriet har inte längre samma vida befogenheter att ingripa i fackliga organisationers ekonomiska angelägenheter.

Hårda begränsningar av strejkrätten

Även om strejker inte är förbjudna i lag är strejkrätten är starkt begränsad av hot om bestraffning, böter. Strejker där mer än 20 anställda inom vissa sektorer deltar, och alla strejker på offentliga vägar eller platser eller som innebär ockupation av lokaler, kan straffas med böter och till och med fängelse. Statstjänstemän som stoppar offentlig service löper risk att förlora sina medborgerliga rättigheter. Tvångsarbete kan åläggas var och en som "skadar den allmänna produktionsplanen".

Kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandlingar finns inskriven i lagstiftningen.

Inga fackföreningar i frizoner

Det finns inga fackliga organisationer i de sju frizonerna, och arbetsgivarna där omfattas inte av någon lag som reglerar anställning och avskedande av arbetskraft.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Alla anställda i offentlig sektor tillhör fackliga organisationer men det gör bara omkring 40 procent av privatanställda. Rätten till kollektiva förhandlingar har ännu inte tillämpats på något meningsfullt sätt.

Det fanns tecken som tydde på att fackliga representanter tillsammans med arbetsgivarrepresentanter och tillsynsministeriet deltog i beslut

om minimilöner, arbetstider och anställningsvillkor. Fackliga representanter ingår alltid i styrelserna för offentligägda företag.

De flesta konflikter löstes utan att rättsliga åtgärder eller skiljedom behövde tillgripas. Löntagare vågar inte använda sig av strejkrätten, på grund av de hårda straff som kan utdömas och med tidigare förtryck i gott minne. Det förekom därför inga strejker under året.

YEMEN

Folkmängd: 20 milj.

Huvudstad: Sana

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Yemens lagstiftning är fortfarande mycket begränsande i fråga om fackliga rättigheter och bristen på skydd för fackligt aktiva är betydande. Vissa strejker har tolererats.

LAGSTIFTNINGEN

Ny arbetsmarknadslag

En ny arbetsmarknadslag trädde i kraft i slutet av år 2002. Den uppfyllde en del ILO:s grundläggande normer men innehöll trots det allvarliga begränsningar av fackliga rättigheter.

En enda organisation

Lagen erkänner rätten att organisera fackliga organisationer men de måste alla tillhöra General Federation of Workers Trade Unions of Yemen (GWFTUY), som är den enda fackliga paraplyorganisationen. Det finns ingen nedre gräns för fackliga organisationers medlemstal och löntagare får organisera sig efter yrke eller arbete. Statstjänstemän och migrantarbetare får inte gå med i facket. Fackliga organisationer måste registreras hos myndigheterna.

Det är bara GWFTUY:s kongress som kan upplösa organisationer.

Strikta villkor för strejkrätt

Lagen erkänner strejkrätten men föreskriver strikta villkor. Strejker får bara tillgripas sedan parterna gått igenom procedurer för konfliktlösning och konflikter kan hänskjutas till obligatorisk skiljedom om en av parterna begär det. Om så sker, kan strejken uppskjutas i 85 dagar. Förslag om strejk måste ställas till minst 60 procent av de anställda som berörs och 25 procent av dem måste rösta för strejken. Strejkmaningen måste gälla minst två tredjedelar av arbetsgivarens alla anställda. Tillstånd till strejk måste erhållas från GWFTUY och den måste varslas tre veckor i förväg.

Strejker är förbjudna inom vissa områden, som hamnar, flygbolag och sjukhus och får inte genomföras för politiska ändamål.

Veto mot kollektivavtal

Löntagarna får förhandla kollektivt men Arbetsmarknadsministern kan lägga in veto mot alla kollektivavtal. Avtal som "kan väntas skada landets säkerhet eller ekonomiska intressen" kan upphävas.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

GWFTUY hävdar att man inte är knuten till regeringen. Det finns några fackliga organisationer vid sidan om centralorganisationen GWFTU.

Strejker genomförs utan repressalier och kan leda till att löntagarnas krav tillgodoses. Under år 2003 genomfördes flera fredliga strejker.

Antifacklig diskriminering

GWFTU rapporterade att det fortfarande förekommer att myndigheterna griper och häktar fackligt aktiva för deras fackliga verksamhet. Bristen på lagstadgat skydd för fackligt aktiva gör sig påmind när de diskrimineras genom förflyttningar, degraderingar och avskedanden, i synnerhet i den privata sektorn.

Regeringsinblandning

Regeringen har försökt kontrollera fackliga organisationer och federationen genom att placera sin egen personal på inflytelserika poster. Det har förekommit särskilt i samband med kollektiva förhandlingar.

Arbetsgivare bekämpar organisering och förhandlingar

Många privata arbetsgivare nekar sina anställda rätt att organisera sig, och i såväl privat som offentlig sektor finns många arbetsgivare som inte tillåter organisationerna att förhandla om kollektivavtal.

Facklig egendom fortfarande i statens händer

GWFTU:s egendom konfiskerades år 1994 efter inbördeskriget och övertogs av regeringen, polisen och regeringspartiet. En stor del av egendomen har fortfarande inte återlämnats.

AFRIKA

Inledning

Ett av de fyra främsta målen för det nya partnerskapet för Afrikas utveckling (New Partnership for Africa's Development, NEPAD) är att stärka Afrikas fullständiga och gynnsamma integration i världsekonomin. Löntagarnas bidrag till detta ekonomiska mål tycks emellertid ha blivit bortglömt, eftersom regeringar och arbetsgivare behandlar dem som råvaror och inte som människor med grundläggande rättigheter.

"Jag sparkade de där flickorna därför att deras agerande kunde skrämra bort investerare", sade president Musoveni som kommentar till att 265 kvinnliga löntagare avskedats därför att de i oktober 2003 strejkat på textilfabriken Tri-Star Apparel. Företagets chef, från Sri Lanka, beskrev åtgärden som en "utrensning av sabotörer". "Flickorna", eller "sabotörerna", protesterade mot svårlöner och förskräckliga arbetsvillkor. Händelsen inträffade i Uganda, men attityden är densamma hos arbetsgivare och regeringar över hela Afrika, som betraktar strejkande löntagare, som kräver sin rätt till anständiga löner och arbetsvillkor, som ett hinder för ekonomiska framsteg.

Ekonomiska skäl åberopas ofta när den legitima strejkrätten förtrycks. I Algeriet, Mauretanien och Burundi har regeringarna makt att förbjuda strejker som de tror skulle skada ekonomin. På andra håll ledde strejker till gripanden under året. I exempelvis Egypten greps åtta textilarbetare som organiserat en strejk och i Guinea blev 25 bauxitarbetare gripna för att de strejkat. 16 av de 25 kastades sedan i fängelse.

I minst 14 fall sattes polisen in för att slå ner strejker, ibland med tragiska följder. I Kenya angrep kravallpolis strejkande textilarbetare i en frizon. En av de strejkande dödades och 20 skadades. I Lesotho dödades två och 106 sårades av polis när de gick i ett demonstrationståg som textilarbetare ordnat. I Moçambique sköt polis mot protesterande byggnadsarbetare, med en dödad och 21 skadade som följd.

Otaliga andra löntagare förlorade sina arbeten på grund av strejker, bland dem 300 av de strejkande textilarbetarna i Kenya och 16 i Egypten. Allt som allt blev minst 6 566 löntagare avskedade under året på grund av sin fackliga verksamhet, ofta för att de deltagit i strejker. Bara i Zimbabwe sparkades 2 800 postanställda för att de deltog i en arbetsbojkott.

I många fall förekom avskedandena i den offentliga sektorn, eller i civilförvaltningen, där strejker antingen är helt förbjudna i lag (som i Burundi, Kamerun, Lesotho och Moçambique), eller kraftigt begränsade av en vid definition av oundgängliga tjänster som måste upprätthållas, och av myndigheternas rätt att tvångsinkalla statstjänstemän (som i Benin, Burkina Faso, Centralafrikanska republiken, Djibouti och Senegal).

En del långvariga problem fanns kvar under året. Som exempel kan nämnas att Mugabes regering i Zimbabwe fortsatte att vara intolerant och grep och misshandlade ZCTU-funktionärer för att de deltagit i den allmänna strejken i mars, och tjugotals andra greps efter ZCTU:s protestaktion i oktober. Sju arrangemang som ZCTU ordnat blev antingen förhindrade eller avbrutna. I Swaziland utsattes fackföreningsledaren Jan Sithole för fortsatta trakasserier och hindrades från att delta i ILO:s konferens i Genève. I Etiopien är lärarförbundet fortfarande förföljt, och Benoît Essiga, ordföranden för CGT-Liberté i Kamerun, drabbades av fortsatta trakasserier. Han avskedades från sitt arbete och förhördes och hotades efter det att järnvägsarbetarnas fackförening utlyst en strejk.

På andra håll förekom bara lite, eller ingen facklig verksamhet på grund av det hårda förtrycket. Det gällde särskilt Sudan och Libyen, där inga fristående fackliga organisationer tillåts och ingen facklig verksamhet tolereras.

Förutom de ekonomiska problem som nämnts ovan, påverkade det politiska klimatet – i synnerhet efterdyningarna av krig – i hög grad respekten för fackliga rättigheter. I Demokratiska republiken Kongo har det ekonomiska sammanbrottet skapat allvarliga problem i form av obetalda löner, men de som protesterar behandlas hårt. Ledare för post- och teleanställda sparkades när de krävde att få ut obetalda löner, och drogs inför domstol. Ledare för järnvägsarbetarna greps också, för att ha ordnat en strejk för att få ut inestående löner. Hustrun och en dotter till en fackföreningsmedlem överfölls, och i ett annat fall våldtogs dottern till en av de strejkande.

I Ruanda kämpar man fortfarande med följderna av inbördeskriget och folkmordet, men landets centralorganisation meddelade att vissa förbättringar skett genom att en konstruktiv social dialog inletts med regeringen.

Goda nyheter kom från Botswana där statstjänstemän för första gången fått tillstånd att organisera sig, och i Algeriet gick regeringen till slut med på att erkänna en av de två lärarförbunden.

ALGERIET

Folkmängd: 31,8 milj.

Huvudstad: Alger

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Begränsningen av strejkrätten finns kvar. Efter att först ha vägrat gick regeringen till slut med på att erkänna ett av de två lärarförbunden. Den långvariga förföljelsen av SNAPAP-förbundet (anställda i statsförvaltningen) fortsatte och förbundets kontor stängdes.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet – med begränsningar

Löntagarna har rätt att bilda fackföreningar, men de måste få regeringens godkännande om föreningarna ska bli lagligen erkända. Lagen förbjuder organisationerna att ansluta sig till politiska partier och de får inte ta emot pengar från utländska givare. För att bli registrerade måste organisationerna meddela myndigheterna att de bildats och få officiellt godkännande inom 30 dagar. En fackförening måste representera minst 20 % av de anställda på ett företag.

Domstolarna har rätt att upplösa fackföreningar som ägnar sig åt olaglig verksamhet.

Begränsad strejkrätt

Strejk får utlysas först efter två veckors obligatorisk medling, förlikning eller skiljedom. Regeringen kan förbjuda en strejk om den anser att strejken skulle kunna utlösa en allvarlig ekonomisk kris. Under strejker i offentlig sektor måste en lägsta servicenivå upprätthållas. Under undantagstillståndet, som infördes år 1992, kan varje åtgärd som syftar till att förhindra verksamhet som bedrivs av institutioner som tillhandahåller offentliga tjänster, eller hindrar trafiken eller rörelsefriheten på offentliga platser, betraktas som en statsfientlig handling eller en terrorhandling, och bestraffas med upp till 20 års fängelse.

Förhandlingsrätt erkänd

Rätten att förhandla om kollektivavtal är inskriven i lag och gäller alla fackföreningar. Det är förbjudet för arbetsgivare att diskriminera fackliga medlemmar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Förbundet för anställda i statsförvaltningen (SNAPAP) meddelar att medlemmarna regelbundet blivit trakasserade och förföljda. Regeringen har avslagit två ansökningar om att få bilda ett nationellt förbund. SNAPAP har också hindrats från att bilda lokalavdelningar, särskilt på sjukhusen. Organisationsarbetet har dessutom försvårats av sanktioner, hot och avskedanden inom den lokala förvaltningen, vattenförsörjningen, offentliga arbeten, tullen och civilförsvaret. Fackföreningsmedlemmar har också ofta hindrats från att hålla medlemsmöten.

Myndigheterna har motarbetat registreringen av andra organisationer genom att helt enkelt vägra erkänna att de fått in några ansökningar. Två sådana händelser förekom under år 2003.

De mindre, självständiga organisationerna har problem eftersom de som regel företräder mindre än 20 procent av de anställda på ett företag.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

En generalstrejk som arrangerats av Algerian Workers' Union (UGTA) den 25-26 februari blev mycket omfattande. Den hade utlysts i protest mot ökande fattigdom, brist på insyn i privatiseringar och regeringens införande av marknadsekonomi. Eftersom landet har i genomsnitt 30 procent arbetslöshet var oron stor över osäkerheten kring socialförsäkringssystemet. Dagstidningen Liberté beskrev framgången med strejken som ett bevis för UGTA:s nationella representativitet.

Strejkande lärare avstängda i oktober

När två nya lärarorganisationer, Conseil National Autonome des Professeurs de l'Enseignement Secondaire et Technique (CNAPEST) och Conseil des Lycees d'Alger (CLA) gick i strejk i oktober förklarade myndigheterna att strejken var "olaglig" eftersom organisationerna inte erkänts officiellt, och avstängde mer än 300 lärare. Utbildningsministern tillkännagav på radio att man skulle göra avdrag på lön för de dagar lärarna strejkat, och hotade dem också med "andra åtgärder".

Strejken hade utlysts för krav på löneökningar med 100 procent. Lönen för lärare med 10 års erfarenhet motsvarar 112 euro/månad, eller ungefär den garanterade minimilönen. De krävde också rätt att pensionera sig efter 25 års undervisning och nya bestämmelser för gymnasie-lärare.

Regeringen vägrar godkänna lärarförbund

I november ansökte CNAPEST och CLA om officiell registrering, men regeringen avlog deras ansökningar.

Strejkledare förföljda

Strejken fortsatte och i november föreslog regeringen en lönehöjning med 50 euro/månad. Organisationerna förkastade erbjudandet. När strejken fortsatte in i december, drog regeringen 16 fackliga ledare inför domstol och hotade avskeda strejkande. Myndigheterna började också ta in ersättare för lärare som vägrade gå tillbaka till arbetet.

Strejken upphävdes till slut den 9 december, efter åtta veckor, när regeringen gick med på att avstå från sanktioner mot de strejkande lärarna och lovade att inte göra några löneavdrag för strejkdagarna. Organisationerna sade att de skulle återuppta strejken om deras krav inte tillgodosågs.

Regeringen går med på att erkänna CNAPEST

Efter en parlamentsdebatt i december gick utbildningsministern slutligen med på att registrera CNAPEST. I slutet av året hade CLA fortfarande inte erkänts.

SNAPAP:s generalsekreterare trakasserad

Under året blev SNAPAP:s generalsekreterare hotad och trakasserad av myndigheterna, i synnerhet av Orans prefekt. En förening som generalsekreteraren ansvarade för tvingades stänga sitt kontor, som också användes som SNAPAP:s kontor.

ANGOLA

Folkmängd: 13,6 miljoner

Huvudstad: Luanda

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Lagen innehåller fortfarande begränsningar av strejkrätten, men de brukar ignoreras i praktiken.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringsgodkännande krävs

Regeringen ger löntagarna rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar även om det krävs regeringsgodkännande. Fackliga organisationer har rätt att ansluta sig till internationella organisationer.

Begränsningar för strejker

Rätten att strejka erkänns, men är strikt reglerad. Många verksamhetsområden klassas som "oumbärlig samhällsservice". Lagen innehåller inga effektiva åtgärder som förbjuder arbetsgivare att slå tillbaka mot strejkande.

Kollektiva förhandlingar är tillåtna enligt lag och det är förbjudet att diskriminera fackföreningsmedlemmar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Rättigheterna respekteras inte

Den framväxande demokratin och begränsningarna av de medborgerliga rättigheterna som fortfarande gäller efter det nyligen avslutade inbördeskriget gör det i praktiken svårt för fackliga organisationer att hävda sina rättigheter och genomföra aktiviteter som inte godkänns av regeringen.

Mötesfriheten begränsad i praktiken

Trots att författningen ger rätt till mötesfrihet, har regeringen begränsat den i praktiken. Lagen kräver att privata eller offentliga möten skall anmälas minst tre dagar i förväg och håller deltagarna ansvariga för "brott mot persons eller suveräna organs heder och respekt". Även om myndigheterna rutinemässigt omedelbart beviljar tillstånd för regeringsvänliga möten, beviljas sällan tillstånd för protestmöten i exempelvis fackliga organisationer.

Diskriminering

Regeringen utövar direkt kontroll över centralorganisationen UNTA. Flera UNTA-ledare har fortfarande starka band till det styrande MPLA-partiet. De två oberoende organisationerna, CGSILA på central nivå och SIMA-förbundet diskrimineras.

Kollektiva förhandlingar begränsas

Kollektiva förhandlingar begränsas i praktiken. Regeringen är landets största arbetsgivare och bestämmer varje år löner och förmåner genom Ministeriet för offentlig förvaltning, arbete och socialförsäkringar. Besluten föregås av samråd med de fackliga organisationerna men det är inte fråga om förhandlingar.

Strejker

Trots begränsningarna, händer det ofta att anställda lägger ner arbetet. Under år 2003 gick flera anställda i offentliga tjänster i strejk, eller hotade strejka. Bland dem fanns lärare, sjuksköterskor och läkare.

BENIN

Folkmängd: 6,8 milj.

Huvudstad: Porto-Novo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen har fortfarande inte infört några av de förändringar som utlovats, för att lagstiftningen skulle överensstämma med internationella arbetslivsnormer.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringsgodkännande

Arbetsmarknadslagen erkänner löntagarnas rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. För närvarande måste fackföreningar deponera sina stadgar hos Inrikesministeriet för att bli erkända enligt lag; i annat fall blir de bötfällda. Regeringen gick med på att ändra arbetsmark-

nadslagen så att fackföreningar inte skulle behöva ansöka om godkännande för att legaliseras, men har ännu inte gjort det.

Sjömän uteslutna

Sjömän omfattas inte av arbetslagstiftningen utan av lagen för handelsflottan, som inte medger vare sig organisations- eller strejkrätt. Regeringen meddelade ILO att man skulle ge sjömän rätt att bilda fackföreningar och strejkrätt, men har inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att förverkliga detta.

Begränsningar av strejkrätten

Strejkrätten är erkänd både i offentlig och privat sektor. Det krävs tre dagars varsel och de fackliga organisationerna måste i förväg tala om hur länge strejken skall pågå. Lagen ger regeringen rätt att tvångsinkalla statsjänstemän i händelse av strejk. Regeringen har också rätt att på vissa grunder olagligförklara en strejk, t.ex. om den hotar samhällsfreden och ordningen.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Strejker förhindras

Vissa ministerier hindrar statsanställda från att gå i strejk genom att utnyttja lagens möjligheter att upprätta långa listor på anställda som kan tvångsinkallas.

Parallella fackföreningar

I vissa fall motverkar företagsledningarna fackliga organisationer genom att i stället ge stöd för bildandet av parallella organisationer.

Under året har inga rapporter kommit om fackligt aktiva som avskedats för sin fackliga verksamhet.

BOTSWANA

Folkmängd: 1,8 milj.

Huvudstad: Gaborone

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Parlamentet godkände tre arbetsmarknadslagar som innebär att landets lagar i stort sätt överensstämmer med ILO-konventionerna. Offentliganställda har nu rätt att organisera sig fackligt.

LAGSTIFTNINGEN

Nya lagar tillåter offentliganställda att organisera sig.

Löntagare får bilda fackföreningar men lärare är undantagna och får bara bilda intresseföreningar. Parlamentet antog år 2003 tre arbetsmarknadslagar: (Sysselsättningslagen - ändring, Lagen om fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer - ändring och Lagen om arbetsmarknadskonflikter) för att Botswanas lagstiftning skulle stämma bättre överens med ILO:s konventioner, även om de fortfarande måste undertecknas av presidenten vid årets slut. En av de största förändringarna är att offentliganställda nu får rätt att organisera sig fackligt, för första gången. Undantag görs dock för anställda i Botswanas försvar, nationell och lokal polis och fångvården.

Vissa begränsningar borttagna

Ändringen av lagen om fackliga och arbetsgivarorganisationer avskaffar kravet på mer än 30 anställda för att en fackförening skall få bildas. Vidare har den offentliga registratörens makt att avregistrera en fackförening eller federation om en av funktionärerna inte skulle vara medborgare i landet upphävt. De som lämnar sina arbeten kan behålla sitt fackliga medlemskap även om de arbetat inom en annan bransch. Begränsningarna som gällt dem som vill bli medlemmar är borta, liksom Arbetsmarknadsministeriets rätt att undersöka fackliga organisationers medlemskår. De fackliga organisationerna behöver inte längre ministerns tillstånd för att ansluta sig till internationella fackliga organisationer. Dessutom har fackliga organisationer enligt lag rätt att ta emot pengar från utländska källor utan föregående godkännande av ministern. Slutligen får valda funktionärer arbeta heltid i organisationerna.

Lagen om arbetsmarknadskonflikter inför en panel bestående av hel- och deltidsanställda medlare och skiljemän under arbetsmarknadskommissionärens ordförandeskap. När Arbetsmarknadsministeriet hänvisar konflikter till panelen måste medling ske inom 30 dagar.

En annan positiv förändring är att lagen om sysselsättning garanterar de anställdas löner om arbetsgivaren skulle gå i konkurs. Den föreskriver också en rådgivande styrelse, Labour Advisory Board.

Vissa begränsningar bibehålls

Fackliga organisationer måste också fortsättningsvis registreras i det offentliga fackliga registret som är knutet till Arbetsmarknadsministeriet. Styrelsemedlemmar i organisationer som inte registreras omfattas inte av skyddet mot diskriminering av facklig verksamhet.

Lagen om arbetsmarknadskonflikter ger Arbetsmarknadsministern rätt att bestämma villkor för fackligt medlemskap.

Begränsningar av strejkrätten

Strejkrätten erkänns, men anställdas förhandlingskrav måste först gå igenom en komplicerad medlingsprocedur. Strejker är förbjudna i samhällsödvändig service och listan på sådan verksamhet är mer omfattande än den definition som ILO gjort och omfattar exempelvis Botswanas riksbank.

Begränsning av kollektiva förhandlingar

Organisationer som representerar minst 25 procent av arbetskraften har rätt att förhandla om kollektivavtal.

Anställda får inte avskedas på grund av att de deltar i fackliga aktiviteter.

Frizoner

Botswanas frizoner omfattas av samma arbetsmarknadslagstiftning som landet i övrigt.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken förekommer kollektiva förhandlingar ytterst sällan, eftersom få organisationer uppfyller kravet på att de skall representera över 25 procent av de anställda.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Goda nyheter

Den 10 januari drog det sydvästra distriktsrådet tillbaka sitt hot om att göra löneavdrag för 22 av sina anställda som deltog i kommunalarbetsstrejker under år 2002.

Lärarnas demonstration förbjöds

Regeringen vägrade ge lärarförbundet Botswana Teachers' Union (BTU) tillstånd för en fredlig demonstration den 9 december. Regeringen hävdade att de frågor som lärarna ville ta upp fortfarande diskuterades. Japhter Radibe, BTU:s ordförande, anklagade regeringen för att använda sig av förhållningstaktik.

BURKINA FASO

Folkmängd: 18,5 milj.

Huvudstad: Ouagadougou

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Begränsningarna av statstjänstemännens strejkrätt fanns kvar.

LAGSTIFTNINGEN

Rätten att bilda fackföreningar är erkänd i lag, med undantag för strejker inom oundgänglig samhällsservice.

Strejkrätt, men rätt att tvångsinkalla statstjänstemän

Rätten att strejka är erkänd i lag, men regeringen har rätt att tvångsinkalla statstjänstemän om strejk utlysts. Det gäller alla statstjänstemän och inte bara dem som sysslar med myndighetsutövning eller utför arbete som, om det inte blir utfört, riskerar människors liv och säkerhet. ILO har rekommenderat regeringen att begränsa möjligheterna att tvångsinkalla offentliganställda så att de bara gäller dessa speciella situationer. Vissa statstjänstemän är förbjudna att strejka, bland dem arbetsinspektörer och uniformerad personal.

Domare får inte strejka

I slutet av oktober 2001 meddelade Justitieministern att en stor reform av rättssystemet skulle innebära att domare inte längre skulle tillåtas strejka. Förbudet infördes efter det att domare strejkat i april.

Kollektiva förhandlingar

Fackliga organisationer har rätt att förhandla om löner och andra arbetsvillkor.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken utsätts fackligt organiserade ofta för trakasserier. Under tidigare år har en del fackliga ledare förflyttats från den plats där de har sina medlemmar och fackliga möten har överfallits. Det har rapporterats att myndigheterna försökt undergräva eller försvaga fackliga organisationer, i synnerhet i samband med strejker.

I flera fall har privatisering av statliga företag genomförts utan ordentligt samråd med de fackliga organisationerna, och ibland utan några som helst kontakter med dem. Protestaktioner har alltför ofta lett till att de anställda och deras fackliga representanter straffats, avstängts eller avskedats. Anställda inom massmedia, särskilt journalister, har också drabbats av stora svårigheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Regeringen vägrar förhandla

Den 27 maj utlyste de stora fackliga organisationerna en generalstrejk i protest mot privatiseringen av halvstatliga organisationer och mot regeringens beslut att bevilja regeringsledamöter räntefria lån. Fackförbunden krävde också höjda löner och pensioner och sänkta skatter. Regeringen vägrade förhandla och inga fackliga krav hade tillgodosetts vid årets slut.

BURUNDI

Folkmängd: 6,8 milj.

Huvudstad: Bujumbura

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Lagstiftningen innehåller allvarliga kränkningar av statstjänstemännens föreningsfrihet. Uttag av medlemsavgiften genom löneavdrag upphävdes för alla organisationer för statstjänstemän samtidigt som Justitieministeriet förklarade domarnas strejk olaglig och inställde utbetalningen av deras löner.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Arbetsmarknadslagen tillåter löntagarna att bilda fackliga organisationer, med undantag för anställda i armén och gendarmeriet. Sektion 14 i lagen utesluter statsanställda och domare från lagens tillämpning (se nedan). Det finns begränsningar för löntagare som är yngre än 18 år. De får bara gå med i facket om de har tillstånd från sina målsmän eller föräldrar, men regeringen har lovat ändra på det.

Det råder förbud för arbetsgivare att avskeda eller på annat sätt diskriminera anställda på grund av fackligt medlemskap eller verksamhet.

Allvarliga begränsningar för statstjänstemän

Föreningsfriheten och strejkrätten för statstjänstemän regleras i lag nr. 1/015 från den 29 november, 2002. Centralorganisationen COSYBU säger att landets lagstiftning följde de allmänna principerna för föreningsfrihet och strejkrätt till dess att den lagen promulgerades. Lagen innehåller många kränkningar av rättigheterna. Den förbjuder sympatistrejker, tillåter tvångsinkallning under strejk och kräver att statstjänstemännens organisationer registreras hos Ministeriet för statsförvaltningen (deras arbetsgivare) för att bli godkända.

Domare

Domarna styrs av föreskrifterna i lag 1-001 från februari, 2000, men den innehåller ingen hänvisning till deras rätt att organisera sig.

Begränsningar för val av fackliga ledare

Kandidater till fackliga uppdrag måste ha varit anställda inom sektorn i minst ett år. Regeringen har lovat se över den bestämmelsen.

Kollektiva förhandlingar

Arbetsmarknadslagen erkänner rätten att förhandla kollektivt. Inom den offentliga sektorn är lönerna emellertid undantagna från förhandlingar eftersom de bestäms efter fasta skalor.

Begränsad strejkrätt

Löntagare kan strejka, men bara när, och om, Ministeriet för arbetskraft och socialförsäkringar förklarar att de uttömt alla andra fredliga former för konfliktlösning. Det betyder att ministeriet i praktiken har vetorätt i alla strejker. Fackföreningarna måste varsla om strejk sex dagar i förväg.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringen lägger sig i de fackliga organisationernas angelägenheter.

Under senare år har regeringen vägrat erkänna fackliga val och har också hindrat centralorganisationen COSYBU från att välja den som skall företräda Burundis löntagare i ILO. År 2000 avskedades COSYBU:s ledare, Dr. P.C. Hajayandi, från sitt arbete bara en månad efter det att han valts. Avskedandet var helt klart ett sätt för regeringen att blanda sig i COSYBU:s verksamhet.

Det har upprepade gånger påtalats att regeringen inte tillåter fackliga organisationer att välja sina egna representanter till landets trepartssammansatta nationella arbetsmarknadsråd. Rådets verksamhet har därmed legat nere sedan år 2000.

Vid flera tillfällen har regeringen olagligförklarat strejker med motivering att de skulle skada den nationella ekonomin och gynna regeringens fiender. ILO har upprepade gånger strukit under att ekonomiska farhågor inte kan rättfärdiga begränsningar av föreningsrätten på det sättet. Under de senaste tre åren har flera fackliga ledare fängslats efter strejker.

Antifacklig privat sektor

Arbetsgivare i den privata sektorn hindrar systematiskt anställda från att bilda fackföreningar, medan regeringen låter bli att skydda löntagarna från antifackliga arbetsgivare.

De flesta löntagare i Burundi arbetar inom den informella, eller oreglerade sektorn, och har inga som helst fackliga rättigheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Händelser under året överskuggades av försöken att få stopp på det inbördeskrig som pågick. En ny, utvidgad regeringskoalition tog makten i november 2003.

Facklig registrering

COSYBU meddelar att Arbets- och socialförsäkringsministeriet vid minst tre tillfällen under året vägrade registrera fackliga organisationer som ansökt om officiellt erkännande.

Civilförvaltningen

Ministeriet för civilförvaltningen upphävde inbetalning av fackföreningsavgifter genom löneavdrag för alla organisationer inom statsförvaltningen och undergrävde på så sätt i hög grad deras ekonomi och därmed också deras handlingsförmåga.

Facklig ledare häktad

COSYBU:s kassör greps och häktades av regeringens säkerhetstjänst, antagligen för att han deltagit i ett möte som lärarna höll under sin strejk tidigare under året. Faktum var, att han inte ens varit närvarande vid mötet.

Domarnas strejk olagligförklarad

Den 3 september olagligförklarade Justitieministeriet den strejk som 900 domare gått ut i, och ställde in lönebetalningarna för de dagar domarna strejkade. Alla domare tillhör Burundis domarförbund, SYNABU, och strejkade för sina krav på större oberoende och högre löner. För närvarande tjänar en kvalificerad domare motsvarande 30 euro/månad.

Avsked utan saklig grund

Ledaren för fackföreningen på det statliga vatten- och elkraftföretaget REGIDESO avskedades, utan tvivel på grund av sin fackliga verksamhet. Arbetsgivaren begärde inte tillstånd för avskedandet från arbetsinspektören, trots att personen i fråga också var medlem av företagsrådet och i den egenskapen enligt lag var skyddad från att avskedas av arbetsgivaren.

Sanktioner för strejk

Universitetets rektor hindrade ordföranden för fackföreningen på Burundis universitet från att delta i ett möte med den Parisbaserade "Entente Internationale des Travailleurs et des Peuples" (internationella alliansen av löntagare och folk). Åtgärden var en vedergällning för en strejk som arrangerats i protest mot lönediskriminering.

Fackliga organisationer inom utbildningssektorn hotas

I framträdanden i nationell radio och TV i december hotade ministern för statsförvaltningen att dra in erkännandet för fackliga organisationer inom utbildningssektorn.

CENTRALAFRIKANSKA REPUBLIKEN

Folkmängd: 3,8 milj.

Huvudstad: Bangui

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Under början av året olagligförklarade regeringen strejker inom den offentliga sektorn och förhörde och hotade fackliga ledare och aktiva. En statskupp i mars störtade Patassés regering, som givit de fackliga organisationerna en svår tid. I november, under den nya regeringen, skingrade polisen en fredlig demonstration genomförd av universitetslärare och studenter.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten begränsad

Enligt arbetsmarknadslagstiftningen får alla arbetare ansluta sig till fackföreningar utan något förhandsgodkännande. En person som inte längre är arbetare, antingen på grund av arbetslöshet eller pension, kan i princip inte tillhöra någon fackförening eller delta i en fackförenings ledning eller förvaltning. Fackliga funktionärer måste tillhöra den bransch deras organisation representerar.

Komplicerat att utlysa strejk

Anställda i både offentlig och privat sektor har strejkrätt, men rätten är förenad med komplicerade procedurer. Om en tvist skulle uppstå, måste medling ske mellan löntagare och arbetsgivaren. Om man inte når en uppgörelse, skall ett medlingsråd fastställa att parterna misslyckats med att komma överens och att kraven varit giltiga. Först därefter kan strejk utlysas. Om en fackförening utlyser strejk, får bara medlemmarna delta i den. Regeringen förbehåller sig rätten att tvångsinkalla anställda om det anses ligga i "det allmännas intresse". Arbetsmarknadslagarna innehåller

inga sanktioner mot arbetsgivare som straffar strejkande.

Kollektiva förhandlingar och skydd för fackliga organisationer

Arbetsmarknadslagarna erkänner inte uttryckligen förhandlingsrätten, men skyddar de anställda från arbetsgivares ingrepp i fackens interna angelägenheter.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Mycket få kollektivavtal

Lönerna för statsanställda bestäms av regeringen efter samråd – men inga förhandlingar – med de fackliga organisationerna. I den privata sektorn har kollektiva förhandlingar spelat viss roll för lönesättningen, men lönehöjningar har urholkats av den fortsatt mycket dåliga ekonomin och långa eftersläpningar i utbetalningen av lönerna.

Under Patassés regering tillgreps skrämselektaktik mot fackliga organisatörer och de hotades med hårda straff om de utlyste strejk, även om åtgärden kunde vara laglig, med motiveringen att de ”störde den allmänna ordningen”.

Patassés regering olagligförklarade strejker inom utbildningssektorn och vården och hotade organisatörerna. Den nya regeringen har hittills visat sig mer positiv till dialog med fackföreningarna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

General François Bozize tog makten genom en statskupp i mars 2003, när den tidigare ledaren, Angel-Felix Patassé, var utomlands. General Bozize upplöste parlamentet och utlovade nya val år 2004.

Strejkande lärare hotades

Den 23 januari talade Utbildningsministern, Timoleon M’bailoua, i radio och varnade strejkande lärare i de statliga skolorna och sade att varje försök att störa den allmänna ordningen eller stoppa undervisningen skulle medföra hårda straff mot dem. Hans hot kom sedan Interfederal Union of Central African Teachers (IFEC) kallat statsanställda lärare till obegränsad strejk den 20 januari, för krav på omedelbar utbetalning av lärarnas löner, som släpat efter i minst nio månader.

Kravallpolis och strejkbrytare

När strejken fortsatte, gick lärare i den privata sektorn ut i en 48-timmars strejk, vilket ledde till att kravallpolis den 27 januari gick i ställning utanför såväl statliga som privata skolor. Regeringen började sedan ersätta lärare med obehörig personal för att hålla skolorna öppna.

Hotelser mot strejkledare

När lärarstrejken fortsatte, kallades de fem generalsekreterarna för de strejkande lärarfacken in för polisförhör den 6 februari. De förhördes om sina politiska och fackliga åsikter, om strejken och ersättningslärarna. De släpptes kort därefter. Noel Ramadane, generalsekretare för lärarorganisationen FSEC, beskrev polisinsatsen som ”ett sätt att skrämja oss och övertala oss om att ge upp våra krav”. Det sades att förhören genomfördes på order av utbildningsmyndigheterna.

Strejk förklarad olaglig

Den 11 februari anslöt sig det nationella förbundet för vård- och socialförsäkringsanställda (FNTSS) till strejken. Ministern för offentliga arbeten, Laurent n’Gon Baba, förklarade omedelbart att strejken var ”olaglig” eftersom förbundet inte lämnat något varsel. FNTSS protesterade mot över 26 månaders eftersläpning i löneutbetalningarna och mot dåliga arbetsvillkor. Den 13 februari förklarade ministern sedan via radio att regeringen nästan slutfört översynen av arbetsvillkoren – ett av de strejkandes krav – men att regeringen inte hade några pengar för att betala ut lönerna.

Ny regering tillgodoser strejkandes krav

Efter maktövertagandet gick president Bozize med på att betala ut inestående löner för statstjänstemän, polisen och militären. Lärarna avbröt sin strejk den 1 maj och skolorna öppnade på nytt den 5 maj.

Kravallpolis skingrade universitetsdemonstration

I november skingrade kravallpolis en demonstration som universitetslärare och studenter genomförde. Lärarna strejkade i protest mot att de inte fick ut sina semesterersättningar. Studenterna demonstrerade mot att deras studiemedel inte betalats ut på två terminer. I slutet av december gick regeringen med på att betala universitetslärarna en månadslön och betala ut studiemedlen. Lärarna beslutade gå tillbaka till sina arbeten och studenterna återupptog studierna.

DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO

Folkmängd: 52,7 milj.

Huvudstad: Kinshasa

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fackliga organisationer arbetar i ett mycket svårt klimat efter inbördeskriget och den ekonomiska ödeläggelse som det orsakade. Fackföreningsmedlemmar fängslades för att ha organiserat strejker och protesterat mot arbetsgivarna, och en facklig funktionär påträffades drunknad under märkliga omständigheter.

LAGSTIFTNINGEN

Rättigheter på papperet

Enligt lag har alla arbetare utom domare och militär personal organisationsrätt och det krävs inga godkännanden i förväg för att bilda en fackförening. Strejkrätten är erkänd, även om fackföreningarna först måste ha tillstånd och ha följt den obligatoriska och tidsödande proceduren för medling och överklagande. Lagen förbjuder arbetsgivare att vidta repressalier mot strejkande.

Rätten till kollektiva förhandlingar är också erkänd. Inom den offentliga sektorn beslutas lönerna emellertid i regeringsdekret och de fackliga organisationerna kan bara agera som informella rådgivare.

Under året höll regeringen möten med de fackliga organisationerna för att diskutera en översyn av arbetsmarknadslagstiftningen så att den ska överensstämja med internationella normer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingen bryr sig

I praktiken har inbördeskriget och den formella ekonomins sammanbrott lett till att de fackliga rättigheterna knappast respekteras alls. Arbetsgivarna struntar i arbetsmarknadslagstiftningen och regeringen har inga resurser för att upprätthålla den. Inflationen rusar i höjden och den ständiga nedskrivningen av den kongolesiska valutan gör att alla överenskommelser om lönehöjningar i kollektivavtal blir meningslösa.

Privat sektor

Arbetsgivare i privat sektor betraktar fackföreningar som störande, utländska företeelser och vägrar regelbundet att möta löntagarnas representanter. Dessutom tillämpar de sällan kollektivavtal eftersom de vet att myndigheterna praktiskt taget aldrig ingriper.

Protester slås ner

Protester som arrangeras av fackliga organisationer, oftast på grund av låga eller obetalda löner, har ibland bemötts med hårt förtryck.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

CDT/OCPT-funktionärer sparkade för att ha utlyst strejk

Guy Kuku, nationell sekreterare för kommunikationssektorn inom centralorganisationen Confédération Démocratique du Travail (CDT) och Alphonse Lukusa, från förbundet för Kongos post- och teleanställda (CDT/OCPT), fick sparken den 24 januari. De anklagades för att ha uppmanat medlemmarna att lägga ner arbetet och tvingat sig in på ekonomichefens kontor på det nationella post- och telebolaget OCPT samt för att ha skapat missnöje.

Problemen började den 14 januari när CDT/OCPT:s styrelse skrev till bolagsledningen och begärde ett möte på grund av att inga löner betalats ut sedan december 2001, trots att OCPT:s vinster ökat. OCPT:s förvaltningschef svarade med hot om åtal och införde ledningens omedgörlighet utlyste förbundet en strejk till den 24 januari.

Fackliga funktionärer kallade till statlig säkerhetsdomstol

Samma dag som strejken började, den 24 januari, kallades CDT/OCPT:s nationella sekreterare Guy Kuku och de fackliga medlemmarna Alphonse Lukusa, Julienne Nyanga, Bateko och Tula att inställa sig inför den statliga säkerhetsdomstolen. Det var vid det mötet som Guy Kuku och Alphonse Lukusa sparkades. Förbundet har framhållit att detta är en facklig fråga och att statens säkerhetsorgan inte hade med den att göra.

Situationen skärptes på nytt den 10 juli med en strejkmaning i protest mot obetalda löner och ledningens underlåtenhet att öppna ta itu med problemen. Förbundet föreslog ett räddningspaket för utbetalning av lönerna, men det avvisades av ledningen.

SOLSICO-ledare drunknade under märkliga omständigheter

I början av april hittades Camille Mbunzu, provinssekreterare i sjuksköterskeförbundet SOLSICO, drunknad under märkliga omständigheter, 50 mil från sin arbetsplats. Detta hände strax före en facklig protest mot skillnaderna i lön mellan vårdpersonal i Kinshasa och i inlandet.

Järnvägsarbetare och deras familjer brutalt överfallna

Den 5 november skickade det kongolesiska statliga järnvägsbolaget (SNCC) polis och militär till ett fackligt läger och strejkande järnvägsarbetare och deras familjer blev brutalt misshandlade. En lokförare, Dieudonne Kumba, fick flera slag och hans hustru, femåriga dotter och en sonson misshandlades när militärpolis slog sönder hans hus.

Den afrikanska föreningen för mänskliga rättigheter (ASADHO) rapporterade att soldaterna också tog sig in i en elektrikers hus, våldtog den-

nes 13-åriga dotter och anföll en äldre granne.

Konflikten började den 5 november, när fackföreningsmedlemmar gick i strejk i protest mot att de inte fått ut sina löner på åtta månader. SNCC sade att man inte kunde betala personalen eftersom regeringen var skyldig bolaget pengar i ersättning för att ha hindrat det från att driva järnvägen ordentligt. Organisationerna svarade med att framhålla att SNCC, trots påstådd brist på resurser, hade kunnat skicka sin högre personal utomlands för dyrbar sjukhusvård.

Fackföreningsmedlemmar gripna för att ha startat en strejk

Efter överfallen på det fackliga läget blev två fackföreningsmedlemmar gripna för att ha startat strejken.

DJIBOUTI

Folkmängd: 702 000

Huvudstad: Djibouti

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105

Landet fortsätter att gynna fackliga grupper som inte är representativa, framför den oberoende Djibouti Union of Labour (UDT) och Djibouti General Workers' Union (UGTD). Trakasserier mot medlemmar i de oberoende organisationerna fortsatte.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringstillstånd krävs

Lagen erkänner arbetares rätt att ansluta sig till fackföreningar, men med begränsningar. En fackförening kan bara bildas om man i förväg fått regeringens godkännande. För att kunna bli förtroendevald måste man vara medborgare i Djibouti. Förslaget till ny arbetsmarknadslagstiftning, som regeringen utformat helt på egen hand, kommer att göra det ännu svårare att bilda fackföreningar.

Begränsad strejkrätt i statsförvaltningen

Strejkrätten är också erkänd, men kringskuren. Myndigheterna har omfattande befogenheter att tvångsinkalla statsanställda som gått i strejk, och fackliga organisationer som planerar en strejk måste underrätta Inrikesministeriet om den 48 timmar i förväg.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken respekteras fackliga rättigheter i stort sett inte alls. Facklig verksamhet har upprepade gånger förtryckts, ända sedan regeringen år 1995 avskedade nio fackföreningsledare i Djiboutis centralorganisation UDT (som tillhör FFI) och i förbundet UGTD, med anledning av en strejk i protest mot strukturanpassningsåtgärder. Därefter har regeringen aktivt givit stöd åt fackliga grupperingar som inte är representativa. Regeringen har flera gånger lovat att förhållandena skulle förbättras och att både UDT och UGTD skulle få hålla kongress, men hittills har inget hänt.

Regeringen försöker blockera alla former av oberoende facklig verksamhet. Fackliga ledare har ideligen trakasserats och avskedats från sina poster, och protestdemonstrationer har mötts med polisvåld. Regeringen har avvisat upprepade förslag till dialog och försoning och har hela tiden svikit sina löften om tillämpning av ILO:s rekommendationer om facklig frihet.

Regeringen beordrade landets ca. 75 000 illegala invandrare att lämna landet senast den 15 september, vilket skapade kaos längs landets gränser. De illegala invandrarna, som till största delen kommer från Somalia, Etiopien och Jemen, arbetar framför allt som hembiträden, trädgårdsarbetare och daglönare.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Trakasserier, hotelser och vägran att delta i verkliga samråd och förhandlingar med demokratiskt valda fackföreningsledare kännetecknade under året regeringens inställning till de oberoende UDT och UGTD.

Regeringen utser egna löntagarrepresentanter till ILO

Regeringen utsåg egna, icke representativa löntagarrepresentanter till ILO-konferensen i juni 2003.

Diskrimineringen av fackföreningar inom byggnadssektorn och offentliga arbeten fortsätter.

Under år 2003, fortsatte ministern för bostäder, stadsutveckling och –planering (MHUEAT) att trakassera fackföreningsmedlemmar och vägrade förhandla med facket och erkänna det som legitim förhandlingspart. Han drog också in löntagarnas rätt till särskild ledighet för deltagande i fackliga möten och aktiviteter.

I slutet av året fick Abdoukalek Waberi Quffaneh, generalsekreterare i Syndicat du Personnel du Batiment et des Travaux Publics (SP-BTP, ett förbund för anställda inom byggnads- och offentliga arbeten) veta att han skulle flyttas till andra arbetsuppgifter, som inte motsvarade hans kvalifikationer. Åtgärden antogs vara en vedergällning för hans fackliga arbete.

Läroledare fortfarande inte återinsatt

Kamil Hassan, skolläraren som sparkades för att han lett en lärarstrejk år 1997 men sedan officiellt återinsattes i tjänst år 2002, hade i slutet av år 2003 ännu inte fått lov att återgå till sin lärartjänst.

EGYPTEN

Folkmängd: 71,9 milj.

Huvudstad: Kairo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Den nya arbetsmarknadslagen tillåter strejker om de varslas tio dagar i förväg, men strejker inom "strategiska" tjänster, t.ex. bagerier och apotek, är förbjudna. Fortfarande saknar den majoritet av löntagarna som skulle vilja bilda oberoende organisationer föreningsfrihet, eftersom systemet med en enda facklig organisation kvarstår.

LAGSTIFTNINGEN

Förbud för fackliga organisationer att delta i politisk verksamhet

Enligt lagen om civila organisationer och institutioner är nationella grupper som är registrerade som civila – bland dem fackföreningar – förbjudna att delta i politisk verksamhet.

En enda centralorganisation

Fackföreningar får bildas om 50 anställda vid ett företag vill det. "Höga chefer" inom statsförvaltningen och statliga företag får inte organisera sig fackligt. Föreningsfriheten begränsas genom att alla fackföreningar måste tillhöra den enda lagligen erkända centralorganisationen, Egyptian Trade Union Federation (ETUF), som är nära knuten till regeringspartiet. ETUF har makt att kontrollera nomineringar och val av fackliga ledare. Lagen anger också hur mycket fackföreningarna skall betala i medlemsavgift till förbund, och hur mycket förbunden skall betala till centralorganisationen.

"Lagen till garanti för demokrati" infördes år 1993 och gäller fackliga organisationer för personer i yrken som kräver högre utbildning. Lagen innehåller strikta regler för val i sådana organisationer, med detaljerade föreskrifter om hur många röster som krävs för att beslut skall vara giltiga, liksom om mandatperioder och valprocedurer.

Begränsad förhandlingsrätt

Det finns föga utrymme för kollektiva förhandlingar i den privata sektorn. Företagen måste uppfylla vissa normer som regeringen fastställt, särskilt i fråga om minimilön, socialförsäkringar och allmänna helgdagar.

Alla överenskommelser i kollektivavtal, som skulle kunna hota demokratin eller landets säkerhetsintressen, är ogiltiga.

Nytt samrådsforum – kanske

Enligt en ny lag som infördes år 2003 skall ett rådgivande trepartsorgan (Labour Consultative Council, LCC) bildas för samråd mellan regeringsföreträdare, arbetsgivare och löntagarorganisationer, för att ta upp problem och se över lokal och internationell lagstiftning för arbetslivet. Rådet skall fastställa minimilön enligt Egyptens statistik för levnadsstandard och levnadskostnader, för att se till att lönerna håller jämna steg med inflationen. Under året utsågs dock bara en LCC-medlem och rådet har fortfarande aldrig sammanträtt.

Fackföreningarnas strejkmöjligheter minimala

Den nya arbetsmarknadslagen tillåter en begränsad form av strejker, men bara efter långvariga förhandlingar, och fackföreningarna måste varsla om strejk minst tio dagar i förväg. Organisationerna har nu rätt att strejka på arbetsplatser som inte betraktas som strategiska. På strategiska arbetsplatser är strejkrätten fortfarande begränsad, och listan på sådana är så lång, att den innehåller apotek, bagerier, allmänna transportmedel och skolor.

Lag om "särskilda ekonomiska zoner" (SEZ)

Den nya lagen för frizoner (SEZ), som infördes år 2002, lade den lagliga grunden för bildandet av exportinriktade frizoner. Enligt den nya lagen gäller mer flexibla bestämmelser för frizonerna, vilket innebär att kontrakt kan skraddarsys efter företagets behov samtidigt som de följer de allmänna reglerna i arbetsmarknadslagen.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringsorgan skall granska kollektivavtal

Ministern för arbetskraft och migration har en särskild enhet som skall granska och följa kollektiva förhandlingar och avtal. Regeringen fastställer löner, förmåner och arbetsklassificering för anställda i den offentliga sektorn och regeringsanställda.

Arbetsgivare inom privat sektor är inte intresserade av förhandlingar och följer inte ens regeringens föreskrifter i fråga om minimilön, socialförsäkringar etc.

Frizoner

Privata arbetsgivare i Egyptens frizoner, eller "företagsparker" (som inrättats innan den nya lagen om särskilda ekonomiska zoner infördes) visar mycket liten respekt för löntagarnas rättigheter. De flesta anställda i frizonen "Tenth of Ramadan City" tvingas skriva på uppsägningar redan innan de börjar arbeta, så att de kan sparkas när det passar arbetsgivaren. Arbetsvillkoren är urusla – lång arbetstid, låga löner, dåligt arbetarskydd – men det är svårt för fackliga aktiva att göra något åt dem, på grund av begränsningarna av förhandlingsrätten och strejklöslighetsbudet. En egyptisk frivilligorganisation som arbetar för löntagarnas rättigheter säger att "cheferna använder lönesänkningar och förflyttningar till avlägsna områden för att tysta aktiva eller så avskedas de för ordervägran." Det rapporteras också att polisen betalar anställda för att spionera på kamraterna, för att förhindra strejker.

Strejker tillåtna

Under år 2003 genomfördes ett drygt tiotal strejker, och regeringen tillät de flesta utan att ingripa. Strejkerna gällde framför allt för sent utbetalda eller sänkta löner, avskedanden och förlängd arbetstid.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Strejkande gripna

Den 1 december grep polis åtta anställda från textilföretaget Samoli, i staden Mahalla El Kobra. De gripna var: Saad Abdel Halim, Shaaban Hesham, El Sayyed El Mo, Abd El Hadi Zakaria, Bedeir Zakaria, Sabri El Sisi, Osama Abdel Moez och Amr Osman. De anklagades för att ha ordnat ett olagligt möte och för att manat arbetarna till strejk, men släpptes senare. Strejken genomfördes i protest mot företagets planer på att avskeda 3 000 anställda och ersätta dem med billigare arbetskraft. Sexton arbetare, bland dem tre medlemmar av den fackliga styrelsen, hade sparkats redan den 29 november, när de hindrades från att komma in på arbetsplatsen och fick muntliga besked om avskedandet. De fick kännedom om företagets planer på avskedanden när de gick till stadens arbetsmarknadskontor för att lämna in ett klagomål.

EKVATORIALGUINEA

Folkmängd: 494 000

Huvudstad: Malabo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen har ratificerat alla ILO:s grundläggande konventioner, men fortsätter i praktiken att neka löntagarna deras rättigheter. Den hindrar dem som vill försöka organisera eller kämpar för sina rättigheter.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten hindras

Författningen ger löntagare rätt att organisera fackföreningar. Enligt lagen om fackliga organisationer från 1992 måste en fackförening emellertid ha minst 50 medlemmar på samma arbetsplats och geografiska område om den skall bli registrerad. På så sätt förhindras organiseringen effektivt.

Strejk- och förhandlingsrätt finns, men däremot saknas regler som skyddar arbetare från att diskrimineras för facklig verksamhet.

Under år 2001 ratificerade regeringen flera av ILO:s grundläggande konventioner, bland dem konventionerna 87 och 98, men man har ännu inte gjort motsvarande anpassning av den egna lagstiftningen.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fackliga rättigheter kränks i Ekvatorialguinea.

Officiellt erkännande vägras

I strid mot den egna lagstiftningen vägrar regeringen erkänna oberoende fackliga organisationer. Myndigheterna har hela tiden vägrat registrera Unión Sindical de Trabajadores (UST) som därför tvingas agera underjordiskt. Myndigheterna har också vägrat legalisera organisationen i den offentliga sektorn, Sindicato Independiente de Servicios (SIS). Förbundet uppfyllde alla krav för registrering, men regeringen godkände inte "Independiente" (oberoende) i organisationsnamnet.

När löntagarna försöker bilda fackföreningar kommer polisen hem och hotar dem.

Hinder för facklig organisering

Trots att lagstiftningen ger rätt att organisera fackföreningar och förhandla kollektivt, sätter regeringen upp praktiska hinder ivägen för dem som försöker utnyttja den rätten. Regeringen och arbetsgivarna bestämmer lönerna med föga – eller ingen – medverkan från de anställdas sida. Det fanns inga tecken på förhandlingar, även om Arbetsmarknadsministeriet ibland medlar i arbetslivskonflikter.

Farlig arbetsmiljö – den som protesterar riskerar avsked

Arbetsmarknadslagen föreskriver skydd för löntagarna mot risker i arbetsmiljön, men anställda som protesterade mot ohälsosamma och farliga förhållanden riskerade att förlora sina arbeten.

ELFENBENSKUSTEN

Folkmängd: 16,6 milj.

Huvudstad: Yamoussoukro

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Begränsningar gäller för utländska medborgare som vill vara fackliga förtroendevalda och procedurerna för strejk är krångliga.

Det finns inga regler som skyddar löntagare och fackföreningsmedlemmar från att diskrimineras av arbetsgivare, men i praktiken har inga fall av antifacklig diskriminering rapporterats.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen från den 23 juli 2000 garanterar rätten att bilda fackliga organisationer och strejkrätt inom såväl offentlig som privat sektor.

Arbetsmarknadslagarna ger arbetare, fria yrkesutövare och egenföretagare som inte har anställda rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Militär och polis är emellertid undantagna från bestämmelserna, och det strider inte mot internationella arbetslivsnormer. Arbetsgivare får inte utöva påtryckningar vare sig för eller emot fackföreningar. Endast medborgare i Elfenbenskusten, medborgare i länder med vilka det finns ömsesidiga avtal om facklig verksamhet och arbetarskydd och utländska medborgare som varit lagligen bosatta i landet i minst tre år, får inneha administrativa och ledande poster i en facklig organisation. Fackliga organisationer får "bilda sammanslutningar oavsett vad de kallar dem".

Strejkrätt - begränsningar

Strejker är förbjudna till dess att en komplicerad förliknings- och medlingsprocedur uttömts, och efter sex dagars varsel. Republikens president får överlämna en konflikt till medling om han anser att strejken skulle kunna hota den allmänna ordningen eller allmänna intressen. Det gäller exempelvis när "strejken påverkar oumbärlig service som, om den avbryts, kan hota hela eller delar av befolkningens liv, hälsa eller säkerhet", och i händelse av "akut, nationell kris". Arbetsmarknadslagstiftningen innehåller ingen förteckning över vad som anses vara oumbärlig service.

Strejkrätten är erkänd för den offentliga sektorn men också här krävs sex dagars varsel. Successiva arbetsnedläggelser eller rullande strejker är förbjudna. Ett minimum av service måste tillhandahållas, särskild på offentliga sjukhus.

Kollektiva förhandlingar

Alla löntagare, utom militär och polis, har rätt att förhandla om kollektivavtal. ILO har noterat att arbetsmarknadslagarna inte innehåller tillräckliga sanktioner för att hindra arbetsgivarna från att vidta åtgärder mot fackföreningsmedlemmar för deras fackliga arbete.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken är bara en liten andel av arbetskraften organiserad.

Kollektivavtal har slutits i de flesta stora företag och organisationer inom offentlig sektor.

Inga rapporter har kommit om diskriminering av fackliga organisationer.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Landet håller fortfarande på att återhämta sig efter inbördeskriget och är fortfarande delat i två delar. Det råder fortfarande betydande oro, vilket lett till flera strejker som regeringen försökt slå ner.

Domstolssekreterare hotas med avsked om de strejkar.

I juni varnade Justitieministern strejkande chefssekreterare på tingsrätter att de, enligt lag, skulle anses ha uteblivit från arbete och kunde bli avskedade. Chefssekreterarna gick i strejk i protest mot nya förordningar enligt vilka de måste dela sina arvoden med alla domstolsanställda. I slutet av år 2003 hade emellertid inga avskedats.

ETIOPIEN

Folkmängd: 70,1 milj.

Huvudstad: Addis Abeba

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Ändringar av 1993 års arbetslivsförordning medförde viss förstärkning av löntagarnas rättigheter, men respekten för fackliga rättigheter har inte ökat. Många fackligt aktiva sitter fortfarande i fängelse, andra vågar inte återvända från exil och ytterligare andra trakasseras. Regeringen fortsatte att trakassera oberoende organisationer som det etiopiska lärarförbundet. Ett möte förbundet ordnat för att fira Världslärardagen bröts upp av polis.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsad föreningsfrihet

Enligt författningen har de flesta löntagare rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer, men 1993 års arbetslivsförordning utesluter uttryckligen lärare och statstjänstemän från den rätten; de kan endast tillhöra intresseföreningar. Förordningen ändrades år 2003 så att det nu är tillåtet med flera fackföreningar på en och samma arbetsplats. En fackförening kan bildas med minst tio medlemmar. Arbetsmarknadsministeriet har inte längre rätt att upphäva registreringen av en facklig organisation, sedan ny lagstiftning överfört den rätten till landets domstolar.

Lagen förbjuder arbetsgivarna att diskriminera fackföreningsmedlemmar och organisationer.

Svårhanterlig procedur före strejk

Strejker måste ha stöd av en majoritet av de anställda som berörs. Den fackliga organisationen måste underrätta regeringen tio dagar i förväg, med uppgift om orsaken till strejken. Förhandlingar genomförs av en medlare som regeringen utser, och förlikning sker i en arbetsdomstol. Om arbetsdomstolen redan behandlar fallet, måste strejken varslas 30 dagar i förväg.

Något snävare definition av oundgänglig samhällsservice

Strejker är förbjudna i verksamhet som betraktas som oundgänglig samhällsservice, men ändringarna av arbetslivsförordningen har begränsat definitionen av sådan service något, vilket vidgat organisationernas strejkrätt. Strejker är emellertid fortfarande förbjudna på områden som inte normalt skulle betraktas som oundgängliga, t.ex. apotek, banker och postkontor.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringsingripanden

Regeringen ingriper ofta och ogenerat i den fackliga verksamheten på alla områden. Många fackliga ledare har avsatts från sina poster och/eller tvingats lämna landet, och andra har kastats i fängelse.

Antifacklig diskriminering

Trots lagstadgat skydd blir fackligt aktiva ofta avskedade och diskriminerade, och klagomål över avsked utan saklig grund tar många år att lösa, på grund av att domstolarna har mängder av ärenden liggande. Även om lagen förbjuder vedergällning mot strejkande, var fackliga ledare inte övertygade om att regeringen skulle upprätthålla det skyddet.

Etiopiska lärarförbundet

Ethiopian Teachers' Association (ETA) har varit särskilt utsatt för regeringens trakasserier och regeringen har förföljt många av ledarna allt sedan proklamationerna år 1993. Regeringen hjälpte en utbrytargrupp att bilda "Nya ETA" och överförde ETA:s medlemsavgifter till den. ETA:s ordförande, Teye Woldesmiat, dömdes år 1996 till 15 års fängelse för konspiration mot staten, men släpptes från fängelset i maj 2002, efter att ha avtjänat fem år.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

ETA hindras fortfarande från att bedriva verksamhet

Det etiopiska lärarförbundet trakasseras fortfarande av myndigheterna. Förbundets tillgångar är fortfarande frusna, och man har hindrats att ta in medlemsavgifter. Under år 2003, kallades ETA:s tillförordnade sekreterare, general Abate Angori, vid flera tillfällen till förhör hos Maekelawi brottsutredningsbyrå.

Förbundets medlemmar blir fortfarande trakasserade, hotade och fängslade. Några har suttit i fängelse i flera år utan åtal. Andra befinner sig under ständig utredning och ytterligare andra har sparkats.

Polis bryter upp ETA-möte

Den 5 oktober hindrade polisen ETA från att hålla ett allmänt möte för att fira Världslärardagen i Addis Abeba. Klockan 8.30 på morgonen omringade beväpnad polis ETA:s lokaler, samtidigt som civilklädda män varnade alla och sade att höga regeringstjänstemän givit dem order att inte tillåta grupper på fler än två personer. Polisen sade att ETA hade underlåtit att avisera mötet 72 timmar i förväg, enligt bestämmelserna. Den 3 oktober hade ETA emellertid fått ett brev i vilket det hävdades att de inte följt lagen och bevisat sin lagliga status.

ETA tänkte ändå genomföra mötet, men polisen hindrade dem från det genom att spärra av alla gator runt torget där mötet skulle äga rum, och skingra alla som försökte delta i det.

GABON

Folkmängd: 1,3 milj.

Huvudstad: Libreville

ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Polis rev med våldsam kraft ner strejkande timmerarbetares barrikader. De hindrade också strejkande vårdpersonal från att hålla möten på sjukhusområden. I september undertecknade regeringen, de fackliga organisationerna och arbetsgivarna en "social pakt" och enades om att inga strejker skulle förekomma, samtidigt som man skapade ett system för medling i konflikter.

LAGSTIFTNINGEN

Rätt att gå med i facket

Alla löntagare har rätt att fritt bilda och ansluta sig till de fackliga organisationer de själva väljer. Fackföreningar måste registreras för att bli officiellt erkända.

Fackföreningar och konfederationer har frihet att ansluta sig till internationella organisationer och delta i deras verksamhet.

Strejkrätt - begränsningar

Anställda i offentlig sektor har rätt att organisera sig fackligt och att strejka, förutsatt att det inte hotar den allmänna säkerheten.

En strejk får bara påbörjas efter åtta dagars varsel och när medling skett men misslyckats. Arbetsmarknadslagstiftningen förbjuder direkta regeringsingripanden mot strejkande som följer reglerna för medling och varsel.

Diskriminering mot fackföreningar

Lagen förbjuder inte uttryckligen diskriminering av fackliga organisationer. Domstolarna kan emellertid besluta att arbetsgivare som befunnits skyldiga till diskriminering skall betala ersättning till de anställda som drabbats.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I stor sett hela den privata sektorn är organiserad. Fackligt aktiva i såväl offentlig som privat sektorn diskrimineras ofta. De utsätts regelbundet för trakasserier eller avskedas.

I september 2003, undertecknade regeringen, de fackliga organisationerna och arbetsgivarna en "social pakt", enligt vilken inga strejker skall genomföras under tre år, och en medlingskommitté med 35 medlemmar bildas för att förhandla när konflikter uppstår. Flera av de fackliga organisationerna var emellertid missnöjda över det.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Timmerarbetarstrejk skingrad med våld

Den 12 augusti greps tidigare anställda vid Cora Wood Company och andra skingrades med våld av säkerhetsstyrkor sedan de byggt barrikader för att hindra skogsbolagen från att skeppa ut timmer från hamnen. De gripna släpptes samma dag.

Anställda som avskedats från Cora Wood Company hade börjat strejken i juni, för krav på högre ersättning efter privatiseringen av det tidigare statsägda bolaget Gabon Forest. Regeringen gick med på deras krav, men när inget sedan hände byggde frustrerade arbetare i augusti barrikader tvärs över hamnen för att hindra skogsbolagens verksamhet.

Polis körde ut vårdpersonal från sjukhus under strejk

Den 25 juni körde polisen ut strejkande vårdpersonal från Libreville Central Hospital. Konflikten utbröt den 23 maj, när vårdpersonalen gick ut i strejk för att få ut inestående löner och för en allmän lönehöjning. Resultatet blev att många offentliga sjukhus och vårdcentraler stängde. Regeringen svarade med att säga att den bara skulle betala lönerna om de strejkande gick tillbaka till arbetet, och att den inte kunde ge någon lönehöjning på grund av Internationella valutafondens villkor. När strejken fortsatte till slutet av juni, körde polisen ut vårdpersonalen från sjukhuset där de höll möten. Senare meddelades att några strejkande återvänt till arbetet, men strejkledarna fick sparken.

GUINEA

Folkmängd: 8,5 milj.

Huvudstad: Conakry

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Strejker är förbjudna inom oumbärliga verksamheter och de är mycket brett definierade. Under två omfattande strejker reagerade polis och säkerhetstjänst med kraftigt våld mot strejkande och deras familjer. Polisen höll kvar fackliga ledare för förhör under lärarnas och forskarnas strejk.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Arbetslagstiftningen ger alla löntagare, med undantag för militär och paramilitär personal, rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer.

Begränsning av strejker

Löntagare har strejkrätt men måste lämna varsel tio dagar i förväg, och arbetsgivarna kan tvinga fram bindande medling.

Strejker i oundgänglig samhällsservice är förbjudna. Definitionen av vad som är oundgängligt är vid, från sjukhus, polis och armén till transporter, radio, TV och telekommunikationer. De tre sistnämnda områdena ingår inte i ILO:s definition av "oundgängliga tjänster" i strikt mening.

Inget skydd mot diskriminering

Förhandlingsrätt finns. Lagen innehåller emellertid inga åtgärder för att förhindra diskriminering av facklig verksamhet eller skydda fackföreningar mot ingripanden från arbetsgivarna.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Hotelser

Facklig verksamhet bemöts med hotelser och trakasserier. Strejker genomförs sällan på grund av de svåra hotelser som facken i förväg utsätts för. När strejker genomförs, sätts polis och säkerhetsstyrkor in för att gripa och förhåra fackliga ledare.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Polis misshandlar strejkandes fruar och barn

Polisen förde bort omkring 20 kvinnor och barn efter att ha brutit sig in i deras hem i Matoto-kvarteret i Conakry, i gryningen den 7 mars. Man letade efter dem som organiserat strejken på Kindia Bauxite Company (CBK), men när polisen inte hittade dem, misshandlade de deras hustrur i stället och tio av kvinnorna skadades i ansiktena. Sedan tvingade de med sig kvinnorna och deras barn för att använda dem som lockfåglar för att organisatörerna skulle träda fram. Människor som försökte hindra polisen genom stenkastning skingrades med tårgas.

Strejken bröt ut den 4 mars, när CBK-anställda krävde lönehöjning med 50 procent, med hänvisning till att höga chefer vid företaget året innan beviljat sig själva en 105-procentig lönehöjning.

16 CBK-anställda häktade

Samtidigt som de strejkandes familjer bortfördes, greps minst 25 anställda. Nio släpptes efter förhör, men 16 häktades i Conakrys centralfängelse. "De strejkande har överträtt sina rättigheter. De har inte bara lagt ner arbetet utan hindrar också andra, som inte vill strejka, från att komma in på arbetsplatsen.", förklarade Sekou Mohamed Bangoura, chef för Guineas nationella säkerhetsstyrkor.

Facklig ledare häktad inför lärarstrejk

Louis Mbemba Soumah, generalsekreterare för Free Union of Guinean Teachers and Researchers (SLEGG) greps av säkerhetspolisen (DST) den 11 november, när han lämnade ett möte mellan förbundet och Utbildningsministern. Han fördes till DST:s kontor och hölls kvar där i fem timmar för förhör innan han släpptes.

Han greps strax innan en femdagarsstrejk utbröt, som SLEGG utlyst till stöd för krav på bättre löner och pensioner. Strejken genomfördes i 90 procent av landet.

Två dagar senare hämtades han återigen av polis och förhördes i två timmar men han släpptes sedan. Efteråt berättade han för journalisterna att polisen sagt att de skulle hämta in honom för nya förhör senare.

Fler lärare gripna

Vid ett annat tillfälle förhördes minst sex SLEGG-medlemmar, bland dem Louis Mbemba Soumah, av polis. De kallades till flera olika platser för förhör, och släpptes dagen därpå.

KAMERUN

Folkmängd: 16 milj.

Huvudstad: Yaoundé

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

1992 års arbetsmarknadslagstiftning innehåller stora begränsningar för löntagarnas rätt att bilda fackföreningar och gå i strejk.

CAMRAIL, det privatiserade järnvägsbolaget, trakasserade ideligen medlemmar av CGT-Liberté, som blev övertaliga, drogs inför domstol eller kastades i fängelse. Deras fackföreningskontor stängdes med våld av polisen.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringsgodkännande krävs

Arbetsmarknadslagstiftningen från år 1992 tillåter arbetare att bilda och tillhöra fackföreningar, men fastställer villkor som begränsar rätten. Olika procedurer gäller till exempel för offentlig och privat sektor. Fackföreningar med medlemmar från både offentlig och privat sektor är olagliga, liksom fackföreningar i privat sektor med medlemmar från olika verksamhetsområden, oavsett om de ligger nära varandra (som t.ex. byggnads- och träindustri). Lagen föreskriver fängelsestraff och böter för arbetare som bildar en facklig organisation och bedriver verksamhet utan att vara registrerade. ILO har uppmanat regeringen att ändra lagarna för att löntagarna skall kunna bilda organisationer utan att behöva ha regeringens tillstånd.

Lagen förbjuder diskriminering av facklig verksamhet och arbetsgivare som döms för det kan tvingas betala böter. Däremot finns inga möjligheter till kompensation, t.ex. återanställning eller skadestånd, för fackligt aktiva arbetare som blivit avskedade utan saklig grund.

Begränsning av strejkrätten

Arbetsmarknadslagstiftningen erkänner löntagarnas strejkrätt, men först måste obligatorisk medling äga rum. Det finns emellertid inget fastställt tillvägagångssätt för medlingen och beslut som fattats genom medling kan inte hävdas i domstol. De kan alltså ändras eller ignoreras av arbetsgivarna. Ett minimum av service måste tillhandahållas inom vissa sektorer, som transport, som enligt ILO:s definition inte betraktas som oundgänglig samhällsservice. Statstjänstemän har inte strejkrätt.

Förhandlingsrätten är svår att hävda

Rätten till kollektiva förhandlingar är erkänd, men de rättsliga medlen för tillämpning av kollektivavtal är mycket svaga.

Frizoner (EPZ)

Företag som är verksamma inom frizonerna är undantagna från delar av arbetslagstiftningen, men måste uppfylla internationellt erkända arbetslivsnormer. Ett officiellt meddelande från det statliga kontoret för frizoner innehåller en förteckning över "stimulansåtgärder". Enligt meddelandet åmjunder arbetsgivarna också "flexibilitet i fråga om anställning/avskedande av arbetare".

Översyn av arbetsmarknadslagstiftningen – ytterligare begränsningar

Regeringen håller på att se över sin arbetsmarknadslagstiftning och de ändringar som föreslagits befaras innebära ytterligare begränsningar av många löntagarnas förenings- och förhandlingsrätt, med hjälp av restriktiva registreringsbestämmelser. Den nya lagen kommer också att ge registreringsmyndigheten stora befogenheter att upphäva en fackförenings godkännande och ge mindre skydd för fackligt förtroendevalda.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringsingripanden

Regeringen ingriper i den fackliga verksamheten på flera sätt. Den gynnar organisationer som den lätt kan kontrollera och använder registreringskraven för att hindra erkännande av fackföreningar som regeringen betraktar som alltför självständiga, eller så drar man ut på erkännandet i det oändliga.

Ibland kräver regeringen att arbetare som bildar en fackförening skall lämna in arbetsbeskrivningar som undertecknats av arbetsgivaren, innan föreningen registreras. Detta gör att det är omöjligt för arbetare i informell sektor, egenföretagare och andra att bilda fackföreningar.

Det har också kommit rapporter om att oberoende fackföreningar nekats delta i förhandlingar om kollektivavtal, och ersatts av regeringsvänliga organisationer. Bara fackföreningar som stödjer regeringen har fått lov att ingå i den nationella rådgivande kommittén för arbetsmarknadsfrågor.

Nästan inga kollektiva förhandlingar

Förhandlingar om kollektivavtal förekommer praktiskt taget aldrig. Inga formella förhandlingar har ägt rum sedan 1996. Vissa överenskommelser som regeringen gått med på, har sedan lagts på hyllan eller bara ignorerats.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Ledare för CGT-Liberté avskedad

Den 23 januari, 2003, blev Benoît Essiga, ordförande för centralorganisationen CGT-Liberté och för järnvägsarbetareförbundet SDTRM i departementet Mfoundi, sparkad när han givit order om att ett olagligt ilastat paket skulle lastas av tåget igen. Sedan han valdes till ordförande år 2002 har han blivit flyttad till sämre arbeten och till paket- och bagagesektionen på Yaoundés järnvägsstation.

Ledare för CGT-Liberté förhörd av militär

Den 29 januari blev han förhörd, på fackets huvudkontor och fördes sedan till en militärförläggning inom presidentområdet där han hotades och utsattes för brutalt våld. Det hände sedan facket utlyst en strejk mot de dåliga arbetsvillkoren på järnvägsbolaget CAMRAIL. Han blev sedan frisläppt.

Medlemmar av CGT-Liberté gripna och fängslade

Den 6 februari grep beväpnad polis tolv andra CAMRAIL-anställda, de flesta fackliga funktionärer eller aktiva, i deras hem. De fängslades utan häktningsorder och hölls i External Research Directorate i Kondengu. De fackliga medlemmarna anklagades för sabotage sedan fyra tåg hade spårat ur på olika platser i järnvägssystemet.

Benoît Essiga gripnen och anklagad för mordförsök

Den 12 februari greps Benoît Essiga och anklagades för att ha försökt mörda Patrice Claes, VD för CAMRAIL. Alexander Elouga, CAMRAIL-agent, vittnade om att han hört Benoît Essiga erbjuda 50 dollar för mord på Claes. En annan vittnade och sade att Essiga hade erbjudit 83 000 dollar. Han satt fängslad i Briagde Mixte Mobiles förläggning i Kondengui (Yaoundé). Kollegor som försökte besöka honom nekades tillträde, men blev ombedda att komma dit med medicin till honom eftersom han var allvarligt sjuk.

Fackliga ledare frisläppta

Benoît Essiga och hans 12 kamrater släpptes mot borgen den 22 februari, efter påtryckningar från internationella fackliga organisationer.

Fackliga ledare gripna på nytt, för påhittade brott

De 13 fackföreningsmedlemmarna greps på nytt den 23 april, anklagade för mordförsök på CAMRAIL:s VD och för att ha förstört järnvägens egendom. Benoît Essiga greps när han hälsade på sin fru, Thérèse Béatrice Mengue, som också är anställd på CAMRAIL. Hon hade suttit fängslad sedan den 17 april, anklagad för påhittade brott. Alla gripna fick tillbringa natten på golvet i CAMRAIL:s säkerhetsbyggnad, innan de överfördes till Ngounou, 7 mil därifrån.

13 fackföreningsmedlemmar frisläppta

Den 13 maj befanns de 13 anklagade oskyldiga, och släpptes ovillkorligen. Benoît Essiga och en annan medlem stod fortfarande under åtal. De skulle inställa sig för rättegång den 31 oktober, men när de kom till domstolen upptäckte de att deras advokat inte kommit, så förhandlingarna sköts upp till 28 november.

Polisen stänger CGT-Libertés kontor

Den 13 juni kastade polistjänstemän ut CGT-Libertés funktionärer från deras kontor och bytte ut låsen, sedan funktionärerna vägrat lämna lokalerna som de fått innan privatiseringen. Sex funktionärer som satte sig till motvärn blev gripna.

Fackliga funktionärer avskedade

Den 16 juni blev funktionärerna avstängda från sina arbeten på CAMRAIL och den 9 juli sparkades de för disciplinbrott.

Thérèse Béatrice Mengue fortfarande fängslad

När detta skrivs sitter Thérèse Béatrice Mengue fortfarande i fängelse och Benoît Essiga tar hand om parets lilla son.

Järnvägsbolaget bildar gula fackföreningar

Den 8 augusti beslutade CAMRAIL sig för att slå sönder fackföreningen i Mfoundi och ersätta den med sin egen. Det fackliga kontoret stängdes och ett nytt fackföreningskontor öppnades under ledning av Celestin Yene, som CAMRAIL påstod hade blivit vald av 100 procent av de anställda. Alexandre Elouga, den CAMRAIL-anställda som sagt att han hört Benoît Essiga erbjuda pengar för mordet på CAMRAIL:s VD, utsågs till den nya fackföreningens sekreterare.

KENYA

Folkmängd: 32 milj.

Huvudstad: Nairobi

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen håller på att se över arbetsmarknadslagstiftningen för att ändra den i enlighet med ILO:s normer. Under tiden blir strejker i landets frizoner bestämt, och till och med våldsamt förtryckta. I år dödades en strejkande och 20 andra blev svårt misshandlade. Regeringen och privata företag betecknar många strejker som olagliga: en förevändning för att avskeda de strejkande.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringen kan vägra registrering

Fackföreningar får bildas i företag med minst sju anställda. Föreningarna måste registreras hos den särskilda registreringsmyndigheten som har rätt att avslå ansökningar. Om ansökan avslås, har organisationen i fråga rätt att överklaga i domstol.

Begränsning av strejkrätten

Strejkrätt finns enligt lag, men rätten kringgärdas av omfattande begränsningar. Alla tvister måste överlämnas till Arbetsmarknadsministeriet 21 dagar innan strejk utlyses. Om det gäller oumbärlig samhällsservice som utbildning, hälsovård, flygtrafikkontroll eller vattenförsörjning, skall varsel läggas 28 dagar i förväg. När tvisten överlämnats kan Arbetsmarknadsministeriet fungera som medlare, tillsätta en skiljeman eller föra tvisten vidare till arbetsdomstolen. Under ”avkylningsperioden” råder strejkförbud. Arbetsmarknadsministeriet har också rätt att ensidigt avgöra om strejken är laglig eller inte.

Både lagen om konflikter på arbetsmarknaden (Trade Disputes Act) och förordningen om relationerna på arbetsmarknaden (Industrial Relations Charter) tillåter kollektiva förhandlingar. Offentliganställda kan emellertid inte förhandla kollektivt om sina anställningsvillkor. Det finns förhoppningar om att lagen skall ses över (se nedan) så att detta ändras.

Alla lagar som gäller arbetsmarknaden, inklusive föreningsfriheten och rätten till kollektiva förhandlingar gäller också i frizonerna.

Översyn av arbetslagstiftningen

En särskild arbetsgrupp håller på att se över arbetsmarknadslagarna för att se till att de innehåller ILO:s grundläggande konventioner och överensstämmar med lagen om tillväxt och möjligheter i Afrika (African Growth and Opportunity Act, AGOA).

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Hinder för strejkrätten

I praktiken kränks strejkrätten ofta i Kenya. Under varseltiden ingriper Arbetsmarknadsministern som regel och föreslår en medlare. Om förhandlingarna bryter samman överlämnar regeringen oftast frågan till en arbetsdomstol, och föregriper därmed alla beslut om strejk. När arbetarna tröttnat på den långsamma proceduren och beslutat gå i strejk ändå, har regeringen förklarat strejken olaglig.

Arbetare i frizoner får organisera sig

Efter en rad hårda strejker i Kenyas frizoner i början av år 2003, och sedan Handels- och industriministern olagligförklarade strejkerna (även om han inte hade några befogenheter att göra det), samtyckte regeringen sedan till att de anställda i frizonerna hade rätt att organisera sig fackligt. Förbundet för skraddare och textilarbetare (Tailors and Textile Workers' Union, TTWU) började organisera löntagarna och förhandlade fram ett kollektivavtal för över 10 000 anställda på nio fabriker i frizonen Athi River, nära Nairobi.

Statstjänstemän nekas rätt att förhandla kollektivt

Förbudet mot Kenyas statstjänstemannaförbund hävdades år 2001, men statstjänstemän som inte arbetar i statsförvaltningen får fortfarande inte förhandla kollektivt. ILO har begärt att det förbudet skall hävas. Vissa åtgärder för ekonomisk åtstramning slår mycket hårt; statstjänstemän som friställs får aldrig mer ha en statlig tjänst, trots att många av dem inte ens är 25 år gamla.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Under årets första fem månader ägde 111 strejker rum, de flesta i frizoner där de slogs ner med kraft. Även under resten av året förekom många strejker.

En arbetare dödad, 20 skadade

En person dödades och minst 20 andra skadades när kravallpolis överföll strejkande med klubbor och tårgas under en strejk som utbröt den 15 januari på 16 textilfabriker i landets frizoner. Minst 15 000 arbetare, till största delen kvinnor, hade gått i strejk på grund av en lång rad klagomål, t.ex. på löner under lagstadgat minimum, frånvaro av läkarvård och program för sjukledighet, fackligt förtryck, alltför lång arbetstid, sexuella trakasserier och orealistiska produktionskvoter som ledde till obetalt övertidsarbete.

Våldet var värst på företagen Rafiki, Upana Sana och Indigo, som alla ligger i frizonen Ruaraka, där kravallutrustad polis sattes in den 16 januari sedan ledningen sagt att en ”olaglig” strejk skulle bryta ut.

Arbetare i frizoner får rätt att organisera sig

Den 30 januari, efter strejkerna, samtyckte regeringen till att arbetarna skulle få organisera sig och gav TTWU 30 dagar för rekrytering. Därefter skulle förhandlingar om kollektivavtal börja. Under den tiden förbjöd emellertid regeringstjänstemän alla protester i frizonerna och varnade och sade att deltagarna skulle åtalas. Förbundet organiserade medlemmar i frizonerna, men arbetsgivarna lydde inte regeringens direktiv.

Sparkade för kollektiv åtgärd

Anställda vid fyra fabriker i frizonen Ruaraka (Indigo, Kentex, Sahara och Baraka) sparkades när de vägrat arbeta obetald övertid. Det skedde sedan arbetarna, som fått höra om de nya arbetsmarknadsreglerna som tillkännagavs den 29 januari, började gå med i fackföreningarna och lämnade sina skift kl. 12.00, då arbetstiden var slut, och vägrade arbeta övertid. Fabrikscheferna ringde till biträdande arbetsmarknadsministern som höll med om att det handlade om en olaglig strejk och gav företagen rätt att avskeda de anställda.

När arbetarna kom tillbaka till arbetet den 3 februari, upptäckte de att de blivit utestängda. Några dagar senare kom det upp anslag på fabriken, med meddelanden om att de skulle hämta ut sina slutlöner därför att företaget höll på att anställa ny personal. Alla kända strejkorganisatörer förbjöds söka sina arbeten på nytt, så när företaget nyanställde blev de utan arbeten.

Efter det att de fyra företagen gjort sig av med bråkmakarna, gjorde flera andra företag likadant och återanställde sedan en stor del av arbets-

kraften, med undantag för dem som ansågs vara bråkmakare.

Polis bryter upp strejk

I januari bröt polisen upp ett möte mellan lantarbetare och ledningen sedan 900 anställda gått i strejk på Shalimar Flower Farm i Naivasha. De anställda krävde lönehöjning med 90 procent och klagade över att fackföreningar var förbjudna på gården och att kvinnliga anställda som begärde mammaledigt fick sparken. Man höll på att diskutera frågorna med ledningen när polisen ingrep.

Företagsledning varnar strejkande

Samtidigt talade Joseph Kibuchi Kimana, affärschefen på Coca Colas buteljeringsfabrik i Nairobi, om för de anställda som påbörjat en strejk, att de inte skulle ansluta sig till den pågående strejkvägen. Han sade att konflikten var en handelskonflikt och inte hade med arbetsförhållandena att göra. Han sade åt dem att "söka bråk någon annanstans", eftersom företaget inte skulle låta sig skrämmas.

Polis jagar strejkande

Den 3 februari jagade polis strejkande på Umoja Rubber Company i fyra timmar, under arbetarnas protest på fabriken i Kikambala.

Hundratals strejkande sparkade eller avstängda

Likaså den 3 februari sparkades 3 300 arbetare som maskade för bättre löner på textilfabrikerna Kentex och Sahara (även de i frizonen i Ruara), och strejkande kommunalanställda i Keroka, i Nyamira-distriktet, avstängdes från sina arbeten.

Strejkande hotade med disciplinåtgärder

Ledningen för Group 4 Security Company i Mombasa hotade den 1 mars 600 anställda med disciplinåtgärder och kallade deras strejk "olaglig". Arbetarna hade lagt ner arbetet i protest mot de låga lönerna, ofta förekommande avskedanden, långvarig användning av tillfällig personal för att slippa betala föreskrivna förmåner, och trakasserier från företagsledningen. Som för att ge de strejkande rätt, reagerade ledningen den med att säga att man skulle ta fram namnen på de strejkande och vidta disciplinåtgärder mot dem, eftersom strejken var "olaglig och omotiverad".

500 strejkande sparkade

Femhundra strejkande kommunalanställda sparades den 4 december. Över 3 000 arbetare hade varit i strejk sedan den 1 december, och lamslagit Mombasa kommuns verksamhet, för krav på betalning av flera eftersläpande månadslöner. De arbetade svor att fortsätta strejken till dess att deras krav tillgodosågs.

Strejkande universitetslärare beordras återgå till arbetet

Den 17 december beordrade vicekanslern vid Kenyatta University strejkande lärare att återgå till arbetet. Om de inte gjorde det dagen därpå, skulle de avskedas. Lärare i högre utbildning vid sex offentliga universitet gick ut i obegränsad strejk den 12 november för krav på högre löner. "Vi kommer att strejka tills regeringen föreslår högre lön för vårt arbete" sade John Nderitu, ordförande för Kenyas förbund för universitetsanställda, Syndicat des Personnels Universitaires (UASU). Lärarna krävde en kraftig löneökning för att hålla jämna steg med de stigande levnadskostnaderna.

KONGO

Folkmängd: 3.7 milj.

Huvudstad: Brazzaville

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Landets arbetsmarknadslagstiftning överensstämmer i stora drag med internationella normer, men praktiken är en helt annan.

Under året drev Arbetsmarknadsministern fram en tvist i centralorganisationen CSTC genom att finansiera en utbrytargrupps kongress.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagarna har rätt att bilda fackföreningar.

Författningen och arbetsmarknadslagstiftningen erkänner löntagarnas rätt att bilda och gå med i fackföreningar, med undantag för anställda i armén, säkerhetsstyrkorna och polisen. För arbetsgivarna gäller förbud mot diskriminering av fackliga medlemmar. Fackliga organisationer har frihet att ansluta sig till internationella fackliga organisationer.

Kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar är tillåtna.

Fackföreningar har strejkrätt, på vissa villkor

Löntagare har rätt att strejka, på villkor som fastställs i lag. De måste lämna in en avsiktsförklaring till Arbetsmarknadsministeriet, vilket blir

början på en medlingsprocess under ledning av ministeriets arbetsinspektör, men förlikningen är inte bindande. Avsiktsförklaringen måste ange datum när strejken skall börja, och den får inledas den dagen även om medlingen inte avslutats. Arbetsgivare får avskeda anställda som inte varslar en strejk i förväg.

Regeringen håller på att ta fram en ny arbetsmarknadslag och ILO har begärt att det skall ske i samråd med löntagarnas organisationer. ILO har särskilt begärt att man skall definiera vad man menar med lägsta tjänstnivå "som är oundgänglig för att skydda" det allmänna intresset.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Den oro och splittring som orsakats av inbördeskriget har skapat ett klimat av misstänksamhet och under de senaste åren gjort det mycket svårt att utöva de fackliga rättigheterna.

CSTC förföljs

En av landets centralorganisationer, Confédération Syndicale des Travailleurs du Congo (CSTC) meddelar att man blivit utsatt för upprepade hot och skrämeltaktik, och om riktade förföljelser mot ledare på lokal, regional och nationell nivå. Det hela kulminerade i åtgärder för att splittra organisationen år 2003 (se nedan).

CSTC-medlemmar diskrimineras

CTSC anger många fall där dess representanter degraderats eller avskedats som en följd av deras fackliga arbete. Man framhåller flera fall i Brazzaville, N'Kayi och Pointe-Noire där anställda avskedats utan saklig grund. Avskedanden har också ägt rum på Crédit Agricole et Industriel du Congo och från Afrique Automobiles. Dessa ärenden hade i slutet av 2003 fortfarande inte avgjorts i domstol.

Kollektiva förhandlingar

I praktiken har mycket få förhandlingar om kollektivavtal förekommit, till stor del på grund av det ekonomiska kaoset under inbördeskriget år 2003. Av 40 sektorer som skulle ha förnyat sina kollektivavtal, pågick förhandlingar bara två – olje- och sockerindustrin.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

I mars undertecknade regeringen ett avtal om eld upphör i Ituri-regionen, och ett fredsavtal med rebellerna i söder slöts i september, vilket väckte förhoppningar om stabilitet efter flera års inbördeskrig. Under tiden fortsatte man känna av stora problem med löner som inte betalades ut på grund av konfliktens återverkningar på ekonomin.

Inblandning i fackliga angelägenheter

Regeringen tycks ha stått bakom splittringen av centralorganisationen CSTC. En "extraordinarie" CSTC-kongress genomfördes den 17-18 februari och ansågs vara finansierad av Ministeriet för arbetsmarknad, sysselsättning och offentliga arbeten. Inget av organisationens stadgeenliga beslutsfattande organ deltog i kongressen, som bara samlade medlemmar från en grupp som står i opposition till den valde ordföranden Louis Gondou. Denna pseudokongress valde Michel Souza till ny ordförande och antog en rad resolutioner som upphävde beslut fattade av CSTC:s kongress i oktober 2002.

I maj utfärdades en rad ministerdekret som erkände den "nya" CSTC och dess stadgar. Samtidigt förbjöds den demokratiskt valda Gondou-delen i CSTC att bedriva verksamhet.

Fackliga möten på skolor förbjudna

I maj förbjöd Utbildningsministern alla fackliga medlemsmöten i skolor för högre utbildning. Detta skedde under en strejk som utlysts av förbundet för lärarvikarier AVES (Association des Vacataires de l'Enseignement Superior) för krav på bättre arbetsvillkor. Månaden därpå, genomförde AVES ett allmänt medlemsmöte för att diskutera fortsatta åtgärder och beslutade avbryta strejken.

Ensidig social pakt?

I augusti tillkännagav regeringen en "social pakt" som skulle bestå under återuppbyggnaden efter kriget. Enligt CSTC kom de fackliga representanterna i pakten från två organisationer som regeringen gynnar. CSTC klagar också över att regeringen, trots att de fackliga organisationerna gick med på att regeringen skulle få en "nådatid" för betalningen av sin utlandsskuld, givit facken mycket få – om ens några – ekonomiska fördelar i utbyte.

LESOTHO

Folkmängd: 1,8 milj.

Huvudstad: Maseru

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Offentliganställda får enligt lag inte organisera sig och förhandla kollektivt. Två människor dödades och 106 sårades när polis

sköt tårgas och gummikulor mot en fredlig demonstration som textilarbetare i Maseru genomförde.

LAGSTIFTNINGEN

Anställda i privat sektor har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar utan några krav på godkännanden. Alla fackliga organisationer måste emellertid vara inskrivna hos den särskilda registratören för fackliga organisationer.

Statstjänstemän nekas fackliga rättigheter

Det är förbjudet för statstjänstemän att bilda och gå med i fackföreningar. De kan bara bilda och tillhöra intresseföreningar som har rådgivande status.

Strejkrätten är erkänd, men innan strejker tillåts måste komplicerade procedurer ha fullgjorts. Statstjänstemän har ingen strejkrätt och strejker inom offentliga företag är definitionsmässigt olagliga.

Enligt lag har alla erkända fackföreningar rätt att bedriva organiseringsarbete och sluta kollektivavtal.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lagstiftningen upprätthålls inte

Varken regeringen eller vissa arbetsgivare, särskilt inom textilsektorn, respekterar den fackliga friheten. Inom privat sektor gör de komplicerade procedurerna och arbetsgivarnas antifackliga inställning att det är mycket svårt att bilda fackföreningar. Utländska arbetsgivare i frizonerna (framför allt textilföretag från Sydafrika, Hong Kong och Taiwan) betalar löner som ligger under den lagstadgade minimilönen, vägrar betala sjukpenning och gör ensidigt avdrag från sina anställdas löner. Även om det finns lagstiftning som skall förhindra detta, väljer myndigheterna att blunda för kränkningarna.

Hotelser

Många arbetsgivare hindrar fackliga organisationer från att komma in på fabrikena och organisera de anställda, eller representera dem i tvister. I vissa fall hotar arbetsgivarna både organisationer och fackföreningsmedlemmar; de senare hotas med avsked.

Inga lagliga strejker

På grund av de komplicerade procedurerna för strejk har inte en enda laglig strejk genomförts på många år. Spontana protestaktioner har emellertid brutit ut under åren. Eftersom sådana aktioner tekniskt sett definieras som olagliga, riskerar anställda som deltar i dem fortfarande att förlora jobbet och dras inför domstol.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Polis dödar två demonstranter och sårar 106

Två personer dödades och 106 sårades under en textilarbetardemonstration i Maseru, huvudstaden, den 10 november. Tusentals textilarbetare tågade till Lesothos arbetsgivarförenings kontor för att överlämna en petition i protest mot fabrikenas erbjudanden om lönehöjning på 5,5 procent, när arbetarna krävt 15 procent. Polisen påstod att tåget hade blivit upproriskt och sköt tårgas och gummikulor mot demonstranterna. Under det efterföljande tumultet blev en kvinna trampad till döds och en annan dog på sjukhus av skadorna hon fick. 106 människor fördes till sjukhus för vård.

LIBYEN

Folkmängd: 5,5 milj.

Huvudstad: Tripoli

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Libyen fortsätter att neka arbetarna rätt att bilda oberoende fackföreningar. Libyska löntagare måste tillhöra den regeringskontrollerade General Federation of Producers/Workers.

LAGSTIFTNINGEN

Oberoende fackliga organisationer förbjudna.

Oberoende fackliga organisationer är förbjudna. Regeringen betraktar dem som "onödiga mellanhänder mellan revolutionen och arbetskraften". Arbetare får tillhöra General Federation of Producers/Workers (GUP/N), som kontrolleras av regeringen och sköts av en "folkkommitté". Utländska arbetare får inte gå med i GUP/N.

Strejkrätten är inte erkänd.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingen facklig verksamhet

Reell facklig verksamhet förekommer inte i praktiken. Begreppet kollektiva förhandlingar finns i lag men urholkas genom att regeringen är den största enskilda arbetsgivaren och måste godkänna alla kollektivavtal för att försäkra sig om att de ligger i linje med landets ekonomiska intressen.

Migrantarbetare diskrimineras

Migrantarbetare utgör en stor del av arbetskraften och behandlas illa. De får inte bilda eller gå med i fackliga organisationer, inte ens i den officiella, så kallade arbetarorganisationen, GUP/N. De saknar därför skydd mot den diskriminering de regelbundet utsätts för.

MADAGASKAR

Folkmängd: 17,4 milj.

Huvudstad: Antananarivo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 111, 138, 182

Fackliga rättigheter är ganska väl erkända i lag, men åsidosätts ofta i praktiken. Regeringen åberopade privatiseringslagstiftning för att hindra tidigare oljearbetare från att blockera bensindistributionen.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsning för offentliganställda och sjömän

Författningen garanterar rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer för anställda både i offentlig och privat sektor. Enligt nuvarande arbetsmarknadslagstiftning beslutas upprättande, organisering och verksamhet i fackliga organisationer genom dekret. Dessutom omfattar rätten att bilda organisationer inte anställda inom s.k. oumbärlig samhällsservice. Radio- och TV-stationer samt banker ingår i sådan service, vilket innebär en vidare tolkning än den som ILO tillämnar: "sådan verksamhet som, om den avbryts, skulle utsätta hela eller delar av befolkningen för risker till liv och lem". Arbetsmarknadslagen innehåller rätt till kollektiva förhandlingar.

Sjömän omfattas inte av arbetsmarknadslagen. Enligt lagstiftningen för handelsflottan har de rätt att sluta kollektivavtal, men föreningsrätten är inte uttryckligen erkänd i den lagen.

Begränsningar för strejker

Strejkrätten är erkänd, även om löntagarna först måste fullgöra procedurer för förlikning, medling och skiljedom som myndigheterna fastställt. Regeringen har makt att tvångsinkalla offentliganställda för att få slut på, eller undvika, en strejk inom den brett definierade oumbärliga servicen.

Arbetsmarknadslagstiftningen förbjuder antifacklig diskriminering och gäller utan begränsning i frizonerna.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Rättigheter ignoreras ...

Lagstadgat skydd respekteras sällan och regeringen tar praktiskt taget aldrig notis om fackliga organisationer. Löntagare drabbas av antifacklig diskriminering.

... särskilt i frizonerna

Flertalet av de 200 företagen i Madagaskars frizoner kränker öppet arbetsmarknadslagen och regeringen är antingen oförmögen, eller ovillig, att inspektera dessa arbetsplatser och utreda anmälningar om antifacklig verksamhet på grund av bristande resurser. Följden är att arbetare inte kunnat utnyttja sin rätt att bilda och tillhöra fackföreningar. En av landets centralorganisationer, Fivondronamben'ny Mpiasa Malagasy (FMM) har anmält de bedrövliga förhållandena i frizonerna, där lönerna ofta ligger under lagstadgat minimum. Arbetstiderna är mycket långa och sexuella övergrepp förekommer ofta.

Regeringen ändrar trepartsorgan på egen hand

Regeringen har ensidigt ingripit i sammansättningen av styrelsen för det nationella socialförsäkringsinstitutet (CNAPS), som är trepartssammansatt. Regeringen vill utse en av de sex löntagarens representanterna i styrelsen. Detta har lett till att fem nationella förbund och andra fackliga organisationer i Madagaskar klagat hos ILO.

Regeringen ingriper i facklig verksamhet

I ett regeringsdekret år 2000, beslutade regeringen att fackliga organisationer skall lämna in medlemslistor, kopior av sina stadgar och namn på styrelsemedlemmarna. Regeringen hävdade att syftet bara var att garantera att organisationerna var representativa. Som ILO påpekade,

borde en lista på medlemsavgifter räcka för det ändamålet, eftersom en namnlista skulle kunna göra medlemmarna mer sårbara för antifacklig diskriminering.

Landets fackliga organisationer hävdar också att Ministeriet för offentlig service, arbetsmarknad och sociallagstiftning lägger sig i val av fackliga representanter i olika trepartsorgan och att ministeriet utser löntagarrepresentanter till olika delegationer, utan att tala om det för berörda centralorganisationer. Syftet är att sätta in dem som ledamöter i regionala trepartsorgan, och begära förslag på andra namn än dem som organisationerna redan lämnat in när det gäller poster i sådana organ.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Myndigheter använder förordning om allmänna ordningen för att hindra strejk

I oktober återopade myndigheterna en förordning om allmän säkerhet, från privatiseringslagen, för att hindra medlemmar i en facklig organisation för tidigare anställda på SOLIMA (det statliga bensinbolaget) från att blockera bensindistributionen från regionala terminaler. De hotade också att kalla in beväpnad personal om det skulle bli nödvändigt för att garantera distributionen. De strejkande protesterade mot hur företaget omstrukturerats efter privatiseringen.

MALAWI

Folkmängd: 12,1 milj.

Huvudstad: Lilongwe

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om fackliga rättigheter är fastställda i lag anklagar fackliga organisationer arbetsgivarna för att betrakta dem som "bråkmakare", och regeringen för att blanda sig i fackliga angelägenheter.

LAGSTIFTNINGEN

Rättigheter erkända – i teorin

Löntagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer. Det gäller också anställda i statsförvaltningen, med undantag för militär och polis. Fackliga organisationer måste registreras hos Arbetsmarknadsministeriet, men det är i stort sett en formalitet.

Registrerade fackföreningar har strejkrätt. Strejk kan emellertid bara tillgripas när alla procedurer för konfliktlösning och medling prövats. Arbetsgivaren och arbetsmarknadsministeriet måste varslas minst sju dagar i förväg. För anställda inom oundgänglig samhällsservice är strejkrätten begränsad. Lagen innehåller inget uttryckligt förbud för vedergällning mot strejkande.

Kollektiva förhandlingar tillåts enligt lag, under förutsättning att mer än 20 procent av de anställda vid företaget tillhör facket. På sektorsnivå krävs att minst 15 procent av de anställda är organiserade.

Arbetsmarknadslagarna gäller också i frizoner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Motsträviga arbetsgivare

Eftersom knappt 10 procent av alla löntagare är anställda i formell mening, utesluter arbetsmarknadslagstiftningen automatiskt majoriteten av de anställda i den informella ekonomin. För den lilla minoriteten i formell anställning är föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal begränsad av vissa arbetsgivares (inkl. regeringens) vägran att respektera dessa rättigheter.

Lagen ineffektiv

Tvetydigheter i tillämpningen av lagen, särskilt i fråga om strejkrätten, och regeringens ständiga inblandning i fackliga angelägenheter urholkar lagens skydd för löntagarna. Lagen anger inte exakt vilken service som är oundgänglig, vilket gör att myndigheterna kan förklara strejker olagliga.

På samma sätt struntar arbetsgivarna i att antifacklig diskriminering är förbjuden. Som exempel kan nämnas att Malawis riksbank (National Bank of Malawi) ensidigt upphävde en överenskommelse med Commercial, Industrial and Allied Workers' Union (CIAWU) och distriktsansvariga inom skolväsendet har avskedats för medlemskap i lärarförbundet Teachers' Union of Malawi.

Några fackliga organisationer har anklagat arbetsgivarna för att betrakta organisationer som bråkmakare. Organisationen säger att regeringen ingriper i fackliga angelägenheter genom att ge fackliga ledare materiella belöningar eller kontanter för att hålla facket på mattan.

Många företag i frizonerna är likaså negativa till facklig verksamhet och organisationerna klagat över att de har mycket svårt att nå anställda där.

På småföretag, som bagerier, blir de anställda ofta inlåsta nattetid. Det gör det praktiskt taget omöjligt för facket att organisera dem.

Arbetsmarknadsministeriet klarar inte att upprätthålla lagstiftningen.

MAROCKO

Folkmängd: 30,5 milj.

Huvudstad: Rabat

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

En ny arbetsmarknadslagstiftning, som antogs i oktober, träder i kraft i juni 2004. Även om den innebär vissa rättigheter i överensstämmelse med ILO:s konventioner, uppmuntrar den otrygga anställningar och föreskriver vissa former av kollektiva förhandlingar.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar utan några särskilda tillstånd. Lantarbetare har färre rättigheter än andra medan domarkåren är förjuden att delta i några som helst fackliga aktiviteter.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

En ny arbetsmarknadslagstiftning antogs i slutet av år 2003 och skulle bli lag i juni 2004. Den är utformad för att modernisera förhållandena på arbetsmarknaden och göra marockansk industri mer attraktiv för utländska investerare och "flexibilitet" är ledmotivet. Inom den ramen finns det några positiva och några negativa drag. Lagstiftningen innehåller bestämmelser som skall stoppa informellt arbete och ge lagarna bättre överensstämmelse med ILO:s konventioner, t.ex. i fråga om moderskap och minimiålder för anställning. De inför också skyldighet att täcka olyckor på arbetsplatserna och att skriva in anställda i socialförsäkringssystemet. De fackliga organisationerna är emellertid inte helt nöjda med de nya lagarna och klagar över att otrygga anställningar institutionaliseras och att det blir lättare för företagen att anlita tillfällig arbetskraft. Arbetsgivarna fick emellertid inte heller allt de ville ha. Regeringen gick till exempel inte med på deras förslag om att minst två tredjedelar av de anställda måste rösta för strejk innan strejk kan genomföras.

Förbud mot antifacklig diskriminering

De nya lagarna förbjuder uttryckligen arbetsgivarna att avskeda anställda som deltar i legitimt facklig organisationsarbete, och domstolarna har makt att återinsätta godtyckligt avskedade arbetare i tjänst och kan också tvinga arbetsgivarna att betala skadestånd och inestående lön.

Kollektiva förhandlingar noga kontrollerade

I ett försök att kontrollera kollektiva förhandlingar har regeringen föreskrivit en procedur för förhandlingar för alla anställda under någon av de tre anställningsformer som lagen för (tillsvidareanställning, tidsbegränsad anställning och tillfällig anställning).

Strejkrätt

Enligt artikel 288, Strafflagen, har regeringen makt att ingripa i strejker. Centralorganisationen UMT har begärt att artikel 288 i strafflagen, om "strejkrätt", skall upphävas, eftersom de menar att arbetsgivarna får för många privilegier. Arbetsgivarna kan emellertid inte i ankla strejkande arbetare och åberopa strafflagen.

Nya begränsningar för sittstrejker, strejkvakter och offentliga demonstrationer

Efter domstolsbeslut är sittstrejker förbjudna och arbetsgivare kan avstänga alla anställda som hindrar icke strejkande från att komma till arbetet. Avstängningen får vara i sju dagar. En andra förseelse under samma år kan medföra 15 dagars avstängning.

Enligt den nya arbetsmarknadslagstiftningen har arbetsgivare rätt att anklaga strejkande för brott om de genomför sittstrejk, skadar egendom eller är aktiva strejkvakter. Regeringen kan avbryta demonstrationer på allmän plats om de ordnas utan regeringens tillstånd, och kan likaså hindra fabriksokkupationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken är det ofta arbetsgivaren som sätter lönerna även om det inom vissa områden, som t.ex. industrin, finns en förhandlingstradition. Konflikter har i vissa fall uppstått på grund av att arbetsgivare inte följt kollektivavtal.

På flera företag, även inom den offentliga sektorn, bortser man ofta från lagstiftningen. Multinationella företag är bland de värsta lagbrytarna, och agerar med myndigheternas tysta medgivande. I november 2000, t.ex., bildades en fackförening på ett dotterbolag till den irländska företagsgruppen "Fruit of the Loom", i staden Salé. Då vidtog företaget – som sysselsätter över 1 200 personer – en hel uppsättning antifackliga åtgärder. När UMT, som är medlem i FFI, tog upp frågan med guvernören i Salé, ställde han sig på företagsledningens sida och sade rent ut att han inte ville ha några fackföreningar inom sin prefektur.

MAURETANIEN

Folkmängd: 2,6 milj.

Huvudstad: Nouakchott

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om föreningsfrihet och strejkrätt är fastställda i lag är de kraftigt begränsade och detta förhållande kommer att bli än mer markerat när landets nya arbetsmarknadslagstiftning antagits. Hamnarbetarledare sägs ha blivit sparkade och regeringen lade sig i ett av landets största fackförbunds angelägenheter.

LAGSTIFTNINGEN

Landets nya arbetsmarknadslagstiftning har funnits i utkast sedan år 1993 och har granskats och godkänts av det nationella arbetsmarknadsrådet, men ännu inte antagits. Den behåller några av de största begränsningarna av föreningsfriheten och strejkrätten, och inför dessutom ytterligare begränsningar.

Begränsad föreningsfrihet

Alla anställda, med undantag för militär och polis, har rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer. Regeringen har emellertid makt att avgöra om en organisation skall erkännas, och alla organisationer måste ha tillstånd från allmänna åklagarämbetet.

För närvarande får utländska anställda inte väljas till fackliga uppdrag. Den kommande nya lagstiftningen kräver att utlänningar skall ha arbetat i Mauretaniens och inom yrket som fackföreningen representerar i minst fem år.

Lagen innehåller inget uttryckligt skydd för fackföreningsledare, även om fackliga representanter på företagsnivå har anställningsskydd.

Hinder för strejkrätten

Rätten att strejka erkänns, men nuvarande arbetsmarknadslag tillåter strejkförbud om tvisten hänskjuts till tvångsmedling. Fackliga organisationer inom statsförvaltningen måste varsla om strejk en månad i förväg, medan de i den privata sektorn måste lämna ett officiellt intyg om att medlingsförhandlingarna brutit samman.

Regeringen kan förbjuda generalstrejker med motiveringen att de administrativa procedurerna inte följts, eller om strejken betraktas som "klart politisk". Regeringen kan upplösa alla fackliga organisationer som deltar i en strejk som den anser vara olaglig eller politiskt motiverad.

Arbetsmarknadslagstiftningen begränsar även strejker inom områden som faller utanför ILO:s definition av oumbärliga samhällstjänster.

Kollektiva förhandlingar

Rätt till kollektiva förhandlingar är erkänd.

Restriktioner i den nya arbetsmarknadslagstiftningen

Utkastet till arbetsmarknadslagstiftning innehåller hårda restriktioner för fackliga rättigheter. En facklig organisation måste fortfarande få godkännande från allmänna åklagarämbetet innan den kan bedriva verksamhet lagligt.

Fackliga organisationer kan fortfarande straffas. Allmänna åklagarämbetet kan provisoriskt upphäva godkännandet av en organisation på Inrikesministeriets begäran, om ministeriet anser att organisationen inte följt lagen. Inga skäl behöver anges.

Förtroendevaldas skydd är inte uttryckligen garanterat.

Begränsningarna av strejkrätten finns kvar i det nya förslaget.

Rätten att utlysa generalstrejk är en tolkningsfråga, eftersom nuvarande lag inte innehåller något om den. Enligt det nya förslaget skulle myndigheterna få rätt att avgöra om en strejk är laglig eller inte, och berörda organisationer skulle inte ha rätt att överklaga ett sådant beslut.

Högre tjänstemän och personal i ledande ställning har inte strejkrätt.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Tillstånd i förväg – ges sällan

Fackliga organisationer har meddelat att tillstånd för en facklig organisation att bildas och verka sällan lämnas. Över 100 ansökningar har blockerats hos åklagarämbetet sedan 1993 års lag om facklig pluralism trädde i kraft.

Antifackliga påtryckningar

De fackliga organisationerna rapporterade också att fackliga organisatörer inte kan arbeta fritt eftersom de regelbundet stöter på hinder eller utsätts för påtryckningar av statsförvaltningen. Organiserade löntagare drabbas dagligen av alla slags påtryckningar och diskriminering som godtyckliga avskedanden, särskilt om de utövar sin strejkrätt. Det händer att arbetare fångas, torteras och sedan avskedas, enbart på grund av arbetsgivarnas klagomål över påstådda fel på arbetsplatsen.

Rätt till kollektivavtalsförhandlingar ignoreras

Fackliga organisationer rapporterade att det praktiskt taget inte förekommer någon social dialog och arbetsgivarna är mycket negativa till samröre med facket. Förhandlingar kommer vanligen till stånd bara då löntagarna vidtar stridsåtgärder. I många företag blir föreningsrätten ständigt kortsluten därför att arbetsgivarna ingriper i fackliga val. Det händer ofta i privat sektor, där fackliga företrädare är mycket sårbara.

Ineffektiv arbetsinspektion

Möjligheterna att hävda fackliga rättigheter kompliceras av att arbetsinspektörerna har mycket begränsade resurser och korruptionen blomstrar. En del inspektörer måste täcka arbetsområden som omfattar 6000 km² utan tillgång till vare sig telefon eller fordon. När konflikter bryter ut kan arbetsinspektionen bara ingripa för frivillig medling. När en facklig organisation för upp frågan på högre nivå är rättsväsendet så illa samordnat

att domstolarna ofta fattar motstridiga beslut och ibland struntar företagen fullkomligt i dem.

Gamla attityder finns kvar

Även om slaveriet upphävdes i lag år 1981, finns det fortfarande platser där herre-tjänar-mentaliteten lever kvar och gör det svårt för facket att organisera.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

I november 2003 omvaldes president Taya under anklagelser om hotelser och valfusk.

Ledare för strejkande hamnarbetare sparkas

I februari skall ledare för en hamnarbetarstrejk ha fått sparken sedan de förhandlat om lönehöjningar. Hamnarbetarna hade strejkar i flera veckor för högre löner och även om de fick en liten höjning, blev ledarna straffade.

Regeringsinblandning

Den 5 mars påverkade regeringen aktivt tillsättningen och sammansättningen av en kommission som skulle övervaka en kampanj för rekrytering och organisering som genomfördes av Union of Mauritanian Workers (UTM), och gav organisationen sju miljoner ouguiya (ca. 25 500 euro) för att organisera nästa kongress.

Rachid O Saleh, ordförande för nationalförsamlingen, var ordförande för kommissionen där också chefen för sysselsättning och planering ingick. Kommissionen bortsåg fullständigt från löntagarnas rätt att själva välja vilken organisation de skall tillhöra, och ordnade en kampanj för att rekrytera alla anställda i staten och i delstatliga organ till UTM. Departementschefer och företagsledareskickade ut cirkulär som uppmanade anställda att gå med i UTM, vilket upplevdes som ett hot av dem som tillhörde andra organisationer.

UTM:s kongress ägde slutligen rum den 30 juni-1 juli 2003. Observatörer noterade att den nya generalsekreteraren – en tidigare chef från försäkringssektorn utan facklig bakgrund – påtvingades delegaterna av regeringen. Han tillkännagav omedelbart att UTM stödde presidenten i det kommande presidentvalet.

MAURITIUS

Folkmängd: 1,2 milj.

Huvudstad: Port Louis

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fackliga rättigheter är erkända i lag och respekteras i allmänhet i praktiken, men myndigheterna kan dra in registrering för organisationer. Ny lagstiftning har just införts som nekar offentliganställdas organisationer rätt att överklaga reviderade lönetariffer som godkänts av parlamentet.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen skyddar löntagarnas rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer, men det finns restriktioner. Enligt Mauritius Labour Congress (MLC) ger en del av lagstiftningen myndigheterna rätt att upphäva en organisations registrering om den inte iakttar vissa skyldigheter enligt lag.

Begränsad strejkrätt

Strejkrätten är också erkänd enligt lagen om relationer på arbetsmarknaden (Industrial Relations Act, IRA), men det finns begränsningar. IRA föreskriver en period på 21 dagar för "nedkylning" innan en strejk kan börja, och Arbetsmarknadsministeriet kan besluta att tvisten skall tas upp av arbetsdomstolen och lösas genom bindande skiljedom. Regeringen har också rätt att olagligförklara alla strejker som kan skada ekonomin.

Ändrad lag försöker tvinga fram överenskommelse

MLC meddelar att den ändrade IRA som antogs i juni 2003 begränsar rätten för offentliganställdas organisationer att gå i konflikt över löner. Lagändringen inför ett "optionsformulär" som skall undertecknas av statstjänstemän som därmed samtycker till att följa rekommendationer från Lönekommittén (Pay Research Board). Om de inte gör det, kan de välja mellan att antingen behålla sina tidigare villkor, som alltid kommer att vara sämre. När formuläret är undertecknat har de emellertid inte längre rätt att gå i konflikt inom den sektorn.

ILO har erinrat regeringen om att fackliga organisationer bör ha rätt att göra upp direkt med sina arbetsgivare.

Frizoner

Arbetsmarknadslagstiftningen gäller också i frizoner, men det finns dessutom särskilda arbetsmarknadslag som medger längre arbetstid (45 timmar/vecka plus 10 timmars obligatorisk övertid) i frizonerna, jämfört med 35-48 timmar utanför dem.

Föreslagna förändringar

Regeringen har tillsammans med ILO påbörjat ett projekt för att förändra arbetsmarknadslagstiftningen, men ännu har ingen ny lagstiftning trätt i kraft.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fientliga arbetsgivare

Föreningsfriheten respekteras allmänt i praktiken, om än inte av vissa arbetsgivare i frizonerna. Som en följd av det är den fackliga organisationsgraden i frizonerna låg. På grund av att det saknas effektiv facklig närvaro finns det fall där hälsorisker och arbetsplatsrelaterade sjukdomar inte åtgärdats och rättats till inom rimlig tid.

Såväl ILO som landets centralorganisationer, Mauritius Labour Congress och Mauritius Trade Union Congress har krävt att lagen ändras så att bristen på lagstadgat skydd mot diskriminering av fackföreningar rättas till, särskilt i frizonerna.

Fackliga organisationer har också svårt att komma i kontakt med migrantarbetare och organisera dem. Det gäller i synnerhet dem som kommer från Sydostasien och Madagaskar, som ofta har lång arbetstid och kan hållas avskilda från andra anställda. På samma sätt har det kommit rapporter om att fackliga organisationer har svårt att organisera anställda i den växande off-shore-sektorn.

Anställda som deltar i en illegal strejk blir ofta sparkade.

MOÇAMBIQUE

Folkmängd: 18,8 milj.

Huvudstad: Maputo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Löntagarorganisationen OTM-CS rapporterar om ständiga trakasserier mot fackliga organisationer och organisatörer, och landets arbetsmarknadslagstiftning efterlevs inte. En arbetare dödades och 21 skadades när polis öppnade eld mot arbetare på en petrokemisk anläggning.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsad organisationsrätt för offentliganställda

Enligt författningen har alla anställda utan undantag rätt att organisera sig fackligt, men de delar av lagstiftningen som föreskriver föreningsfrihet gäller inte statstjänstemän. Diskussioner pågår om att ta med statstjänstemän i fackliga organisationer.

Dåligt skydd mot diskriminering

Antifacklig diskriminering är också förbjuden, men straffen för sådana aktiviteter är inte tillräckligt avskräckande.

Ingrepp i kollektiva förhandlingar och alltför långtgående definition av oumbärlig samhällsservice

1991 års arbetsmarknadslag ger majoriteten av alla löntagare rätt att förhandla om kollektivavtal, även om statstjänstemän i förvaltningen för närvarande är undantagna.

DeCRET 33 från 1990 och lag nr 8/1998 definierar service som är oumbärlig. För att den skall fungera förbehåller regeringen sig rätten att ingripa i kollektiva förhandlingar genom att föreskriva obligatorisk medling om det uppstår en tvist. Flera av de verksamhetsområden som finns på listan över oumbärlig service, som t.ex. produktion av brännbar asbest, lastning och lossning av boskap och ömtåliga matvaror samt postbefordran och transporter faller utanför ILO:s definition av tjänster ”som om de avbryts skulle hota hela eller delar av befolkningens säkerhet och hälsa”. Centralorganisationen OTM-CS har utarbetat ett förslag för översyn av dessa lagar som skall läggas fram.

Strejkrätt – men inte för alla

Författningen garanterar strejkrätten, även om den inte gäller militären, polisen och anställda i statsförvaltningen eller i de brett definierade oumbärliga tjänsterna. Enligt 1991 års arbetsmarknadslagstiftning är det förbjudet för arbetsgivarna att använda sig av ersättningspersonal eller lockout, och strejkande skyddas mot vedergällning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

OTM-CS rapporterar om ofta förekommande kränkningar av fackliga rättigheter från arbetsgivarsidan. De berättar att arbetsgivare försöker hindra fackföreningar från att skydda de anställda och inte håller kollektivavtal eller uppfyller lagstiftning som skall skydda löntagare från avskedanden. Fackliga funktionärer hotas med sparken, och medlemmar har sparkats under falska förevändningar. De säger att vissa arbetsgivare bryter mot artikel 103.1 i landets arbetsmarknadslagstiftning, där det står att fackliga ledare inte får flyttas från sin arbetsplats utan föregående samråd. Arbetsgivarna genomför också kampanjer med missledande information om fackliga organisationer och hindrar organisatörer från att komma in på arbetsplatserna och genomföra rekryteringskampanjer.

Frizoner

Enligt centralorganisationen OMT-CS, utsätts fackligt aktiva för diskriminering och orättvisa avskedanden och arbetare som strejkar avskedas. Man säger också att varken kollektivavtal eller principen om lika lön för lika arbete respekteras.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Arbetare sköts till döds och 21 sårades på anläggning för behandling av gaser

Den 12 maj sköts en arbetare till döds och 21 sårades, när polis öppnade eld mot en demonstration på Temane gasbehandlingscentrum i södra Moçambique. Arbetarna, som alla var anställda av konsortiet Group Five/CMC som utför byggnadsarbeten för SASOL, det Sydafrikanska petrokemiska företaget, protesterade mot sin "bonus för färdigställande". När oroligheterna bröt ut, kallades polis in för att återställa ordningen och de öppnade eld mot demonstranterna.

Protesterande arbetare skadade i sammandrabbning med polis

Tre tidigare anställda vid det nedlagda företaget för beredning av cashewnötter, CCA, skadades lätt när polis använde våld mot deras demonstrationståg den 10 december. Omkring 1 500 tidigare CCA-anställda började tåga från företagets huvudkontor och krävde ersättning för att de förlorat sina jobb när företaget privatiserades. De hade fått höra att de bara friställdes tillfälligt, och lovades arbete i det nya företaget, men det blev aldrig så. Demonstranterna höll sig inte till den marschväg de tillkännagivit, utan beslutade sig i stället för att gå till de lokala jordbruksmyndigheternas kontor och prata med Alfredo Gamito, den tidigare ministern som varit ansvarig för cashewindustrin, och som de ansåg var skyldig till deras svåra situation. Polisen svarade på kursändringen med våld, och angrep de strejkande med motiveringen att demonstrationen skulle kunna "störa den allmänna ordningen och lugnet".

NAMIBIA

Folkmängd: 2,0 milj.

Huvudstad: Windhoek

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 105, 111, 138, 182

Anställda i frizoner har nu samma rättigheter som alla andra i landet, sedan 1996 års ändring av lagen om frizoner återkallats, men spänningen är fortsatt hög. Lantarbetare avhystes från sina gårdar, bland dem NAFWU:s ordförande som hade arbetat på gården i 16 år.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagare har enligt lag rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar och förhandla kollektivt. Strejkrätten är erkänd, men anställda i ousbärlig samhällsservice är undantagna.

Ändringen av lagen om frizoner (EPZ) återkallad

Under år 2003 återkallade regeringen 1996 års lag med ändring av lagen om frizoner och gav därmed anställda i frizoner samma strejkrätt som alla andra anställda har.

Begränsningar

Strejk kan bara tillgripas i konflikter som berör konkreta löntagarintressen, till exempel lönehöjningar, och varsel måste läggas 48 timmar i förväg. Tvister om löntagares rättigheter och avskedanden måste överlämnas till arbetsdomstol för medling. Nuvarande procedurer för medling och konfliktlösning är krångliga och gör att ärenden blir liggande i långa tider utan lösning.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

Regeringen har utformat förslag till ny arbetsmarknadslag som skall ersätta den från 1992. Den nya lagen innebär omfattande förändringar i fråga om former för konfliktlösning och undanröjer en del av de nuvarande oklarheterna genom att otydliga formuleringar rensats bort. I oktober 2002 meddelade Arbetsmarknadsministern, Marco Hausiku, att den nya arbetsmarknadslagen, som är utformad för att förenkla konfliktlösning och klargöra vissa frågor, skulle införas i början av år 2003, men vid årets slut hade inget skett.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Begränsningar för facklig organisering

Metal and Allied Workers Union (MANWU) noterar att fackliga organisationer inte får rekrytera medlemmar under arbetstid.

Fientlighet, särskilt i frizonerna

Nyligen genomförda undersökningar har visat att arbetsgivare i allmänhet fortfarande är mycket negativt inställda till fackliga organisationer. Man vägrar erkänna dem och många godtar inte deras närvaro på företagen och vill inte heller förhandla om kollektivavtal med dem. Dessa förhållanden är särskilt märkbara på företag i frizonen Walvis Bay. Situationen kan emellertid förändras genom att 1996 års lag om ändring av

lagen om frizoner återkallats, vilket gör att anställda i frizoner har samma strejkrätt som övriga anställda i landet.

Facklig organisering förhindras

Även om lantarbetare och hushållsanställda utgör en betydande andel av arbetskraften i Namibia och omfattas av arbetsmarknadslagstiftningen, hotas de fortfarande av arbetsgivarna när de försöker bilda fackföreningar. National Farm Workers Union (NAFWU) har meddelat att vissa vita farmare jagar iväg sina anställda från gårdarna och lämnar dem på vägen mitt i skogarna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Special Field Forces (SFF) hotar strejkande universitetspersonal

En särskild styrka, SFF, kallades in på Unam Campus den 6 februari när universitetspersonalen gick i strejk för lönekrav sedan förhandlingarna strandat. SFF placerade sig i och runt universitetsområdet när strejkande samlades vid huvudgrinden.

Universitetets vicekansler syntes inte till, han påstods vara på ett möte i Sydafrika, vilket de strejkande tolkade som tecken på att han inte var intresserad av att lösa krisen.

NAFWU:s ordförande vräkt

Asser Hendricks, ordförande för Namibian Farm Workers Union (NAFWU) vräktes den 9 december från den gård han arbetat på i 16 år. Gårdens ägare lastade hans tillhörigheter på en lastbil och satte av dem i Windhoek medan han själv var borta. Han friställdes i september, när ägarna till gården sade att de inte längre hade råd att betala honom.

Vräkningen skedde samma dag som NAFWU anklagade 11 parlamentsledamöter, som också var godsägare, för att inte ha betalat sina anställda lagstadgad minimilön och för att ha utsatt dem för "omänsklig behandling". Några arbetare sades tjäna 150 namibiska dollar/månad, när minimilönen är 429 namibiska dollar.

NIGERIA

Folkmängd: 124,8 milj.

Huvudstad: Abuja

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Under året genomfördes många hårda strejker. 19 fackföreningsmedlemmar dödades och många fler sårades, greps och miss-handlades i häkte. I slutet av året utformade regeringen en lag om ändring av fackföreningslagen, vilket uppfattades som ett försök att undergräva centralorganisationen Nigeria Labour Congress och dess inflytande. Det är mycket svårt att bedriva facklig verksamhet i frizonerna.

LAGSTIFTNINGEN

Allt för höga krav på medlemstal

Författningen erkänner löntagarnas rätt att bilda och tillhöra fackföreningar, men trots att vissa antifackliga dekret från militärregimens tid upphävts, finns fortfarande begränsningar kvar. För att en fackförening skall få bildas krävs minst 50 anställda; ett krav som är överdrivet högt jämfört med internationella normer. Valfriheten begränsas av fackföreningslagens föreskrift att inga nya fackföreningar får bildas där det redan finns en organisation. Den bestämmelsen kommer emellertid att försvinna med den kommande lagen om ändring av fackföreningslagen som lades fram för Nationalförsamlingen i slutet av år 2003 (se nedan).

Anställda i oundgänglig samhällsservice får inte organisera sig och listan på sådan service är mer omfattande än ILO:s definition. Den omfattar anställda vid tull- och skatteverket, invandrarmyndigheten, fängelserna och Nigerias riksbank.

Strejkrätten urholkad

Strejkrätten urholkas av ett avsnitt i dekretet med ändringar av föreskrifterna för fackföreningar, från 1996, som anger att betalning av fackföreningsavgifter genom löneavdrag bara får förekomma om kollektivavtalet innehåller en paragraf som säger att inga strejker skall äga rum under avtalstiden. Strejker måste varslas tio dagar i förväg.

Strejkrätten begränsas också av ett tillägg till lagen om arbetsmarknadskonflikter som föreskriver obligatorisk skiljedom. Den som inte följer skiljedomen kan straffas med böter eller sex månaders fängelse. Skiljedom avkunnas av arbetsdomstolen (National Industrial Court).

Ny lagstiftning

I oktober 2003 lade president Abasanjo fram ett nytt lagförslag för behandling i parlamentet, för att ändra den tidigare lagen om ändring av fackföreningslagen. Eftersom förslaget kom efter en lång period med strejker, under ledning av Nigeria Labour Council (NLC), betraktas det som en åtgärd för att försvaga NLC:s inflytande. En viktig del i förslaget är att paragraferna 11 och 12 återkallar godkännandet av NLC som landets enda centralorganisation. Registrerade fackliga federationer kommer att godkännas som nationella organisationer vid sidan av NLC, vilket innebär att de kommer att kunna ansluta sig till internationella fackliga organisationer.

Paragraf 16 i lagförslaget upphäver också det automatiska fackliga medlemskapet och den automatiska betalningen av avgiften genom löneavdrag. Här upprepas 1996 års föreskrift om att arbetsgivare inte skall betala medlemsavgifterna till de fackliga organisationerna såvida inte medlemmarna går med på en paragraf om arbetsfred i kollektivavtalet. Om en fackföreningsmedlem sedan ändå går i strejk, skall arbetsgivaren sluta betala in hans/hennes medlemsavgift.

Paragraf 14 i lagförslaget föreskriver att fackföreningar inte får strejka om inte två tredjedelar av medlemmarna röstar för det i slutet omröstning.

Frizoner

Artikel 4.e i 1992 års dekret om frizoner säger att tvister mellan arbetsgivare och anställda faller utanför de fackliga organisationernas verksamhetsområde och skall hanteras av de myndigheter som reglerar frizonerna. Artikel 13.1 i samma dekret gör det mycket svårt för anställda att bilda och ansluta sig till fackföreningar eftersom det är praktiskt taget omöjligt för fackliga förtroendevalda att få fritt tillträde till frizonerna. Lagen om frizoner förbjuder dessutom strejker och lockout under en tioårsperiod efter det att ett företag startat verksamhet i en frizon.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Kränkningarna av löntagarnas mänskliga och fackliga rättigheter omfattar hotelser för att medlemmar skall lämna facket, vissa arbetsgivares vägran att erkänna fackföreningar och avskedanden av löntagarrepresentanter på grund av deras fackliga aktiviteter. Den ökande användningen av tillfällig arbetskraft, särskilt inom oljeindustrin, gör det också svårare för facken att organisera löntagarna och skydda deras rättigheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Under året förekom flera hårda strejker, framför allt på grund av kraftigt höjda bensinpriser. Många ansåg att regeringens nya lagförslag är ett försök att minska NLC:s inflytande, motiverat av strejkerna.

Beväpnad polis hotar demonstranter

NLC-medlemmar, bland dem ledarna Linus Ukamba från NLC:s kontor i Lagos, Denja Yakuba, sekreterare för NLC:s kommitté mot tillfälliganställningar, Victor Young från Vanguard och Nikechi Izakha från Post Express Newspapers, hotades och trakasserades den 31 januari av beväpnad polis. Omkring 3 000 löntagare var på väg till en demonstration vid Tower Aluminium Nigeria Company med anledning av företagets fortsatta användning av tillfällig arbetskraft, när de stötte ihop med polisen som siktade på dem med sina gevär och började skjuta i luften.

Regeringen försöker stoppa generalstrejk

Den 23 juni utfärdade regeringen ett domstolsbeslut för att stoppa en generalstrejk, med motiveringen att den inte föregåtts av lagstadgat varsel på 15 dagar och därför var olaglig. Strejken hade organiserats i protest mot regeringens planer på att höja priserna på oljeprodukter med över 50 procent, från 26 naira (ca. 0,20 USD) till 40 naira/liter. Trots domstolsbeslutet startade generalstrejken den 30 juni.

Nio dödade, många gripna under första strejkveckan

Fyra människor dödades och 80 greps i Abuja, när polis öppnade eld mot obehäpnade demonstranter den 30 juni, under generalstrejkens första dag.

Ytterligare fyra personer dödades under fredliga demonstrationer i Lagos, när en bil i hög hastighet körde in i folkmassan. Samtidigt överföll polisen NLC-ledare, bland dem ordföranden Adams Oshiomhole, flera journalister och andra arbetare, när polis sköt tårgasgranater mot en fredliga strejkvakter vid det federala sekretariatet. Adams Oshiomhole tvingades söka skydd i ett regeringskontor.

Andra demonstranter dödades i oljestaden Port Harcourt i södra delen av landet, när polis avfyra skott och tårgas mot en stor skara demonstranter och studenter. Polisen sköt männen när de ingrep för att skingra demonstranterna.

Ytterligare tio dödade under strejkens andra vecka

Ytterligare tio personer dödades i Lagos den 7 juli, är generalstrejken gick in på sin andra vecka. Enligt uppgifter dödades de när polisen öppnade eld för att skingra demonstranterna, som infiltrerats av plundrare som byggde barrikader och satte eld på dem, och slog sönder vindrutorna på bilar.

I början av oktober, nådde de fackliga organisationerna och regeringen till slut en uppgörelse om ett bensinpris på 34 naira/liter.

Den 27 oktober meddelades att regeringens Senatskommitté för oljeprodukter hade givit polisen order om att ställa polismän inför rätta för flera av morden under generalstrejken.

Sex fackföreningsmedlemmar gripna under bensinprotester

Six fackföreningsmedlemmar, NLC-ledaren Linus Ukamba, James Eustace, Nuhu Abbayo Toro, Emma Udoh, Emma Anasi och Innocent Ugwuiche, greps av väpnad polis och häktades i Abuja den 14 oktober, när de deltog i en protest mot bensinstationer som sålde sina produkter till högre priser än det avtalade på 34 naira/liter. De kvarhölls hos polisen som vägrade dem borgen och sade att bara presidenten kunde besluta om frisläppande.

De skulle inställa sig inför brottmålsdomstol den 16 oktober, anklagade för att ha "stört den allmänna ordningen". Enligt NLC "genomfördes gripandena av polisen på order uppifrån, för att slå ner NLC:s försök att kontrollera och upprätthålla respekten för det avtalade bensinpriset."

Svår misshandel i häktet

Medan de sex fackföreningsmedlemmarna satt häktade, blev de svårt misshandlade av andra fångar, uppenbarligen på polisens order. Linus Ukamba slogs medvetlös och fick trumhinnorna spräckta.

Fackföreningsmedlemmar släppta mot borgen

Fackföreningsmedlemmarna släpptes mot borgen den 20 oktober. NLC:s ordförande Adams Oshiomhole beskrev det som "försenad rättvisa", medan projektet för grundlagsenliga rättigheter kallade det senkommet. När strejken avbrutits höll president Obasanjo ett tal till nationen och fördömde kraftigt NLC-ledarna som anklagades för att ha försökt bilda en parallellregering.

NLC-ledare bevakade av säkerhetspolisen

I november hävdades att regeringen skulle ha satt säkerhetspolisen att bevaka NLC:s ordförande Adams Oshiomhole inför det Brittiska samväldets statschefsmöte i december. Bevakningen sades ha skärpts efter rapporter om att de fackliga organisationerna tänkte informera det internationella samfundet om de stora problemen man drabbats av i Nigeria som en följd av regeringens avregleringspolitik.

NLC-ledare hotad till livet

Samtidigt meddelade Adams Oshiomhole att han fått information om att medlemmar av säkerhetspolisen försökte döda honom. Regeringen förnekade det.

30 fackföreningsmedlemmar gripna och misshandlade av polis

30 medlemmar av National Union of Shop and Distributive Employees (NUSDE), bland dem ordföranden Bright Anokwuru och generalsekretären Sule Babatunde, greps kl. 11 på morgonen den 19 december, under en demonstration vid Mikado Nigeria Limited Generator Company i Lagos. Gripandena gjordes när arbetarna fredligt protesterade mot företagets vägran att låta dem gå med i facket. Just när Bright Anokwuru började tala till arbetarna anlände en 200 man stark polisstyrka och började skjuta skarpt och kasta tårgas.

Polisen greps sedan männen och misshandlade dem med gevärskolvar, batonger och hästpiskor och släpade dem längs marken innan de kastades in i polisbilarna. Några av de gripna blödde kraftigt efter misshandeln. De hölls sedan kvar hos polisen men släpptes så småningom, även om några väntades bli ställda inför domstol.

RWANDA

Folkmängd: 8,4 milj.

Huvudstad: Kigali

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Rwanda försöker fortfarande lägga det förgångna bakom sig. Även om respekten för fackliga rättigheter är dålig, meddelar centralorganisationen CESTRAR att en konstruktiv dialog inletts. Det återstår att se hur väl 2002 års arbetsmarknadslagstiftning kommer att tillämpas, och om arbetsgivarna kommer att uppträda bättre mot fackföreningarna.

LAGSTIFTNINGEN

Arbetare har rätt att bilda fackföreningar och medlemskapet är frivilligt och öppet för alla löntagare, inklusive anställda i offentlig sektor. Enligt den nya arbetsmarknadslagstiftningen, som utformades med tekniskt stöd från ILO och infördes år 2002, har nu också lantarbetare rätt att organisera sig. Den nya lagstiftningen tillåter också att utländska löntagare kan väljas till fackliga uppdrag om de bott i landet i minst fem år, och om de inte utgör mer än en tredjedel av organisationens förtroendevalda.

Fackliga organisationer måste registreras hos Justitieministeriet för att bli erkända, men det är en ren formalitet.

Rätten till kollektiva förhandlingar är erkänd.

Strejkrätt finns, men alla statsanställda är förbjudna att delta i strejker.

Statstjänstemän

2002 års arbetsmarknadslagstiftning utesluter uttryckligen statstjänstemän från föreningsrätten. Lag 22 från år 2002, med allmänna villkor för statstjänare innehåller emellertid ingen särskild reglering i detta avseende, vilket innebär att den rättsliga situationen är oklar. Lagen förbjuder statstjänstemän att offentligt uttrycka sina politiska, filosofiska eller fackliga uppfattningar och centralorganisationen CESTRAR har påpekat att det är detsamma som organisationsförbud.

Strejkrätt

Arbetsmarknadslagstiftningen begränsar strejkrätten i oundgängliga samhällstjänster. Arbetsmarknadsministern avgör vilka tjänster som omfattas. ILO har bevis för att definitionen överensstämmer med konvention 87.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Social dialog inför

Rwanda håller fortfarande på att återhämta sig efter 1994 års folk mord. Hittills har respekten för fackliga rättigheter varit dålig. Myndigheterna

har tidigare blandat sig i fackliga angelägenheter och arbetsgivarna har varit fientliga till fackföreningar, dock utan att i större omfattning förfölja dem.

Saker ting kan emellertid vara på väg att förändras. CESTRAR:s generalsekreterare säger att organisationen samarbetat med regeringen för att bidra till att sparka igång ekonomin. CESTRAR meddelade också att man deltog i konstruktiv dialog med Arbetsmarknadsministern och den 1 augusti lanserades ett program för social dialog för att skapa ett nationellt arbetsmarknadsråd.

Fortfarande finns inga arbetsdomstolar.

SENEGAL

Folkmängd: 10,1 milj.

Huvudstad: Dakar

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om föreningsfrihet och strejkrätt är erkända, finns många begränsningar kvar. Regeringen har fortfarande makt att registrera eller upplösa fackliga organisationer. Strejkande cementarbetare blev avskedade.

LAGSTIFTNINGEN

Regeringsgodkännande nödvändigt

Arbetsmarknadslagarna ger arbetare rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar, och anställda inom samma eller likartad verksamhet eller yrke får bilda fackföreningar. Begränsningar finns emellertid också. En fackförening blir inte laglig utan godkännande från Inrikesministeriet och offentliga myndigheter har omfattande befogenheter att upplösa fackföreningar genom förvaltningsbeslut.

Begränsad strejkrätt, i synnerhet i statsförvaltningen

Också här är strejkrätten erkänd men begränsad. Fackliga organisationer inom den privata sektorn måste varsla om strejk tre dagar i förväg och statsanställdas organisationer måste varsla minst en månad innan. Myndigheterna har också breda befogenheter att tvångsinkalla arbetare från privata företag och offentlig verksamhet samt institutioner till skydd för personers och varors säkerhet, för upprätthållande av allmän ordning, fortsatt offentlig service eller för att tillgodose landets grundläggande behov. Definitionen är bred och inbjuder till missbruk. Lagen föreskriver också att inga arbetsplatser, eller deras omedelbara omgivning får ockuperas under en strejk.

Den nya författningen ett bakslag

Den nya författning som antogs den 22 januari 2001 undergräver i hög grad strejkrätten eftersom den föreskriver att strejker inte får inkräkta på rätten till arbete eller hota företag.

Rätten till kollektiva förhandlingar erkänns.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arbetsmarknadslagarna utestänger majoriteten

Majoriteten av löntagarna är uteslutna från tillämpningen av arbetsmarknadslagstiftningen eftersom de finns inom jordbruket eller i informell verksamhet, som inte omfattas av den.

Under år 2002 försökte anhängare till president Abdoulaye Wade försvaga landets centralorganisation, Confédération Nationale des Travailleurs du Sénégal (CNTS), genom att uppmuntra splittring och hjälpa till att skapa organisationen Force du Changement (CNTS-FC).

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Fem CNTS-FC-ledare befanns skyldiga till mordet på en CNTS-ledare år 2002. Cheikh Diop, Doudou Fall Niang, Dame Lô, Fallou Samb och Matar Sèye hade år 2002 åtalats för mordet på CNTS-medlemmen Moussa Aw och för att ha skadat fyra andra allvarligt. Dödsfallet och skadorna inträffade efter det att ca. 50 personer angripit organisationens huvudkontor i Dakar i mars 2002, och satte eld på det. Genom en rättslig åtgärd som aldrig tidigare förekommit omprövade domstolen de fem männens ärende i september. De frikändes från mord, men befanns skyldiga till det mindre brottet att ha organiserat ett olagligt möte. De läpptes fria den 21 oktober och hade då redan suttit av 18 månader av sina straff. Tre andra CNTS-FC-medlemmar, Bocar Ly, Youssou Niang och Saliou Mbaye, friades från alla anklagelser. El Hajd LO, Dame Lôs brorson, dömdes i sin frånvaro till livstids straffarbete för att ha kört bilen som angriparna kom till CNTS huvudkontor i.

Strejkande avskedade

Löntagare som hade strejkat på SOCOCIM:s cementfabrik blev lockoutade och hotade med sparken den 13 november. Arbetare på företaget hade genomfört en partiell strejk och en rad demonstrationer i protest mot att ledningen hyrde in tillfälliganställd personal. När arbetarna kom till fabriken på morgonen den 13 november, upptäckte de att chefen väntade vid fabriksportarna för att sälla ut dem som varit ansvariga för protesterna. De hotades sedan med sparken.

Strejken slutade den 1 december, sedan arbetarna träffat Kader Sow, medlem av president Abdoulaye Wades regering. Kort därefter godkände

emellertid arbetsinspektören att strejkorganisationerna avskedades och beslutet bekräftades av Arbetsmarknadsministern. Arbetarna överklagade beslutet och väntade på Statsrådets avgörande.

SUDAN

Folkmängd: 33,6 milj.

Huvudstad: Khartoum

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Inga förbättringar har skett. Lagstiftningen i Sudan tillåter ingen reell facklig verksamhet och ingen organisation utanför den statskontrollerade SWTUF tolereras. Brott mot arbetslivsdekret kan straffas med döden.

LAGSTIFTNINGEN

Bakgrund

Efter statskuppen år 1989 upplöstes demokratiska fackföreningar och de flesta ledarna blev antingen sparkade eller gripna. 1992 års fackföreningslag införde fackligt monopol under regeringens kontroll. Sedan dess har strejker varit förbjudna och det förekommer praktiskt taget inga förhandlingar om kollektivavtal. När en tvist uppstår kan Arbetsmarknadsministern hänskjuta frågan till obligatorisk skiljedom. Lönerna fastställs av en myndighet som tillsatts och kontrolleras av regeringen.

Ny arbetsmarknadslagstiftning

Den nya arbetsmarknadslagstiftningen trädde i kraft i december år 2000. Fortfarande finns ingen facklig frihet och lagarna stärker regeringens kontroll över befintliga organisationer. Den legitima centralorganisationen Sudan Workers' Trade Union Federation SW(L)TUF, som verkar i exil i Kairo, har lämnat följande lista över lagens viktigaste kränkningar av fackliga rättigheter:

- * Regeringen bestämmer fackföreningarnas verksamhetsområde, organisationsstruktur och samverkan med andra – områden där organisationerna bör ha självbestämmanderätt;
- * Artikel 5.5 säger att fackföreningarnas mål omfattar "samarbete med regeringsorgan och krafter i samhället för att främja nationellt oberoende och säkerhet och regeringens internationella relationer". En organisation som bryter mot detta förlorar sin registrering och blir olaglig, enligt artikel 31a.
- * Artikel 12 säger att fackföreningarna skall ha femåriga mandatperioder. Punkt två i samma artikel säger att "centralorganisationen bestämmer, i samråd med registermyndigheten, när en facklig organisations mandatperiod börjar och slutar, i enlighet med en förordning som utfärdas av registermyndigheten." Detta är ytterligare en fråga som organisationerna själva skall avgöra.
- * Enligt artikel 18 kontrolleras fackliga medel av riksrevisionen.
- * Artikel 22 säger att beslut om att en facklig ledare skall vara ledig på heltid från sitt ordinarie arbete för att sköta fackliga uppgifter på heltid "skall fattas av registermyndigheten".
- * Artikel 27 föreskriver att chefen för registermyndigheten skall utses av landets president, på rekommendation av Justitieministern.
- * Artiklar som rör registerchefens makt och myndighet är avsiktligt oklara. Artikel 32a säger att "Chefen för registermyndigheten kan upphäva fackliga val om han är övertygad om att de har brister. I så fall har han befogenhet att besluta om nya val."
- * Straff för brott mot fackföreningslagen finns inte specificerade. I stället antyds att sex månaders fängelse och/eller böter skall tillämpas i alla fall.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Förhållandena i Sudan ger anledning till stor oro. Människor som kämpar för mänskliga rättigheter, bland dem fackligt aktiva och i synnerhet journalister, har råkat ut för förföljelser, hotelser, godtyckliga gripanden, häktning och tortyr. Säkerhetspolisen agerar vanligen ostraffat; när de undersöker ett fall har de rätt att gripa och hålla kvar misstänkta personer och tortera dem. Fackligt aktiva som inte stödjer regeringens politik lever i konstant skräck. Det nuvarande krigstillståndet mellan regeringen och folket i södra delen av landet manipuleras också av regeringen för att hålla tillbaka löntagarnas grundläggande rättigheter.

Regeringen har aldrig godkänt någon strejk, vilket innebär att alla strejker som äger rum är olagliga. I de flesta fall avskedas löntagare som försöker strejka.

Regeringen har infört hårda straff, till och med dödsstraff, för brott om arbetslivsdekret.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Kraftig statlig censur och den allmänna känslan av osäkerhet bland löntagarna gör det svårt att få ut information om gripanden och kränkningar av deras rättigheter till utlandet. De fall som redovisas nedan är därför bara en liten del av vad som hänt i landet.

Fackliga ledare häktade

Mahjoub al-Jubair hölls häktad i tre veckor, och Haydair Zain al-Abdin i en vecka. Båda var tidigare ledare för den regeringskontrollerade organisationen SWTUF, och arbetade inom den nationella demokratiska alliansen (NDA).

Facklig ledare gripen

Den 3 juli greps Min-Allah Eissa, en facklig ledare som undertecknat Khartoumdeklarationen, tillsammans med en annan av undertecknarna, Mohammed Alhafiz, som är advokat och vice ordförande för Sudans grupp för mänskliga rättigheter. Båda fördes till de nationella säkerhetsstyrkornas högkvarter i Khartoum, som de sedan beordrades anmäla sig hos varje dag.

Khartoumdeklarationen skrevs av politiskt aktiva till stöd för Kairodeklarationen som undertecknades i maj till stöd för fredsprocessen. Polisen skingrade en presskonferens den 2 juli då Khartoumdeklarationen skulle undertecknas. Organisatörerna bytte då lokal för presskonferensen, och både Min-Allah Eissa och Mohammed Alhafiz fanns bland undertecknarna.

Den 15 juli fick Min-Allah Eissa och Mohamed Alhafiz besked om att de inte längre behövde anmäla sig hos de nationella säkerhetsstyrkorna.

SWAZILAND

Folkmängd: 1 miljon.

Huvudstad: Mbabane

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen blir alltmer auktoritär och har en repressiv arbetsmarknadslagstiftning. Regeringen hindrade Jan Sithole, SFTU:s generalsekreterare, från att delta i ILO-konferensen. En annan fackföreningsmedlem dödades under en demonstration för demokrati.

LAGSTIFTNINGEN

Fortsatt undantagstillstånd

Undantagstillståndet, som infördes år 1973, fortsatte att gälla. Politiska partier är bannlysta och de grundlagsenliga friheterna upphävda.

Många restriktioner i lagen

Den nya arbetsmarknadslagen från år 2000 skulle innebära en anpassning till internationella normer, men i verkligheten fanns fortfarande flera gamla begränsningar från 1996 års lag kvar. Lagen antogs efter hot om att landet skulle förlora handelsprivilegier, i synnerhet att det skulle undantas från USA:s allmänna system för handelspreferenser. Enligt den nya lagen kan löntagare bilda fackliga organisationer, själva besluta om organisationernas stadgar och förhandla om anställnings- och arbetsvillkor.

Lagen innehåller trots det fortfarande många avsteg från ILO-konventionerna:

- * Anställda i kriminalvården har inte organisationsrätt.
- * Formerna för att utlysa strejk är krångliga och tidsödande. När man utlyser en strejk får den inte sättas i verket förrän 70 dagar senare, vilket gör det praktiskt taget omöjligt att genomföra lagliga strejker.
- * Formerna för omröstning om strejkåtgärder är alldeles för krångliga och tidsödande.
- * En fackförening kan dömas att betala skadestånd för skador som uppstått under en strejk.
- * Det saknas effektivt skydd mot arbetsgivaringripande i facklig verksamhet.
- * En fackförening måste representera minst 50 procent av de anställda på arbetsplatsen om den skall bli erkänd. I annat fall är erkännandet beroende av arbetsgivarens goda vilja.

Repressivt dekret

I juni 2001 utfärdade regeringen Dekret nr 2, en repressiv lag som återinförde förbudet mot borgen för vissa brott, bland annat brott mot den allmänna ordningen. Dekretet skulle ha stärkt regeringens makt att utöva förtryck även på andra områden, men efter omfattande protester ersattes det en månad senare av Dekret nr 3, där de flesta bestämmelserna upphävdes. Förbudet mot borgen för vissa brott bibehölls emellertid, något man fruktar kommer att användas mot fackligt beslutade gemensamma åtgärder. Under år 2002 blev Dekret nr 3 ogiltigförklarat av en appellationsdomstol men premiärminister Sibusiso Dlamini meddelade i ett officiellt uttalande att Kung Mswati III:s regering inte hade någon som helst avsikt att åtyda domstolens beslut. Premiärministern instruerade dessutom alla rättsliga myndigheter att bortse från domstolens beslut.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Försök att misskreditera facklig ledare

De fackliga organisationerna, och i synnerhet centralorganisationen Swaziland Federation of Trade Unions (SFTU) utsätts för hårda regeringsattacker. SFTU:s generalsekreterare, Jan Sithole, har blivit regimens mest hatade person och myndigheterna har organiserat en förtalskampanj mot honom och anklagade honom för förskingring. Han har frikänts från alla anklagelser.

Jan Sithole har kastats i fängelse flera gånger under senare år, och han och hans familj har hotats till livet. Under år 2001 blev han och fem andra fackföreningsledare åtalade för domstolstrots och en rättegång inleddes med anledning av att man fortsatte en arbetsnedläggelse som förbjöds av myndigheterna. Målet avvisades, men förföljelsen av Jan Sithole fortsätter.

Skolledare nekas föreningsfrihet

År 2001 meddelade myndigheterna skolledarna att de inte fick ansluta sig till Swaziland National Union of Teachers.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I augusti genomfördes en tre dagar lång protest för demokrati av Swazilands fackliga organisationer. Protesterna slogs ner med kraftigt våld av polisen som använde tårgas och gummikulor. En fackföreningsmedlem dödades. Strejkerna hade utlysts för att sammanfalla med det tre dagar långa toppmötet om hållbar utveckling, som samlade regeringar, företagare och det civila samhället.

Facklig ledare hindrad från att delta i ILO-konferensen

I juni hindrade regeringen Jan Sithole, SFTU:s generalsekreterare, från att delta i ILO-konferensen i Genève, som löntagardelegat. Först vägrade myndigheterna ge honom en biljett, och sedan ifrågasatte regeringsmedlemmar officiellt anledningen till hans deltagande, eftersom han alltid kritiserade regeringen. Jan Sithole blev också tvungen att överlämna sitt pass för att få visum till Schweiz, vilket gjorde det omöjligt för honom att lämna landet. Regeringen sade att det inte fanns någon anledning att skicka en delegation från Swaziland till ILO-konferensen, och den 16 juni meddelade man att ingen delegation skulle åka till Genève.

SYDAFRIKA

Folkmängd: 45,8 milj.

Huvudstad: Pretoria

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om fackliga rättigheter är garanterade i lag, och har befästs genom ändringar av arbetsmarknadslagstiftningen, hände det vid flera tillfällen att arbetsgivare rekryterade ersättningspersonal och använde polis för att gripa strejkande. Ny lagstiftning kan komma att skada migrerande gruvarbetare.

LAGSTIFTNINGEN

Arbetsmarknadslagen (Labour Relations Act, LRA) från 1995 erkänner de viktigaste fackliga rättigheterna. Lagen gäller både offentlig och privat sektor, ger anställda rätt att bilda fackföreningar och skyddar dem mot ogrundade avskedanden. Arbetsgivare kan emellertid avskeda arbetare om "driften så kräver". Alla anställda, även offentliganställda, har strejkrätt, under förutsättning att de inte arbetar med oumbärlig samhällsservice eller i säkerhetsstyrkorna. Strejkrätten urholkas emellertid av att lagen tillåter arbetsgivare att anlita ersättningsarbetare under en strejk.

LRA ger rätt till kollektiva förhandlingar och organisering, t.ex. fackligt tillträde till arbetsplatser, samt rätt att ta in medlemsavgifter genom löneavdrag.

Stegvisa ändringar

I mars 2002 ändrades LRA så att fackliga organisationer kan gå till domstol i händelse av åtgärder som strider mot rättvisan, och antingen strejka eller få avskedanden prövade i domstol. Arbetsgivarna måste bevisa att information de vägrar låta facken få del av är oviktig. Personalnedskärningar måste varslas 30 dagar i förväg när det gäller personal som varit anställd i mer än ett år. Ingen sådan personal får avskedas innan föreskriven tid för prövning av annan meningsfull sysselsättning löpt ut.

Ändringarna förstärker formerna för kollektiva förhandlingar för att uppmuntra medverkan från småföretag i förhandlingsråd och utvidgar råden till att också omfatta anställda i informell sektor och i hemmen, samt ger dem ökad makt att hävda kollektivavtal.

Alla kontrakt eller kollektivavtal kommer dessutom att vara bindande för nya arbetsgivare när företag överläts, och alla avskedanden som sker i samband med överlåtelse eller företags bristande betalningsförmåga skall automatiskt anses felaktiga.

Medlings- och skiljedomskommissionens (Commission of Conciliation, Mediation and Arbitration, CCMA) arbetsformer kommer att förenklas och snabbas på.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Organisering på jordbruk förhindras

Fackliga rättigheter respekteras inte alltid i praktiken. Arbetsgivare inom jordbruket är särskilt fientliga mot fackliga organisationer och rekryteringsarbetet försvaras av att organisatörer betraktas som inkräktare på privat område. Anställda som försöker bilda fackföreningar drabbas av hotelser, våld och avskedanden.

Antifacklig textilindustri

Bekädnads- och textilarbetsförförbundet Southern African Clothing and Textile Workers' Union (SACTWU, anslutet till centralorganisationen COSATU) meddelade att ägare till taiwanesiska textilfabriker i KwaZulu-Natal utan vidare avskedar anställda som vågar ansluta sig till facket. De anställda har blivit så rädda för att förlora jobben att de inte vill att facket ska ta upp deras problem trots svårlöner och förskräckliga arbetsvillkor. Under år 2001 hotade 20 fabriksägare i Newcastle att överge upp till 8000 anställda och flytta till Lesotho, sedan de beordrats betala minimilön och undanröja farliga arbetsförhållanden. Vissa av fabriker har nu flyttat till Lesotho.

Lagarna upprätthålls knappast

Metallarbetareförbundet, National Union of Metalworkers South Africa (NUMSA) rapporterade att fabriker i östra och norra Kapprovinserna struntar i arbetsmarknadslagarna. Arbetsmarknadsministeriets kontor i East Cape har anklagat de flesta fabriksägarna i staten för att ha åsidosatt lagen om grundläggande anställningsvillkor (Basic Conditions of Employment Act) och sade att särskilt småföretag bortser från lagstiftningen och diskriminerar fackföreningsmedlemmar. Än en gång hotade antifackliga arbetsgivare de anställda så att de vägrade låta facket försvara deras rättigheter. Många anställda var inte medvetna om sina rättigheter i arbetslivet och det finns dessutom alldeles för få arbetsinspektörer (fem för 300 fabriker) som kan se till att lagarna efterlevs.

Kollektiva förhandlingar svaga i offentlig sektor

Omstrukturerings och privatiseringar i den offentliga sektorn har avslöjat hur svag den kollektiva förhandlingsprocessen i den sektorn är. Även om de fackliga organisationerna har konsulterats, behöver regeringen inte deras samtycke för att genomföra ett beslut.

Arbetskyddsnormer åsidosätts

Det har rapporterats att fackliga skyddsombud vägras tillträde till fabriker. I augusti utestängdes en grupp från Sydafrikas kommunalarbetareförbund från Beaconsfields reningsverk i Kimberly när man kom för att inspektera förhållandena. Man hade fått information om att de anställda tvingades arbeta med slaskvatten upp till knäna, utan handskar, masker eller ordentliga overaller.

Fler förbund för enbart vita

Ökningen av fackliga organisationer endast för vita har orsakat bekymmer under året. De använder lagstiftningen för att bekämpa positiv särbehandling. Gruvarbetareförbundet, som samarbetade med regeringen under apartheidtiden, har ändrat sitt namn till Solidarity. Nyligen bekämpade man framgångsrikt försäljningen av det offentligägda telebolaget, Telkom, som man hävdade gynnade svarta företag på ett orättvist sätt. COSATU har beskrivit Solidarity som en "vit lobbygrupp".

Ny arbetsmarknadslagstiftning främjar goda relationer

Landets nya arbetsmarknadslagstiftning, som hjälpt till att undvika många konflikter, har lett till att antalet strejker minskat under året, från 1,25 miljoner förlorade arbetsdagar år 2002, till 945 000 år 2003. Lönekonflikter har ersatts av fleråriga löneavtal.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Strejkande lantarbetare sparkade

I april avskedades 2 400 strejkande på ZZ2:s tomatodling i Mooketsi därför att strejken var "olaglig". Konflikten började när företaget började göra orimliga avdrag för hyra och skolor, för att undkomma den nya lagstadgade minimilönen. Lagstiftningen föreskriver en minimilön på 650 rand, men många anställda på ZZ2 fick bara ca 420 rand. Enligt lag har arbetsgivare rätt att dra av 20 procent för logi och skola, men ZZ2 drog av så mycket som 40 procent.

Företaget avskedade de anställda för att de strejkat olagligt, men dessa hävdade att de bara protesterat hos företagschefen över de olagliga avdragen.

ZZ2 är en av världens största tomatodlingar och hyllades en gång i tiden i en populär sång som "lyckans plats". Det här är emellertid inte första gången som ZZ2 varit ute i blåsväder. De anställda hävdade att företaget hade en "ovanlig inställning" till utbetalning av löner, och hellre betalade ackordslön än daglön, och år 2000 anklagades det för att de bostäder som tillhandahölls var alltför dåliga.

2 000 anställda sökte sina jobb på nytt den 20 oktober, sedan South African Agricultural Plantation and Allied Workers Union (SAAPWU) framgångsrikt överklagat fallet hos Arbetsdomstolen. SAAPWU och chefen för anläggningen nådde sedan en uppgörelse utanför domstolen.

Ersättningsarbetare används för strejkbryteri

I juni började stålföretaget ISCOR hyra in ersättningsarbetare för att undergräva NUMSA-medlemmarnas strejk, som genomfördes för att få ut inestående löner och för en omprövning av lönetarifferna. Strejken började i slutet av maj, och när den gick in på sin andra vecka, den 10 juni, började företaget anställa 1 500 ersättningsarbetare.

NUMSA sade att de nyanställda motbevisade företagets påståenden om att företaget fungerade smidigt, och att strejken inte påverkat produktionen. De sade också att strejkbrytarna bara skulle öka spänningarna och förvärra konflikten.

Strejkande flygplatsarbetare gripna

36 personer, anställda av Airports Company South Africa (ACSA) greps i november för att ha demonstrerat på Kapstadens internationella flygplats, vilket påstods strida mot lagen om särskilt viktiga nationella platser (National Key Points Act), som införts under apartheidregimen för att skydda viktiga anläggningar. Demonstrationen genomfördes som en del av de anställdas strejk i en lönekonflikt. ACSA-arbetarna, som tillhörde South African Transport and Allied Workers Union (SATAWU), hade vidtagit alla föreskrivna åtgärder och varslat om strejken 48 timmar i förväg. Så snart de inledde strejken, kallade företaget in polisen för att gripa de 36 arbetarna. Bland dem fanns två gravida kvinnor och den ena svimmade under tumultet.

TANZANIA

Folkmängd: 37 milj.

Huvudstad: Dodoma

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen föreslår att nya fackliga lagar skall införas, som begränsar de fackliga rättigheterna ytterligare.

LAGSTIFTNINGEN

Fackföreningslagen, Trade Unions Act, som trädde i kraft den 1 juli 2000, ger löntagare rätt att bilda fackföreningar.

Kraftiga begränsningar

Lagen innehåller flera begränsningar av de fackliga rättigheterna. Där det finns mer än en organisation på ett företag har regeringen makt att avregistrera den mindre av dem. Regeringen kan också avstänga en organisation om man anser att den bryter mot lagen eller sina egna stadgar eller hotar den allmänna säkerheten eller ordningen. Regeringen kan likaså upphäva medlemskap i en internationell facklig organisation om det inte i förväg godkänts av regeringen, eller när regeringen anser att den internationella organisationen arbetar med andra problem än de som gäller relationerna mellan arbetsgivare och anställda.

Regeringen bestämmer också mandattiden för fackligt förtroendevalda. Underlåtenhet att följa sådana beslut straffas med böter och fängelse. Ingen facklig organisation får ha mer än en heltidsanställd ledare. Alla övriga måste arbeta heltid i företaget eller branschen som de blivit valda i. Medlemmar av de väpnade styrkorna, polisen och fängelsepersonal får inte organisera sig fackligt.

Lagförslag för att begränsa fackliga rättigheter

Utkasten till lagarna om sysselsättning och relationerna på arbetsmarknaden, arbetslivsinstitutioner och offentliga tjänster (förhandlingsformer), som kommer att läggas fram för parlamentet, begränsar de fackliga rättigheterna ännu mer. Lagen om offentliga tjänster föreskriver att statsanställda (utöver militär, polis och fängelsepersonal) inte får organisera sig fackligt. Dessutom höjs det minsta antal medlemmar som erfordras för facklig registrering till 30, från tidigare 20.

Strejkrätt och förhandlingsrätt urholkas

Anställda kan bara gå i strejk sedan de följt komplicerade och tidsödande medlings- och förlikningsprocedurer, vilket betyder att en tvist kan pågå i månader utan lösning. Lagen skyddar inte deltagare i lagliga strejker från vedergällning.

Rätten till kollektiva förhandlingar erkänns i lag. Kollektivavtal måste lämnas in till arbetsdomstolen för godkännande. Om de inte stämmer med regeringens ekonomiska politik kan myndigheten vägra registrera dem. I offentlig sektor förekommer inga förhandlingar om kollektivavtal. Såväl de fackliga organisationerna som regeringen lämnar in förslag, och myndigheterna gör rekommendationer utifrån dem. Beslut fattas av parlamentet.

Lagförslag med både bra och dåliga regler för kollektiva förhandlingar

Utkastet till lagen om sysselsättning och förhållandena på arbetsmarknaden kommer att upphäva några av begränsningarna av strejkrätten, exempelvis kravet på 2/3 majoritet vid röstning om strejk, och de tidigare hårda straffen för deltagande i olaglig strejk. Å andra sidan gäller den nu också meteorologiska tjänster som betecknas som oumbärliga, vilket betyder att inga strejker är tillåtna där.

Utkastet till lagen om offentliga tjänster (förhandlingsformerna) förbjuder strejker bland personal på högre tjänster (staff grade officers), bland vilka skolledarna ingår. Förslaget föreskriver också ett system som tillåter myndigheterna att kräva obligatorisk medling om de så vill, när arbetsvillkor skall avgöras för statstjänstemän. I praktiken betyder det strej克福bud.

Zanzibar och Pemba

Regeringen i Zanzibar tillämpar särskild lagstiftning för öarna Zanzibar och Pemba. Lagstiftningen gäller enbart privat sektor och skyddar inte arbetarna mot antifacklig diskriminering.

Skärpta restriktioner i Zanzibar

Begränsningarna av de fackliga rättigheterna i Zanzibar är mycket strängare än i övriga landet, enligt 2001 års lag om fackliga organisationer. För registrering av en fackförening krävs minst 50 medlemmar, och registratören har betydande befogenheter att hålla registreringen inne, om han/hon exempelvis inte godkänner organisationens stadgar. Lagen säger också att fackligt förtroendevalda måste besitta tillräckligt hög läskunnighet.

Slutligen kan domstol ingripa i fackliga angelägenheter genom att utse registratören till ansvarig för avveckling av en fackförening.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Privatisering – utan hänsyn till arbetarnas rättigheter

Tanzaniska fackliga ledare kritiserade bristen på insyn i regeringens privatiseringsarbete och bristen på överläggningar med facken. Privatiseringsprogrammet började genomföras år 1990, och antalet statsanställda har skurits ner från 355 000 år 1992 till 170 000 i dag. Avsaknaden av facklig medverkan i processen har inneburit att ingen hänsyn tagits till löntagarnas rättigheter. Anställda i privatiserade industrier nekas för-

eningsfrihet och rätt att förhandla om kollektivavtal och har därför lång arbetstid, obligatorisk tjänstgöring i nattskift, inget anställningsskydd, låga löner och påtvingad övertid.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bank vägrade erkänna fackförbund

I juli vägrade National Bank of Commerce (NBC) erkänna Tanzanian Union of Industrial and Commercial Workers (TUICO) som representant för de NBC-anställda. När den frivilliga överenskommelsen mellan banken och dess anställda löpte ut den 31 december 2002, bad NBC:s personal att TUICO skulle företräda dem.

Ett möte utlystes mellan anställda och ledningen den 16 juli, för förhandlingar om ett nytt frivilligt avtal och om representation genom TUICO, men ledningen kom aldrig dit. Den har offentligt förklarat att bara NBC:s filialer och deras representanter får förhandla om ett nytt frivilligt avtal.

TCHAD

Folkmängd: 8,6 milj.

Huvudstad: N'Djamena

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Regeringen har fortfarande inte återkallat lagstiftning som ger den vida befogenheter att ingripa i fackliga angelägenheter.

Marknadsförsäljare trakasserades återigen för att ha bildat en fackförening.

LAGSTIFTNINGEN

Stora befogenheter att ingripa

Rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer är inskriven i författningen och gäller alla anställda, utom dem som tillhör de väpnade styrkorna. Fackföreningar måste dock godkännas av Inrikesministeriet som enligt en förordning från 1962 också har omfattande befogenheter att blanda sig i fackliga angelägenheter. Bokföring och verifikationer för fackliga organisationers ekonomiska transaktioner måste lämnas in till arbetsinspektören när denne kräver det.

Begränsad strejkrätt i offentlig sektor

Författningen erkänner strejkrätten, även om den i offentlig sektor begränsas av ett dekret från 1994, som kräver att ett minimum av service skall upprätthållas.

Ingrepp tillåtna

Arbetsmarknadslagarna erkänner uttryckligen rätten till kollektiva förhandlingar, men tillåter vissa ingrepp från regeringens sida. Lagarna skyddar organisationerna mot diskriminering men det finns inga föreskrivna mekanismer för konfliktlösning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Potentiellt restriktiv lagstiftning tillämpas inte i praktiken

Regeringen hävdar att förordningen från 1962 inte längre tillämpas på de fackliga organisationerna och det bekräftas av dem. Regeringen säger också att 1994 års dekret, som begränsar strejkrätten i offentlig sektor, aldrig tillämpats i praktiken, men tar god tid på sig för att återkalla dessa lagar.

Det har förekommit motstånd mot facklig organisering, särskilt bland myndigheter som reglerar torghandel, och regeringen har inte alltid respekterat avtal som man slutit, som t.ex. lönehöjningen för offentliganställda år 2002.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Trakasserad för fackligt medlemskap

I januari började myndigheterna som reglerar torghandeln att trakassera fiskhandlare på Dembes marknad därför att de gått med i facket utan att först ha meddelat myndigheterna. Man hotade kasta ut dem från torghandeln.

Trakasserad när de bildade fackförening

Den 28 januari bröt polisen upp ett möte som anställda vid det statliga vatten- och elverket STEE (Société Tchadienne d'Eau et d'Electricité), som höll på att organisera ett allmänt möte för att bilda en fackförening. Polisen sade att löntagarna inte hade fått tillstånd för mötet.

TOGO

Folkmängd: 4,9 milj.

Huvudstad: Lomé

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182.

Allvarliga svagheter finns kvar i Togos arbetsmarknadslagstiftning och i upprätthållandet av de rättigheter som erkänns.

LAGSTIFTNINGEN

Svaga lagar

Löntagarna har rätt att tillhöra fackliga organisationer och strejkrätt; detta gäller dock inte anställda i säkerhetstjänsten, brandmän eller polis. Offentliganställda inom vården får organisera sig men inte strejka. Det finns inget skydd för anställda mot repressalier från arbetsgivarna. 1974 års arbetsmarknadslagstiftning hindrar utläningar från att vara fackliga ledare.

Rätten att förhandla kollektivt finns på papperet, men är begränsad till ett enda landsomfattande avtal som måste förhandlas och slutas mellan regeringsföreträdare, fackliga organisationer och arbetsgivarna. Avtalet anger nationella lönenivåer för alla anställda i den formella ekonomin.

Antifacklig diskriminering är förbjuden.

Frizoner

Lagen medger undantag från vissa av bestämmelserna i arbetsmarknadslagarna för företag som har frizonsstatus, särskilt i fråga om anställning och avsked. Anställda i frizonsföretag har inte samma skydd mot antifacklig diskriminering som andra löntagare.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken urholkas kollektiva förhandlingar av den ekonomiska situationen. Offentliganställda får vänta i månader på löner och pensioner.

Arbetsmarknadsministeriet vidtar inga åtgärder för att upprätthålla förbudet mot antifacklig diskriminering. Situationen försvåras av det politiska läget, eftersom myndigheterna sällan tolererar avvikande meningar.

Inställningen till fackföreningar är negativ också i frizonerna. I praktiken kan inga fackliga organisationer etablera sig där och de anställda hindras därmed från att utöva sin föreningsfrihet.

TUNISIEN

Folkmängd: 9,8 milj.

Huvudstad: Tunis

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen slog ner advokaternas protester och trakasserade advokatsamfundets och fackföreningens medlemmar.

LAGSTIFTNINGEN

Arbetsmarknadslagarna ger löntagare rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar. En fackförening kan bara upplösas efter domstolsbeslut.

Strejkrätten hotas

Rätten att strejka erkänns i lag, men strejker inom oundgänglig samhällsservice är förbjudna. Sådan service definieras som "tjänster som, om de avbryts, skulle medföra fara för hela eller delar av befolkningens liv, trygghet och hälsa". Listan över oundgänglig service skulle anges i ett dekret men det har aldrig skett, vilket innebär att bestämmelsen kan missbrukas.

Kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandling erkänns i lag. Löner och arbetsvillkor bestäms vart tredje år i förhandlingar mellan centralorganisationen UGTT, dess medlemsorganisationer och arbetsgivarna, sedan allmänna riktlinjer fastställts i nationella samråd mellan de tre parterna på arbetsmarknaden.

Lagen förbjuder antifacklig diskriminering.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Den privata sektorn är fackföreningsfientlig

UGTT har uttryckt oro över vissa privata arbetsgivares antifackliga metoder, i synnerhet där det förekommer avskedanden av fackligt aktiva och användning av tillfälliga arbetare för att undvika organisering. Inom vissa områden, som t.ex. textil, byggnadsindustri och hotellbranschen, är största delen av arbetskraften anställd på korttidskontrakt och det är svårare att tillämpa lagstiftning som skyddar anställda när det gäller dem, än när det gäller fastanställd arbetskraft.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

En stor del av årets första månader kännetecknades av demonstrationer mot kriget i Irak, som utlysts av Sfax Regional Workers Union (URTS). Demonstrationerna slog med våld ner av polisen. Sjutton personer hamnade på sjukhus som en följd av det.

Advokaters demonstration förbjuden

Polisen hindrade en demonstration som advokaterna skulle hålla den 21 april. Demonstrationen utanför de nationella domstolarna hade sammankallats i protest mot advokaternas tjänstgöringsvillkor. Polisen reagerade genom att omringa domstolarna.

När polisen gjorde det, misshandlade de också Omar Mestiri, generalsekretare för det nationella frihetsrådet i Tunisien (CNLT), och flera andra.

I mars, 2002, hade det tunisiska advokatsamfundet klagat över sina försämrade arbetsvillkor och meddelat att de tänkte genomföra en åtta veckor lång protest. Detta stoppades emellertid när några av advokatsamfundets medlemmar, som enligt uppgift har nära band till regeringen, stämde Béchir Essid, advokatsamfundets ordförande, för att förhindra strejken. Målet fortsatte under år 2003.

Béchir Essid, och två andra medlemmar av advokatsamfundet, Raouf Ayadi och Mohamed Jimour, samt den tidigare domaren Moktar Yahaoui blev överfallna på grund av sin verksamhet.

Fackföreningsmedlemmar angripna

Enligt International Federation of Human Rights, utsattes även följande fackföreningsmedlemmar för fysiskt våld: Abderrahmane Tlili, generalsekreterare för Democratic Union Network och Mouldi Jendoubi, generalsekreterare för UGTT:s Jendoubaregion.

Fackföreningsmedlemmar sparkade

Anställda på klädfabriken Faiza i Sfax gick ut i en tredagars strejk den 12-14 november, för att försvara sina fackliga rättigheter sedan fackföreningens generalsekreterare sparkats. Enligt UGTT, gav ställde sig alla fackliga organisationer i Sfaxområdet bakom strejken.

UGANDA

Folkmängd: 25,8 milj.

Huvudstad: Kampala

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 105, 138, 182

President Musoveni tycks ha ingripit personligen i en konflikt genom att beordra massavskedande av strejkande textilarbetare.

Strejkande arbetare på teplantager avskedades likaså. De goda nyheterna var att förbudet mot fackliga möten upphävdes.

LAGSTIFTNINGEN

Höga hinder för fackligt erkännande

Författningen föreskriver föreningsfrihet och lagen säger att en arbetsgivare är skyldig att erkänna en fackförening. För att en fackförening skall få bildas måste det finnas minst 1 000 anställda på arbetsplatsen, och minst 51 procent av dem måste vara med i fackföreningen.

Anställda inom områden som betraktas som oundgängliga får inte bilda eller tillhöra fackföreningar. Listan på sådan verksamhet omfattar t.ex. fängelsepersonal, som inte finns med i ILO:s definition av oundgänglig service.

Strejk kräver långvariga förberedelser

Strejkrätten är också skyddad i lag för de flesta anställda. Reglerna anger emellertid att "alla ansträngningar" skall göras för att nå förlikning innan strejk får tillgripas. Processen är lång och tidskrävande och kräver att båda parter enas om att en tvist ska kunna tas upp av arbetsdomstolen.

Översyn av arbetsmarknadslagar

Två utkast till lagar ändrar de bestämmelser i dekretet om fackliga organisationer som kräver att organisationerna måste tillhöra den enda lagligt erkända centralorganisationen som upprättats genom regeringsdekret.

Regeringen upphäver förbud mot fackliga möten

Den 10 april 2003 upphävde regeringen förbudet för fem årliga fackliga möten, samt för årsmöten och extraordinära möten.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Svagt upprätthållande

Tillämpningen av arbetsmarknadslagstiftningen är svag. Arbetsgivarna åsidosätter ofta sin skyldighet att erkänna en fackförening, och regeringen vidtar sällan åtgärder till försvar för arbetarnas rätt att bilda en. Arbetsdomstolen ger föga skydd eftersom den saknar medel och sällan sammanträder. Dessutom innebär kravet på minst 1000 anställda att många i den privata sektorn inte kan bilda fackföreningar. Även på större arbetsplatser med fler än en fackförening, innebär kravet på att man skall representera 51 procent av arbetskraften att möjligheterna till erkän-

nande är begränsade.

Erkännande vägras

Textil- och beklädnadssektorn har haft många problem när det gäller att bilda fackföreningar och få dem erkända. Textilarbetarinternationalen ITGLWF har lämnat in ett klagomål till ILO om regeringens underlåtenhet att försvara arbetarnas organisationsrätt. Trots att Uganda Textile, Garment, Leather and Allied Workers' Union har över 2 000 medlemmar på 16 fabriker, har förbundet bara blivit erkänt på en av dem.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Flera strejker bland kommunalanställda ägde rum i början av året, motiverade av eftersläpning i löneutbetalning och sexuella trakasserier. Anställda i Lira kommun strejkade i januari, när de inte fått lön på åtta månader. De hävdade att bristen på pengar innebar att det inte hade funnits el eller rinnande vatten på deras kontor sedan november 2002. Anställda på Kawolosjukhuset protesterade den 9 januari mot att de inte fått ut några löner de senaste sex åren, och mot sexuella trakasserier. De berättade också att de hotats med förflyttning till öar i Viktoriasjön när de gått till ledningen med sina krav.

Strejkande på teplantagegripna och sparkade

I augusti grep polisen sex arbetare på Toro Kahuna Tea Estates, och anklagade dem för att förstört egendom under en strejk mot låga löner. Ledningen sparkade 65 anställda två veckor efter strejken.

Kravallpolis bröt upp textilarbetarstrejk

Den 22 oktober bröt polis upp en strejk som 1 000 anställda på Tri-Star Apparel Factory i Bugolobi (en förort till Kampala) genomförde. Polisen stormade in i sovsalarna på fabriksområdet, där kvinnorna bodde, och överföll dem med vattenkanon. Tre journalister som försökte täcka händelserna misshandlades och greps och deras digitalkamera slogs sönder.

Kvinnorna hade gått i strejk föregående dag, den 21 oktober, i protest över låga löner och dåliga arbetsvillkor på fabriken, och hade barrikerat sig inne i sovsalarna. Kvinnor utgör majoriteten av de anställda på Tri-Star Apparel, ett företag som exporterar sina produkter tullfritt till USA, inom ramen för tillväxtavtalet mellan USA och Afrika (African Growth and Opportunities Act, AGOA).

Fyra månader före strejken hade förhållandena på fabriken diskuterats i Ugandas parlament, där man rapporterade om misshandel och förbud att använda toaletterna under arbetstid. Många av de anställda från andra delar av Uganda bor i sovsalar med fri kost och logi, men tjänar så lite som 0,20 US-dollar i timmen.

Strejkande sparkas

265 strejkande från konflikten på Tri-Star sparkades den 23 oktober, i vad som enligt företagets chef, Vellupillai Kananathan (från Sri Lanka) beskrev som en "utrensning av sabotörer" och fabriken återupptog produktionen.

Av arbetarna tågade 200 till Ugandas parlament och tillbringade natten inne i parlamentsbyggnaden. De krävde att regeringen skulle ingripa. Ugandan Textile, Garment, Leather and Allied Workers' Union, som representerade arbetarna, lyckades få ett domstolsbeslut som hindrade företaget från att sparka dem utan att betala ut deras förmåner. President Museveni tycks ha ingripet personligen i konflikten, eftersom han senare sade att "Jag sparkade de där flickorna eftersom deras åtgärd skulle kunna skrämra bort investerare".

ZAMBIA

Folkmängd: 10,8 milj.

Huvudstad: Lusaka

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Lagstiftningen ger löntagarna rätt att organisera sig, men den antifacklig diskrimineringen är omfattande och privata företag struntar i lagarna. Under den två veckor långa strejken bland offentliganställda under året, svarade regeringen med att sparka dem och fredliga möten skingrades med kraftigt våld.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsningar av rätten att tillhöra och bilda fackföreningar

Arbetare har rätt att tillhöra och bilda fackföreningar, även om det i princip bara kan finnas en organisation på varje företag.

Det är enligt lag förbjudet att diskriminera facklig verksamhet, och möjligheter finns till rättelse, exempelvis återanställning av dem som sparkats för facklig verksamhet.

Begränsningar av strejkrätten

Med undantag för personal som sysslar med oumbärlig service, har löntagare strejkrätt. Definitionen av sådan service går längre än ILO:s lista, och omfattar t.ex. brandmän, avloppsarbetare och anställda i vissa gruvor. Anställda har visst skydd i lag mot arbetsgivare om de strejkar. Strejkrätten är emellertid kringskuren av så många krav på förfarandet, att det är nästan omöjligt att genomföra en laglig strejk. Av det skälet har inga

lagliga strejker genomförts i Zambia sedan år 1994.

Lagen om relationerna på arbetsmarknaden bemyndigar polistjänstemän att utan särskilt beslut gripa personer som antas strejka i en oombärlig verksamhet, eller som kan antas orsaka skada på egendom. Polismännen kan döma ut böter och upp till sex månaders fängelse. ILO har påpekat att straffet är oproportionerligt högt.

Lagen ger rätt till kollektiva förhandlingar och i den privata sektorn sker förhandlingar i gemensamma råd. Statstjänstemän förhandlar direkt med regeringen.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Diskriminering av facklig verksamhet vanlig

Diskriminering av facklig verksamhet förekommer fortfarande, i synnerhet mot anställda i offentlig sektor, och de i lag föreskrivna procedurerna för rättelse är ineffektiva på grund av resursbrist. Många funktionärer i kommunalanställdas organisationer har avskedats på grund av sin fackliga verksamhet.

Arbetsgivare i den privata sektorn delar upp arbetsplatser på ett konstlat sätt för att hålla antalet anställda under minimigränsen för organisationsrätt, så att de inte ska tvingas godkänna en fackförening.

Centralorganisationen Zambia Congress of Trade Unions (ZCTU) meddelar att löntagarnas grundläggande rättigheter försämrats både i den privata sektorn och i multinationella företag som finns i landet. Nyanställda i vissa privata företag, särskilt i multinationella bolag, måste under-teckna ett intyg om att de väljer arbete framför fackförening, och de som vägrar ge upp sin organisationsrätt blir inte anställda.

Ökande förhandlingsvilja

Även om kollektiva förhandlingar är ganska vanliga, har offentliganställda och deras fackliga organisationer märkt att myndigheterna (både statliga och kommunala) blir allt mindre villiga att förhandla med sin personal. Flera stora konflikter har pågått i månader, under ständiga anklagelser mot myndigheterna för att de inte vill förhandla i god tro. Flera av dessa konflikter har lett till att de anställda gått ut i långvariga strejker som betraktats som olagliga på grund av lagstiftningens begränsningar.

Fler tillfälliganställda

Under året genomförde anställda hos affärskedjan Shoprite strejker med anledning av att företaget i ökande utsträckning tillämpade tillfälliganställningar. Arbetarna klagade över att ledningen betalade dem "praktikantlöner" på 45 dollar/mån. trots att de arbetat där i över sex år. Enligt arbetsmarknadslagarna får provotiden vara högst tre månader. De krävde att få ut lönen för fast anställda, d.v.s. 100 dollar. De fackliga organisationerna kritiserades hela tiden företaget, som har affärer över hela Afrika, för den typen av personalpolitik.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

84 strejkande sjukhusanställda sparkades

84 anställda (inte medicinsk personal) på sjukhusen Ndola Central och Arthur Davidson, och vid vissa vårdcentraler sparkades den 9 februari. Omkring 60 sjuksköterskor och 24 ur den paramedicinska personalen fick besked om att de var övertaliga på grund av att de strejkat sedan den 4 februari. De hade krävt lönehöjningar för alla med 300 procent, och bättre arbetsvillkor.

Enligt Civil Servants and Allied Workers Union of Zambia (CSAWUZ), som fördömde avskedandena, får anställda enligt lag bara sägas upp om de varit borta från arbetet i tio dagar. CSAWUZ lovade att bekämpa avskedandena. Under tiden var en mängd poliser på plats vid mötet där de anställda röstade för att fortsätta strejken.

Polisen utestänger arbetare

Klockan 7 på morgonen den 13 februari, stoppade beväpnad polis strejkande arbetare från att hålla möte på kaféet i Central Hospital, där de skulle diskutera sin taktik för fortsättningen. På ett möte som hölls senare under dagen, utanför sjukhuset, fördömde Dave Chiyobe, CSAWUZ:s sekreterare för koppardistriktet, polisens åtgärd. "Medan vi försöker ta itu med arbetarnas problem, är det skandal att beväpnad polis satts in, men vi kommer inte att låta oss skrämmas." Under tiden stannade polisen kvar på sjukhuset, "för att upprätthålla lag och ordning".

Fler strejkande sparkade

Den 13 februari sparkades ytterligare 66 anställda av sjukhusledningen. ZCTU:s generalsekreterare Sylvester Tembo sade att vårdpersonalens klagomål var befogade. Hälsoministern Brian Chituwo gick med på att möta arbetarna, men under tiden kallades fångar från Kansenshifängelset in för att städa sjukhuset.

Regeringen hotar sparka statsanställda som strejkar

Den 3 september hotade regeringen sparka statsanställda och deras fackliga ledare som strejkat sedan den 26 augusti. Ungefär 120 000 statstjänstemän gick ut i strejk för krav på att regeringen ska betala deras bostadstillägg, som utgör 80 procent av deras löner.

Efter långvariga förhandlingar med fackliga ledare i april, hade regeringen gått med att betala bostadstilläggen för att dämpa levnadskostnaderna. I augusti återtog man löftet med hänvisning till ett mycket stort budgetunderskott. De fackliga ledarna sade att 66 kabinetsmedlemmar slösat bort pengar på dyrbara bilar och utlandsresor.

Den 1 september meddelade regeringen att man inom fyra veckor skulle hålla en nationell förlikningskonferens som skulle diskutera frågan

men inget hände.

Polisen angriper strejkande med tårgas

Den 8 september, när strejken gick in på sin tredje vecka, använde polisen tårgas för att skingra ett strejkmöte bland främst vårdpersonal och sjuksköterskor i Ndola, 40 mil norr om Lusaka. Regeringen hade först godkänt mötet men förbjöd det i sista minuten, vilket ledde till att polis sattes in för att slå ner det.

Facket stämmer regeringen

Den 8 september stämde ZCTU staten för brott mot löftet att betala statstjänstemännens bostadstillägg som undertecknats i april 2003. I och med stämningen avbröts strejken.

Polis griper strejkande busschaufförer och konduktörer

Den 17 december grep polisen 36 busschaufförer och konduktörer som strejkat i tre dagar i protest mot nya bestämmelser som begränsade antalet passagerare i varje buss. De gripna anklagades för att ha överfallit chaufförer som fortsatt arbeta och för att ha krossat vindrutorna på bussarna.

Regeringen införde den nya lagen eftersom bussarna ofta var överlastade. Strejken hade delvis lamslagit huvudstaden Lusaka.

ZIMBABWE

Folkmängd: 12,9 milj.

Huvudstad: Harare

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen införde ny arbetsmarknadslagstiftning som praktiskt taget omöjliggjorde kollektiva förhandlingar, och tillåter regeringen ingripa i all facklig verksamhet. Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU) deltog i flera protester under året, och deras funktionärer och medlemmar trakasserades, misshandlades, greps och förnedrades hos polisen.

LAGSTIFTNINGEN

Ny skärpt lagstiftning införd

I slutet av år 2002, antogs Labour Relations Amendment Act (LRAA) och den trädde i kraft den 7 mars 2003. Samtidigt som lagen talar vackert om fackliga organisationers existens, gör den det i praktiken mycket svårt för organisationerna att utöva sina rättigheter och den har beskrivits som "drakonisk".

Tekniskt sett ger lagen föreningsfrihet åt privatanställda, som också har rätt att välja sina egna representanter och ansluta sig till fackföreningar utan att behöva något godkännande i förväg. Lagen tillåter flera organisationer per företag, under förutsättning att alla är registrerade hos Ministeriet för offentlig service, arbetskraft och social välfärd (MPSLSW). Anställda i offentlig service och statstjänstemän (utom i de väpnade styrkorna) får också bilda och ansluta sig till fackföreningar. Det finns emellertid flera hakar.

Löntagarkommittéer får undergräva facklig representation

Lagen anger att löntagare kan bilda oberoende kommittéer parallellt med fackföreningarna, som måste registreras hos MPSLSW. ZCTU tror att dessa kommittéer avsiktligt kan komma att användas för att undergräva den fackliga representationen.

Chefer får inte organisera sig fackligt eller strejka, och inom vissa verksamhetsområden begränsar regeringen den fackliga verksamheten genom att klassificera de flesta anställda som chefer.

LRAA förbjuder arbetsgivarna att diskriminera fackföreningsmedlemmar och tvister skall behandlas av arbetsdomstolar.

Kollektiva förhandlingar orimligt komplicerade

Enligt LRAA har löntagarna rätt att organisera sig och organisationerna har rätt att löneförhandla kollektivt. Förhandlingar om annat än löner sker mellan löntagarråd och ledningen på en arbetsplats. En ny form av Arbetsdomstol har införts som enda instans med behörighet att behandla arbetslivskonflikter. Kollektiva förhandlingar och löneförhandlingar sker branschvis mellan berörd facklig organisation och arbetsgivarnas organisationer i gemensamma sysselsättningsråd, men överenskommelserna måste godkännas av Arbetsmarknadsministeriet. Dessutom måste nationella "sysselsättningsstyrelser" lämna in sina överenskommelser till registratören för dennes godkännande, och registratören kan lägga in sitt veto om de anses skadliga för ekonomin.

Även om LRAA erkänner strejkrätten finns det många formalia som försvårar utnyttjandet. Exempelvis måste minst 50 procent av de anställda rösta för en strejk och därefter följer en 30 dagars förlikningsperiod med möjlighet till bindande skiljedom. Till detta kommer att strejk måste varslas 14 dagar i förväg. Summan av kardemumman är att det är praktiskt taget omöjligt att organisera en laglig strejk.

Strejker är förbjudna i de väpnade styrkorna och inom oumbärlig samhällsservice, med motiveringen att de "omedelbart kan medföra fara för hela eller delar befolkningens liv, personliga säkerhet eller hälsa". Denna definition av "oumbärlig" går mycket längre än vad ILO anser rimligt, och innefattar bland annat brandkåren, vattenverken, järnvägsanställda, elektriker samt transport och kommunikationsanställda. Ministern kan

ange vad som utgör oumbärliga tjänster och därmed förklara vilka tjänster eller företag som helst som oumbärliga och införa strejkförbud. De som deltar i en olaglig strejk riskerar fängelsestraff på upp till fem år.

Enligt LRAA tillåts fackligt aktiva nu organisera anställda i frizoner.

Ny repressiv lagstiftning

I januari 2002 införde regeringen en ny, repressiv lag, Public Order and Security Act (POSA). Den användes under hela året för att förhindra facklig verksamhet och trakassera fackföreningsmedlemmar. Enligt POSA kan personer som befins skyldiga till att ha stört freden, säkerhet och den allmänna ordningen, eller kränkt andra människors rättigheter, dömas till böter på högst 100 000 zimbabwiska dollar och/eller fängelse i högst tio år. Dessutom måste de som organiserar offentliga möten ansöka om tillstånd minst fyra dagar i förväg.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

I praktiken utsätts medlemmar av oberoende fackliga organisationer för trakasserier och hotelser från regeringsstyrkor och har utomordentligt svårt att bedriva någon som helst facklig verksamhet.

De alltför komplicerade reglerna för lagliga strejker innebar att de flesta fackliga organisationer gav upp försöken att genomföra dem. Det förekom därför många olagliga arbetsnedläggelser under året.

Även om en domstol i april 2002 beslutade att polisen inte fick kontrollera ZCTU:s möten, har polisen under hela året fortsatt att komma dit och spionera.

I juni lade regeringen till veterinärvård och apotek på listan över oumbärlig service, vilket innebär att strejker inom dessa områden är olagliga.

ILO kritiserade regeringen för att kränka den fackliga föreningsfriheten.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

I takt med växande allmänna protester mot bristen på demokrati och den desperata ekonomiska situationen, fortsatte president Mugabes regim att visa att man inte accepterade olikvärdande. Minst 300 protesterande greps under en massaktion som ägde rum den 2-6 juni. Polisen sköt skarpt, kastade tårgas och använde polishundar för att skingra samlingar av vanliga människor. Pansarbilar utrustade med både vanliga kanoner och vattenkanoner patrullerade i Harare. Uppskattningsvis 5 000 människor tågade från det västra bostadsområdet Highfield township mot staden, men skingrades av polisen som besköt dem och kastade tårgas. Flera demonstranter greps och minst tre sårades. Morgan Tsvangirai, ordförande för Movement for Democratic Change (MDC) greps, och polisen misshandlade en demonstrant till döds.

Tre gripna för att ha utlyst generalstrejk

Tre män greps den 22 januari när de uppmanade sina arbetskamrater att ansluta sig till generalstrejken. Enligt polisen kastade männen sten mot bilar för att övertala människor att gå med i strejken, som utlysts av Constitutional National Assembly (en koalition mellan frivilligorganisationer, kyrkliga organisationer och politiska partier) i protest mot den växande fattigdomen i landet. Polisen sade att strejken var olaglig.

Kravallpolis stoppar Arbetslivsforum

Den 18 februari beordrade polisen ZCTU att ställa in sitt Arbetslivsforum. En detektiv kom till platsen innan forumet skulle börja, och när han såg att det verkade samla många deltagare, gav han order om att det skulle inställas och återopade POSA. Han varnade också ZCTU:s nationella organisatör att han skulle gripas om han talade till arbetarna.

När arbetarna högljutt protesterade mot att forumet inställdes, skingrade polisen dem med tårgas. Polisen angrep sedan ZCTU-ledaren Moses Ngongo, som kom ut från sitt kontor för att se vad som pågick.

Polis griper ZCTU-funktionärer

Fyra ZCTU-funktionärer, Elias Mlotshwa, G. Kawenda, Percy Mciyo och L. Gwenzi, greps och fördes till polisstationen, men åtalades inte eftersom polisen inte anklagade dem för något. Ett andra försök att genomföra Arbetslivsforumet den 23 mars stoppades också av polisen.

Firande av Internationella kvinnodagen förbjöds

Polisen avbröt ZCTU:s försök att något försenat fira den Internationella kvinnodagen den 15 mars i Bulawayo och Chinhoyi. I Bulawayo bildade polisen barrikader för att hindra mötet (som ZCTU sökt polistillstånd för) och i Chinhoyi grep de regionens ordförande, Hr. Makanya, och hans organisationssekreterare. Båda frisläpptes senare.

Massiva protester under generalstrejk i mars

Totalt 400 personer greps under den två dagar långa generalstrejken den 18-19 mars, bland dem åtta fackföreningsledare. Några av dem torteras, och lantarbetareförbundet General Agriculture and Plantation Workers Union (GAPWUZ, anslutet till ZCTU) har meddelat att minst en av lantarbetarna dödades sedan han misshandlats av statens agenter.

Banker, fabriker och affärer över hela landet höll stängt. Regeringen förklarade strejken olaglig enligt säkerhetslagen (POSA).

Sju ZCTU-funktionärer misshandlade och gripna

Sju ZCTU-funktionärer misshandlades, angreps med tårgas och greps. De var Elias Mlotshwa, ZCTU:s vice ordförande, Percy Mchiso, ZCTU:s regionala organisatör, L. Gwenzi, ZCTU:s nationella organisatör och G. Kawenda, medlem av ZCTU:s styrelse. Acne Ngwarai, ordförande för ZCTU i distriktet Chitungwiza och två andra medlemmar, Chakupai Denge och Albert Museswe, greps och åtalades under lagen om smärre brott, för uppförande i syfte att störa freden. De tvingades betala böter på 3 000 zimbabwiska dollar var innan de släpptes.

ZCTU-anställda Peace Muregi väntade på bussen för att åka till jobbet när hon överfölls av en medlem av Zimbabwes nationalarmé för att hon bar på ett kuvert som det stod "ZCTU" på. Kuvertet innehöll information om trepartsförhandlingarna. Hon anklagades för att sprida material om arbetsnedläggelsen.

Ytterligare två fackföreningsmedlemmar överfallna och gripna

M. Ngondo, generalsekreterare i National Union of Cement and Lime Workers, överfölls av polisen.

Hr. Shoko, generalsekreterare för Zimbabwe Domestic and Allied Workers Union (ZIDAWU) greps anklagad för att ha tvingat människor att stanna hemma från arbetet.

GAPWUZ-kontor plundrade och bombarderade med bensinbomber

Efter generalstrejken blev många av lantarbetarförbundet GPWUZ:s kontor plundrade och bombarderade med bensinbomber. Kontoret i Chinhoyi bombades och brändes ner till grunden. Kontoren i Bindura, Mvurwi och Kwekwe plundrades och handlingar konfiskerades eller stals, och ZANU-PF-anhängare bröt sig in i distriktskontoret i Norton. En funktionär från Bindura tvingades gå under jorden efter att ha blivit hotad. Maken till GAPWUZ:s samordnare av barnarbetsfrågor, Viola Shamu, kidnappades, misshandlades svårt och lämnades för död, och parets båda barn (fyra och 11 år gamla) överfölls. Viola Shamu själv gick under jorden.

Lantarbetare trakasserade och vräkta

Anställda på gården Charleswood Estate i Chimanimani vräktes med våld i början av april.

Ytterligare gripanden av ZCTU-folk

Peter Munyuku, ordförande för ZCTU:s centrala region, greps den 21 april anklagad för att ha spridit flygblad med uppmaningar till arbetarna att stanna hemma. Han släpptes senare samma dag, utan åtal.

Följande ZCTU-aktivister greps för att ha organiserat arbetsbojkotten den 23-25 april, i protest mot höjningen av bensinpriserna: Lingswe Masawi, ZCTU:s vicesekreterare i regionen Midlands, Miriam Chikamba, ZCTU-funktionär i samma region, Samuel Munsaka, Angela Chipfuwa, fackligt aktiv i GAPWUZ, Samuel Hamadziripi från Communication and Allied Services Workers Union och Charles Chikozho från Commercial Workers Union. Alla satt gripna på olika platser, vilket gjorde det svårt för deras advokater att hitta dem. De släpptes mot borgen.

Elva aktivister gripna under arbetsbojkotten i april

Elva fackligt aktiva greps för att ha deltagit i bojkotten 23-25 april, som myndigheterna hävdade var olaglig enligt POSA. Mandlenkosi Sibanda, Percy Mchiso, Reason Ngwenya, samtliga ZCTU-funktionärer i Bulawayo-regionen, greps den 22 april för att ha delat ut flygblad vilket uppgavs vara ett brott enligt POSA. ZCTU-medlemmar, andre vice ordföranden Elias Mlotshwa, Albert Gwala, Nkosiphlie Dube, Ambrose Manenji, Mashoko, Mathew Augustine, Charles Kembo och Innocent Ngwenga greps under bojkotten.

Det rapporterades att affärer och banker bara fungerade till 10 procent av sin kapacitet i Bulawayo, landets andra största stad, och i huvudstaden Harare. Strejken utlystes i protest mot att bensinpriset höjts med 200 procent och mot inflationen på 230 procent, arbetslösheten på 70 procent och mot att tre fjärdedelar av befolkningen lever under fattigdomsgränsen.

2 800 postanställda sparkade

Omedelbart efter bojkotten, i slutet av april, blev 2 800 anställda på postverket ZIMPOST sparkade därför att de inte inställt sig för arbete på bojkottdagen. Det förekom spekulationer om att postanställda valdes ut på grund av att Lovemore Matombo, ZCTU:s ordförande, arbetade för ZIMPOST.

25 anställda på Critical Hope sparkade

25 anställda sparkades från Critical Hope, ett företag som ägs av höga ledare i ZANU-PF-partiet, för att de inte kom till sina arbeten. ZCTU klagade över att företaget inte tillämpat de föreskrivna procedurerna.

Tre ZCTU-aktivister överfallna för affischering

Tre ZCTU-aktivister, Japheta Tavengwa, Ishmael Foya och Shepard Lazarous, överfölls och misshandlades svårt av ungdomar från ZANU-FP den 30 april, när de satte upp affischer för första maj-firandet. Japheta Tavengwa fick handen bruten och lades in på sjukhus. Ishmael Foya lämnades blödande från båda öronen.

Förstamajfirandet stoppat

ZCTU:s förstamajfirande i Harare ställdes in sedan polisen vägrat ge tillstånd för det. I Citunwiza stoppade polisen ZCTU:s firande genom att storma den stadion där det skulle hållas och tvingade ZCTU-aktivister att gå därifrån. Polisen hävdade att firandet inte godkännts, men det var inte sant.

Polis deltar i ZCTU:s aidsmöte

Den 21 maj envisades polisen med att vara med på ZCTU:s seminarium om hiv/aids, som organiserats för kvinnliga fackföreningsmedlemmar, för att få veta vad man skulle diskutera.

CTUC-direktör hotas med deportering

Immigrationstjänstemän hotade deportera Annie Watson, chef för Commonwealth Trades Union Council (CTUC), som kommit till Zimbabwe för att titta på ett projekt för den informella sektorn. Hon skuggades av myndighetens tjänstemän under flera timmar, men inga skäl för det angavs.

Många gripna och sårade under strejk i juni

Gideon Shoko, generalsekreterare för Zimbabwe Amalgamated Railwaymen's Union, greps av polisen på sitt kontor i Bulawayo den 3 juni, för sin medverkan i massprotesterna den 2-6 juni. Han åtalades enligt lagen om smärre brott, och släpptes sedan han betalat böter på 5 000 zimbabwiska dollar. Gertrude Mthombeni, ZCTU:s vicesekreterare för västra regionen, greps och kvarhölls i häkte under fem dagar i Bulawayo för att hon deltagit i massprotesterna. Hon släpptes utan åtal.

Mishek Gapare, ZCTU:s sekreterare för södra regionen, häktades och överfölls av medlemmar av centrala säkerhetspolisen den 4 juni. Under tiden i häktet blev han svårt misshandlad och tvingades äta sin egen avföring. Han lades in på sjukhus med svåra inre skador. Den 6 juni överfölls Elliott Kudenengera och andra ZCTU-aktivister av medlemmar av det styrande partiet ZANU-FP, för att de deltagit i ZCTU-aktiviteter och bar tröjor med organisationens namn på. Elliot Kudenengera greps av polis som anklagade honom för våldsamt uppträdande och dömde honom till 10 000 zimbabwiska dollar i böter.

Regeringen utvidgar strejkförbudet

Den 18 juni förbjöd regeringen strejker i några sektorer och införde vida befogenheter att förklara veterinärvård och apotek som "oumbärliga tjänster", och därmed göra strejker olagliga inom dessa områden. Listan på oumbärlig service omfattade nu all medicinsk personal, tandläkare, anställda vid Zimbabwes radio, tekniker i miljöhälsa och till och med mörkrumsbiträden. De fackliga organisationerna betraktade detta som ett tecken på regeringen ökande desperation.

ZCTU hotas

I juli kritiserade krigsveteranen Andy Mhlanga ZCTU i massmedia, och kallade organisationen för ekonomisk sabotör för att den anslutit sig till arbetsbojkotten. Den 21 juli tvingades statstjänstemän i Gwanda delta i ett politiskt möte på vilket president Robert Mugabe talade. De som vägrade hotades av regeringens säkerhetspoliser.

I slutet av september hotades David Shambare, sekreterare i Railways Artisans Union, och hans familj till livet därför att han organiserat en strejk på järnvägen i Zimbabwe. Det rapporterades också att säkerhetstjänsten bedrev häxjakt på strejkorganisatörer.

Dussintals fackföreningsmedlemmar gripna i oktober

Flera dussin fackföreningsmedlemmar greps under ZCTU:s protest den 8 oktober.

I Harare greps 41 ledare och aktiva. 21 av dem släpptes sedan de betalat böter på 5 000 zimbabwiska dollar var, men de resterande 20, som vägrade betala, kvarhölls i fängelse. Bland dem fanns ZCTU:s ordförande Lovemore Matombo, vice ordföranden Lucia Matibenga och generalsekreteraren Wellington Chibebe. De släpptes senare samma dag, men den 9 oktober kallades de till polisstationen och åtalades enligt lagen om smärre brott, trots att de deltagit i laglig facklig verksamhet. Behandlingen av deras mål sköts upp till den 8 mars 2004.

Den 13 oktober greps 25 AATWU-medlemmar men släpptes samma dag utan åtal. I Bulawayo, den 9 oktober, angrep kravallpolis demonstranter och sårade flera, bland dem Thabitha Khumo, medlem av ZCTU:s kvinnoråd. Fem ZCTU-medlemmar, bland dem ZCTU:s distriktsmedlem Samuel Khumalo och Uthile Danga, greps och fördes med ögonen förbundna till Nyamadlovu, 4 mil bort, där de lämnades och antogs vara döda. De lyckades ringa efter hjälp via mobiltelefon och hämtades. Både Samuel Khumalo och Uthile Danga sårades och måste få läkarvård.

Den 13 oktober, likaså i Bulawayo, greps tre av AATWU:s ledare, Charles Makozho, Isiah Marambire och Tennyson Dube, när de protesterade mot låga löner. De släpptes sedan utan åtal.

Den 7 oktober gjorde polisen en razzia mot ZCTU:s kontor i Gweru, under ett möte där en protest förbereddes. Ordföranden Peter Munyukwi och fem andra greps, och hölls i häkte över natten. Följande dag, under protesten, överfölls Peter Munyukwi. Förbundet varnades för att hålla möten om demonstrationer utan tillstånd. En annan aktivist, Isaac Thebethebe, plockades upp av polis och förhördes, och hans hem plundrades.

I Mutare grep polis 105 personer under protesten den 7 oktober, och höll dem inspärrade under hela dagen. På kvällen släpptes de sedan de betalat böter enligt POSA. Polisen beslagtogs också allt deras informationsmaterial, inklusive skyltar, T-tröjor och affischer.

Polis spionerar på fackligt seminarium

Den 16 oktober trängde sig medlemmar av den centrala säkerhetspolisen in på ett ZCTU-seminarium om kollektiva förhandlingar och krävde att få delta. De lämnade inte lokalerna förrän de upptäckte att det inte handlade om ett politiskt möte.

Militär sätts in för att stoppa sjukhusstrejk

Den 29 oktober kallade regeringen in militär för att ersätta strejkande läkare och sjuksköterskor på offentliga sjukhus. Dessförinnan hade Hälso- och vårdminister uppmanat vårdpersonalen att återgå till arbetet, för att "undvika dödsfall", och kallat strejken "oetisk". Läkare och sjuksköterskor

hade strejkat sedan den 23 oktober för krav på lönehöjning på 11 000 procent, vilket regeringen beskrev som "löjligt och skamligt". Läkare och sjuksköterskor har fått se sina löner sjunka till ingenting, i ett land där inflationen är högst i världen och många har utvandrat för att hitta arbete.

Facklig organisation tvingas ställa in seminarium

En grupp ungdomar från ZANU-PF tvingade två av ZCTU:s anställda, som arbetar i ett projekt om den informella ekonomin som bedrivs av ZCTU och Commonwealth Trades Union Council, att ställa in ett seminarium i Chivhu den 6 november. Ungdomarna hindrade dem från att fortsätta och eskorterade dem till en buss som gick tillbaka till Harare.

Polis hotar slå ner laglig protest

Den 17 november hotade Zimbabwes republikanska polis att slå ner den nationella protesten som man, felaktigt, beskrev som olaglig.

Hundratals gripna på nationell protestdag

Minst 350 människor greps av polis under den nationella protestdagen den 17 november. 51 personer greps i Harare, bland dem ZCTU-ledarna Lovemore Matombo, Lucia Matibenga, Elias Mlotshwa, Wellington Chibebe och nästan hela ZCTU:s styrelse. De kvarhölls i tre dagar men sedan lades målet mot dem ner.

I Mutare blev 300 ZCTU-aktivister gripna den 17 november när de samlades för en protestmarsch mot de höga skatterna. De släpptes samma kväll, sedan de betalade böter enligt Lagen om smärre brott.

I Gweru greps 13 aktiva den 17 november och kvarhölls hos polisen i fem dagar utan åtal, och nekades få kontakt med sina advokater. De släpptes sedan mot borgen och fick order om att inställa sig inför domstol den 24 januari, 2004, under POSA.

I Chiredzi avstängdes fem arbetare från läderföretaget South East Tanning, från arbetet den 17 november, för att de deltagit i ZCTU:s demonstrationståg. Bland de avstängda fanns Langton Mugeji, ordförande för Leather Workers' Union.

Dagen därpå, den 18 november, greps 19 aktivister i Bulawayo, bland dem de regionala ledarna. Tio släpptes, men övriga nio anklagades enligt lagen om smärre brott och skulle ställas inför domstol i januari 2004.

Den 19 november kom polis för att gripa 21 arbetare och ZCTU-medlemmar på Tautes Engineering Company, för att de deltagit i novemberprotesten. De hölls kvar i två dagar och åtalades sedan under Lagen om smärre brott.

Bland andra gripna under protesten fanns Thabitha Khumalo, sekreterare för ZCTU:s kvinnokommitté, Philion Chenyika, ordförande för Railway Artisan Workers Union, Tecla Masamba från Communications Union, Gorge Nkiwane, ordförande för Energy and Electricity Workers Union, Raymond Majongwe och Innocent Sibanda, generalsekretare resp. ordförande för Progressive Teachers Union, Mankawuzane, Vukile Kupe, ordförande för Railways Association of Enginemen, Joseph Midzi, generalsekretare för Associated Mineworkers Union och Wilson Nambiya, ordförande för Zimbabwe Amalgamated Railways Union.

Myndigheterna släppte sedan alla gripna mot borgen, och protesten avbröts.

Avstängda för medverkan i protest

Den 12 december blev 71 anställda på Colcom Foods i Harare avstängda från sina arbeten av olika av olika skäl, som att de kommit för sent till arbetet. Det verkliga skälet antogs vara att de deltagit i novemberprotesterna.

Den 31 december, slutligen, avskedades hr. Guyo och hr. Guzha, medlemmar av Zimbabwe Textile Workers Union från sina arbeten i Chegutu, för att de deltagit i protesten.

ASIEN OCH STILLAHAVSOMRÅDET

Inledning

Avskedanden är den vanligaste formen av fackligt förtryck i Asien och Stillahavsområdet. Många länder i regionen använder sin månghövdade och billiga arbetskraft till att dra till sig utländska investeringar, men den rika tillgången gör det också enkelt för arbetsgivarna att massavskeda anställda. Det svindlande antalet 353 128 personer förlorade under året sina arbeten på grund av att de försvarat sina fackliga rättigheter – de allra flesta (350 000) i Indien, men också i Republiken Korea (774), Sri Lanka (700), Turkiet och Thailand.

2003 var ett våldsamt år för fackföreningsfolk. I flera länder i regionen har man tagit för vana att sätta in polis för att slå ner strejker och protester, ibland med tragiska följder. I Bangladesh avled en arbetare och 200 skadades när polis och paramilitär sattes in för att kväsa beklädnadsarbetarnas protest. I Kambodja tog man också till kravallpolis för att slå ner en protest mot löneförhandlingar bland beklädnadsarbetare. Regeringen var bekymrad över landets rykte, eftersom demonstrationen ägde rum strax innan ASEAN-länderna skulle hålla möte. Ryktet blev troligen inte bättre av att flera arbetare skadades och en dödades i den processen. I Pakistan behövde tio statsanställda tas in på sjukhus sedan polisen använt tårgas och batonger för att slå ner en protest mot uteblivna lönebetalningar. Under tiden rapporterades att ledningen på Liaquats nationella sjukhus inrättat en cell där man torterade fackföreningsmedlemmar för att få dem att lämna facket. I Indonesien inträffade tre händelser med arbetsgivare som hyrde in ligister för att övertala fackföreningsledare och medlemmar att lägga ner sin verksamhet.

Förtrycket mot strejker och proteståtgärder medförde också mängder av gripanden, särskilt i Indien, Kina och Turkiet. I Republiken Korea skedde rekordmånga gripanden av fackföreningsfolk under året – totalt över 1 900 - trots att en arbetarvänlig president, Roh Moo-huyn kommit till makten. 201 av de fallen ledde till åtal.

Samtidigt har en ny form av fackligt förtryck växt fram i Korea – man stämmer fackliga organisationer och enskilda medlemmar för "skadegörelse" som inträffat under konflikter, lägger provisoriskt beslag på tillgångarna och drar in lönebetalningarna. Av de fem självmord bland fackliga medlemmar som inträffade under året, var fyra direkt kopplade till de metoderna.

I Kina fortsatte regeringen att krossa alla frön till självständig facklig verksamhet, och ledarna kan fortfarande räkna med att skickas i fängelse. I maj dömdes Yao Fuxin och Xiao Yungliang till sju respektive fyra års fängelse, på anklagelser om "omstörtande verksamhet" för deras roll i kampen mot korruption och arbetslöshet i Liaoyang.

Militärregimen i Burma fortsätter att slå ner alla fackliga rättigheter, och förbjuder bildandet av alla former av självständiga arbetarorganisationer. Federation of Trade Unions-Burma (FTUB) fortsätter att verka underjordiskt. I november dömdes tre av FTUB:s organisatörer till döden.

I Thailand diskriminerade arbetsgivare hela tiden fackföreningarna, och trakasserade och avskedade fackliga ledare och medlemmar, särskilt i beklädnadsindustrin. En strejkorganisatör, en burmesisk arbetare, mördades.

Frizonerna är, som alltid, en mycket fientlig miljö för fackligt aktiva, särskilt i Bangladesh, på Fiji, i Indien, Republiken Korea, Pakistan, på Filippinerna och i Sri Lanka. Fackföreningsmedlemmar och organisatörer trakasseras och hotas, exempelvis i Sri Lanka där Jaqalanka Ltd, i frizonen Katunayake, bedrev en våldsam antifacklig kampanj. Trakasserierna var så allvarliga att bara 17 av organisationens 260 medlemmar vågade ställa upp på omröstningen om erkännande av organisationen, och branschsekreteraren rapporterade senare att han hotats till livet.

I Australien fortsatte regeringen och arbetsgivarna att gynna individuella anställningskontrakt framför kollektivavtal, medan ett lagförslag lagts fram för att urholka rätten till kollektiva förhandlingar och strejkrätten ytterligare, särskilt inom byggnadsindustrin.

Det kom emellertid också några goda nyheter. I Sri Lanka, och sedan den internationella fackföreningsrörelsen ingripit tillsammans med en frivilligorganisation för mänskliga rättigheter, blev Free Trade Zone Workers' Union slutligen erkänd av Jaqalanka. Lättnader inträffade också i Indonesien, där konflikten på Shangri La slutligen löstes och skadeståndskravet lades ner, till stor del tack vara ingripande från den internationella fackföreningsrörelsen. I Korea frigavs ordföranden Dan Byung-Ho efter att ha avtjänat 20 månader av ett tvåårigt fängelsestraff.

Slutligen, blev en fackföreningsledare hotad till livet. Det rörde sig om Chea Vichea, ordförande för centralorganisationen Free Trade Union of the Workers of the Kingdom of Kambodja. (Han mördades till sist i januari 2004.)

AUSTRALIEN

Folkmängd: 20 milj.

Huvudstad: Canberra

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111

Premiärminister John Howards regering verkar vara fast besluten att begränsa all facklig verksamhet som gäller löntagarnas rättigheter. Det har blivit allt svårare att förhandla kollektivt. Om lagförslag som presenterats antas, begränsas både rätten till kollektivavtal och strejkrätten ytterligare, särskilt inom byggnadsindustrin.

LAGSTIFTNINGEN

Lagstiftningen föreskriver föreningsfrihet för alla löntagare, också i offentlig sektor, samt rätt att förhandla kollektivt. Den ger också skydd mot diskriminering av facklig verksamhet.

1996 års lag om relationerna på arbetsplatserna (Workplace Relations Act, WRA) innehåller emellertid begränsningar för fackliga organisationer och kringskär strejkrätten.

Kollektiva förhandlingar undergrävs

När WRA antagits flyttades förhandlingar om avtal rörande löner och arbetsvillkor från ett centralt system till företagsavtal som bekräftas av Australian Industrial Relations Commission (AIRC, arbetslivskommissionen).

Lagen jämställer fackliga och icke-fackliga kollektivavtal och ger förhandlingar på arbetsplats- eller företagsnivå företräde framför alla andra nivåer. Enligt lagen skall AIRC uppmuntra till företagsvisa avtal framför avtal som gäller flera företag eller hela branscher. Avtal som täcker flera företag kan enligt lagen bara godkännas om de tillgodoser det "allmänna intresset".

Likasa infördes bindande individuella avtal, kallade Australian Workplace Agreement (AWA). För dem gäller långt färre regeringsbestämmelser än för företagsavtal. Även om AWA antas förbättra arbetsvillkoren i jämförbara avtal för samma sektor, är deras innehåll hemligstämplade. Det går därför inte att kontrollera om de bryter mot minimilöner och arbetsvillkor. AWA har företräde före federala och statliga beslut eller avtal och före bekräftade kollektivavtal, såvida inte dessa avtal redan gäller. När ett AWA-avtal trätt i kraft kan det inte ersättas av kollektivavtal. Det är också lättare att upprätthålla AWA än kollektivavtal i rättssystemet.

En majoritet av hela arbetsstyrkan måste godkänna ett kollektivavtal.

Begränsningar av strejkrätten

WRA gör det mycket svårare för fackliga organisationer att komma in på arbetsplatserna. Den minskar utrymmet för lagliga strejker och skärper straffen för lagbrott. Strejkande som omfattas av kollektiva avtal för flera företag har inget skydd mot avsked eller andra sanktioner. Begränsningarna av strejkrätten omfattar höga böter för strejker under gällande kollektivavtal och hårda bestämmelser om sekundärbojkott. WRA föreskriver att strejker bara får förekomma under förhandlingar om ett nytt företagsavtal och att de måste gälla de frågor som förhandlingen gäller. Detta kallas "skyddad åtgärd". Skyddade åtgärder ger arbetsgivare, anställda och fackliga organisationer laglig immunitet mot fordringar som uppstår på grund av strejker.

Strejklön inte förhandlingsbar

Den mest negativa delen av Australiens restriktiva arbetsmarknadslagstiftning är det stycke som rättfärdigar förbud mot konfliktåtgärder som kan tänkas ha skadliga effekter på handeln. Internationell lagstiftning i fråga om strejkrätt är mycket tydlig när det gäller regeringars rätt att förbjuda strejker i oumbärlig samhällsservice som noggrant definieras som sådana tjänster som, om de avbryts, utsätter någon del av befolkningen för fara till liv och lem. Den australiska regeringen har utvidgat förbudet till att gälla alla åtgärder som medför avbrott av nationell ekonomisk eller kommersiell verksamhet och har nonchalerat ILO:s rekommendationer om att förbudet bör hävas.

Andra begränsningar i WRA

Lagen har infört ett orättvis system för avsked, som ytterligare minskar möjligheterna till prövning och kompensation för avskedade.

Lagen tycks också tillåta arbetsgivare som startar ett nytt företag att välja vilken facklig organisation han skall förhandla med, innan personal anställs.

Västra Australien – positiv reform

I augusti 2002 införde regeringen i Västra Australien Labour Relations Reform Act. Den lagen upphävde lagar som tillät individuella kontrakt att gå före kollektivavtal, avskaffade många av de diskriminerande åtgärder mot fackliga organisationer som fanns i 1997 års lag och avskaffade kravet på att fackföreningar skall genomföra komplicerade omröstningar före strejk.

Queensland – tänkbare sanktioner för protester

I Queensland föreskriver 1999 års lag om relationerna på arbetsmarknaden att organisationer kan få sin registrering indragen om medlemmarna deltar i protestaktioner som hindrar eller avbryter ekonomisk eller kommersiell verksamhet, eller tillhandahållande av offentliga tjänster.

Lag för byggnadsindustrin – allvarligt hot mot fackliga rättigheter

2003 års lagförslag, Building and Construction Industry Improvement Bill (BCII) godkändes av Representanthuset den 4 december 2003 och innehåller många åtgärder som, om den antas, allvarligt skulle urholka de fackliga rättigheterna inom byggnadsindustrin. I slutet av året låg förslaget i en Senatskommitté för utredning innan Senaten skulle fatta beslut. Kommittén skall lämna sin rapport i maj 2004.

BCII begränsar omfattningen av kollektiva förhandlingar

Lagförslaget innebär en begränsning av frågor som kan tas upp i kollektiva förhandlingar, till sådana som "hör samman med anställningsförhållandet", en definition som är både teknisk och tämligen vag. Det förbjuder också uttryckligen förhandlingar om avgifter för fackliga tjänster, bestämmelser om tillträdesregler (fackliga förtroendevaldas rätt att komma in på en arbetsplats för att tala med de anställda) och överenskomelser som syftar till att stimulera till fackligt medlemskap. När det gäller tillträdesrätten införs strikta krav för sådana tillstånd, vilket vidgar utrymmet för indragning eller återkallande av tillstånd. Förhandlingar får inte ange vilken period som ett avtal skall omfatta. Den måste vara tre år eller, under speciella omständigheter, kortare tid.

Mönsterförhandlingar olagliga

Inom byggnadsindustrin är det vanligt att arbetsgivare med få anställda anlitas för arbete i större projekt. Trots det förbjuder BCII uttryckligen avtal som gäller alla anställda som arbetar på en byggarbetsplats eller i ett projekt. Samtidigt skall avtal inte bekräftas om de bygger på "mönsterförhandling", d.v.s. om de syftar till att uppnå samma löner eller andra gemensamma anställningsvillkor för anställda på mer än ett enskilt

företag.

Strejker begränsade

Lagförslaget begränsar i hög grad fackföreningarnas och deras medlemmars möjligheter att genomföra lagliga strejker. Alla strejker som ligger utanför ramarna för "skyddad åtgärd" (strejker med lagligt skydd enligt WRA) skall uttryckligen förbjudas, med böter på upp till 110 000 australiska dollar för organisationerna och 22 000 för individer. De fackliga organisationerna skall också hållas ansvariga för skadegörelse som orsakas av fackliga ledare, anställda eller medlemmar under oskyddade strejker, och om skadeståndet inte betalas skall organisationen avregistreras. På samma sätt kan en person som befunnits ha brutit mot lagstiftningen förbjudas att inneha förtroendeposter.

Alla skyddade strejker måste föregås av en sluten omröstning bland berörda medlemmar. Proceduren och kraven för sådana omröstningar är komplicerade, kostsamma och tidsödande, och skulle i praktiken begränsa fackföreningars möjligheter att vidta lagliga stridsåtgärder. Dessutom får skyddade åtgärder inte vidtas under ett bekräftat kollektivavtals löptid, inte ens om stridsfrågan inte omfattas av kollektivavtalet och särskilt lagts åt sidan för att behandlas senare.

Det finns en gräns på 14 dagar för strejker, och därefter har de inte längre lagstadgat skydd, oavsett om åtgärderna pågått 14 dagar i följd, eller inte.

Sekundärbojkotter förbjudna, med höjda straff om de ändå genomförs

Ny vakthund

Ministern för arbetsplatsförhållanden har också föreslagit att en ny vakthund skall anskaffas i form av Australian Building and Construction Commission för att kontrollera industrin. Kommissionären skulle, bland annat, ha breda befogenheter att undersöka, åtala och kräva straff för varje brott mot arbetsmarknadslagstiftningen, och enskilda skulle tvingas besvara frågor skriftligt.

Lagförslag om relationerna på arbetsplatser (Bättre förhandlingar)

Detta lagförslag, som överlämnades till parlamentet den 18 november, skulle göra det närmast omöjligt för många löntagare att föra kollektiva förhandlingar om högre löner och bättre villkor. Dessutom skulle den ta bort löntagarnas rätt att vidta stridsåtgärder i många fall, och ge arbetsgivarna ny makt att slippa undan förhandlingar med personalen. Arbetsgivare som inte ens varit inblandade i en konflikt skulle enligt lagen kunna hindra sina anställda från att strejka.

Förslaget skulle förlänga avkylningsperioderna under långdragna arbetsmarknadskonflikter, avbryta förhandlingsperioder när strejker hotar att orsaka avsevärd skada för tredje man, och införa striktare åtgärder mot mönsterförhandlingar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Det har skett en markant ökning av individuella arbetsplatsavtal, vilket innebär en ny definition av förhållandet mellan arbetsgivare och anställd. Antalet AWA-avtal steg kraftigt, från 290 029 under perioden 1997-2002 till 412 782 i mitten av 2003.

Arbetsgivare använder lagstiftningen om arbetsplatsavtal för att undergräva kollektiva förhandlingar och främja individuella avtal. Siffror som lämnas av Australian Bureau of Statistics visar att de flesta löntagare med AWA-avtal får mellan 100-193 australiska dollar mindre i veckan än löntagare som utför samma arbetsuppgifter men har kollektivavtal.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Arbetsmarknadsministern Tony Abbott, som är välkänd för sin tuffa inställning till arbetsplats- och fackliga frågor, ersattes i regeringsombildningen i september av Kevin Andrews. Det tycks emellertid inte ha inneburit någon märkbar förändring av den förda politiken.

Strejkbrytare

Smorgon Steel försökte vid flera tillfällen ta in strejkbrytare när en grupp elektriker gick i strejk sista veckan i februari. De kämpade för rätten att arbeta 36-timmarsvecka. Lyckligtvis var ersättningsarbetarna fackligt organiserade (Electrical Trades Union) och gick därifrån när de fick kännedom om konflikten. Ett ytterligare försök att anlita strejkbrytare misslyckades av samma skäl.

Problem i kollektiva förhandlingar

Sjutton skogsarbetare och medlemmar av Construction, Forestry, Mining and Energy Union, förhandlade om ett företagsavtal med Buchan Saw Mills. När förhandlingarna bröt samman och de 17 gick i strejk i två veckor, lockoutade företaget dem i tolv veckor. Under den tiden gick företaget i konkurs och de anställda fick inte ut sin rättmätiga ersättning.

Den 1 maj blev 100 textilarbetare lockoutade av Geelong Wool Combing (GWC) när de vägrade godta en 25-procentig lönesänkning. Företaget hade också försökt minska arbetsstyrkan med 14 man och ersätta företagsavtalet. De anställda hade inte gått i strejk och kom till arbetet varje dag från och med då. En rad möten med företaget ledde inte till några framsteg i konflikten. Den 5 september, efter 130 dagars lockout, beslutade AIRC att företagsavtalet skulle upprätthållas och att de anställda hade rätt att kräva avgångsvederlag och övertalighetsersättning från GWC:s tyska moderbolag.

Under tredje veckan av oktober bröt förhandlingarna om företagsavtal med Carter Holt Harvey, ett ledande träfiberföretag, samman. Den främsta stridsfrågan gällde förhandlingen om ett nationellt avtal som företaget vägrade erkänna. De anställda på två anläggningar röstade för strejk i 24 timmar och blev lockoutade, även om de fick återgå till arbetet den 28 oktober.

Regeringspåtryckningar på universitet minskar det fackliga inflytandet än mer

Den 22 september hotade Arbetsmarknadsminister Tony Abbot att skära bort 404 miljoner dollar från universitetens anslag om de inte antog Higher Education Workplace Relation Requirements (HEWRR) som syftade till att ge AWA företräde framför kollektivavtal. Inför det hotet backade University of Sydney från det kollektiva företagsavtal man skulle ha undertecknat. En två veckor lång kampanj med strejker blev följden, bl.a. genomfördes en nationalstrejk den 16 oktober.

När lagen om stöd för högre utbildning antogs den 4 december, försvann förslaget om att bekräftade kollektivavtal som slutits under WRA skulle innehålla en paragraf som tillät AWA-avtal att ta över kollektivavtal, oavsett när de senare slutits.

BHP Billiton bryter mot FN:s normer för kollektivavtal

Gruvätten BHP Billiton hamnade i konflikt med FN sedan man undertecknat en överenskommelse med organisationen. FN fungerar enligt nio principer som lagts fast i "Global Compact", och en av dem garanterar löntagarnas rätt att förhandla kollektivt. BHP Billiton hävdar emellertid att alla nyanställda vid Pilbara järngruva i västra Australien undertecknar AWA-avtal.

Australian Council of Trade Unions (ACTU) klagade hos FN över att BHP Billiton bröt mot sina åtaganden enligt Global Compact om företaget inte tillät de anställda att förhandla kollektivt genom fackliga organisationer. Den 7 november bekräftade FN den uppfattningen, men den australiska regeringen motsatte sig den, och argumenterade till Billitons fördel att företaget agerat inom ramen för australisk lagstiftning.

Den 13 november tog fackliga organisationer upp frågan på BHP Billitons årsmöte.

AZERBAJDZJAN

Folkmängd: 8,4 milj.

Huvudstad: Baku

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Inga förbättringar har skett i Azerbajdzjan, där arbetsmarknadslagstiftningen förbjuder strejker inom långt fler områden än dem som ILO definierar som oumbärliga. Vissa utlandsägda företag och samriskföretag vägrade gå med på att fackliga kommittéer bildas och vill heller inte teckna kollektivavtal.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt författningen råder föreningsfrihet och rätt att bilda fackliga organisationer. Enligt 1994 års lag om fackliga organisationer kan minst sju personer bilda en fackförening och anta stadgar. Personer som gör sin militärtjänst eller har arbetsledande ställning är emellertid undantagna. Lagen ger också fackföreningar rätt att sluta kollektivavtal och förbjuder diskriminering av fackföreningar. En lag från 1996 ger rätt till kollektiva förhandlingar för lönesättning i statliga företag. Enligt nationell lagstiftning omfattar arbetsmarknadslagarna alla löntagare och företag som är verksamma i landet. Regeringen kan emellertid lagligt sluta bilaterala avtal med multinationella företag och sätta arbetsmarknadslagarna ur spel. Sådana avtal måste godkännas av parlamentet. De tillkännages inte officiellt och varken fackliga organisationer eller arbetsinspektionen har tillgång till dem. Denna onormala situation leder till att de fackliga rättigheterna kränks på sådana företag.

Strejker är fortfarande förbjudna inom allmänna transporter

Författningen ger också strejkrätt, men med begränsningar. Enligt arbetsmarknadslagstiftningen får anställda vid lagstiftande och verkställande myndigheter, domstolar och polismyndigheter inte strejka. Lagstiftningen förbjuder också strejker inom vissa offentliga områden (sjukhus, kraftverk, vattenverk, telekommunikationer, flygledning och brandkår) som är avgörande för människors hälsa och säkerhet. Listan är längre än ILO:s definition av oumbärlig samhällsservice. Artikel 188-3 i strafflagen förbjuder kollektiva åtgärder som syftar till att avbryta allmänna transporter och brott mot förbudet medför upp till tre års fängelse. Under år 2001 sade regeringen att man höll på att se över lagstiftningen och lovade ta hänsyn till ILO:s kommentarer, men ännu har inga nya lagar antagits.

Begränsningar för facklig verksamhet

Staten förbjuder fackliga organisationer att ägna sig åt politisk verksamhet, och de får inte heller ha samröre med politiska partier och genomföra gemensamma aktiviteter med dem. Det är också förbjudet att ta emot eller ge ekonomiskt stöd till politiska partier.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingen respekt för kollektiva förhandlingar

De flesta industrier ägs fortfarande av staten och drivs av styrelser som utses av regeringen; lönerna sätts av direktörer. Trots lagen har fortfarande inget fungerande system för kollektiva förhandlingar mellan facken och företagsledningarna införts. De fackliga organisationerna deltar sällan när lönenivåerna fastställs. Där det finns kollektivavtal respekteras dessa inte alltid.

Medlemsavgifterna skickas inte till facken

Ett av de största problemen för fackliga organisationer i Azerbajdzjan är att fackföreningsavgifterna sällan överförs till dem. De har därför inte resurser för att bedriva en effektiv verksamhet.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Centralorganisationen Azerbaijan Trade Unions Confederation (ATUC) meddelar att det är omöjligt att skapa fackliga kommittéer och teckna kollektivavtal i vissa utländska och privata företag samt samriskföretag som BP, SHELL, Coca-Cola, McDonald's och Azerbaijan International Company. I Salyan Oil Company stängdes fackföreningens kontor på grund av påtryckningar från arbetsgivaren.

BANGLADESH

Folkmängd: 146,7 milj.

Huvudstad: Dhaka

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Förföljelser av enskilda fackligt aktiva fortsätter och lagstadgade eller faktiska förbud för all facklig verksamhet är vanliga.

Politiska partier fortsätter att använda fackliga organisationer för sina egna, politiska syften. Strejker och demonstrationer var därför vanliga, men ofta politiskt motiverade, och många slutade i våldsamheter. Två fackligt aktiva dödades.

LAGSTIFTNINGEN

Många restriktioner

Enligt författningen råder frihet att bilda och tillhöra fackföreningar, men begränsningarna är många. Innan en facklig organisation kan registreras måste 30 procent av de anställda på företaget vara anslutna. Organisationen kan upplösas om medlemstalet faller under den nivån. Fackliga organisationer måste godkännas av regeringen för att bli registrerade, och inga fackliga åtgärder kan genomföras utan registrering.

Kandidater till fackliga förtroendeuppdrag måste vara, eller ha varit, anställda på företaget eller företagsgruppen i fråga. Registrator för fackliga organisationer har vida befogenheter att ingripa i interna fackliga frågor. Registratorn kan komma in i fackliga lokaler och inspektera all dokumentation. Han kan också dra in en organisations registrering, med godkännande av arbetsdomstol.

Utestängda från fackligt medlemskap

Enligt förordningen om relationer på arbetsmarknaden får anställda i offentlig sektor och statliga företag inte tillhöra en facklig organisation; dock gäller undantag för anställda i järnvägen, posten och telekommunikationer. Inga lärare får bilda fackföreningar varken i offentlig eller privat sektor. Anställda i arbetsledande ställning och inom administration får inte heller organisera sig.

Strejkrätt inte erkänd

Strejkrätten erkänns inte uttryckligen i lag. Tre fjärdedelar av en organisations medlemmar måste samtycka till en strejk innan den kan genomföras. Regeringen kan förbjuda varje strejk som varar längre än 30 dagar (då parterna hänvisas till arbetsdomstol för skiljedom) om den rör en offentlig verksamhet som faller under förordningen om ombärlig samhällsservice eller anses hota landets intressen. I det sistnämnda fallet kan 1974 års lag om speciella befogenheter användas för att gripa fackligt aktiva utan anklagelser. Regeringen får bannlysa strejker under tre månader, och den perioden kan förlängas.

Brott som "hindrande av transporter" kan straffas med upp till 14 års tvångsarbete.

Begränsningar av kollektiva förhandlingar

Endast registrerade organisationer får bedriva kollektiva förhandlingar och varje organisation måste utse representanter till en särskild förhandlingskommitté (Collective Bargaining Authority, CBA), som skall godkännas av registrator för fackliga organisationer. Lönenivåer och andra förmåner för offentliganställda bestäms av en nationell lönekommission vars beslut är bindande.

Frizoner – erkännande av fackliga rättigheter försenas

Bangladesh sex frizoner är för närvarande undantagna från de viktigaste lagarna för föreningsfrihet och rätten till kollektiva förhandlingar, så inga yrkes- eller branscbaserade organisationer är tillåtna. Inför hotet om att förlora handelsförmåner för exporten till marknader i USA och Kanada, skulle regeringen tillåta fackliga organisationer i frizonerna från den 1 januari 2004.

Påtryckningar från en grupp på 22 sydkoreanska företag i frizonen Chittabong har fått regeringen att dra tillbaka det beslutet. De lämnade in en petition till domstol i december 2003, och protesterade mot de föreslagna förändringarna av deras status. Viktiga ministrar och frizonmyndigheten (BEPZA) samlades den 28 december för att diskutera frågan. Vid mötet enades de om att låta Världsbankens landdirektör medla i processen och beslut skulle fattas den 31 januari 2004.

Samma dag meddelade USA att man inte skulle dra in förmånerna enligt Generalised System of Preferences (GSP) omedelbart utan i stället samarbeta med Bangladesh för att nå en överenskommelse. Ytterligare två månader beviljades för detta. GSP-förmånerna var värda 35 miljoner US-dollar för Bangladesh bara under budgetåret 2002-2003.

FACKLIGA RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

Fackföreningsrörelsen är relativt svag i Bangladesh. Det beror främst på det mycket stora antalet fackliga organisationer – det fanns 5 450 fack-

liga organisationer anslutna till 25 officiellt registrerade centralorganisationer – och delvis på grund av de omfattande hotelser som förekommer i praktiken, i synnerhet löntagarnas rädsla för att förlora jobbet om de skulle visa några tecken på facklig verksamhet. Arbetskraften uppgår till omkring 58 miljoner människor, av vilka bara 1,8 miljoner är organiserade.

Regeringsförbud

Regeringen använder sig av förordningen om oumbärliga tjänster för att förbjuda strejker och fortsätter att tillämpa den på Power Development Board, Dhakas Electric Supply Authority och Chittagongs Port Authority (myndigheter för energi, elkraft och hamnar). I maj 2003 tillämpades förordningen också på Bangladesh Petroleum Corporation (oljebolaget).

Dessutom tillåter regeringen inga kollektiva förhandlingar inom juteindustrin under högsäsong.

Enbart regeringsvänliga personer får hålla möten på arbetstid och fackliga organisationer utanför regeringens fackliga grupp får inte hålla protestmöten ens på sina lediga dagar.

Arbetsgivare utnyttjar kryphål i lagen

Anställda i privat sektor avskräcks från att bedriva facklig verksamhet. Förordningen om relationerna på arbetsmarknaden ger arbetsgivarna stort utrymme för att diskriminera fackliga medlemmar och organisatörer.

Anställda som försöker bilda en fackförening saknar skydd före registreringen och blir därför ofta förföljda av sina arbetsgivare, ibland med våld eller med polisens hjälp. Namnen på anställda som ansöker om facklig registrering överlämnas ofta till arbetsgivarna som omedelbart avskedar eller förflyttar dem, i synnerhet inom textilsektorn. Även efter registreringen blir anställda som misstänks bedriva facklig verksamhet regelbundet trakasserade. Ett populärt sätt är att avskeda en anställd för tjänstefel, eftersom de då inte längre kan väljas till förtroendeposter. Det tjänar ingenting till att klaga hos arbetsdomstolen på grund av korruptionen och den stora eftersläpningen av ärenden som i vissa fall kan gå mer än tio år tillbaka i tiden.

Frizoner

Vid infarten till Dadafabriken i frizonen i Dhaka har Nike och Tommy Hilfiger satt upp anslag med uppförandekoder enligt vilka företagen stödjer arbetarnas rätt till föreningsfrihet. Men i en intervju med en brittisk tidning i april 2001, förklarade frizonens direktör helt frankt att "fackliga organisationer är bannlysta här".

Många arbetsgivare i frizonerna utnyttjar frånvaron av fackliga organisationer för att kränka internationella arbetslivsnormer, t.ex. genom sexuella trakasserier, fysiskt våld, obetald övertid, barnarbete, brott mot förordningar om minimilön och uruselt arbetarskydd.

Välfärdskommittéer

I avvaktan på fackliga organisationer i frizonerna har regeringen tillåtit att "kommittéer för arbetarnas välfärd" bildas. Arbetarna har möjlighet att försvara sina rättigheter, säger regeringen, men får inte strejka eller demonstrera. Endast en mycket liten andel av de 130 000 anställda i frizonerna har utnyttjat den här möjligheten.

Arbetsgivare och investerare från Sydkorea, Japan och andra asiatiska länder har protesterat mot bildandet av fackföreningar, och förutspått att de leder till spänningar och konflikter.

Textilindustrin fackföreningsfientlig

Textilarbetare utanför frizonerna har det inte lättare. Uppskattningsvis två miljoner kvinnliga arbetare, hos 3 300 arbetsgivare, tillverkar kläder för export i Bangladesh. Fackliga organisationer är registrerade bara i 127 fabriker och färre än ett dussin arbetsgivare förhandlar faktiskt med dem. Anställda blir regelbundet sparkade, misshandlade eller drabbas av falska anklagelser från polisen, för att de arbetat fackligt.

Industri för återvinning av fartyg gör fackföreningar olagliga

Bangladeshs industri för återvinning av fartyg ligger i Chittagongs hamn. De anställda anlitas på behovsbasis, har inga anställningskontrakt och undertecknar inga dokument som skulle kunna knyta dem till ett specifikt varv. På så sätt saknar de lagliga möjligheter till gottgörelse i händelse av en konflikt. Till stor del på grund av den rädsla de känner för våldet och de otrygga anställningsförhållandena har arbetarna inga möjligheter att försvara sina rättigheter eller ens att kräva sin betalning. Alla krav skulle bara leda till omedelbart avsked. Fackliga organisationer är förbjudna på anläggningarna och fackliga organisatörer har mycket svårt att få tillträde till dem.

Inga framsteg i lagstiftningen

Trots löften för några år sedan om att "utreda frågan", har regeringen inte ändrat sin arbetsmarknadslagstiftning så att den överensstämmer med ILO:s konventioner. Det har inte skett några framsteg sedan år 1972, då man ratificerade konventionerna 87 och 98.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Den politiska miljön kännetecknas av den personliga rivaliteten mellan premiärministern Khaleda Zia och oppositionsledaren Sheikh Hasina från Awami League (AL). AL bojkottar regelbundet parlamentet, ibland i månader i streck, och driver kampanjer för avbrott genom nationella strejker och uppmuntran av kollektiva åtgärder. Bara under perioden 28 augusti-27 september förekom tre landsomfattande strejker, kallade "hartals". Demonstrationer och strejker tenderar att bli allt våldsammare.

Ökande politisering av fackliga organisationer

Många strejker är politiskt motiverade snarare än uttryck för försvar av fackliga rättigheter. Eftersom nästan alla fackliga organisationer är knutna till ett politiskt parti använder oppositionspartier generalstrejker för att utöva påtryckningar på regeringen för att få sina krav tillgodosedda. Dessutom brukar Bangladesh National Party (BNP, regeringspartiet) regelbundet göra våldsamma angrepp på Awami Leagues anhängare och fackliga organisationer anslutna till den.

Nekas tillstånd att delta i ILO-möte

En representant för sjuksköterskeorganisationen Bangladesh Diploma Nurses Association (BDNA) nekades tillstånd att delta i ett ILO-möte om akutvård i mars. Hon hade nominerats och godkänts av ILO och internationalen för offentliganställda, ISKA, men chefen för sjukskötersketjänster ville inte ge henne tillstånd för att lämna landet.

Facklig ledare gripen, demonstrant dödad

Den 3 november, under förhandlingar om arbetsvillkor, kallade Pantex Garments Ltd. in polis för att gripa en löntagarrepresentant, Mahbubur Rahman Ismail. Problemen hade legat och jäst i flera månader och gripandet blev startpunkten till stora oroligheter, inte bara i den berörda fabriken utan också i företagets andra anläggningar över hela landet.

Fem paramilitära plutoner och ytterligare polis sattes in för att kväsa protesten. De sköt mot arbetarna och dödade en av dem. Omkring 200 sårades.

Arbetarledare dödad

Aminul Islam Chowdhury, ordförande för förbundet Jatiyo Sramiks distriktskommitté i Bhola, dödades när han hölls i förvar av armén under första kvartalet 2003.

BRUNEI

Folkmängd: 358 000

Huvudstad: Bandar Seri Begawan

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Fackliga rättigheter är mycket begränsade i lagstiftningen, och de rättigheter som finns inskrivna där kan inte utnyttjas i praktiken.

LAGSTIFTNINGEN

Mycket begränsade rättigheter

1962 års lag om fackliga organisationer tillåter att sådana bildas och de måste registreras hos regeringen. Bestämmelser om kollektiva förhandlingar saknas. Individuella anställningskontrakt krävs mellan arbetsgivare och varje anställd, och laglig facklig verksamhet får inte betraktas som en kränkning av anställningskontrakten.

Lagstiftningen erkänner inte strejkrätt och fackliga organisationer får inte ansluta sig till internationella fackliga organ.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingen facklig verksamhet

Det finns bara tre fackliga organisationer, samtliga inom oljeindustrin, och de representerar mindre än fem procent av löntagarna. Frånvaron av mänskliga rättigheter och den politiska kontrollen i landet innebär att inte ens dessa organisationer har någon självständighet och det har i realiteten inte förekommit någon facklig verksamhet.

BURMA

Folkmängd: 49,5 milj.

Huvudstad: Rangoon

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87

Burmas militärregim är ökad för sitt absoluta förtryck av både fackliga och mänskliga rättigheter. Fackliga organisationer är förbjudna i praktiken och det förekommer inga kollektiva förhandlingar. Militära order och dekret förbjuder fristående löntagarorganisationer i alla former, och straffen för brott mot sådana order är stränga. Varje försök till protester leder till avskedanden, häktning och ibland tortyr i händerna på den styrande militären. Fristående organisationer måste arbeta underjordiskt, eller från utlandet, och deras ledare döms till långa fängelsestraff när de grips. I november dömdes tre fackliga organisationer

till döden. Tvångsarbete har fortsatt att användas i de flesta delarna av landet, trots att ILO öppnat ett kontor i Rangoon.

LAGSTIFTNINGEN

Otydlig lagstiftning

Det är svårt att få en klar bild av gällande lagstiftning. Burmas lagar, som delvis är hemliga, är en kombination av gammal brittisk "common-law" (som bygger på rättspraxis) som härstammar från kolonialväldet, andra lagar som lever kvar från tiden innan nuvarande militärregim tog makten och senare lagstiftning i form av militära dekret och beslut utfärdade av juntan. Alla rättsliga institutioner som fortfarande finns i Burma kan åsidosättas av militärdekret eller av någon mäktig officers åtgärder.

Burmas enpartiförfattning, som daterar sig till år 1974 men upphävdes år 1988, föreskriver i teorin föreningsfrihet. Kolonial och senare lagstiftning, militära dekret och beslut som gäller framför alla andra lagliga föreskrifter innebär i praktiken hårda rättsliga restriktioner av den rätten. I synnerhet finns fortfarande omfattande lagstiftning kvar från den brittiska eran som hittills varken återkallats, ändrats eller officiellt avskaffats. Det gäller exempelvis 1926 års fackföreningslag som ILO under många år haft synpunkter på. Ett av problemen med i den lagen är den höga tröskel som ställts upp för att bilda en fackförening (50 procent av de anställda måste vara medlemmar för att den skall bli lagligen erkänd). År 1964 antogs lagen som definierade löntagarnas grundläggande rättigheter och skyldigheter. Lagen från 1926 fortsatte att gälla i de delar som var förenliga med 1964 års lag. I många år har ILO, utan framgång, försökt få klara besked från regeringen om i vilken utsträckning 1964 års lag upphävde fackföreningslagen.

Ett system med en enda organisation

1964 års lag föreskriver vidare ett obligatoriskt system för organisering och representation av löntagare, som strider mot ILO:s normer. 1964 års lag ändrades år 1976. I sina kommentarer från 1977, konstaterade ILO emellertid att den ändrade lagen fortfarande "... föreskriver ett system med en enda organisation, i strid mot konventionen (nr. 87) enligt vilken löntagarna har rätt att bilda organisationer efter eget val." Det förhållandet tycks vara oförändrat.

Andra restriktioner infördes enligt 1929 års lag om arbetslivskonflikter. Den lagen ändrades år 1966 och tycks definiera medel för lösning av arbetslivskonflikter. Det förefaller emellertid som om flera föreskrifter inte överensstämmer med föreningsfriheten. Det gäller bl.a. den makt som presidenten för Union of Burma (landets tidigare namn, som juntan ändrat till "Myanmar") har att överlämna arbetslivstvister till undersöknings- eller arbetsdomstolar, definitionen av allmännyttig verksamhet, definitionen av arbetslivskonflikter och strejker och de omständigheter under vilka strejker kan genomföras, samt de sanktioner i strafflagen som löntagare som bryter mot dessa föreskrifter kan drabbas av. Å andra sidan är det svårt att avgöra om denna lag fortfarande gäller, och ILO har hittills inte kunnat få några klara besked från regeringen i den frågan.

Militära order och dekret begränsar föreningsfriheten ytterligare

Ett sådant exempel är Order 2/88, utfärdad den 18 september 1988 av "Kommittén för återupprättande av lag och ordning" (juntans tidigare benämning, numera "Kommittén för fred och utveckling", SPDC) som har rubriken Order 2/88 för organisering av lag och ordning i landet. Den förbjuder all verksamhet som fem eller fler personer bedriver tillsammans, som "möten, promenader eller marscher i rad ... oavsett om handlingen sker för att skapa oro eller begå brott, eller inte." Den förbjuder dessutom öppnandet av "strejkcentra, oavsett om syftet är att skapa oro eller begå brott, eller inte". I ordern står vidare att "Ingen får blockera vägar eller genomföra massdemonstrationer" eller "ingripa mot eller hindra människor som fullgör säkerhetsuppgifter". Order 2/88 stärks ytterligare av lagen om lagliga föreningar från 1908, som i paragraf 17.1 anger att "alla som tillhör en olaglig förening, eller deltar i möten eller får eller begär bidrag till en förening ... skall straffas med fängelse i minst två och högst tre år."

Den 30 september 1988 utfärdade militärjuntan också Order 6/88, som kallas Lag om bildande av föreningar och organisationer. Den anger att alla "organisationer skall söka tillstånd för bildande från Ministeriet för inrikes och religiösa frågor." Där står också att "organisationer som inte är tillåtna får inte bildas eller fortsätta finnas till och bedriva verksamhet." Definitionen av "organisation" i denna order är utomordentligt detaljerad och svepande, och inkluderar "en förening, organisation, gemenskap, parti, kommitté, federation, grupp av föreningar, front, klubb och liknande organisationer som bildas av en grupp människor för ett syfte eller med ett program eller med eller utan ett speciellt namn." Det råder inga tvivel om att Order 6/88 gäller arbetsgivar- och löntagarorganisationer, d.v.s. det krävs ansökan om tillstånd från militären innan man får bilda eller bedriva verksamhet i dem. Detta är ett uppenbart brott mot ILO-konvention 87. Straffen för överträdelse av bestämmelserna är särskilt hårda och kan innebära fängelse i upp till fem år.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Oavsett vad som står i skriftliga lagar, riskerar löntagare som kämpar för att förbättra sina villkor – som ofta är vedervärdiga – hotelser, våld och mord.

Inga fackföreningar tillåts

Alla fackliga organisationer som fanns innan den nuvarande militärjuntan tog makten har upplösts. Det finns inga som helst legalt registrerade löntagarorganisationer i Burma. Alla arbetarorganisationer i Burma måste fungera underjordiskt och medlemmarna riskerar ständiga hotelser om förtryck och vedergällning, inklusive gripanden, tortyr och åtal för brottslighet. Militären har skapat en organisation som heter "Förening för facklig solidaritet och utveckling" (USDA). Den måste löntagarna ansluta sig till, och den är en konstgjord skapelse av regeringen för att ersätta arbetarorganisationer och alla andra organisationer i det civila samhället. Den bildades i september 1993 av militärregimen och uppges officiellt ha omkring 13 miljoner medlemmar. USDA:s uppgivna mål är att "stärka Myanmar, främja kärlek och förståelse mellan ursprungsfolk,

stärka statens suveränitet, skydda den territoriella integriteten och utveckla landet, samt skapa en fredlig och modern stat". Faktum är att USDA av de flesta betraktas som regeringens verktyg för politisk mobilisering. Den 16 maj 2003 visade den än en gång sitt sanna väsen, när omkring 300 USDA-medlemmar brutalt stoppade oppositionsledaren och fredpristagaren Daw Aung San Suu Kyis bilkolonn när den skulle köra över en bro till Myitkyina, i den nordligaste staten Kachin. Oberoende källor säger att minst 40 civila dödades och dussintals skadades under den händelsen. Daw Aung San Suu Kyi hölls sedan i husarrest i ett år.

I allmänna termer fortsätter juntans omfattande militära och säkerhetsapparat att göra sitt yttersta för att inga nya ledare eller institutioner ska växa fram som kan hota dess ställning, och använder sig av gripanden och tortyr som arbetsmetod.

FTUB – fristående arbetarorganisation som tvingas arbeta underjordiskt

Burmas oberoende federation av fackföreningar (FTUB) har tvingats verka i hemlighet ända sedan den bildades år 1991. Den upprätthåller strukturer både i inom och utom landet. Den är det effektiva språkröret för omkring 1,5 miljoner utvandrade burmeser som arbetar i Thailand. FTUB har emellertid också underjordiska fackföreningar inom viktiga industrigrenar i själva Burma, och är verksam i alla de större städerna i landet. Organisationen samlar in bevis på kränkningar av löntagarnas rättigheter och följer upp ärenden där rätten till kollektiva förhandlingar inom industrisektorer vägras och bevis för tvångsarbete och förmedlar dem till ILO och till den internationella arbetarrörelsen. Om FTUB:s medlemmar grips när de håller på med detta döms de till döden. Regeringens propagandaapparat och diplomater gör regelbundna våldsamma angrepp mot FTUB, och kallar den en terroristgrupp bestående av utvandrare. FFI själv har anklagats för att bistå och uppmuntra FTUB att utföra terroristangrepp.

FTUB-ledare under attack

FTUB:s generalsekreterare, Maung Maung, tvingades lämna landet när militären år 1988 slog till mot honom på grund av hans engagemang i den demokratiska fackföreningsrörelsen. Han anklagas ständigt av juntan för att leda en terroristorganisation.

Sjömän förtrycks, också utomlands

Sjömansförbundet (Seafarers' Union of Burma, SUB), som skapats av FTUB och är medlem i federationen, är också olagligt i Burma. Det försöker skydda burmesiska sjömän som seglar i utländska båtar, oftast under bekvämlighetsflagg. Burmesiska sjömän måste i regel betala tre månadslöner i förskott till statskontrollerade eller privata sjömansförmedlingar i Rangoon innan de får börja arbeta i utländska båtar. Deras kontrakt måste också godkännas av den regimkontrollerade Seaman's Employment Control Division (SECD). När de väl kommit ombord får de inte klaga på sina arbets- och livsvillkor, som är ökänt dåliga på bekvämlighetsflaggade fartyg. I synnerhet är de strikt förbjudna att begära eller ta emot hjälp från den globala, Londonbaserade transportarbetarinternationalen (ITF), som är knuten till FFI. Burmesiska sjömän som tidigare kontaktat ITF har i några fall gripits utomlands av militärjuntans säkerhetspolis och med våld förts till hemlandet där de kastats i fängelse.

Fackföreningsledare fängslade

Ledare för fristående fackliga organisationer straffas med långvariga fängelsestraff. Medlemmarna av FTUB:s centralstyrelse, U Myo Aung Thant och U Khin Kyaw, greps i juni 1997 i Burmas huvudstad Rangoon, och satt fortfarande i fängelse i slutet av år 2003. Myo Aung Thant var medlem av All Burma Petro-Chemical Corporation Union som bildats år 1988. Han anklagades för landsförräderi för att ha haft kontakter med FTUB. Han dömdes till livstids fängelse i en hemlig rättegång där han vägrades rätten till försvarsadvokat. Hans hustru greps samtidigt och dömdes till tio års fängelse som medbrottsling till maken. Hon släpptes i juli 2002 och har sedan flytt landet. Myo Aung Thant sitter i ett det avlägset belägna Myitkyinafängelset i staten Kachin.

Khin Kyaw är medlem av Burmas sjömansförbund. Han greps också år 1997, tillsammans med sin hustru. Han hade häktats för facklig verksamhet år 1993 och torterats i fängelset. Myndigheterna har aldrig tillkännagivit anklagelserna som gjort att han fängslats, men man vet att de hör ihop med Myo Aung Thants mål. Han avtjänar för närvarande ett 17-årigt fängelsestraff i Thayawaddyfängelset i Peguområdet.

U Thet Naing, en annan underjordisk facklig ledare, satt också kvar i fängelse vid årets slut. Han greps ursprungligen år 1990, men släpptes år 1994 för att sedan gripas igen år 1999, efter en arbetarprotest på klädfabriken Yan Ze Kyang. Han dömdes till sju års fängelse och sitter också i Myitkyina-fängelset.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Fackföreningsmedlemmar dömda till döden

Tre FTUB-organisatörer, U Nai Min Kyi, U Aye Myint och U Naing Yatka, alla från Bagoavdelningen, som deltog i en kurs om grundläggande fackföreningskunskap som FTUB genomförde på gränsen mellan Burma och Thailand år 2000, greps av juntan den 16 juli. De anklagades för att planera mord på höga SPDC-ledare och för att ha planerat andra terroristattacker. De dömdes av Rangoons distriktsdomstol till döden enligt artikel 122.1 i lagen om landsförräderi, den 28 november, i en manipulerad rättegång. Bevisen som presenterades i rättegången rörde kontakter med FTUB, innehav av ILO-kommissionens utredning om tvångsarbete i Burma från år 1998, på burmesiska, och innehav av ett visitkort från ILO:s kontaktman i Rangoon. Sex andra demokratikämpar dömdes i samma rättegång till döden på liknande anklagelser. Deras verkliga "brott" var emellertid att de publicerat en artikel i idrottsidningen First Eleven, med frågor om eventuell korruption i användningen av en donation på fyra miljoner dollar, som var avsedd för att utveckla fotbollen i Burma.

Enligt FFI-källor var rättegångssalen full av tjänstemän från den militära underrättelsetjänsten som instruerade domaren om vad hon måste göra. Det visade sig senare att de tre FTUB-aktivisterna hade anklagats för att ha överlämnat information till FTUB:s generalsekreterare Maung Maung om att tvångsarbete fortsatte att tillämpas i Burma. Vid årets slut satt de fortfarande i dödscellerna på Rangoons ökända Inseinfängelse.

Frizonschefer beordrade att hindra arbetarna från att organisera sig

Under första veckan i augusti, fick fabrikschefer i frizonerna södra Dagon och Hlaing Thar Yar brev från den lokala arbetsmarknadsmyndigheten där de informerades om sin skyldighet att försäkra sig om att arbetarna inte fick genomföra några kollektiva åtgärder på arbetsplatserna. Brevet beordrade företagsledarna att kalla in arbetare som skulle kunna leda sina kamrater och säga åt dem att inte bedriva någon sådan verksamhet. Breven förklarade också att om arbetarledarna inte följde rådet, skulle ledningarna hitta på anledningar att avskeda dem.

Burmesiska arbetare förtrycks i Thailand

Under hela året blev burmesiska arbetare på textil- och andra fabriker på den thailändska sidan av gränsen trakasserade, hotade och till och med dödade för att ha organiserat kollektiva protestaktioner till stöd för krav på rättvisa löner och anständiga arbetsvillkor. Se vidare nedan, under Thailand.

FILIPPINERNA

Folkmängd: 80 milj.

Huvudstad: Manila

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Bristen på tillämpning av arbetsmarknadslagar i kombination med många lagstadgade begränsningar gör att många löntagare berövas sina fackliga rättigheter. Den fackliga verksamheten i frizonerna är starkt begränsad, och rätten att bilda fackföreningar kränks regelbundet. Anställda i frizonerna hotas rutinmässigt. Offentliganställda diskrimineras fortfarande och har få fackliga rättigheter. Hårdhänta metoder är vanliga för att avskräcka arbetare från att organisera sig eller strejka, och för att hindra fackligt förtroendevalda från att fullgöra sina uppgifter.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner alla löntagares rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer.

Hinder

För att bli registrerad måste en facklig organisation företräda minst 20 procent av de anställda inom en given kollektiv förhandlingsenhet. Lagen kräver också höga medlemstal för att federationer eller centralorganisationer skall få bildas. Fackliga ledare måste vara anställda på samma företag som de löntagare de representerar. Utlänningar får inte vare sig bilda eller tillhöra fackliga organisationer såvida det inte finns ett ömsesidigt avtal mellan deras hemländer och Filippinernas regering om det.

Strejkrätt

Strejkrätten är erkänd i lag. För att få tillstånd att strejka måste den fackliga organisationen varsla i förväg, vänta under föreskriven "avkylningsperiod" och få godkännande av majoriteten (50 procent plus en) av medlemmarna. Alla möjligheter till förlikning måste ha uttömts. Om Arbetsmarknadsministern anser att det verksamhetsområde som berörs av strejken är livsviktigt för ekonomin, kan han/hon föreskriva obligatorisk medling och tvinga de anställda tillbaka till arbetet.

Positivt beslut om strejkrätt

Ett förslag från några företag och arbetsgivargrupper om att regeringen skulle införa ett tioårigt strejkstopp avsågs av arbetslivssekreteraren Patricia Sto. Tomas. Hon fann att ett sådant förbud skulle vara författningsvidrigt. Löntagare måste få strejka inom de ramar som lagstiftningen anger.

Potentieellt hårda straff

Lagen föreskriver hårda straff för den som deltar i en olaglig strejk. Fackliga ledare kan dömas till fängelse i upp till tre år. Alla som organiserar eller leder "möten i syfte att sprida propaganda mot regeringen" kan dömas till livstids fängelse eller döden. Begreppet "möten" omfattar strejkvakter under en strejk.

Offentliganställda

Rätten till organisering är begränsad i offentlig sektor och strejker är förbjudna. Offentliganställda har också begränsad rätt till kollektiva handlingar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Filippinerna har ingen positiv historia när det gäller mänskliga rättigheter. Landet är känt för avrättningar av människor som försvarar mänskliga rättigheter, journalister, lokala ledare och till och med barn. Det är lika illa i fråga om fackliga rättigheter.

Arbetsgivarna begränsar

Arbetsgivarna kan överklaga en facklig organisations rätt till registrering och gör det också. Det är ett stort hinder för organiseringsarbetet ef-

ttersom processen kan vara mycket långdragen.

Såväl regeringen som arbetsgivarna utnyttjar de begränsningar som finns i lagstiftningen för att förhindra strejker. Kravet på att i förväg underrätta Arbetsmarknadsministeriet ger arbetsgivarna tillfälle att så splittring bland de anställda och som regel också utsätta dem för repressalier. Om de anställda ändå genomför strejken kan arbetsgivarna begära att den nationella kommittén för relationer på arbetsmarknaden utfärdar ett strafföreläggande mot den. I stället för att förhålla sig opartisk brukar regeringen ingripa i arbetskonflikter på arbetsgivarnas sida.

Frizoner

Facklig verksamhet motarbetas särskilt kraftigt i frizonerna. De tjänstemän som styr zonerna försöker hindra organisering genom att tillämpa en politik för "fackförenings- och strejkfrihet" och hävdar att de har rätt att utföra sina egna arbetsinspektioner i frizonerna. Det har förekommit fall, också under 2003, där arbetare som bildar eller går med i facket eller bedriver facklig verksamhet, har blivit avskedade. Arbetsgivarna har vägrat erkänna fackföreningar, förhandlar inte med dem eller bildar sina egna gula fackföreningar. Arbetsmarknadsstyrelsen (Department of Labour and Employment, DOLE) har visat att man varken kan eller vill upprätthålla lagarna i frizonerna och därför förekommer det mycket få organiseringsförsök där.

Det finns totalt 89 frizoner och de svarar för 80 procent av all export från Filippinerna (år 2002). Frizonerna är ökända för sina låga löner, fruktansvärt långa arbetstider, en nedbrytande hög produktionstakt och stenhårt förtryck. Övertid är regel och fabriksgrindarna är ofta låsta för att de anställda inte ska kunna lämna fabriken innan de slutfört sina uppgifter eller uppfyllt kvoterna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Exportsektorn, som är motorn i landets ekonomi, gynnades av att valutan sjunkit i värde. Värdeinsänkningen följde emellertid på många månader under vilka ekonomin presterade under sin potential och lättade inte på trycket på företagen att öka produktiviteten. I denna ekonomiska miljö blev det allt svårare att organisera de anställda eftersom de var rädda att förlora jobben. Den politiska osäkerheten var hög och i juli gjordes ett kuppöversök för att avsätta president Gloria Macapagal Arroyo. Osäkerheten förstärktes inför utsikterna till presidentval år 2004.

Fackliga ledare sparkade

Lepanto Consolidated Mining Corp. i Benguet sparkade ledarna för två fackföreningar; Lepanto Local Staff Union och Lepanto Employees Union, och ytterligare omkring 40 förtroendevalda från den sistnämnda fackföreningen när de genomförde en månadslång strejk i februari. Strejken var en protest mot obligatoriskt helgarbete och inställningstider för underjordsarbetare och mot att tillfällig arbetskraft togs in i stället för fast anställda.

Företaget hotade också sparka de 700 gruvarbetare som strejkade om de inte återgick till arbetet innan den 1 mars, och satte upp anslag för rekrytering av 600 nya arbetare. Man backade sedan från det hotet och gruvarbetarna återupptog arbetet den 3 mars.

Trakasserier mot förtroendevalda

Den 26 februari kom polis, som inte var uniformerad och inte identifierade sig, till PS-LINK:s kontor för att gripa Annie Geron, generalsekreterare i PS-LINK. Dessutom hade de heller ingen formell häktningsorder. Fackföreningsmedlemmar samlades kring henne och förhindrade gripandet. Enligt filippinsk lag måste polis bära uniform när de är i tjänst.

Annie Geron och hennes familj hade redan fått telefonsamtal med hotelser i en månad innan försöket att gripa henne gjordes.

Man tror att hon blev måltavla efter det att PS-LINK lämnat in en anmälan till Filippinernas ombudsman om att generaldirektören för myndigheten för teknisk utbildning (TESDA) missbrukat offentliga medel.

Mordförsök på facklig ledare

Rey Viovicente., ledare för Nagkahiusang Mamumuo sa Li-Chiang, rapporterades ha varit måltavla för okända pistolmän den 15 april i Davao City. Han besköts tre gånger när han var på väg från ett möte med den nationella medlings- och förlikningsstyrelsen om en protest mot Li-Chiang Corporation. Fackföreningen hade upptäckt att företagets hyresavtal inte alls löpt ut, som det hävdats, utan att det bara stängt för en dag. När det öppnades igen skulle personalen återanställas om de blev medlemmar av ett kooperativ och därför protesterade man.

Toyota vägrar delta i kollektiva förhandlingar

Toyota Motor Philippines Corporation (TMPC) har vägrat förhandla med fackföreningen, Toyota Motor Philippines Corporation Workers' Association (TMPCWA), ända sedan den bildades. TMPC försökte upphäva fackföreningens registrering och har vägrat gå med på kollektivavtal (CBA). Det har också vägrat återta 233 anställda som avskedades år 2001 för att ha deltagit i fredliga protestmöten med anledning av företagets vägran att erkänna fackföreningen. Förtaget har också inlett process mot några av de fackliga ledarna och medlemmarna.

Den 24 september upphävde Högsta domstolen ett tidigare beslut i appellationsdomstolen som drog in TMPCWA:s registrering som enda förhandlingspart på Toyota. Detta undanröjde effektivt arbetsgivarens alla lagligt motiveringar för att inte förhandla med facket. I slutet av året vägrade Toyota fortfarande förhandla med TMPCWA och försökte i stället få en ändring av Högsta domstolens beslut.

Hindrar facklig verksamhet

Ledningen på We Care Corporation i frizonen Bataan, där de anställda tillverkar väskor för märkesföretagen Jansport och Eddie Bauer, rapporteras göra det mycket svårt för de anställdas fackförening att bedriva normal verksamhet. När fackföreningen kallar till möten, ålägger ledningen de anställda obligatorisk övertid. Alla som vägrar arbeta över blir uppsagda.

FIJI

Folkmängd: 839 000

Huvudstad: Suva

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om det finns fackföreningar på Fiji är det mycket svårt att försvara löntagarnas intressen. Flera fall av olagliga avskedanden på grund av facklig verksamhet inträffade under året.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt Fijis grundlag och fackföreningslagen har anställda rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer, rätt att organisera sig och förhandla kollektivt. Enligt fackföreningslagen krävs minst sju personer för att bilda en fackförening. Alla fackföreningar måste registreras hos regeringen. Lagen gäller inte kronans flotta, militär eller flygvapen, Fijis kungliga polis och inte heller fångvården. Begränsningar kan tillämpas på statstjänstemän om landets försvar, den allmänna säkerheten, ordningen, moralen eller hälsan så kräver.

Arbetsgivare måste erkänna en organisation för kollektiva förhandlingar om över hälften av de anställda är med i den. Arbetsgivarna skall också erkänna minoritetsorganisationer. Fackföreningar som inte erkänts har inga lagliga rättigheter.

Den ständiga arbetsmarknadssekreteraren har makt att registrera, suspendera och upplösa fackliga organisationer efter samråd med den rådgivande kommitté som utses av Arbetsmarknadsministern. Den rådgivande kommittén består av fyra personer; en från arbetsgivarsidan, en från löntagarsidan samt två som är "fristående".

Strejkrätt

Strejkrätten gäller för alla frågor med undantag för erkännande av fackföreningar. Enligt fackföreningslagen måste fackföreningar 21 dagar i förväg meddela den fackliga registratören (som rapporterar till Arbetsmarknadsministern) innan omröstning om strejk får hållas. Strejker tillåts om mer än hälften av de betalande medlemmarna röstar för dem. Det gäller alla fackliga organisationer oavsett om de omfattar oundgänglig samhällsservice eller inte. När det gäller oundgänglig samhällsservice föreskriver lagen om arbetsmarknadskonflikter dock 28 dagars varsel och organisationerna måste ge Arbetsmarknadsministeriet uppgift om datum, tid och plats för strejken, och en lista på deltagarna.

Om Arbetsmarknadsministern förklarar en strejk olaglig (vilket vanligen sker) överförs konflikten till en permanent skiljeman. Löntagarna är skyldiga att gå tillbaka till arbetsplatsen.

Minsterns befogenheter

Även om lagstiftningen ger fackliga organisationer strejkrätt om vissa villkor uppfylls, tar den också genast tillbaka rätten genom att tilldela ministern vissa befogenheter att förklara fortsättningen av en strejk olaglig eller besluta att den strejk som skall hållas är lagstridig. Fackligt aktiva har åtalats i brottmålsdomstolar för strejker som ministern förklarat lagstridiga.

Inget skydd i lagen

Det finns inga bestämmelser som kräver att anställda som avskedats på grund av facklig verksamhet skall återanställas, och det finns heller inget som förbjuder arbetsgivare att anlita strejkbrytare.

Lagstiftningen skall göras förenlig med grundläggande konventioner

Regeringen håller för närvarande på att se över all arbetsmarknadslagstiftning. Med ILO:s hjälp har Fiji Trades Union Congress (FTUC) överlämnat en omfattande framställan till regeringen. Utkastet till lagstiftning om förhållandena på arbetsmarknaden ligger nu hos regeringen och väntas bli framlagt för parlamentet i juli eller augusti, 2004. Det återstår att se om förslaget överensstämmer med ILO:s grundläggande konventioner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Även om författningen föreskriver rätt att organisera sig och förhandla kollektivt, rättvisa arbetslivsmetoder och mänsklig behandling gör ministern inte mycket för att upprätthålla dem. Fijis kommission för mänskliga rättigheter har fått ta emot anmälningar om många fall. Kommissionen har emellertid ännu inte tagit några arbetsgivare i örat och dömt dem.

Varje år rapporteras mängder av trakasserier av löntagare som visar tecken på att vilja gå med i en fackförening till ministeriet. Artikel 59 i anställningslagen innebär att arbetsgivare som trakasserar en anställd eller kräver att en arbetssökande inte skall gå med i facket om han/hon vill bli anställd, begår ett brott. Hittills har emellertid inte någon enda arbetsgivare åtalats.

Uppskattningsvis 40 procent av den lönearbetande delen av arbetskraften är organiserad. Organisationsgraden är hög i viktiga ekonomiska sektorer som sockerindustri och turism medan den är låg i beklädnadsindustrin som är av senare datum. Stora fackliga organisationer finns i offentlig sektor, bland statstjänstemän, lärare och sjuksköterskor.

Inget skydd i praktiken

Arbetsmarknadsministeriet ger inte löntagarna något effektivt skydd mot antifacklig diskriminering. Dessutom kan arbetsgivarna sparka dem, och det händer ofta, eftersom det inte finns några lagar till skydd för anställda som organiserar fackföreningar på fabriker.

Skiljedomstolar och högre domstolar anser vanligen att återanställning inte är botemedlet när arbetsgivare blandar sig i facklig verksamhet. I stället framhåller de att arbetsgivarna förlorar förtroendet för de anställda. Nyligen godkände en domstol avskedanden av fackligt aktiva på

Airport Fiji Limited. De hade vägrat arbeta i ett område som var fullt av asbest och hotades deras hälsa. De anställda fick sex månadslöner i ersättning.

Antifackliga arbetsgivare

Många arbetsgivare är kända för att vägra erkänna fackliga organisationer. Polisen hjälper ibland arbetsgivarna att bekämpa fackföreningar, exempelvis genom att hindra fackliga representanter från att komma in på företagets område. Polis har också använts mycket effektivt för att hota arbetare under strejker och allvarliga arbetslivskonflikter. Arbetsmarknadsministeriet och direktören för Allmänna åklagarämbetet kallar in polis för snabba åtgärder när det handlar om strejker, men gör inte mycket när arbetsgivare olagligen lockoutar anställda.

Skiljedom inte neutral

Den ständige skiljemannens opartiskhet har ifrågasatts. Han/ hon utses av landets president efter samråd med arbetsmarknadsministern. Medlaren är inte statstjänsteman, men kontoret ligger i Arbetsmarknadsministeriet, personalen är tjänstemän där och skiljemannen har ingen egen budget.

Strejkrätten urholkas

År 2003 olagligförklarade Arbetsmarknadsministern alla de 15 strejker som genomfördes.

Fackliga organisationer inte rådfrågade om representation

Centralorganisationen Fiji Trades Union Congress (FTUC) erkändes år 1992 av regeringen som den mest representativa organisationen i landet. Som en följd av det utsåg ministern representanter till styrelserna för olika nationella institutioner bland de fackliga funktionärer som FTUC nominerade. Sedan år 2001 har ministern ensam beslutat vilka som skall utses till olika styrelser och kommittéer. Ministern tillämpar dock inte samma modell när han utser representanter för arbetsgivarorganisationen.

Ministern driver också på splittringen inom fackföreningsrörelsen genom att erkänna en utbrytarorganisation som bildades i slutet av år 2001. Den har utsett sina representanter i alla aktuella styrelser och kommittéer och ministern försökte utse en representant från utbrytargruppen till 2003 års ILO-konferens.

Fackföreningar förtrycks i frizoner

Även om frizonerna skall lyda under samma lagstiftning som landet i övrigt utsätts arbetare som försöker organisera sig där för olagliga och hotfulla åtgärder, inte minst hotas de med att förlora sina jobb. FTUC har funnit det mycket svårt att sluta kollektivavtal i frizonerna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Landet har haft mycket begränsad ekonomisk tillväxt på grund av bristen på investeringar. Bara turistindustrin har haft en viss tillväxt, men det beror framför allt på säkerhetsproblem på andra håll i världen.

Pågående kränkningar av rättigheter på Turtle Island

När National Union of Hospitality, Catering and Tourism Industries Employees (NUHCTIE) vann obligatoriskt erkännande av sina avdelningar på Turtle Island den 22 januari, vägrade företaget erkänna organisationen. Ägaren, Richard Evanson, vägrade möta organisationen och ledningen tänkte bara samtala med en personalförening som inte hade några lagliga befogenheter att lägga fram de anställda klagomål.

Turtle Island är en exklusiv, femstjärnig turistanläggning på en ö i Yasawagruppen i Fiji, och sysselsätter 172 personer. NUHCTIE har under flera år försökt hjälpa dem att få facklig representation på anläggningen. Vid varje tillfälle, sedan år 2000, har Richard Evanson reagerat med att sparka fackföreningsmedlemmar och ersätta dem med andra, som gått med på att inte ansluta sig till fackföreningen.

Den 18 juni, strax innan en domstol skulle börja undersöka anläggningens underlåtelse att uppfylla beslutet om erkännande, gick ledningen slutligen med på att träffa fackföreningen men vägrade diskutera en överenskommelse om erkännande.

Den 7 november, när företaget slutligen skulle inför domstol för sin vägran, drog Arbetsmarknadsministern tillbaka målet utan kommentarer.

Fackföreningen ansökte om, och fick, ett domstolsbeslut om att företaget skulle efterleva arbetsmarknadslagstiftningen, och ministern gav order om att lockouten var olaglig och att alla anställda skulle få betalt för den tid de olagligen varit lockoutade. Företaget trotsade domstolens beslut och överklagade till Fijis appellationsdomstol. Arbetarna fortsatte att vara utestängda från arbetet. Både direktören för Allmänna åklagarämbetet och polisen föreföll hjälplösa när det gällde att åtala arbetsgivaren för detta uppenbara domstolstrots.

Orättfärdiga avskedanden för att slå söner fackföreningar på Coral Sun Fiji Ltd.

Den 30 juni lämnade Fiji Sugar and General Workers Union (FSGWU) in en ansökan om frivilligt erkännande till företaget Coral Sun Fiji Ltd., som driver transporter och turer för turister och har 75 anställda. Företagsledningen vägrade och startade en skrämsekampanj mot de 57 anställda som gått med i fackföreningen.

Den 18 september beviljade Arbetsministeriet organisationen obligatoriskt erkännande men företaget fortsatte vägra förhandla med den.

Den 13 november upptäckte facket att företaget lagt ut en del transporter på andra företag och sparkat några fackligt aktiva.

Den 17 november försökte Coral Sun övertala anställda att skriva på ett dokument med godkännande av övertalighet, vilket alla vägrade göra. I stället begärd de ett möte med ledningen.

Den 18 november nekades 44 anställda tillträde till sina arbetsplatser av nya säkerhetsvakter.

Den 20 november fanns en annons i Fiji Times om de lockoutade arbetarnas jobb och de tillsattes sedan olagligt. Fackföreningen rapporterade lockouten till Arbetsmarknadsministeriet som förklarade att den var olaglig och att alla anställda skulle återtas, men företagsledningen vägrade.

Fler osakliga avskedanden på ...

... COVEC Fiji Ltd.

I slutet av juli sparkade det kinesiskägda företaget COVEC Fiji Ltd. 61 medlemmar av Building, Construction and Timber Allied Workers' Union of Fiji (BCTAWUF) och ersatte dem med kinesiska arbetare sedan förhandlingar brutit samman. Företaget och den fackliga organisationen hade varit i konflikt sedan den 7 juli.

BCTAWUF gick i strejk den 4 augusti i protest mot att de 61 sparkats, men ministeriet förklarade strejken olaglig. Organisationen överklagade beslutet i domstol. Ministern godkände arbetsgivarens rapport om konflikten samma då han fick den, trots att arbetsgivaren inte följt lagstadgade procedurer.

... Ghim-Li Fashion

Omkring 400 beklädnadsarbetare sparkades i augusti av det singaporienska företaget Ghim-Li Fashion, sedan de vägrat gå tillbaka till arbetet under en massiv strejk mot låga löner. Trots att de flesta av de strejkande inte var med i facket, gick FTUC med på att ta upp deras fall. De strejkande återtog som nyanställda. De anställda som gått i spetsen för protesten blev avskedade. Arbetsgivaren fortsatte trakassera arbetarna och hotade dem med avsked om de gick med i facket. FTUC fortsätter sina ansträngningar för att organisera dem.

... Pacific Fishing Company (PAFCO)

Den 4 augusti gick 340 medlemmar av PAFCO Employee Union på PAFCO, ett helstatligt företag, ut i strejk. Arbetsmarknadsministern olagligt förklarade den fyra dagar senare. De strejkande höll ändå ut, bara för att få sparken från PAFCO i september då de ersattes av tillfälliganställda och strejkbrytare.

Den 24 september löstes konflikten till de anställdas förmån. Alla fick återgå i arbete. De garanterades löneökningar på mellan 30-40 procent och fick ut alla eftersläpande löner.

Native Land Trust Board (NLTB) förbjuder facklig verksamhet

Enligt ett nytt kontrakt om markarrenden som utformades i oktober, kommer jordbrukare inte att kunna gå med i skördebojkotter och strejker och kan inte heller delta i vad NLTB kallar "negativa politiska och fackliga aktiviteter". Om de ändå gör det, riskerar de förlora sina arrenden. NLTB kontrollerar omkring 90 procent av all mark i Fiji.

Kollektiva förhandlingar i offentlig sektor undergrävs

Regeringen har infört individuella anställningskontrakt inom vissa delar av offentliga tjänster för att minska den fackliga verksamheten.

I augusti införde det organ som representerar regeringen, Public Service Commission (PSC) ett system för resultatbedömning (PMS) som ersätter justeringar för levnadskostnader (COLA). Som en följd av det kunde Fiji Public Service Association (FPSA), Fiji Teachers Union (FTU) och Fiji Nurses Association (FNA) inte förhandla om sina krav på fem procents löneökning för höjda levnadskostnader. Den 5 december bjöd PSC till slut in organisationerna till samtal med mycket kort varsel och erbjöd en procents COLA till samtliga organisationers medlemmar. Under förhandlingarna utövade PSC påtryckningar på organisationerna för att de skulle godta förslaget. Tre organisationer gjorde det, men FPSA, FTU och FNA höll ut. Organisationerna begärde domstolstillstånd för prövning av ministerns beslut om att alla planerade strejker var olagliga. Ministern hade föregripit organisationernas planer på att vidta stridsåtgärder till stöd för sina krav.

HONG KONG

Folkmängd: 6 810 000

Huvudstad: Victoria

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Anställda och fackliga organisationer har i praktiken små möjligheter att försvara sina rättigheter med tanke på de restriktioner som finns i lagstiftningen. Det kontroversiella förslaget till antiterroristlag drogs till slut tillbaka. Fackföreningsrörelsen är fortfarande svag.

LAGSTIFTNINGEN

Även om den grundläggande lagen (Basic Law), Hong Kongs författning, innehåller paragrafer som garanterar föreningsfrihet, rätt att bilda fackföreningar och att strejka, har inga lagar införts för att garantera att dessa grundläggande rättigheter också tillämpas.

Förordningen om anställning och förhållanden på arbetsmarknaden (Employment and Labour Relations Ordinance, ELRO) infördes år 1997 speciellt för att återkalla de lagar som infördes omedelbart innan Hong Kong återförenades med Kina, och som utformats för tillämpning av ILO:s grundläggande konventioner. Löntagarnas rätt att bilda fackföreningar erkänns, men två villkor ställs för bildandet av fackföreningar: det krävs att minst sju personer går med redan från början, och organisationen måste registreras enligt stadgan om fackföreningar (Trade Union

Ordinance). Stadgan om anställningar (Employment Ordinance) innehåller föreskrifter som skyddar löntagare mot diskriminering på fackliga grunder, men både den stadgan och arbetsmarknadslagarna som senare införts nekar löntagarna många grundläggande fackliga rättigheter.

Inget skydd för strejkande

Rätten att strejka är inskriven i lag, men strejkande har föga skydd. I april 2001 införde regeringen tillägg till ELRO som skulle öka de anställdas skydd mot avsked om de deltog i strejker. Ändringen garanterar emellertid bara att en arbetare som avskedas för medverkan i en strejk har rätt att stämma arbetsgivaren och kräva ersättning. Det finns fortfarande ingen laglig rätt till återanställning, även om det bevisas att en anställd olagligen avskedats för att ha deltagit i en strejk.

Efter påtryckningar från fackliga organisationer, protestaktioner och kritik från ILO, förklarade regeringen år 1999 att den skulle ändra lagen för att ge anställda bättre skydd mot diskriminering av fackliga orsaker. År 2001 gick Labour Advisory Board (LAB) slutligen i princip med på lagar som ger arbetsdomstolen befogenhet att besluta om återanställning av felaktigt avskedade arbetare, utan krav på medgivande från arbetsgivaren. Regeringen har emellertid inte vidtagit några ytterligare åtgärder i ärendet och ingen tidsram för genomförande har fastställts.

Lagen om allmän ordning (Public Order Ordinance) skärptes år 1997. För att hålla ett möte eller genomföra en protestaktion krävs nu en "notice of no objection" (intyg på att inga invändningar finns) från polisen sju dagar i förväg (i nödfall 24 timmar). Lagen medger också användning av våld för att skingra strejkvakter och demonstrationer.

Förhandlingar erkänns inte

Det finns fortfarande inga lagliga garantier för rätten till kollektiva förhandlingar.

Begränsning av användning av fackliga medel

ELRO begränsar de fackliga organisationernas rätt att förvalta och använda sina medel efter egna önskemål, och i synnerhet användningen av pengar för politiska ändamål eller för överföring till utländska fackliga organisationer.

Begränsad valbarhet till förtroendeposter

Endast personer som är, eller har varit anställda inom branschen, näringen eller yrket inom vilket organisationen verkar, kan väljas till fackliga uppdrag.

Förslag om antiterroristlag drogs tillbaka

I september 2002 lades förslag till en ny lag om nationell säkerhet fram av Hong Kongs regering. Den nya lagen skulle uppfylla krav i artikel 23 i författningen. Förslaget kritiserades av många som såg det som ett allvarligt hot mot grundläggande mänskliga rättigheter som förenings- och yttrandefrihet. Det skulle ha hindrat arbetare i Hong Kong från att samlas i fackföreningar och kämpa för sina rättigheter. Det skulle också ha tillåtit den kinesiska regeringen att bannlysa alla organisationer i Hong Kong som är "anslutna" till organisationer på fastlandet som betraktades som hot mot den nationella säkerheten, inklusive fackliga organisationer.

Den växande oron kulminerade i en massprotest den 1 juli. Över 500 000 människor deltog och gjorde den till den största demonstrationen i staden sedan protesterna av en miljon människor mot händelserna på Himmelska fridens torg år 1989. Fortsatta påtryckningarna och avhoppet av en viktig allierad tvingade Tung Chee-hwa, ledaren för Hong Kongs regering, att den 5 september 2003 dra tillbaka det kontroversiella förslaget i sin helhet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ingen strejkrätt

Strejkrätten begränsas i praktiken i många anställningsavtal genom paragrafer enligt vilka frånvaro från arbetet kan leda till avsked.

Rätten till kollektiva förhandlingar erkänns inte

Förhandlingar varken främjas eller uppmuntras av myndigheterna och arbetsgivarna vägrar i allmänhet att erkänna fackliga organisationer. Trots att nära 25 procent av arbetskraften är fackligt organiserad, är organisationerna inte starka nog att tvinga företagsledningarna till kollektiva förhandlingar. Därför omfattas mindre än en procent av alla anställda av kollektivavtal, och de avtal som finns är inte juridiskt bindande.

Centralorganisationen Hong Kong Confederation of Trade Unions (HKCTU) är utestängd från LAB, det trepartsorgan för samråd som regeringen skapat. Det innebär att HKCTU nekas rätten att delta i trepartsförhandlingar om arbetsmarknadslag och –politik, och inte får ingå i t.ex. kommittén för förverkligande av internationella normer, som rapporterar till ILO.

Samråd snarare än förhandlingar

Regeringen har hela tiden hävdat att det inte behövs någon rätt till kollektiva förhandlingar i den offentliga sektorn, eftersom administrationen "samråder" med statsanställda om deras löner och villkor. Nyligen genomförda reformer som gäller förflyttningar, sänkta löner och förmåner, nedskärningar och inköp av tjänster från den privata sektorn, har tydligt visat att regeringen har frihet att agera utan samråd med berörd personal. Införandet av lagstiftning om lönesänkningar för statstjänstemän är ett uppenbart exempel på det.

Få strejker

Strejker förekommer sällan i Hong Kong och år 2003 var inget undantag. Då genomfördes bara en strejk, av 300 anställda, och den varade en

halv dag. Protestaktioner genomförs däremot, men oftast som följd av regeringsåtgärder.

Migrantarbetares rättigheter kränks

De omkring 240 000 utlänningar som arbetar i hemmen i Hong Kong lever i en särskilt svår situation. De flesta kommer från Indonesien och Filippinerna. 60 procent av dem uppges tjäna mindre (ofta mycket mindre) än minimilönen på 3 670 Hong Kong-dollar. Eftersom de deporteras om de förlorar sina arbeten tvingas de tåla extremt svåra förhållanden och blir illa behandlade av sina arbetsgivare. De har emellertid börjat organisera sig för att försvara sina rättigheter. Det finns tre migrantarbetarfackföreningar, inklusive den 1 000 medlemmar starka indonesiska Migrant Workers' Union, som är ansluten till HKCTU. År 2003 var den mycket aktiv i protester mot ytterligare lönesänkningar.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Den allvarliga SARS-sjukdomen (Severe Acute Respiratory Syndrome), som utbröt under årets första kvartal, slog mycket hårt mot Hong Kong. I mitten av maj hade arbetslösheten nått 7,8 procent, och anställda blev också sparkade på grund av SARS-krisen. Andra drabbades av sänkta löner och förmåner och obetalda ledigheter. Samtidigt flyttades ett växande antal arbeten i tillverkningsindustri till det kinesiska fastlandet.

Cathay Pacific i domstol på grund av osakliga avskedanden

Fem av de femtio sparkade piloterna på Cathay Pacific fick i februari veta att de kunde få sina ogrundade avskedanden prövade av domstol i Storbritannien, eftersom de hyrts in där, av Cathays dotterbolag Veta. Femtio piloter avskedades år 2001 sedan de gått i strejk i juli på grund av att flygbolaget införde nya skiftmodeller utan att ha samrått med facket. En pilot fick sedan tillbaka sitt arbete. Bland de 50 fanns åtta av den 20 man starka fackföreningsstyrelsen och fyra av de sju fackliga förhandlarna.

Facklig organisatör avskedad

Ordföranden för Cleaning Service Industry Workers Union sparkades av Wai Hong Cleaning and Pest Control Co Ltd. i maj 2003, för att hon organiserat omkring 400 städare efter en lönesänkning.

Berövade facklig representation

Efter privatiseringen har anställda vid Pacific Century CyberWorks Ltd. (PCCW) berövats sin fackliga representation i Pacific Century CyberWorks Staff Association. I januari 2003 lades nätverkets serviceavdelning ut på ett dotterbolag till PCCW. Omkring 3 000 anställda, som friställts i november 2002 efter privatiseringen, återanställdes men eftersom arbetsgivaren var underleverantör förlorade de sin tidigare anställningsstatus och drabbades av lönesänkningar på mellan 15 och 20 procent.

Vedergällning för facklig verksamhet

Viceordföranden för Mixer Truck Drivers Association nekades det vanliga sexmånaderskontraktet för transporter som andra ägardrivna företag fick med Hong Kong Concrete Ltd. I stället fick han ett tremånaderskontrakt i vad som betraktades som vedergällning för hans aktiva roll i fackföreningen. Som facklig förtroendemän hjälpte han alltid förarna som lade fram klagomål och deltog i fackliga aktiviteter.

Antifacklig paragraf

Två cementföretag, Heng Fai Concrete Ltd. och Glorious Concrete Ltd., införde en paragraf i sina transportkontrakt enligt vilken förarna inte skulle gå med i fackliga organisationer. Treparsamtal mellan arbetsgivarna, regeringen och förarna inom cementsektorn har inte lett till högre löner eftersom kraven antingen inte tas upp i förhandlingarna eller därför att arbetsgivarna vägrar svara.

Fackföreningarna kringgås

Cathay Pacific Airways Flight Attendants Union (FAU) är en av de få fackliga organisationer som har rätt att driva förhandlingar om kollektivavtal. Cathay Pacific Airway Ltd. har emellertid försökt gå vid sidan om den fackliga förhandlingsapparaten och tillämpa företagsbeslut direkt på enskilda medlemmar av kabinpersonalen. Under SARS-utbrottet undertecknade FAU en avsiktspromemoria med företaget om ett särskilt schema för ledigheter som innebar att ingen betalning skulle utgå, för att mildra företagets ekonomiska kris på grund av SARS. I slutet av året, när antalet passagerare ökade igen, struntade företaget i det fackliga kravet på betald ledighet. I många fall har företaget vägrat erkänna FAU som löntagarnas representant i arbetslivskonflikter.

Citybus Limited samrådde enligt uppgift inte med fackföreningen, Citybus Limited Employees Union, utan går vid sidan om den och gynnar i stället den gemensamma samrådskommittén som leds av företaget. Företaget beslutar ensidigt dagordning och sätter mötestider som de anställdas representanter har svårt att passa.

Kowloon Bus Holdings Ltd. samråder inte heller med sin personalorganisation och använder en strategi för att söndra och härska över de tre organisationer som finns på företaget.

INDIEN

Folkmängd: 1 miljard.

Huvudstad: New Delhi

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 111

Strejkbegränsningar finns fortfarande kvar och i augusti beslutade Högsta domstolen att regeringsanställda inte har strejkrätt.

Air India avskedade medlemmar av pilotförbundet för att de strejkat.

LAGSTIFTNINGEN

Löntagarna har rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer de själva väljer, utan något tillstånd i förväg. Rätten till kollektiva förhandlingar erkänns också.

Lagstiftningen drar en mycket klar gräns mellan statstjänstemän och andra anställda. Statstjänstemän har mycket begränsad rätt att organisera sig och förhandla.

Föreningsfriheten begränsad

1926 års lag om fackliga organisationer ändrades år 2001. Enligt den ändrade lagen måste en fackförening representera minst 100 löntagare – en mycket hög siffra med internationella mått mätt – eller tio procent av arbetsstyrkan, mot tidigare sju löntagare. Ändringen minskade också antalet ”utomstående” (personer som inte är anställda av företaget) som får sitta i en facklig styrelse, och kräver att organisationen lämnar in sin bokföring för revision. Enligt regeringen syftade ändringen till att stimulera små organisationer att gå samman i större, och till att minska utomståendes inflytande över fackföreningar. I vissa delstater, som Andhra Pradesh, är utomstående helt bannlysta.

Antifacklig diskriminering

Fackföreningslagen förbjuder diskriminering av fackliga medlemmar och organisatörer, och arbetsgivare kan straffas om de diskriminerar en anställd som deltar i facklig verksamhet.

Begränsningar av strejkrätten

Statstjänstemän måste varsla om strejk minst 14 dagar i förväg. I några stater kräver lagen att vissa fackliga organisationer i den privata sektorn lämnar in formellt besked om en strejk innan den betraktas som laglig. Högsta domstolen förklarade den 17 december att advokater inte har strejkrätt och inte heller får bojkotta domstolarna.

Lagen om upprätthållande av oundgänglig service (ESMA) ger regeringen möjlighet att förbjuda strejker och kräva förlikning eller medling inom vissa ”oundgängliga” områden, men lagen anger inte vilka dessa områden är. Tolkningen varierar därför från en delstat till en annan. Det finns emellertid rättsliga mekanismer för att överklaga beslut som fattats enligt denna lag, om det uppstår konflikt.

Skydd

1947 års lag om arbetslivskonflikter och upprättelse förbjuder vedergällning från arbetsgivare mot anställda som deltar i en legal strejk.

I februari 2002 godkände regeringen en ändring av lagen som skulle göra det lättare för företagen att friställa personal. Enligt den nya lagen skulle företag med färre än 1 000 anställda (jämfört med 100 för närvarande) få friställa eller avveckla personal utan samråd och regeringsgodkännande. Denna förändring skulle drabba över 90 procent av de organiserade löntagarna. Trots att ändringen diskuterades med de fackliga organisationerna intog regeringen en mycket fastlåst ståndpunkt. Den nationella arbetskraftskommittén hade föreslaget att gränsen skulle sättas vid 300. I slutet av år 2003 hade emellertid ingen ny lag antagits om detta.

Ändrar status trolig för piloter

Under året diskuterade Arbetsmarknadsministeriet ett förslag till ändring av piloternas status, för att de skulle omfattas av arbetsmarknadslagarna och inte av lagen om konflikter i arbetslivet. I december försökte Ministeriet för civilflyg skynda på införandet av ändringen. Den skulle betyda att piloter inte kan gå i strejk utan lagstadgat varsel och inte heller bilda fackliga organisationer eller yrkesföreningar. Dessutom skulle de, om de sägs upp, inte kunna söka gottgörelse i domstol.

Sikkim omfattas inte av lagstiftningen

Lagen om fackföreningar gäller inte i delstaten Sikkim, inte heller efter ändringen år 2001. Sikkim annekterades av Indien år 1975. Som en följd av detta har arbetare där inga fackliga rättigheter. Även om det finns några löntagarorganisationer är ingen sektor organiserad i sin helhet. Registrering av fackliga organisationer kan bara ske efter tillstånd från Sikkims regeringsorgan Land Revenue Department, efter en polisutredning. Polisen behöver bara göra en negativ kommentar om en styrelsemedlem för att registrering skall nekas. Allmänheten har också möjlighet att protestera mot bildandet av en fackförening, vilket ibland kan vara tillräckligt för att förhindra att den registreras. Delstatsregeringen uppger emellertid att man inte har kännedom om att några sådana invändningar från allmänhetens sida förekommit.

Repressiv lagstiftning i Tamil Nadu

I delstaten Tamil Nadu antogs lagen om upprätthållande av oundgängliga tjänster (ESMA) i maj 2002. Den beskrevs av fackliga ledare som en av de mest repressiva lagar som införts mot löntagare i Indien sedan självständigheten. Lagen föreskriver straff på upp till tre års fängelse och böter på 5 000 rupies för den som deltar i en strejk i ”oundgänglig service” enligt lagens definition. Där ingår många offentliga tjänster som t.ex. vattenförsörjning och el, passagerar- och godstransporter, brandbekämpning och offentlig hälsovård. De som utlyser en strejk eller uppmanar löntagare att strejka, eller ger ekonomiskt stöd för en strejk, riskerar att drabbas av samma straff. Enligt lagen används begreppet ”strejk” inte bara

för anställas vägran att fortsätta tillhandahålla "oumbärlig service" utan också för vägran att "fortsätta arbeta eller godta arbetsuppgifter man får sig tilldelade", "vägran att arbeta övertid" samt "varje annan form av uppförande som kan leda till, eller orsakar, att verksamhet i oumbärlig service upphör eller avsevärt försenas."

ESMA trädde i kraft under året när staten avskedade 350 000 strejkande anställda. Statstjänstemän nekades sedan strejkrätt (se under Kränkningar, nedan).

Förändringar av arbetsmarknadslagstiftning kringskär fackliga rättigheter ytterligare:

Generalstrejker bannlysta i Kerala

År 2002 förklarade delstaten Kerala att generalstrejker var olagliga när de skapade fullständigt kaos i all verksamhet. Detta har godkänts av domstolar.

Frizoner

Rätten att gå med i fackföreningar och förhandla kollektivt gäller enligt lagen för frizoner. Enligt 2001 års fackföreningslag har regeringen utsett frizoner och särskilda ekonomiska zoner (SEZ) till "allmännyttiga verksamheter". Där krävs längre varseltider än förut; för närvarande 45 dagar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Bara en liten minoritet av de anställda har skydd

I praktiken gäller det rättsliga skyddet av anställdas rättigheter bara ca 30 miljoner människor i den organiserade industrisektorn. Av dem är bara cirka hälften fackligt organiserade, av en total arbetskraft på 400 miljoner. Ungefär 80 procent av de organiserade löntagarna tillhör en fackförening som är ansluten till någon av de fem centralorganisationerna i landet.

93 procent av löntagarna finns i jordbruket och den informella sektorn, där det i stort sett helt saknas fackliga organisationer, och där det är svårt att upprätthålla lagstiftningen.

Förtryck inom byggnads- och fartygsskrotningsindustri

Entreprenörer och underentreprenörer i byggnadsindustrin vill ytterst ogärna låta de anställda utöva sina fackliga rättigheter och hotar dem gärna med avsked om de försöker. Eftersom alla arbeten är projektbaserade, är möjligheterna till kollektivavtalsförhandlingar ytterst begränsade.

På samma sätt är sysselsättningen inom fartygsskrotningsindustrin så osäker, att de anställda inte försöker hävda sin rätt att organisera fackföreningar. Alla som försöker begära löneökning avskedas omedelbart, hotelser är vanliga och "muqadam", som ansvarar för att anställa och övervaka de anställda, tar oftare arbetsgivarens snarare än de anställdas parti.

Frizoner

Regeringen försöker hålla den fackliga verksamheten i landets sju frizoner på miniminivå. Enligt lag gäller rätten att organisera sig och förhandla kollektivt också i frizonerna, men bara de anställda har tillträde till dem och de bussas dit av arbetsgivarna. Eftersom fackligt aktiva inte kan komma in i zonerna är organisationsarbetet i praktiken närmast omöjligt och facklig verksamhet mycket sällsynt.

Även om den indiska regeringen sagt att arbetsmarknadsmyndigheterna regelbundet inspekterar alla företag i frizonerna, förefaller det som om åtgärder övervägs för att undanta dem från arbetsmarknadslagstiftningen. I vissa stater, som Andhra Pradesh, har arbetsmarknadsmyndigheterna till och med övertalat myndigheterna att inte göra några inspektioner i frizonerna. Detta tycks emellertid vara under omprövning eftersom en delegation under året reste till Washington för att diskutera möjligheterna att förbättra de fackliga rättigheterna i frizonerna.

Det finns 130 000 arbetare i frizonerna och majoriteten av dem är kvinnor. De finns i företag inom beklädnads, elektronik och mjukvaruindustri. I Santacruz Electronics Export Processing Zone (SEEPZ) nära Bombay, är nittio procent av de anställda unga kvinnor som ofta är alldeles för rädda för att organisera sig fackligt. Arbetsvillkoren är dåliga och övertidsarbete obligatoriskt.

De anställda är rädda för trakasserier från ledningen och de som protesterar sparkas omedelbart. Det är vanligt att personal anställs av entreprenörer på fiktiva eller tillfälliga kontrakt snarare än direkt av företaget. I frizonen NOIDA blev anställda sparkade när de krävde att arbetsmarknadslagarna skulle tillämpas.

Organisationen Mahanagar Assangathit Mazdoor meddelade att regeringen i delstaten Delhi undantagit frizonerna från största delen av arbetsmarknadslagarna och att det är förbjudet att bilda fackföreningar.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Arbetslösheten stiger och är ett mycket stort problem och omkring 260 miljoner människor som är arbetslösa eller undersysselsatta. Löntagarna gjorde sig hörde under året och många protester genomfördes, bland dem många strejker. Det förekom betydande oroligheter på teodlingarna på grund av fallande priser, stigande kostnader och global konkurrens. I maj gick över 30 miljoner människor i hela landet ut i en endagsstrejk i protest mot regeringens planer på ekonomiska reformer. Förändringarna skulle ha gjort det ännu lättare att avskeda anställda.

Inget strejkbeslut sedan 350 000 strejkande avskedats

I augusti fann Högsta domstolen att statsanställda inte har strejkrätt. Domen kom sedan regeringen i Tamil Nadu avskedat 350 000 statsan-

ställda.

I staten Tamil Nadu hade 1 200 000 statsanställda gått i strejk den 2 juli, när samtalen brutit samman i juni. De protesterade mot regeringens minskningar av deras pensionsförmåner och det nya kravet på 33 tjänsteår mot tidigare 30.

Den 4 juli hade regeringen återopat ESMA för att få nära 5 000 personer gripna av polis. Gripandena skedde med överdriven användning av våld; polisen gjorde razzior i förtroendevaldas hem, ofta under nätterna. Regeringen ändrade också lagen för att göra det möjligt att avskeda strejkande. Under de första tio dagarna i juli kunde regeringen därför avskeda 350 000 statsanställda. Som ersättning togs 20 000 entreprenörer in. Dessa tillfälliganställda arbetare tvingades underteckna ett brev och lova att inte gå med i någon fackförening. Den 11 juli avbröts strejken på grund av regeringens omedgörlighet.

Den 21 juli kom Högsta domstolen med ett rättsligt yttrande, kallat en ”observation”, och krävde att regeringen i Tamil Nadu senast den 24 juli skulle återta alla avskedade. Dessutom uppmanades regeringen dra tillbaka alla åtal för brott mot de 2 400 fackliga ledare och medlemmar som gripits tidigare under månaden. Den begärde emellertid också att alla anställda skulle underteckna ett brev och lova att inte vidta ytterligare stridsåtgärder.

Den 6 augusti upprätthöll Högsta domstolen Tamil Nadus regeringsbeslut och förklarade att statsanställda inte hade strejkrätt. Trots flera prövningar av den domen i Högsta domstolen mellan september och december, kvarstod den i slutet av året. En landsomfattande strejk planerades till februari 2004 i protest mot den.

Fabriksstängningar och avskedanden

När förhandlingarna om arbetarnas krav på den gamla tobaksfabriken Choubey i Bhagalpur bröt samman, beslutade ledningen sig för att avskeda alla 100 anställda och lägga ner fabriken.

Air India stänger av 45 strejkande

Air India stängde av 45 medlemmar av Indian Pilot's Guild från arbetet sedan 200 piloter gått i strejk i april i en konflikt över flygrutter. De vägrade arbeta på vissa av rutterna när Air India inte kunde garantera att deras flygningar inte gått till SARS-smittade områden. När överläggningarna, under medling av den regionala arbetsmarknadskommissionären, bröt samman drog Air India tillbaka sitt erkännande av organisationen och vägrade fortsätta förhandlingarna. Ledningen ansökte också hos kommissionären om att få pilotstrejken olagligförklarad. Dessutom lämnade Air India in besked om att man tänkte inleda process i domstolar i Mumbai och Delhi mot varje försök från pilotförbundet att gå till domstol för de avstängda piloternas räkning.

INDONESIEN

Folkmängd: 219,9 milj.

Huvudstad: Jakarta

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Ny arbetsmarknadslagstiftning förstärkte strejkrätten, åtminstone på papperet, även om betydande begränsningar kvarstod.

Den mycket begränsade respekten i praktiken av fackliga rättigheter förvärras av regeringsingripanden. Under året inträffade flera fall där arbetsgivare sparkat, misshandlat och i allmänhet trakasserat anställda för deras fackliga verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

Efter Suharto-regimens fall i maj 1998 har Indonesien avskaffat sina drakoniska arbetsmarknadslagar som hindrade anställda från att bilda fackföreningar och tillät att militära styrkor sattes in för att avsluta arbetsmarknadskonflikter.

Anställda i den privata sektorn har enligt lag rätt att bilda löntagarorganisationer och utforma deras stadgar. Enligt fackföreningslagen, som antogs år 2000, måste organisationerna registreras hos Arbetskraftsministeriet. De måste ha minst tio medlemmar, och det får finnas mer än en organisation på varje arbetsplats. Dessutom tillåter lagstiftningen fackliga organisationer som är gemensamma flera branscher och inte bara företagsfackföreningar. Arbetsgivare som hindrar en anställd från att gå med i facket kan dömas till böter eller fängelse. Lagen ger statstjänstemän organisationsrätt vilket de inte hade tidigare, men den fackliga verksamheten regleras i detalj.

Begränsningar

Lagstiftningen innehåller fortfarande begränsningar. En domstol kan upplösa en facklig organisation om dess stadgar strider mot 1945 års författning, eller ”Pancasila” (den nationella ideologi som betonar samförstånd och nationell enighet) eller om medlemmarna eller ledarna i organisationens namn gjort sig skyldiga till brott mot den nationella säkerheten och dömts till minst fem års fängelse för det. När väl en organisation är upplöst kan ledarna för den inte bilda en ny förrän efter tre år.

Enligt lagen får staten ingripa i fackliga organisationers interna affärer. Organisationerna måste informera myndigheterna om utnämningar och förändringar av sina styrelser, annars riskerar de att mista sitt officiella erkännande och därmed rätten att representera medlemmarna.

Kollektivavtal måste undertecknas inom 30 dagar efter det att förhandlingar inletts, eller överlämnas till Arbetskraftsministeriet för medling, förlikning eller skiljedom. Kollektivavtal löper på två år och kan förlängas med ytterligare högst ett år.

Lärare

Lärarna tillhör framför allt lärarförbundet (PGRI), från Suhartos tid, som tekniskt sett inte betraktas det som en facklig organisation men kämpar ändå för att förbättra lärarnas ställning och löner.

2003 års lag om utveckling och skydd av arbetskraften

Den 25 januari godkände representanthuset (DPR) arbetskraftslagen (Manpower Act) och alla vet att presidenten undertecknade den i mars, vilket innebar att den trädde i kraft. Den godkändes av 40 nationella fackliga federationer, men 29 andra protesterade fortfarande mot den. Den omfattar många, men inte alla ILO:s grundläggande normer. Den överensstämmer till exempel fortfarande inte med konventionerna om barnarbete. Hittills har bara några av förordningarna som krävs för att tillämpa den utfärdats.

2003 års arbetskraftslag innehåller särskilda regler för strejkrätten, begränsningar av möjligheten att köpa in tjänster från andra företag (outsourcing), begränsningar för arbetskraft på entreprenad, en paragraf om betalning av löner under strejk för "normativa" frågor (ledningens politik och lagstadgad rätt eller överenskommelse i kollektivavtal), förbud mot att ersätta strejkande med strejkbrytare om strejken är laglig samt högre lön om en anställd avstås under en arbetskonflikt. Även om det fortfarande är svårt att strejka, är det lite lättare än under tidigare lagstiftning.

Lag om arbetslivskonflikter

Lagen om arbetslivskonflikter antogs slutligen den 16 december, efter samråd med 36 fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationen Apinda.

Tidigare avgjordes konflikter av förhandlare som regeringen utsett. Enligt den nya lagen skall man först söka lösa dem genom tvåpartsförhandlingar mellan arbetsgivar- och löntagarkommittéer. Om det inte blir någon lösning där, kan en medlare eller rådgivare tas in inom 40 dagar. Om det också misslyckas, kan tvisten hänskjutas till en arbetsdomstol och den måste avgöra frågan inom 50 arbetsdagar. Beslutet kan överklagas inom 14 dagar till Högsta domstolen och den måste avkunna dom inom 30 dagar. Dock är det bara avskedanden och kränkningar av rättigheter som kan tas till Högsta domstolen.

Lagen om arbetslivskonflikter korrigerar också en paragraf i lagen om arbetskraft som lät arbetsgivare avskeda anställda efter tillstånd från Arbetskraftsministeriet. Den nya lagen innehåller en paragraf som tillåter arbetsgivare att begära domstolbeslut för att hindra anställda från konfliktåtgärder som inte är tillåtna enligt lag, och det ser ut som om regeringen fortfarande kan ingripa i lösningen av arbetslivskonflikter.

Lagen skulle undertecknas av presidenten i januari 2004 och träder i kraft 2005.

Begränsningar av strejkrätten

Enligt lagen om arbetskraft måste alla strejker godkännas i en omröstning. Anställda som tänker strejka måste varsla myndigheterna och arbetsgivaren skriftligt sju dagar innan strejken skall börja, för att den skall vara laglig. Det skriftliga meddelandet måste innehålla uppgift om antalet anställda som väntas delta i strejken och åtföljas av intyg från dem om att de vill strejka.

Innan strejken kan starta måste de anställda också delta i medling med arbetsgivaren. Om medlingen misslyckas, förs konflikten till domstolen för arbetslivskonflikter (IRDC) för lösning. Det är oklart om de anställda kan strejka under den perioden.

Om anställda deltar i en olaglig strejk kan de straffas för brottslig gärning och anses ha sagt upp sig om de uteblir från arbetet i mer än fem dagar.

Strejker är förbjudna i den offentliga sektorn, inom oundgänglig service och på företag som tillgodoser det allmänna intresset. När det gäller oundgänglig service har ILO:s kommitté för föreningsfrihet ansett att strejker bara får begränsas där det finns "ett tydligt och omedelbart hot mot hela eller delar av befolkningens liv, personliga säkerhet eller hälsa".

Ökad tillämpning av strafflagen

Enligt strafflagstiften är det ett brott att förolämpa president och vicepresidenten och de som befins skyldiga till det kan dömas till upp till sex års fängelse. Fyra fackligt aktiva greps i östra Kalimantan i januari 2002 för sina roller i fredliga protester mot lönerna och befanns skyldiga till att ha manat allmänheten till en brottslig handling. De har nu överklagat sina domar på sex månaders fängelse. Regeringen tillgriper allt oftare denna lagstiftning.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Det finns 75 nationella fackliga organisationer, eller federationer, med totalt 11 miljoner medlemmar av en total arbetskraft på ca. 100 miljoner. I februari bildade tolv nationella organisationer en ny konfederation, Committee of Trade Unions of Indonesia (KPSI). KPSI, Confederation of All-Indonesian Workers' Union (KSPSI) och Indonesian Prosperous Trade Union (SBSI) representerar tillsammans omkring 90 procent av alla fackligt organiserade. Organisationsgraden minskar emellertid, delvis på grund av den ekonomiska krisen och delvis med anledning av trakasserier av fackföreningsmedlemmar och aktiva.

Regeringsingripande

Det förekommer betydande ingripanden från regeringen, som har mycket nära kontakter med vissa organisationer. Arbetskraftsministern är samtidigt ordförande i KSPSI och det har hänt att han kritiserat arbetare för att de tillgriper strejker för att utöva påtryckningar på arbetsgivarna. Ministern har enligt uppgift betalat en oppositionsgrupp inom SBSI för att bekämpa SBSI-ledare och bedriva störande verksamhet under den organisationens fjärde kongress i april.

Antifacklig diskriminering

Enligt SBSI var kontakterna mellan regeringen, arbetsgivare och löntagare fortfarande spända. När anställda försöker bilda fackföreningar händer det ofta att företagen antingen avskedar eller degraderar fackliga ledare och medlemmar, och gör de anställda rädda för att organisera sig eller gå med i facket. Vissa organisationer hävdar att strejkledare valdes ut för att friställas när företag drog ner på verksamheten.

Fackliga aktiva berättar också om flera attacker på sina organisationer, förövade av paramilitära grupper med stöd av militär och polis och betalda av arbetsgivare, för att skrämja de anställda eller bryta en strejk. Sådan vedergällning mot fackligt aktiva har inte förhindrats eller åtgärdats effektivt.

Rättvisan långsam och långt ifrån säker

Även om beslut i regionala och nationella kommittéer för konfliktlösning, som avgör ärenden om antifacklig diskriminering kan överklagas till den statliga förvaltningsdomstolen, tar rättsprocesserna lång tid – ibland upp till sex år. Mutor och korruption av domare har varit ett enormt problem för löntagare som är inblandade i konflikter, och besluten går dem ofta emot. Även om avskedade löntagare kan få ekonomisk ersättning får de sällan tillbaka sina arbeten.

Man hoppas att nya åtgärder som införts genom 2004 års lag om arbetslivskonflikter kommer att förbättra rättssystemet.

Kollektiva förhandlingar

Enligt Arbetskraftsministeriet finns kollektivavtal på omkring 25 procent av alla företag med mer än tio anställda. I verkligheten gäller de avtalen sällan mer än de lagstadgade minimivillkoren som regeringen fastställt och de brukar bara läggas fram för löntagarnas representanter för underskrift i stället för förhandling.

Strejker

Medlingsproceduren som måste iaktas innan en strejk får utlysas är så lång att den nästan aldrig följs. Strejker är vanligen vilda och bryter ut när man misslyckats lösa långvariga problem, eller när en arbetsgivare till exempel vägrar erkänna en facklig organisation.

Medlemsavgifter

Det finns ingenting i lagstiftningen om arbetsgivarens roll för inkassering av medlemsavgifter. Fackliga organisationer – med undantag för KSPSI – har fortfarande problem med att få in avgifterna genom avdrag från de anställdas löner. Ibland dras avgift från anställda som inte tillhör KSPSI, men betalas sedan ut till den organisationen.

Frizoner

Trots att arbetsmarknadslagarna gäller i de sju frizonerna finns är den antifackliga stämning där ofta starkare.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I januari utbröt en stor våg av protester mot regeringens politik och prishöjningar, och de förtrycktes brutalt av polisen. Hundratals skadades och flera tvingades till sjukhusvård. Tusentals arbetare friställdes under året på grund av de svåra ekonomiska problem som många företag kämpade med i många olika sektorer, från textil till flyget. Arbetslösheten ligger nu kring 15 procent.

Antifacklig diskriminering på Bridgestone

Fyra fackliga ledare blev avstängda från Bridgestone Tire Indonesia på grund av sin fackliga verksamhet, nämligen Samo H., ordförande för den fackliga avdelningen på företagets fabrik i Bekasi, Hazrial Nazar, fackföreningsordförande på Karawangfabriken, Juli Setio Raharjo, ordförande i facket på företagets huvudkontor i Jakarta samt Machmud Permana, facklig sekreterare på Bekasifabriken. Alla fyra hade varit aktiva fackliga ledare och deltagit i flera strejker. I mars 2002 höll organisationen på med löneförhandlingar med företaget. När man inte kunde enas överlämnades konflikten till Bekasi arbetsmarknadsmyndighet för medling. De fyra ledarna delade ut brev med uppmaning till arbetarna om att bl.a. inte arbeta övertid från 28 mars fram till löneuppgörelsen i april. De fyra blev avstängda från arbetet i maj 2002, och ledningen inledde process för att få dem avskedade. Brevet skickades av ledningen som exempel på grov kränkning av företagets regler och var början på en lång rad anklagelser och motanklagelser som pågick under hela 2003.

Den nationella kommittén för lösning av arbetskonflikter beslutade den 4 och 11 november att Samo H, Machum Permana och Hazrial Nazar kunde avskedas. I slutet av året hade beslutet rörande Juli Setio Rahardjo ännu fattats.

Fackligt aktiva överfallna och sedan gripna

Fabriken PT Kharisma Kulit Indah anlätte ligister för att överfalla Munawir bin Muhammed Sidik, i ett försök att skrämja honom så att han slutade med sin fackliga verksamhet. Den 17 januari, då han greps, överfölls han än en gång och lämnades medvetslös. Han dömdes till fem månaders fängelse för att ha burit ett förbjudet vapen i fabriken.

PT Sharp Semiconductor Indonesia avstänger fackligt aktiva

Tre fackföreningsaktivister avstängdes den 22 januari för att de lämnat sina arbetsplatser under arbetstid. De hade varit på en facklig kongress. Hundratals anställda gick i strejk i solidaritet med dem, men företaget vägrade möta fackliga representanter.

Åtalade för strejk

Två löntagare drogs inför domstol i februari för att de organiserat en strejk på en livsmedelsfabrik år 2002, i vilken nästan alla 200 anställda

där deltog.

Häktad för strejk

Två fackliga aktivister greps av polis den 30 januari för att ha deltagit i en strejk på textilfabriken PT Matahari Sentosa, som 6 000 arbetare deltog i. Dagen därpå häktades ytterligare fem strejkande efter en 15 minuter lång protest utanför fabriken. Alla sju släpptes den 1 februari.

Ligister hyrs in för att tvinga strejkande att säga upp sig

Under en lockout av 537 arbetare anlidade tröjfabriken PT Kahatex Sweater ligister för att tvinga arbetare att säga upp sig eller gå med på mycket låga avgångsvederlag. Två arbetarledare greps och satt i häkte en vecka. Arbetarna hade gått i strejk i maj i protest mot löner som låg under lagstadgat minimum och mot att fabriken bröt ett lagligt bindande avtal om löneökningar, bara för att upptäcka att de blivit lockoutade och tvingades gå med på avgångsvederlag som var lägre än det lagstadgade. Arbetarna fick sedan höra att de kunde komma tillbaka till arbetet, men att de då skulle förlora sin tjänstetid, tvingas betala tillbaka avgångsvederlaget och dessutom inte få någon retroaktiv lön.

Hotelser mot fackligt aktiva

Sedan anställda på ett företag i juni fått lov att bilda en fackförening startade ledningen på fabriken PT Busana Prima Global en skrämselfkampanj, degraderade medlemmar av den fackliga styrelsen och sänkte deras löner. Två styrelsemedlemmar stängdes av från arbetet och andra sparkades. Den 11 juli gick 300 arbetare i strejk och krävde att trakasserierna skulle upphöra, och då blev också de lockoutade. Efter hårda påtryckningar från företagsledningen återvände 70 till fabriken dagen därpå, och lovade att inte strejka igen. Trots att Arbetskraftsministeriet sedan medlade och trots att en överenskommelse uppnåts i teorin, fick de 230 lockoutade ändå inte komma tillbaka till arbetet. Konflikten var olöst i september.

Fackföreningar krossas

Parfymföretaget PT S.C. Johnson & Son uppgavs ha avskedat eller förflyttat anställda som deltagit i organiseringen av en fackförening på företaget, ansluten till Chemical, Energy and Mine Workers Union. Ledningen försökte tvinga några anställda, bland dem sekreteraren i fackföreningen, att underteckna ett uppsägningsbrev och hotade sedan alla som skulle kunna tänkas gå med i facket, eller redan hade gjort det. Följden blev att fackföreningen förlorade hälften av sina medlemmar.

Sparkad för att ha bildat fackförening

Den 1 september nekade ledningen på PD Jaya Bersama elva arbetare tillträde till fabriken för att de dagen innan vägrat underteckna ett tomt papper – trots att de hotats med avsked. Bland de elva fanns fem medlemmar av styrelsen för fabriken fackliga avdelning av PK F-KUI som tillsammans med 42 kollegor formellt registrerat fackföreningen den 30 juli. Sedan dess hade ledningen trakasserat och hotat dem, också med avsked. Företaget hade också föreslagit en förändring av arbetsformerna som de alla protesterade mot. De anställda tvingades därefter underteckna ett brev, vars övre del täcktes över så att de inte kunde se vad det gället. Nio av dem vägrade göra det. Elva blev sedan avskedade och företaget vägrade diskutera frågan med fackföreningen.

Fackföreningsmedlemmar sparkade

Enligt den lokala ledaren för Trade Union of Indonesia Movement, sparkade textilföretaget PT Nusatex i Majalaya alla anställda som gått med i facket, sedan fackföreningen krävt att företaget skulle betala minimilöner.

Ligister anlidades för att hindra laglig strejk

Ledningen för jordbruksföretaget PT First Mujur Plantation and Industry anlidade 100 personer för att hindra en laglig strejk som SBSI-förbundet utlyst till den 12 november. Den 11 november blev fem fackliga ledare bortförda och misshandlades. Dagen därpå överlämnades de till den lokala polisen och hölls kvar där i ytterligare tre dagar.

Vägran att erkänna fackförening

Företaget PT Tolan Tiga har envetet vägrat samarbeta med den fackliga organisation Serikat Pekerja Ikatana Staff Indonesia, och har försökt skrämma medlemmarna och betalar dem lägre löner. Organisationen registrerades hos Arbetskraftsministeriet den 20 mars, 2002.

Honda

De 386 arbetare som sparkades år 2002 för att de deltagit i en laglig strejk kämpar fortfarande för sin sak detta år. Förhandlingarna om lönerna hade brutit ihop, så de anställda gick ut i strejk. De blev då avstängda i två omgångar.

Konflikten på Shangri-La Hotel löst

Den långvariga konflikten mellan anställda och ledningen på Shangri-La Hotel i Jakarta löstes slutligen den 23 mars. Företaget gick med på att dra tillbaka sina anklagelser mot de fackliga ledarna och likaså stämningen på över 2 miljoner i skadestånd. I gengäld godtog den fackliga organisationen det avgångsvederlag som erbjöds och gick med på att inte kräva att de 80 personer som fortfarande gick strejkvakt utanför hotellet skulle få tillbaka sina arbeten sedan 580 personer sparkats år 2000.

JAPAN

Folkmängd: 127,6 milj.

Huvudstad: Tokyo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 138, 182

Lagstiftningen fortsätter dra en skarp gräns mellan privat- och offentliganställda. Under året infördes inga lagar som minskade begränsningarna för offentliganställda och deras grundläggande fackliga rättigheter kränks fortfarande. Japan har inte vidtagit några åtgärder på grundval av ILO:s rekommendationer. Vissa förbättringar infördes emellertid i lagstiftningen för privat sektor.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt författningen har löntagarna föreningsfrihet och rätt att organisera sig, förhandla och agera kollektivt. Det finns emellertid begränsningar, i synnerhet för statstjänstemän och, i mindre utsträckning, för anställda i statliga och privata företag med "större socialt ansvar", t.ex. inom energisektorn.

Privat sektor...

... lagstiftning

Det finns tre huvudsakliga lagar som styr anställda i privat sektor, inklusive utländska löntagare med visum och arbetstillstånd. Två av lagarna har direkt betydelse för deras fackliga rättigheter. Fackföreningslagen (TUL) garanterar organisationsrätten och rätt till kollektiva förhandlingar medan lagen om anpassning av arbetslivet (LRAL) gäller tvistlösning. Den tredje lagen, om arbetslivsnormer, (LSL) reglerar arbetsvillkor och är den enda av de tre som också gäller för den offentliga sektorn.

LSL ändrades i juni 2003 då en bestämmelse togs in som för första gången begränsar arbetsgivarnas rätt att avskeda anställda. Avskedanden får inte längre ske om arbetsgivaren "saknar objektivt och logiskt skäl" för dem. LSL har emellertid också försvagat skyddet för tillfälliganställda.

... strejkrätt

Strejkrätten är skyddad i den privata sektorn, men strejk måste varslas tio dagar i förväg på privatägda företag. Diskriminering och vedergällning mot strejkande är förbjudet, och lagen innehåller bestämmelser om återanställning och rätt till retroaktiv lön om någon anställd sparkas för sin fackliga verksamhet.

... kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar har en stark tradition i Japan och sker för det mesta på företagsnivå. De gäller i första hand anställda som är fackligt organiserade. Under "vår löneoffensiven" sammanträder fackliga representanter med ledningarna för att fastställa lönerna. Detta förfaringsätt kallas för "shunto".

... konfliktlösning

Kommissioner för relationerna på arbetsmarknaden (LRC) hanterar arbetskonflikter på lokal eller central nivå. De består av representanter för löntagare och arbetsgivare samt för allmänheten. I december föreslog en trepartskommitté (löntagare, arbetsgivare och allmänhetens representanter) att man skulle öka LRC:s befogenheter som en del av reformen av rättssystemet. LRC skulle då bli halvriktiga organ, och tiden som krävs för domstolsbehandling skulle kortas. Förslaget diskuterades vid årets slut med Ministeriet för hälsa, arbete och välfärd. Ett förslag skulle läggas till Diet (parlamentet) nästa år.

I jämförelse med offentlig sektors...

... hårda restriktioner för organisering, strejker förbjudna

Arbetsförhållandena i Japans offentliga sektor styrs av lagen om offentliga tjänster och lagen om lokal statsanställning, båda från 1948, som kraftigt begränsar de fackliga rättigheterna.

På nationell nivå får personalen organisera sig, med undantag för anställda vid polisen, fängelser och verket för sjöfartssäkerhet. På lokal nivå gäller organisationsrätt för alla utom polis och brandmän. Medan personal som inte arbetar på kontor får förhandla om kollektivavtal, är det förbjudet för administrativ personal både på lokal och nationell nivå. Deras löner bestäms i lag och/eller förordningar. Systemet för facklig registrering kräver att skilda organisationer skapas i varje kommun. Största delen av personalen på högre tjänster får inte tillhöra samma organisation.

För alla offentliganställda gäller strejkförbud. Fackliga ledare som manar till strejk inom den offentliga sektorn kan avskedas, bötfällas eller dömas till fängelse i upp till tre år.

Under åren har den japanska regeringen vid upprepade tillfällen negligerat ILO-rekommendationer om att modifiera lagstiftningen och ta bort restriktionerna för offentliganställdas rättigheter och göra lagarna förenliga med internationella normer. Vid de senaste tillfällena, i november 2001 och juni 2003, beslutade regeringen att eftersom rekommendationerna formulerats i en "interimsrapport" behövde de inte beaktas omedelbart. Regeringen har också hävdats att restriktionerna motiveras av statsanställdas särskilda ställning och att de kompenseras av systemet med myndigheten för nationell personal.

... ytterligare begränsningar?

Trots att regeringen slutligen bestämt sig för att revidera det gammalmodiga systemet för offentlig service och vid ILO-konferensen i juni 2001 lovat "förhandla och samråda med berörda löntagargrupper" svek man sina löften. Den 25 december 2001 antog regeringen ensidigt de allmänna principerna för administrativa reformer. Den struntade i krav från centralorganisationen RENGO om att uppdatera systemet i nivå med internationella normer för arbetsmarknaden. Enligt de allmänna principerna utvidgas regeringens befogenheter som arbetsgivare kraftigt, medan "nuvarande restriktioner för offentliganställdas grundläggande fackliga rättigheter skall bibehållas".

Förslaget till översyn av berörd lagstiftning i enlighet med de allmänna principerna skulle lämnas in till Diet i januari 2003.

...kollektiva förhandlingar begränsas i statliga företag

Artikel 8 i lagen om arbetsrelationerna på statliga företag utesluter alla frågor som har att göra med ledning och drift av statliga företag från kollektiva förhandlingar. Frågor som uppflyttning och nedflyttning av personal, förflyttningar, avskedanden, tjänstgöringstid och disciplinära åtgärder får således inte behandlas. Många andra frågor, som t.ex. utbildning, hälsovård, fritid och personalens säkerhet och välfärd är också undantagna från kollektiva förhandlingar. Om arbetsvillkoren påverkas av beslut som fattas i sådana frågor kan man emellertid starta en förhandlingsprocess.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Andelen organiserade löntagare föll under året till under 20 procent. Det är den lägsta organisationsgraden under efterkrigstiden och speglar de fackliga organisationernas försvagade inflytande i Japan.

Rättsystemet långsamt och otillräckligt

De rättsliga förordningarna mot orättvisa metoder och antifacklig diskriminering i arbetslivet, och tillämpningen av dem, är otillräckliga och processen tar lång tid, vilket ILO:s kommitté för föreningsfrihet konstaterade år 2002. Den centrala kommissionen för arbetslivsfrågor (CLRC), ett organ som skapats för att genomföra åtgärder till skydd för löntagarna och de fackliga organisationernas föreningsfrihet tog under 1999 i genomsnitt fyra år och en månad på sig för att behandla klagomål, och det gick ända upp till fem år och en månad från det att en anmälan gjorts, till dess att beslut fattats.

LRC:s nya befogenheter bör innebära förbättringar - om de införs.

Rättigheterna respekteras vanligen i privat sektor

I den privata sektorn har fackliga rättigheter som regel respekterats bra av arbetsgivarna, även om kränkningar under senare tid kan tyda på att detta håller på att förändras. Förbudet mot diskriminering av strejkande har i regel respekterats.

Som påpekats ovan finns det emellertid ett stort problem i fråga om den tid det tar att behandla löntagarnas klagomål på arbetsgivare, vilket kan betyda att det saknas ett ordentligt skydd för fackföreningsmedlemmar.

Växande fientlighet mot fackliga organisationer

Det finns allt fler tecken på fackföreningsfientliga attityder inom den privata sektorn. Det har förekommit flera oroande fall där myndigheterna inte skyddat privatanställdas organisationsrätt, särskilt i samband med omstrukturering av företag. En lag om uppdelning av företag i nya enheter trädde i kraft i början av 2001, men innehöll inga garantier för att löntagarna i sådana fall skulle få behålla sina rättigheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Valen i november markerade en förändring av den politiska scenen när ett verkligt tvåpartisystem för första gången började växa fram. Koizumi förblir premiärminister, men hans parti, Liberal Democratic Party (LDP), förlorade sin majoritet.

Det förekommer få oroligheter på arbetsplatserna i Japan, delvis beroende på anställdas oro för att förlora arbetet. Arbetslösheten uppgick i maj till rekordhöga 3,84 miljoner, eller 5,3 procent av arbetskraften.

Anställda straffade för entimmesstrejk

Den 3 februari straffades personalen på prefekturen i Kochi med allt från avstängning till löneavdrag därför att de strejkade i en timme i november 2002. De ville protestera mot att en lönesänkning gjorts retroaktivt från april samma år. Tjänstemannafackets generalsekreterare blev avstängd i en månad och 113 högre förtroendevalda drabbades av löneavdrag. Även de som inte strejkade fick allvarliga varningar.

Fackföreningsmedlemmar förföljda

Under året hotade och trakasserade polisen medlemmar av Japan Confederation of Railway Workers' Union (JRU). Händelsen med sju fackföreningsmedlemmar som gripits i november 2002 var olöst i oktober. De hade gripits på grund av sin fackliga verksamhet på arbetsplatsen. De hölls i fängsligt förvar i 11 månader och fick inte ta emot besök av andra än sina advokater. I oktober släpptes de till slut mot borgen.

Under tiden genomsökte andra fackliga ledares hem den 12 juni, och likaså fackliga lokaler. Den 3 och 4 september gjorde polisen husrannsakingar på 58 platser, bland dem hos Japan Railway East Trade Union (JREU) som tillhör JRU, och förtroendevaldas hem. Totalt 1172 föremål beslagtogs.

Hög domstol dömer till nackdel för tidigare järnvägsanställda

Högsta domstolen beslutade i december att Japan Railwaygruppen inte hade något ansvar för sina föregångares orättvisa personalpolitik. 7 600

anställda förlorade sina arbeten när Japanese National Railway (JNR) delades upp i sju olika företag år 1987. Alla utom 1 047 fick hjälp att hitta andra anställningar. Av de 1 047, hade 966 tillhört National Railway Workers Union (Kokuro), som varit den främsta motståndaren mot privatiseringen av JNR.

Nestlé beordrat återta anställda

Två arbetare sparkades i april 2001 men skall nu återgå till arbetet med retroaktiv lön efter ett beslut av en lokal arbetskommitté i juni. Kommittén fann att avskedandena innebar ”en inblandning i facklig verksamhet och var en orättvis arbetslivsåtgärd.” En av arbetarna var sekreterare i Kasumigaura-avdelningen av Nestlé Japan Labour Union (NJLU), och även den andra var förtroendevald. Den schweiziska matjätten Nestlés japanska dotterbolag hade hävdad att de två sparkats på grund av en våldshändelse som inträffat åtta år tidigare, år 1983. I oktober 2002 hade en domstol givit order om att de skulle få tillbaka sina arbeten men Nestlé struntade i det beslutet.

KAMBODJA

Folkmängd: 14,1 milj.

Huvudstad: Phnom Penh

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Kambodja är fortfarande ett land där fackliga organisationer har mycket svårt att verka. Trots att det finns organisationer, i synnerhet i beklädnadsindustrin, är förtrycket omfattande och vedergällning mot fackföreningsmedlemmar och ledare är vanlig. Kravallpolis sattes in för att slå ner arbetarprotester och vid ett tillfälle dödades en arbetare. Den fackliga ledaren Chea Vichea hotades till livet.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt 1997 års arbetsmarknadslag har löntagare rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar. Lagen gäller inte statstjänstemän, inklusive lärare, domare, militär personal eller personer i hushållsarbete. Personal inom flyg och sjötransporter faller inte helt under lagen, men har rätt att bilda fackliga organisationer.

Arbetsmarknadslagen kräver att såväl löntagarnas som arbetsgivarnas organisationer skall lämna in sina stadgar och listor över förtroendevalda till Ministeriet för sociala frågor, arbetskraft, yrkesutbildning och ungdomsrehabilitering (MOSALVY). År 2002 bildade MOSALVY Byrån för arbetsmarknadsrelationer för att underlätta fackliga registrering och ansökan om status som ”mest representativa organisation”.

Strejkrätt

Lagstiftningen ger strejkrätt och skyddar strejkande mot vedergällning. Enligt lag måste strejker varslas sju dagar i förväg.

Kollektiva förhandlingar

Rätten att förhandla kollektivt är också inskriven i lag, men den är inte nödvändigtvis en facklig rättighet. Lagen säger att alla företag måste välja en ”representant”, oavsett om där finns en fackförening eller inte. Arbetsgivarna kan därför förhandla med en ”arbetarrepresentant” som inte kommer från facket även om det finns en fackförening. Lönen för statstjänstemän bestäms av regeringen.

MOSALVY ansvarar för upprätthållandet av arbetsmarknadslagen och tillämpning av ILO-konventioner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Bara en liten andel (omkring en procent) av den totala arbetskraften är organiserad och fackföreningsrörelsen är mycket svag. Inom några branscher är organisationsgraden relativt hög; inom beklädnadsindustrin har den legat mellan 25 och 30 procent av de 210 000 anställda. Omkring 90 procent av flygplatsanställda och 75 procent av de anställda på Kambodjas lyxhotell är nu organiserade i majoritetsorganisationer, och fyra procent av lärarna har också en organisation. De flesta löntagare har emellertid liten eller ingen kunskap om fackliga organisationer eller om sina rättigheter på arbetsmarknaden.

Lagarna upprätthålls dåligt

Där det finns fackföreningar, inom beklädnads- och skoindustri samt turism och utbildning, har dessa svårigheter att förhandla med ledningen på lika villkor. Många av beklädnadsarbetarna är unga kvinnor från landsbygden. Arbetsgivarna drar sig inte för att använda antifackliga metoder när de har att göra med fackföreningsmedlemmar, och tvekar inte ens att sparka dem. Regeringen har aldrig vidtagit några åtgärder mot arbetsgivare eller straffat diskriminering av facklig verksamhet. Arbetsmarknadsministeriet (MOSALVY), som ibland beslutar till de anställdas fördel, utnyttjar bara enstaka gånger sin lagliga makt för att straffa arbetsgivare som inte lyder besluten. I sådana fall råder ministeriet oftast de anställda att dra ärendet inför domstol – vilket är dyrt och ineffektivt - eller gå med på uppgörelser om kontant ersättning från arbetsgivarna.

Arbetsinspektörerna är dåligt utbildade och lätta att muta eftersom de har så låga löner.

Regeringen tillåter i allmänhet strejker och demonstrationer, även om polisen ibland kallas in och har använt våld. Strejker förekommer ofta inom beklädnadsindustrin, när arbetarna protesterar mot lång arbetstid, låga löner och dålig behandling.

Arbetsgivarna struntar i regel i fristående fackliga organisationer och deras krav på bättre arbetsvillkor.

Partikontakter och företagsfackföreningar

Tio fackliga federationer har sedan länge kopplingar till regeringen eller premiärminister Hun Sen's politiska parti, Cambodian Peoples Party. Ett exempel är Cambodia Union Federation (CUF) som i sex år skapat företagsfackföreningar i beklädnadsfabriker för att främja arbetsgivarnas och regeringens intressen. I mars 2003, hotade CUF-ledare medlemmar av en fristående facklig organisation och angrep internationella observatörer när den aktiva organisationen försökte ifrågasätta valen av lokala fackliga ombud på en beklädnadsfabrik.

Påtryckningar utifrån för förbättringar av löntagarnas rättigheter

Det har gjorts försök att förbättra respekten för löntagarnas rättigheter i beklädnadsindustrin efter det epokgörande bilaterala textilavtalet mellan USA och Kambodja år 1999. USA gick med på att höja importkvoterna för textilier från Kambodja i utbyte mot tydliga bevis på att Kambodja följde internationella normer för arbetslivet. Textilier är Kambodjas största källa till exportinkomster och USA är den största marknaden. USA:s krav var ett direkt resultat av fackliga påtryckningar. Påtryckningar från fackliga organisationer och USA:s regering har likaså förbättrat det lagliga skyddet för fackliga ledare och kollektivavtalsprocessen, åtminstone på papperet. Kvotavtalet löper ut i december 2004.

Kollektiva förhandlingar är fortfarande i sin linda. Bara 16 kollektivavtal har registrerats hos regeringen och de flesta avser skydd för företagsledningens kontrakt och uppfyller inte internationella normer. Inte förrän i slutet av år 2003 fick textil- och turistindustranställda igenom sina första riktiga kollektivavtal. Regeringens hantering av förhandlingsrätten är ologisk.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Valen den 27 juli var inte avgörande och kännetecknades av våld och hotelser mot väljarna. De tre främsta politiska partierna enades i november till slut om att bilda en koalition, men den sprack nästan genast. Premiärminister Hun Sen är känd för att inte acceptera kritik och hans regering tillgriper regelbundet våldsåtgärder. Trots att ekonomin varit ganska skakig, var resultaten goda under år 2003.

Strejker och demonstrationer blev vanligare. Under året rapporterades 106 strejker och flera av dem blev våldsamma.

Förtryck och kränkningar i beklädnadsindustrin

I beklädnadsindustrin förekommer mängder av kränkningar av fackliga rättigheter. De som tas upp i det följande är bara några få exempel.

I januari 2003 sparkades medlemmarna av den nybildade fackföreningen på Splendid Chance International Garment Factory. Organisationen hade registrerats och blivit officiellt erkänd av MOSALVY i slutet av december 2002. Redan innan organisationen blev erkänd hade fabriksledningen börjat hota de fackligt aktiva och hindrade dem från att fullgöra sina uppgifter.

Den 12 februari sparkades viceordföranden för Free Trade Union of Workers på Top Clothes Cambodia när hon krävde att medlemmar av hennes organisation skulle tas med på fabriksledningens lista över kandidater till arbetsplatsombud. Organisationen blev officiellt registrerad hos ministeriet den 15 januari. Hon lämnade sedan in flera anmälningar till Arbetsmarknadsministeriet, Handelsministeriet och Parlamentet, men i samtliga fall utan resultat.

Kravallpolis kallades in för att slå ner en fredlig demonstration som genomfördes i juni. Över tusen beklädnadsarbetare samlades under två dagar utanför sin fabrik, Terratex Knitting and Garment Factory i Phnom Penh i protest mot att arbetsgivaren vägrade förhandla om högre löner. Regeringen, som var orolig för att landets rykte skulle kunna skadas inför det regionala forum som ASEAN-länderna (Association of Southeast Asian Nations) skulle hålla i Phnom Penh samma månad, satte in hundratals kravallpoliser för att slå ner protesten och hindra arbetarna från att marschera till stadens centrum. Det var då som demonstrationen blev våldsam. Polisen sköt flera skottsallvar i luften och grep nio personer. Flera arbetare skadades och en dödades.

Tre fackliga ledare som utan saklig grund avskedats från sina arbeten på en annan beklädnadsfabrik tog sina ärenden till MOSALVY. Ministeriet bestämde att de skulle få tillbaka sina arbeten, men fabriken struntade i det. I juli hotade Handelsministeriet att dra tillbaka fabriken exportförmåner om den fortsatte vägra följa MOSALVY:s beslut.

I november anklagades 300 kravallpoliser för att ha använt överdrivet våld när de skingrade en protest mot löne- och arbetsvillkor på Wonrex-fabriken med hjälp av AK-47:or och elbatonger. Cheam Channy, oppositionspolitiker i parlamentet, fick flera slag med elbatong mot nedre delen av kroppen. Minst sju arbetare greps, men släpptes senare.

Chea Vichea hotas till livet

Den 27 juli, eller däromkring, fick ordföranden för Free Trade Union of the Workers of the Kingdom of Cambodia (FTUWKC) dödshot i form av textmeddelanden på sin mobil. Det var inte första gången, men viktigare eftersom Vichea kunde identifiera källan. Han gick tillsammans med en polis till telebolagets kontor för att spåra meddelandet. Trots att tjänstemannen inte talade om för honom exakt vem som skickat hotet, sade han att det kom "mycket högt uppfifrån".

Chea Vichea hade utsatts för ständiga trakasserier och hotelser på grund av sin fackliga verksamhet på INSM Garment Factory. Tillsammans med 30 andra fackligt aktiva hade han avskedats från fabriken år 2002, för att ha bildat en fackförening där. Efter det senaste hotet har Vichea under sex månader periodvis gömt sig. Han har enligt uppgift nekats polis skydd.

I september godkändes Chea Vichea överklagande av ett mål mot säkerhetschefen på klädfabriken Vinstar, som överfallit honom i april 2002 när han höll på att dela ut flygblad i fabriken med inbjudan till demonstrationen på 1 maj. Säkerhetschefen befanns skyldig till misshandel och överfall och dömdes till 14 månaders fängelse och till att betala skadestånd till Chea Vichea.

Ständiga hotelser mot CITA

Cambodian Independent Teachers Union Association (CITA) har hela tiden trakasserats och hotats. CITA-möten i provinserna har avbrutits av polis och provinstjänstemän. Lokala tjänstemän och medlemmar av säkerhetsstyrkorna, som begår sådana övergrepp, blir sällan åtalade.

Förhandling i ond tro i turistindustrin

Facket på Hotel Cambodiana kämpade i månader för att förhandla om ett kollektivavtal som skulle säkerställa att den dricks som gästerna på hotellet måste betala skall fördelas rättvist och öppet bland personalen. Den 29 augusti beslutade skiljedomstolen att Hotel Cambodiana skall betala ersättning till de anställda och i fortsättningen betala hela serviceavgiften till dem varje månad.

Konflikter utbröt också på Raffleshotellen i Siem Reap och Phnom Penh när ledningarna vägrade förhandla med fackföreningarna på hotellen i god tro, och försökte urholka eller avskaffa den serviceavgift som skall gå till de anställda.

Den 24 december gick anställda på Raffles Grand Hotel i Ångkor ut i proteststrejk när kollektivavtalsförhandlingarna bröt samman. Konflikten var då föremål för medling/skiljedom.

KAZAKSTAN

Folkmängd: 15,4 milj.

Huvudstad: Astana

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

De fackliga organisationerna rapporterade vissa förbättringar i fråga om deras rättigheter. I allmänhet har regeringen ändå fortfarande stor kontroll över organiserade löntagare. Den begränsar inflytandet från fristående fackföreningar och ger stöd till regeringsvänliga organisationer. Arbetsgivarna i allmänhet är fackföreningsfientliga och hindrar så långt möjligt bildandet av organisationer och facklig verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen om kollektiva förhandlingar och strejker tillåter löntagare att bilda och gå med i fackföreningar efter eget val. Organisationerna måste ha minst tio medlemmar och vara registrerade hos Justitieministeriet. De kan ändå senare upplösas av domstol.

Lagen lägger många hinder i vägen för fackliga organisationer. Utländska organisationer är förbjudna i författningen.

Lagen om fackliga organisationer förbjuder antifacklig diskriminering

En ny lag, "Om vissa frågor avseende domstolarnas tillämpning av lagen på arbetslivskonflikter" antogs av Högsta domstolen i december. Den skulle förbättra relationerna i arbetslivet. Diskussioner pågick under året också om en ny arbetsmarknadslagstiftning, men vid årets slut hade ingen enighet uppnåtts.

Kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar och kollektivavtal tillåts enligt lag.

En trepartskommission bestående av representanter för regering, arbetsgivarorganisationer och fackliga representanter skapades enligt 2000 års lag om socialt partnerskap. Kommissionen fick i uppgift att varje år ta fram och underteckna en allmän överenskommelse om 80 aspekter på relationerna i arbetslivet. Den 27 januari 2003 undertecknades en överenskommelse som skall gälla till slutet av år 2004.

Individuella avtal

Den arbetsmarknadslagstiftning som trädde i kraft 1 januari 2000, ger mer skydd för arbetsgivarna än för löntagarna och gynnar individuella avtal (ILA) snarare än kollektiva överenskommelser. Arbetsgivaren kan själv avgöra villkoren i ILA och bestämma en anställds lön, under förutsättning att den inte ligger under minimilönen. ILA brukar innebära korttidskontrakt och blir allt vanligare.

Avskedanden

2000 års lag underlättade också avskedanden genom att upphäva kravet på fackligt godkännande innan någon sägs upp. Nu krävs bara att uppsägningar skall aviseras i förväg. En ny bestämmelse infördes emellertid i det allmänna avtalet och begränsade den andel av ett företags arbetskraft som kan avskedas på en och samma gång till nio procent.

Lätt för arbetsgivare att hindra facklig verksamhet

Arbetsgivarna har ingen skyldighet att överföra fackföreningsavgifter som tas in genom löneavdrag till de fackliga organisationerna. De behöver heller inte gå med på att fackföreningar håller möten i deras lokaler, eller får tillgång till någon kommunikationsutrustning.

Strejkbegränsningar

Strejkrätten är inskriven i författningen men det finns en lång lista på företag där strejker är förbjudna, som exempelvis företag som driver verksamhet dygnet runt.

Proceduren för strejk är tidsödande och komplicerade. Sedan fackföreningen hållit medlemsmöte och lagt fram sina krav för företagsledningen måste den delta i obligatorisk medling. Om den sedan ändå vill genomföra en strejk, måste ytterligare ett medlemsmöte hållas.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Diskriminering av facklig organisationer blomstrar

Trots lagen mot antifacklig diskriminering drabbas många fackföreningsmedlemmar i praktiken ändå av trakasserier och hotelser, och medlemmar har avskedats eller förflyttats till längre betalda arbetsuppgifter eller arbeten med låg status.

Kollektiva förhandlingar sällsynta

Kollektiva förhandlingar sker endast undantagsvis, delvis på grund av löntagarnas bristande kunskaper, men också därför att arbetsgivare vägrar förhandla. Många är rädda att förlora sina arbeten och ställer därför inte öppet några krav. Kollektiva förhandlingar är sällsynta särskilt inom jordbrukssektorn. Om en organisations förhandlingskrav inte är godtagbara för ledningen, kan organisationen lägga fram kraven för en treparts-kommission för att nå en lösning.

Strejker

Under året genomfördes några strejker i protest mot att löner inte betalades ut och mot dåligt arbetarskydd.

Dyrt att registrera fackföreningar

Kostnaderna för att registrera en fackförening är avskräckande höga. Den motsvarar ca 150 US-dollar, långt över genomsnittslönen i Kazakstan, och gör det praktiskt taget omöjligt för förbund att bilda fackföreningar på små företag.

Gula fackföreningar

Företagen har för vana att bilda sina egna, gula fackföreningar, eller löntagarorganisationer, som bedriver verksamhet som normalt endast tillkommer fackliga organisationer. Ordföranden för koncernen 'Kazakhmys' tvingade de anställda att gå ur facket och ansluta sig till den gula fackföreningen som leddes av generaldirektörens assistent.

Justitieministeriet vägrade aldrig att registrera någon fackförening under år 2003.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Respekten för fackliga rättigheter förbättrades under år 2003. Trots det, förekommer fortfarande rapporter om arbetsgivare som förhindrar facklig verksamhet på arbetsplatsen, exempelvis genom att förbjuda fackliga representanter att komma in på företagets område, inte ge fackliga kommittéer ordentliga arbetsvillkor, vägra förhandla om kollektivavtal och låta bli att överföra fackföreningsavgifterna till de fackliga kommittéerna. Arbetsgivarna för ofta fram sina egna kandidater i fackliga val, och de anställda känner sig tvungna att rösta på dem för att inte förlora jobbet.

Fackföreningsmedlemmar trakasseras

Fackföreningen på Kaspiymunaimash, regionen Mangistau, hotades av företagetschefen S. Nyazov, sedan den begärt rimliga arbetsvillkor för de anställda. Arbetarna hotades med avsked om de inte lämnade fackföreningen.

En liknande situation uppstod på plastfabriken som tillhörde den västra grenen av Kaztransoil i samma region.

KINA

Folkmängd: 1 300 milj.

Huvudstad: Beijing

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 100, 138, 182

Fackliga rättigheter respekteras inte i Kina. Löntagare hindras i lag från att tillhöra någon annan organisation än All-China Federation of Trade Unions (ACFTU) som fullständigt kontrolleras av det kinesiska kommunistpartiet (CCP). Detta bekräftades när lagen om fackföreningar reviderades i oktober 2001. Myndigheterna fortsätter att gripa organisationer av kollektiva löntagarprotester och kasta dem i fängelse.

LAGSTIFTNINGEN

Ingen föreningsfrihet

Kinas lag om fackliga organisationer antogs år 1950 och ändrades senast år 1992 och än en gång i oktober 2001. Löntagarna har inte frihet att bilda eller ansluta sig till organisationer de själva väljer. Den reviderade versionen av lagen säger att "ACFTU och alla organisationer som tillhör den representerar löntagarnas intressen och skyddar deras legitima rättigheter". Fackliga organisationer måste "iaktta och upprätthålla författningen (...), ha den ekonomiska utvecklingen som sitt främsta mål, följa den socialistiska vägen, folkets demokratiska diktatur, det kinesiska kommunistpartiets ledning och marxist-leninismen, Mao Zedongs tankar och Deng Xiaopings teori (...) och utföra sitt arbete självständigt i enlighet med de fackliga organisationernas stadgar".

Bland organisationernas grundläggande skyldigheter och uppgifter finns att "samordna relationerna på arbetsmarknaden genom rådslag", "mobilisera arbetarna så att de fullgör sina uppgifter i produktionen" och "utbilda dem i ideologiska, etiska, yrkesmässiga, vetenskapliga, kulturella och andra frågor, liksom i självdisciplin och moralisk integritet". Lagen ger också organisationerna omfattande privilegier inom områden som t.ex. "demokratisk ledning och tillsyn" (se nedan).

Fackligt monopol

Artikel 10 i lagen anger ACFTU som den ”enade nationella organisationen”. Enligt artikel 11 skall etablering av en facklig organisation, oavsett om den avser lokal, nationell eller branschnivå, ”underställas den fackliga organisationen på närmast högre nivå för godkännande”. Organisationer på högre nivåer ”skall utöva ledarskap” över dem på lägre nivå. Lagen ger också ACFTU rätt att utöva ekonomisk kontroll över alla medlemsorganisationer.

Strejkrätt skyddas inte i lag

Rätten att strejka togs bort ur Kinas författning år 1982, med motiveringen att det rådande politiska systemet ”undandröjt problemen mellan proletariatet och företagsägare”, men såväl lagen om fackföreningar som arbetsmarknadslagen tar upp arbetslivskonflikter. Enligt den förra, skall de fackliga organisationerna för de anställdas räkning konsultera arbetsgivarna i fråga om ”åtgärder för arbetsnedläggelse eller sänkt arbetstakt”, föra fram de anställdas krav och föreslå lösningar. Arbetsgivarna måste försöka tillmötesgå de anställdas ”rimliga krav”. Samtidigt måste de fackliga organisationerna bistå arbetsgivarna för att ”återupprätta normal produktion och annan verksamhet”. Strejkers effekt på förhållandena på arbetsmarknaden har lett till att vissa kretsar krävt lagstiftning om strejkrätten. Staden Dalian i nordöstra Kina har infört försöksreglering av strejker.

Arbetarskydd – stopp tillåtna

Artikel 47 i den nya arbetarskyddslag som promulgerades i november 2003, anger att anställda som hamnar i en arbetssituation som direkt hotar deras personliga säkerhet har rätt att avbryta arbetet och lämna arbetsplatsen. Trots att arbetsolyckorna minskat med 10,5 procent under föregående år, enligt officiella siffror, är kinesisk tillverknings- och gruvindustri fortfarande bland de farligaste i världen. Det återstår att se, om anställda kommer att ha självförtroende nog att utnyttja sin rätt, med tanke på att Kinas arbetsmarknad kraftigt gynnar arbetsgivarna.

Konfliktlösning

Under de senaste tio åren har regeringen gjort betydande ansträngningar för att skapa ett system för konfliktlösning i tre steg: medling, skiljedom och domstolarna. Enskilda löntagare använder i allt högre utsträckning de två sistnämnda kanalerna. I större städer, som Shanghai, hamnar ärenden ofta i domstolarna när anställda upplever att de skulle få en rättvisare behandling där än i skiljedomskommittéer. Kinas arbetsmarknads- lag från 1994 ger de fackliga organisationerna ordförandeposten i ”kommittéer för medling i arbetskonflikter” och medlemskap i trepartssammansatta ”medlingskommittéer” under myndigheternas ordförandeskap.

Internationella åtaganden

Kina har inte ratificerat någon av ILO:s två grundläggande konventioner om föreningsfrihet, rätt att organisera fackföreningar och att förhandla kollektivt (konventionerna 87 och 98). I februari 2001 ratificerades det internationella traktatet om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, men man meddelade samtidigt att rättigheterna enligt artikel 8.1.a i traktatet, d.v.s. rätten att bilda och tillhöra löntagarorganisationer efter eget val, skulle behandlas i enlighet med kinesisk lag. Därigenom införde regeringen i realiteten en reservation i fråga om en grundläggande del av traktatet och bröt på så sätt mot internationellt erkända principer om traktats lagliga ställning. Den gjorde emellertid ingen motsvarande reservation i fråga om artikel 8.1.d, som är den enda av alla internationella rättsliga instrument som uttryckligen garanterar strejkrätten.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Alla försök att bilda fackföreningar förtrycks

Alla försök att bilda självständiga löntagarorganisationer förtrycks. Organisatörer grips. Några döms till tvångsarbete (officiellt kallat ”reformer- ring genom arbete”, eller ”lao gai”) efter rättegångar där deras rättigheter som anklagade systematiskt kränks. Andra skickas till ”rehabilitering genom arbete” (”Lao jiao”, som myndigheterna tidigare översatte som ”omskolning genom arbete”; se nedan). Som en följd av detta är det sällsynt med exempel på självständiga fackliga organisationer och de som organiserar kollektiva åtgärder löper stora risker. Rädslan för häktning gör också att förhandlingarna mellan löntagarnas representanter, myndigheter och arbetsgivare är utomordentligt svåra. Det har emellertid skett en utveckling mot att arbetarorganisatörer är beredda att ta den risken.

Tvångsintagning på psyket

En annan form av straff som utdöms för fackliga aktivister är intagning på psykiatriska anstalter. Wang Wanxing och Wang Miaogen, båda engagerade i fristående löntagares federationer (WAF), har suttit på psykiatriska anstalter i över tio år. En annan aktivist, Pen Yuzhang, som år 1989 var medlem av WAF i Changsha, har också hållits inspärrad på en psykiatrisk institution; regeringsrapporter om att han frisläppts har inte kunnat bekräftas av oberoende källor.

Det har under senare tid kommit flera rapporter rörande Wang Wanxing, t.ex. om att han flyttats till en ”säkerhetsavdelning” där han satt tillsammans med våldsamma patienter, och om att hans hustru senare överklagat. Förflyttningen var tydligen en del av påtryckningar som utövades på hustrun för att hon skulle skriva på papper som skulle göra det möjligt för honom att lämna sjukhuset. Bland villkoren för detta fanns t.ex. att han skulle stå under bevakning dygnet runt.

Mentalsjuk som följd av fängelsevistelse

Rapporter har kommit om att gripna fackligt aktiva blivit mentalsjuka sedan de misshandlats svårt i fängelser eller arbetsläger. Yao Guisheng är ett sådant fall. Han var medlem i WAF i Changsha och hjälpte WAF-ledare att undfly gripanden under tiden närmast efter den landsomfattande

våg av förtryck som följde på händelserna på Himmelska fridens torg. Han dömdes i oktober 1989 av folkdomstolen i Changsha till 15 års fängelse, på anklagelser om ”stöld och överfall”. Anklagelserna hittades på efter det att han grätat med en taxichaufför, men ändrades senare till ”plundring”. Enligt tidigare fångar blev han periodvis satt i isoleringscell då han vägrade att ”erkänna sin skuld” och inte uppfyllde de produktionskrav som ställdes på honom. Han misshandlades regelbundet och tvingades bära kedjor. Han blev mentalsjuk på grund av denna behandling. Hans fall togs senare upp av den särskilde rapportören om tortyr hos FN:s kommission för mänskliga rättigheter. År 1994 sade regeringen till rapportören att Yao aldrig hade misshandlats.

ACFTU:s roll

ACFTU upprätthåller strikt sitt lagliga monopol på facklig organisering. Den arbetar aktivt till stöd för partiet och regeringens uppfattning att alla otillåtna åtgärder från arbetarnas sida kan leda till ”social oro och kaos”.

Vid den 14:e ACFTU-kongressen nyligen utsågs en ny ordförande, Wang Zhaoguo. Wang är också medlem av Politbyrån och var tidigare guvernör för Fujianprovinsen. Wang har inte gett några tecken på att ACFTU kommer att lämna sin traditionella roll för upprätthållande av politisk och ekonomisk stabilitet, och representera medlemmarna i stället. Organisationen står fortfarande under partiets ledning och prioriterar alltid dess intressen.

Den 14:e kongressen diskuterade emellertid flera frågor som ACFTU har att ta itu med, och det råder inga tvivel om att organisationen utsätts för hårda påtryckningar för att uppfylla regeringens mål om att undvika en upprepning av de storskaliga aktiviteter som ägde rum i nordöstra Kina på våren 2002. Kongressen diskuterade flera olika initiativ, bland dem direkta fackliga val till ordförandeposter på företagsnivå, och att öppna organisationen för migrantarbetare som var uteslagna på grund av att de tidigare formellt betraktats som jordbrukare. Hur välkomna dessa initiativ än är, fanns det inga tecken på att organisationen försöker göra något som skulle kunna ses som åtminstone symboliska försök att ta avstånd från sitt stadfästa godkännande av partiets ledarskap. ACFTU fortsätter att vara ett verktyg för regeringspolitiken i strid mot ILO:s grundläggande konventioner.

Enligt de detaljerade rapporterna om social oro som finns tillgängliga, avfärdar löntagarna enhälligt den officiella fackföreningsrörelsen som de anser inte är till någon hjälp eller i bästa ineffektiv. ACFTU-företrädare på lokal nivå avvisar i regel löntagarnas fristående organisationer genom att säga att de saknar legitimitet och är olagliga, eller så bekräftar de att deras dubbla roll som partiets och regeringens och arbetarklassens representanter gör att de inte kan försvara arbetarnas intressen under massiva omstruktureringsåtgärder i den statliga sektorn, eller mot den investerarvänliga miljön i den privata sektorn. Trots att ACFTU påstår att deras viktigaste uppgift är välfärd och skydd för de mer än 21 miljoner arbetare som avskedats genom omstruktureringarna, tycks ACFTU varken kunna förhandla eller upprätthålla de sociala skyddsnet som kan ha funnits. Privatisering av statliga eller andra kollektivt ägda tillgångar går ofta hand i hand med korruption bland lokala och regionala regeringstjänstemän, som ACFTU inte tycks ha något inflytande över.

Konflikter

Kollektiva konflikter definieras som sådana som rör tre eller fler människor. Den absoluta majoriteten är småskaliga händelser som vanligen blir lösta genom medling på företagsnivå, förlikning eller i domstolarna, och de sistnämnda blir allt populärare bland arbetare i större städer.

Som redan nämnts, finns ingen strejkrätt i Kina. Även om arbetsmarknadslagen, lagen om fackföreningar och om arbetarskydd nämner ”arbetsnedläggelser”, får löntagare som försöker använda dessa vagt formulerade bestämmelser alltid höra att strejker är olagliga.

Strejkorganisatörer och fackligt aktiva hotas också av straffet om skolning genom arbete (RETL), en form av administrativ häktning, i princip högst tre år, som döms ut av offentliga säkerhetsmyndigheter utan rättegång och med begränsad rätt till överklagande. I praktiken kan dessa perioder av tvångsarbete förlängas så många gånger myndigheterna vill, vilket visat sig i många fall. Enligt metoderna för tillämpning av om skolning genom arbete skall ”De som har ett arbete men som under lång tid vägrar utföra det eller skadar arbetsmoralen, och som oupphörligen och tanklöst skapar bekymmer, stör produktions- eller arbetsordningen, undervisningen eller forskningen eller annan ordning, hindrar offentlig verksamhet och inte lyssnar till råd och tillsägelser att sluta med det”, överlämnas för RETL. De kinesiska myndigheterna översätter nu RETL som ”rehabilitering genom arbete”.

Kollektiva förhandlingar fortfarande ineffektiva

Det pågår minst fem projekt för kollektiva förhandlingar i Kina, men de har handikappats av att det inte finns självständiga parter på någondera sidan. Nästan alla kontrakt utformas av arbetsgivarna och speglar bara lagstadgade minimikrav eller fortsättningen av tidigare praxis, även om privatiseringar gör att det sistnämnda blir allt ovanligare. Det finns inte mycket av reell förhandling och det kinesiska begrepp som används betyder ”kollektivt samråd” snarare än ”kollektiv förhandling”. Oftast erbjuds anställda inga formella kontrakt alls, i synnerhet inte i frizonerna. Funktionärer från ACFTU har enligt uppgift protesterat mot löneökningar för att undvika att det uppstår krav på andra, liknande överenskomelser.

Trepartsorgan

Samrådsorgan med trepartsrepresentation håller snabbt på att skapas i hela Kina, som ett sätt att nå arbetsfred och hantera konflikter som inte blir lösta i den formella tvistlösningsproceduren. Förutsättningarna för trepartssamråd – dvs. självständiga representanter för de tre parternas intressen – saknas emellertid i Kina och de fackliga organisationernas och arbetsgivarorganisationernas underordnade ställning i förhållande till partiet är utan tvekan en grov kränkning av vad ILO ser som den nödvändigaste förutsättningen för verklig social dialog. Trots dessa betydande begränsningar bör man notera att en ILO-delegation som granskade trepartssamrådet i Kina rapporterade att ”i alla våra samtal med fackliga och arbetsgivarrepresentanter på kommunal och nationell nivå, fann vi ett tydligt engagemang för att utveckla respektive organisationers förmåga att som självständiga representanter i den sociala dialogen uttrycka medlemmarnas intressen, förhoppningar och klagomål.”

Kvinnliga löntagare

Kvinnor utgör en stor del av arbetskraften och drabbas hårdast av den storskaliga ekonomiska omstruktureringen. De är i stor majoritet i frizonerna och i de speciellt skyddade zonerna, där deras rättigheter är särskilt utsatta, t.ex. vid graviditet eller långvarig exponering för giftiga ämnen. En kartläggning i frizonen Nanshan i Shenzhen (södra Kina) visade att en tredjedel av de kvinnliga arbetarna kliniskt sett vägde alldeles för lite.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Under år 2003 skedde flera viktiga och storskaliga löntagarprotester. De flesta var emellertid småskaliga och höll sig inom företaget eller staden där de bröt ut. Kinas regering är väl medveten om att löntagarnas protester är ett potentiellt hot mot dess möjligheter att behålla makten, och har därför fortsatt reagera med både piska och morot, för att undvika att protesterna trappas upp. I praktiken har det betytt både att organisatörer grips och kastas i fängelse, och att smärre eftergifter gjorts till majoriteten av de protesterande.

Privatiseringsprocessen har skapat utbredd besvikelse, eftersom den kännetecknats av korruption och underlåtenhet att tillämpa föreskrifter som utformats för att skydda de anställdas intressen.

Gripen för strejk

Minst en pensionerad arbetare greps för att ha deltagit i en kollektiv protest mot konkursen i fabriken Tieshu Textile i staden Suizhou, i Hubeiprovinnsen under året. Gatudemonstrationerna och strejkvakterna uppstod efter det att fabriken flera gånger vägrat föra reella förhandlingar om villkoren för de övertaliga. Den första massprotesten bröt ut den 2 januari, när pensionerade arbetare ordnade en gemensam strejkvakt vid fabriksportarna och lyckades stoppa produktionen. Strejkvakten upprepades sporadiskt under året, trots trakasserier från polisen. Arbetarna krävde – och kräver – betalning av tidigare avtalade pensioner, grundläggande levnadskostnader, en kontant återbetalning av fabriksaktier till det ursprungliga inköpspriset och en officiell regeringsundersökning av påstådd korruption i ledningen och olaglig eller ”falsk” konkurs. Den lokala byrån för allmän säkerhet (PSB) förklarade arbetarnas åtgärder vara ”olagliga” och började söka efter ledarna hus för hus.

Arbetarna vidtog också rättsliga åtgärder. Trehundra anställda lämnade in en gemensam stämning till folkdomstolen i Suizhou, och krävde att förlorade pensioner och andra förmåner skulle betalas av Tieshu-gruppen. Domstolens beslut var emellertid till fabriken förmån. Arbetarnas överklagande av domen avvisades av högre folkdomstolen i Hubei den 5 juni.

Misshandlad för protest mot privatisering

Misshandel och en skendomstol var den nya ledningens sätt att handskas med protester mot övertagandet av den statliga färgfabriken i Liangshan, i Shandongprovinsen. Löntagarrepresentanterna sade att arbetaren, Jing Yongqiang, hämtades från sin arbetsplats den 14 mars och misshandlades svårt för att ha uttryckt missnöje över att det privatägda Lantian Chemical Engineering Company tagit över. En annan arbetare, Tian Junfeng, misshandlades dagen därpå av samma skäl, och den 3 juni fick Hou Zhaohua sina handleder brutna av ledningens ligister. Anställda på fabriken berättade för journalister att övertagandet var olagligt, även om det godkännts av provinsstyrelsen, eftersom det inte godkännts av vare sig de anställda eller arbetarnas kongress. Två av de tidigare fabrikscheferna blev också misshandlade. Misshandeln och hoten pågick i flera veckor, till dess att all organiserad opposition hade tystats.

Fackligt aktiva kastats i fängelse

Den 9 maj, nästan fyra månader efter en rättegång som varat i bara fyra timmar, och över ett år efter den ursprungliga häktningen, tillkännagav de kinesiska myndigheterna domarna för två fackligt aktiva i Liaoyang, Yao Fuxin och Xiao Yunliang. Yao dömdes till sju års fängelse och Xiao till fyra år.

Domarna var kulmen på en fyraårig strid mot korruption och arbetslöshet. På våren 2002 gick tiotusentals protesterande arbetare från minst 18 fabriker i Liaoyang ut på gatorna när fyra av deras representanter, bland dem Yao och Xiao, först greps av polisen. Under kampanjen har arbetarna bland annat krävt att få ersättning som går att leva på, pensioner, utbetalning av eftersläpande löner och bestraffning av korrumpierade fabrikschefer på ferrolegeringsfabriken i Liaoyang. De flesta demonstranter hade friställts från fabriken som nu gått i konkurs.

Det ursprungliga åtalet mot Xiao Yunliang och Yao Fuxin gällde ”organisering av olagliga demonstrationer”. Det ändrades sedan till det allvarigare brottet ”omstörtande verksamhet” på grund av deras påstådda kontakter med ”utländska, fientliga element” – bland dem Han Dongfang i Hong Kong – och medlemskap i det förbjudna kinesiska demokratiska partiet. Rättegången hölls den 15 januari 2003.

De båda lider av mycket dålig hälsa. Den 8 oktober flyttades de från fängelset i Jinzhou till interneringsanstalten i Lingyuan där det nu befinner sig. Denna stora straffkoloni är ökad för sina urusla förhållanden och ligger nära gränsen till Mongoliet, vilket innebär en resa på 24 timmar, tur och retur, när familjemedlemmarna i Liaoyang skall besöka dem.

Protestledare häktade

Den 5 juli gick omkring 1 800 arbetare på gödselafabriken i staden Zaoyang, provinsen Hubei, i strejk i protest mot kränkningar av sina rättigheter och för krav på rättvisa överenskommelser för friställda. Rapporter i massmedia i Hong Kong meddelade att regeringen i Zaoyang under hela augusti månad givit PSB order om att gripa ledarna för protesten. Förtrycket hindrade de anställdas fullständigt lagliga åtgärder för att välja representanter som skulle förhandla med ledningen. En tjänsteman hos PSB bekräftade att sju eller åtta aktiva häktats den 15 augusti och en lokal TV-station tillkännagav häktningarna. Efter det tillkännagivandet satte PSB upp affischer med namnen på de häktade och krävde att de skulle inställa sig hos polisen. Minst två arbetare, Qi Libao och Yu Kaiping gjorde det, och hölls häktade i minst 15 dagar.

Dömd för stöd till protest

Cai Guangye, en läkare som var anställd på ett militärsjukhus, greps i december 2001 för att han stött protesterande arbetare på ett kemiföretag i Jilin. I juli 2003 dömdes Cai Guangye till tre års omskolning genom arbete.

Fler gripanden

Den 20 och 21 september protesterade över 400 anställda på stålverket i staden Liangshan, Sichuanprovinsen, mot planer på friställanden som utformats av den lokala regeringen utan samråd med anställda på fabriken. Både vanliga arbetare och kadermedlemmar på fabriken ansåg att de inte fick rättvis ersättning för sina tjänsteår. Arbetarna genomförde en sittstrejk framför regeringsbyggnaderna den 20 september och satte upp stora banderoller med information om vad de protesterade mot. Samma dag sattes kravallpolis in och 40 demonstranter greps. Dagen därpå fortsatte protesterna och ytterligare 100 personer greps. En vecka senare hade flera arbetare fortfarande inte släppts, trots att inga formella häktingar tillkännagivits av myndigheterna. Ingen ytterligare information fanns tillgänglig vid årets slut.

Massgripanden av strejkande

Mitt i natten den 9 oktober greps flera tiotal arbetare och protestledare i sina hem. Över 5 000 arbetare på textilfabriken i staden Nanchong, Sichuanprovinsen, gick i strejk 7-9 oktober mot planer på att halvera arbetsstyrkan på fabriken och driva igenom avtal om övertalighet utan förhandlingar. De anställda var också arga över att ledningen inte betalat ut lönerna på två månader. Enligt en av de anställda sattes över 1 000 man reguljär och beväpnad polis in den tredje dagen, i ett försök att avbryta strejken. Många av dem som greps satt fortfarande fängslade den 25 oktober och vid slutet av året hade inga ytterligare uppgifter kommit, men det antas att de släppts. Den statliga, centrala TV-stationen CCTV kontaktades flera gånger om händelserna på fabriken, men representanter för stationen vägrade ta upp dem i sina sändningar.

Protestledare förföljs

Den 18-19 november blockerade uppskattningsvis 10 000 anställda från Xiangyang Automobile Bearing Company Ltd. i staden Xiangfan vägar och järnvägen ut ur staden i provinsen Hebei. Polis och demonstranter drabbade samman med skadade på båda sidor som följde.

Proteserna var en reaktion mot planer på privatisering av fabriken och protest mot lokala löntagares bostadsförhållanden. Efter protesten satte PSB upp ett anslag med namnen på tio organisatörer och krävde att dessa "brottsmisstänkta" skulle anmäla sig hos PSB. Det rörde sig om Yi Wenfa, Xiao Lihan, Jia Jie (kvinna), Li Qianli, Zhuang Luo, Chen Mingchang, Li Hongming, Liang Yuanlin, Wu Fasheng och Zhang Ming. Alla tio gjorde det och släpptes efter flera timmars förhör. Att de namngavs offentligt kommer inte bara att allvarligt försvåra deras möjligheter till arbete i framtiden, utan betyder också att de också fortsättningsvis kommer att bevakas om ytterligare protester genomförs i staden.

Misshandlad av polis

Under en kollektiv protest fick en taxichaufför benet brutet av polisen. Taxiförarna i staden Changchun, Jilinprovinsen, började sin protest den 16 december och krävde samma skattelättnader som ett lokalt minibussbolag fått. De höll på att organisera valet av representanter som skulle förhandla med lokala regeringstjänstemän när en av dem knuffades ner på golvet och misshandlades av polisen för att han "pratade för mycket" – trots att han hade uppmanat till samtal och inte till fortsatta demonstrationer. Resultat blev att han bröt benet.

Långvarigt fängslade

Dussintals självständiga löntagarkvister och ledare som fängslats tidigare år satt kvar i fängelse år 2003. Listan som följer är inte fullständig. Ytterligare uppgifter om några av dessa personer och tidigare fall finns i tidigare årgångar av den här översikten.

Bland de fängslade finns bl.a. medlemmar av det oberoende bilarbetarförbundet (WAF) som greps efter massakern på Himmelska fridens torg den 4 juni 1989, och under protesterna som följde på den. Guo Yunqiao, ledare för WAF i staden Yueyang, i Hunanprovinsen, dömdes till 13 års fängelse för att ha lett en arbetarprotest år 1989. Chen Gang, Liu Zhihua och Peng Shi greps under eller kort efter juni 1989, sedan de hindrats från att organisera en fabriksprotest. Chen Gang dömdes till döden för "ligistfasoner", men benådades senare och fängelsestraffet har kortats av flera gånger. Han väntas nu bli fri i november 2007. Liu Zhihua dömdes likaså för "ligistfasoner". Sedan hans straff sänkts vid tre tillfällen väntas han nu bli frisläppt i januari 2011. Peng Shi, dömd till livstid för "ligistfasoner" fick sitt straff förkortat och han bör bli fri i mars 2006. Liang Qiang, som greps efter 1989 års prodemokratiska protester, dömdes i januari 1990 till 15 års fängelse för att ha "uppmanat studenter och arbetare att revoltera". Han sitter enligt uppgift i Yanqingfängelset i Beijing och skall släppas i maj 2004.

Shao Liangshen dömdes till döden i september 1989. Domen har sedan ändrats och han skall frigges i november 2007.

Minst fyra ledare och aktiva i den underjordiska Free Labour Union of China (FLUC), som var ett försök att organisera en självständig facklig organisation i Beijing år 1992, satt fortfarande fängslade i slutet av året. De är: Hu Shigen, dömd till 20 år, som lider av lever-, hjärt- och magsjukdomar och dessutom fått sin hörsel skadad i fängelset; Kang Yucun, dömd till 17 års fängelse och allvarligt sjuk i hjärtproblem; Liu Jingsheng, dömd till 15 år, som har problem med magen, har tappat tänderna och drabbats av högt blodtryck samt Wang Guoqi, typograf, dömd till 11 år som han avtjänat. Trots att han släpptes, försvann han enligt uppgift under ett nedslag mot dissidenter inför nationaldagen 2003. För närvarande vet man inte var han befinner sig.

Andra fall under senare tid omfattar Lue Wenbin, särskild korrespondent för tidningen Textile Daily, som greps den 22 december 2001 för att han dokumenterade en strejk och intervjuade arbetarna på textilfabriken Huainan i Dafeng; Li Wangyang, veteran i den oberoende fackliga rörelsen som dömdes till tio års tvångsarbete den 20 september 2001, och hans syster Li Wangling, dömd till tre års omskolning genom arbete den 7 juni 2001 för att hon hjälpt honom offentliggöra kraven; Li Jiaqing, ledare för den oberoende arbetarrörelsen i Zhengzhou, Henanprovinsen, som greps i augusti 2000 och den 13 februari 2001 anklagades för att ha stört samhällsordningen, samt Liao Shihua, häktad i juni 1999 efter att ha organiserat en protest bland anställda på Cangshas fabrik för elektrisk utrustning i bilar och i december 1999 dömd till sex års fängelse.

Med undantag för Liao Shihuas fall, fanns det vid årets slut fanns ingen information om övriga som nämns i detta stycke.

I mars 2001 blev Zhang Shanguang, lärare från Hunan, veteran i den oberoende fackföreningsrörelsen och dömd till tio års fängelse år 1998 för anklagelser om att ha "hotat statens säkerhet" när han försökt bilda en fristående fackförening, sparkad och slagen upprepade gånger av fängelsevakter. Det skedde sedan han organiserat en petition om ett slut på tortyren och de långa arbetstiderna i Hunans provinsfängelse nummer 1, en fabrik för tillverkning av elektriska maskiner i staden Yuanjiang, där han sitter. Han har tuberkulos och en hjärtsjukdom, men tvingas enligt uppgift arbeta i kedjor med de hårdaste arbetsuppgifterna.

Bland andra löntagarakтивister som fortfarande satt i fängelse år 2003 kan vi nämna Li Bifeng, Zhao Changqing, Xu Wangpin, He Chaohui och YueTianxiang. Alla försökte skydda löntagarnas intressen genom att protestera, organisera och representera arbetarna. Sju gruvarbetare i staden Neijiang försvann efter en protest och det är okänt var de nu finns. De heter Wang Changchun, Wang Fanghua, Wang Heping, Wang Liguog, Wang Quin, Zhang Jun och Zhu Wanhong. Staden Baotous juridiska rådgivare Xu Jian skall frisläppas i år efter att ha suttit i fängelse i fyra år för att han hjälpte till att sprida flygblad om arbetarnas rättigheter. Information om Ni Xiafei, Li Keyou och Liao Shihua har inte offentliggjorts, och man antar att de finns kvar i fängelse. I juni släppte regeringen enligt uppgift Di Tiangui, sedan han avtjänat ett ettårigt straff för att ha försökt organisera ett nationellt förbund för pensionerade arbetare, och Cao Maobing släpptes i slutet av år 2002.

KIRGIZISTAN

Folkmängd: 5,1 milj.

Huvudstad: Bisjkek

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Arbetsmarknadslagstiftningen uppfyller inte internationella normer, men håller för närvarande på att ses över i ett försök att anpassa den till EU-normerna. Fackliga organisationer är en integrerad del av det sociala och politiska systemet. Myndigheterna blandar sig inte öppet i de fackliga organisationernas verksamhet, men arbetsgivare har rapporterats hindra bildandet av fackliga organisationer.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt 1992 års arbetsmarknadslag har alla arbetare rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer och lagen uppmanar till metoder som överensstämmer med internationella normer. Strejkrätten skyddas inte uttryckligen, men strejker är inte förbjudna. Lagen skyddar emellertid fackföreningsmedlemmar från antifacklig diskriminering.

Arbetsmarknadslagstiftningen som gäller för närvarande antogs år 1998. Enligt experter är det den bästa i sitt slag i hela OSS (Oberoende Staters Samfund), eftersom den innehåller skydd för löntagarnas rättigheter.

Förändringar av arbetsmarknadslagarna

Under påtryckningar från internationella finansinstitut började regeringen emellertid arbetet med en ny arbetsmarknadslagstiftning som skulle minska löntagarnas förmåner och urholka fackliga organisationers roll i förhandlingar, genom att tillåta arbetsgivarna att fastställa löner och arbetstid utan samråd med fackliga organisationer. Regeringen tillsatte en arbetsgrupp för ändamålet, som också innehöll representanter för Federation of Trade Unions of Kyrgyzstan (FTUK). Det första utkastet från Ministeriet för arbetskraft och socialförsäkringar förkastades av de fackliga organisationerna, som i stället lade fram ett eget förslag. Detta diskuterades och skickades till ILO för synpunkter. Man räknade med att det skulle läggas fram för parlamentet i december.

Kollektiva förhandlingar

Regeringen fastställer minimilönen och arbetsgivarna bestämmer sedan sin egen lönenivå. De fackliga organisationerna har rätt att förhandla om bättre löner och arbetsvillkor. Minimilönen gäller dock inte i frizonerna.

Den 5 juni 2003 antog den lagstiftande församlingen, på FTUK:s initiativ, en lag om socialt partnerskap som bör bidra till att förbättra systemet för kollektiva förhandlingar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Respekten för de demokratiska rättigheterna började minska på 1990-talet, och i synnerhet efter de starkt ifrågasatta valen i oktober 2000. Regeringen har hävdats att garantierna för löntagarna är för stora och gör att landets ekonomiska miljö inte tilltalar utländska investerare.

Omkring 94 procent av alla löntagare i såväl privat som offentlig sektor tillhör en fackförening. Det förekommer omfattande dialog mellan regeringen och de fackliga organisationerna.

Arbetsgivare

På företag med stora ekonomiska svårigheter hänvisar ledningen ofta till risken för konkurs för att förbjuda facklig verksamhet och trakassera fackliga ledare.

Vissa arbetsgivare har också förhindrat fackliga organisationers verksamhet genom att vägra fackliga representanter att komma in på företag där deras medlemmar arbetar.

Kollektivavtal respekteras inte alltid

Antalet kollektivavtal som undertecknades under året ökade till 6 225. Trots att omfattningen och vidden av kollektiva förhandlingar ökat på senare år, kan fackliga organisationer inte alltid hävda alla sina rättigheter och arbetsgivarna respekterar inte alltid avtalen.

Domstolar kräver facklig registrering

Trots ett beslut i Högsta domstolen har lokala domstolar vägrat godkänna avtal mellan arbetsgivare och fackliga styrelser eller fattat beslut om till exempel avskedanden av anställda, om organisationen inte registrerats av staten.

Skatt tas ut i vissa distrikt

Även om fackliga organisationer är ideella organisationer och inte skattskyldiga, har skattemyndigheterna i vissa distrikt tagit med fackliga organisationer på sina listor över skattebetalare och tvingar dem att registrera sig hos skattemyndigheten. Olagliga böter har också dömts ut. FTUK har fört sådana ärenden till domstol och fått böterna upphäva.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Strejker blev allt mer sällsynta och få arbetslivskonflikter ägde rum, delvis på grund av att antalet kränkningar av arbetsmarknadslagarna minskade.

Fackföreningsmedlemmar avskedade

Min Turkun Trade House i Bisjkek avskedade åtta fackföreningsmedlemmar den 1 januari, utan medgivande från den fackliga kommittén eller handelsanställdas förbunds centralkommitté. Chefen för arbetsinspektören från förbundets centralkommitté fick inte komma in på arbetsplatsen för att träffa de olagligen avskedade arbetarna. Ärendet fördes till stadsdomstolen i Bisjkek.

Trakasserier mot fackföreningsmedlemmar

På det kirgizistanska-kinesiska samriskföretaget Kitiap trakasserade den kinesiska ledningen ordföranden för den fackliga kommittén när denne krävde bättre löner och arbetsvillkor för personalen.

NORDKOREA

Folkmängd: 22,6 milj.

Huvudstad: Pyongyang

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Inget har förändrats i Nordkorea, ett av världens mest kontrollerade och hemlighetsfulla länder. Kim Jong Il omvaldes som statschef i september. Landet har fortfarande bara en facklig organisation vars enda uppgift är att verkställa order från regeringspartiet. Fackliga rättigheter erkänns inte.

LAGSTIFTNINGEN

Ingen föreningsfrihet

I Folkrepubliken Korea finns ingen föreningsfrihet. Oberoende fackliga organisationer är förbjudna. Den enda tillåtna organisationen, General Federation of Trade Unions of Korea, kontrolleras av det enda partiet, Korean Workers' Party (KWP). Den fungerar i enlighet med den gamla stalinistiska fackföreningsmodellen och ansvarar för mobilisering av arbetarna så att de uppfyller produktionsmål och tillhandahåller sjukvård, utbildning, kultur och välfärdsinsatser.

Inga kollektiva förhandlingar

Arbetarna har inte rätt att förhandla kollektivt; lönerna bestäms av ministerierna.

Staten fördelar alla arbeten. Samriskföretag och utlandsägda företag måste anställa personal från listor på personer vars "ideologiska renhet" kontrollerats. Listorna upprättas av KWP.

Systematiskt förtryck

Enligt författningen måste alla medborgare i arbetsför ålder arbeta och följa disciplinregler och föreskriven arbetstid. Strafflagen föreskriver dödsstraff för varje individ som motarbetar landets industri, handel eller transporter genom att avsiktligt underlåta att fullgöra sin plikt, "även om vederbörande försäkrar att han/hon arbetar normalt". Enligt strafflagen skall alla som inte ordentligt utför en uppgift de fått sig tilldelade dömas till minst fem års fängelse.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

En nordkoreansk regeringstjänsteman beskrev vid ett tillfälle landets arbetskraft för utländska affärsmän på följande sätt: "Det förekommer inga upplopp, strejker eller meningsskiljaktigheter" mellan de anställda och ledningen.

LAOS

Folkmängd: 5,6 milj.

Huvudstad: Vientiane

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29

Arbetsmarknadslagstiftningen skyddar inte fackliga rättigheter. Den enda fackliga organisation som finns är nära knuten till det enda politiska partiet och är framför allt en politisk organisation. Det finns ett mönster av systematisk brist på tillämpning av de få arbetsmarknadslagar som finns.

LAGSTIFTNINGEN

Ingen föreningsfrihet

Det finns ingen verklig facklig frihet i Laos. Enligt 1994 års arbetsmarknadslagstiftning har ”arbetare och arbetsgivare rätt att organisera sig och tillhöra alla slags mass- och samhällsorganisationer som bildats enligt lag”. Fackliga organisationer får därför bildas på privata företag, men de måste fungera inom ramen för den officiellt erkända laotiska centralorganisationen Lao Federation of Trade Unions (LFTU). LFTU styrs av det enda politiska partiet, Lao People’s Revolutionary Party (LPRP). LFTU:s kongresser vart fjärde år, och valen av ledningen, sker med tillstånd från LPRP och LFTU-företrädare tillhör vanligen LPRP eller sitter i ledningen för statliga företag. Dessutom föreskriver författningen att LFTU:s roll är att ”ena och mobilisera ...hela folket för medverkan i det nationella försvaret och landets uppbyggnad.”

Tjänstemän i statlig förvaltning och tekniska tjänster, försvaret och polisen utgör majoriteten av LFTU:s 77 000 medlemmar. De omfattas inte av arbetsmarknadslagstiftningen.

Paragraf 11 säger att alla arbetsenheter måste bilda en facklig organisation ”i enlighet med särskilda bestämmelser för berörd sektor”. Löntagargrupporganisationer är i teorin fria att utforma sina egna stadgar och välja representanter, men deras uppgifter och verksamhet styrs i praktiken av förordningar.

Skydd mot antifacklig diskriminering

Enligt arbetsmarknadslagstiftningen får arbetsgivare inte avskeda anställda som bedriver facklig verksamhet ”med godkännande av arbetsgivaren eller på fritid”, och inte heller om de lämnar in klagomål mot arbetsgivare som inte tillämpar lagstiftningen.

Kollektiva förhandlingar och strejker kraftigt begränsade

Arbetsmarknadslagstiftningen, som infördes år 1994, antogs upprätta vissa miniminormer för arbetslivet. Trots att fackliga organisationer får förhandla med arbetsgivare om lönenivåerna, finns det emellertid inga bestämmelser som tvingar arbetsgivarna till förhandlingsbordet.

Även om strejker inte är olagliga, är strejkrätten kraftigt begränsad, med avskräckande straff. Strafflagen föreskriver fängelse på mellan ett och fem år för dem som går med i en organisation som uppmuntrar protester, demonstrationer och andra aktiviteter som kan skapa ”oro eller social instabilitet”.

Tvistlösning

Enligt arbetsmarknadslagstiftningen måste tvister lösas av kommittéer på arbetsplatserna, bestående av arbetsgivare och representanter för den lokala fackföreningen och LFTU. Den avgörande beslutsrätten ligger hos Ministeriet för arbetslivet och social välfärd (MOLSW). LFTU påstår sig också få medla mellan anställda och arbetsgivare för att avgöra alla frågor.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fack och parti hand i hand

Eftersom LFTU och LPRP är så nära förenade, finns facket i realiteten inte till för att skydda löntagarnas rättigheter. Det är snarare en löntagarfront för det styrande partiet. LFTU:s ordförande och två vice ordföranden har i själva verket samma status som en minister och viceministrar i regeringen, och LFTU:s presidium och högsta funktionärer avlönas alla av regeringen. I mars 2001 förklarade ordföranden, Venethong Luangvily, i ett tal till det styrande partiets 7:e kongress, att LFTU fungerar ”under partiets ledning” och enligt regeringspolitiken. Det har sedan dess inte kommit några tecken på några förändringar av relationerna mellan regeringen och LFTU.

Få fackliga organisationer i privat sektor

Det finns knappast någon löntagarrepresentation i de samriskföretag som bildats av privata intressen, trots kraven i artikel 11. Inom beklädnadssektorn, där det finns många utlandsägda fabriker, har bara 21 av de 54 en LFTU-organisation.

Inga förhandlingar

Regeringen bestämmer som regel lönerna för statsanställda medan företagsledningar fastställer löner för anställda i privat sektor. Den av regeringen fastställda minimilönen är otillräckligt för försörjning av en arbetare och dennes familj.

Lagstiftningen upprätthålls inte

Observatörer från internationella frivilligorganisationer och ambassader i Vientiane uppgav att MOLSW i regel praktiskt taget aldrig upprätthåller arbetsmarknadslagstiftningen, i synnerhet inte när det gäller samriskföretag i den privata sektorn. Lagarna tillämpas i själva verket på sätt som gynnar kapitalintressen.

Konfliktlösning i praktiken

Eftersom LFTU måste ha regeringens tillstånd för att komma in på fabriker och måste avisera sådana besök i förväg, har LFTU i praktiken inga möjligheter att skydda löntagarnas rätt att anmäla klagomål. Systemet för konfliktlösning fungerar uppenbarligen bara i de allvarligaste konflikterna.

MACAO (Kina)

Folkmängd: 442 300

Huvudstad: Macao

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Efter det att Macao överlämnades till Kina år 1999, gynnar lagstiftningen inte fackliga organisationer och anställda som vill skydda sina rättigheter. Det finns ingen reell facklig verksamhet.

LAGSTIFTNINGEN

Innan Macao återförenades med det kinesiska fastlandet i december 1999 skyddades löntagarnas rätt att förhandla kollektivt och organisera sig och deras föreningsfrihet av portugisisk lag som gällde i kolonin. Lagarna ersattes under år 1999 av en rad dekret som regeringen påstår överensstämmer med internationella konventioner på arbetslivets område.

Föreningsfriheten garanteras enligt artikel 4, lag nr 2/99/M, vilket innebär att fackliga organisationer kan bildas och alla får gå med. Artikel 45 i lagdekret Nr. 24/89/M förbjuder avskedanden av anställda på grund av fackligt medlemskap eller fackföreningsarbete. Artikel 347 i strafflagen påstås avskräcka offentliga myndigheter från att kränka de anställdas föreningsfrihet.

Inga garantier för kollektiva förhandlingar

Artikel 6 i lagdekret nr 24/89/M anger att överenskommelser som slutits mellan arbetsgivare och anställda skall vara giltiga. Det står emellertid ingenting om hur sådana överenskommelser skall slutas, eller att de skall träffas i kollektiva förhandlingar.

Statstjänstemän uteslutna

Vissa paragrafer, som t.ex. artiklarna 3.2 och 3.3 i lagdekret 24/89/M, utesluter uttryckligen statstjänstemän och migrantarbetare från tillämpning av arbetsmarknadslagstiftningen.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fackliga organisationer liknar som regel traditionella grannskapsföreningar som arbetar med social och kulturell verksamhet snarare än med arbetsplatsfrågor.

Åtminstone en protestaktion genomfördes under året, men inga strejker eller arbetsnedläggelser.

Arbetsgivarnas makt

På Macao är det vanligt att anställda inte har några formella anställningsavtal med sina arbetsgivare. I allmänhet är det bara migrantarbetare som har anställningsavtal. Arbetsgivarna har obegränsade befogenheter att ensidigt ändra anställdas löner och arbetsvillkor, eller säga upp anställningen (d.v.s. avskeda). På grund av dessa alltför stora övertag för arbetsgivarna, och eftersom det inte finns några rättsliga-institutionella ramar för kollektiva förhandlingar eller ens anställningsavtal, blir löntagarna lätt utnyttjade och diskriminerade på grund av sina fackliga aktiviteter.

Inget skydd för strejkande

Samtidigt som strejkrätten antas vara skyddad i lag finns det inget rättsligt skydd mot arbetsgivarnas repressalier mot den som deltar i en strejk. Strejkande arbetare kan avskedas under eller efter en stridsåtgärd, oavsett hur förhandlingen slutar.

Kinas inflytande

Det har kommit rapporter om att den kinesiska regeringen har ett starkt inflytande över den lokala fackliga verksamheten, inklusive över val av ledare i den största federationen på den privata sidan (Federation of Trade Unions). Nästan alla de sex organisationerna i den privata sektorn tillhör denna pro-kinesiska federation. Detta förhållande har minskat de fackliga organisationernas oberoende, eftersom intresset för att främja centralregeringens politik och minimera oroligheter på arbetsplatserna väger tyngre än skyddet för medlemmars rättigheter och intressen.

Migrantarbetare

Migrantarbetare utgör nästan 20 procent av arbetskraften och nekas de mest grundläggande formerna av skydd. Även om de vanligen har anställningsavtal har de inte rätt att förhandla kollektivt och inga rättsliga möjligheter om de avskedas utan saklig grund. De har rätt till kompen-

sation om de avskedas före kontraktstidens utgång, men det är vanligt att migrantarbetare bara får korttidsavtal och ett avtal som inte förnyas är detsamma som avsked.

MALAYSIA

Folkmängd: 24,4 milj.

Huvudstad: Kuala Lumpur

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 138, 182

Lagstiftningen är fortfarande mycket restriktiv. Utländska arbetare har inga facklig rättigheter. offentliganställda bara några få och inom många områden begränsas löntagarnas rättigheter i större eller mindre utsträckning. Centralorganisationen Malaysian Trades Union Congress (MTUC) fortsätter att trycka på regeringen för att den skall ratificera ILO:s konvention 87 om föreningsfrihet, men hittills utan framgång.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner de flesta löntagares rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer, men processen för att få erkännande är långsam och besvärlig. Fackföreningslagen från 1959 och lagen om arbetsmarknadsförhållanden från 1967, liksom också senare ändringar, innehåller dessutom omfattande begränsningar av föreningsfriheten och detsamma gäller flera andra lagar som inte direkt gäller arbetslivsfrågor. Som exempel kan nämnas att det enligt strafflagen krävs polistillstånd för offentliga möten med fler än fem deltagare.

Många begränsningar för bildande av fackliga organisationer

Generaldirektören för fackliga organisationer (DGTU), som har makt att övervaka och inspektera fackföreningar, kan vägra registrera en organisation utan att behöva motivera avslaget. Han kan också under vissa omständigheter upphäva registrering. Ministeriet för arbetskraft kan också avstänga en facklig organisation i upp till sex månader, med hänvisning till landets säkerhet eller den allmänna ordningen. Fackliga organisationer som fått avslag på ansökan om registrering, eller som förlorat registreringen, betraktas som olagliga.

DGTU kan specificera den yrkeskategori en fackförening får organisera. Han måste vidare ge sitt godkännande innan en organisation tillåts ansluta sig till en internationell organisation.

Fackföreningslagen anger begränsningar i fråga om omfattningen av en organisations medlemskår och dess storlek och reglerar vilka som får kandidera till förtroendeposter.

En bestämmelse om begränsar fackligt medlemskap till anställda inom likartade verksamheter har gjort det möjligt för regulator av fackliga organisationer att bryta upp nationella förbund till företagsföreningar, vilket betyder att rörelsen förblir liten och splittrad.

Organiseringsförbud

Enligt lag är det förbjudet för industrifackföreningar att organisera personal i arbetsledande ställning, personal som arbetar med "konfidentiella" frågor och uppgifter som gäller säkerheten. Regeringen tillåter inga nationella organisationer inom elektronikindustrin, som är landets största industrigren, utan bara företagsfackföreningar.

Allmänna fackliga organisationer är förbjudna och det är praktiskt taget omöjligt att slå samman organisationer från olika yrkesområden.

Fackliga organisationer får inte använda sina tillgångar för politiska ändamål. Lagen innehåller en detaljerad lista över frågor som betraktas som politiska. Ministeriet för arbetskraft kan lägga till ytterligare frågor till den listan.

Offentlig sektor

Anställda inom den offentliga sektorn får bilda fackföreningar per ministerium, avdelning, yrkeskategori eller verksamhetsområde och får också ansluta sig till federationer. Anställda i stadgeenliga organ (hamnar, arbetarnas pensionsfond m.fl.) får bara tillhöra en intern facklig organisation som i sin tur kan ansluta sig till federationen för statstjänstemän (Civil Service Federation) eller centralorganisationen. Anställda inom försvaret, polismakten och på fängelserna har inte rätt att bilda eller ansluta sig till fackliga organisationer.

Begränsningar av strejkrätten

Strejkrätten är inte uttryckligen erkänd, och begränsningar i lagstiftningen gör det nästan omöjligt för anställda att genomföra en laglig strejk. Fackliga organisationer får inte tillgripa strejk i konflikter som gäller facklig registrering eller olagliga avskedanden. Generalstrejker och sympatiststrejker är inte heller tillåtna.

Proceduren för att få tillstånd att strejka är besvärlig. Två tredjedelar av en organisations medlemmar måste rösta för strejken i en sluten omröstning, och röstsedeln måste innehålla en redovisning av "den typ av åtgärder som skall vidtas eller undvikas under strejken". Resultatet av omröstningen överlämnas till DGTU för kontroll. Om alla formalia uppfyllts, gäller sedan en avkylningsperiod på sju dagar. Under den kan avdelningen för arbetslivet på Arbetsmarknadsministeriet försöka få till stånd en förlikning och, om det misslyckas, överföra konflikten till arbetsdomstol. Strejk och lockout är förbjudna så länge konflikten ligger i arbetsdomstolen.

För fackliga organisationer i "oumbärliga verksamheter" gäller ytterligare begränsningar av strejkrätten, inklusive krav på minst 21 dagars strejkvarsel. Definitionen av oumbärlig verksamhet är mycket allmän och omfattar sjukvård, utbildning och transporter.

I den privata sektorn är strejker i det närmaste omöjliga att genomföra.

Begränsningar för kollektiva förhandlingar ...

... i privat sektor

Lagen om relationerna på arbetsmarknaden (IRA) undantar frågor rörande anställning, förflyttning och uppflyttning, avskedande och återanställning från kollektiva förhandlingar. IRA begränsar också förhandlingarna i "pionjärföretag". Företagen inom bl.a. elektronikindustrin har fortfarande pionjärstatus. Sedan år 1994 har regeringen hävdade att man börjat vidta åtgärder för att återkalla bestämmelsen, men hittills har inget skett.

... i offentlig sektor

Inom den offentliga sektorn innebär det gemensamma rådssystemet att de fackliga organisationerna endast har en rådgivande roll och bara kan "framföra sina synpunkter" i principfrågor rörande löner och arbetsvillkor. Fackliga organisationer har inte rätt att ta sina konflikter till arbetsdomstolen utan uttryckligt tillstånd från Malaysias kung.

Lagen om inre säkerhet

Regeringen har hotat återropa lagen om inre säkerhet (ISA) från 1960 för att skrämja fackliga organisationer och hindra dem från att vidta proteståtgärder. Enligt lagen kan var och en som misstänks för att hota nationens säkerhet gripas och hållas av polis i upp till 60 dagar utan rättegång. Under den perioden hålls personen isolerad utan kontakt med advokater eller familjemedlemmar. Efter den inledande 60-dagars långa häktningsperioden kan beslut om två års förvar fattas med godkännande av Inrikesministern. Häktningsbeslutet kan förlängas hur många gånger som helst.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Bara omkring 8,5 procent av den totala arbetskraften på 10,5 miljoner människor är organiserad i 609 fackliga organisationer. Organisationerna försöker vara fristående från både regeringen och de politiska partierna, men regeringskontrollen är genomgripande och gäller till och med en fackförenings inre angelägenheter.

Det finns två centralorganisationer, Malaysian Trade Union Congress (MTUC), som organiserar både privat och offentlig sektor och har 400 000 medlemmar, och Congress of Unions of Employees in the Public and Civil Service (offentliganställda). MTUC har inte rätt att sluta kollektivavtal eller ordna strejker, men ger tekniskt stöd till medlemmarna.

Under året förekom 99 ansökningar om fackligt erkännande under IRA. Inom elektronikindustrin får anställda fortfarande inte organisera sig fullt ut. Där finns bara åtta företagsfackföreningar och 150 000 löntagare är fortfarande oorganiserade.

Facklig erkännande tar lång tid

Det skall inte ta mer än högst 21 dagar att få svar från en arbetsgivare på krav på fackligt erkännande. I verkligheten tar det mycket längre tid om det blir konflikt och om den först till DGTU och sedan till Arbetsmarknadsministeriet, som har sista ordet, såvida det inte blir en domstolsfråga. Domstolarnas befogenheter att ändra tidigare beslut är i praktiken tämligen begränsade. Hela processen för fackligt erkännande har ibland tagit upp till två år när det blivit konflikt.

Arbetsgivare inför extra begränsningar

Arbetsgivarna brukar utnyttja de lagliga begränsningarna av vem som kan organisera anställda, för att hindra så många som möjligt från att gå med i facket. Arbetsgivarna tolkar ofta kategorin "personal i ledande ställning" så att den omfattar verkmästare, biträdande verkmästare, sektionschefer och tillsynspersonal på lägre nivåer. Det har också funnits en tendens till att betrakta alla som arbetar med IT som tillhörande den "konfidentiella" kategorin, vilket effektivt hindrat dem från att gå med i samma fackliga organisation som övriga anställda. På detta sätt kan arbetsgivarna bibehålla en rad företagsvisa, och därför små fackföreningar.

Enligt MTUC-ledare ifrågasatte tio arbetsgivare under året beslut om att tillåta bildandet av en fackförening på deras företag. Ett företag vägrade fortfarande teckna kollektivavtal med sin fackförening – efter 12 år. Ärendet behandlas nu av en appellationsdomstol.

Ineffektiva arbetsdomstolar

Hittills har regeringen misslyckats med att straffa arbetsgivare som protesterat mot direktiven om fackligt erkännande, eller som i vissa fall vägrat åtygda arbetsdomstolars order om att återta olagligt avskedade löntagare. I vissa fall har företagen bytt namn eller upphört under tiden som ärendet ligger i domstolen.

MTUC har kritiserat den långdragna handläggningen av anmälningar till arbetsdomstolarna. Även om en anställd blivit avskedad på grund av facklig verksamhet och sedan återanställd enligt domstolens beslut, kan hela proceduren ta tre till fyra år och under den tiden har den anställde ingen inkomst.

Utländska löntagare får inte tillhöra facket

Arbetsmarknadsministern har förklarat att utländska löntagare inte har rätt att gå med i en facklig organisation trots att lagen bara förbjuder dem att ha förtroendeuppdrag. Anteckningar på arbetstillstånden anger också att de utländska löntagarna inte får tillhöra fackföreningar.

Polisen hotar

Det har blivit vanligt att polisen hotar och hindrar fredliga strejkvakter som är helt lagliga. MTUC har vid flera tillfällen kallats in för att begära

att högsta polischefen skall ingripa.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I oktober drog premiärminister Mahathir Mohamed sig tillbaka efter 22 års i ämbetet och han ersattes av den ganska okände Abdullah Badaw som dock betraktas som en bra person. Även om strejker är sällsynta, blev fackliga organisationer högljuddare under året, trots regeringens hot om att lagen om den inre säkerheten och lagen om mötesförbud skulle tillämpas mot dem. Den 1 maj genomfördes en stor demonstration för krav på högre löner och garanterad minimilön.

Tian Chua frisläppt

Den 4 juni, efter över två år i fängelse, släpptes slutligen Tian Chua, förkämpe för löntagare- och demokratiska rättigheter. En annan fånge, His-hamuddin Rais, journalist, släpptes också. De hade hållits fängslade utan åtal enligt lagen om inre säkerhet (ISA) för påstådda planer på att störta regeringen. Båda står fortfarande åtalade för medverkan i en demonstration två år tidigare.

Fackföreningsmedlemmar hotade och avskedade

Top Thermo Manufacturers (Malaysia) Sdn Bhd, ett japanskt företag, och koreanska Kiswire Sdn Bhd vägrade båda att erkänna fackföreningen på sina företag, avskedade organisatörerna och tvingade medlemmarna att lämna facket. De vägrade samarbeta med Arbetsministeriet och vägrade godta ministerns order om att fackföreningarna skulle erkännas.

Metallarbetarförbundet har sedan år 1999 försökt organisera en fackförening på Top Thermo och försöken på Kiswire har pågått sedan år 2000. När ledningarna för de båda företagen fick veta att förbundet fanns startade de kampanjer för att hindra bildandet av fackföreningar.

Vägran att erkänna fackförening

Efter bildandet av Executive Staff Union at Malaysian International Shipping Corporation (MISC) i september, förflyttade företagsledningen fackföreningsmedlemmar till andra arbetsområden. De som vägrade gå med på flyttningen hotades med avsked och deras löner hölls inne. MISC skickade inga representanter till försoningsmöten.

MALDIVERNA

Folkmängd: 318.000

Huvudstad: Male

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Det finns inget lagstadgat skydd för fackliga rättigheter och bristen på skydd för löntagarnas rättigheter är påfallande.

LAGSTIFTNINGEN

Fackliga rättigheter inte erkända

Det finns inga fackliga organisationer på Maldiverna. Lagen förbjuder dem inte uttryckligen, men erkänner varken organisationsrätt eller strejkrätt. Det finns heller inget lagstadgat skydd mot antifacklig diskriminering.

Rätten till kollektiva förhandlingar är inte heller erkänd. Lönerna i den privata sektorn fastställs i avtal mellan arbetsgivare och anställda.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Avskräcker

Löntagare har inte försökt bilda riktiga fackföreningar, men bildar föreningar som arbetar med frågor om anställdas rättigheter.

Regeringen har tidigare utövat påtryckningar för att avskräcka sjömän från att gå med i internationella sjömansförbund.

Under året kom det inte några rapporter om försök att bilda fackföreningar eller om konfliktåtgärder.

NEPAL

Folkmängd: 25 milj.

Huvudstad: Katmandu

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 111, 138, 182

Relationerna på arbetsmarknaden och fackföreningsrörelsen är tämligen utvecklade i Nepal, inte minst på grund av att organisationer först nyligen fått bildas, efter införandet av demokrati år 1990. Även om lagstiftningen förefaller ge fackliga organisationer betydande rättigheter, har många av lagarna fortfarande inte förverkligats. Under året förbjöd regeringen allt oftare möten och konfliktåtgärder i ett försök att återställa ordningen. Den meddelade också att statliga tjänstemän inte får gå

med i fackföreningar.

LAGSTIFTNINGEN

Rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer är inskriven i författningen och arbetsmarknadslagstiftningen. Det finns främst två lagar som gäller fackliga organisationer. Fackföreningslagen från 1992, som anger ramarna och förordningarna för alla företag med fler än tio anställda och komplementlagen 1993, som anger tillvägagångssättet för att bilda en facklig organisation och organisationens roll och ansvar. Fackföreningslagen förbjuder antifacklig diskriminering och skyddar förtroendevalda från åtal de skulle kunna drabbas av på grund av sin fackliga verksamhet. Regeringen har emellertid ännu inte infört tillämpningsbestämmelser för dessa lagar.

Sedan år 1996 har Nepal haft en arbetsdomstol som skall behandla arbetslivskonflikter.

Fackliga organisationer får sammanträda med utländska fackliga organ och delegationer, och gör det också. Ett exempel är den fackliga konferensen som genomfördes i Pakistan i augusti.

Bildande av fackföreningar

För att bilda fackföreningar på företagsnivå krävs 25 procent av de anställda, och minst tio personer. På varje företag får det finnas högst fyra fackföreningar. Den organisation som skall förhandla om kollektivavtal utses genom val i företaget.

Fackliga federationer kan bildas genom sammanslagning av 50 företagsfackföreningar eller av 5 000 personer som arbetar i företag av samma typ. För att bilda en konfederation krävs tio federationer, av vilka sex måste vara från den organiserade sektorn.

Ett tillägg till arbetskraftslagen från 1999 innebar att också anställda i informell sektor och i jordbruket omfattas av lagen. Inom den informella sektorn krävs 500 personer med liknande arbeten för att bilda en federation, medan en federation i jordbrukssektorn kräver minst 5 000 personer från minst 20 distrikt, med minst 100 personer från varje distrikt.

Offentliganställda tjänstemän och bankanställda nekas fackliga rättigheter

Den 9 januari utfärdade regeringen ett meddelande om att tjänstemän på affärsbanker och andra finansinstitutet inte får bilda eller gå med i en fackförening. Senare tillkännagavs att offentliganställda tjänstemän inte heller får göra det.

Strejker begränsas

Även om strejker är tillåtna, finns det en rad restriktioner. Regeringen kan avbryta en strejk eller en stänga av en facklig organisation från verksamhet om den stör freden eller anses påverka landets ekonomiska intressen negativt. Enligt arbetsmarknadslagen är en strejk laglig bara om 60 procent av fackföreningsmedlemmarna röstat för den i slutet omröstning.

Strejkförbud

Under de senaste åren har regeringen också återoppat 1957 års lag om upprätthållande av oumbärliga tjänster, som tillåter att strejker förbjuds i upp till sex månader. Detta har använts på många områden, bland dem bank, telekommunikationer, el och vattenförsörjning, väg-, flyg- och sjötransporter, tryckeriindustrin och regeringspressen, hotell och restauranger.

Kollektiva förhandlingar

Arbetsmarknadslagen innehåller bestämmelser för kollektiva förhandlingar.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Totalt är ungefär 750 000 av en arbetskraft på 11,7 miljoner löntagare organiserade. Den högsta organisationsgraden finns i den formella sektorn. Nästan 70 procent av arbetskraften arbetar emellertid i jordbruk, skogsindustri och fiske, där få är organiserade.

Strejker begränsade

Både myndigheter och arbetsgivare har gått till domstol för att hindra löntagare från att strejka.

Svaga kollektivavtalsförhandlingar

Kombinationen av oerfarna löntagare och motsträviga arbetsgivare gör att kollektiva förhandlingar fortfarande är sällsynta i praktiken. De många organisationerna urholkar ytterligare den låga förhandlingsförmågan. Kollektivavtal täcker omkring tio procent av den organiserade arbetskraften.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Ett genombrott i konflikten mellan regeringen och maoistgerillan föreföll nära i januari, när gerillan meddelade att man ensidigt utlyste eld-upphör och ville förhandla med regeringen. I augusti hade samtalen brutit samman och fredsprocessen kraschade i slutet av månaden. Den formella oppositionen blev också mer militant och använde civilt motstånd för att utöva påtryckningar på kungen och regeringen. Strejkerna i september är exempel på det.

Polis angriper fackligt förtroendevalda

Sju lastbilar fulla med beväpnade poliser gick till brutalt angrepp på fackligt förtroendevalda när de försökte förhandla med ledningen på Yak and Yeti Hotel i augusti. Ledningen hade avsiktligt dragit ut på förhandlingarna tills polisen kom. De vägrade sedan samtala med arbetarna och lockoutade dem från hotellet.

Tjugo arbetare behövde sjukhusvård sedan polisen brutit upp demonstrationen mot lockouten. Genom att vägra förhandla hade ledningen uppenbarligen hoppats kunna göra sig av med sina 400 anställda och ersätta dem med kontraktsanställda.

Efter tre dagars strejk lyckades arbetarna få igenom sina krav i förhandling.

Fackföreningsmedlem dödad

Det sammanlagda antalet medlemmar i Nepal Trade Union Kongress (NTUC) som dödades av maoistgerillan och säkerhetsstyrkorna har nu stigit till 150. General Federation of Nepalese Trade Unions (GEFONT) meddelade att tre av dess medlemmar dödades under året.

Friheten slås ner, fackföreningsmedlemmar grips

Höga förtroendevalda från NTUC och GEFONT, bland dem NTUC:s ordförande och medlemmar av GEFONT:s centrala styrelse greps i september när de deltog i en fredlig protest. De släpptes senare samma dag. Sammanlagt hade 1 700 personer gripits. Protesten genomfördes som svar på regeringens förbud för alla möten, både offentliga och privata, för strejker och alla andra former av konfliktåtgärder.

NTUC-medlemmar trakasserade

Arbetsgruppen för inspektion och kontroll av offentliga tjänster trakasserade anställda på flera företag och tog bort eller förstörde fackliga anslag, flaggor och handlingar i en skrämselfkampanj. De hotade också arbetarna med att de riskerade avsked för sin fackliga verksamhet.

PAKISTAN

Folkmängd: 153 milj.

Huvudstad: Islamabad

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Den restriktiva lagstiftningen fanns kvar. Arbetsgivarna är i regel fortfarande mycket fientliga till fackliga organisationer. Under året rapporterades många fall där fackligt erkännande nekades. Sjukhusanställda uppgavs ha blivit torterade för att de skulle lämna sin fackförening.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten begränsad

I september 2002 införde regeringen en ”ny” arbetsmarknadspolitik som skulle förverkliga rekommendationer från den nationella trepartskonferens om arbetsmarknaden som genomfördes i juli 2001. Förordningen om relationerna på arbetsmarknaden från år 2002 (IRO) förstärker ändå de begränsningar av de fackliga rättigheterna som fanns i den tidigare IRO från 1969.

IRO 2002 omfattar industriarbetare men bara dem som producerar varor eller tjänster för försäljning. Många områden utesluts därmed från möjligheten att bilda fackliga organisationer och förhandla kollektivt. Som exempel kan nämnas att personal på järnvägar, i tryckerier som framställer värdepapper, olje- och gasproduktion, post- och telekommunikationer och hos företagen Pakistan Television och Pakistan Broadcasting, liksom brandmän, lantarbetare, lärare, anställda på sjukhus och vårdhem samt arbetsledare och företagsledande personal är undantagna. Dessutom gäller inte lagen för företag med färre än 50 anställda.

Det finns lagstadgade hinder för registrering på grund av de omfattande befogenheter som registrator av fackliga organisationer har. Han/hon kan vägra registrera en facklig organisation och likaså upphäva en registrering.

IRO begränsar möjligheterna att ansöka om tillfällig hjälp från den nationella kommissionen för arbetslivsförhållanden (NIRC) och arbetsdomstolarna mot orättvisa metoder i arbetslivet. Dessutom är straffen för fackliga representanter som anses skyldiga till orättvisa metoder hårdare än de som gäller arbetsgivare för samma brott.

Pakistans regering anmälde till ILO:s kommitté för föreningsfrihet av tre fackliga federationer år 2002. I april 2003 rekommenderade ILO många förändringar av lagstiftningen. Trots en rapport om att regeringen föreföll vara beredd att antingen ändra eller upphäva IRO 2002, hade inget hänt vid årets slut.

Strejkbegränsningar

Det finns många lagstadgade begränsningar av strejkrätten. Som exempel kan nämnas att tidsgränserna innan en strejk får utlysas förlängdes i den senaste IRO. Perioden för bilaterala samtal mellan ledningen och fackföreningen förlängdes från tio till femton dagar, och om en överenskommelse inte nås, varar förlikningsproceduren nu i femton dagar. Avkylningsperioderna måste också respekteras innan en laglig strejk kan genomföras.

Ledare för legala strejker skyddas i lag från vedergällning

Arbetsgivare som behandlar de anställda illa kan bötfällas men inte dömas till fängelse.

Regeringen har rätt att förbjuda alla strejker som kan orsaka "svåra umbäranden för samhället", skadar nationens intressen eller genomförs i ett allmännyttigt företag. Regeringen kan avbryta och upphäva alla strejker som pågått längre än 15 dagar. Lagen om upprätthållande av oumbärliga tjänster (ESMA) föreskriver upp till ett års fängelse för den som bryter mot förbudet. Antiterroristförordningen från 1999 definierar "terroristhandlingar" och "civilt uppror" som bestraffas med fängelse från sju år till livstid, plus böter. Illegala strejker och arbete enligt regelboken betraktas som "civilt uppror", och strejkvakter är också förbjudna.

Kollektiva förhandlingar

Industriarbetare får välja representanter som skall förhandla för dem och lagliga organisationer har i allmänhet rätt att förhandla kollektivt. Varje kollektiv förhandlare måste ansluta sig till en nationell federation som är registrerad hos den nationella kommittén för arbetslivsrelationer (NIRC).

Där rätten till kollektiva förhandlingar är begränsad – som i sektorer som faller under ESMA – fastställs lönerna av särskilda lönestyrelser.

Begränsade rättigheter i offentlig sektor

I den offentliga sektorn omfattar ESMA från 1952 den statliga förvaltningen, statliga tjänster och företag som olje- och gasproduktion, elverk och elkraftsöverföring, det statliga flygbolaget och hamnarna. Arbetare i de flesta av dessa sektorer får bilda organisationer men inte strejka. Sjukhuspersonal, vissa statstjänstemän och arbetare i många anläggningar i försvarsindustrin får inte organisera sig. Dessa definitioner är vida, vilket effektivt berövar många anställda deras rättigheter. Exempelvis skogsarbetare betraktas som statsanställda medan många järnvägslinjer klassas som "försvarsanläggningar" och de anställda anses därmed som anställda i försvaret.

ESMA begränsar också kollektiva förhandlingar

I november 2001 ändrade regeringen lagen om statsanställning för att förhindra att offentliganställda överklagade avskedanden till NIRC och arbetsdomstolarna och förbjöd alla domstolsingripanden i sådana frågor. Detta gäller närmare två miljoner löntagare.

Ingen föreningsfrihet för anställda i flygbolag, vatten och elverk

År 2001 utfärdades en order om att alla fackliga organisationer, föreningar och liknande grupper av anställda i Pakistan International Airlines Corporation, och alla överenskommelser mellan flygbolaget och dess anställda eller grupper av anställda, skulle upphävas.

Fackliga rättigheter upphävdes i lag också för alla anställda på Karachi Electric Corporation (KESC) och Water and Power Distribution Authority (WAPDA).

Begränsningar inom banksektorn

Ändringar av förordningen för banker från år 1997 föreskriver att en anställd inte kan bli medlem i facket eller facklig förtroendevald på en bank såvida han eller hon inte är anställd av den banken. De föreskriver också att ingen förtroendevald eller medlem i en fackförening på en bank får använda bankens utrustning, inklusive bil eller telefon, för att bedriva facklig verksamhet. Verksamheten får heller inte bedrivas på arbetstid. Alla som bryter mot dessa regler skall antingen bötfällas eller dömas till fängelse i upp till tre år, eller bådadera. Begränsningar har också införts för bankanställdas rätt till kollektiva förhandlingar.

Frizoner (EPZ)

ESMA förbjuder anställda i frizonerna – som annars skulle ha fallit under IRO – att bilda eller gå med i fackföreningar, förhandla kollektivt och strejka. De har inget skydd mot arbetsgivarnas åtgärder eller diskriminering.

Regeringen rapporterade under år 2002 till ILO att man givit frizonsmyndigheten (EPZA) i uppdrag att utarbeta ett förslag till lagstiftning och att den nu höll på att slutföra arbetet. Sedan dess har inget mera hörts om den. I oktober 2003 tillkännagavs att EPZA skulle skapa tre "textilstäder" som skulle lyda under samma regler som frizonerna.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Enligt regeringens uppskattningar är omkring tio procent av industriarbetarna och tre procent av arbetskraften organiserad. Inga andra än pakistanska medborgare är fackliga ledare, trots att lagen inte uttryckligen förbjuder dem att delta.

Arbetsgivare kringgår lagstiftningen

Inom industrin delar en del arbetsgivare upp produktionen i enheter med färre än 50 anställda för att undgå arbetsmarknadslagstiftningen, även om det betyder att personal från olika företag arbetar i samma lokaler. Arbetsgivarna "befordrar" också arbetare till arbetsledare så att de inte längre kan tillhöra facket, men som regel utan motsvarande lönehöjning. Företagsledningarna bekämpar ofta organiseringen av anställda med alla till buds stående medel, som hotelser, avskedanden och svartlistning. Om en arbetsgivare bekämpar bildandet av en fackförening, kan proceduren för registrering och överklagande dessutom ta många år.

Strejker

Strejker är sällsynta, och när de inträffar är de vanligen olagliga och korta eftersom det är så komplicerat att utlysa lagliga strejker. De bryts ofta upp av polis och används av arbetsgivarna för att rättfärdiga avskedanden.

Fackföreningar på banker diskrimineras

Banktjänstemannaförbundet United Bank Employees' Federation har rapporterat att sedan banklagen ändrats har fackföreningsmedlemmarna utsatts för skoningslös förföljelse av bankernas ledningar, i synnerhet på United Bank Limited (UBL). Över 500 fackliga ledare har avskedats, bland dem ordföranden för UBL:s Employees' Federation of Pakistan och generalsekreteraren för UBL:s Labour Union i Karachi. Federationen tror att UBL:s ledning använder sig av avskedanden för att undergräva banktjänstemannaförbundets existens. Regeringen har inte vidtagit några åtgärder i fråga om ILO:s krav på att lagen skall ändras.

Frizoner

Det finns bara en frizon, i Karachi, med omkring 6 000 anställda. Det fanns faktiskt en facklig organisation där, men den förlorade en stor del av sin styrka när ledningen stämde den i Sindh High Court och bildade en gul fackförening.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Det omfattande missnöjet med president Pervez Musharraf:s dubbla roll som president och överbefälhavare fanns kvar. 2002 års Legal Framework Order, som formaliserade militärens roll i regeringen och gav det nationella säkerhetsrådet beslutsrätt framför premiärministerns civila regering, fortsatte att gälla. Privatiseringar orsakade mycket hög arbetslöshet och betydande oroligheter. De få strejkerna var i regel olagliga och korta.

Fackliga representanter åtalade

Presidenten och generalsekreteraren för Pakistan Workers' Confederation och sex andra fackliga representanter på hög nivå åtalades för medverkan i en fredlig demonstration den 17 september. Tusentals löntagare som tillhörde de nio centralorganisationerna protesterade bland annat mot förbudet för fackliga organisationer. De hade tydligen inte tillstånd för demonstrationen från distriktsförvaltningen.

Facklig representant gripen för möte

Generalsekreteraren för järnvägsarbetareförbundet, Fazal-e-Wahid, greps i Lahore den 30 juli för att ha hållit ett möte i järnvägens verkstad. Han släpptes sedan mot borgen. Efter gripandet utsatte järnvägsledningen och polistjänstemän förtroendevalda från All Pakistan Trade Union Federation (APTUF) för påtryckningar för att hindra dem från att stödja järnvägsarbetarna.

Sjukhuspersonal nekas facklig registrering

Sjukhusledningen har sedan år 2001 hindrat registreringen av Liaquat National Hospital Workers' Union (LNHWU) som officiell facklig organisation. Deras ansökan har hela tiden avslagits av arbetsmarknadsdirektören i Karachi, där sjukhuset ligger, med motiveringen att sjukhuset är en välgörenhetsorganisation. Detta har motbevisats på många olika sätt; sjukhuset drivs affärsmässigt.

Tortyr

LNHWU:s personal har utsatts för trakasserier, hotelser, avskedanden och till och med tortyr. På sjukhuset byggdes en cell bemannad av beväpnade säkerhetsvakter, vilket gjort att sjukhusledningen kan ta fackliga medlemmar åt sidan för tortyr för att övertala dem att lämna facket. I slutet av år 2003 hade omkring 20 medlemmar gjort det. LNHWU förde deras ärenden till arbetsdomstolen men polis kastade ut dem från rättssalen.

Hotelser på Pearl Continental Hotel

Medlemmar av fackföreningen på Pearl Continental Hotel har drabbats av olagliga gripanden, avskedanden, lockout, trakasserier och hotelser från hotellets ledning. Tre fackliga ledare fick sitta i fängelse i två månader på grund av hotellets anklagelser som inte kunde bevisas.

Pearl Continental Hotel Workers' Union har sedan år 2001 varit i strid med hotellets ledning för att få sin fackförening erkänd. I juni vanns en kortlivad seger, när ledningen erkände både fackföreningen och kollektivavtalet. I september hade hotellet emellertid än en gång upphävt det. Efter fortsatt facklig kamp såg det vid årets slut ut som om den skulle bli erkänd igen, även om målet mot organisationen fortfarande ligger hos arbetsmarknadsstyrelsen i provinsen Sindh och avskedad personal har inte fått tillbaka sina arbeten.

Organisationer erkänns inte

Ledningen fortsätter att vägra erkänna löntagarnas organisationer som förhandlingsparter på cementfabriken Lakki i Pezu Darra och Askari i Nowshera.

Fackföreningar förbjudna i Sialkot

Trots alla ansträngningar som All Pakistan Federation of Labour (APFOL) gjort de senaste fem åren, har arbetsgivarna hindrat sina anställda i Sialkot från att organisera sig. Området hyser 4 000 företag av vilka många är sysselsatta med tillverkning av fotbollar, men bara tio fackföreningar har bildats. Av de tio har APFOL pågående mål i domstol med tre.

Otaliga kränkningar i sockerbruk

... Fackligt erkännande dras tillbaka

Den 19 maj, dagen efter det att Pakistan Sugar Mill Workers' Federation bildats, fick Army Welfare Sugar Mills Workers' Union (AWSMWU), en av federationens grundare, besked från ledningen att den inte längre var erkänd. Jordbruksdirektören för Army Welfare Trust hade skrivit till bruket och krävt att fackföreningen skulle avskaffas, trots att den funnits där sedan 1983. Ledningen utövade sedan påtryckningar på de anställda för att de skulle lägga ner sina fackliga förhandlingskrav som utformats år 2002.

Den 26 juni hade internationella påtryckningar tvingat ledningen att åter erkänna fackföreningen. Företaget fortsatte emellertid att försöka få registreringen upphävd den lagliga vägen, och medlemmarna förflyttades till andra arbetsuppgifter för att försvaga organisationen.

... Fackförening bannlyst

Ledningen för sockerbruket Fouji Sugar bannlyste fackföreningen på bruket och dess kollektivavtalsförhandlare i maj.

... Sparkade för kollektiv åtgärd

Ledningen för Chashma Sugar Mills sparkade 70 anställda när de försökte hävda sina rättigheter.

Facklig registrering upphävd

Ett beslut från NIRC, utfärdat den 8 juli, förklarade att registreringen av fackföreningen på State Bank of Pakistan (SBP) skulle dras in och att SBP och SBP:s Banking Services Corporation var två skilda enheter och att det därför måste finnas två separata kollektivavtal. Fackföreningen ville överklaga beslutet inom de 30 dagar som föreskrevs, men SBP slutade omedelbart ta in fackföreningsavgifterna genom löneavdrag.

Ledningen vägrar förhandla

Den fackliga organisationen Awami Labour Union Ghazi Barotha Project överlämnade ett förhandlingsbud i juni 2002, men ledningen för byggprojektet Ghazi Barotha har därefter envist vägrat förhandla med facket.

Demonstranter skadade av polis

Hundratals anställda av distriktsregeringen i Peshawar protesterade mot att lönerna inte betalats ut, när polis började använda tårgas och batonger för att skingra dem. Tio skadades så svårt att de behövde sjukhusvård. Många demonstranter greps, men släpptes senare.

SINGAPORE

Folkmängd: 4,2 milj.

Huvudstad: Singapore

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 182

Lagstadgade begränsningar fanns fortfarande kvar, även om alla inte tillämpas i praktiken. Regeringen ingrep i en konflikt mellan pilotförbundet och Singapore Airlines, och lade fram ett förslag till lagändring för att hindra fackföreningsmedlemmar från att bekräfta sina ledares beslut.

LAGSTIFTNINGEN

Privat sektor – begränsning av rätten att organisera

Författningen ger löntagare i den privata sektorn rätt att organisera sig fackligt, även om fackföreningslagen gör undantag för uniformerad personal. Alla grupper på sju eller fler potentiella medlemmar får bilda en fackförening. Parlamentet kan emellertid införa begränsningar för organisationsrätten av hänsyn till säkerheten, den allmänna ordningen eller moralen. För att fackföreningar skall få bildas måste de också godkännas av den särskilda registratören som har omfattande befogenheter att vägra eller upphäva registrering, i synnerhet när det redan finns en organisation för de anställda inom ett särskilt yrke eller verksamhetsområde.

Registratören har dessutom långtgående befogenheter att granska fackliga organisationers ekonomi.

Offentlig sektor – begränsningar

Det finns ingen lagstadgad rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer inom den offentliga sektorn. Lagen om fackföreningar förbjuder i själva verket statsanställda att bilda fackföreningar, men landets president har makt att göra undantag från den bestämmelsen. Amalgamated Union of Public Employees har beviljats ett sådant undantag och genom åren har undantaget utvidgats till att omfatta alla offentliganställda med undantag för de högsta statstjänstemännen.

Inblandning i fackliga organisationers inre angelägenheter

Fackföreningslagen kan begränsa fackliga organisationers rätt att välja förtroendevalda och egen personal. Utlänningar och personer som straffats för brott får inte väljas eller anställas av fackliga organisationer. Ministern kan emellertid medge undantag.

Lagen sätter också gränser för vad fackliga organisationer kan använda sina pengar till, och förbjuder bidrag till lokala partier eller utgifter för politiska ändamål.

Ändring av fackföreningslagen

På grund av konflikten mellan pilotförbundet ALPA-S och Singapore Airlines (SIA) tillkännagav regeringen i november 2003 en ändring av fackföreningslagen. Ändringen skulle behandlas av parlamentet under 2004. Enligt förslaget skulle fackföreningsmedlemmar vara bundna av kollektivavtal mellan fackets ledare och företagsledningen, utan några krav på ytterligare godkännande. ALPA-S har varit den enda fackliga organisation med stadgar som kräver att ledarnas beslut måste godkännas av medlemmarna.

Begränsningar av strejkrätten

För att en strejk skall kunna genomföras måste 50 procent plus en av alla medlemmar rösta för den, vilket strider mot internationellt accepterad standard om 50 procent av deltagarna i mötet där strejken beslutas. Anställda inom "oumbärlig service" måste varsla arbetsgivaren 14 dagar i förväg innan man går i strejk, även om strejker är förbjudna inom sådana områden som vattenförsörjning, gas- och elverk.

Det finns ingen särskild lagstiftning som förbjuder vedergällning mot strejkande.

Kollektiva förhandlingar – överenskommelser kan avvisas av domstol

Kollektivavtal mellan anställda och företagsledning förnyas vartannat eller vart tredje år, även om löneökningar omförhandlas varje år. Detta sker i det nationella lönerådet där löntagarna, industrin och staten är representerade. Syftet med rådet är också att ge löntagarna möjlighet att påverka regeringspolitiken.

Kollektivavtal måste godkännas av den trepartssammansatta arbetsdomstolen (Industrial Arbitration Court, IAC) innan de träder i kraft. Domstolen kan vägra godkänna dem med hänvisning till det allmänna intresset. Förflyttningar och friställning av arbetskraft får inte behandlas i kollektivavtal, men facken kan förhandla om ersättning för dem som drabbas.

Enligt ändringen av lagen om arbetsmarknadsrelationer som godkändes i juli 2002 är det inte längre ett brott om nyetablerade företag ger förmånligare villkor än de som föreskrivs som minimum enligt sysselsättningslagen.

Konflikter kan lösas genom samtal med Arbetskraftsministeriet. Om förlikning misslyckas kan parterna föra sina ärenden till IAC. I vissa begränsade fall föreskriver lagen ett system med obligatorisk skiljedom, som på endera partens begäran kan avsluta förhandlingar om kollektivavtal.

Ökad organisationsrätt för chefer

Ändringen av lagen om relationerna på arbetsmarknaden från juli 2002 tillät löntagarorganisationerna att också företräda personer i arbetsledande ställning i konflikter om avskedanden, avgångsvederlag och brott mot individuella anställningskontrakt. Ändringen påverkar inte chefspersonals rätt att bilda egna organisationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Den fackliga organisationsgraden har ökat och nästan 20 procent av den totala arbetskraften på ca. 2,12 miljoner arbetare tillhör nu någon av de 68 organisationerna. Med undantag för fem organisationer som representerar omkring 2 400 löntagare, tillhör organisationerna National Trades Union Congress (NTUC), en paraplyorganisation som har nära koppling till regeringen. NTUC:s generalsekreterare tillhör People's Action Party (PAP) och sitter i regeringen som minister.

Begränsningar tillämpas inte

Erfarenheten tyder på att många av lagarna är förlegade och många av de möjliga begränsningarna tillämpas inte. Obligatorisk medling har t.ex. inte tillämpats sedan 1980, och arbetsdomstolen har i praktiken aldrig vägrat godkänna ett kollektivavtal med hänvisning till att det stred mot de allmännas intresse. Dessutom har IAC alltid beviljat undantag och tillåtit registrering av kollektivavtal som går längre än minimivillkoren i anställningslagen.

De fackliga organisationerna har krävt att dessa överspelade begränsningar skall tas bort ur lagstiftningen.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

SARS-sjukdomen slog hårt mot Singapore från andra kvartalet och orsakade lönesänkningar och friställanden. Arbetslösheten steg till den högsta på 17 år. SARS påverkade i synnerhet flygindustrin.

Regeringsingripande

Regeringen ingrep i en konflikt mellan pilotförbundet ALPA-S och Singapore Airlines ledning i november. Förbundet beslutade den 17 november, med 55 procent majoritet, att avsätta sin styrelse med motiveringen att den varit för mjuk mot företagsledningen i en löneuppgörelse. I juli hade förbundet godkänt en plan som förhandlats fram med flygbolagsledningen och ledarna för de fem organisationerna på Singapore Airlines (SIA), som innebar att de skulle gå med på lönesänkningar för att undvika att personal friställdes. Ledningen hävdade att detta var nödvändigt därför att verksamheten kraftigt minskat på grund av SARS-krisen. I gengäld lovade SIA att lönerna helt eller delvis skulle återställas om bolaget gjorde en vinst för året. Förbundets ilska och beslutet väcktes när SIA tillkännagav att man gjort en vinst på 306 miljoner singaporedollar under tredje kvartalet.

Den 30 november meddelade regeringen att man skulle ändra fackföreningslagen så att fackens medlemmar inte längre skulle ha rätt att godkänna ledarnas beslut, och så att utlänningar inte skulle kunna väljas till fackliga styrelser. ALPA-S har 1 600 medlemmar och nästan hälften av dem är medborgare från 40 olika länder.

Regeringsministrarna varnade också piloterna för att försöka "ge sig på" regeringen. Om de gjorde det, skulle "huvuden krossas". Kollektiv-

avtalet med SIA löpte ut den 14 december och skulle därför omförhandlas.

När den nya fackföreningsstyrelsen valdes den 19 december, utfärdade regeringen en varning och sade att om förbundet gick i strejk, skulle flygbolaget förbjudas flyga. Förbundet uppmanades också att vara mer flexibelt i förhandlingarna.

SRI LANKA

Folkmängd: 19 milj.

Huvudstad: Colombo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Fortfarande upprätthålls lagstiftning till skydd för fackliga rättigheter mycket dåligt. Förtrycket av fackliga rättigheter fortsätter i landets frizoner även om en internationell kampanj ledde till att en frizonsfackförening blev erkänd i oktober.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet och kollektiva förhandlingar

Alla löntagare har rätt att bilda fackliga organisationer, också inom offentlig sektor. Undantag gäller dock för domstolarna och jordbruksföretag där det råder organisationsförbud. För att bilda en ny organisation krävs minst sju personer.

Strejkrätt

Rätten att strejka är erkänd. En ny lag skulle antas i september 2002 med föreskrift om 14 dagars strejkvarsel men den har ännu inte antagits.

Lagen ger rätt till kollektiva förhandlingar.

Enligt lag har anställda i frizoner (som kallas Free Trade Zones, FTZ, i Sri Lanka) samma rättigheter att organisera sig som alla andra löntagare har.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lag om fackligt erkännande upprätthålls dåligt

Upprätthållandet av lagen om erkännande av fackliga organisationer för kollektiva förhandlingsändamål försvagas av mycket långa dröjsmål. Arbetsgivare brukar fördröja genomförandet av omröstningar för godkännande av fackföreningar under lång tid, och använda den tiden för att identifiera, trakassera och – ofta – sparka de anställda som är aktiva. Som en följd av det är löntagarna rädda för att bli förknippade med facket och fackföreningen förlorar omröstningen.

Arbetsministeriet tar god tid på sig för att erkänna organisationer

Arbetsministeriet har också tagit god tid på sig för att registrera fackligt medlemskap. Ceylon Workers' Congress meddelat att av 350 löntagare som ansökt om medlemskap i centralorganisationen under år 2003, kunde bara 283 bli medlemmar.

Fackligt aktiva trakasseras

1999 års (ändrade) lag om arbetsmarknadskonflikter, som antas skydda löntagare mot antifacklig diskriminering när de anställs och under anställningstiden, har inte tillämpats effektivt och maximistraffet på 250 US-dollar är alltför lågt för att vara avskräckande. Sedan lagen antogs har många allvarliga fall av diskriminering av facklig verksamhet och vägran att erkänna fackliga organisationer anmälts. Det har skett på företag som fabriken Cosmos Macky i frizonen Katunayake, ett koreanskt-srilankesiskt samriskföretag som tillverkar sport- och skidkläder för export, Fine Lanka Luggage Ltd., som tillverkar kläder för många internationellt välkända företag, Bensiri Rubber Products Bransch, ett indiskägt företag som tillverkar operationshandskar och varmvattenflaskor för export, och Dulon Zippers, ett företag med koreansk ägare som tillverkar blytlås både för export och hemmamarknaden.

Arbetsministeriet låter ofta bli att registrera anmälningar mot arbetsgivare som påstås ha använt sig av orättfärdiga metoder. Sådana mål skall behandlas av domstol och det är bara ministeriet som kan lägga fram dem för domstolen. Det finns ingen tidsgräns för när målen skall läggas fram, och de kan därför fördröjas till dess att den fackliga organisationen försvagats och upplösts.

Kollektiva förhandlingar

Det förekommer relativt få kollektivavtal i den privata sektorn, jämfört med det totala antalet företag och fackliga organisationer där.

Frizoner – facklig verksamhet motarbetas kraftigt

Kränkningarna av de fackliga rättigheterna i Sri Lankas frizoner är omfattande. Zonerna styrs av regeringens investeringsnämnd (Board of Investment, BOI) som fastställer löner och arbetsvillkor och motverkar facklig aktivitet. Fackföreningsmedlemmar utsätts för hotelser om misshandel av säkerhetsvakter och nyanställda varnas för att gå med i facket. Därför är bara omkring 0,2 procent av de anställda i frizonerna organiserade.

Fackliga organisationer hävdar att arbetskommissionen utsätts för påtryckningar av BOI och därför inte åtar arbetsgivare som vägrar erkänna eller förhandla med fackliga organisationer.

Löntagarråd

Arbetsgivarna ser gärna att löntagarråd bildas i enlighet med BOI och de används som ersättning för fackföreningar. Råden bildas av arbetsgivaren och de anställda behöver inte betala några avgifter. Detta ger råden en fördel framför fackföreningar som förlitar sig på medlemsavgifter, och detta påverkar oundvikligen de anställdas val.

I sina reviderade riktlinjer för bildande och drift av löntagarråd, som gavs ut i juni 2002, förklarar BOI att om en fackförening representerar 40 procent av de anställda på en arbetsplats, skall den representera dem i kollektiva förhandlingar. Om fackföreningen inte uppfyller det kravet, kan rådet bli förhandlingspart om det får stöd av minst 40 procent av de anställda, men råden regleras inte i lag. De regleras bara av BOI, ett organ med ansvar för att främja och reglera investeringar och utan lagstadgat mandat att hantera relationerna i arbetslivet.

Det är BOI som begär och samlar in nomineringar, ordnar val och kallar till de valda rådets första möte. Råden måste registreras hos BOI och alla förändringar av dem måste meddelas dit. BOI:s riktlinjer anger också att "Proceduren för genomförande av möten skall fastställas av arbetsgivaren i samråd med rådet" och att "Arbetsgivaren och rådet skall avstå från att göra något som kan tänkas hindra företagets effektivitet och produktivitet."

BOI ger också sig själv rätt att behandla frågan om tvistlösning. Om en konflikt förblir olöst i 30 dagar skall rådet enligt riktlinjerna ta upp frågan med BOI:s avdelning för arbetslivsförhållanden för lösning.

Federationer inom offentlig service tolereras

Lagstadgade regler som hindrar organisationer i offentlig service att bilda federationer har enligt uppgift aldrig tillämpats och det finns för närvarande sju sådana federationer. Fackföreningar inom offentlig sektor har också ignorerat förbudet mot internationell anslutning och inga åtgärder har vidtagits mot dem för det. Federationerna är emellertid inte lagligen erkända.

Offentliganställdas organisationer får i praktiken inte ägna sig åt kollektiva förhandlingar.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Fredsförhandlingar startade i Berlin i februari men strandade när de Tamilska tigrarna drog tillbaka sin medverkan, och klagade över att de förbigåtts. I november orsakade president Chandrika Kumaratunga en politisk kris och väckte oro för att vapenvilan skulle upphöra, när hon upplöste parlamentet och utlyste undantagstillstånd. Parlamentet öppnades igen efter två veckor, men förhandlingarna med de Tamilska tigrarna låg nere.

Facket erkänns inte

Centralorganisationen Ceylon Workers' Congress (CWC) meddelade att Lanka Walltile Limited vägrat erkänna CWC som förhandlingspart eftersom löntagarna inte skrivit till dem direkt. Arbetsministeriet samtyckte till att kontrollera hur många löntagare som ville tillhöra CWC, men tog god tid på sig för att göra det. Vid årets slut hade CWC ännu inte erkänts, men fyra andra organisationer på företaget är erkända.

Frizoner – våldsamt förtryck på Jaqalanka

En våldsam antifacklig kampanj genomfördes av fabriken Jaqalanka Ltd. i frizonen Katunayake för att hindra den fackliga organisationen Free Trade Zone Workers' Union (FTZWU) från att få 40 procent av de anställdas röster och bli erkänd som förhandlingspart. Vid den tiden hade FTZWU 260 medlemmar bland fabriken 399 anställda. Kampanjen började inför den fackliga omröstningen den 9 juli. Den 25 juni samlade ledningen personalen till två möten där man varnade de anställda för att gå med i facket, framförde falska anklagelser mot organisationen och t.ex. påstod att det var den som orsakat stängningen av minst fem fabriker, och begärde att de anställda skulle lämna in ansökningar om utträde ur facket. Dagen därpå sade ledningen till generalsekreteraren och två styrelsemedlemmar att de antingen måste lämna facket eller säga upp sig från företaget. På morgonen den 29 juni 2003, då de anställda på Jaqalanka samlades på fackets kontor, spionerade en okänd man på motorcykel på mötet för att se vilka som deltog i det. Motorcykeln spårades sedan till Jaqalanka International.

Innan omröstningen hade den fackliga organisationen gjort flera anmälningar om arbetsgivarens trakasserier och hävdade att företaget upprepade gånger hotat stänga fabriken om de anställda röstade för facket. Den 8 juli hade ett anslag satts upp på anslagstavlan i matsalen där det stod "Försöker ni stänga den här fabriken som varit i drift i många år? Fatta rätt beslut."

Den 9 juli, då omröstningen skulle ske, deltog bara 17 av de 399 anställda. Av dem röstade 16 för facket och en röst var ogiltig.

Fortsatta trakasserier

Trots att ledningen fått det resultat den ville ha, fortsatte trakasserier efter omröstningen. Den 17 juli hotade en direktör att döda FTZWU:s avdelningssekreterare. Tio dagar senare blev denne överfallen av fem okända män efter att ha deltagit i ett fackligt möte. Den 30 juli hotades en kvinnlig medlem som deltagit i den fackliga omröstningen av fyra okända män när hon var på väg hem från arbetet. De frågade ut henne om hennes medlemskap i facket och sade till henne att om hon fortsatte sitt engagemang skulle de döda henne och kasta henne i lagunen. Hon räddades tack vare att andra personer i närheten ingrep. Båda händelserna rapporterades till polisen i Katunayake, som påstod att anklagelserna var påhittade.

Regeringen bildade en grupp med tre medlemmar för att undersöka saken, efter påtryckningar från den internationella fackföreningsrörelsen, och företagsledningen gick med på att omröstningen skulle göras om. Med tanke på hoten som beskrivits ovan, ansåg facket emellertid att det skulle vara omöjligt att genomföra en rättvis omröstning. I stället försökte man få organisationen erkänd på grundval av ett brev som skickats till avdelningen den 5 april, med underskrifter av 166 personer som bekräftade sitt medlemskap.

Trakasserier fortsatte. Den 18 september talade revisorer från Colombia, ett av de företag som Jaqalanka tillverkar kläder för, med de anställda på fabriken som berättade om hoten. Dagen därpå blev de anställda som talat med revisorerna hotade av ledningen och man uppmanade

dem att säga upp sig. Ledningen försökte också provocera andra anställda till att kräva att kamraterna skulle avskedas. Produktionschefen hotade anlita pistolmän för att mörda avdelningssekreteraren.

Konflikten löst

Konflikten löstes slutligen den 16 oktober, tack vare en internationell facklig kampanj och direkt ingripande från frivilligorganisationen Fair Labour Association (som arbetar för att förbättra villkoren för fabriksarbetare över hela världen). Jaqalanka gick med på facket krav på erkännande av FTZWU-avdelningen som representant för de anställda och lovade upphöra med trakasserier av fackföreningsmedlemmarna. Överenskommelsen nåddes när EU-kommissionen övervägde Sri Lankas ansökan om att tas med i ett särskilt stimulansprogram inom ramen för EU:s allmänna system för handelspreferenser.

Polisen använder tårgas mot protesterande lärare

När flera hundra lärare från Ceylon Teachers' Services Union tågade till Utbildningsministeriet den 31 juli, i protest mot att regeringen var så långsam med att lösa problem rörande löner och andra klagomål, angrep polisen dem med tårgas. Generalsekreteraren Mahinda Jayasinghe meddelade att tre medlemmar blivit allvarligt sårade när polisen använde batonger för att hindra dem från att komma in på ministeriet. Polisen sade att tårgasen var nödvändig eftersom folkmassan blev våldsam, men nekade till att ha använt batonger. Pressfoton visade emellertid tydligt höjda batonger.

Vårdsektorn – strejkande sparkade

Den 19 september sparkade Hälsovårdsministeriet 700 personer med tillfälliga anställningar på sjukhusen. Det var den andra dagen av strejken som Health Services Trade Union Alliance (HSTUA) genomförde. Strejken hade utlysts på grund av en lönetvist. När den började upphävde ministeriet alla ledigheter för vårdpersonal anställd av ministeriet och meddelade att all tillfälligt anställd personal som inte inställde sig i tjänst skulle sparkas för att ha lämnat sina arbeten. Ministeriet höll omgående sitt löfte och sparkade dem som inte kommit till jobbet och rekryterade ny personal för att ersätta dem. När strejken började sattes omkring 100 polismän in på det statliga sjukhuset för att "garantera säkerheten" och 250 soldater kallades in för att bemanna viktiga enheter på sjukhuset.

SYDKOREA

Folkmängd: 47,7milj.

Huvudstad: Seoul

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 100, 111, 138, 182

Trots att året startade lovande när arbetarvänliga Roh Moo-hyun kom till makten, fortsatte fångslandet av fackligt aktiva och det totala antalet gripna som åtalades steg till 201 i slutet av året, fler än under föregående år. En ny form av förtryck av fackföreningar uppstod när företag stämmer fackliga organisationer och enskilda medlemmar och kräver skadestånd. Fem fackligt aktiva begick självmord som en följd av det. De goda nyheterna var att statstjänstemän kunde vänta sig att få rätt att organisera sig och föra kollektiva förhandlingar.

LAGSTIFTNINGEN

Lagförslag om erkännande av statstjänstemäns fackliga rättigheter

Stora grupper statstjänstemän har länge nekats rätt att organisera sig och förhandla kollektivt. Som exempel kan nämnas personal på statliga myndigheter, statliga företag och i försvarsindustrin.

När president Roh Moo-hyun kom till makten tillkännagav hans regering planer på att tillåta statstjänstemännen att organisera sig. Begreppet "fackförening" skulle få användas, vilket var förbjudet under den tidigare regeringen. Lagförslaget om erkännande av statstjänstemäns fackliga organisationer överlämnades till Nationalförsamlingen i mitten av året, men hade ännu inte antagits vid årets slut. Om det antas, kommer statstjänstemän att få organisera sig och inom vissa gränser förhandla kollektivt om förhandlingar inte rör regeringens budgetförslag eller lagstiftningsprocesser. De fackliga organisationerna kommer inte att få vidta stridsåtgärder men får samarbeta med andra löntagargrupper.

Många förbjudna att strejka

Enligt 1997 års ändring av fackföreningslagen (TULRAA) och lagstiftning för statsförvaltningen är strejker förbjudna för personal som är anställd av regeringen på central eller lokal nivå, eller i försvarsindustrin. Lagen räknar upp en lång rad "oumbärliga samhällstjänster" där strejkrätten kan begränsas genom tvångsmedling och skiljedomsförfarande. Regeringens "övergångskommitté" har föreslagit att listan ska kortas ner, i enlighet med ILO:s kriterier.

Under förevarande årets skyddas elevernas rätt att lära sig, nekas också lärare strejkrätt.

Obligatorisk medling

TULRAA föreskriver obligatorisk medling i tvister inom "oumbärlig samhällsservice" (om parterna inte själva kan enas om ett avtal). Arbetsmarknadskommissionen (LRC) genomför en obligatorisk medling, eller "anpassning" under två veckor för offentliga företag. De rekommenda-

tioner som medlingen utmynnar i är emellertid inte bindande för någon av parterna. I tvister inom annan än "oumbärlig" offentlig verksamhet öppnar slutsatserna av medlingen möjlighet till stridsåtgärder, inklusive strejk och lockout. För "oumbärliga" offentliga tjänster kan medlingskommittén rekommendera att LRC:s ordförande hänskjuter tvisten till skiljedom. När så sker, är stridsåtgärder förbjudna. Skiljedomen sätter punkt för konflikten och har samma effekt som ett kollektivavtal.

Om stridsåtgärder vidtas är de definitionsmässigt olagliga, och ledningen kan inleda åtal för brott. Häktningsorder kan utfärdas mot fackliga ledare och ledningen kan kalla in polis för att vråka strejkande från sitt område.

Strejker är också olagliga om de inte gäller konkreta arbetsvillkor som löner, välfärd och arbetstid.

Strejkande arbetare och fackliga ledare kan åtalas och dömas enligt artikel 314 i strafflagen, som förbjuder "hindrande av affärsverksamhet".

Övergångskommittén har föreslagit att regeringen förtydligar kriterierna för när ärenden skall gå till skiljedom. Kommittén har också föreslagit att verksamheten i den koreanska trepartskommissionen skall förbättras, exempelvis genom att förenkla beslutsprocessen. Den föreslår också reformer av lagen om företagsvisa förhandlingar och att förhandlingar per bransch eller yrkessektor skall uppmuntras.

Begränsad demonstrationsrätt

Enligt lagen om möten och demonstrationer är alla folksamlingar inom hundra meter från utländska diplomatiska beskickningar förbjudna. Som en följd av det har många stora företag, som t.ex. Samsung, erbjudit ambassader att hyra lokaler i deras byggnader. På så sätt hindrar man effektivt de anställda från att demonstrera utanför företagets huvudkontor.

Inblandning i fackliga organisationers interna verksamhet

TULRAA förbjöd inledningsvis arbetsgivarna att betala ledare från den 1 januari 2002, ett förbud som förlängts till år 2006. Lagen förbjuder också avskedade anställda från att vara kvar i en fackföreningen och säger att inga oorganiserade medlemmar får väljas till fackliga förtroendeposter. Enligt ILO:s normer bör sådana frågor avgöras i en facklig organisations stadgar.

TULRAA innebar omedelbar facklig pluralism på bransch- och nationell nivå från år 1997, men förbudet för pluralism på företagsnivå fanns kvar till år 2002. Förbudet för facklig pluralism på företagen förlängdes också till 31 december 2006.

Tredje parts medverkan hindras fortfarande

Arbetsmarknadsministeriet måste informeras om vilka tredje parter (utöver arbetsgivare och anställda) som är inblandade i kollektiva förhandlingar och konflikter. Den som deltar utan att ministeriet underrättats kan bestraffas. Nuvarande krav på registrering av tredje part är mycket komplicerade att uppfylla.

Ny lagstiftning för särskilda ekonomiska zoner (SEZ)

En ny lag om särskilda ekonomiska zoner (SEZ) trädde i kraft den 1 juli 2003. Den innehåller gynnsammare bestämmelser för utländska företag som investerar i zonerna genom att de undantas från många av de nationella förordningarna rörande miljöskydd och arbetslivsnormer. Undantagen väcker farhågor för att ytterligare kränkningar av löntagarnas rättigheter kommer att bli följden. De fackliga organisationerna har särskilt protesterat mot att den nya lagen gör det lättare att anställda "irreguljära" arbetare som har föga eller inget skydd.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Olagliga strejker

Även om LRC inte måste överlämna alla konflikter inom "oumbärliga offentliga tjänster" till medling, har det hittills alltid skett, vilket inneburit att löntagare inom den sektorn alltid nekats strejkrätt. Praktiken har varit att dra ut på, eller förhala förhandlingarna ända till dess att den fackliga organisationen tycker att strejk är den enda utvägen.

Stridsåtgärder blir ofta "olagliga" också utanför de oumbärliga tjänsterna, med tanke på den komplicerade rättsliga procedur som gäller för organisering av strejker. Under år 2002 bedömdes 66 av de 322 arbetslivskonflikterna vara olagliga (21 procent). Det gällde i synnerhet stora strejker, som de på Doosan Heavy Industry och St. Marys sjukhus. Under år 2003 minskade antalet olagligförklarade strejker till 28.

Under president Kim Dae-jungs år som president blev löntagarnas stridsåtgärder kraftigt förtryckta, och sedan den nuvarande regeringen anklagats för släpphänthet verkar det som om den går samma väg. Under de senaste fem åren har över 800 fackföreningsmedlemmar kastats i fängelse. I majoriteten av alla fall har huvudanklagelsen varit "förhindrande av affärsverksamhet" eller försök att organisera fackliga organisationer i den offentliga sektorn, vilket fortfarande är olagligt i de flesta fall.

Myndigheterna rättfärdigar gripandet av fackföreningsledare med det våld som kännetecknat vissa demonstrationer och strejker. Från fackföreningarnas sida hävdas att polisinsatserna som regel är provocerande och brutalare än nödvändigt. Åklagare är snabba med att utfärda häktningsorder så snart anställda går i strejk, och ibland redan när en strejk blir utlyst. Polis och säkerhetstjänst drar igång övervakningsinsatser (som i bland är mycket sofistikerade) för att fånga strejkledare. De fackliga organisationernas kontor och telekommunikation avlyssnas rutinmässigt.

Villkor i fängelserna

Fångslade fackföreningsmedlemmar hålls som regel isolerade från varandra för att de inte skall kunna vidta gemensamma åtgärder i fängelset. De, liksom många andra fångar, hålls instängda i sina celler 23 timmar om dygnet och får bara ett sju minuters besök från advokater eller släktingar per dag.

"Pappersförbund"

I en miljö där facklig pluralism enligt lag är förbjuden på arbetsplatsnivå, har många arbetsgivare bildat egna, av dem själva kontrollerade fackliga organisationer, mer kända som "pappersförbund". Eftersom de inte går att demokratisera inifrån, på grund av företagsledningarnas fientliga inställning, och eftersom det enligt lag är förbjudet att bilda alternativa organisationer, berövas de anställda de flesta, om inte alla sina rättigheter att bedriva verkliga kollektiva förhandlingar.

Internationell granskning

De koreanska arbetsmarknadsförhållandena har under många år varit föremål för intensiv granskning av både ILO och OECD. OECD har infört en särskild kontrollprocedur för att bedöma i vilken utsträckning regeringen uppfyller sitt löfte från år 1996, då Korea anslöt sig till OECD, om att lagstiftning och praxis skulle ändras så att de överensstämmer bättre med internationella arbetsmarknadsnormer. Rohs regering har förklarat sig villig att uppfylla det löftet och har som nämnts redan föreslagit ny lagstiftning som skall ge statstjänstemän rätt att organisera sig. Presidenten har också beviljat särskild nåd för några fångslade fackföreningsmedlemmar. Däremot går det långsamt med framsteg på andra områden, och affärsvärlden trycker på presidenten för att han skall vara hårdare mot fackliga organisationer.

ILO och OECD fortsätter att följa Koreas framsteg i fråga om åtagandena att ändra arbetsmarknadslagstiftningen. Nästa OECD-granskning kommer troligen att ske under första hälften av år 2005.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Året kännetecknades av växande social oro med över 300 arbetslivskonflikter. I några fall blev det våldsamma sammanstötningar mellan fackliga demonstranter och polis, exempelvis under en protestdemonstration den 12 november.

Löntagarvänlig president får makten

Året började lovande, när president Roh Moo-hyun tillträdde i februari efter segern i valen i december 2002. Presidenten hade varit en liberal reformator, en stark förespråkare för mänskliga rättigheter och aktivt stött löntagarna. Under valkampanjen lovade han att offentliganställda skulle få fackliga rättigheter. Detta löfte upprepades av Arbetsmarknadsministern Kwon Ki-hong när han talade på ett forum för ekonomisk politik i mars och sade att statstjänstemännens organisationer skulle erkännas. Ministern förordade också att branschvisa organisationer skulle erkännas, så att arbetare som tillhörde företagsfackföreningar skulle kunna behålla sitt fackliga medlemskap i en branschorganisation om de blev arbetslösa. Lagstiftning för dessa ändringar presenterades för parlamentet, men trots förväntningarna hade den inte antagits i slutet av året.

Presidenten utlyste också amnesti för fackliga fångar när han kom till makten.

Fackföreningsmedlem begår självmord

Bae Dal-Ho, en 50-årig pannskötare och fackligt aktiv på skeppsbyggerifirman Doosan Heavy Industries and Construction (DHIC) brände sig själv till döds den 10 januari. Hans förkolnade kropp påträffades nära ett kyltorn på företagets anläggning i Changwon, i den södra Kyongsangprovinsen. Han hade lämnat ett självmordsbrev i sin bil där det stod "På grund av företagets provisoriska indragning av min lön, har jag inte fått betalt på över sex månader. Jag kommer inte att få någon lön den här avlöningsdagen heller." Hans lön hade hållits inne och hans bankkonto var spärrat genom domstolsbeslut på grund av hans roll i en 47 dagar lång strejk i maj föregående år.

Tillgångar beslagtogs – en ny form av förtryck

Den senaste formen av fackligt förtryck i Korea är att stämma fackliga organisationer och enskilda medlemmar på "skadestånd" under konflikter, åtföljt av provisoriska beslag av tillgångar och indragning av löner. När Bae Dal-ho begick självmord hotades fackliga ledare av skadeståndsmål på omkring 200 miljoner won var, utan hänsyn till deras betalningsförmåga. Omkring 50 företag hade stämt dem på sammanlagt 22 miljarder won för förluster som påstods ha uppstått på grund av fackliga stridsåtgärder.

Arbetsmarknadsministern, Kwon Ki-hong, kritiserade offentligt åtgärden som gjorde det möjligt för företagsledningarna att lägga beslag på fackföreningsmedlemmars tillgångar och uppmanade arbetsgivarna att begränsa sin användning av den kraftiga rättsliga makt som detta gav dem.

Doosans antifackliga kampanj

Doosan Heavy Industries and Construction (DHIC), ett av Koreas största privatägda företagskonglomerat, var redan ökänt för sin hårda linje mot fackföreningar. Omfattningen av deras antifackliga kampanj avslöjades när centralorganisationen Korean Confederation of Trade Unions (KCTU) offentliggjorde hemliga kopior på DHIC-ledningens anteckningsböcker som visade hur företaget systematiskt förtryckt fackligt aktiva under de senaste två åren. Fackföreningsmedlemmar delades in i fem kategorier beroende på i vilken grad de ansågs vara för och emot företagsledningen. Varje kategori behandlades olika, enligt regeln söndra och härskas. De mer aktiva fackföreningsmedlemmarna blev exempelvis aldrig anlitade för övertidsarbete. De utsattes också för övervakning dygnet runt, som en del av en militärisk "pacifieringsverksamhet". En särskild arbetsgrupp tillsatt av regeringen bekräftade senare KCTU:s anklagelser.

Överenskommelse nådd

Bae Dal-hos självmord utlöste en långvarig konflikt mellan det koreanska metallarbetarförbundet och DHIC. Konflikten hade legat och jäst sedan strejken den 22 maj till 7 juli, 2002. Slutligen nåddes en överenskommelse efter regeringens medling den 12 mars. Överenskommelsen tillgodosåg merparten av de fackliga kraven. Företagets största eftergifter var att man skulle återta de 18 arbetare som avskedats för att de deltagit i strejken i maj-juli, fortsätta förhandla om återtagande av de återstående 13, betala ut 50 procent av lönerna som hållits inne under strejken, lägga ner kraven på skadestånd och upphäva beslaget av enskilda fackföreningsmedlemmars tillgångar som skett under strejken. Avslutningsvis

skulle man sänka sina krav på provisoriskt beslag av fackliga tillgångar från 100 procent till 40.

Fängelse för lärarnas fackliga ledare

Fängelsestraff fortsatte vara en annan vanlig form av förtryck mot fackligt aktiva. I början av året satt redan fem ledare från det koreanska förbundet för lärare och anställda inom utbildningsväsendet (Chunkyojo/KTU) i fängelse sedan de deltagit i ett möte och en demonstration i november 2000, i protest mot att regeringen inte tillämpade deras kollektivavtal. De fem var framträdande medlemmar av ledningen under 1999-2000, nämligen ordföranden Boo-young Lee, förste viceordförande Eun-hyung Kim, chefen för Seoulavdelningen, Hee-joo Jo, viceordföranden Gyo-jin Chol och generalsekreteraren Jin-hoo. De hade befunnits skyldiga till anklagelser under lagen om upprättande och verksamhet i lärarfackföreningar och strafflagens ökända paragraf om "förhindrande av affärsverksamhet" som regeringen rutinemässigt använder mot fackliga ledare och aktiva.

Protesterna fortsatte och ytterligare 30 medlemmar av organisationens styrelse anklagades under samma och liknande lagar, bland dem lagen om möten och demonstrationer och lagen om bestraffning av våldshandlingar. Sex av dem dömdes till fängelse: ordföranden Soo-ho Lee, förste viceordföranden Eun-hyun Kim, generalsekreteraren Seok-woong Jan, organisationsavdelningens chef Woon-mo Yo, chefen för policyavdelningen, Yong-hwan Lee och Seoulavdelningens ordförande Jae-Seok Kim. De dömdes alla till tio månaders fängelse, med undantag för Soo-ho Lee, som fick ett år. Domarna var villkorliga i två år. De sex avstängdes från sina uppdrag i slutet av juni 2003.

Ytterligare 13 KTU-medlemmar dömdes sedan till böter på totalt 21 666 dollar, som en följd av deras protester åren 2001 och 2002.

Fängelsedomar för fabriksarbetare

Sewon Tech avskedade fyra fackföreningsmedlemmar den 18 mars. Alla hade deltagit aktivt i de kollektiva förhandlingarna. Haenam Lee, Jaeho Ku, Yongduk Lee och Chungki Chun hade gripits i december 2002, efter att de ockuperat fabriken under löneförhandlingarna. Haenam Lee dömdes senare till tre års fängelse; straffet ändrades sedan till fyra års villkorlig dom. Jaeho Ku och Yongduk Lee dömdes båda till två år och sex månader, senare ändrat till tre års villkorlig dom, medan Chungki Chun fick två år, också det ändrat till tre år villkorligt.

Dan Byung-Ho frisläppt

I april kom det goda nyheter. Dan Byung-Ho, ordförande för centralorganisationen Korean Confederation of Trade Unions (KCTU), släpptes vid midnatt den 2 april, efter att ha suttit 20 månader i fängelse. Det vara bara det senaste i en rad fängelsestraff som avtjänades av KCTU-ledaren, som varit aktiv i fackföreningsrörelsen sedan år 1987. Han hade tillbragt nästan halva tiden därefter antingen bakom galler eller under jorden. Han överlämnade sig själv till polisen den 19 juni 2001 i utbyte mot ett slut på myndigheternas fientliga angrepp på organisationen. KCTU hade organiserat en generalstrejk den 12 juni 2001, och strejkledarna var efterlysta på grund av den. Dan Byung-Ho dömdes i mars 2002 till två års fängelse på en rad anklagelser (bland dem förhindrande av affärsverksamhet och hindrande av upprätthållande av lag och ordning) för sin del i strejken och förstamajdemonstrationerna månaden innan. En stor internationell facklig delegation deltog i rättegången som en solidaritetsyttring.

Fackföreningarnas makt kringskärs

Den nya regeringen under Roh Moo-hyun kritiserades av näringslivet för att vara "mjuk" mot fackföreningsrörelsen. Det rapporterades att Finansminister Kim Jin Pyo under ett seminarium i Seoul i maj skulle ha sagt att regeringen skulle försöka kringskära den fackliga styrkan eftersom den inte passade ihop med "globala normer".

Trupper kallades in för att ersätta strejkande

Denna hårdare attityd visade sig i beslutet att sätta in trupper i landets största hamn. Premiärminister Goh Kun gav order om att militärlastbilar skulle användas för att köra gods när strejken i Busans hamn gick in på sin femte dag, den 13 maj. Beslutet fattades sedan överläggningar mellan regeringen och Korean Cargo Transport Workers' Union om lönerna brutit samman och organisationen röstat för att fortsätta strejken. Polisen varnade och sade att häktningsorder på sju av förbundets ledare för avdelningen i Busan utfärdats och att man skulle slå till mot strejkande lastbilschaufförer om de försökte hindra godstransporterna. Den 19 juni greps de sju medlemmarna av Truck Drivers' Solidarity Union, anklagade för att förhindra affärsverksamhet och använda våld och de satt fortfarande häktade vid årets slut.

I slutet av juni, ökade den sociala oron i landet och en våg av strejker bröt ut, särskilt på stora bilföretag som Hyundai. Premiärministern krävde att strejkerna skulle upphöra, och kallade dem olagliga och omotiverade. Han gjorde klart att regeringens främsta oro var att konfliktåtgärderna skulle avskräcka utländska investerare.

Regeringens ilska riktade sig också mot järnvägsarbetarna som strejkade för att de fackliga organisationerna inte rådfrågats om planer på privatisering, och för lönekrav och bättre arbetsvillkor. Vice premiärministern Kim Jin-Pyo varnade dem och sade att regeringen skulle slå ner "olagliga" strejker och gripa ledarna. Regeringen utfärdade ett ultimatum och sade att järnvägsarbetarna måste gå tillbaka till sina arbeten kl. 13.00 den 29 juni, eller bli avskedade eller drabbas av "andra sanktioner". När de vägrade lyda blev 1 500 gripna av polis. Nästan alla släpptes kort därefter, men 41 satt fortfarande i häkte när dagen var slut. Detta var första gången sedan president Roh kom till makten, som han kallat in polis för att ingripa i en strejk.

Måndagen den 30 juni meddelade det koreanska järnvägsbolaget att omkring 120 fackföreningsledare skulle stängas av från sina arbeten på grund av sina roller i strejken, i avvaktan på att bolagets disciplinnämnd skulle avgöra vilka straff de skulle få.

Strejken avblåstes dagen därpå, sedan regeringen uppmanat bolaget att avskeda eller stänga av 630 strejkledare. Regeringen varnade för att man i fortsättningen skulle vidta beslutsamma åtgärder mot "olagliga" strejker. Sammanlagt 79 fackliga ledare på järnvägen blev slutligen avskedade för sina roller i strejken.

Femton ledare från Korean Railroad Workers' Union (KRWU), bland dem ordföranden Cheon Hwan Gyu och generalsekreteraren Cho Sang Soo, anklagades för att ha hindrat affärsverksamhet. Fyra av dem dömdes till fängelse från en månad till två år och åtta månader.

Fackligt aktiva gripna efter demonstration

De hårda åtgärderna mot fackliga organisationer fortsatte när tre företrädare för Korean Metalworkers' Unions avdelning på Ssangyong Motors, Park Seo Min, Im Woo Kon och Hwang in Seok greps den 19 juli för att ha deltagit i en demonstration för krav på att skador orsakade av monotona rörelser i arbetet skulle erkännas som yrkesskador enligt koreansk lag. De åtalades för att ha hindrat upprätthållande av den allmänna ordningen och satt fängslade till rättegången den 1 september. Domstolen dömde dem till två och ett halvt års fängelse, som blev villkorlig dom i tre år.

I juli 2003 meddelade byggnadsarbetareförbundet Korean Federation of Construction Industry Trade Unions (KFCITU) att ordföranden för Daerim Group Inc. blandade sig i förhandlingarna mellan dotterbolaget Korea Development Company (KDC) och KFCITU när han hotade avskeda anställda om de fortsatte stödja de fackliga kraven på löneökningar. Som svar på fackets begäran om fortsatta förhandlingar blev de fackliga ledarna utestängda från sitt kontor som låg i KDC:s huvudkontor. Efter internationella fackliga påtryckningar, i synnerhet från byggnadsarbetarinternationalen IBTU, gick KDC till slut med på att förhandla med företagsfackföreningen. Den 28 juli 2003 undertecknades ett tvåårigt kollektivavtal som gav de anställda högre löner och frihet att gå med i facket.

Fler lärare kastas i fängelse

Ordföranden för det koreanska lärarförbundet Chunkyojo, Young-Man Won, kastades i fängelse den 24 juli för sin medverkan i en endagsstrejk den 21 juni i protest mot att elevernas privatliv kränktes. Polisen hade sagt till fackliga ledare att gå till polisstationen och sju av dem, bland dem hr. Won, gick dit frivilligt. Justitieministern åtalade dem för att förhindra affärsverksamhet. Young-Man Won släpptes mot borgen på 25 000 US-dollar den 21 augusti i avvaktan på rättegång.

Fackföreningsmedlem avlider av skador

Den 26 augusti avled Lee Hyun-Joong, från fackföreningen på Sewon Tech, ansluten till det koreanska metallarbetareförbundet, av komplikationerna efter en händelse år 2002, då fackföreningen drabbade samman med ledningen. Sewon Tech hade tagit på sig ansvaret och betalade inledningsvis hans sjukvård. Efter fyra operationer vägrade man emellertid betala för ytterligare behandling och hade begärt att nästa operation skulle skjutas upp.

Tre fackligt aktiva grips

Den 3 september protesterade medlemmar i fackföreningen på Sewon Tech och andra organisationer i staden Daegu med anledning av Lee Hyn-Joongs dödsfall och Sewon Techs vägran att delta i kollektiva förhandlingar trots att man tidigare lovat göra det. Företaget anlät 100 ligister för att misshandla demonstranterna och kallade in kravallpolis som tog 65 fackföreningsmedlemmar med sig till polisstationen i Nambu, Daegu. Tre greps, viceordföranden Jeon Young Woong, revisorn Kwon Sae, och biträdande chefen för solidaritetsavdelningen, Lee Yongduk, och stämningar meddelades mot 60 andra. Två av dessa togs till polisstationen och Lee Sungjin från Baro-fackföreningen och Hwang Daemo från fackföreningen Korea-Gates berättade att de överfallits under polisförhöret. I slutet av året pågick rättegångarna mot Jeon Young Woong och Kwon Sae.

Strejkande lastbilschaufförer häktade

Polisen häktade i slutet av augusti och början av september 150 strejkande lastbilschaufförer efter två veckors strejk som regeringen förklarat olaglig. Regeringen hade också vägrat erkänna Cargo Transport Workers' Union därför att de flesta av organisationens medlemmar var egenföretagare. Regeringen varnade och sade att man skulle gripa alla som deltog i "olagliga kollektiva åtgärder" och straffa dem hårt. Strejken avbröts sedan regeringen gått med på fortsatta överläggningar om bättre arbetsvillkor. Tjugo av de gripna åtalades, de flesta för att ha förhindrat affärsverksamhet och stoppat trafiken. I slutet av året pågick rättegång mot 15 av dem.

Ny lagstiftning skall begränsa strejker

Den 4 september tillkännagav regeringen sin "vägkarta för reformer av relationerna i arbetslivet", som var ett svar på påtryckningar från utländska företag som hotat lämna landet på grund av den fortsatta sociala oron. I en tidningsintervju den 22 september sade presidenten att den nya lagstiftningen skulle läggas fram för parlamentet i början av år 2004, och att den skulle begränsa de fackliga organisationernas makt och göra det lättare för arbetsgivare att sparka strejkande.

Åtta fackföreningsmedlemmar gripna

Åtta förtroendevalda och organisatörer från FKFCITU:s medlemsorganisationer i Daejeon och Chunahm greps i oktober, efter en utredning av FKFCITU:s arbete för att organisera över två miljoner arbetare på byggarbetsplatser över hela Korea. Polisen anklagade dem för att ha hotat byggnadsföretag så att de undertecknat kollektivavtal och för att ha tagit emot pengar som en följd av avtalen. Organisationen avvisade anklagelserna offentligt. I Daejeon greps ordföranden Lee Sung Woo och fem organisatörer, Park Chang Man, Kim Myung Hwan, Kim Yool Hyun, Noh Jae Dong och Cho Jung Hee, och satt häktade till rättegången därför att åklagarna förklarade dem "rymningsbenägna". Lee Sung Woo har inga ben och bara en arm efter en arbetsplatsolycka för åtta år sedan. Han släpptes senare mot borgen. I Chunahn, greps fackföreningsordföranden Park Young Jae och vice ordföranden Noh Sun Kyu, den 9 oktober. Polisen vägrade uppge källorna till anklagelserna som föranlett gripandena, men de frågor som ställdes tydde på att byggföretagen låg bakom utredningen. Polisen började också undersöka organiseringsarbete i Busan, Incheon, södra Kyonggido och Kyonggido.

Noh Sun Kyu, vice ordförande för Chunahnafdelningen, släpptes den 1 november i brist på bevis. Rättegångar mot alla övriga pågick vid årets slut.

Fackligt förtryck orsakar fler självmord

Den 17 oktober hängde sig ordföranden för fackföreningen på Hanjin Heavy Industries (HHI) i protest mot ledningens antifackliga inställning. Kim Ju-ik påträffades död i förarhytten på en kran på skeppsvarvet Bongrae-dong i Busan. I en av de två självmordsbrev som låg bredvid hans kropp, kritiserade han ledningen för dess dubbelspel, med förtryck av de anställda och de fackliga organisationerna samtidigt som man gav generösa ersättningar till toppledarna och aktieägarna. Han fortsatte med att beskriva det långvariga förtrycket mot fackföreningen, förhandlingarna i ond tro, avskedanden och förflyttningar av fackföreningsmedlemmar. Fackföreningen hade legat i konflikt med HHI alltsedan en frysning av lönerna tillkännagavs år 2002. Företaget avskedade 650 fackföreningsmedlemmar och utfärdade order om gripanden av sex av dem, för att de lett den efterföljande strejken. Företaget stämde sedan organisationen och 20 enskilda medlemmar på 630 000 dollar i skadestånd. Som en följd av stämningen togs fackets tillgångar och medlemsavgifter i provisoriskt beslag. Hälften av medlemmarnas löner, semesterersättningar och avgångsvederlag, egendom och tillgångar (inklusive bostäder) beslagtogs också provisoriskt.

Metoden att stämma enskilda anställda på skadestånd i samband med konflikter ansågs ha spelat en stor roll för Kim Ju-iks självmord, vilket påminde om det tragiska fallet med Bae Dal-ho, som tog livet av sig i januari. Kim Ju-ik hade inte bara förlorat sin lön, han hade också fått sitt hus beslagttaget.

Lee Hae-Nam, ordförande för fackföreningen på Sewon Tech, som tillhör det koreanska metallarbetarförbundet, satte eld på sig själv den 23 oktober utanför Sewon Techs huvudkontor. Hans åtgärd var en reaktion mot det hårda förtrycket mot facket på Sewon, och särskilt på beslagen av fackföreningsmedlemmars löner och egendom, stämningen mot facket på 1 680 745 dollar och försöken att tvinga medlemmar att lämna organisationen. (1 oktober 2002 hittade facket en handling som beskrev en strategi för att slå sönder facket, författad av tre experter på sådana åtgärder. I handlingen beskrevs företagets planer på att tvinga fackliga ledare att säga upp sig och bilda en gul fackförening.) Lee Hae-Nam fördes till sjukhus i kritiskt tillstånd och avled där den 17 november.

Trots Lee Hae-Nams desperata åtgärd, vägrade ledningen fortfarande att gå med på fackföreningens krav. Sewon Tech tvingades slutligen tillbaka till förhandlingsbordet den 9 december, sedan fackföreningar hos två av deras största kunder, bilfabrikerna Hyundai och Kia, utövade påtryckningar på dem för att de inte skulle köpa delar från Sewon. Den 10 december nåddes en uppgörelse om fackföreningens viktigaste krav, bland dem återanställning av arbetare som avskedats för facklig verksamhet, uppsägning av direktörer som arbetat med att slå sönder fackföreningen och ett slut på företagets åtgärder mot den.

Den 26 oktober sprayade Lee Yong-Seok, ordförande för Kwangujuafdelningen av Korean Labor Welfare Corporation Irregular Workers Union, lättantändlig vätska över sig och tände på. Han fördes till sjukhus där han avled dagen därpå. Han hade deltagit i ett möte som arrangerats av Korean Confederation of Trade Unions (KCTU), Federation of Korean Trade Unions (FKTU) och Equality Trade Union – Migrants Branch (ETU-MB) som krävde fullständiga rättigheter i arbetslivet för migrantarbetare och ett stopp för förtrycket av fackliga aktiviteter. Lee Yong-Seok protesterade mot diskrimineringen av tillfälliganställda arbetare och hade blivit djupt besviken över att man inte lyckats uppnå några resultat i förhandlingarna.

Två medlemmar av ETU-MB, hr. Bidduth och hr. Zamal från Bangladesh, greps under samma möte. De tvingades klä av sig nakna när de häktats och hölls kvar i över 60 dagar utan att få samråda med advokater eller ta emot besök från vänner. De deporterades den 30 december.

Lag om skadeståndsmål skall ses över

Raden av självmord ledde till en våg av protestdemonstrationer över hela landet den 29 oktober, i protest mot arbetsgivarnas stämningar som antogs ha varit den främsta orsaken till självmorden. KCTU rapporterade att arbetsgivarna vid den tidpunkten lämnat in stämningar för totalt 148 miljarder won i skadestånd (125 miljoner dollar). Samma dag tillkännagav regeringen planer på ett lagförslag som skulle hindra arbetsgivarna från att missbruka sin rätt till stämning för skadestånd för illegala strejker, och rätten att ta tillgångar i beslag. Regeringen föreslog bland annat en sänkning av taket för provisoriska beslag av en enskild persons löner till 50 procent, och en begränsning av omfattningen av provisoriska beslag. Den lovade också begära att Högsta Domstolen skulle vara mer försiktig när den gav order om provisoriska beslag.

Rekordmånga gripanden

Samtidigt utfärdade emellertid Justitieministern, Arbetsmarknadsministern och polisen ett gemensamt uttalande med krav på hårda tag mot "olagliga strejker och kollektiva åtgärder". De fackliga organisationerna påpekade att de ibland tvingades till olagliga strejker på grund av de tidsödande och komplicerade procedurer som krävdes för lagliga strejker. KCTU noterade också att 144 fackföreningsmedlemmar hade gripits och anklagats av polis under de senaste åtta månaderna, vilket var långt fler än under motsvarande perioder under tidigare regeringar.

Ytterligare ett självmord

Den 31 oktober dödshoppade Kwak Jaegyü från Hanjin Heavy Industri Workers Union i protest mot att företaget vägrade förhandla i god tro efter Kim Ju-iks självmord. Kwak Jaegyü hade deltagit i ockupationen av fabriken tillsammans med andra fackföreningsmedlemmar.

Fackliga ledare i rättegång

KCTU genomförde en fyra timmars proteststrejk och möten i hela landet den 6 november, som en del av sitt nationella handlingsprogram. Fyra deltagare, bland dem två lokala KCTU-ledare, en medlem av metallarbetarförbundet och en från kemi- och textilarbetarförbundet åtalades senare enligt lagen om möten och demonstrationer och lagen om användning av våld. I slutet av året pågick rättegångar mot alla fyra.

Den 9 november organiserade KCTU nationella arbetarmöten för att hedra grundaren av den moderna koreanska fackföreningsrörelsen, Jeon

Tae-II. Brigader av specialutbildad kravallpolis slog ner på mötena. Polisen misshandlade demonstranterna med kanterna på sina metallsköldar. 111 demonstranter greps och över 100 skadades; en av dem föll i koma. Sammanlagt 47 personer åtalades enligt lagen om möten och demonstrationer och lagen om användning av våld, och rättegångarna mot dem pågick vid årets slut.

Den 12 november genomförde KCTU en endags generalstrejk (som regeringen förbjudit) för att kräva att skadeståndsmålen mot fackliga organisationer och deras medlemmar och diskrimineringen av tillfälliganställda arbetare skulle stoppas. Flera möten organiserades och ledde till våldsamma sammanstötningar med polisen. Över 100 fackligt aktiva greps men släpptes senare. Ledare för KCTU och KMWF beordrades inställa sig hos polisen, men inga ytterligare åtgärder vidtogs.

Nestlé – orättfärdiga arbetslivsmetoder

Chungbookprovinsens arbetslivskommitté fann att företaget Nestlé gjort sig skyldigt till orättvisa och olagliga metoder i arbetslivet. I ett beslut som offentliggjordes den 16 november meddelade kommissionen att Nestlé hade "använt sig av alla slags hotelser och ingripanden" i tvisten med Nestlé Korea Labour Union. Kommissionen bekräftade att Nestlé brutit mot lagen när man förflyttade 44 anställda till en ny distributionsavdelning. Åtgärden betraktades som ett förspel till påtvingade friställanden utan föregående förhandlingar. Tvisten bröt ut i juli när företaget vägrade gå med på fackets krav på förhandlingar om förflyttningarna. Kommissionen kritiserade också ett brev som Nestlé skickat till de anställdas familjer, daterat den 9 september, med uppmaning om att de skulle gå tillbaka till arbetet. I annat fall skulle företaget kunna bestämma sig för att lämna Korea. Nestlés internationella ledning i Schweiz förnekade allt ansvar för konflikten och vägrade delta i förhandlingarna om en lösning på den, trots att den koreanska ledningen hävdade att den agerade med tillstånd från Nestlés huvudkontor. Konflikten löstes till slut den 28 november med ett nytt kollektivavtal och löften från Nestlé Korea om att lägga ner civilmålen mot fackföreningen.

Sammanlagt antal gripanden och åtal för brott

I slutet av året hade KCTU rapporterat att sammanlagt 201 gripanden under 2003 lett till åtal för brott. Utöver de fall som redovisats ovan, skedde gripandena i samband med konflikter på bilfabriken Hyundai, tunnelbanan i Incheon, Ansan Sangroksu Transportation, Choehung Bank och Dangjin Hango Steel, för att bara nämna några. Än en gång gällde åtalen förhindrande av affärsverksamhet, i vissa fall i kombination med hinder för trafiken och åtal enligt TULRAA och lagen om möten och demonstrationer.

TADZJIKISTAN

Folkmängd: 6,2 milj.

Huvudstad: Dusjanbe

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Landets arbetslagstiftning är tvetydig och skulle kunna öppna dörren för allvarliga begränsningar. Centralorganisationen Federation of Trade Unions of Tajikistan har hittills varit lojal mot den allt mer autokratiska regeringen.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet, strejkrätt och rätt till kollektiva förhandlingar erkänns i landets lagstiftning. Samtidigt tycks lagen emellertid ge regeringen frihet att begränsa rättigheterna.

Ingripande i fackens verksamhet?

Lagen om fackföreningar säger att statliga myndigheter inte får ingripa i fackliga organisationers verksamhet "med undantag för i de fall som anges i lag". Texten klargör emellertid inte vilka dessa fall är, och regeringen har upprepade gånger underlåtit att svara på ILO:s krav på klargörande.

Begränsad strejkrätt

På samma sätt anger arbetsmarknadslagstiftningen att begränsningar av strejkrätten skall "följa villkor som anges i tadjzikisk lag". Inte heller här är det klart vilka villkor det gäller, och inte heller i detta fall har regeringen svarat på ILO:s begäran om att få texterna till de villkor som avses. ILO ville särskilt veta om den gamla lagstiftningen från sovjettiden, som begränsade strejker inom transportsektorn och föreskrev straff på upp till tre års fängelse, fortfarande gällde.

Offentlig sektor – inga löneförhandlingar

Lönerna i den offentliga sektorn fastställs genom presidentdekret.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Kollektiva förhandlingar och strejker förekommer

Federation of Trade Unions of Tajikistans främsta roll tycks vara att stödja regeringspolitiken, även om man också utvecklar social dialog.

Ett program för bilateralt samarbete under perioden 2002-2004 startades mellan ILO och Ministeriet för arbetsliv och socialförsäkringar. Målet är att bistå i reformer av landets sociala villkor och arbetslivsförhållanden.

Utsikterna är emellertid inte särskilt lovande, med tanke på att president Ismaili Rahkmonov fortsätter urholka landets sköra demokrati genom att marginalisera varje form av opposition och använda sig av allt mer autokratiska metoder.

TAIWAN (Republiken Kina)

Folkmängd: 22,5 milj.

Huvudstad: Taipei

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: -

Kraftiga restriktioner för facklig verksamhet finns fortfarande kvar, vilket gjort att fackföreningsrörelsen är mycket svag. Många sektorer nekas rätten att organisera sig över huvud taget. Förslag till ändrad lagstiftning skulle lätta på restriktionerna inom vissa områden, men det tar lång tid att genomföra dem.

LAGSTIFTNINGEN

Många begränsningar

Rätten till facklig organisering är skyddad i lag men det finns begränsningar. Anställda inom försvarsindustrin, brandmän, lärare, statstjänstemän, läkare och sjukvårdspersonal får fortfarande inte organisera sig. Det får inte heller polis och militär personal, men det är ingen kränkning av ILO:s normer eftersom de överläter åt varje enskilt land att avgöra om polis och armén får organiseras. Under de senaste åren har diskussioner förts om att låta lärare och statstjänstemän bilda yrkesföreningar. De kan emellertid inte på något sätt jämföras med fackliga organisationer. Ett lagförslag som diskuterades i den lagstiftande församlingen Yuan i slutet av 2003 skulle göra det möjligt för lärare att organisera sig, men endast medborgare i Taiwan får inneha förtroendeposter.

Enligt arbetsmarknadslagstiftningen måste fackliga ledare alltid väljas i slutna val.

Regeringsingripande tillåtet

Lagstiftningen ger regeringen rätt att ingripa direkt i de fackliga organisationernas interna angelägenheter. Som exempel kan nämnas att fackföreningar måste lämna in sina stadgar och regler till myndigheterna för granskning innan de registreras officiellt. Myndigheterna kan också upplösa organisationer om de inte uppfyller kraven för registrering, eller om deras verksamhet bedöms orsaka "störningar av den allmänna ordningen".

Begränsningar av strejkrätten

Det finns många begränsningar för strejkrätten, vilket gör det svårt att genomföra en laglig strejk och undergräver kollektiva förhandlingar. Myndigheterna kan tvinga fram medling eller förlikning i konflikter som den anser är allvarliga eller som gäller "konkurrensbegränsande åtgärder". Enligt lag får löntagarna inte ingripa i "rådande ordning" så länge medling/förlikning pågår. Hårda straff utdöms för den som inte följer lagen, löntagare får inte strejka och arbetsgivarna får inte utsätta anställda för repressalier.

Kollektiva förhandlingar begränsas

Rätten till kollektiva förhandlingar erkänns i lag men är inte obligatorisk.

Förbättringar på väg?

I maj 2002 presenterades tre nya förslag till förändring av lagstiftningen för fackliga organisationer, kollektiva förhandlingar och konfliktlösning. Regeringen, som leds av Democratic Progressive Party, antog de reviderade utkasterna och förslagen godkändes i en första omgång av Parlamentets inrikesutskott. De överlämnades sedan till förhandlingar mellan de olika partierna.

Om förslagen antas, skulle det bli stopp för statens direkta inblandning i organisering och drift av fackliga organisationer (fackföreningar och federationer) inom yrkesområden, industrier och på företag. Förslagen skulle också tillåta anställda på småföretag att organisera sig fackligt, minska antalet anställda som krävs för att bilda en fackförening från 30 till 20 och öka skyddet för fackliga ledare genom att införa sanktioner mot arbetsgivare som befinnas skyldiga till hotelser och antifacklig diskriminering.

Förbudet för statstjänstemän, lärare och anställda i armén och försvarsindustrin att organisera sig skulle emellertid bli kvar. Lagstiftningen skulle också innehålla begränsningar för strejkrätten inom områden som kollektiva transporter, offentlig service och sjukvård.

En artikel som lagts fram för tillägg till lagen om tvistlösning skulle tillåta företagsledningarna att vidta "passiv lockout" i händelse av strejk.

Frizoner

Exportföretag som bedriver verksamhet i frizoner lyder under samma arbetsmarknadslag som resten av landet, med undantag för några högteknikföretag.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Respekten för fackliga rättigheter har ökat i praktiken, efter regeringsskiftet år 2000. Regeringen har erkänt sju nya nationella fackliga federationer; tidigare var bara en erkänd: Chinese Federation of Labour (CFL). Den andel av arbetskraften som är fackligt organiserad har varit oförändrad

under senare år, inte minst på grund av att de flesta organisationer är små och dåligt organiserade. I mars 2003 tillhörde omkring 29 procent av den 10 miljoner starka arbetskraften någon av de 4 111 registrerade fackliga organisationerna.

Begränsade kollektiva förhandlingar

Mycket få anställda omfattas av kollektivavtal. Kollektiva förhandlingar sker som regel bara i stora företag som inte utgör mer än fem procent av alla företag i landet. I mars fanns det 278 kollektivavtal som var i kraft för omkring 25 procent av industrifackföreningarna, men för bara en liten andel av den totala arbetskraften.

Arbetsgivarna avskyr att samarbeta med facket

Löntagarrepresentanter på den konferens för rådgivning om ekonomisk utveckling, som genomfördes i augusti 2001 berättade att många arbetsgivare fortfarande var ovilliga att diskutera arbetslivskonflikter med fackliga organisationer och att en del fortfarande lockoutade eller sparkade anställda för deras facklig verksamhet. Inga rättsliga åtgärder vidtogs mot sådana arbetsgivare. Inga sådana fall rapporterades under 2003.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Utbrottet av SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome) under första hälften av året drog ner den ekonomiska tillväxten och gjorde att den höga arbetslösheten i Taiwan fanns kvar. Under året genomfördes många protester mot planerade privatiseringar.

Trakasserier mot fackliga ledare från ...

... Chinese Federation of Labour (CFL)

I april hotade regeringen ordföranden för CFL, Lin Hui-Kuan, med avsked från arbetet på Taiwan Railways Administration (TRA).

Regeringen hade krävt att han skulle välja mellan att vara lagstiftare eller anställd av järnvägsförvaltningen och hävdade att författningen och lagen om offentlig tjänst förbjöd honom att sitta på båda posterna samtidigt. Regeringen talade också med TRA och bad dem avskeda honom. Om han inte längre vore anställd, skulle Lin ha varit diskvalificerad som CFL:s ordförande. IRA hade emellertid redan godkänt Lins ansökan om obetald ledighet. Han ville vara kvar som TRA-anställd för att försätta på sin fackliga post. Lin omvaldes till ordförande för CFL.

... och Taiwan Confederation of Trade Unions (TCTU)

Chen Huo-Liang, ordförande (till juni 2003) för TCTU-anslutna Hsinchu County Confederation of Trade Unions och styrelsemedlem i fackföreningen på den USA-ägda formikafabriken i Hsinchu, nekas regelbundet ledighet för planerade fackliga möten. Han sparkades i mitten av 2002 och återinsattes i tjänst i augusti samma år, men trakasserierna har fortsatt.

THAILAND

Folkmängd: 62,8 milj.

Huvudstad: Bangkok

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 182

I Thailand fortsatte kränkningarna av grundläggande fackliga rättigheter, i synnerhet uppenbara kränkningar av föreningsfriheten. Det finns knappast något skydd mot den allvarliga diskriminering av facklig verksamhet som pågår. Många anställda avskedades under året för att de vidtagit kollektiva åtgärder. En strejkorganisatör mördades.

LAGSTIFTNINGEN

Grundläggande bestämmelser i privat sektor

Anställda i den privata sektorn har rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer enligt arbetsmarknadslagen (LRA) från 1975. Tio arbetare på samma fabrik eller företag kan ansöka om att få bilda en fackförening. Organisationerna måste vara registrerade hos Arbetsmarknadsministeriet (tidigare Ministeriet för arbetslivet och social välfärd, MOLSW). Arbetarna får själva bestämma sina organisationers stadgar, men det finns vissa (något restriktiva) standardbestämmelser som ministeriet säger måste finnas i alla fackföreningsstadgar om de skall registreras. Löntagarrepresentation i direkta förhandlingar med arbetsgivare får förekomma. Lagen förbjuder arbetsgivare att diskriminera facklig verksamhet.

Inget fackligt skydd på privata universitet

2003 års lag om privata universitet trädde i kraft den 31 oktober 2003. Artikel 23 i lagen undantar privata universitet från lagstiftning om anställdas skydd och relationerna på arbetsmarknaden.

Begränsningar av fackliga organisationers rätt att anlita rådgivare

Den thailändska regeringen använder en kungörelse från den senaste militärregimen (NPKC Order 54) för att begränsa fackliga organisationers

rätt att anlita rådgivare. Enligt kungörelsen får varje organisation bara ha två rådgivare som måste registreras hos Arbetsmarknadsministeriet. Registreringarna skall förnyas regelbundet. Arbetsmarknadsministeriet har vida befogenheter att neka registrering.

Inget reellt skydd

Det finns inget uttryckligt skydd för fackliga grundare eller styrelsemedlemmar. Trots förbudet mot diskriminering av facket kan anställda, även om de är fackliga ledare, lagligen sparkas av andra skäl, under förutsättning att de får avgångsvederlag. Bestämmelsen om avgångsvederlag följs sällan. Medlemmar i den bilaterala kommittén för anställdas och arbetsgivares välfärd har anställningsskydd enligt 1998 års lag om skydd för anställning, men den process som krävs för att få felaktigt avskedade kommittémedlemmar återanställda tar mycket lång tid.

Enligt LRA skall alla medlemmar av fackföreningsstyrelser arbeta heltid på det aktuella företaget. De måste därför förhandla med arbetsgivaren om ledighet för facklig verksamhet.

Villkor för kollektiva förhandlingar

Löntagare som utgör minst 15 procent av arbetsstyrkan, eller en facklig organisation som representerar minst 20 procent av arbetsstyrkan, får förhandla om arbetsvillkor. Ett avtalsförslag lämnas till arbetsgivaren för förhandling, med kopia till Arbetsmarknadsministeriet. Parterna måste inleda förhandlingar inom tre dagar. Den fackliga organisationen måste emellertid ha hållit en omröstning på sitt årsmöte, för att få lägga fram förslag till kollektivavtal. Om ingen sådan omröstning genomförts (och införts i årsmötesprotokollet som skickats till ministeriet), får organisationen inte lägga fram några förslag.

Om ett nytt avtal tecknas måste det registreras formellt inom 15 dagar.

Procedur för konfliktlösning

Om arbetsgivare och anställda inte blir överens, måste den part som tog initiativ till förhandlingarna skriftligen underrätta arbetsmarknadsmedlare om det inom 24 timmar efter det att oenigheten konstaterats. Dessa tjänstemän skall försöka lösa konflikten inom fem dagar. Om det då fortfarande inte går att bli överens, kan arbetsgivaren, de anställda och tjänstemännen fortsätta sina överläggningar för att nå en lösning. Alternativet är att arbetsgivare och anställda frivilligt enas om att utse en medlare eller gå till lockout eller strejk. En strejk eller lockout måste utlysas 24 timmar i förväg. En arbetsgivare får inte avskeda eller förflytta anställda, deras representanter eller fackföreningsmedlemmar under tiden som arbetet med att lösa konflikten pågår, såvida de inte begått tjänstefel.

Statliga företag

Anställda i statliga företag fick tillbaka sin organisationsrätt och rätten till kollektiva förhandlingar när den ändrade lagen om relationerna på statliga företag (SELRA) trädde i kraft i april 2000. Sedan dess har över 50 procent av löntagarna organiserat sig och det totala antalet fackföreningar på statliga företag har ökat till 41 (av cirka 59 statliga företag).

Minst tio anställda som företräder minst 10 procent av arbetsstyrkan (med undantag för administrativ personal, tillfälligt eller säsongsanställda och kontraktsanställda) får ansöka om att bilda en fackförening. En ansökan måste lämnas in till registratören tillsammans med en lista på namnen på dem som tänker ansluta sig, och deras underskrifter. Efter registrering blir organisationen juridisk person. På varje statligt företag får det bara finnas en facklig organisation, och varje anställd vid ett statligt företag får bara tillhöra en organisation. Om en facklig organisations medlemstal faller under 25 procent av den organiserbara arbetsstyrkan, kan det upplösas genom ett administrativt beslut av staten, enligt villkoren i SELRA.

Enligt SELRA måste målet för fackliga organisationer i statliga företag vara att främja goda relationer bland de anställda och mellan dem och arbetsgivaren, skydda arbetsplatsens förhållanden och samarbeta med myndigheterna för att det statliga företaget skall vara effektivt, samt att skydda dess intressen.

Enligt SELRA finns fortfarande begränsningar för medlemskap i organisationer på statliga företag och centralorganisationer och federationer i den privata sektorn. Fackföreningar på statliga företag får bara ansluta sig till en nationell organisation som konfederation. Mer konkret kan arbetsmarknadskommittén för statliga företag (SERC), som är en konfederation av 40 fackliga organisationer, ansluta sig till en centralorganisation men det kan inte enskilda fackförbund på statliga företag göra.

Inga fackföreningar för statstjänstemän

Statstjänstemän är undantagna från tillämpningen av både SELRA och LRA och det finns statliga förordningar som säger att de inte får organisera sig. Statstjänstemännens löner fastställs av regeringen.

Begränsad strejkrätt

Anställda i privat sektor har strejkrätt, men regeringen kan begränsa strejker som skulle "påverka den nationella säkerheten eller orsaka allvarliga negativa konsekvenser för befolkningen i stort". SELRA förbjuder strejker och lockouter på statliga företag. Arbetsmarknadslagen förbjuder strejker inom "oumbärlig samhällsservice", som definieras bredare än av ILO. Det finns inget skydd för statstjänstemäns strejkrätt.

Förslag till ny lag skulle försvaga fackliga rättigheter

Regeringen i Thailand håller på att utarbeta en ny version av LRA, som skulle försvaga rätten till kollektiva förhandlingar och strejkrätten ytterligare. Lagen skulle ge Arbetsmarknadsministern nya, omfattande befogenheter att besluta om obligatorisk skiljedom. Ministern skulle kunna stoppa en konflikt genom dekret och beordra de fackliga organisationerna att inte kräva löneökningar – och arbetsgivarna att inte betala ut dem. Befogenheterna skulle kunna utnyttjas med hänvisning till "den nationella säkerheten", "den allmänna ordningen" eller ospecificerade

”allvarliga ekonomiska problem”.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Bara en mycket liten andel av den totala arbetskraften är organiserad – 3,5 procent enligt siffror från år 2002, vilket är en av de lägsta nivåerna i Asien. Dessutom omfattas bara en liten minoritet av alla anställda – uppskattningsvis fem procent – av kollektivavtal.

Lagens kryphål utnyttjas

Fackliga organisationer i Thailand rapporterar att arbetsgivare ofta avskedar anställda som försöker bilda fackföreningar. I vissa fall sparkas de medan de väntar på registrering, i andra på grund av ”icke-fackliga” skäl som arbetsgivaren hittar på. Lagarna innehåller inga regler för skadestånd i fall av avskedanden utan saklig grund.

Det finns många kryphål i lagstiftningen, vilket innebär att de löntagare som använder sig av rätten att gå med i facket och förhandla kollektivt ofta drabbas av trakasserier.

Det faktum att en anställd måste förhandla om ledighet för sina fackliga aktiviteter gör det lätt för arbetsgivarna att slå tillbaka mot dem. Fabriksägare kan t.ex. säga till ledningen att inte tillåta medlemmar av fackliga styrelser att arbeta övertid. Följden blir att fackliga ledares inkomster påverkas negativt vilket skapar motvilja hos anställda att ta på sig förtroendeuppdrag.

Företagen utnyttjar också kryphålen för att bilda flera små fackföreningar och på så vis undergräva verkliga fackförenings rösträtt i val till trepartskommittéer i arbetslivet. Fackföreningarna har en röst var, oberoende av storlek.

Privatiseringsprocessens effekter på föreningsfriheten

Regeringen använder lagens gränsdragning mellan privat och offentlig sektor (den förstnämnda styrs av lagen om relationerna på arbetsmarknaden från 1975, den senare av SELRA 2000) för att begränsa föreningsfriheten under den pågående privatiseringsprocessen. När ett statligt företag övergår till den privata sektorn, upphäver Arbetsmarknadsministeriet registreringen av fackföreningen på företaget, med motiveringen att dess rättsliga status förändrats. Detta sker just när en privat ägare tar över ledningen och när de anställda har störst behov av fackföreningen för att den skall förhandla för deras räkning och skydda dem.

Detta blev tydligt i fråga om Bangchak Petroleum Public Co. Ltd. Employees' Union (BCPEU) som lämnade in en anmälan till ILO:s kommitté för föreningsfrihet i februari 2002 (ärende nr 2181). Ärendet avgjordes i november samma år. Ärendet överlämnades också till den nationella kommittén för mänskliga rättigheter. ILO rekommenderade att BCPEU omedelbart skulle återupprättas som juridisk person, men den thailändska regeringen struntade i det och en ny organisationen, med andra medlemmar, bildades år 2003.

Missbruk av lagparagrafer för att utestänga fackföreningsmedlemmar från fabriken

Missbruk av bestämmelserna i artikel 75 i lagen om löntagarskydd från år 1998 förekommer ofta. Enligt den kan arbetsgivaren tillfälligt avbryta verksamheten helt eller delvis av alla skäl utom force majeure, så länge de anställda får minst 50 procent av sin normala dagslön under avbrottsperioden. Arbetsgivare har använt sig av detta för att hålla fackföreningsmedlemmar borta från fabriken under obestämd tid, mot betalning av halva lönen. På så sätt har de tvingats bort från företaget.

Arbetsdomstolarna ineffektiva

De fackliga organisationerna rapporterar också att arbetsdomstolarna tar mycket lång tid på sig för att behandla konflikter och vanligen ställer sig på arbetsgivarens sida i mål där fackföreningsledare blivit sparkade. Även om en domstol beordrat att olagligen avskedad personal skall återanställas, reagerar arbetsgivarna ofta med att erbjuda avsevärda avgångsvederlag i stället för återanställning.

Ett annat sätt att slippa facklig verksamhet på, som blivit allt populärare bland arbetsgivarna och särskilt i beklädnads- och textilindustrin, är att lägga ut arbetet på andra företag (outsourcing).

Migrantarbetare drabbas av mycket kraftiga begränsningar

Lagligen registrerade invandrare har i teorin samma lagstadgade rättigheter som thailändska medborgare. De får emellertid inte byta arbete utan den ditillsvarande arbetsgivarens tillstånd. Gör de det, eller blir sparkade, blir de omedelbart deporterade såvida de inte hittar ett annat arbete inom sju dagar. Det är nästan omöjligt, på grund av arbetsgivarnas samarbete och förekomsten av svarta listor. Arbetsgivarna använder bestämmelserna för att förhindra migrantarbetares föreningsfrihet. De som vågar protestera sparkas av arbetsgivaren och överlämnas till invandrarmyndigheten.

Företag flyttas från orter med facklig verksamhet

Styrelsen för främjande av utländska investeringar har uppmuntrat till decentralisering av företag till gränsområden, där det finns få fackliga organisationer - eller inga alls.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Premiärminister Thaksin Shinawatra sitter stadigt på sin post och Thailand åtnjuter därför en period av politisk stabilitet. Han ledarstil är emellertid autokratisk och riskerar att försvaga demokratin i allmänhet, och de medborgerliga rättigheterna i synnerhet.

Xiaoy fortsätter sina försök att slå sönder facket

Ledningen på Xaloy Asia (Thailand), en av världens största tillverkare av system för inplastning och dotterbolag till den schweiziska koncernen Saurer, verkade satsa på att förstöra fackföreningen genom att lockouta 41 anställda, av allt att döma för gott.

Konflikten började år 2002 när arbetare utestängdes från fabriken i Chonburi, som en direkt följd av att de bildat en fackförening och lagt

fram sina krav för kollektiva förhandlingar. Xaloy ledning hade hela tiden vägrat förhandla i god tro och att gå med på bindande skiljedom.

Under januari 2003 var det uppenbart att företaget bara låtsades delta i förhandlingarna, samtidigt som de försökte vänta ut de utestängda arbetarna.

Den 6 januari skickade Xaloy ledning ett brev till Arbetsmarknadsministeriets kontor i Chonburi, och ifrågasatte löntagarnas representation samt begärde att ministeriet skulle undersöka den. Man krävde också val av nya löntagarrepresentanter. Ministeriet utfärdade ett officiellt erkännande av de Xaloyanställdas fackförening.

Xaloy fortsatte att hävda att man inte kunde överväga de fackliga kraven, ljög och påstod att facket hade brutit mot förhandlingsvillkoren man enats om i december 2002. När parlamentssekreteraren för Chonburi (provinsens högsta statliga tjänsteman) ingrep, på fackföreningens begäran, och satt ordförande för förhandlingarna, skickade Xaloy Asia en representant som inte hade fullmakt att förhandla.

Den 4 februari hade de 41 anställda som var med från början blivit 21, och några dagar senare 19, på grund av påtryckningar från ledningen och privata ekonomiska problem. Under hela perioden hade företagets förhandlare följt efter de lockoutade arbetarna, fotograferat och hotat dem. Den 3 mars godkände 18 av de 19 anställda företagets erbjudande om avgångsvederlag. Den återstående svor på att fortsätta kampen, men sedan dess har inget mer hörts om hur det gått.

Antifacklig diskriminering på Diamond Cliff

Ägarna till Diamond Cliff Resort & Spa i Phuket protesterade mot tillkomsten av Diamond Cliff Phuket Labour Union och vägrade redan från början att erkänna den. Ledningen utövade ständiga påtryckningar på styrelsemedlemmarna. Medlemmar av Aekwanichfamiljen, som äger semesteranläggningen, har till och med hävdade att fackliga organisationer inte passade i serviceindustrin och liknade de anställda med kackerlackor.

I februari friställde Diamond Cliff 119 organiserade arbetare och många av dem fick betalt för att sluta - bland dem fackföreningens ursprungliga styrelse och ordföranden.

Phuket Hotel and Service Workers Federation omorganiserade fackföreningen och den 17 juni höll Diamond Cliff Phuket Labour Union möte för att välja en ny styrelse, inklusive nio nya medlemmar till löntagarnas välfärdskommitté.

Den 18 juni meddelade ledningen att ytterligare 22 anställda avskedades. Alla 22 var med i facket och bland dem fanns de nio nyvalda ledarna till välfärdskommittén. Enligt thailändsk lag, krävs domstolsbeslut för att löntagare på sådana poster skall kunna avskedas. När de anställda försökte organisera en protestskrivelse mot avskedandena, hotade personalchefen minst en av dem med sparken.

Fackföreningen utfärdade ett protestbrev mot avskedandena och meddelade Phuketets kontor för löntagarskydds och välfärd. De begärde att kontoret skulle hjälpa till att förhandla med ledningen om återanställning. Trots att hotellet gick med på att betala ersättning, vägrade man återta de avskedade och försäkrade till och med att de svartlistats för anställning på andra hotell i Phuket. Arbetarna förde därför sitt mål till kommittén för relationer i arbetslivet (Labour Relations Committee, LRC) för beslut.

Den 6 november fann LRC att Diamond Cliff Resort & Spas avskedanden av tretton anställda stred mot paragraferna 121.1, 121.2 och 121.3 i 1975 års lag om relationer i arbetslivet. LRC beordrade hotellet att återta dem och betala retroaktiv lön till alla tretton från den 19 juni till den dag de kom tillbaka till arbetet.

Ärendet med de nio medlemmarna av löntagarnas välfärdskommitté ligger fortfarande i LRC och ett beslut väntades i början av december.

Avskedade för att ha bildat fackförening

22 arbetare på juvelfabriken MKS, dotterbolag till tyska Hammer & Sohne, avskedades den 12 och 13 maj, bara några dagar efter det att deras fackförening blivit officiellt erkänd. MKS skickade också namnen på dem till andra företag inom smycketillverkning. Företaget hävdade att de avskedats på grund av att de gick i strejk den 24 april, och därmed vägrat utföra sitt arbete. De anställda hade genomfört en kollektiv protest den dagen mot att de regelbundet tvingades klä av sig nakna för undersökning, antagligen därför att de misstänktes för stöld. Trots protesterna, och det faktum att företaget inte hittat något av sin egendom på de anställda, vägrade ledningen sluta med undersökningarna. Det var därför som 36 av de anställda gick till Arbetsministeriet den 24 april, för att lämna in ett klagomål och ansöka om facklig registrering. Ytterligare 70 arbetare väntade utanför fabriken.

Den 24 september lämnade de 22 kvinnorna in ett klagomål till hr. Preamsak Piayura, ordförande för parlamentets arbetsmarknadsutskott. Han svarare att kroppsundersökningar kunde betraktas som en kränkningar av löntagarnas rättigheter och att de avskedats utan saklig grund. Förhandlingar mellan de tre parterna, MKS, anställda och Arbetsmarknadsministeriet antogs komma till stånd för att arbetarna skulle återtas och få kompensation.

Efter beslutet från parlamentsutskottet lämnade de anställda in ett klagomål till Arbetsmarknadsministeriet. Ärendet hade vid slutet av året ännu inte avgjorts.

Strejkande sparkade

Ledningen för Infuse, en tillverkare av sjukvårdsutrustning, upphävde anställningen av 120 fackföreningsmedlemmar och hyrde in 350 arbetare från en underentreprenör. De anställda hade hoppats kunna förhandla med arbetsgivaren om en understödsfond men ledningen vägrade. Fackföreningsmedlemmarna beslutade gå i strejk, och blev då sparkade. I mitten av februari hade strejken brutit ihop.

Fackföreningen på Li-Shin slås sönder...

När fackföreningen på fabriken Li-Shin, som tillverkar tejp för export, krävde ändringar av de hälsovådliga arbetsvillkoren, blev medlemmarna lockoutade. Arbetsgivaren vägrade förhandla och friställde de anställda som deltagit utan vare sig ersättning eller retroaktiv utbetalning av löner. Till slut betalade arbetsgivaren, som hade stämt dem för brott, ändå ut avgångsvederlag. De anställda tog pengarna och lämnade fabriken, och

ny personal har hyrts in för att ersätta dem. Fackföreningen finns inte längre.

... och på Manikafabriken

När anställda på Manika, som tillverkar elektroniska hushållsapparater, försökte bilda en fackförening sparkade företaget 12 fackliga ledare. Då gick alla 800 anställda ut i strejk och krävde att de avskedade ledarna skulle återtas i arbete. De anställda vägrade ta emot det avgångsvederlag som erbjöds.

Den 23 september skickade arbetarna ett brev till Arbetsministeriets ständige sekreterare och krävde att få tillbaka sina arbeten. Arbetsgivaren vägrade envetet att ta tillbaka dem. Dessutom sänkte de erbjudandet om avgångsvederlag till bara 60 procent av den ursprungliga budet på en månadslön.

Den 11 november gav arbetarna upp kampen och accepterade det sänkta avgångsvederlaget.

Sällsynt seger för organiserade arbetare på Gina

Den 18 mars genomförde Gina Relations Workers Union (GRWU) en förhandling med Gina Form Bra Company Ltd., på Arbetsmarknadsministeriet och som en följd av det blev fr. Somboon, en tidigare kassör i fackföreningen som blivit avskedad utan saklig grund år 2002, till slut återanställd och kunde gå till arbetet igen dagen därpå. Hon hade sett sitt ärende gå från LRC till arbetsdomstolen och hur det överklagats av företaget till Högsta domstolen. Högsta domstolen upprätthöll tidigare beslut och nekade ledningen på Gina tillstånd att avskeda henne. Företaget fortsatte vägra åtyda beslutet till i mars.

Fackföreningsmedlemmar på företaget hade drabbats av en långvarig skrämselkampanj när företaget försökte slå sönder fackföreningen ända sedan företaget fick thailändsk ledning år 2001. De ständiga trakasserier minskade fackföreningens medlemstal från över 1 000 år 2001 till bara 700 år 2003. Gina Bra Form tillverkar underkläder för stora märkesföretag som Gap, Victoria's Secret, Banana Republic, La Senza och Boutique Jacob.

Inga framsteg hade nåtts till april, och företaget vägrade efterleva separata beslut från både LRC och den nationella kommissionen för mänskliga rättigheter, och överklagade två olika ärenden som gällde 38 anställda till Högsta domstolen.

Ytterligare problem uppstod i juni, när en ny fackförening, Gina Ruamjai Union, bildades vid sidan av GRWU. Den bildades med rådgivning från Panus Tailuan från National Congress of Thai Labour (NCTL) och på hans initiativ. Panus Tailuan är känd som en djupt korrumperad arbetarledare. Ledningen för Gina favoriserade öppet den nya organisationen, vilket gav intryck av att den skapats med företagets stöd för att undergräva GRWU:s inflytande.

Den 23 juni började Ginas ledning använda artikel 75 i lagen om löntagarskydd för att göra sig av med anställda genom att friställa dem med halva lönen.

Fackföreningen vann en sällsynt seger i juli, när ett tvåårigt kollektivavtal (CBA) undertecknades mellan ledningen och GRWU. Avtalet tillgodosåg nästan alla de viktiga krav som fackföreningen hoppats uppnå, inklusive att alla ärenden skulle dras tillbaka från arbetsdomstolen. Ärendena gällde tillstånd för avskedande av fem medlemmar av fackföreningsstyrelsen för att de försenat produktionen. De 38 medlemmar som avskedats ett år tidigare togs tillbaka och företaget lovade betala skadestånd. Styrelsemedlemmarna fick till och med lov att bedriva sin fackliga verksamhet.

Segern blev emellertid kortlivad när ledningen i augusti förklarade att det fortfarande inte fanns några beställningar och att majoriteten av arbetarna inte kunde gå tillbaka till sina arbeten. Man misstänkte att Gina lade över beställningar till andra fabriker, vilket var ett klart brott mot föreskrifterna för tillämpning av artikel 75.

I oktober meddelade GRWU att man vunnit ytterligare en viktig seger och att fabriken arbetade normalt igen. Tillämpningen av artikel 75 upphörde i slutet av augusti. Dessutom fortsatte den andra fackföreningen, Gina Ruamjai Union, att krympa och var inte längre ett hot mot GRWU. Slutligen, hade den thailändska ledningen avskedats, vilket var minst lika viktigt.

Ytterligare kränkningar på Nasawat Apparel

Fackliga ledare på fabriken Nasawat Apparel, i Mae Sot, Takprovinsen, sparkades i december under en lönekonflikt. Arbetsgivarna hade den 26 november gått med på att betala minimilön, betala ut lönerna regelbundet och behandla de anställda rättvist, men bröt genast överenskommelsen genom att inte betala ut lönerna den 10 december, som var den första avlöningsdagen efter överenskommelsen.

Den 11 december föreslog arbetsgivarna de 25 fackliga ledarna att man skulle betala ut deras löner, men inte övriga anställda. När ledarna vägrade gå med på det, sparkades alla 25. Detta ledde till att fabriken alla 269 burmesiska arbetare (av vilka 209 var kvinnor) gick ut i allmän strejk. Sedan burmeserna lämnat fabriken tvingades de söka skydd i ett kloster i närheten. Mellan den 11 och 16 december inledde arbetarna rättsliga åtgärder för att kräva att få ut inestående löner.

Den 16 december gjorde flera tiotal poliser en razzia mot klostret. Chefen för arbetsmarknadsstyrelsen i provinsen Tak kom dit och meddelade att Nasawat hade sparkat allihop. Han påstod också att paragrafen sju dagars frist för att söka nya jobb inte gällde. Eftersom de nu var illegala invandrare greps polisen dem och tillgrep kraftigt våld för att tvinga dem att lämna klostret. Flera misshandlades och polisen använde elbatonger för att få kontroll över kvinnorna.

Arbetarna delades in i två grupper – tidigare registrerade och oregistrerade. Den 17 december deporterades de arbetare som var registrerade, och två dagar senare dömdes övriga till 2 000 bath i böter för att ha tagit sig in i Thailand olagligt och de flesta deporterades sedan. 16 av de oregistrerade arbetarna hölls emellertid kvar hos invandrarmyndigheten.

Burmesiska kämpar för rättigheter tvingas gå under jord

I slutet av december tvingades två medlemmar av Yuang Chi Oo Burmese Workers' Association, Moe Swe och Ko Phyo, att gå under jorden

sedan de fått veta att thailändska fabriksägare förmått lokala myndigheter att undersöka dem. De hade hjälpt de 269 arbetare som genomförde en strejk på Nasawat Apparel Factory.

Strejkorganisatör mördad

So Lu Win, arbetare från Burma, dödades i november med flera slag mot huvudet. Han var anställd av Lian Tong Apparel Co. i Mae Sot, där han spelade en viktig roll i organiseringen av en strejk av 900 immigrantarbetare som krävde sina rättigheter. Det har inte kommit några uppgifter från den lokala om en utredning av mordet på honom.

Burmesiska arbetare sparkade för kollektiv åtgärd

Den 23 juni sparkades 420 arbetare på fabriken King Body Concept Co. Ltd. i Mae Sot och greps sedan för att de kollektivt krävt sina lagliga rättigheter. Arbetarna hade lämnat in en anmälan till provinsens Taks arbetsmarknadskontor den 18 juni om sina arbetsvillkor, sedan ett försök till förhandlingar med arbetsgivaren misslyckats. De var alla legala, registrerade arbetare. Enligt thailändsk lag skulle de ha fått sju dagar på sig för att hitta andra jobb, men när de gripits deporterades de till Burma.

Den 14 november blev 119 arbetare avskedade från keramikfabriken Value Trend. De hade lagt ner arbetet två dagar tidigare i protest mot att arbetsgivaren vägrade diskutera högre löner.

Osakliga avskedanden i domstol

I februari utfärdade kontoret för löntagarskydd i provinsen Tak ett epokgörande beslut och beordrade Nut Knitting Factory i Mae Sot att betala över 110 000 dollar i skadestånd för förlorad arbetsinkomst till 60 registrerade burmesiska arbetare. De hade avskedats och blivit svårt misshandlade i oktober 2002 när de protesterat mot den orättvisa behandlingen av 19 andra kamrater. 33 av dem beslutade stämma arbetsgivaren med stöd från Yaung Chi Oo Workers' Association. Det var det första målet som bedrivits av burmesiska migrantarbetare i Thailand. Under rättegången tvingades alla 33 gömma sig av rädsla för misshandel eller hotelser.

Företaget trotsade beslutet och stämdes därefter av advokater från Law Society i Thailand. Målet fortsatte.

Tanong Pho-Arn - tolfte året

Den 19 juni markerade tolvårsdagen av Tanong Pho-arns försvinnande. Han var ordförande för Thailands centralorganisation och försvann tre dagar efter det att han organiserat en protestdemonstration och några dagar innan han skulle resa till Genève och berätta för ILO-konferensen om begränsningarna av den fackliga verksamheten som införts efter statskuppen i februari 1991. Han hade offentligt kritiserat krigslagarna som militärregeringen infört och regeringen nekade honom tillstånd att delta i ILO-konferensen.

Kort före sitt försvinnande, hade han skuggats vart han än gick, och fått många anonyma dödshot. Till sin familj sade han "Om jag inte tar kontakt med er på tre dagar betyder det att jag har gripits. Om ni inte hör något på sju dagar, betyder det att jag redan är död." Enligt information som lämnats till FN:s arbetsgrupp om ofrivilliga försvinnanden, påstås det att armépersonal, som agerade på general Kraprayoons uppdrag, kan ha fört honom till säkerhetslokaler i Wat Yai Rom, Thonburi-provinsen, där han dödades, och att kroppen sedan förts till en militärförläggning i Kanchanaburi-provinsen.

Löften om att tillsätta en särskild kommitté för att undersöka Tanong Pho-arns försvinnande har givits och brutits under åren. Det verkar som en sådan kommitté bildades av premiärministern i februari i år, men hittills har inga ytterligare uppgifter kommit in.

TURKIET

Folkmängd: 71,3 milj.

Huvudstad: Ankara

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

2003 års arbetsmarknadslag innehåller fortfarande många begränsningar för grundläggande fackliga rättigheter. Under året förekom flera fall där arbetsgivare försökte försvaga eller slå sönder fackliga organisationer, i synnerhet på ett glasbruk som sparkade 379 fackföreningsmedlemmar.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen erkänner föreningsfrihet för både turkiska och utländska arbetare och även rätten att bilda fackliga organisationer. Anställda inom privata vaktbolag och sjömän är dock undantagna.

Ny arbetsmarknadslagstiftning införd

En ny arbetslivslag (nr. 4857) promulgerades i juni 2003. Den ändrade lagen omfattar också jordbruksföretag med färre än 50 anställda. De begränsningar som tas upp nedan, och som funnits i många år, finns fortfarande kvar.

Många begränsningar av fackliga rättigheter

Anställda som vill gå med i, eller lämna en facklig organisation måste få detta registrerat av en advokat och betala för den tjänsten.

Kandidater till förtroendeuppdrag måste ha arbetat i minst tio år inom den sektor som resp. organisation företräder, och måste vara turkiska

medborgare. Fackliga organisationer måste ha officiella tillstånd för att hålla möten och demonstrationer, och måste låta polisen delta i sådana aktiviteter och kontrollera genomförandet. Om en organisation allvarligt bryter mot lagarna kan arbetsdomstolen tvinga den att inställa sin verksamhet eller gå i likvidation.

Begränsat skydd mot facklig diskriminering

Fackligt medlemskap eller medverkan i fackliga aktiviteter är inte saklig grund för avsked. Omfattningen av de böter som kan utdömas mot arbetsgivare som inte respekterar fackliga rättigheter, som redan tidigare visat sig alltför låga för att vara avskräckande, sänktes ytterligare i den ändrade lagen 2003. Lagen ålägger inte arbetsgivarna någon skyldighet att återanställa fackligt aktiva som inte har förtroendeuppdrag.

Den nya lagen höjer också det minimum av anställda som krävs på en arbetsplats för att lagstiftning om anställningstrygghet skall gälla, från tio till 30. Omkring 95 procent av alla arbetsplatser har färre än 30 anställda beroende på tillämpningen av entreprenader och tidsbegränsade anställningskontrakt.

Begränsningar av strejkrätten

Sympatistrejker, generalstrejker och maskning är förbjudna. Lagen föreskriver hårda straff, inklusive fängelse, för deltagare i olagliga strejker.

Strejker är förbjudna inom många områden som inte betraktas som "oumbärlig samhällsservice" enligt ILO:s definition. Det råder strejkförbud på begravningsbyråer, kyrkogårdsförvaltningar, gas-, olje-, vatten- och elverk, offentliga brandkårer, sjötransporter, järnvägar och allmänna transporter i tåorterna, inom bank- och finanssektorn samt i hälsovård och offentlig service. För dessa områden föreskriver lagen obligatorisk medling.

Lagen om offentliganställdas fackliga organisationer (PETU), som antogs av parlamentet i juni 2001, begränsar strejkrätten för alla statsanställda (omkring 2 miljoner löntagare). Lagen om statstjänstemän innehåller strejkförbud för statstjänare.

Lagstiftningen tillåter regeringen att skjuta på en strejk i upp till 60 dagar, med hänvisning till den nationella säkerheten, hälsan eller allmänhetens säkerhet. Fackliga organisationer kan ansöka hos statsrådet om att sådana beslut upphävs, men om ansökan avslås kan de åläggas bindande skiljedom när de 60 dagarna gått.

När strejker tillåts, gäller en orimligt lång väntetid (nästan tre månader) från det att förhandlingarna börjar till dess att strejkerna kan genomföras, och organisationen måste vidta föreskrivna mått och steg. Först måste kollektiva förhandlingar hållas. Om beslut om strejk fattas måste arbetsgivaren få minst en veckas varsel. Arbetsgivarna får lockouta strejkande, men inte anlita strejkbrytare eller låta administrativ personal sköta de strejkandes arbetsuppgifter. Arbetsgivarna får inte avskeda anställda som uppmanar till, eller deltar i, en laglig strejk.

Det är förbjudet att hindra råvaror från att föras in, eller färdiga varor från att föras ut från en fabrik, och att hindra oorganiserad personal från att arbeta. Bara fyra-fem strejkande får stå vid fabriksportarna som strejkvakter och de får inte sätta upp ett tält eller något annat skydd eller hänga upp banderoller som säger något annat än "strejk pågår på denna arbetsplats".

Begränsningar av kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar är kraftigt begränsade i Turkiet, i synnerhet för offentliganställda.

För att erkännas som förhandlingspart måste en facklig organisation företräda över hälften av de anställda på ett företag och tio procent av alla sysselsatta inom sektorn. Bara en organisation per företag får förhandla kollektivt.

Proceduren är så lång och besvärlig att det som regel är svårt att utnyttja denna rätt. Arbetsmarknadsministeriet måste ge tillstånd till kollektiva förhandlingar och det skall enligt lagen ta högst 15 dagar att få. I verkligheten tar det mellan fyra och fem månader.

Frizoner

Sedan augusti 2002 tillåts facklig organisering och kollektiva förhandlingar i landets 21 frizoner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Bara ca. 16 procent av löntagarna var organiserade, av en arbetskraft på omkring 24 miljoner.

Ont om rättigheter

Turkiet har mycket dåligt rykte när det gäller rättigheter i allmänhet. I ett försök att närma sig EU:s normer och därmed förbättra möjligheterna till anslutning, har antog regeringen i juni och juli en rad lagar för att stärka demokratin i landet.

Trots vissa förändringar i fråga om föreningsfriheten gäller kraftiga begränsningar av möjligheterna att utnyttja den. De minsta antal federationer som nu krävs för att bilda en konfederation är fem. Organisationer får fortfarande inte använda något annat språk än turkiska i sin officiella verksamhet. Dessutom har myndigheterna betydande befogenheter att tillåta eller förbjuda möten och demonstrationer.

Förhandlingar förhindras

På grund av lagstiftningens höga tröskel för kollektiva förhandlingar saknar anställda i många verksamhetsområden kollektivavtal. Av de nio miljoner anställda som har anställningskontrakt, uppskattas bara 1,3 miljoner omfattas av kollektivavtal.

Fackliga organisationer meddelar att regeringen manipulerar medlemssiffror eller hävdar att siffrorna är felaktiga, för att neka dem den rätt att förhandla kollektivt. En facklig organisation kan dra en arbetsgivare inför domstol på grund av att den nekas förhandlingsrätt, men målet kan ta ett till två år att avgöra.

Avskedanden

Arbetsgivare i privat sektor brukar strunta i lagstiftningen och avskeda anställda för deras fackliga verksamhet, för att försvaga eller slå sönder fackföreningar.

Inget samråd

Regeringen har inte samrått med de fackliga organisationerna om sitt privatiseringsprogram, som bland andra Confederation of Turkish Real Trade Unions (HAK-IS), Confederation of Turkish Trade Unions (TÜRK-IS), Confederation of Progressive Trade Unions of Turkey (DISK) och Confederation of Public Servants' Trade Union (KESK) bekämpar på grund av den stora förlust av arbetstillfällen som det innebär.

Trepartskommitté

I enlighet med artikel 114 i 2003 års arbetsmarknadslag har en trepartskommitté för samråd bildats. Den skulle främja goda relationer på arbetsmarknaden, studera lagstiftning och genomförande av den och garantera samråd mellan de fackliga organisationerna och offentliganställda, arbetsgivare och regeringen. Hur detta kommer att fungera i praktiken återstår att se.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Uppmuntras att lämna facket

Fyra hundra strejkande arbetare erbjöds högre löner om de gick med på att gå ur Birlisik Metal-Is. Stridåtgärder hade inletts i juli 2002 på Ditas, ett företaget i centrala Anatolien som tillverkar reservdelar till bilar, i protest mot arbetsgivarens vägran att respektera fackliga rättigheter och förhandla med facket. Företaget hade hävdad att man inte längre kunde ge alla anställda arbete, och var tvungen att friställa 200. Strejken pågick i åtta månader innan företaget slutligen gick med på att teckna kollektivavtal. 75 personer förlorade ändå sina jobb.

Regeringen förbjuder strejk

Den 21 mars "uppsköt" regeringen en planerad strejk på Pirellifabriken av rädsla för att den skulle kunna hota den nationella säkerheten. Lastik-Is, en facklig organisation för anställda i bildäcksindustri, hade försökt förhandla fram ett nytt kollektivavtal med Goodyear, Pirelli och Bridgestone, men arbetsgivarna förhandlade inte i god tro. Organisationen beslutade därför att ta ut alla sina medlemmar i strejk, med början på Pirellifabriken. Förbudet mot strejken var det tredje sedan år 2000. Dekretet överklagades till Högsta domstolen.

Arbetare tvingas byta organisation på Metro

Metro, en ledande tysk återförsäljare, försökte undergräva den organisation som fanns, Tez-Koop-Is, genom att tvinga anställda att gå över till den nya, Sosyal-Is. De som ville vara krav i Tez-Koop-Is eller vägrade gå med i den nya organisationen, hotades med avsked.

Tez-Koop-Is har under de senaste fyra åren haft stora svårigheter med ledningen för Metro. Flera avtal har förhandlats fram och sedan brutits av företagsledningen. Slutligen verkade det som om man nått ett avtal som kunde godtas av båda sidor. Under tiden hade emellertid företagsledningen i Tyskland och Turkiet planerat att tvinga de anställda att byta fackförening. I mars skjutsades de anställda av Metro i buss till ett lokalt advokatkontor för att göra ändringen. 1 000 anställda bytte organisation på bara två dagar. Ledningen vägrade träffa facket för att diskutera åtgärden.

Polkima river upp kollektivavtal

Under en konflikt på Polkima, tillverkare av motorfordonstillbehör i industriområdet i Izmir, krävde ledningen att de strejkande skulle lämna sin DISK-anslutna fackförening. Ledningen lockoutade sedan 170 anställda i augusti och rev upp deras kollektivavtal.

Regeringen sparkar fackföreningsmedlemmar

Fjorton offentliganställda avstängdes från tjänstgöring sedan de deltagit i en arbetsnedläggelse under en dag. De var medlemmar av KESK och protesterade mot regeringens plan på att tvinga alla löntagare i Turkiet att tvångsspara en del av lönen.

Våldsamt antifacklig kampanj på glasfabrik

Den ledande glasfabriken i Turkiet, Sisecam Group, och Turkish Glass Employers' Association förde en systematisk kampanj för att undergräva Kristal-Is, den fackliga organisationen för glas-, cement- och jordmasseindustrin, så att den skulle förlora rätten att förhandla kollektivt.

Facket och arbetsgivarna hade legat i konflikt i flera månader, och i januari blockerade arbetsgivarna all verksamhet för arbetsplatsombud och fackliga representanter i glasfabrikerna, och förbjöd fackligt aktiva att komma in på fabriken. Kollektivavtalet som facket hade med Sisecam löpte ut i slutet av 2002, men på grund av rättsliga åtgärder som gruppen vidtagit mot facket kunde Kristal-Is inte förhandla om ett nytt.

I maj konstaterade en domstol att Kristal-Is faktiskt organiserade över tio procent av de anställda, vilket var vad som krävdes för att de skulle få förhandla i glasindustrin. I juli började Kristal-Is därför förhandlingar om ett nytt kollektivavtal med Sisecam.

Den 8 och 9 september anslöt sig 9 700 anställda på Pasabahce Company till Kristal-Is. Arbetsgivaren försökte tvinga dem att lämna organisationen, men när det misslyckades sparkades 300 av dem den 27 september. Dessa anställda började sedan sittstrejka utanför fabriken och gjorde så under flera månader. Resterande 400 på fabriken började också sittstrejka i sympati.

I mitten av oktober hade fabriken tömts med våld och ytterligare 50 framstående fackligt aktiva hade sparkats. Den 7 november grep säkerhetsstyrkor omkring 100 glasarbetare och två fackliga ledare, och rev deras tält. De gripna släpptes sedan. Ytterligare tre anställda sparkades.

Glasarbetarna skulle gå i strejk den 9 december, men regeringen utfärdade ett dekret med hänvisning till artikel 33 i lagen om kollektivavtal, strejker och lockout (nr. 2822) och förbjöd strejker inom glasindustrin i två månader, med motiveringen att de hotade landets säkerhet. Detta

var andra gången under konflikten, som regeringen tillgrip den åtgärden. Förbudet gällde 13 företag i Sisecamgruppen och 5 000 anställda.

Vid årets slut hade antalet avskedade ökat till 370 och Kristal-Is hade vänt sig till Högsta domstolen med en ansökan om att få strejklösbudet upphävt.

Sparkad för att ha gått med i facket

Metallarbetarnas organisation Birlesik Metal-Is hade försökt organisera anställda på företaget Karyer, tillverkare av reservdelar till värme- och luftkonditioneringssystem. I juli 2003 ansökte organisationen hos Arbetsministeriet om officiellt erkännande som kollektivavtalsförhandlare eftersom 126 anställda – en majoritet av de anställda – gått med i facket. Arbetsgivaren protesterade mot ansökan i Arbetsdomstolen och sparkade 56 av dem som gått med i facket. Man började sedan flytta fabriken maskiner och annan utrustning till en annan stad, för att förhindra fortsatt facklig organisering.

VIETNAM

Folkmängd: 81,4 milj.

Huvudstad: Hanoi

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 100, 111, 138, 182

Den enda centralorganisationen, Vietnam General Confederation of Labour, står fortfarande helt under kommunistpartiets kontroll och anser sig inte ha som uppgift att försvara löntagarnas intressen.

LAGSTIFTNINGEN

Ingen föreningsfrihet

Anställda har inte frihet att bilda eller ansluta sig till organisationer de själva väljer. Alla organisationer som bildas måste godkännas av paraplyorganisationen Vietnam General Confederation of Labour (VGCL), som kontrolleras av kommunistpartiet, och måste tillhöra den. Alla lokala organisationer måste verka under VGCL:s paraply. På nystartade företag med minst tio anställda måste en fackförening bildas inom sex månader, enligt fackföreningslagen.

Enskilda organisationer får inte ansluta sig till eller delta i internationella fackliga organ.

Antifacklig diskriminering är förbjuden enligt arbetsmarknadslagstiftningen.

Begränsad strejkrätt

Strejkrätt finns, men med begränsningar. Innan en strejk startar måste en komplicerad procedur gås igenom. Företagsledning och anställda måste gå till företagets eget råd för förlikning eller, om ett sådant inte finns, till ett provinsråd för skiljedom i arbetslivskonflikter. Sådana råd finns emellertid inte i alla provinser. Fackföreningar har rätt att överklaga provinsrådets beslut till folkdomstolar i provinserna, eller så kan de strejka. Detta innebär en långdragen process och eftersom det inte ens bildats några råd för konfliktlösning i många provinser, är nästan alla strejker olagliga.

Strejker är förbjudna i offentlig service, i statliga företag och verksamhet som regeringen anser vara viktig för landets ekonomi och försvar. Definitionen är bred, och omfattar totalt 54 olika områden, inklusive järnvägs-, båt- och flygtransporter, banker, post och telekommunikationer, elverk och olje- och gasindustri. Premiärministern har rätt att avbryta en strejk som anses skadlig för landets ekonomi eller allmänhetens säkerhet.

Kollektiva förhandlingar

Partigodkända fackliga organisationer har rätt att förhandla kollektivt för alla anställda.

Arbetsmarknadslagen förbjuder diskriminering av fackliga organisationer och aktiviteter.

Frizoner

Frizoner omfattas av samma lagar som landet i övrigt.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

VGCL hävdar att man representerar 95 procent av alla offentliganställda och 90 procent av anställda i statliga företag, men bara omkring tio procent av arbetskraften på 38 miljoner är organiserad. I privat sektor finns det cirka en halv miljon fackföreningsmedlemmar, men på landsbygden, där majoriteten av alla arbetare bor, finns nästan inga alls.

Många "arbetsföreningar" har utvecklats utanför VGCL, bland taxichaufförer, bärare på marknaderna och kockar, för att nämna några exempel.

Strejker tolererade

Trots begränsningar av strejkrätten äger många strejker ändå rum utan att alla föreskrivna mått och steg vidtagits, och de tolereras i allmänhet av myndigheterna.

Hand i handske

På VGCL:s 9:e kongress i oktober deltog både premiärministern, presidenten och kommunistpartiets generalsekreterare, vilket visar fackföreningsrörelsens i Vietnam karaktär. Fackliga organisationer uppmanades fortsätta att sprida information om regeringspolitiken bland arbetarna och uppmuntra deras kreativitet och produktivitet.

VGCL själv tar god tid på sig för att anpassa sig till marknadsekonomi och det förändrade klimat som den medför. Man betraktar sig fortfarande som förbindelse-länken mellan arbetsgivare och anställda, snarare än som försvarare av löntagarnas rättigheter. Både i norra som södra delarna av landet har VGCL mycket låg trovärdighet bland löntagarna och många anser att ledarna inte kan företräda deras intressen på ett framgångsrikt sätt.

Frizoner

Företagare i frizonerna brukar strunta i arbetarnas rättigheter. Bara ca tio procent av de anställda där har långtidsanställning. Återstoden arbetar på kontrakt för mellan tre månader och ett år, vilket hjälper arbetsgivarna att kringgå lagens krav på att fackföreningar skall bildas på arbetsplatser med minst tio anställda. Även om löner, arbets- och bostadsvillkor är dåliga, är de anställda alltför rädda om sina arbeten för att protestera. Styrelserna för frizonerna har särskilda arbetsmarknadskontor men i praktiken behandlar dessa inte arbetslivskonflikter och gör föga för att garantera lagligt skydd för de anställda i händelse av konflikt.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Konflikter i arbetslivet blir allt vanligare i takt med att dussintals asiatiska entreprenörer utnyttjar landets stora tillgång till billig arbetskraft. Antalet strejker ökar i motsvarande grad, särskilt inom textilsektorn. Minst 80 hade ägt rum bara under första hälften av året. De motiveras vanligen av låga löner, dåliga arbetsvillkor och arbetsgivarnas vägran att teckna kontrakt med arbetarna för att slippa betala försäkringar. Trots lokala oroligheter, hotas inte kommunistpartiets makt.

Gripna för strejk

Fyra anställda från Chutex International Co. i Binh Duong, greps i februari för att ha uppmanat 128 arbetskamrater att strejka. Händelsen inträffade när landets president besökte området.

AMERIKA

Inledning

Regeringarna i regionen fortsatte arbetet för att skapa det amerikanska frihandelsområdet (Free Trade Area of the Americas, FTAA), trots starka protester från de egna befolkningarna. Vid ett toppmöte i november bekräftade regeringarna sina åtaganden för ekonomisk utveckling och integrering genom frihandel, men lyckades fortfarande inte införa ändamålsenliga skydd för löntagarnas mänskliga rättigheter. Många regeringar, och framför allt många multinationella företag, verkar ha bestämt sig för att krossa alla dem som försöker försvara sådana rättigheter.

Det vapen som framför allt används i kriget mot fackföreningar är dödshot. Sammanlagt 356 sådana hot registrerades under året; 295 av dem bara i Colombia. På Haiti blev fackliga ledare också hotade till livet när de försökte få till stånd ett nytt "socialt kontrakt", och i Bolivia tvingades fackliga ledare gå under jorden sedan de deltagit i protestaktioner mot regeringen. Även fackföreningsledare i El Salvador och Guatemala hotades till livet.

Sådana hotelser måste tas på allvar. I regionen dödades år 2003 sammanlagt 94 personer för sin fackliga verksamhets skull. Colombia är, som vanligt, det allra farligaste landet för fackligt aktiva. Även om "bara" 90 personer dödades där, jämfört med 184 föregående år, är det fortfarande 90 för många. Regeringens påståenden att dödsfallen var knutna till gerillakriget och inte till facklig verksamhet, är felaktiga. Den nationella fackliga skolan framhåller att 88 procent av kränkningarna av fackligt aktivas mänskliga rättigheter hör samman med deras fackliga verksamhet, och de flesta inträffar under strejker eller kollektiva förhandlingar. Regeringen, som med alla krafter driver på privatiseringar, verkar ha bestämt sig för att skadskjuta, om inte helt förstöra, fackföreningsrörelsen. Medan dödsfallen som tillskrevs paramilitära grupper minskade i antal, skedde en kraftig ökning av kränkningar i form av regeringsåtgärder som gripanden, trakasserier och kriminalisering av fackliga protester. En annan betydelsefull förändring var att 31 procent av offren för kränkningarna var kvinnor; en ökning med 600 procent jämfört med förra året.

Våldet begränsade sig inte till Colombia, i synnerhet inte när det gällde förtryck av strejker. I Costa Rica sattes beväpnad polis in för att ta över hamnarna under en strejk, och använde tårgas och misshandlade drabbade dem som råkade komma i vägen. I Paraguay sköts en strejkande kommunalarbetare till döds av polisen.

Det politiska klimatet påverkar oundvikligen respekten för fackliga rättigheter, i synnerhet där fackliga organisationer spelar en ledande roll i motståndet mot odemokratiska regeringar. I Venezuela vägrar Chavezregeringen fortfarande att erkänna CTV och fortsatte bilda regeringsvänliga fackföreningar på statliga företag. Inom den offentliga sektorn saknar mer än en miljon löntagare kollektivavtal på grund av att regeringen vägrar förhandla med fackliga organisationer anslutna till CTV. Sammanlagt 19 000 medlemmar av oljearbetarförbundet sparkades för att de deltagit i en generalstrejk, och CTV:s ordförande, Carlos Ortega, tvingades söka politisk asyl i Costa Rica sedan han hotats till livet.

Arbetsgivarna i frizonerna fortsatte att förtrycka fackliga rättigheter och regeringarna gjorde ingenting för att stoppa dem. Svarta listor med fackligt aktiva cirkulerar bland arbetsgivarna i frizonerna, exempelvis i Dominikanska republiken och Honduras. En global facklig delegation till Dominikanska republiken fann bevis för brutalt förtryck, hotelser och åtgärder för att krossa fackföreningar i frizonen Santiago, där en anställd berättade att "Det finns en grupp på 20 personer i frizonen som har betalt för att förhindra att fackföreningar bildas."

Problemen på bananplantagerna fortsatte. På Los Alamosplantagen i Ecuador sparkades 70 arbetare sedan de lämnat in ett förslag till kollektivavtal. I Guatemala avskedades 38 medlemmar i bananarbetarförbundet SITRABI.

På norra halvklotet var Kanada allt annat än ett gott exempel. Lagstiftande församlingar i provinserna fortsatte neka många offentliganställda deras fackliga fri- och rättigheter och i några fall antogs lagar som begränsar förhandlings- och strejkrätten ytterligare. I USA förekom samtidigt rapporter om våldsamt antifackligt beteende i stora företag som Wal Mart – inte överraskande i ett land där man tjänar mycket pengar på att knäcka fackföreningar. Under organiseringskampanjer anlitar omkring 75 procent av arbetsgivarna konsulter för att knäcka facket.

Det fanns ändå några goda nyheter. I Guatemala undertecknades till slut ett kollektivavtal på Choi Shin och Cimatextiles – delvis tack vare påtryckningar från den internationella fackföreningsrörelsen. Hittills är detta det enda kollektivavtalet i en frizon i Guatemala. Även i Honduras bidrog den globala federationen ITGLWF till att fackföreningen som de anställda på klädfabriken Corazon bildat blev erkänd.

AMERIKAS FÖRENTA STATER

Folkmängd: 291 milj.

Huvudstad: Washington

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 105, 182

Arbetsgivarna fortsatte att hota och avskeda anställda för att hindra dem från att utnyttja rätten att bilda en fackförening. Några av de antifackliga metoder som arbetsgivarna använder är tillåtna enligt lag, och även när arbetsgivare agerar olagligt är straffen alldeles för låga, och rättssystemet alltför ineffektivt för att avskräcka dem från det. AFL-CIO hoppas att den föreslagna lagen om anställdas fria val (Employee Free Choice Act) skall bidra till att lösa problemen till viss del.

LAGSTIFTNINGEN

Många undantagna

National Labor Relations Act (NLRA) är den viktigaste federala arbetsmarknadslagen i USA och är bindande för delstaterna. NLRA garanterar föreningsfrihet, rätt till kollektiva förhandlingar och privatanställdas rätt att organisera sig. Den utesluter emellertid många kategorier av anställda från tillämpning, bland dem lantarbetare och hushållsarbetande, arbetsledare och personer som arbetar för egen räkning. Konsekvensen är, att

omkring 25 miljoner privatanställda och 6,9 miljoner anställda hos federala, delstatliga och lokala/kommunala myndigheter saknar lagstadgat skydd för sin rätt att förhandla om löner, arbetstid och anställningsvillkor.

Privat sektor

I den privata sektorn kräver lagen bevis för att en organisation är i majoritet innan den kan bli den enda representanten för anställda i en förhandlingsenhet. National Labor Relations Board (NLRB), den administrativa byrå som upprätthåller NLRA, utfärdar bara intyg till den organisation som får majoriteten av alla röster i ett av NLRB övervakat val.

Arbetsgivare – får hålla antifackliga möten

Arbetsgivare har enligt NLRA rätt att framföra sina åsikter under en facklig kampanj, under förutsättning att de inte påverkar de anställdas fria val. Trots det har arbetsgivarna rätt att hålla möten med krav på obligatorisk närvaro för de anställda, där de presenterar fackföreningen negativt (se nedan). Enligt lagen har arbetsgivarna all rätt att bestraffa eller till och med avskeda anställda som uteblir från sådana möten. Lagen ger också arbetsgivarna rätt att "företspå" (men inte "hota") att en arbetsplats kommer att stängas om de anställda röstar för fackföreningen.

Offentlig sektor – många nekas förhandlingsrätt

Cirka 40 procent av alla som arbetar i offentlig sektor nekas fortfarande sin grundläggande rätt till kollektiva förhandlingar. Även om Federal Labor Relations Act omfattar över två miljoner anställda av den federala regeringen, förbjuder lagen strejker och kollektiva förhandlingar om arbetstid, löner och ekonomiska förmåner och ger verksamhetsledningarna rätt att ytterligare begränsa de kollektiva förhandlingarna.

Kollektiva förhandlingar för statsanställda varierar från stat till stat. I omkring tretton stater är det bara vissa grupper offentliganställda som har förhandlingsrätt och fjorton stater tillåter inga kollektiva förhandlingar alls. På delstatsnivå har offentliganställda i allmänhet inte strejkrätt.

Begränsningar av kollektiva åtgärder

NLRA och domstolsbeslut som tolkar lagen innebär begränsningar av löntagarnas möjligheter att delta i "samordnad verksamhet", som kortvariga men upprepade strejker, sekundärbojkotter och andra former av bistånd. Lagen ger också arbetsgivarna rätt att permanent ersätta strejkande. Permanent ersättningspersonal kan rösta i omröstningar för att dra tillbaka en fackförenings erkännande.

Invandrare utan papper

NLRA, lagar mot diskriminering och normer för löner och arbetstid gäller alla anställda, oavsett deras invandringsstatus. USA:s Högsta domstol beslutade emellertid år 2002 att illegala invandrare inte har rätt till retroaktiv lön som ersättning för orättvisa arbetsmarknadsmetoder enligt NLRA, och inte heller har rätt till återanställning. Dessa restriktioner har gjort det svårt att hävda fackliga rättigheter för miljoner illegala löntagare i USA. Som en följd av det lämnade AFL-CIO in ett klagomål hos ILO, vars kommitté för förningsfrihet i november 2003 rekommenderade regeringen att ändra lagstiftningen i överensstämmelse med principerna för förningsfrihet, i samråd med berörda parter.

Employee Free Choice Act

Lagen om löntagarnas fria val (Employee Free Choice Act), som för närvarande ligger i Kongressen, är det första lagförslaget på länge som skulle kunna medföra reell utvidgning av löntagarnas rättigheter i privat sektor i Amerika. Lagförslaget skulle göra det möjligt för löntagare att fritt välja om de vill bilda fackföreningar genom att underteckna formulär som medger facklig representation. Lagförslaget skulle också införa medling och skiljedom i tvister om första avtal och föreskriver hårdare straff för kränkningar av löntagarnas rättigheter när de försöker bilda en fackförening och förhandlar om ett första avtal.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Löntagarfientlig regering

John Sweeney, ordförande för AFL-CIO, har förklarat att "Den nuvarande administrationen är den mest löntagarfientliga vi haft sedan Herbert Hoover. Den har berövat 40 000 av sina egna anställda rätten till kollektivavtalsförhandlingar och hotat många fler löntagares frihet att organisera sig fackligt. Det är oerhört i ett land där arbetsgivare i privat sektor hindrar de anställdas organiseringsförsök med närmast fullständig straffrihet, att vår egen regering inte gör mer för att skydda löntagarnas grundläggande rättigheter."

Konsult för att krossa fackföreningar

Arbetsgivarna bedriver ofta fackföreningsfientliga kampanjer och hyr in konsulter och säkerhetsföretag, isolerar fackliga sympatisörer och använder arbetsledare för att skrämja fackföreningsmedlemmar. I USA finns en hel industri med konsulter och advokater vars enda syfte är att förtrycka löntagarnas frihet att bilda fackföreningar och förhandla kollektivt. Under kampanjer för att bilda fackföreningar, anlitar omkring 75 procent av arbetsgivarna dessa människor för att genomföra kampanjer mot facket; kampanjer som ofta bygger på masspsykologi och vantolkning av lagstiftningen.

Antifackliga möten och hotelser

När anställda vill bilda en fackförening tvingar omkring 92 procent av arbetsgivarna dem att delta i möten bakom lyckta dörrar för att lyssna på propaganda mot facket. Ibland hotar arbetsgivarna under sådana kampanjer med att flytta verksamheten, och det sker i 60 procent av alla fall som gäller tillverkningsindustri. Arbetsgivarna ifrågasätter ofta resultaten av fackliga val, vilket kan försena den fackliga representationen och

avtalsförhandlingar i månader eller år.

Förhandling i ond tro

Även när en fackförening blivit erkänd som de anställdas representant, förhandlar arbetsgivarna i ond tro för att hindra organisationen från att uppnå ett första avtal. Faktum är, att 40 procent av alla försök att teckna ett första avtal misslyckas.

Ineffektiv rättvisa

Gottgörelsen för hotelser och tvång, som olagliga avskedanden av anställda som vill bilda fackförening och förhandla kollektivt, är både begränsad och ineffektiv. År 2002 fanns det ca. 25 000 oavgjorda anmälningar av arbetsgivares orättfärdiga arbetsmarknadsmetoder. Det tar i genomsnitt 557 dagar för NLRB att avgöra ett ärende, och många löntagare avråds från att vända sig till myndigheten. Många arbetsgivare som kränker arbetsmarknadslagarna bestraffas aldrig. Och när de straffas, är straffen alldeles för låga för att avskräcka dem från att göra om samma sak igen. Enligt Human Rights Watch, "Har många arbetsgivare kommit att betrakta gottgörelse med retroaktiv ersättning till anställda som avskedats på grund av facklig verksamhet, som en rutinkostnad i affärsverksamheten, väl värd sitt pris för att man skall bli av med fackliga organisatörer och kunna sätta stopp för organiseringsförsök." Enligt forskning från Cornell University avskedar en fjärdedel av alla privata arbetsgivare minst en anställd under fackliga organiseringskampanjer.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Under året fortsatte Bush-administrationen att visa sitt starka motstånd mot löntagarnas rättigheter. I januari protesterade AFL-CIO mot president Bushs metod att fylla domstolarna med ultrakonservativa domare, sedan han tillkännagivit sitt beslut att nominera kandidater som är kända för sina högst kontroversiella synpunkter på medborgarnas och löntagarnas rättigheter, för ytterligare en mandatperiod. I oktober meddelade administrationen nya tunga regler för fackliga organisationers ekonomiska redovisning, vilket befarades kunna leda till stora onödiga utgifter och byråkratiskt krångel.

Aggressiv antifacklig kampanj på Cintas

I början av 2003 påbörjade anställda på fabriken Cintas i Westland, Michigan, tillsammans med andra Cintasanställda över hela landet, en kampanj för anslutning till Union of Needletrades and Industrial Textile Employees (UNITE!) och International Brotherhood of Teamsters. Cintas är det största företaget för uniformsuthyrning och industritvätt i Nordamerika. Bland företagets kunder finns Chevron, Delta Airlines, Exxon, Hershey och General Motors.

De anställda ville ha en facklig organisation för att förbättra sina löner, som inte ens täcker grundläggande levnadsomkostnader (trots att företaget gjorde en vinst på 234 miljoner dollar år 2002), och sätta stopp för farliga arbetsvillkor. Företaget har dömts över hundra gånger av Occupational Safety and Health Authority (OSHA, myndighet för arbetarskydd) för överträdelse av federala arbetarskyddslagar.

Cintas startade omedelbart en aggressiv kampanj mot arbetare och fackföreningar. Företaget anlät advokater, industripsykologer och säkerhetsvakter för att skrämja de anställda. Man tvingade tusentals anställda delta i obligatoriska möten mot facket och genomförde utfrågningar i enrum av många andra. Ledningen hotade anställda med att de skulle förlora arbetet genom nedläggning av anläggningar om de anställda lyckades organisera sin fackförening.

Under de första sex månaderna 2003, gjordes över ett hundra anmälningar mot Cintas för Unfair Labor Practice (ULP, orättfärdiga arbetslivsmetoder) till NLRA på de anställdas vägnar. Trots alla företagets ansträngningar för att stoppa dem fortsatte Cintasarbetarna organisera sig.

Trakasserier av fackföreningar...

... på PacifiCare

I februari meddelade AFL-CIO att man tillsatt en kommitté för att utreda PacifiCare, ett Kalifornienbaserat företag för vård och postorderförsäljning av mediciner, med anledning av påstådda antifackliga hotelser och trakasserier. AFL-CIO hade fått klagomål från ett av sina medlemsförbund, Paper, Allied-Industrial, Chemical and Energy Workers International Union (PACE), över att PacifiCare hade drivit en kampanj för att avskräcka sina anställda från att organisera sig för bättre arbetsvillkor. PACE bekräftades som förhandlingspart i november 2001, men eftersom företaget vägrade förhandla i god tro drogs bekräftelsen tillbaka. Många fackföreningsmedlemmar är försäkrade av PacifiCare och använder sig av dess postorderförsäljning.

... Pont Blank

På Point Blank, som tillverkar skottsäkra västar för USA:s militär- och polismyndigheter, fortsatte problemen. Anställda hade i juli 2002 påbörjat en organiseringskampanj för att kämpa mot låga löner och eländiga arbetsvillkor. Inom tio dagar hade 85 procent av de anställda gått med i facket. Företaget svarade med en kampanj för att skrämja och trakassera dem. Man sparkade fackliga anhängare, hotade stänga fabriken och avskeda anställda (de flesta invandrare) och trakasserade dem med hot om åtgärder rörande deras invandrarstatus.

I slutet av året fortsatte Point Blank att förhala och försena de rättsliga förfarandet, medan de anställda fortsatte att sakna skydd och förmåner som ett fackligt kontrakt skulle ge dem, och utan gottgörelse för de brott mot federal arbetsmarknadslagstiftning som de drabbats av.

... Chinese Daily News

Chinese Daily News/World Journal (CDN) är den största tidningen på kinesiska i USA, med en nationell upplaga på 100 000 ex. I oktober 2000, skrev 95 procent av de anställda på för att bilda en avdelning av Communications Workers of America – The Newspaper Guild (CWA-

TNG), sedan företaget meddelat att man skulle upphäva en löneökning och kräva att alla anställda undertecknade ett dokument som uttryckligen gjorde dem till behovsanställda. Det innebar att företaget kunde sparka dem efter behag, utan saklig grund eller uppsägningstid. Företaget har ända sedan dess nekat de anställda rätten att bilda fackförening. Det anlätade ett konsultföretag för att sprida felaktig information och skrämma de anställda och gav sin advokat ett kontor i tidningsbyggnaden, vilket ledde till genomgripande övervakning. Företaget försökte också utnyttja de anställdas kulturella känslighet, hota och förhöra dem om deras lojalitet och straffa dem för att de stödde facket. Flera anställda som ville ha fackföreningen har fått se sina arbetsuppgifter avvecklade.

CDN har hela tiden försenat bekräftelse av fackföreningen ända sedan de anställda röstade för medlemskap år 2001. Under tiden har de anställda gjort över 20 anmälningar av arbetsgivarens orättvisa arbetslivsmetoder under sin kamp för organisering. Ingen av anmälningarna är fortfarande avgjord. De anställda har fortfarande inget avtal och arbetsgivarens kampanj har fortsatt utan uppehåll.

... och Smithfield

I juli startade United Food and Commercial Workers (UFCW) en ny, global kampanj för att uppmärksamma kränkningarna av fackliga rättigheter på Smithfields anläggning i Tar Heel, North Carolina. Smithfield Foods, med säte i Smithfield, Virginia, är världens största grisuppfödare och fläskfabrik. Företaget har nära 6 000 anställda bara på anläggningen i Tar Heel. År 1997 bedrev Smithfield en omfattande kampanj som moteld mot UFCW:s organiseringskampanj, och sponsrade ett "A-lag" – en grupp arbetare som fick betalt av Smithfield för att spionera på sina arbetskamrater och agitera mot facket.

Inte mycket har förändrats på Smithfield sedan en av NLRB:s administrativa domare i december 2000 fattade ett över 400 sidor långt beslut mot företaget för massiva överträdelser av federal arbetslagstiftning. De 6 000 anställda på anläggningen i Tar Heel har fortfarande ingen röst, ingen facklig representation och därmed heller inget skydd mot företagets övergrepp. Trots att Smithfield beordrades erkänna fackföreningen och förhandla med den har man vägrat göra det.

Wal Mart beordrade till förhandlingsbordet

I juli utfärdade en administrativ domare för första gången förhandlingsorder mot stormarknadsjätten Wal-Mart och krävde att företaget skulle förhandla med UFCW:s lokalavdelning som representerade anställda på köttavdelningen i en affär i Texas.

Wal-Mart har hela tiden förklarat att man inte tänker förhandla med någon fackförening, och har upprepade gånger vidtagit drastiska åtgärder för att hindra anställda i affärer över hela Nordamerika från att organisera sig. När köttstyckare röstade för att UFCW skulle företräda dem vägrade företaget erkänna organisationen. Den ändrade snabbt verksamheten på köttavdelningen i affären i Jacksonville, och gjorde styckarna till "försäljningsmedarbetare". Styckarnas specialkunskaper nedvärderades när deras arbetsuppgifter förändrades. Den plötsliga omläggningen till färdigförpackat (case-ready) kött blev bevis på omfattningen av Wal-Marts antifackliga strategi. Wal-Mart skröt även inför sina affärsledare i en PowerPoint-presentation. "Detta är den allra bästa strategin för att undvika fackföreningar!" Wal-Mart gjorde samma sak när styckarna på en annan affär i Texas en månad senare röstade för att ansluta sig till UFCW. Wal-Mart trodde att man lyckats kringgå UFCW:s första organiseringsframgång i en av företagets affärer ända tills NLRB-domaren beordrade dem att erkänna och förhandla med lokalavdelning 540 om effekterna av övergången till färdigpackat kött. Beslutet kom mer än tre år efter den ursprungliga fackliga omröstningen.

En tradition av antifackligt agerande

Under år 2002 gjorde United Food and Commercial Workers totalt 43 anmälningar mot Wal-Mart i 25 stater, inklusive anmälningar av olaglig övervakning, hotelser och trakasserier av fackföreningsmedlemmar. Sedan 1995 har regeringen utfärdat minst 60 klagomål om antifacklig verksamhet. Hittills har det högsta straffet för Wal-Mart för det olagliga agerandet bestått av åläggande att sätta upp anslag i olika affärer om att man inte längre skall hota anställda som ägnar sig åt "samordnad verksamhet", vägra dem organisationsrätt eller kräva att anställda rapporterar sina kontakter med facket, och att man inte heller skall straffa eller sparka anställda som deltar i samordnad verksamhet. Wal-Mart hotas av prövning i grand jury av åtalsfrågan och grupptalan i civil domstol för svindleri som lämnats in av städare som säger att de fick för lite betalt när de arbetade för underentreprenörer som Wal-Mart anlätade. Trots omfattande bevis för att Wal-Marts kampanj mot facket drivs av och från högkvarteret och genomförs i alla affärer där det finns fackliga intressen, har NLRB inte krävt att alla anställda i koncernen skall få gottgörelse.

ARGENTINA

Folkmängd: 38,4 milj.

Huvudstad: Buenos Aires

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

När förhållandena i landet gradvis stabiliserades minskade den sociala oron och förtrycket. Fackligt aktiva trakasserades emellertid när de bedrev sin legitima verksamhet. Teleanställda, grafiker och bankanställda drabbades alla av angrepp.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Enligt författningen har löntagare rätt att fritt bilda och gå med i fria, demokratiska fackföreningar som sedan får officiellt erkännande när de införs i ett särskilt register. Lag 23551, som antogs år 1988, reglerar fackliga organisationer, kollektiva förhandlingar och strejker. Alla löntagare

(utom militär personal) har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar utan något tillstånd i förväg. Det gäller såväl industriförbund som fackföreningar på företags- och branschnivå och yrkesförbund. Två eller fler organisationer får bilda en federation och två eller fler federationer kan gå samman i en konfederation.

Det finns emellertid vissa lagliga begränsningar för föreningsfriheten. Exempelvis får bara en organisation i en given sektor och geografiska område förhandla om löner, ta in medlemsavgift och utlysa strejker.

För att en organisation skall få rätt att representera kollektivet, måste den vara klassad som "facklig organisation med ställning som juridisk person", eller "facklig juridisk person". Detta sker om organisationen är officiellt registrerad och har bedrivit verksamhet i minst sex månader; om medlemmarna utgör minst 20 procent av det löntagarkollektiv som organisationen vill representera och om organisationen är den mest representativa fackliga organisationen inom industrin eller branschen i ett visst geografiskt område (som regel en stad eller en provins, men det kan också vara hela det nationella territoriet).

Fackliga ledare måste utses av medlemmarna genom direkta och slutna omröstningar. Deras mandattid får inte överskrida fyra år, men de kan omväljas.

Enligt fackföreningslagen måste medlemsavgiften tas in genom "check-off" (direktavdrag på lönen).

Kollektiva förhandlingar

2000 års reform av arbetsmarknadslagarna tillåter kollektiva förhandlingar på regional, provins- och företagsnivå.

En facklig organisation som bara är registrerad men inte erkänd juridisk person, har inte rätt att företräda kollektivet. För att ett kollektivavtal skall vara bindande måste det godkännas av Arbetsmarknadsministeriet.

Strejker

Strejkrätten är erkänd, men fackföreningar på gräsrotsnivå kan åläggas en 15 dagars medlingsperiod innan de får strejka. På samma sätt kan båda sidor i en konflikt begära medling. Medlaren kan förlänga medlingsperioden med ytterligare fem dagar. Om man då inte når en överenskomst, har parterna frihet att vidta stridsåtgärder.

Skydd för fackligt aktiva

Fackföreningslagstiftningen förbjuder vissa orättfärdiga metoder i arbetslivet. Arbetsgivaren får exempelvis inte blanda sig i facklig verksamhet, ägna sig åt antifacklig diskriminering eller avskeda anställda som deltar i facklig verksamhet, vägra gå in i kollektiva förhandlingar eller hindra den kollektiva förhandlingsprocessen. Klagomål över orättfärdiga metoder kan lämnas in till domstol och kan leda till att arbetsgivaren eller, i förekommande fall, berörd arbetsgivareförening döms till böter.

Enligt lag 25561 är ogrundade avskedanden förbjudna under 180 dagar. Arbetsgivare som avskedar någon i strid med den lagen tvingas betala den felaktigt avskedade dubbelt så hög ersättning som han/hon annars skulle ha rätt till.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Kollektiva förhandlingar förekommer och är vanligare på industrinivå än på företagsnivå.

I ett möte i september med Juan Somavia, ILO:s generaldirektör, framhöll generalsekreteraren för centralorganisationen Central de los Trabajadores Argentinos (CTA) landets låga nivå när det gäller fackliga rättigheter och sade att "under de senaste åren, har 33 fackligt aktiva mördats och över 3 000 fackliga ledare har ställts inför domstol."

Vissa av de nyaste fallen av förtryck ägde rum i samband med oroligheterna under 2001 och 2002 då landets ekonomi kraschlandade. Kommentatorer beskrev det som "kriminaliseringen av sociala protester". När spänningen minskade, minskade också förtrycket.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Argentina tycktes vara på väg mot större social och ekonomisk stabilitet sedan Nestor Kirchner, peronist, valts till president i maj. Den tidigare presidenten Carlos Menem hade dragit sig tillbaka från valkampanjen. Nestor Kirchner skrev under ett nytt lån från IMF i september efter det att han framgångsrikt förhandlat fram en uppmjukning av bankens ortodoxa nyliberala förhållningssätt.

Han har också skapat ett mer försonligt förhållande till vissa grupper bland "piqueteros", den breda sociala protesterörelsen, och lovat ta itu med deras sociala problem i stället för att slå ner deras demonstrationer.

Teleanställdas fack förföljs

Medlemmar av telearbetarförbundet CEPETEL (Centro de Profesionales de Empresas de Telecomunicaciones) drabbades av förföljelser i slutet av februari och början av mars, sedan organisationen startat en ihärdig kampanj till skydd för anställda som hotas av en plan för massavskedanden från Telefónica de Argentina. Ett nästan dött CEPETEL återupplivades i juli 2002 när det tillkännagavs att Telefónica tänkte avskeda 1 000 av sina 2 000 anställda. Företaget hävdade att den ekonomiska krisen tvingade fram avskedandena men facket ifrågasatte detta. Sedan CEPETEL ingripit fick Telefónica bara stänga av dem i sex månader, i stället för ett år, och dessutom fick åtgärden inte gälla fler än 110 anställda.

När sexmånadersperioden började närma sig sitt slut i februari 2003 meddelade företaget att man hade vidtagit alla nödvändiga åtgärder och skulle börja avskeda anställda den 17 mars. Fackliga ledare trakasserades när CEPETEL ökade sina ansträngningar att skydda arbetarna. En facklig ledare fick sin bil stulen. En annan drabbades av bilstöld och inbrott i hemmet och hans hustru togs som gisslan. En tredje facklig ledare, som den 2 mars närmade sig sitt hem tillsammans med hustru och barn, blev plötsligt omringad av åtta personer som stoppade hans bil med sina

bilar. Under en och en halv timme blev familjen utsatt för vad de själva kallade "psykisk tortyr". Slutligen tvingades fackföreningsledaren lämna över pengar och släpptes, med orden "be för att du ska få ha jobbet kvar". Hans angripare bar skottsåkra västar och hade kommunikationsradioapparater som var inställda på polisens våglängd.

Telefónica har tidigare försökt ifrågasätta CEPETEL:s rätt att representera de anställda och hävdade att organisationen inte längre var "facklig juridisk person". Efter en tids avstängning genom domstolsbeslut i augusti 2002, och Arbetsmarknadsministeriets positiva utlåtande i september, beslutade en domstol i november att CEPETEL skulle erkännas som facklig organisation med fulla rättigheter i avvaktan på att den rättsliga proceduren för att återge den dess "fackliga juridiska person" skulle slutföras.

Ytterligare trakasserier – mot grafikerförbundet

I augusti meddelade grafikerarbetarnas förbund i Buenos Aires (Federación Gráfica Bonaerense) Arbetsmarknadsministeriet att man befann sig i konflikt med företaget Artes Gráficas Rioplatense S.A. och att medlemmarna därför trakasserades. Konflikten utbröt när facket och företagets anställda kämpade för, och vann, återanställning av tre kollegor som hade avskedats. Företaget skärpte då bevakningen av personalen genom bl.a. interna TV-kameror och muddring, vilket de anställda upplevde som kränkande. Förföljelseerna och hoten började när medlemmar av den interna fackliga styrelsen (comisión interna) vägrade låta sig muddras. De förbjöds hålla möten i fackföreningskontoret på arbetsplatsen, drabbades av flera ekonomiska sanktioner och hindrades från att använda telefonen. Förbundet sade också att företaget försökte ta ifrån det representationsrätten. Sedan förbundet klagat hos Arbetsmarknadsministeriet, ökade trakasserier i intensitet. Arbetsplatsombud utsattes för verbala och fysiska angrepp och företagets privata säkerhetsvakter användes för att hota de anställda. Företaget nekade till att ha förtryckt facket. Ministeriet beordrade en inspektion tillsammans med Buenos Aires lokala myndigheter. Inspektionen pågick i slutet av året.

Ingen rättvisa för avskedade fackföreningsmedlemmar

Efter tolv år väntade Miguel Hugo Rojo fortfarande på att få skadestånd, eller få jobbet tillbaka på skattekontoret i Salta. Trots att ILO:s kommitté för föreningsfrihet funnit att den tidigare generalsekreteraren för statsanställdas (Asociación de Trabajadores del Estado, ATE) förbundsavdelning i Salta avskedats utan sakliga skäl, och rekommenderat att han skulle återinsättas i tjänst eller få skadestånd, struntade flera argentinska regeringar efter varandra i det. Den nuvarande regeringen gick med på att pröva hans fall igen, men i slutet av året hade han fortfarande inte fått något besked.

BELIZE

Folkmängd: 256 000

Huvudstad: Belmopan

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Myndigheterna har fortfarande rätt att avbryta en strejk som genomförs i verksamhet som enligt internationella normer inte betraktas som oumbärlig, och det finns fortfarande begränsningar för rätten att förhandla kollektivt.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt lag har anställda rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar och frihet att välja förtroendevalda ur medlemskåren. Strejkrätt finns, men är begränsad för offentliganställda inom områden som betecknas som "oumbärlig samhällsservice". Lagen om "oumbärlig samhällsservice" ger myndigheterna rätt att hänvisa en tvist till obligatorisk förlikning eller förbjuda eller avbryta en strejk. Definitionen av sådan service är mycket vid och innefattar posten, finansinstitut, transportföretag och till och med bensinstationer.

Lagen ger rätt till kollektiva förhandlingar, men enligt lagen om fackliga organisationer och arbetsgivareorganisationer kan en facklig organisation bara bekräftas som förhandlingspart om den får 51 procent av rösterna. Om ingen organisation företräder mer än 50 procent av de anställda kan till och med den största fackföreningen på arbetsplatsen nekas förhandlingsrätt.

Arbetsmarknadslagstiftningen gäller i landets frizoner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

En del arbetsgivare hindrar i praktiken facklig verksamhet genom att avskeda de aktiva. De böter som kan utdömas för arbetsgivare som diskriminerar fackligt aktiva har visat sig alltför låga för att vara avskräckande.

Arbetsgivarna i frizonerna erkänner inga fackföreningar.

BOLIVIA

Folkmängd: 8,8 milj.

Huvudstad: La Paz

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Landets restriktiva arbetsmarknadslagstiftning finns kvar, och allmänna protestaktioner under året slogs ner med kraftigt våld.

Landets centralorganisation blev måltavla för förtrycket på grund av sin roll i protesterna.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsande

Landets lagstiftning är otidsenlig, diskriminerande och begränsande. Författningen innehåller inga särskilda regler om föreningsfrihet och inga garantier för strejkrätten.

Föreningsfrihet

Löntagare får fritt bilda och ansluta sig till organisationer och förhandla om kollektivavtal. Lagen innehåller emellertid många begränsningar av rättigheterna. Den allmänna arbetsmarknadslagen från 1942 kräver tillstånd från regeringsmyndighet innan en fackförening kan bildas och tillåter bara en fackförening per företag. Lagen nekar statstjänstemän föreningsrätt, med undantag för anställda inom hälsovård, utbildning och oljeindustrin. ILO har krävt att statstjänstemän som inte är anställda i statsförvaltningen skall ges rätt att organisera sig fackligt, men regeringen har inte vidtagit några åtgärder för detta. Småbönder har inte heller föreningsfrihet. Företags- eller branschorganisationer får bara bildas med minst 20 anställda, medan bildandet av fackliga organisationer i industrin kräver stöd av minst 50 procent av arbetskraften. Den allmänna arbetsmarknadslagen ger arbetsinspektörer rätt att delta i fackliga möten och kontrollera facklig verksamhet. Medlemmar i fackliga styrelser måste vara bolivianska medborgare från födseln, vilket diskriminerar utländska medborgare och anställda som förvärvat medborgarskap senare i livet. Fackliga ledare måste vara anställda i företaget där organisationen finns. Ett dekret om tillämpningen av arbetsmarknadslagen ger dessutom regeringen rätt att upplösa en facklig organisation genom förvaltningsdekret.

Strejkrätt

Strejkrätten kringgärdas av strikta villkor. För att en strejk på ett företag skall vara laglig måste den ha stöd av tre fjärdedelar av de anställda. Generalstrejker och sympatistrejker är helt förbjudna och de som bryter mot förbudet bestraffas. Obligatorisk skiljedom, som ILO enbart accepterar för oumbärlig samhällsservice, kan tillgripas för att avsluta en strejk inom områden som inte alltid är oumbärliga. Offentliganställda har inte strejkrätt och det har inte heller anställda inom banksektorn. Anställda som inte röstar för strejk får fortsätta arbetet och kan till och med begära polishjälp. När en strejk förklaras olaglig kan de som deltar i den dömas i enlighet med Bolivias strafflag (artikel 234) till fängelse på mellan ett och fem år och med tvångsarbete som ytterligare påföljd.

Inget skydd

Det finns inga åtgärder som skyddar fackliga organisationer från arbetsgivarnas inblandning. Lagen tillåter inte medlemskap internationella organisationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arbetsmarknadslagstiftningens långsamma procedurer illustreras av att den nationella arbetsdomstolen vanligen tar mer än ett år på sig att avgöra ärenden. Det betyder att beslut som fattas i mål om diskriminering av fackliga ledare och medlemmar kommer för sent för att få någon effekt.

Även om regeringen använt lagstiftningen för att förklara strejker olagliga och slå ner på dem med överdriven hårdhet, har strejker ändå genomförts under senare år.

Småbönderna har bildat egna föreningar för att skydda sina intressen, men föreningarna erkänns inte som fackföreningar i lagens mening. Småbönderna är särskilt ilska över vad de betraktar som orättvisa nedslag mot produktionen av kokablad – en traditionell gröda och deras enda inkomstkälla – inom ramen för kriget mot narkotikan. Fackliga åtgärder och småböndernas protester är ofta samordnade. Centralorganisationen Central Obrera Boliviana (COB), har många cocaodlare bland sina medlemmar, och har ofta gjort gemensam sak med lantarbetarorganisationen Confederación Sindical de Trabajadores Campesinos de Bolivia (CSUTCB) när man organiserat samhällsprotester. Strejker och protester bemöts nästan alltid med hårt förtryck.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I februari förekom våldsamma protester mot regeringen på grund av planerade skattehöjningar. Med stöd från oppositionsledaren Evo Morales och cocaodlarna utlyste COB generalstrejk i protest mot regeringens nyliberala politik och krävde att president Gonzalo Sanchez de Lozada skulle avgå. Efter en vecka med omfattande allmänna protester avgick hela regeringen men presidenten satt kvar. Oron växte igen i september, på grund av planer på export av naturgas till USA. COB krävde än en gång att presidenten skulle avgå. Flera våldsamma protester följde och ledde slutligen till att president Sanchez de Lozada avgick i oktober. Han efterträddes av Carlos Mesa, journalist och politiskt oberoende.

Våldsamt förtryck

74 människor dog och ytterligare 198 skadades svårt som en följd av den bolivianska arméns våldsamma förtryck av protesterna. Organisationer som kämpar för mänskliga rättigheter fördömde kraftigt arméns användning av maskingevär och katolska kyrkan beskrev förtrycket som ren slakt.

Fackföreningsledare måltavlor

Fackliga ledare blev måltavlor för regeringens förtryck på grund av sina roller i de omfattande protester som skakade landet. I oktober med-

delade Roberto de la Cruz, COB-ledare i departementet El Alto, pressen att han och andra COB-ledare tvingats gå under jorden på grund av förföljelsen från regeringens säkerhetspolis. Han fruktade att det kunde finnas planer på att döda honom själv, COB:s nationella ledare Jaime Solares och Felipe Quispe, ledare för Ayamaraindianerna och även Evo Morales, ledare för cocaodlarna och oppositionspartiet Movimiento al Socialismo (MAS).

BRASILLEN

Folkmängd: 178,4 milj.

Huvudstad: Brasilia

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Det fanns glädjande tecken på förbättringar av landets gammalmodiga arbetsmarknadslagstiftning, när president Luiz Inácio "Lula" da Silvas regering tillsatte ett trepartsforum för att granska förslag till hur lagarna skall kunna bringas i överensstämmelse med internationella normer. Lantarbetarnas fackföreningar utsattes för fortsatta angrepp från jordägarna.

LAGSTIFTNINGEN

Den viktigaste beståndsdel i Brasiliens arbetsmarknadslagstiftning är arbetsmarknadslagarna från 1943 (CLL). CLL är i stor utsträckning en kombination av lagarna från Getulio Vargas "Nya stat" och artiklar i landets författning. Sedan dess har enskilda artiklar eller delar av CLL reviderats för att stämma överens med rådande politiska tendenser.

"Unikhet" och facklig skatt

Författningen och arbetsmarknadslagstiftningen medger facklig representation för alla löntagare, med undantag för militär, uniformerad polis och brandmän. "Unikhetssystemet" ("unicidade") föreskriver att det bara får finnas en facklig organisation för varje ekonomiskt område eller yrkesgrupp inom varje del av territoriet. Det geografiskt baserade enorganisationssystemet innebär att vissa sektorsfederationer och nationella organisationer är olagliga. Flera federala lagar erkänner emellertid fackliga konfederationer som bildats sedan början av 1980-talet, medan den federala domstolen erkänt de sektoriella förbund som bildats enligt ett ramsystem.

Enligt lag måste varje löntagare och varje företag betala en obligatorisk facklig skatt motsvarande en daglön. Det är en källskatt som dras i mars och sedan fördelas mellan fackföreningar, federationer och konfederationer och Arbetsmarknadsministeriets sysselsättnings- och lönefond. Medlen fördelas i proportion till antalet löntagare eller företag som är lagligen representerade (utifrån enorganisationssystemet), och inte i proportion till antalet löntagare eller företag som faktiskt är organiserade.

Kollektiva förhandlingar – hårda begränsningar

Kollektiva förhandlingar tillåts endast i några få frågor eftersom CLL innehåller så extremt detaljerade bestämmelser. Kollektivavtal träder i kraft omedelbart.

Strejkrätt

1988 års författning fastställde strejkrätt utan restriktioner för anställda i allmänhet, med undantag för polis och militär som inte får strejka. Statstjänstemän befinner sig i ett ingenmansland, eftersom författningen säger att Kongressen skall lagstifta om deras strejkrätt, men det har aldrig skett. Statstjänstemän omfattas inte av arbetsmarknadslagarna. Strejker bland statstjänstemän behandlas av arbetsdomstolar som kan förklara en strejk olaglig eller hävda att dessa domstolar inte har behörighet att behandla frågan eftersom statstjänstemännen lyder under regeringens förvaltningslagar.

Enligt lagstiftning från 1989 gäller striktare regler för strejker inom områden som betraktas som oumbärliga och reglerna går längre än ILO:s rekommendationer.

Frizoner

Arbetsmarknadslagarna gäller på samma sätt i frizoner som i övriga delar av landet.

Reformer i linje med internationella normer

Lulas regering tillkännagav att man skulle ändra Brasiliens arbetsmarknadslagstiftning så att den överensstämmer med internationella normer, i synnerhet med ILO:s konvention 87. I slutet av juli tillsatte regeringen ett nationellt arbetsmarknadsforum med 60 medlemmar; 20 företrädare för regeringen, 20 arbetsgivarna och 20 löntagarna. Regeringen angav också ett antal prioriterade frågor:

- ratificering av ILO:s konvention 87;
- översyn av systemet för ekonomiskt stöd till fackliga organisationer (den fackliga skatten);
- ett nytt ramverk för facklig organisering och representation (som skall ersätta "unicidade");
- förstärkning av rätten till kollektiva förhandlingar;
- anpassning av tillämpningen av arbetsmarknadslagstiftningen så att den tar hänsyn till små och medelstora företag.

Några dagar efter mötet hade senatorer lagt fram förslag för att upphäva "unikheten" och den fackliga skatten. Kongressen skulle behandla reformpaketet i slutet av året.

RÄTTIGHETER I PRAKTIKEN

I praktiken åsidosätts vissa av de lagstadgade begränsningarna och arbetsgivare kränker öppet de fackliga rättigheterna.

De tre centralorganisationerna, Força Sindical (FS), Central Unica dos Trabalhadores (CUT) och Confederação Geral dos Trabalhadores (CGT), är erkända i praktiken och deltar i trepartsorgan. De vill att lagen ändras så att den stämmer med praktiken. För närvarande kan regeringen tekniskt sett utestänga dem från trepartssamtal. Förslag till en ändring i den riktningen ligger för närvarande i Kongressen.

Även om centralorganisationerna spelat en ganska framträdande roll i det brasilianska samhället har de försvagats genom de senaste tio årens tillämpning av nyliberal politik, utvidgningen av den informella sektorn och flera regeringars misslyckanden med att förändra landets gammalmodiga arbetsmarknadslagstiftning.

I allmänhet är löntagarna inte organiserade på företagsnivå, förutom i de modernaste delarna av ekonomin där man lyckats få sådana fackföreningar till stånd. De fackliga organisationerna har krävt att lagstiftningen skall moderniseras och formellt erkänna rätten till fackliga ombud på arbetsplatserna och införa regler för tillämpning av ILO:s konvention 135, som Brasilien ratificerat.

Statstjänstemän

Statstjänstemän går trots allt i strejk och vinner till och med lönekonflikter utan att få löneavdrag för strejkdagar, och utnyttjar på så sätt kryphål i lagstiftningen.

Diskriminering

Myndigheterna har visat sig oförmögna att tillämpa lagarna som förbjuder diskriminering av fackföreningar. Fackligt aktiva blir ofta avskedade, trots att de enligt lag har anställningsskydd. Domstolarna arbetar mycket långsamt och klarar inte av att hantera de över två miljoner anmälningar som lämnas in varje år. Fackligt förtroendevalda uppskattar att 95 procent av alla fall tar fem till tio år innan de avgörs och ett enormt antal anmälningar har samlats på hög.

Svartlistning

Brasilianska centralorganisationer har lämnat in officiella klagomål till ILO om att svarta listor upprättades med hjälp av information från arbetsdomstolarnas hemsidor. Listorna avslöjar namnen på anställda som anmält företag. Allmänna åklagarens avdelning för arbetsmarknadsfrågor inledde år 2002 en undersökning som omfattar 182 företag i 20 brasilianska stater, bland dem oljebolaget Petrobras.

Domstolsinblandning

Det förekommer ofta att domstolar ensidigt ingriper i arbetsmarknadskonflikter, exempelvis genom att beordra att en strejk skall avbrytas eller, om det gäller oundgängliga tjänster, föreskriva en så hög nivå för tjänster som måste tillhandahållas att strejken i många fall helt enkelt inte kan genomföras.

Böter för strejk

Den högsta Arbetsdomstolen har beordrat att så höga böter skall betalas, att det kan betyda att organisationer som går i strejk kanske inte kan överleva. ILO:s kommitté för föreningsfrihet utfärdade en rekommendation om att strejkböter som utdömts mot fackliga organisationer som representerade landets oljearbetare skulle ignoreras. Böterna dömdes ut i samband med en dom i den högsta arbetsdomstolen år 1996.

Antifackliga jordägare

Lantarbetare kämpar med fientligt inställda arbetsgivare. Federationen av lantarbetarfackföreningar i delstaten São Paulo (FETRAESP) sade att arbetsgivarna bedriver en systematisk kampanj för att förhindra facklig verksamhet, och att de fackliga ledarna dagligen utsattes för hotelser och förföljelse. Många arbetare går med i facket i hemlighet. De som vågar kräva respekt för sina rättigheter avskedas och hamnar på svarta listor, precis som deras kollegor i industrin.

Svag tillämpning i frizoner

Tillämpningen och upprätthållandet av arbetsmarknadslagar i frizonerna är svag av flera skäl. De lokala domstolarna är svaga och det råder personalbrist på arbetsmarknadsministerierna i de regionerna.

Dålig respekt för rättigheter

I Brasilien är respekten för mänskliga rättigheter låg över lag. I en rapport från FN:s särskilda rapportör om tortyr som gavs ut år 2001, beskrevs användningen av tortyr i Brasilien som "systematisk och utbredd". En rapport från ILO, utgiven i oktober 2003, uppskattade att minst 40 000 människor arbetade under förhållanden som liknar slaveri.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Luiz Inácio "Lula" da Silva, tidigare metallarbetare och grundare av landets största centralorganisation, CUT, installerades på presidentposten den 1 januari. När han kom till makten lovade han att landets arbetsmarknadslagstiftning skulle bringas i överensstämmelse med internationella normer. Hans smekmånad med de fackliga organisationerna blev emellertid kort, och snart kritiserade de honom för att bibehålla den nyliberala ekonomiska politiken. Han lyckades stabilisera ekonomin under sina första sex månader vid makten men de sociala orättvisorna är fortfarande mycket stora.

Ovanlig dom för mord på fackföreningsledare

Två jordägare dömdes i maj till 19 år och 10 månaders fängelse var för att de beordrat mord på en fackliga organisatör. João Canuto de Oliveira, ordförande för lantarbetarfackföreningen i Río Maria i delstaten Pará, sköts med 18 skott den 18 december 1985. Åklagarna sade att Adilson Carvalho Laranjeira och Vantuir Gonçalves de Paula och en tredje man hyrde in pistolmän för att skjuta Canuto därför att han organiserade lantarbetare och krävde jordreform. Den tredje mannen och de två pistolmännen hittades aldrig. Två av Canutos söner dödades senare och en tredje sårades svårt. Hundratal lantarbetare har dödats i delstaten Pará sedan 1980-talet, men detta var första gången som någon dömts för något mord. Laranjeira överklagade domen och kommer att vara på fri fot under överklagandeprocessen som kan ta många år.

Fackliga kontor plundrade

Efter domen mot jordägarna för mordet på João Canuto de Oliveira intensifierades hotelserna mot lantarbetarfacket och andra som försvarade rättigheterna. Den 6 juni bröt sig okända män in på lantarbetarfackets kontor i Redenção. Inga värdefulla föremål togs, bara konfidentiella handlingar inklusive utredningar om slaveri i delstaten Pará. Fackföreningens medlemmar rapporterade att de hotats till livet.

I en liknande händelse plundrades São Paulos lantarbetareförbund (FERAESP) av vad organisationen beskrev som "ett banditgäng" och en av ledarna blev svårt misshandlad. Organisationen hade bett Arbetsmarknadsministeriet undersöka en tomatplantage i Riverão Branco, och dokumenterat fall av barn- och slavarbete. Som en följd av det greps en jordägare. Överfallet mot organisationens kontor ägde rum bara några timmar senare. Efter hotelser mot fackliga ledare tvingades man flytta medlemmar och deras familjer till en annan region. FERAESP meddelade att medlemmarna regelbundet drabbades av hotelser och överfall som en del av en systematisk antifacklig kampanj från arbetsgivarnas sida.

Fackliga ledare gripna

Två ledare för metallarbetarfacket i São Paulo greps den 8 juli när polis ingrep i en strejk som 150 arbetare genomförde på Sinto Brasil. Valdir Pereira da Silva och en rådgivare greps när de uppmanade de anställda att fortsätta strejken som de inlett samma morgon, trots polisens närvaro. Enligt fackföreningen deltog åtta polisfordon i operationen. Strejken hade utlysts i solidaritet med en kollega, José Lima da Silva, som hade avskedats i maj, och för lönefordran. En överenskommelse nåddes när arbetsgivaren gick med på att betala José Lima da Silva de pengar han hade att fordra, och att inom 60 dagar diskutera vinstdelning med de anställda. Arbetet återupptogs och de två ledarna släpptes.

Ledaren för Mogi das Cruzes-avdelningen av São Paulos förbund för vårdanställda i offentlig sektor greps den 26 augusti när hon delade ut fackliga flygblad utanför en öppenvårdsklinik på sjukhuset Luiza de Pinho Melo. Cleonice Ferreira Ribeiro deltog i en strejk till stöd för fackets krav på högre löner och kortare arbetstid för den administrativa personalen. Hon förnekade att hennes åtgärd skulle ha hindrat patienter från att få vård, eftersom mottagningen öppnade kl. 07.00 och hennes protest började 06.00. Hon greps och fördes till polisstationen kl. 06.40 på morgonen. Hennes advokat inledde domstolsprocess mot polisen för myndighetsmissbruk.

VW hotar avskeda strejkande

Den 22 september hotade Bernd Pischetsrieder, global ordförande för Volkswagen (VW) att avskeda VW:s brasilianska anställda om de gick ut i strejk. Den 19 september förkastade arbetarna planerna på att ta bort 4 000 av totalt 26 000 arbetstillfällen i Brasilien med hjälp av omflyttningar och frivilliga avgångar. De fackliga organisationerna hade begärt att omflyttningarna skulle vara frivilliga och att nedskärningen av arbetsstyrkan skulle uppskjutas till år 2009. Metallarbetarfacket i regionen ABC sade att de anställda bara skulle gå ut i strejk om Volkswagen vägrade förhandla om bättre villkor eller försökte driva igenom sina beslut med våld. Till journalister i Tyskland sade Bernd Pischetsrieder att strejkrätten uttryckligen skrivits bort i de brasilianska arbetarnas kontrakt. Den 12 november röstade arbetarna slutligen för strejk sedan företaget tillkännagivit att man skulle skära ner med 3 000 jobb. Strejken startade och följdes av svåra förhandlingar. Den 21 november nåddes ett avtal. De anställda godtog en lönesänkning på 15 procent för att behålla jobben, och arbetsgivaren lovade att göra nödvändiga investeringar för att fortsätta driften av anläggningen.

Facklig ledare skjuten till döds

Ordföranden för São Paulos bussförarfack sköts till döds den 19 oktober. Paulo Gonçalves befann sig utanför fackföreningens kontor när två män kom dit på motorcykel. Enligt vittnesuppgifter sköt en av männen fem skott mot fackföreningsledaren innan männen körde därifrån. Detta var enligt rapporterna det tionde mordet på en facklig ledare för stadens transportarbetare de senaste tre åren, och antogs vara kopplat till den stenhårda konkurrensen mellan rivaliserande bussbolag.

CHILE

Folkmängd: 15,8 milj.

Huvudstad: Santiago

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Även om nuvarande regering är mer gynnsamt inställd till löntagarna än föregående regeringar varit, får konkurrensen gå före löntagarnas rättigheter. Den första landsomfattande strejken på 17 år visade växande missnöje över regeringspolitiken. Myn-digheterna varnade och sade att strejker bland statsanställda inte skulle tolereras.

LAGSTIFTNINGEN

Grundläggande fackliga rättigheter erkända

Löntagarna har rätt att bilda fackföreningar utan att först få tillstånd.

Rätten till kollektiva förhandlingar är erkänd, liksom strejkrätten, men bara för privat sektor.

Den lag om fackliga rättigheter som antogs i december 2001 avskaffade många av restriktionerna från Pinochettiden. Regeringen får exempelvis inte längre ingripa i de fackliga organisationernas interna angelägenheter. Den nya lagen utformades för att underlätta bildandet av fackliga organisationer och främja kollektiva förhandlingar, även om den slutliga versionen var en kompromiss, efter starka påtryckningar från högerkrafter under ledning av arbetsgivare som försvagat de åtgärder som från början tagits med för att stärka de fackliga rättigheterna.

Begränsningar av kollektiva förhandlingar

Kollektiva förhandlingar garanteras enbart på företagsnivå. I stället för att införa obligatoriska nationella kollektivavtalsförhandlingar, som utlovats, föreskriver 2001 års lag "frivilliga" förhandlingar vilket betyder att fackliga organisationer bara kan förhandla om nationella avtal om arbetsgivaren går med på det. På samma sätt får anställda i jordbruket, hamnar och byggnadsindustrin bilda fackföreningar men får bara förhandla kollektivt om arbetsgivarna samtycker till det.

Begränsningar av strejker

Anställda i offentlig sektor får inte strejka. I ca. 30 företag är konflikter föremål för obligatorisk skiljedom. Lantarbetare är förbjudna att strejka under skördetid.

I stället för att förbjuda avskedanden av strejkande, gör den nya lagen det "avskräckande dyrt" att friställa anställda som deltagit i strejker. Lagen förbjuder inte heller företagen att anställa arbetare som bryter strejkvakter under konflikter, vilket varit ett av de fackliga organisationernas huvudkrav.

Arbetsgivarna lyckades också genomdriva åtgärder för "flexibilisering", som införandet av korttidskontrakt och mildare regler för anställning av ung arbetskraft.

Större skydd

Nuvarande lag förstärker ändå löntagarnas rättigheter i vissa avseenden, till exempel genom att:

- En anställd har rätt att stämma arbetsgivare för orättfärdigt avsked inom 60 dagar. Om domstolen finner att han eller hon blivit avskedad på felaktiga grunder höjs avgångsvederlaget med 30 procent.
- Om en domare finner att en anställd blivit avskedad på grund av facklig verksamhet har den avskedade rätt att återvända till arbetet eller få ersättning, men vissa kategorier av anställda är undantagna från den paragrafen.
- Företag kan bötfällas för brott mot arbetsmarknadslagarna.
- Var sjätte månad offentliggör regeringen en lista över företag som brutit mot arbetsmarknadslagarna.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Det har rapporterats att arbetsgivare fortsätter avskeda anställda för deras fackliga verksamhet. För att undvika att ställas inför domstol erbjuder arbetsgivarna generösa avgångsvederlag.

Rättvisan arbetar långsamt för löntagarna

Arbetsdomstolarna har en enorm mängd oavgjorda ärenden vilket innebär att 70 procent av alla löntagare som anmält avskedanden utan saklig grund ger upp, eftersom det rättsliga förfarandet tar allt längre tid och blir allt kostsammare.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den socialistiske presidenten Ricardo Lagos anklagades av fackföreningarna för att försöka öka chilenska företags konkurrenskraft på löntagarnas bekostnad. Medan Chiles ekonomi var fortsatt stark, fanns det få tecken på att vinsterna fördelas rättvist; inkomstfördelningen är fortfarande mycket skev. Landets första landsomfattande strejk på 17 år ägde rum i augusti. Den 11 september var 30-årsdagen av statskuppen som gjorde slut på president Allendes regering och presidentens liv, och inledde president Pinochets diktatur.

Straffen för Tucapels mördare avkortade

I juni blev besvikelsen stor när en domstol sänkte några av de straff som dömts ut för tidigare officerare som dömts för mordet år 1982 på Tucapel Jiménez, ledare för statstjänstemannaförbundet ANEF. I augusti 2002 ställdes för första gången höga militärer inför domstol och dömdes för övergrepp som begicks under Pinochets tid. Deras straff löpte från 800 dagar till livstid. Tucapel Jiménez son överklagade de ursprungliga domarna och hävdade att de varit för milda. Domstolens beslut gick emellertid åt andra hållet. Major Carlos Herrera fick sitt livstidsstraff förkortat till 10 år, medan straffet för en annan major sänktes från tio till åtta år.

Minister hotar strejkande

Inrikesministern varnade och sade att statsanställda som anslöt sig till nationalstrejken den 13 augusti skulle straffas. Han gjorde klart att regeringen skulle bemöta protesterna och demonstrationerna "med lagens fulla kraft". Nationalstrejken hade utlysts av centralorganisationen Central Unica de Trabajadores (CUT) till stöd för krav på ökad respekt för löntagarnas rättigheter och som ett uttryck för frustrationen över den allt mer "nyliberala" politik som president Ricardo Lagos förde, och som lett till sänkta löner och förlorade arbetstillfällen. Stora polisstyrkor sattes in och använde tårgas och vattenkanoner för att skingra demonstranterna. Myndigheterna hävdade att det var nödvändigt på grund av att vissa

demonstranter var våldsamma och misstänktes vara infiltratörer utan samröre med CUT. Omkring 200 personer greps. Några av de strejkande straffades med en eller två dagars löneavdrag.

Hotelser

Den 18 november gick cirka 20 000 av totalt 65 000 offentliganställda i strejk i protest mot regeringens förslag om lönehöjning med 2,2 procent. De offentliganställdas organisation, Asociación Nacional de Empleados Fiscales (ANEF), som begärt 7 procents höjning, anklagade regeringen för att inte vilja förhandla eftersom det inte fanns några val i faggorna. Offentliganställda som inte deltog i strejken meddelade pressen att de avstått eftersom de känt sig hotade.

Strejkande gripna

Fyra strejkande vid den statliga koppargruvan Andina greps den 9 december. Strejken hade utlysts när löneförhandlingarna mellan facken och gruvbolaget Codelco bröt samman. Omkring 200 strejkande blockerade tillträdet till bolagets område och gripandena skedde kort därefter, på ett fackligt möte. De gripna släpptes senare. Efter tio dagars strejk, löstes konflikten slutligen med ett förbättrat lönebud.

COLOMBIA

Folkmängd: 44,2 milj.

Huvudstad: Bogotá

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Colombia fortsätter att vara det farligaste landet i världen för fackföreningsfolk. Även om antalet dödsfall var färre än förra året, mördades inte mindre än 90 fackföreningsmedlemmar under 2003. Samtidigt ökade antalet dödshot till 295, liksom andra former av förtryck och i synnerhet godtyckliga gripanden. Arbetsmarknadsreformerna som trädde i kraft under året urholkade i hög grad löntagarnas och de fackliga organisationernas rättigheter.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten garanteras i författningen. Arbetsmarknadslagstiftningen föreskriver automatiskt erkännande av fackliga organisationer som samlat in minst 25 namnteckningar från medlemmar och som följer en enkel registreringsprocess. Enligt lag har fackliga organisationer frihet att fastställa sina egna stadgar och sköta sina egna affärer. Fackföreningar kan bara upplösas genom domstolsbeslut.

Begränsad strejkrätt

Enligt Colombias författning har alla löntagare strejkrätt, med undantag för anställda i de väpnade styrkorna, polisen och personal inom oundgänglig samhällsservice enligt lagens definition. Strejkförbudet omfattar emellertid en lång rad tjänster som inte är "oundgängliga" enligt ILO:s definition ("tjänster som, om de avbryts, skulle medföra risk för hela eller delar av befolkningens liv, säkerhet eller hälsa").

Enligt lagen får vidare varken federationer eller konfederationer utlysa strejker och Ministeriet för hälsa och socialförsäkringar (som är ansvarigt för arbetsmarknadsfrågor) kan fortfarande tvinga parterna till obligatorisk skiljedom i en konflikt om strejk pågått mer än 60 dagar.

Fackligt förtroendevalda som deltar i olagliga strejkar kan avskedas. De som deltar i lagliga strejkar kan likaså avskedas om det sker minst sex månader efter det att strejken slutat.

Kollektiva förhandlingar – diskriminering i offentlig sektor

Colombias lagstiftning har infört föreskrifter som diskriminerar offentliganställdas rättigheter i arbetet och förhandlingsrätt, genom att dela upp dem i "officiella arbetare" (trabajadores oficiales) och "statstjänare" (empleados públicos). De fackliga organisationer som företräder offentlig sektor får inte lägga fram några avtalskrav eller teckna kollektivavtal, eftersom deras förhandlingsrätt är begränsad till presentation av "respektfulla krav" som inte gäller avgörande arbetslivsfrågor som löner, förmåner och anställningsavtal.

Arbetsmarknadsreform

En reformerad arbetsmarknadslagstiftning infördes utan varken samråd eller dialog av något slag, och innebar längre arbetstid, begränsningar för kollektiva förhandlingar och förlust av tidigare erövrade rättigheter. Den nya lagstiftningen utesluter lärlingsavtal från kollektiva förhandlingar. Enligt ILO:s konventioner, bör kollektiva förhandlingar täcka "alla skriftliga avtal om arbets- och anställningsvillkor."

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Colombianska fackföreningsmedlemmar, vare sig de är ledare eller gräsrotter, befinner sig i en total, humanitär kris; offer för selektivt, systematiskt och fortlöpande våld som förövarna utövar fullständigt straffritt. Fackliga aktiva drabbas av angrepp mot sina liv, sin frihet och integritet. Dessutom drabbas de när företag likvideras, omorganiserar och slås ihop och när produktion flyttas till "slavarbetsfabriker" (maquiladoras) i frizoner. Till detta kommer angrepp i form av antifackliga strategier från arbetsgivare, väpnade grupper och myndigheter. Dessa är de främsta anledningarna till att den fackliga organisationsgraden faller. I Colombia är nu bara 4,8 procent av den totala arbetskraften organiserad.

Utvecklingstendenser

År 2003 uppvisade samma tendenser som föregående år, i fråga om det totala antalet övergrepp och hotelser mot fackföreningsmedlemmars liv, frihet och integritet. Det förekom emellertid också specifika inslag som färre mord, kidnappningar och "försvinnanden", å ena sidan, och fler hotelser, kränkningar av individens frihet och överfall på fackligt aktiva kvinnor å den andra. Samtidigt ändrade våldet form, med ökad användning av "lagligt" våld och färre fall av övergrepp från paramilitär och gerillagrupper. Dessutom har våldet utvidgats till att också gälla fackföreningsmedlemmars familjer.

Straffrihet

De flesta kränkningarna, eller 95 procent av alla anmälda fall, förblir ostraffade och många mord utreds inte. De utredningar som görs leder sällan till några resultat, utdömda straff tillämpas inte i praktiken och offren får aldrig någon upprättelse.

Den i stort sett fullständiga straffriheten gynnas av andra faktorer, exempelvis av att det i 62 procent av alla anmälda fall inte går att identifiera förövaren eller få fram tillräckliga bevis. Den colombianska regeringen vidtar heller inga omedelbara åtgärder för att göra omfattande utredningar av alla fall av våld. Regeringen hävdar att våldet mot fackligt aktiva är en konsekvens av det allmänna krigstillståndet i landet, och inte selektivt och systematiskt våld riktat mot löntagare och deras organisationer.

Ett av de mycket få framgångsrika åtalen för brott mot fackliga aktiva inträffade under året. Den 19 december 2003 dömdes den tidigare armémajoren Cesar Alonso Maldonado och en paramilitär officer, Regulo Rueda, till 28 års fängelse för medverkan i mordförsöket på den fackliga ledaren Wilson Borja år 2000.

Kollektiva förhandlar allt ovanligare

Under 2003 minskade kollektivavtalen dramatiskt både i antal och omfattning. Nedgången var den största på 13 år. Inte sedan år 1990 har vi sett en så kraftigt minskning av antalet kollektivavtal på nationell, sektoriell och företagsnivå. Enligt Ministeriet för socialförsäkringar slöts totalt 284 kollektivavtal år 2003, d.v.s. 199 färre än 2001; en minskning med 41,2 procent. Jämförelsen med 2001 motiveras av att de flesta kollektivavtal i landet är tvååriga.

Vidare har de nya föreskrifterna i arbetsmarknadslagstiftningen, som skulle öka flexibiliteten i anställningsavtalen, lett till omfattande användning av entreprenader i både offentlig och privat sektor. Det innebär att kontrakt avregleras eller tas in i avtal som sluts enligt civillagen, som till exempel i s.k. "kooperativ för arbete i förening" (cooperativas de trabajo asociado). Eftersom arbetsmarknadslagstiftningen inte gäller sådana avtal berövas löntagarna systematiskt sina fackliga rättigheter och möjligheterna till kollektivavtal.

En annan faktor som påverkar kollektiva förhandlingar mycket negativt, är de nya befogenheter som medlingsdomstolarna fått. De har nu rätt att pröva bestämmelserna i kollektivavtal och kan tillåta arbetsgivarna att minska eller helt avskaffa rättigheter som löntagarna tidigare fått. Detta förhållande har lett till att många fackliga organisationer inte lägger fram några nya förhandlingskrav, utan i stället försöker förlänga gällande kollektivavtal för att inte riskera att förlora rättigheter i en medlingsdomstol.

Utöver andra allvarliga kränkningar av föreningsfriheten har fackliga organisationer i vissa fall tvingats till upplösning, eller så har medlemmarna tvingats avstå från etablerade rättigheter efter påtryckningar från väpnade grupper. Det hände exempelvis vårdpersonal som var organiserad i ANTHOC i La Ceja, departementet Antioquia, och kommunalanställda i SINTRAOFAN i Cisneros, som också ligger i Antioquia.

Mord på fackliga förhandlare

I många andra fall blev fackliga ledare mördade eller hotade till livet när de deltog i förhandlingar med arbetsgivarna för att främja löntagarnas intressen. Hotelserna från paramilitär mot SINALTRAINAL:s ledning under förhandlingarna med företaget Femsca Coca Cola i maj 2003, och dödshoten som tvingade den valda fackliga förhandlaren i en tvist med multinationella Nestlé-Cicolac i Valledupar att avgå, i februari 2003, är två exempel på det. Ett annat exempel är mordet på Juan de Jesús Gómez, avdelningsordförande i SINTRAINAGRO, just när hans organisation förberedde sig för en strejk eftersom man misslyckats nå ett avtal i direkta förhandlingar med företaget Palmas del Cesar.

Motpart saknas

De fackliga organisationerna har i praktiken ingen trovärdig motpart på regeringssidan. Ministeriet för vård och socialförsäkringar är ansvarigt för arbetsmarknadsfrågor genom viceministern för arbetslivet. Enligt fackliga källor brukar viceministern skylla på att han/hon inte har fullständiga befogenheter som en minister, och i så stor utsträckning som möjligt hänvisa arbetsmarknadsfrågor till domstolarna.

Regeringen sprider antifacklig kultur

Formerna för omstruktureringen av de tre stora statliga företagen (Ecopetrol i oljesektorn, Telecom inom telekommunikation och Instituto de Seguros Sociales inom vården) säger mycket om den nuvarande regeringens arbetsmarknadspolitik. Telecom likviderades utan att företaget tillämpade lagstadgade tillvägagångssätt för sådana åtgärder, för att slå sönder den 6 000 medlemmar starka fackföreningen och sätta stopp för kollektivavtalsförhandlingar. Samtidigt använde regeringen tillgångarna från det likviderade företaget för att skapa ett annat telebolag, utan fackförening, som bara anställde en femtedel av det gamla företagens anställda. Deras anställningsavtal och arbetsvillkor blev långt sämre än dem som arbetarna tidigare haft.

Oljebolaget Ecopetrol delades upp i två olika företag, för att separera oljeutvinningen från raffineringen och därmed hindra den fackliga organisationen från att kunna påverka kontrakt om oljeutvinning. Sådana kontrakt hade oftast ifrågasatts eftersom de var alltför förmånliga för de multinationella företagen. Samtidigt vägrade ledningen att diskutera krav som facket hade lagt fram och införde en medlingsprocedur för att beröva de anställda en rad viktiga rättigheter de tidigare erövat i fråga om pensioner, utbildning, anställningskontrakt och anställningsskydd.

Socialförsäkringsinstitutet (Instituto de Seguros Sociales, ISS) delades också upp i två bolag, det ena för att hantera försäkringar för arbetsrisiker, pensioner och registrering i vårdsystemet, och det andra för att driva och tillhandahålla alla vårdtjänster för över 3,2 miljoner registrerade

medlemmar. Av det reformerade institutets 17 494 anställda (de flesta av dem medlemmar av federationen Sintraseguridad Social) överfördes 13 741 till företaget som drev vårdtjänster, klassades som "statstjänstemän" och förlorade därmed de rättigheter de tidigare haft enligt kollektivavtalet mellan Sintraseguridad Social och ISS, inklusive rätten att representeras av fackföreningen.

Vem? Varför? Var?

Även om de som ligger bakom och begår 62 procent av alla våldsamma angrepp inte kan identifieras, pekar colombianska fackliga organisationer, frivilligorganisationer och organisationer för mänskliga rättigheter ut paramilitära grupper som de som oftast begår övergreppen. Mer konkret, tillskrivs sådana grupper 13 mord, 87 fall av dödshot och tre kidnappningar. Samtidigt har det skett en ganska dramatisk minskning av antalet våldsåtgärder från gerillagrupper. De senare tillskrivs två mord, sju fall av dödshot och två kidnappningar.

Om vi gör en jämförande analys av dessa siffror, står det klart att antalet våldsövergrepp begångna av olagliga aktörer minskat. Denna nedåtgående tendens strider mot två viktiga fakta: för det första, har det skett en samtidig ökning av antalet direkta regeringsinsatser som medfört våld och begränsningar av individens frihet (intrång med våld, gripanden, trakasserier, olaglig förklaring av fackliga protester) och, för det andra, var övergreppen i 549 fall knutna till facklig verksamhet, d.v.s. de begicks i samband med förhandlingar, strejker eller arbetsnedläggelser, organisering av fackföreningar eller förhandlingar för att lösa en företagskonflikt.

Eftersom 88 procent av kränkningarna var kopplade till facklig verksamhet, råder det knappast något tvivel om att våldet i Colombia syftar till att begränsa föreningsfriheten. I flera av sina rapporter framhåller den colombianska frivilligorganisationen Escuela Nacional Sindical (den nationella fackliga skolan) att "de flesta kränkningarna av fackligt aktivas mänskliga rättigheter i Colombia hör samman med arbetslivskonflikter, även om de sker i en krigsmiljö och oftast begås av en av de stridande parterna." Skolan rapporterar också att "de flesta mord, hotelser, kidnappningar och påtvingade flyttningar som colombianska arbetare drabbats av, har skett under perioder och i sammanhang som kännetecknats av ökad verksamhet till förmån för löntagarnas rättigheter", och att landets fackligt aktiva därför inte är "tillfälliga eller indirekta offer för den väpnade konflikt som härjat landet de senaste tio åren".

Organisationer som representerar offentliganställda och statstjänstemän inom utbildningsväsendet, vården och de kommunala förvaltningarna har drabbats hårdast. Likaså lantarbetare och anställda inom elkraftsindustrin och gruvsektorn. De fackliga federationer och konfederationer som våldet riktar sig mot är de som traditionellt varit måltavlor för våld, som Central Unitaria de Trabajadores (CUT) och Federación Colombiana de Educadores (lärarförbund).

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Colombia genomgår för närvarande stora förändringar som direkt urholkar både föreningsfriheten och fackliga ledares och medlemmars fri- och rättigheter. Förslaget till antiterroristlag, med förändringar av författningen, som antogs den 18 december är ett viktigt bakslag med avseende på internationella normer och rättsinstrument som skyddar colombianska medborgares grundläggande rättigheter.

Å andra sidan, speglar uppgifterna om våldet förändringar av gerillans, paramilitära grupper och arméns strategier för kriget. Den betydande minskningen av antalet mord på fackligt aktiva under 2003 kan ses som en följd av den "önskan om fred" som regeringen, under president Álvaro Uribes regering talat så vackert om. Den överraskande minskningen åtföljs emellertid av en samtidig och kraftig ökning av antalet godtyckliga gripanden och dödshot, vilket belyser paradoxen med regeringar som försöker skapa fred på bekostnad av medborgerliga och mänskliga rättigheter.

Kriminalisering av facklig verksamhet, ökningen av antalet gripanden av fackligt aktiva under anklagelser om "terrorism" och ökningen av dödshot som riktas mot fackliga ledares familjer tyder på att den nedåtgående tendensen i vissa indikatorer bara är ett (ganska tillfälligt) resultat av regeringens och berörda, olagliga, väpnade gruppernas strategier och politiska beräkningar.

Samlade siffror

Enligt information från Escuela Nacional Sindical drabbades colombianska fackligt aktiva under perioden 1 januari till 31 december 2003 av 617 kränkningar av liv, frihet och integritet, inklusive 90 mord, 295 dödshot, 91 tvångsflyttningar, sex kidnappningar, sex "försvinnanden", 42 godtyckliga gripanden och 55 fall av trakasserier.

I 194 fall (31 procent) var offren kvinnliga fackföreningsmedlemmar, vilket är en ökning med 600 procent jämfört med föregående år. Kränkningarna omfattade 104 dödshot, 27 mord, 42 tvångsflyttningar, åtta gripanden, åtta fall av trakasserier, två kidnappningar och två intrång med våld i kvinnornas hem. Till dessa skrämmande siffror skall också läggas att många av kränkningarna begicks inför ögonen på offrens familjer och barn, och att våldet ofta direkt drabbade offrens närmaste anhöriga.

Omkring 43 procent (263 fall) av samtliga kränkningar begicks mot fackföreningsmedlemmar; bland dem arbetsutskotts- och styrelsemedlemmar och medlemmar av andra avdelningar av konfederationer. Av alla mördade fackföreningsmedlemmar var 36 ledare, vilket stämmer med den allmänna tendensen under de senaste tio åren som kännetecknats av mängder av mord på fackföreningsfolk på höga poster. Av de 295 anmälda dödshoten, riktades 131 (eller 44 procent) mot fackliga ledare på toppnivå. Dessutom greps 20 ledare och 11 fick sina hem plundrade.

Den 11 januari mördades Jamil Mosquera Cuesta, lärare och medlem av Asociación de Institutores de Antioquia (ADIDA) i staden Medellín, departementet Antioquia. Han hade dessförinnan hotats till livet vid flera tillfällen.

Den 11 januari mördades också José Marcelino Díaz González i Tame-Arauca. Han tillhörde Asociación de Educadores del Arauca (ASEDAR) och var framstående lärare, ledare på lokal nivå och fackligt aktiv.

Den 15 januari i Bogotá (Cundinamarca) åtalade Allmänna åklagarämbetet (Fiscalía General de la Nación) Hernando Hernández, internationell sekreterare i Unión Sindical Obrera (USO) och tidigare CUT-ordförande. Hernando Hernández hade utmärkt sig som stark förespråkare

för nationella intressen, i synnerhet i samband med det colombianska oljebolaget ECOPEPETROL och dess anställda. Åklagarämbetets enhet för mänskliga rättigheter startade mål 1127-B mot honom, och anklagade honom för att ha kontakter med gerillagrupper. Vid slutet av året satt han fortfarande häktad. Hans fall hade ännu inte kommit upp i domstol, men ett av åklagarens nyckelvittnen hade redan tagit tillbaka sitt vittnesmål mot Hernando Hernández.

Den 18 januari bröt sig säkerhetsstyrkor in i Policarpo Camachos och hans partner Glora Holguíns hem. Båda var ledare för lantarbetarfacket Sindicato Agrícola de Calarca i departementet Quindío. De greps och massmedia rapporterade att de drivit ett underjordiskt sjukhus för gerillagruppen FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia).

Den 18 januari grep antigerrillagrupp 1 i Brigaden Corozalquienes ledaren för lantarbetarfacket Sindagricultores avdelning i Sucre, Nubia Esther González, dotter till Etelberto González, ordförande för samma organisation. Etelberto González har själv satts av husarrest efter lantarbetarnas demonstration den 16 september 2002 och i slutet av året stod han fortfarande åtalad.

Den 21 januari mördades Abelardo Barbosa Páez, medlem av lantarbetarfacket Sindicato Nacional de Trabajadores de la Industria Agropecuaria (SINTRAINAGRO) i Puerto Wilches, departementet Santander.

Den 24 januari mördades Luis Hernando Caicedo, medlem av transportarbetarfacket Unión de Motoristas y Trabajadores de la Industria del Transporte (UNIMOTOR), i Yumbo, departementet Valle.

Den 2 februari, i staden Manizales, departementet Caldas, grep medlemmar av säkerhetspolisen Robinsón Beltrán Herrera, ordförande för fackföreningen på företaget CORELCA, Unión Sindical de Trabajadores de la Corporación CORELCA (SINTRAELECOL).

Den 3 februari mördades utbildningssekreteraren i Bello-Antioquia, Luis Eduardo Guzmán Álvarez, som tillhörde lärarfackföreningen Asociación de Institutores de Antioquia (ADIDA). Han hade i flera år varit ledare för ADIDA, och dessutom bland annat varit rektor för flera skolor, ordförande, sekreterare och medlem av utbildningsdepartementet i Bello samt ledamot av Bellos stadsfullmäktige.

Den 8 februari mördades Humberto Ramos Martínez, lärare och medlem av Sindicato Único de Educadores de Bolívar (SUDEB), av paramilitära styrkor i María la Baja, departementet Bolívar.

Den 9 februari mördades Luis Antonio Romo Rada, ordförande för fiskarens fackförening Asociación Nacional de Pescadores Artesanales, i staden Ciénaga, departementet Magdalena.

Den 13 februari blev Luz Mery Valencia, lärare och medlem av Asociación de Educadores del Putumayo, mördad i Puerto Asis, departementet Putumayo.

Den 14 februari mördades Ana Delia Soto López, medlem av vårdanställdas fackförening ANTHOC, i Ocaña, departementet Norte de Santander.

Den 17 februari, i staden Bogotá, Cundinamarca, blev ordföranden för journalistförbundet Círculo Colombiano de Reporteros Gráficos, Gladys Barajas och hennes familj hotad till livet av okända personer.

Den 19 februari mördades Maritza Ortega Serrano, medlem av lärarförbundet Asociación de Educadores del Cesar (ADUCESAR) mördad i staden Valledupar, departementet Cesar.

På natten den 19 februari släpades Rafael Palencia Ferandez, medlem av SINTRAMINTRABAJO, iväg från sitt hem. Han höll på att inleda domstolsprocess för kökspersonal mot multinationella Coca Cola. Han hölls häktad i Sijinfängelset i Cartagena anklagad för att tillhöra stadsgerillan och för att planera terroristattacker. Enligt de rapporter han skickat hade han utsatts för en komplott av statens säkerhetsstyrkor.

Den 20 februari kidnappades Juan Antonio Bohorquez Medina, medlem av lärarförbundet Asociación de Educadores de Cundinamarca (ADEC), i Bituima, departementet Cundinamarca. Tre dagar senare hittades han mördad.

Den 21 februari mördades Fredy Perilla Montoya, medlem av kommunalanställdas fackförening Sindicato de Trabajadores de las Empresas Municipales de Cali (SINTRAEMCALI), i staden Cali, departementet Valle.

Samma dag häktades nio USO-medlemmar och ytterligare nio sårades allvarligt när armen sattes in för att stoppa en protest i samband med en konflikt i kollektivavtalsförhandlingarna mellan ECOPEPETROL:s anställda och företaget. De nio häktade var Eliécer Ortíz, José Leonidas Mantilla, Ezequiel Benítez, Ciro Pinzón, Ardufo Díaz, Jorge Munera, Hector Salazar, Eloy Martínez och Ramón Gómez. De nio sårade var Carlos Antonio Madero, Carlos Ramírez, Orlando Saenz, William Ariza, Martín Emilio Rondón, Richard Díaz, Alexander Torres, Pedro Zambrano och Darío Barrera.

Den 24 februari mördades Bertha Awazacko, lärare och medlem av Boyacás lärarfackförening Sindimaestros Reyes, i staden Tunja, departementet Boyacá.

Den 25 februari mördades Rufino Maestre Gutiérrez, lärare och medlem av ADUCESAR i Bello Horizonte, departementet Cesar.

Den 26 februari utfärdade organisationen Autodefensas Unidas de Colombia (AUC) hotelser mot medlemmar av universitetsanställdas förbund Sindicato de Trabajadores Universitarios de Colombia (SINTRAUNICOL). Hotelserna angav följande personer som "omedelbara militära mål": José Munera Ortega (ordförande för det nationella arbetsutskottet), Antonio Florez (sekreterare för fackliga kontakter och medlem av det nationella arbetsutskottets människorättskommitté), Luis Otalvaro Amazara (AU:s generalsekreterare), Elizabeth Montoya och Norberto Moreno (ordförande för, respektive medlem av avdelningen i Medellín), Bessi Perluz (vice ordförande och ansvarig för AU:s människorättskommitté), Luis Ernesto Rodríguez (ordförande för Bogotáavdelningen), Alvaro Velez (ordförande för Monteríaavdelningen), Mario José López Puerto (kassör i det nationella arbetsutskottet), Alvaro Enrique Villamizar Mogollon (ordförande för Ibaguéavdelningen), Ana Milena Cobos (människo-rättssekreterare i Fusagasugaavdelningen) samt Carlos González och Ariel Díaz (revisor respektive människorättssekreterare i Calíavdelningen). Hotelser framfördes också mot José Aristides Arango, José Eurípides Delgado, Rosmary Estupiñán, Mauricio Rivera, Luis Alejandro Díaz, Julián Lozano, Mauricio Pinto och Principe Gabriel González. Den 26 november 2003 meddelades att man fortsatte få hotelser regelbundet.

Den 27 februari mördades Jairo Echavez Quintero, lärare och medlem av ADUCESAR i Chimila, departementet Cesar.

Den 1 mars greps Samuel Morales, ordförande för CUT:s avdelning i Arauca, men släpptes därefter som följd av omedelbara åtgärder från flera frivilligorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter.

Den 5 mars framfördes dödshot i Barranquilla-Atlántico mot fackföreningsledaren Roberto Borja Rubiano, som tillhör offentliganställdas förbund Federación Nacional de Sindicatos de Trabajadores Públicos (FENANSINTRAP).

Den 5 mars bröt säkerhetsstyrkor sig in i Teresa Báez Rodríguez hem. Hon är ordförande för vårdfacket SINTRACLINICAS i Bucaramanga (anslutet till CUT) och sedan länge sambo med Miguel Sierra, som tillhör den nationella ledningen för byggnadsarbetarfacket Sindicato Único de Trabajadores de la Industria y Materiales de la Construcción (SUTIMAC). Teresa Báez greps och åtalades av Allmänna åklagarämbetet för omstörtande verksamhet. Under år 2002 hade hon räddat sig undan ett kidnappningsförsök och vid flera tillfällen har hon hotats till livet. Den 20 februari 2003 hade en person försökt överfalla henne när hon lämnade kliniken i Bucaramanga där hon arbetade. Det meddelades också att chefen för Bucaramangakliniken flera gånger försökt få henne avsatt som facklig representant.

Den 8 mars mördade paramilitära styrkor i kommunen Arauca, departementet Arauca, läraren Luis Alfonso Grisales, som var medlem av ASEDAR.

Den 12 mars mördades Soraya Patricia Díaz, lärare och medlem av Sindicato de Educadores de Risaralda (SER), i kommunen Quinchía, departementet Risaralda.

I Cartagena-Bolívar den 13 mars hotades Wilson Castro, Edwin Molina och Dean Santos, samtliga medlemmar av livsmedelsarbetarförbundet Sindicato Nacional de Trabajadores de la Industria de los Alimentos (SINALTRAINAL). De fick ett telefonsamtal på lokalavdelningens kontor i Cartagena och fick höra att de förklarats som "militära mål", att deras tid som fackföreningsmedlemmar var över och att fackets kontor snart skulle bombas, med alla som var där inne.

Den 20 mars mördades Alejandro Torres, medlem av vårdarbetarförbundet ANTHOC, i Arauquita, departementet Arauca.

Den 28 mars mördades José Rubiel Betancur Ospina, lärare och EDUCAL-medlem, i Norcasia, departementet Caldas.

Den 7 april mördades Cecilia Salas, medlem av offentliganställdas organisation Sindicato de Trabajadores del Departamento (SINTRADEPARTAMENTO), i staden Buenaventura, departementet Valle.

Samma dag mördades Evelio Salcedo Taticuan i staden Pasto, departementet Nariño. Han var lärare och medlem av Sindicato de Trabajadores del Magisterio de Nariño (SIMANA).

Den 8 april mördades Luz Estella Calderón, lärare och medlem av EDUCAL, i Samaná, departementet Caldas.

Den 21 april, i Cocomá, departementet Antioquia, kidnappades Ana Cecilia Duque, lärare och medlem av ADIDA, av personer som identifierades som medlemmar av gerillagruppen ELN (Ejército de Liberación Nacional). Den 26 april hittades hon mördad.

Den 24 april mördades Luz Estella Zapata Cifuentes, lärare och medlem av EDUCAL, i Anserma Nuevo, departementet Caldas.

Den 1 maj blev Juan Gómez, ordförande för lantarbetarfacket SINTRAINAGRO, mördad i San Martín (Cesar). Organisationen var då inblandad i en konflikt och den 28 april hade medlemmarna röstat för strejk.

Den 5 maj mördades José María Ruiz Sara, medlem av lärarfacket Sindicato de Educadores del Magdalena (EDUMAG), i Palermo, departementet Magdalena.

Den 6 maj mördades Juan Manuel Monsalve Niño, lärare och medlem av ASEDAR, och hans hustru i Tame, departementet Arauca. De efterlämnade två barn, 2 och 4 år gamla.

Den 7 maj mördades Omar Alexis Peña Cardenas, medlem av lärarfacket Asociación Sindical de Institutores de Norte de Santander (ASINORT), i staden Cúcuta, departementet Norte de Santander.

Samma dag mördades Ramiro Manuel Sandoval Mercado, lärare och medlem av Asociación de Maestros de Córdoba (ADEMACOR) i Chima, departementet Córdoba.

Den 8 maj dödades Nelson López, Wilmer Vergara och Jorge Vásquez, medlemmar av kommunalarbetarfacket Sindicato de Trabajadores de las Empresas Municipales de Calí (SINTRAEMCALI) av en högexplosiv bomb som placerats i EMCALI E.I.CE.E.S.P:s dricksvattenanläggning i samhället Puerto Mallarino.

Den 8 maj dödades också Jorge Eliecer Moreno Cardona, lärare och medlem av EDUCAL när han angreps pistolmän i Supia, departementet Caldas.

Den 11 maj mördades Héctor Jaime Victoria Sterling, lärare och medlem av Sindicato de Educadores de Huila (ADIH), i Garzón, departementet Huila.

Den 15 maj mördades Angel Alonso Parrao Parrao, medlem av elarbetarfacket SINTRAELECOL, i Paratebueno, departementet Cundinamarca. Enligt lokala uppgifter mördades han därför att han kontrollerade elmätarna i lokaler tillhörande medlemmar av paramilitära grupper som är aktiva i regionen.

Den 24 maj mördades Luis Oñate Henríquez, medlem av SINTRAELECOL, i departementet Atlántico.

Den 31 maj mördades María Rebeca López Garces, lärare och medlem av ADIDA, i Uramita, departementet Antioquia. Hon var mor till ett treårigt barn.

Den 3 juni mördades Nubia Cantor Jaimes, medlem av vårdförbundet ANTHOC, i Arauca, departementet Arauca.

Den 8 juni mördades Jorge Eliecer Suárez Sierra, medlem av lärarförbundet ASINORT, i staden Cúcuta, departementet Norte de Santander.

Den 16 juni blev vårdarbetaren Morelly Guillén, medlem av ANTHOC, mördad i Tame, departementet Arauca.

Den 17 juni mördades Orlando Fernández, medlem av offentliganställdas organisation Sindicato de Trabajadores de Empresas Públicas al Servicio de Estado (SINTRAEMSDES) i staden Valledupar, departementet Cesar.

Samma dag mördades också Luis Humberto Rolon, medlem av Sindicato de Vendedores de Apuestas, en organisation för anställda vid spelbolag, i staden Cúcuta, departementet Norte de Santander.

Den 19 juni mördades Liliana Caicedo Pérez, rektor för landsbygdsskolan Ospina Pérez (kommunen Ricuarte, departementet Nariño) brutalt på byns torg. Som framstående rektor hade hon rest till Junín- distriktet för att kräva att församlingsprästen i Altaquer skulle släppas fri. Han hade kidnappats av paramilitära styrkor tillsammans med en lärare från hennes skola. Liliana Caicedo tillhörde Sindicato de Trabajadores del

Magisterio i Nariño (SIMANA).

Den 20 juni mördades Fanny Toro Rincón, medlem av vårdförbundet ANTHOC, i staden Ibagué, departementet Tolima.

Den 1 juli mördades Maria Orozco, lärare och välkänd fackföreningsmedlem i regionen, tillsammans med sin man i Anserma Nuevo, departementet Valle. Hon tillhörde Sindicato Unico de Trabajadores de la Educación del Valle (SUTEV).

Den 3 juli mördades Rafael Angel Mesa Aguilar, kassör i Segoviaavdelningen av kommunalarbetsfacket Sindicato de Trabajadores Oficiales de los Municipios de Antioquia (SINTRAOFAN), i Segovia, departementet Antioquia.

Den 4 juli mördades Pedro Germán Florez, medlem av lärarförbundet ASEDAR, i Saravena, departementet Arauca.

Den 15 juli mördades Marco Tulio Díaz, från konfederationen USO, i staden Cartagena, departementet Bolívar).

Den 15 juli mördades också José Alvarez Bedoya, medlem av byggnadsarbetarfederationen Sindicato Unico de Trabajadores de la Construcción (SUTIMAC), i Santa Bárbara, departementet Antioquia.

Den 15 juli mördades även Alberto Márquez från lantarbetsfacket Sindicato de Trabajadores Agrícolas del Tolima (SINTRAGRITOL), i Natagaima, departementet Tolima.

Den 19 juli mördades María del Socorro Núñez, medlem av SUTEV, en fackförening för anställda inom utbildningsväsendet, i Tulúa, departementet Valle.

Den 23 juli mördade paramilitära styrkor Carlos Barrero Jiménez, sjuksköterska vid det allmänna sjukhuset i Barranquilla och medlem av vårdförbundet ANTHOC, i staden Barranquilla, departementet Atlántico. Mordet uppgavs ha utförts av en paramilitär grupp kallad Masín (Muerte a Sindicalistas – död åt fackföreningsfolk).

Den 24 juli blev Juan Carlos Ramírez Rey, medlem av förbundet för fängelsepersonal, Asociación Sindical de Empleados del Instituto Penitenciario y Carcelario (ASEINPEC), i staden Villavicencio, departementet Meta.

Den 24 juli mördades Volima Herrera García, lärare och ADIDA-medlem, i staden Medellín, departementet Antioquia.

Den 1 augusti publicerade lärarförbundet Asociación de Educadores del Arauca (ASEDAR) en rapport över lärarnas förhållanden i departementet Arauca. Rapporten uppgav att 87 medlemmar hade hotats till livet och tvingats flytta under beskydd av en särskild kommitté för hotade lärare. De flesta hade flyttat till orter utanför departementet Arauca och 25 till andra orter inom departementet.

Den 9 augusti blev Marleny Stella Toledo, medlem av vårdförbundet ANTHOC, mördad i Ocaña, departementet Norte de Santander.

Den 10 augusti hittades Victoria Jaimes, sjuksköterska och medlem av styrelsen i vårdförbundet ANTHOC och dess press- och informationsansvariga, mördad i Ocaña, departementet Norte de Santander. Hon hade "försvunnit" dagen innan, bortrövad av paramilitära styrkor.

Den 10 augusti mördades Lina Mamian, lärare och medlem av lärarorganisationen Asociación de Institutores del Cauca (ASOINCA) på vägen mellan Popayán och Timbio.

Den 15 augusti i Barrancabermeja (Santander) meddelades att dödshot hade skickats till Mauricio Álvarez, Victor Jaimes Victor, Juvencio Serpa och Elkin Menco, samtliga tillhörande den fackliga konfederationen USO. De fyra ledarna för USO:s avdelning i Barrancabermeja hade fått ett brev i vilket det stod att den väpnade gruppen MDU (Muerte a Dirigentes de la Unión Sindical – död åt USO-ledare) beslutat att de skulle bort, och skulle avrätta dem.

Den 15 augusti mördades Dennis Herrera de Villa, medlem av lärarorganisationen Asociación de Educadores del Atlántico (ADEA), i staden Barranquilla, departementet Atlántico.

Den 15 augusti mördades Luz Marina Vanegas, medlem av lärarfacket ADIDA, i staden Medellín, departementet Antioquia.

Den 17 augusti mördades Miguel Rojas Quiñones, lärare och medlem av lärarfacket i Santander, av paramilitära styrkor i staden Barrancabermeja, departementet Santander.

Den 19 augusti mördades Flor María Vargas från lärarfacket ADIDA, i Alejandría, departementet Antioquia.

Den 21 augusti mördades Fredy Buenaventura Cruz, från lärarorganisationen Asociación de Institutores del Cauca, i San Sebastián, departementet Cauca.

Den 3 september påträffades lantarbetarna José Rafael Fonseca Cassiani, Ramón Fonseca Cassiani och Cesar Augusto Fonseca Morales mördade i Ponedera-Atlántico. Kropparna har lemlästats med motorsåg. De tre offren var bröder och tillhörde lantarbetsfacket Sindicato de Trabajadores Agrícolas del Atlántico.

Den 4 september mördades Ivan Manuel Muñoz Bermúdez från lärarorganisationen Asociación de Educadores de la Guajira, i Riohacha, Guajira.

Den 10 september hotades Limberto Carranza, medlem av det nationella livsmedelsarbetareförbundet SINALTRAINAL i Barranquilla-Atlántico. Oidentifierade angripare torterade hans 15-åriga son i ett försök att få reda på var pappan var. Han är anställd av Coca Cola. Samma dag kom angriparna till Carranzas hem för att hota och kränka honom.

Den 15 september mördades Germán Charry Cabrera, lärare och medlem av fackföreningen Asociación de Educadores del Huila, av paramilitära styrkor i Algeciras, departementet Huila.

I distriktet San Antonio de Prado, Antioquia, mördades samma dag Margot Londoño Medina, lärare och ADIDA-medlem.

Den 17 september mördades Renzo Vargas, medlem av lärarförbundet Federación Colombiana de Educadores (FECODE), i Villarrica, departementet Tolima.

Den 19 september mördades Dora Melba Rodríguez Urrego, lärare och medlem av lärarfacket Sindicato de Educadores del Tolima (SIMATO), i staden Ibagué, departementet Tolima.

Den 20 september mördades Wilson Peluffo, medlem av mejeriarbetsfackföreningen Sindicato de Trabajadores de Coolechera, i staden Barranquilla, departementet Atlántico.

Den 25 september blev Nelly Herazo Rivera och hennes man Abel Ortega Medina, båda lärare och anslutna till Asociación de Educadores de Sucre (ADES), mördade i Morroa, departementet Sucre.

Den 26 september blev Rito Hernández Porras, medlem av kommunalarbetsfacket SINTRAECASS, mördad i Saravena, departementet Arauca.

Den 3 oktober mördades Luis Carlos Olarte Gaviria, ordförande för fackföreningen för guldgruvearbetare på Frontino, i Segovia, departementet Antioquia. Dessutom gjordes ett misslyckat mordförsök på den tidigare viceordföranden i gruvarbetsfacket i augusti.

Den 4 oktober mördades José Angel Mejía Ríos, lärare och medlem av ADIDA, i la Unión, departementet Antioquia.

Den 22 oktober kom dödshot mot alla medlemmar i centralorganisationen CUT på orten Pereira-Risaralda. Hotelserna ingick i en systematisk förföljelse- och trakasserikampanj med flygblad som drevs av gruppen Masin (Muerte a Sindicalistas – död åt fackföreningsfolk) och de s.k. "enade colombianska självförsvarsstyrkorna" (Autodefensas Unidas de Colombia). Ytterligare hot följde, i vilka avsändarna gav sina offer tio dagar för att lämna regionen. Hotelserna riktade sig särskilt mot ledarna av CUT:s avdelning i Risaralda, lärarförbundet SER, transportarbetsfacket UNIMOTOR och gatuförsäljarnas fackförening Sindicato de Vendedores Ambulantes. Speciellt hatfyllda hot riktades mot Bernardo Bernal Alvarez och Antonio José Ramírez i ett flygblad daterat 22 oktober, där tio fackföreningsmedlemmar, deltagare i kampanjer för mänskliga rättigheter och medlemmar av politiska grupper pekades ut. De tvingades därför gå under jorden.

Den 3 november mördades Everto Fiholl Pacheco, medlem av lärarorganisationen Sindicato de Educadores del Magdalena (EDUMAG-FE-CODE), i Pueblo Viejo, departementet Magdalena.

Den 5 november mördades Nubia Estela Castro, även hon medlem av EDUMAG-FE-CODE, i Tenerife, departementet Magdalena.

Den 9 november mördades Orlando Frias Parada, från kommunalarbetsfacket Unión Sindical de Trabajadores de las Comunicaciones (USTC), i Villanueva, departementet Casanare.

Den 11 november mördades följande medlemmar av lantarbetsfacket SINTRAGRICOL i Cajamarca, departementet Tolima: Ricardo Espejo, Marco Antonio Rodríguez, Germán Bernal och José Céspedes.

Den 11 november mördades också Zuly Esther Codina Pérez, journalist och medlem av vårdarbetsförbundet i Magdalena (SINDES), i staden Santa Marta, departementet Magdalena.

Samma dag, och i samma departement, mördades också Jorge Peña Moreno, lärare och medlem av EDUMAG.

Den 16 november mördades Mario Sierra Anaya i Saravena, departementet Arauca. Han var anställd av INCORA (det colombianska institutet för jordreform) och medlem av styrelsen för Araucaavdelningen av facket för INCORA-anställda, SINTRADIN (anslutet till CUT).

Den 17 november mördades Miguel Angel Anaya Torres, medlem av offentliganställdas förbund SINTRAEMSDDES, i Saravena, departementet Arauca.

Den 30 november mördades Carlos de la Rosa Elles, medlem av de anställdas fackförening på företaget Atlántico, Sindicato de Trabajadores de la Empresa Atlántico (SINTRAATLANTICO), i staden Barranquilla, departementet Atlántico.

Den 3 december mördades José de Jesús Rojas Castañeda, lärare och medlem av kommunalanställda lärares förbund Asociación Sindical de Educadores Municipales (ASEM), inför ögonen på sin hustru i staden Barrancabermeja, distriktet Santander.

Den 14 december mördades Severo Bastos, medlem av SINTRADIN (facklig organisation för anställda vid det colombianska jordreforminstitutet INCORA), i Villa del Rosario, departementet Norte de Santander. Han hade fram till några dagar dessförinnan arbetat för INCORA på orten Saravena (Arauca) och varit revisor i styrelsen för SINTRADIN:s avdelning i Arauca.

COSTA RICA

Folkmängd: 4,2 milj.

Huvudstad: San José

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Förbudet mot strejker i offentlig sektor har avskaffats i lag, men i praktiken är det fortfarande omöjligt att genomföra en laglig strejk. Rätten till kollektiva förhandlingar i offentlig sektor urholkas fortfarande av myndigheterna. Rättsliga åtgärder har vidtagits för att olagligförklara alla förmåner som offentliganställda erövrar genom kollektiva förhandlingar. Inte heller i den privata sektorn skedde några förbättringar. Arbetsgivarna, särskilt på bananplantagerna, är välkända för sin fientlighet mot fackliga organisationer.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen föreskriver att löntagare har rätt att fritt välja och ansluta sig till fackföreningar, utan några föregående tillstånd. Fackliga organisationer kan bilda federationer och konfederationer och ansluta sig till internationella organisationer.

Inget skydd

Endast en begränsad kategori fackliga företrädare har anställningstrygghet. Arbetsgivarna har ingen lagstadgad skyldighet att bevisa sakliga skäl för avskedanden av arbetare som omfattas av facklig immunitet.

Lagstiftningen föreskriver komplicerade administrativa procedurer för att en facklig medlem som hävdar att han/hon felaktigt avskedats skall få tillbaka arbetet. Den nationella arbetsinspektionen (DNIT) måste pröva fallet och bekräfta att lagen överträtts. För att en kränkning skall kunna bekräftas, krävs en administrativ process med en rad förhör och därefter avkunnas dom. När väl kränkningen styrkts i den administrativa processen, måste DNIT överlämna ärendet till domstolarna i en rättslig process som leda till sanktioner. Det finns inga garantier för ersättning för den skada som orsakats, och inga rättsliga medel för att tvinga en arbetsgivare att åtyda ett domstolsbeslut om att återta en arbetare.

Utlänningar undantagna

Utländska medborgare får inte inneha förtroendeuppdrag eller utöva befogenheter i fackliga organisationer.

Strejkrätt

Strejker är tillåtna i den privata sektorn, under förutsättning att strikta krav uppfylls. Minst 60 procent av de anställda på företaget måste stödja strejken. För att styrka detta måste fackföreningarna namnge dem som stödjer strejken. Vidare måste tidskrävande rättsliga procedurer följas. Strejker är förbjudna inom järnvägen, sjöfarten och flyget, inom lastning/lossning i hamnar samt på varv.

Det tidigare förbudet mot strejker inom offentlig sektor gäller nu endast oundgängliga tjänster, som är förtecknade på restriktiva listor och direkt berör landets ekonomi eller den allmänna hälsan. Den enda sektor som inte ligger inom ILO:s definition är transportsektorn samt lastning/lossning i hamnar och varv.

Kollektiv förhandlingar

Arbetsgivare är skyldiga att förhandla om kollektivavtal med en facklig organisation som kräver det, om den företräder mer än en tredjedel av arbetskraften.

Kollektiva förhandlingar är fortfarande begränsade i den offentliga sektorn. Ett beslut i författningsdomstolen i maj år 2000 förklarade att kollektivavtal som träffats inom vissa offentliga organ och institutioner stred mot grundlagen. Anställda av 52 kommuner, offentliga universitet, motorvägsverket, utbildningsministeriets lärarkår och alla i civilförvaltningen samt sophämtare berövades sin rätt att förhandla om kollektivavtal.

Förslag till reformerad arbetsmarknadslagstiftning

Den 12 mars 2002 lade regeringen fram ett förslag till ändring av arbetsmarknadslagstiftningen för godkännande av parlamentets första kammar (Consejo Superior). Förslaget innebar förändringar i fråga om kollektiva förhandlingar i offentlig sektor och åtgärder för att främja ökad flexibilitet för arbetskraften. Förslaget blev hårt kritiserat av fackliga organisationer eftersom det stred mot tidigare överenskommelser och inte innehöll reformer som ILO:s arbetsgrupp för tekniskt stöd rekommenderade i slutet av år 2001. Vid slutet av året låg förslagen låg fortfarande i parlamentet. I avvaktan på att det antas har regeringen infört en förordning för tillämpning av dem.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Ständiga misslyckanden

I praktiken är det mycket svårt att utöva de fackliga rättigheterna. Medborgarnas förhör om demokratins kvalitet i Costa Rica, inom ramen för 2001 års projekt för att belysa nationens tillstånd, visade att landet på flera områden inte garanterar föreningsfriheten. Det gäller i synnerhet privat sektor och, framför allt, banaindustrin och frizonerna. Under förhöret presenterades bevis för systematisk begränsning av föreningsfriheten och ständiga klagomål till Arbetsmarknadsministeriet om förtryck av fackliga organisationer. I slutet av år 2001 utförde en arbetsgrupp för tekniskt stöd från ILO en grundlig utredning av föreningsfriheten i Costa Rica. Arbetsgruppen fann allvarliga brister i fråga om det skydd som arbetsmarknadslagarna ger, både för föreningsfrihet och kollektiva förhandlingar såväl i offentlig som privat sektor.

Arbetsgivare struntar i rättigheter

De fackliga organisationerna har länge klagat över att privata arbetsgivare vägrar erkänna dem och avskedar anställda som försöker gå med i facket. Även om sådana åtgärder är olagliga, tolereras de av myndigheterna och sanktionerna är alldeles för svaga för att vara avskräckande. På grund av de komplicerade procedurer som krävs tar ärenden rörande återanställning av anställda som avskedats utan saklig grund i genomsnitt tre år att lösa, vilket är tillräckligt länge för att en fackförening skall kunna slås ut. DNIT tar vanligen längre tid på sig än de högst två månader som Grundlagsdomstolen angivit för att kontrollera en kränkning. När en rättegång till slut kommer till stånd, kan de ta ytterligare flera år innan dom faller.

Lagen som skyddar fackliga ledare mot avsked har också visat sig otillräcklig. Dessutom har nya skäl till avsked dykt upp, som bara gäller fackliga ledare.

Strejker förtrycks

Polis och säkerhetsstyrkor sätts regelbundet in för att slå ner strejker, ofta med våld. Trots upprepade kritik från ILO har regeringen fortsatt med de metoderna.

Kollektivavtal i offentlig sektor

Vissa kollektivavtal godtas och anses vara förenliga med grundlagen, men det har förekommit att vissa delar av avtal tagits bort därför att de ansågs vara grundlagstridiga och alltför förmånliga för de anställda.

De fackliga organisationerna har påpekat att sådana beslut utgör farliga prejudikat som skulle kunna användas också på andra kollektivavtal i den offentliga sektorn och urholka förhandlingsrätten ytterligare. Flera fall på senare tid, i det nationella elbolaget, oljebolag, nationella hamnar och banker, försäkringsbolag, företag inom vård och telekommunikationer, tycks ge dem rätt.

ILO:s arbetsgrupp 2001 fann att Författningsdomstolens beslut om att neka offentliganställda förhandlingsrätt var ett brott mot konvention 98.

”Solidaristaföreningar”

Ett av de största hindren för fritt utövande av fackliga rättigheter är den ”solidarismo-kultur” som är djupt förankrad. Rörelsen skapades ursprungligen på 1940-talet för att motverka de framgångar som arbetarorganisationer då hade, och solidaristaföreningarna gav de anställda vissa förmåner. I utbyte lovade de anställda att inte strejka och undvika alla former av konflikt. I teorin skall solidarista-föreningarna inte bedriva verksamhet som faller inom de fackliga organisationernas område och medlemskapet är frivilligt. Verkligheten ser emellertid helt annorlunda ut. Arbetsgivarna hävdar att de upprätthåller en nationell ideologi som står i motsats till det ”utländska” begreppet fackföreningar och försöker spräcka fackliga organisationer och ersätta dem med fogligare solidaristaföreningar. Rapporter från tidigare år har visat att Arbetsmarknads- och socialförsäkringsministeriet informerat arbetsgivare om nya fackföreningar och på det viset givit arbetsgivarna möjlighet att skapa solidaristaföreningar för att motverka dem.

Praktiskt taget inga kollektivavtal i privat sektor

I den privata sektorn har antalet kollektivavtal minskat till nära noll. Den låga organisationsgrad som orsakats av arbetsgivarnas förtryck är en delförklaring till detta, tillsammans med arbetsgivarnas förkärlek för att förhandla med solidaristaföreningar. En lag från 1993 antogs begränsa föreningarnas möjlighet att undergräva fackliga organisationers förhandlingsrätt, men den går inte tillräckligt långt. Domstolarna kan ta mycket lång tid på sig när de behandlar ärenden som gäller kollektivavtal som upphävts eller inte respekterats.

I stället för kollektivavtal finns det många ”direkta arrangemang” med oorganiserade anställda som samlas i ”permanent arbetarkommittéer”. Lagstiftningen tillåter att sådana kommittéer skapas om det finns minst tre anställda, medan en fackförening måste ha minst tolv medlemmar och representera minst en tredjedel av de anställda för att erkännas som förhandlingspart. De fackliga organisationerna har kritiserat det faktum arbetsgivarna ofta föredrar ”direkta arrangemang” som de ser som ett sätt att undvika att fackföreningar skapas och främja ”solidaristerna”.

Bananindustrin

Bananindustrin är en av de största förbrytarna när det gäller kränkningar av fackliga rättigheter. Under senare år har det inträffat många fall där sjunkande priser på bananmarknaden använts som förevändning för omfattande avskedanden av organiserade arbetare som trakasserats och svartlistats. Didier Leiton Valverde från bananarbetarfacket SITRAP reste år 2003 runt i Europa för att informera om de problem hans arbetskamrater i bananindustrin har. Han målade upp en levande bild av förtrycket av dem som försöker organisera plantagearbetare och berättade att hotelser och misshandel inte var ovanliga. Han beskrev också de främsta problem som fackföreningarna ville ta itu med, som de förskräckliga arbetsvillkoren på plantagerna och i synnerhet användningen av giftiga ämnen som orsakade blindhet, nervskador och störningar av fortplantningsförmågan.

Frizoner

Organiserade arbetare i frizonerna utsätts också för trakasserier och orättfärdiga avskedanden. Fortfarande finns alltför få arbetsinspektörer i förhållande till antalet anställda för att man skall kunna handskas med alla fall av orättfärdiga avskedanden.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Kollektiva förhandlingar hotas

- på det statliga elbolaget

I augusti meddelade Sindicato Industrial de Trabajadores Eléctricos y de Telecomunicaciones (el- och telearbetarfacket SITET) att det statliga elbolaget försökte försvaga kollektivavtalet och organisationen. Företaget hade påbörjat åtgärder för att få bort några av artiklarna i kollektivavtalet som gav ekonomiska förmåner till de anställda och gjorde det möjligt för facket att fungera på ett riktigt sätt. Företaget hävdade att om man kunde få bort många av de anställdas förmåner som man påstod ökade kostnaderna och minskade konkurrenskraften, skulle man ha bättre förutsättningar i förhandlingarna om det centralamerikanska frihandelsavtalet (CAFTA) med USA.

- och de statliga hamnmyndigheterna

15 fackföreningsmedlemmar och ledare greps den 16 september under en strejk som 6 000 anställda i olika fackföreningar för hamnanställda i Puerto Limón genomförde. Tolv av de gripna tillhörde facket på det statliga hamnbolaget JAPDEVA (Sindicato de Trabajadores de JAPDEVA, SIN-TRAJAP) och tre var medlemmar av organisationen för olje-, kemi- och näralliggande industrier (Sindicato de Trabajadores Peroleros, Químicos y Afines, SITRAPEQUIA). Strejken genomfördes till stöd för krav på tillämpning av överenskommelser om utvecklingen av provinsen Limón, företagsinvesteringar och tillämpning av ett kollektivavtal som tre månader tidigare tecknats med JAPDEVA. Bolaget hade lagt det på is.

Strejken var också en protest mot påståenden om att vissa delar av kollektivavtalen som de strejkande organisationerna tecknat var grundlagsstridiga. De aktuella paragraferna omfattade rätten att delta i fackliga seminarier, möten och kongresser på arbetstid, och ekonomiska förmåner till löntagarna och fackföreningarna. Om det definitiva beslutet skulle innebära att dessa rättigheter inte erkändes, skulle det få allvarliga konsekvenser för hela fackföreningsrörelsen.

I ett nationellt radio- och TV-tal meddelade president Pacheco att alla som var borta från jobbet under två dagar skulle avskedas. Bevärnad polis sattes in för att ta över JAPDEVA:s terminal i hamnen Mohin och RECOPE:s anläggningar över hela landet. Polisen använde tårgas och misshandlade alla strejkande som kom ivägen för dem. Resultatet blev att elva skadades och femton demonstranter greps under tumultet men släpptes senare.

Myndigheterna använde strejkbrytare och oorganiserad arbetskraft för att fortsätta verksamheten i hamnen, raffinaderiet och distributionsan-

läggningarna, och en colombiansk bogserbåt med besättning hyrdes in.

Regeringen beordrade företagen att ansöka om olagligförklaring av strejken och vägra betala ut lön för strejkdagarna. Strejken blev sedan olagligförklarad av domstol och de anställdas löner för strejkdagarna hölls inne. I slutet av året hade Författningsdomstolen fått in en ansökan om att vissa paragrafer i kollektivavtalen skulle förklaras grundlagsstridiga.

DOMINIKANSKA REPUBLIKEN

Folkmängd: 8 721 495 inv.

Huvudstad: Santo Domingo

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Arbetsgivarna fortsätter att vara fientliga mot fackliga organisationer, i synnerhet i frizonerna, medan regeringen fortfarande inte kan garantera tillämpning av fackföreningslagstiftningen. I augusti angrep polisen fackliga ledare när de skulle ordna en demonstration.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Alla anställda har rätt att organisera sig. Fackliga organisationer blir lagliga så snart de registrerats hos Arbetsmarknadsministeriet. Om regeringen inte behandlar en ansökan om registrering inom 30 dagar kan de sökande förklara regeringen som frånvarande under de följande tre dagarna och dagen därpå bli erkänd automatiskt. Fackföreningar kan bilda federationer, som i sin tur kan gå samman i konfederationer, men båda dessa processer kräver att två tredjedelar av medlemmarna godkänner besluten vid en kongress. Det finns emellertid vissa begränsningar. Statsanställda kan bara bilda en fackförening om minst 60 procent av de anställda i ett givet offentligt organ samtycker till att bli medlemmar. Lagarna gäller heller inte anställda i fristående och kommunala statliga organ. Lagar och förordningar som styr sådana arbetsplatser innehåller ingenting om fackföreningsfrihet. En facklig organisation kan bildas med minst 20 personer.

Kollektiva förhandlingar – höga hinder

För att få förhandla om kollektivavtal måste en organisation företräda en absolut majoritet av de anställda på företaget eller i branschen.

Begränsningar av strejkrätten

Strejker kan bara utlysas om en majoritet av de anställda, organiserade och oorganiserade, röstar för dem. Dessförinnan måste man ha gjort försök att lösa konflikten genom medling. Om detta misslyckas måste Arbetsministeriet meddelas skriftligt och strejken får inte påbörjas förrän tio dagar efter en sådan delgivning.

Människor som arbetar med särskilt viktiga offentliga tjänster och statstjänstemän får inte strejka. När en strejk förklarats olaglig säger arbetsgivaren upp anställningskontrakten med deltagarna utan att ådra sig några ytterligare skyldigheter. Detta gäller dock inte om det var procedurskäl som ledde till olagligförklaringen eller om de anställda går tillbaka till arbetet inom 24 timmar efter det att strejken förklarats olaglig.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arbetsmarknadslagstiftningen är omfattande, men tillämpas inte på ett ändamålsenligt sätt. Det finns flera skäl till detta, exempelvis förseningar i utredning och beslut i fråga om överträdelser. Ibland beror detta på avsiktliga förseningar genom att exempelvis tekniska frågor eller andra lagliga knep tillgrips när grundläggande rättigheter skall behandlas. Trots att rättssystemet moderniserats, skipas rättvisa dessutom fortfarande (om än i mindre utsträckning) av domare som tillsätts på politiska meriter och brukar samarbeta med arbetsgivarna. Arbetsgivare som bryter mot löntagarnas rättigheter går straffria på grund av ineffektiva sanktioner.

Över hälften av alla löntagare är förhindrade att organisera sig fackligt på grund av att de är lantarbetare/småbrukare, "fristående" arbetare, obetald personal i familjeföretag, anställda i mikroföretag, olagliga invandrare, anställda av underentreprenörer eller i den informella ekonomin.

Relativt få har strejkrätt, eftersom 58 procent av de officiellt sysselsatta löntagarna är statsanställda.

Kollektiva förhandlingar begränsas i praktiken av kravet på att organisationerna måste företräda en absolut majoritet av de anställda. Kollektivavtal finns bara på ett fåtal företag.

Förskräckliga förhållanden på sockerplantager

Privatiseringen av tidigare statliga sockerbolag har kraftigt urholkat de fackliga rättigheterna eftersom privata arbetsgivare vanligen ogärna erkänner fackföreningar och det har förekommit att fackliga ledare avskedats utan saklig grund. Arbetsförhållandena är ofta förskräckliga, med låga löner, långa arbetstider och eländiga sanitära villkor.

Haitiska arbetare

Många arbetare på sockerfälten och på andra håll kommer från Haiti. De vistas ofta i landet illegalt och kan därför inte organisera sig. Denna billiga arbetskraft utnyttjas av arbetsgivarna, under villkor som närmast liknar slaveri. Exploateringen drabbar också dominikaner med haitiskt

ursprung, och många av dessa utvisas ur landet av polisen trots att de har dubbelt medborgarskap. De utvisade kan inte ens fordra att få ut intjänad lön.

Frizoner

Även om arbetsmarknadslagstiftningen gäller också i frizoner, har regeringen inte gjort några allvarliga försök att se till att den följs. Arbetsgivare vägrar erkänna fackliga organisationer och i vissa fall, som i frizonen i Santiago, sprids svarta listor över fackligt aktiva för att hindra dem från att få arbete. Vissa företag vänder sig till särskilda byråer när de skall anställa personal, för att sälla bort fackligt aktiva och förkämpar för mänskliga rättigheter. Löntagarna är ofta ovilliga att bilda fackliga organisationer eftersom de är rädda för att bli misshandlade och avskedade. Arbetsvillkoren i frizonerna är som regel bedrövliga. Lönerna är ofta mycket låga, i synnerhet längs gränsen mot Haiti och andra "ekonomiska krisområden", där det nationella lönerådet fastställt löner på 40 US-dollar för att locka arbetsgivare. Löntagarna måste ofta arbeta obetald övertid och be om lov för toalettbesök. Vid flera tillfällen har kvinnor avskedats när de blivit gravida. Dessutom avslöjade en undersökning gjord av International Labour Rights Fund att 52 procent av arbetarna i frizonen Santiago blev sexuellt trakasserade på arbetsplatsen.

I frizonen i Santiago användes stormtrupper regelbundet för att avskräcka arbetare som ville gå med i facket. Trupperna betalas och beskyddas av vissa arbetsgivare för att kväsa alla försök till organisering på arbetsplatserna, som en del av systemet "köp och försäljning av fackligt skydd" (venta y compra del fuero sindical). Under en undersökning av de antifackliga metoderna i Grupo M-fabrikerna i frizonen Santiago som internationella fackliga organisationer gjorde under augusti och september 2003, intervjuades anställda som bekräftade metoderna och beskrev andra former av ständiga angrepp på facklig verksamhet (se nedan). Grupo M är den största privata arbetsgivaren i landet och den största klädtillverkaren i Karibien/Centralamerika. Den levererar till välkända märkesföretag i USA som Levis, Tommy Hilfiger, Eddie Bauer och Polo Ralph Lauren.

Andra kränkningar av fackliga rättigheter har rapporterats från frizonerna i San Pedro, Hato Nuevo, Global, Santiago och Villa Altagracia (se nedan).

Arbetsgivarna följer ytterst sällan arbetsdomstolarnas beslut om de går dem emot.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Händelserna under året inträffade mot bakgrund av ökande oro och missnöje med sociala skillnader och snabba prisökningar som förvärrats av åtstrammingsåtgärder som IMF ålagt regeringen, och ständiga strömavbrott. Oron kulminerade i våldsamma demonstrationer den 11 november, med krav på ändringar av regeringspolitiken. Svaret blev att stora truppstyrkor släpptes lös på gatorna. Minst sju civila och en polisman dödades. Dussintals sårades och otaliga greps.

Polis skjuter mot fackligt aktiva

Den 6 augusti genomsöktes det nationella transportarbetareförbundets (Central Nacional de Transportistas Unificados, CNTU) kontor strax innan man skulle genomföra en protest i Santo Domingo mot de ökade levnadskostnaderna och strömavbrotten. Polisen uppges ha öppnat eld och en fackföreningsmedlem, Ramón Pérez Figuero, fick föras till sjukhus med flera skottsår. Polisen sköt också tårgasgranater och misshandlade dem som försökte ta sig därifrån. Minst tre fackföreningsmedlemmar skadades och sex greps av polisen.

Förtrycket mot facket fortsätter i frizonerna

En delegation från den globala fackföreningsrörelsen besökte Dominikanska republiken i slutet av augusti och början av september. Man undersökte förhållandena för Grupo M:s anställda i frizonerna med anledning av förslag till ett lån från International Finance Corporation (IFC), Världsbankens långivare till den privata sektorn. Lånet skulle användas för att skapa en ny frizon i Haiti, på gränsen till Dominikanska republiken. Delegationen fann bevis för att arbetarnas organiseringsförsök brutalt förtrycktes och för att arbetsgivarna vidtog åtgärder för att skapa konflikt mellan de anställda och på så sätt hindra organisering. Dessutom konstaterade man att företagen försökt slå sönder fackföreningar med hjälp av Adozonas exportörsförening och ligister som terroriserade deras medlemmar.

Anställda på Grupo M:s FMI-fabrik i frizonen Santiago intervjuades. De förklarade att många anställda hade mutats eller skrämats att lämna facket. Andra, som Zacarias González och Isabel Ramírez, vägrade gå ur. De sparkades och svartlistades av andra arbetsgivare i frizonen.

Genaro Rodríguez, den siste fackföreningsmedlemmen som fortfarande arbetade på FMI-fabriken, berättade för delegationen att "det finns en grupp på 20 personer i zonen som har betalt för att förhindra bildandet av fackföreningar. Varje gång någon börjar organisera en förening, anlitar företaget dem och placerar dem i fabriken för att starta slagsmål med de främsta ledarna, så att de förlorar sina rättigheter."

Zacarias González berättade att fackföreningens generalsekreterare, Francisco Álvarez, överfallits med en stol och en hammare när han arbetade, och måste föras bort på bår. Dagen därpå jagades Zacarias González själv och misshandlades av två män beväpnade med machete och metallrör, medan han var på jobbet. Han gömde sig på ett kontor och när han till slut öppnade dörren, slog en säkerhetsvakt från Grupo M honom med pistol och satte handbojor på honom. Han sattes i fängelse under 10 dagar och delade cell med de två män som överfallit honom. När han släpptes fick han 21 dagars sjukledighet. Vid återkomsten till arbetet erbjöds han en muta på 35 000 dominikanska pesos (omkring 1 100 US-dollar) för att lämna facket. När han vägrade, fick han sparken och blev svartlistad.

Fackliga ledare avskedade

Under året blev alla fackliga ledare på Alpha Lens Co. Ltd. i frizonen i San Pedro de Macoris avskedade utan saklig grund. Det var ett försök att slå sönder fackföreningen och slippa den process för kollektiva förhandlingar som fackföreningen dragit igång. Fackföreningen hade uppfyllt alla lagstadgade krav.

Fackliga ledare på Tishan Industries i frizonen Hato Nuevo blev också avskedade utan saklig grund under året. Fackföreningens utbildnings-

sekreterare, Eduardo Cabrera Marate, blev svårt misshandlad av företagets administrativa chef, Marcos Betancourt.

Kollektiva förhandlingar vägras

Företaget SOLOTEX i frizonen Global och företagen KSS och SDC i frizonen San Pedro vägrade alla gå med på kollektiva förhandlingar, trots att de fackliga organisationerna uppfyllt alla lagstadgade krav.

ECUADOR

Folkmängd: 13 milj.

Huvudstad: Quito

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Den nya regeringen tycks inte ha förbättrat respekten för fackliga rättigheter. Trupper kallades in för att ersätta strejkande oljearbetare och en protestmarsch ordnad av lärarnas fackförbund bemöttes med hårt förtryck.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt författningen och arbetsmarknadslagstiftningen har de flesta anställda rätt att bilda fackföreningar. Undantagna är polisen och anställda i offentlig verksamhet som inte är vinstdrivande.

Hinder för att bilda fackföreningar

Anställda på statliga institutioner kan bara representeras av en enda facklig organisation. Lagen om statsförvaltning och högre tjänster inom den förbjuder statstjänstemän och anställda i offentlig service att bilda fackföreningar.

För att bilda en fackförening krävs minst 30 anställda. Eftersom 60 procent av alla företag i Ecuador har mindre än 30 anställda är därmed en miljon arbetare i praktiken berövade sin organisationsrätt. Fackliga organisationer blir erkända så snart de meddelat arbetsgivaren att organisationen bildats med minst 30 medlemmars namnteckningar. Fackföreningsmedlemmar betalar 0,5 procent av lönen till facket - men inte förrän ett kollektivavtal har undertecknats. För att bilda arbetsplatsråd krävs att 50 procent plus en av samtliga anställda går med. Ett arbetsplatsråd kan upplösas om det representerar mindre än 25 procent av arbetsstyrkan på ett företag. Dessutom får bara ecuadorianska medborgare väljas till fackliga styrelser.

Strejkrätt

Statsanställda har i realiteten ingen strejkrätt. Enligt författningen är det förbjudet att stoppa verksamhet inom den offentliga sektorn och särskilt inom hälsovård, utbildning, rättssystemet, socialförsäkringssystemet och transporter, vatten- och elförsörjning samt bränsledistribution. Lagbrott kan straffas med mellan två och fem års fängelse.

I den privata sektorn kan strejker bara genomföras på företags- eller fabriksnivå. Lagen innebär ytterligare begränsningar inom en rad områden eftersom det krävs en tiodagars avkylningsperiod och i vissa fall – som för lantarbetarna – 20 karensdagar innan strejk kan påbörjas. Under den tiden måste arbetsgivare och anställda komma överens om hur många av de anställda som skall förbli i tjänst för att garantera ett minimum av service och det får aldrig röra sig om mindre än 20 procent av arbetsstyrkan. Om parterna under den här perioden inte kommer överens är det Generalinspektionen för arbetsmarknaden som fattar de avgörande besluten. För att en strejk skall kunna utlysas måste 50 procent av de anställda på företaget, inklusive de oorganiserade, rösta för den.

Federationer och konfederationer kan enligt lag inte utlysa strejker. Solidaritetsstrejker och bojkotter får bara pågå i högst tre dagar.

Begränsningar av rätten till kollektiva förhandlingar

Lagen om statsanställning och administrativ tjänstestruktur förbjuder kollektiva förhandlingar för anställda inom offentlig service. Lärarna får förhandla nationellt men lagen förbjuder dem att förhandla lokalt eller på arbetsplatserna – vilket de i praktiken gör ändå. För alla andra offentliganställda gäller att de bara får tillhöra en fackförening om de lyckas bilda en kommitté ad-hoc som representerar mer än hälften av arbetsstyrkan.

När kollektiva förhandlingar sker inom offentlig sektor kan regeringen vara både förhandlingspart och beslutsfattare. Om parterna inte kan enas om innehållet i ett nytt kollektivavtal är det nämligen en medlings- och skiljedomstol som avgör det. Domstolen består av två företrädare för arbetsgivaren, två för regeringen och två för de anställda och dess beslut är bindande.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Företagsledningarna tillgriper olika metoder för att hindra organisering

Centralorganisationen CEOSL meddelar att ledningen på mer än 90 procent av de privata företag där det finns fackföreningar försöker minska fackets inflytande genom att skapa föreningar med inspiration från solidarista-rörelsen (se Costa Rica).

De fackliga organisationerna klagar också över att Arbetsmarknadsministeriet tar så god tid på sig för att registrera fackföreningarnas stadgar och på så sätt ger arbetsgivarna tid att göra sig av med organisationerna.

När en facklig organisation bildas med omkring 30 medlemmar, och de 30 motsvarar mindre än halva arbetsstyrkan, måste de omedelbart

bilda ett arbetsplatsråd som representerar majoriteten av arbetsstyrkan. I annat fall kan arbetsgivaren passa på att uppmana de anställda att ansluta sig till ett arbetsplatsråd som är lojalt mot honom/henne. Om arbetsplatsrådet har fler medlemmar än fackföreningen, har fackföreningen inget inflytande på arbetsplatsen.

Arbetsgivare brukar också låta bli att anmäla anställda till socialförsäkringsinstitutet, vilket betyder att de undviker att betala socialavgifter - även om avgifterna dras från de anställdas löner. De anställda berövas inte bara sina sociala förmåner, utan blir inte heller registrerade som fast anställda och får därmed varken organisera sig eller förhandla kollektivt.

En annan vanlig metod i Ecuador är att anlita underentreprenörer. Arbetsgivarna använder sig av ett system där olika underentreprenörer cirkulerar anställda mellan sig, vilket innebär att företagen lättare kan utnyttja arbetarna utan att behöva ge dem anställningstrygghet. Anställda kan avskedas utan rätt till ersättning. Det är därför svårt för dem att kämpa för sina rättigheter, eftersom de inte vet vem som är deras direkta arbetsgivare.

Andra metoder, som t.ex. det omfattande bruket av korttidskontrakt, och det faktum att de straff som lagen föreskriver för arbetsgivare som bryter mot lagstiftningen inte är hårda nog för att hindra lagbrott, gör att löntagarna inte kan utnyttja sin lagenliga föreningsfrihet.

Fackligt förtryck på bananplantager

Försök att organisera anställda på Ecuadors bananplantager har bemötts med systematiskt, och ofta hårt förtryck. En sällsynt seger vanns i april 2002, när tre bananarbetarfackföreningar på Los Alamos-plantagen, som ägs av Noboa, blev officiellt erkända – det var första gången på 20 år som något sådant hände. Ett tidigare försök att få fackligt erkännande ledde till att 124 anställda fick sparken i februari och mars 2002. När 1 200 arbetare på Los Alamos gick ut i strejk i maj med krav på bättre arbetsvillkor och ett stopp för trakasserier av fackföreningen, angreps de och deras familjer av 400 maskerade män och flera skadades. Besluten i arbetsdomstolarna, som skapats för att hantera ärendet, gick emot arbetarna och hävdade att fackföreningarna var olagliga trots att de blivit lagligen erkända. En uppgörelse nåddes till slut i november 2003.

Fackliga organisationer i Ecuador har fortlöpande anmält de förskräckliga arbetsvillkor som arbetare på bananplantager har. De får mycket låga löner och utsätts för olika kemiska substanser när de arbetar på plantagerna under besprutningen med bekämpningsmedel. Barnarbete förekommer ofta i denna sektor.

De flesta löntagare är alltför rädda om sina jobb för att organisera sig, trots de erbarmliga arbetsvillkoren. Fackföreningar finns bara på sju av Ecuadors 5 000 bananplantager.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

President Lucio Gutiérrez tillträdde posten i januari, sedan han vann valet i november 2002 med stöd av indiangrupper och fackliga organisationer på vänsterkanten. Besvikelse och omfattande oro uppstod snabbt när de offentliga utgifterna skars ner och orättvisorna ökade. I augusti lämnade det indianska partiet Pachakutik regeringsalliansen.

Bananarbetare: mer fackligt förtryck på Los Alamos

Den 23 juni sparkades 70 organiserade arbetare från Los Alamosplantagen sedan de formellt lämnat in ett förslag till kollektivavtal till landets arbetsmarknadsmyndigheter. Alla var medlemmar eller tjänstemän hos de tre entreprenadföretagen Nenro, Beducorp och Cliades. Förhandlingsförslaget innehöll krav på registrering hos socialförsäkringsinstitutet och en lön som det gick att leva på, och hade lagts fram i överensstämmelse med ecuadoriansk lag.

Trupper ersätter strejkande

I juni kallades trupper in för att ersätta strejkande oljearbetare som protesterade mot regeringens planer på att privatisera det nationella oljebolaget Petroecuador. Trupper och specialarbetare sattes in för att fylla tankbilar som levererade till bensinstationer, och armépersonal användes för att vakta oljedepåer i södra Quito och hamnen Pascuales i Guayaquil. President Gutiérrez sade att rättsliga åtgärder skulle vidtas mot de strejkande.

Lärarnas protest slås ner

I november hotade utbildningsminister Ottón Morán strejkande lärare med att de inte skulle få betalt om de inte avbröt strejken. Det nationella lärarförbundet (Unión Nacional de Educadores, UNE) utlyste en obegränsad nationalstrejk den 18 november för krav på att kollektivavtalet, som undertecknats den 11 juni, skulle respekteras. Detta var den tredje varningsstrejken den månaden, sedan regeringen struntat i att uppfylla avtalet om löneökningar och bonus, och inte höjde utbildningsbudgeten för att förbättra infrastrukturen.

I december hade fortfarande inga framsteg gjorts och en protestmarsch från 20 provinser till Quito organiserades den 10 december. Marschen slogs ner med kraftigt våld av polisen, och över 70 människor greps. Efterlysningar skickades sedan ut på Ernesto Castillo och Teresa Bolaños, UNE:s ordförande och vice ordförande. Den 16 december, då framstegen uteblev, meddelade UNE att 500 personer skulle genomföra en landsomfattande hungerstrejk.

EL SALVADOR

Folkmängd: 6,5 milj.

Huvudstad: San Salvador

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 100, 105, 111, 138, 182

Lagliga restriktioner för fackliga rättigheter kvarstod. Flera händelser med antifackligt agerande i den offentliga sektorn inträffade under året. Organiserade elektriker avskedades och strejkande vårdpersonal hotades av gripanden och till och med till livet. Regeringen blockerade bildandet av en facklig organisation för anställda i kommunikationssektorn.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen och arbetsmarknadslagstiftningen erkänner föreningsfrihet för anställda inom privat sektor och i självständiga statliga myndigheter. Alla offentliganställda i självständiga organ som t.ex. allmänna sjukhus och det statliga elverket, saknar rätt att bilda eller gå med i fackföreningar och får inte förhandla kollektivt. Regeringen vägrar fortfarande att ratificera ILO:s konvention 87. Den hävdar att konventionen, enligt vilken stattjänstemän skall ha rätt att bilda fackföreningar, strider mot El Salvadors författning som undantar dem från den rätten med motiveringen att de fullgör oundgänglig samhällsservice.

Alltför långtgående formella krav

För att fackföreningar skall bli lagligen erkända måste de gå igenom komplicerade procedurer och först få tillstånd till att bilda dem. Om ansökan avslås måste de vänta sex månader innan de kan ansöka igen. En fackförening måste ha minst 35 medlemmar på arbetsplatsen. Förtroendevalda i fackföreningar måste vara salvadoranska medborgare från födseln. Fackliga organisationer får inte delta i politiska aktiviteter.

Begränsad strejkrätt

Strejkrätten är begränsad. Exempelvis måste 51 procent av alla anställda, organiserade och oorganiserade, stödja strejken på ett företag. Strejk får bara tillgripas om tvisten gäller förändring eller förnyelse av ett kollektivavtal eller skydd för de anställdas yrkesintressen.

Dåligt skydd

Arbetsmarknadslagstiftningen förbjuder diskriminering av anställda som är fackligt aktiva, men det gäller inte vid anställningstillfället. Dessutom kräver lagen inte att olagligen avskedade personer skall återanställas; bara att arbetsgivarna betalar avgångsvederlag motsvarande 30 daglöner till de avskedade. Fackliga ledare får inte avskedas utan domstols godkännande förrän ett år efter det att deras mandat löpt ut. Det enda krav som ställs på arbetsgivaren är emellertid att de anställda skall få lön under den perioden men de måste inte ges arbete.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arbetsgivarnas antifackliga taktikspel

En rapport från Human Rights Watch, utgiven i december 2003 visar att arbetsgivare använder sig av en "myriad" taktiker för att kränka fackliga rättigheter. De utövar påtryckningar, skrämmer och sparkar anställda för deras fackliga verksamhet och sympatier och det sker som regel utan att de drabbas av några efterräkningar. Många arbetsgivare föredrar att betala låga böter för att bli av med fackföreningar. Detta förefaller ha skett på företaget Compañía Hidroeléctrica de Río Lempa (CEL) och likaså på LIDO S.A., som gick med på att betala full ersättning till sparkade fackliga ledare. Som exempel på påtryckningar för att få anställda att sluta, nämns att lönerna hålls inne. Arbetsgivare kan återropa "force majeure" för att avstänga anställda utan lön, och det verkar ha använts särskilt mot fackföreningsmedlemmar, exempelvis på den internationella flygplatsen och på Tainan S.A. Efter flera månader är de flesta fackföreningsmedlemmar beredda att godta avgångsvederlag.

En anonym tjänstemän på Arbetsmarknadsministeriet, som intervjuades av Human Rights Watch i februari 2003, förklarade att "en stor del av arbetsgivarnas angrepp motiveras av att anställda går med i facket. De flesta som försöker göra det blir sparkade. Senare upprättar arbetsgivarna svarta listor."

Arbetsmarknadsinspektionen gör inte sitt arbete

Ett annat hinder för fackliga rättigheter är arbetsmarknadsinspektionens underlåtenhet att genomföra ordentliga inspektioner och upprätthålla lagarna. De bortser från antifackliga åtgärder och föredrar att inte bötfälla stora företag. Fackföreningar har klagat över att de inte får information om när inspektioner sker, och anställda har meddelat att arbetsinspektörerna inte ens pratar med dem.

På grund av det fackföreningsfientliga klimatet har bara cirka fem procent av de anställda kunnat organiseras.

Frizoner

En rapport från en undersökning som genomfördes av Arbetsmarknadsministeriet självt ger en uttömmande redovisning av de svåra problem som anställda i frizonerna möter. Undersökningen, som genomfördes år 2001 i El Salvadors fyra största frizoner (San Marcos, San Bartolo, American Park och El Pedregal) fann att sammansättningsfabrikerna (maquilas) tillämpade en klart antifacklig politik och förtryckte alla organiseringsförsök. De många fackliga ledare som intervjuats sade att det var mycket vanligt att arbetsledare hotade anställda med avsked om de gick med i, eller försökte bilda, en fackförening.

Ett färskt exempel på diskriminering av fackföreningar kommer från Tainanföretagen, som tillverkar kläder för stora märkesföretag i USA. Efter det att en lång och utdragen kamp för fackligt erkännande vunnits, började företaget stänga av och avskeda anställda på grund av påstådd arbetsbrist. Företaget lade snabbt ner tillverkningen i El Salvador sedan facket ansökt om att få förhandla om kollektivavtal, samtidigt som företaget

fabriker i Kina, Kambodja och Indonesien arbetade för högtryck. Fackföreningen lade fram bevis för att företaget fortsatte att få beställningar, men att dessa lades ut på underleverantörer för att man skulle kunna göra sig av med den organiserade personalen. De goda nyheterna är att Tainan, efter en internationell kampanj, tvingades öppna fabriken i El Salvador igen, i november 2002 och förhandla om arbetsvillkoren med fackföreningen.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Oppositionspartiet FMLN blev det största enskilda partiet i parlamentet efter valen i mars. Trots landets relativa politiska och ekonomiska stabilitet har brottsligheten ökat och inkomstskillnaderna är fortfarande mycket stora.

Fler fackliga ledare avskedade på CEL

Under första veckan i januari avskedade Compañía Hidroeléctrica de Río Lempa (CEL), 18 medlemmar i det nationella elektrikerförbundet STSEL:s lokalavdelning ETESAL. Den 15 januari sparkades ytterligare fem fackföreningsmedlemmar. Den gången gällde det sådana som skulle ha haft större rättsligt skydd, och avskedandena skedde utan att företaget i förväg begärt godkännande av domstol. De fick inte ens den ersättning de hade rätt till.

Förtryck mot strejkande

President Francisco Flores regering ökade sina ansträngningar att bryta strejken som vårdanställdas förbund, STISSS, påbörjat i september 2002 i protest mot planer på privatisering av delar av vården. Vårdpersonalen fortsatte att endast ge akutvård. Den 29 januari gjorde över 200 kravallpoliser en razzia i två vårdcentraler och ett sjukhus, och greps två fackföreningsmedlemmar. Ricardo Monge, STISSS generalsekreterare, sade att president Flores använde sig av flera taktiker mot de strejkande, alltifrån offentliga förtalskampanjer i pressen till mutor till läkare och militarisering av sjukhus. Över 50 strejkande hade enligt uppgift fått anonyma telefonsamtal i vilka de hotades med döden om de inte återvände till arbetet. De strejkande stod emellertid på sig, och regeringen tvingades senare dra tillbaka tre lagförslag som lagts fram i Kongressen. Konflikten löstes slutligen genom att ett kollektivavtal tecknades den 13 juni. I avtalet ingick att de strejkande arbetarna och 125 tjänstemän som avskedats under strejken skulle återinsättas i arbetet och att hälften av de löner som hållits inne under den föregående niomånadersperioden skulle betalas.

Nekas föreningsrätt

Anställda på telefon-, Internet-, radio och TV-bolag samlades för att bilda en gemensam facklig organisation, Sindicato de Trabajadores de Comunicaciones, den 23 mars. När de ansökte om lagligt erkännande försökte regeringen emellertid hindra dem. Arbetsmarknadsministeriet gjorde ett uttalande enligt vilket organisationen var ogiltig och angav flera tekniska skäl för det. Arbetsmarknadsministern, Jorge Nieto, vägrade flera gånger gå med på facket begäran om ett möte. Arbetsmarknadsministeriet släppte också ut en hemligstämplad lista med namnen på dem som antecknat sig som medlemmar i organisationen, vilket gjorde dem rädda för att bli avskedade.

Arbetsgivare vägrar förhandla

När Nestlé El Salvador stängde sin fabrik i Ilopango i slutet av april vägrade man förhandla om villkoren med de anställdas fackförening SETNESSA (Sindicato de Empresas de Trabajadores Nestlé S.A.). Företaget varslade om nedläggningen tre veckor i förväg och skulle betala två månadslöner förutom övriga skyldigheter enligt Salvadors lagstiftning. Facket pekade på att kollektivavtalet löpte till slutet av år 2003 och begärde att de anställda skulle få lön och förmåner för den tiden. Nestlés svar var att beordra fackföreningen att lämna sitt kontor i fabriken och man vägrade ha ett möte med den. De anställda varnades för att de inte skulle få de två månadslöner om de inte godtog Nestlés erbjudande. En kraftfull internationell kampanj inleddes till stöd för Nestléarbetarna, med krav på att företaget skulle förhandla i god tro. Den 30 juni nåddes slutligen en överenskommelse mellan SETNESSA och företaget. Överenskommelsen tillgodosåg fackföreningens viktigaste krav, inklusive kravet på ersättning till de anställda på grundval av anställningstid.

Facklig ledare avstängd

I maj meddelade generalsekreteraren i fackföreningen på LIDO, S.A. (SELSA), Guadalupe Atilio Jaimes Pérez, att den fackliga ledningen som lockoutats ett år tidigare fortfarande nekades komma in på arbetsplatsen. Dessutom hade Arbetsmarknadsministeriet dittills inte gjort någon utredning av påståendena om att arbetsgivarna pressat anställda att lämna facket, vilket ILO:s kommitté för föreningsfrihet begärt. SELSA:s generalsekreterare skrev i september till Arbetsmarknadsministeriet med en formell begäran om att det skulle ingripa i tvisten. Livsmedelsarbetarfederationen (Federación Sindical de Trabajadores Salvadoreños del Sector Alimentos, Bebidas, Hoteles, Restaurantes y Agroindustria (FESTS-SABRA) begärde också ett möte med ministern, men har hittills inte fått något svar

GUATEMALA

Folkmängd: 12,3 milj.

Huvudstad: Guatemala City

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

År 2003 var en upprepning av år 2002, med arbetsgivare som hotade och avskedade anställda som vågade vidta fackliga åtgärder. Hundratals avskedades för att de tillhörde facket. Myndigheterna upprätthåller fortfarande inte lagarna som skyddar

fackliga rättigheter. Från frizonerna kom det emellertid goda nyheter: det första kollektivavtalet i en sammansättningsfabrik (maquiladora) undertecknades.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt författningen och arbetsmarknadslagstiftningen har löntagarna föreningsfrihet och alla har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar, även offentliganställda. Medlemmar av säkerhetsstyrkorna är dock undantagna.

Lagstiftningen föreskriver ett system med domstolar i arbetsmarknads- och socialförsäkringsfrågor, som skall avgöra brott mot arbetsmarknadslagarna.

Anställda har strejkrätt om hälften plus en av de anställda på ett företag stödjer strejken.

Anställda har rätt att organisera sig och förhandla om kollektivavtal om fackföreningen representerar över 25 procent av de anställda i företaget.

Begränsningar som avskaffats:

De ändrade arbetsmarknadslagarna som infördes år 2001 upphävde en rad rättsliga begränsningar av de fackliga rättigheterna, bland dem regleringsmyndigheternas tillsyn över fackliga organisationer och kravet på två tredjedels majoritet för strejk. Den ändrade lagstiftningen tillåter också att sektoriella och branschvisa fackliga organisationer bildas, men för detta krävs stöd av hälften plus en av de anställda inom sektorn eller branschen.

Begränsningar som fortfarande finns kvar:

- * Kravet på att kandidater till fackliga förtroendeuppdrag måste ha guatemalanskt ursprung och arbeta på ett företag.
- * Straff från ett till fem års fängelse för personer som begår handlingar som syftar till att stoppa eller störa verksamhet på företag som bidrar till landets ekonomiska utveckling.
- * Kravet på obligatorisk medling utan möjlighet till strejk i offentlig verksamhet som inte är oundgängliga i strikt mening (t.ex. hälsovård, offentliga kommunikationer, bränsleförsörjning) samt förbud mot sympatistrejker.
- * Avsaknad av samrådsprocedurer som gör det möjligt för fackliga organisationer att ge synpunkter till finansiella myndigheter i samband med att statsbudgeten upprättas.

Arbetsmarknadslagarna gäller också i frizonerna.

Fackliga organisationer får ansluta sig till internationella konfederationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fientliga arbetsgivare

Trots reformerna år 2001 hindras utövandet av fackliga rättigheter fortfarande i hög grad av fientligheten mot fackföreningar och det rättsliga systemets brister. Hotelser från arbetsgivare mot fackföreningsmedlemmar är vanliga och sker som regel utan straff. Som en följd av det är organisationsgraden mycket låg – bara omkring tre procent av arbetskraften. Det påverkar oundvikligen möjligheterna till kollektiva förhandlingar, och det gör också kravet på att 25 procent av ett företags anställda måste tillhöra facket för att förhandlingar skall komma till stånd. Även i de fall där arbetsgivare erkänner facket och är beredda att förhandla finns det en tendens att strunta i kollektivavtal.

Svagt rättssystem

Landets rättssystem står på randen till sammanbrott. Många överfall mot domare har ägt rum och i vissa fall har domarna tvingats gå i exil eller helt enkelt mördats. Arbetsmarknadslagarna har systematiskt åsidosatts i detta klimat av orättvisor och strafffrihet.

Lagstiftningen som ger skydd mot diskriminering av fackföreningar fungerar inte, på grund av rättssystemets svagheter. Arbetsdomstolarna är överlupna med ansökningar om att anställda skall få tillbaka sina arbeten och målen kan pågå i upp till fem år. Majoriteten av alla avskedanden saknar saklig grund och det är därför som domare beordrar att avskedade skall återtas. Arbetsgivarna brukar emellertid strunta i sådana domar, och domstolarna gör inget för att försäkra sig om att deras beslut respekteras.

Under sitt besök år 2001 uttryckte ILO:s delegation för direktkontakt sin oro över rättssystemets svagheter när det gällde att beivra övergrepp mot fackliga organisationer och rekommenderade att en särskild enhet skulle bildas hos Överåklagarämbetet för utredning av sådana övergrepp. Regeringen meddelade sedan att en sådan enhet (Fiscalía Especial) påbörjade sitt arbete den 8 juni 2002, men hittills har den visat få konkreta resultat.

Bristfällig arbetsinspektion

Arbetsinspektioner sker under mycket tveksamma omständigheter. I stället för att arbetsinspektörerna garanterar löntagarnas rättigheter är det långt vanligare att de övertalar de anställda att avstå från dem. När anställda begär en inspektion av arbetsplatsen ringer inspektörerna i vissa fall till arbetsgivarna i förväg för att förvarna dem om besöket.

Fortsatt facklig diskriminering

Diskrimineringen av facklig verksamhet tar sig olika uttryck. Förutom extrema åtgärder som mord, mordförsök och fängelse, förekommer det att anställda som försöker bilda fackföreningar, förhandla kollektivt eller vidta fackliga åtgärder blir avskedade. Svarta listor över fackliga ledare och medlemmar cirkulerar och företag stängs ofta tillfälligt. I januari underrättade Textilarbetarinternationalen (ITGLWF) Världshandelsorganisationen om att företagen ofta tillgrepp metoden att stänga fabriken och flytta verksamheten kort efter det att en fackförening bildats.

Frizoner

Fackliga organisationer måste också konkurrera med ”solidaristaföreningar” som arbetsgivarna bildat som mer aptitliga alternativ till fackföreningar. I frizonerna, eller sammansättningsfabrikerna (maquiladoras), är upprätthållandet av arbetsmarknadslagarna speciellt svagt, och hittills har bara ett enda kollektivavtal tecknats där. De anställda trakasseras ständigt och deras mest grundläggande rättigheter nonchaleras. En utredning gjord av Arbetsmarknadsministeriet i augusti 2002 fann att åtta av de tio undersökta företagen i frizonerna varken uppfyllde nationella normer om arbetsvillkor eller sina skyldigheter att skapa god arbetsmiljö för de anställda.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Året kännetecknades av en våg av våldsamma angrepp på domare, åklagare och rättighetskampanjer. Den tidigare diktatorn Efraín Ríos Montt förlorade presidentvalet i december 2003. De vanns av Oscar Berger, en rik jordägare som hade stöd från mäktiga jordbruks- och bankeliter.

Mål om osakliga avsked drar ut på tiden

I januari meddelade centralorganisationen Confederación de Unidad Sindical de Guatemala (CUSG) att stora problem fortfarande var olösta. Medlemmar av bananarbetarfacket SITRABI, som avskedats utan saklig grund från plantagen María de Lourdes åtta år tidigare, har fortfarande inte fått tillbaka sina arbeten. Hotelserna och trakasserier fortsatte.

Målet om anställda som utan saklig grund avskedats från vattenkraftföretaget Hidrotecnia år 1997 låg också fortfarande i arbetsdomstolarna. Även i de fall där domstol beordrat att några av dem skulle få tillbaka jobbet hade företaget struntat i det.

Fackföreningsmedlemmar som kämpar för rättvisa hotas

Walter Oswaldo Apen Ruíz, vice konfliktsekreterare i en fackförening, tvingades avbryta sin kamp för att få tillbaka arbetet i kommunen Tecún Umán på grund av att han och hans familj ständigt hotades. Också José Luis Mendia Flores upphörde med sina försök att få tillbaka arbetet som privat säkerhetsvakt när han utsattes för dödshot.

Facket på PepsiCo krossas

Problemen på PepsiCo:s buteljeringfabrik La Mariposa fortsatte. Kollektivavtalet med fackföreningen SITRAEMSA löpte ut i slutet av år 2000, men i stället för att förhandla om ett nytt avtal, använde ledningen sig av mutor och hotelser för att övertala de anställda att lämna facket. SITRAEMSA:s förtroendevalda flyttades till nya arbetsplatser för att isolera dem från övriga anställda, och många fackföreningsmedlemmar sparkades.

SITRAEMSA meddelade i januari att företaget vägrat ålyda ett beslut från en arbetsdomstol i november 2002 med order om att osakligt avskedade skulle återtas i tjänst. Företaget hävdade att man inte fått något besked från domstolen. Det var inte första gången som facket haft svårigheter. När man först ansökte om erkännande, år 1983, utbröt en våg av kidnappningar, dödshot och andra former av hotelser.

Regeringen struntar i lärarnas förhandlingsbud

Fackförbundet för anställda i Guatemalas utbildningsväsende, Sindicato de Trabajadores de la Educación de Guatemala (STEG), meddelade i februari att myndigheterna bemött deras strejk med hotelser och avskedanden. Lärarna inledde strejken den 20 januari till stöd för en lista med 34 krav, bl.a. på löneökningar och höjningar av utbildningsbudgeten och i protest mot regeringens utbildningsreformer.

En rad fredliga protester genomfördes som en del av strejken. Aristides Crespo, språkrör för partiet Frente Republicano Guatemalteco (FRG), varnade och sade att om åtgärderna övergick i kaos skulle staten tvingas vidta ”repressiva mått och steg”. Militär sattes in för att ”skydda” of-fentliga byggnader under en fredlig demonstration. Under en protest nära gränsen till El Salvador blev två lärare gripna och en sårades.

Sammanlagt 25 lärare avskedades och alla de 62 000 strejkande riskerade att förlora sina arbeten efter ett beslut i Högsta domstolen den 20 februari som förklarade strejken olaglig. Domstolen beslutade också att lärarna skulle avskedas om de inte inom fem dagar återvände till klassrummen, ”utan några skyldigheter från regeringens sida”. Regeringen meddelade att man drog sig tillbaka från förhandlingarna.

Efter en nationell och internationell kampanj till stöd för lärarna återupptogs förhandlingarna och den 12 mars nåddes en överenskommelse. Många av lärarnas krav tillgodosågs; bl.a. fick lärarna en löneökning och statsutgifterna för utbildningen räknades upp.

Bananarbetarnas organisation angrips

Bananarbetarnas organisation SITRABI meddelade att medlemmar, ledare på gräsrotsnivå och styrelseledamöter hotades och förföljdes, också med åtal, av bananproducenterna. Den 17 februari blev 38 anställda på plantagen María de Lourdes (departementet Izabal) avskedade utan saklig grund. Plantagen ägs av Del Monte och drivs av en producent vid namn Sergio Gabriel Monzón Ordóñez. Producenten slog tillbaka när SITRABI ingrep för sina medlemmars räkning, och stämde organisationen på över en miljon quetzales i skadestånd (123 000 US-dollar). Domstolen gav order om att organisationens bankkonto skulle frysas, vilket allvarligt försvårade den fackliga verksamheten. Organisationen hade redan ekonomiska problem på grund av producentens beslut att hålla inne fackföreningsavgifter som dragits på lönerna under mer än ett år. Domaren beordrade också Bandegua, Del Montes dotterbolag i Guatemala, att överlämna fackföreningsavgifterna till domstolen.

SITRABI noterade att detta skedde när Bandegua förhandlade om kollektivavtal i Ramal de Motagua, och SITRABI tror att detta var ytterligare ett av Bandeguas försök att slå sönder facket. Flera tidigare ledare har tvingats lämna landet på grund av att de hotats till livet.

Bananarbetarna hade också problem på Cobigua, Chiquitas dotterbolag. COLSIBA-facket angreps hela tiden och ledningen anklagade organisationen för att ha skulden för låg produktion och dålig kvalitet på arbetet. Organisationen rapporterade också att kollektivavtalet kränkts. Under en konkret händelse den 19 maj vägrade bolaget låta anställda komma in på arbetsplatsen om de inte gick med på att använda nya ”Durban-på-

sar”, även om det inte skett någon förhandling om den ändrade arbetsmetoden. Organisationen protesterade mot påsarna eftersom de behandlats med en substans som man ansåg var skadlig för både arbetarna och miljön. Arbetsmarknadsvisten på La Inca-plantagen eskalerade på grund av detta och andra problem som facket förklarade sig vilja lösa i förhandlingar. Företagets svar var att avskeda alla anställda på La Inca.

Negativ inställning till facket

I juni erbjöds 38 anställda på däckföretaget GINSA, Good Years guatemalanska dotterbolag, ekonomiska förmåner om de slutade. Företaget, som länge varit fientligt mot fackföreningen, inriktade sig på fackföreningsmedlemmar när man ville minska personalstyrkan och förbehöll sig samtidigt rätten att avslå uppsägningar från ”dem som skulle kunna bidra till att hindra fabriken från sammanbrott”.

Goda nyheter från textilfabriker i frizoner

En långvarig tvist på fabrikena Choi Shin och Cimertextiles, som ägs av det koreanska företaget Choi & Shins, löstes den 16 juli då FENASTRAS och företaget tecknade kollektivavtal i en frizon. Den fackliga verksamheten på fabrikena hade under lång tid förtryckts och trots tidigare medlingsförsök och ingripanden från den internationella fackföreningsrörelsen rapporterade de anställda i juni att ledningen fortsatte kränka föreningsfriheten. Guatemalas regering hade hotat straffa fabrikena genom att dra in deras exportförmåner om ett avtal inte uppnåddes. Choi & Shins tillverkar kläder för Liz Claiborne som skrivit på Fair Labour Associations uppförandekod och därmed förbundet sig att skydda rätten att bilda fackföreningar och förhandla kollektivt.

Fackligt organiserade avskedade på gasbolag

När en grupp anställda vid 14 företag inom den mexikanskägda koncernen TOMZA beslutade återuppliva sin fackförening, Sindicato de Trabajadores en el Envasado, Transporte, Distribución y Mantenimiento del Gas, blev tretton av ledarna sparkade och ytterligare sex tvingades säga upp sig. Beslutet att återuppta den fackliga verksamheten var följden av en tvist om ekonomiska krav, inklusive kravet på att de anställdas stadgeenliga julibonus skulle betalas ut. Ett möte den 15 juli för att omorganisera facket och välja ny ledning samlade 92 anställda. Avskedandena ägde rum dagen därpå. Efter ingripande från arbetsinspektören beordrades företaget av domstol att återta de avskedade, vilket det struntade i. Företaget kallades därför till arbetsinspektören den 6 augusti. Företagets representanter kom till mötet med checker som täckte avgångsvederlaget för de sparkade och försökte dela ut dem utanför sammanträdeslokalen. Arbetarna vägrade ta emot dem.

Fyra medlemmar av den nyvalda styrelsen hotades till livet. Julio Cesar Montufar Valdez och Juan Carlos Aguilar Ramírez fick hotelser per telefon. Francisco Velásquez fick symboler som representerade döden och Agustín Sandoval Gomez förföljdes när han körde bil och fick en pistol riktad mot huvudet när han stannade vid ett trafikljus.

Företaget fortsatte vägra återta de avskedade samtidigt som fackföreningsmedlemmar som inte avskedats hotades och trakasserades hela tiden. Flera blev tillsagda att lämna facket eller bli avskedade. I slutet av året hade ärendet fortfarande inte lösts.

Ingen rättvisa för fackföreningsmedlemmar

I augusti rapporterades att utredningen av mordet på Oswaldo Monzón Lima tre år tidigare fortfarande inte var klar. Oswaldo Monzón var anställd hos företaget Transportes J.O. Gaitán S.A. och generalsekreterare i chaufförsfacket Pilotos de Combustibles de Escuintla. Han avskedades i juni 1998 för att ha bildat en fackförening på företaget. Han hade också anmält korruptionen som florerade där. Han påträffades död den 23 juni, bara några dagar efter det att en medlem av den familj som äger företaget hotat att döda honom sedan han vägrat ta emot avgångsvederlag.

I augusti 2003 drog ägarna till J.O. Gaitán-företaget generalsekreteraren i centralorganisationen Central General de Trabajadores de Guatemala (CGTG), José Pinzón Salazar, inför domstol för förtal, efter det att Pinzón offentligt uppmärksammat mordet. Förtalsmålet godtogs av domstolen och fördes till Högsta domstolen. I slutet av året var det fortfarande inte avgjort.

Centralorganisationen Union Sindical de Trabajadores de Guatemala (UNSITRAGUA) meddelade i augusti att av de många som avskedades från plantagen La Exacta för nio år sedan, för att ha försökt bilda en fackförening, väntade 72 fortfarande på att få tillbaka jobben, trots domstolsbeslut på att de skulle få det. Dessutom har den officiella utredningen av morden på fyra fackliga ledare under den brutala avhysningen från egendomen den 24 augusti 1994 fortfarande inte lyckats avslöja de ansvariga. När president Alfonso Portillo kom till makten erkände han att statens säkerhetsstyrkor hade spelat en roll och lovade den Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter att ersätta offren. Förhandlingar om en uppgörelse om ersättningen inleddes i juni men hittills utan några reella framsteg.

Banarbetare avskedade från organiserade plantager

Chiquitas dotterbolag Cobigua lade ner fyra av sina plantager (Pamaxan, Mariana, Eskimo och Louisiana) den 5 september och lämnade 600 anställda utan jobb. Företaget hävdade att det berodde på låg produktivitet, medan arbetsinspektörer förklarar att produktiviteten var tillfredsställande. Företaget informerade de anställda om nedläggningarna samtidigt som fackföreningarna satt i ett möte efter inbjudan från Cobigua. Fackföreningarna tror att beslutet ingick i en plan för att stänga alla organiserade plantager i regionen Atlántico och flytta produktionen till den oorganiserade sydkusten, där arbetskraftskostnaderna är lägre. Plantageledningarna hade tidigare hotat stänga plantagerna om den fackliga verksamheten fortsatte, och avskedandena ägde rum när organisationerna förberedde sig för kollektivavtalsförhandlingar.

De anställda utsattes för hårda påtryckningar för att sluta sina jobb. Företaget höll inne löner till dess att arbetarna godtog erbjudandena om avgångsvederlag och hotade stänga av vatten och el för dem som vägrade lämna sina hem omedelbart, trots den 30 dagars uppsägningstid som förutses i arbetsmarknadslagarna. När plantagerna stängts upphörde fackföreningarna praktiskt taget att existera.

Cobigua försökte sedan sluta kollektivavtal med kvarvarande organisationer på andra plantager så snabbt som möjligt. Man försökte då drastiskt skära ner redan befintliga rättigheter och sänka lönerna. Man hotade fackföreningarna med att stänga plantagerna om de inte godkände

företagets förslag. Förhandlingarna pågick i december.

Dödshot

Träarbetarförbundet FESITRASMMAR meddelade att flera av dess ledare hade överfallits under 2003 och att några hade hotats till livet. Vid ett tillfälle trängde sig fyra män in i Fermin Roberto Laparras hem. Laparra är generalsekreterare i fackföreningen för miljöorienterade lantarbetare i San Luis Malacatán, i departementet San Marcos. Hans familj hotades med skjutvapen. Angriparna varnade och sade att han skulle dödas om han fortsatte sin fackliga verksamhet. FESITRASMMAR anmälde händelsen till myndigheterna och domstolarna, men i slutet av året hade varken någon utredning eller rättegång kommit till stånd. Inte heller hade dödshoten från 2002, från en officer i den nationella civila polisen mot FESITRASMMAR:s generalsekreterare Luis Chávez, utretts.

Clemente Pérez och Julio Díaz, medlemmar av den nationella styrelsen för Sindicato Nacional de Construcción y Servicios de Guatemala (SINCS-G) hotades till livet efter en demonstration som byggnadsarbetare i Coatepeque genomförde i protest mot att de inte fått betalt för bygget av en stormarknad. Fallet uppmärksammades av allmänheten och ombudsmannen för mänskliga rättigheter lovade ta upp frågan med ILO. Arbetsdomstolen beordrade företaget att betala arbetarna. Dödshoten mot fackliga ledare har upphört.

GUYANA

Folkmängd: 765 000

Huvudstad: Georgetown

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Lagstiftning som begränsar strejkrätten är fortfarande i kraft.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen ger löntagarna rätt att bilda och gå med i fackliga organisationer, men det finns ingen lag som förbjuder diskriminering av fackföreningar. Strejkrätten är erkänd. Offentliganställda som arbetar med oumbärlig samhällsservice får strejka om de ger föreskrivet varsel till Arbetsministeriet och låter ett minimum av personal förbli i arbete. Alla strejker inom allmännyttiga företag måste underställas bindande skiljedom. Anställda i såväl offentlig som privat sektor får förhandla om kollektivavtal.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lagen om erkännande av fackföreningar har visat sig ineffektiv i praktiken och arbetsgivarna utnyttjar avsaknaden av lagar mot diskriminering av fackföreningar. Skogskommissionen är ett exempel. Där har man under senare år vid minst två tillfällen sparkat anställda som svar på åtgärder som vidtagits av statsanställdas förbund Guyana Public Service Union (GPSU). Regeringen tar lång tid på sig för att ändra lagstiftningen och ta bort kravet på obligatorisk skiljedom i samband med strejker inom annan än oumbärlig service.

Etnisk/politisk diskriminering

Politisk hemvist och etniskt medlemskap väger tungt i fackföreningsrörelsen och myndigheterna utnyttjar detta för att skapa en mycket spänd situation. Fackliga organisationer delas in i "regeringsvänliga" och "oppositionella", "afro-svarta" eller "hinduiska". Exempelvis utsattes arbetande hinduer för påtryckningar för att inte rösta för att låta "svarta fackföreningar" representera dem i arbetsmarknadsstyrelsen. Regeringen manipulerade processen för att försäkra sig om att bara regeringsvänliga organisationer valdes till styrelsen. Som en följd av det finns inget förtroende mellan regeringen och de fackliga organisationerna, vilket drabbar den sociala dialogen. Kollektivavtal nonchaleras av regeringen och arbetsvillkor regleras genom cirkulär som skickas ut av förvaltningen.

Inom bauxitindustrin uppstod en konflikt mellan regeringen och den fackliga ledningen. Guyanas president besökte arbetsplatserna men tog ingen notis om de i laga ordning valda fackföreningsledarna utan inledde direkta förhandlingar med de anställda.

På den positiva sidan noteras att dialog och kontakter upprätthölls mellan arbetsgivare i den privata sektorn och fackföreningsrörelsen, företrädesvis med FFI:s medlemsorganisation Guyana Trades Union Congress (GTUC).

HAITI

Folkmängd: 8,3 milj.

Huvudstad: Port-au-Prince

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111

Situationen i Haiti är värre än någonsin. Det ständiga våldet och osäkerheten förblev ett oöverstigligt hinder för erkännande av fackliga rättigheter. Arbetsgivare kan agera helt ostraffat och grupper som agerar på det ledande partiets vägnar går regelbundet till angrepp mot fackligt aktiva. Lärarnas fackföreningar förefaller ha varit ett populärt mål.

LAGSTIFTNINGEN

Restriktiv arbetsmarknadslagstiftning

Författningen, som infördes efter Duvalier-regimens fall år 1987, erkänner föreningsfrihet och strejkrätt inom alla områden. Arbetsmarknads-lagen är emellertid från den gamla diktaturtiden. Det krävs bara tio medlemmar för att bilda en fackförening men enligt strafflagen skall varje förening med över 20 medlemmar ha regeringstillstånd innan den kan bildas, om den skall bli erkänd av regeringen.

Arbetsmarknadslagstiftningen innehåller en föreskrift om skiljedom för att göra slut på en strejk, även om bara den ena parten begär det.

Det finns hittills ingen lagstiftning som skyddar offentliganställdas organisationsrätt, trots att de har rätten enligt författningen.

Inget skydd

Lagen skyddar inte fackliga organisationer och deras medlemmar mot diskriminering i samband med rekrytering av arbetskraft och innehåller inga föreskrifter om återanställning av fackföreningsmedlemmar som avskedats på felaktiga grunder.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Rättigheterna respekteras inte

Tillämpningen av arbetsmarknadslagarna har varit mycket dålig och är, på grund av det kaos som nu råder, fullständigt ineffektiv.

Fackliga rättigheter finns i praktiken inte alls. Som en följd av det rådande politiska kaoset, våldet och den rekordhög arbetslösheten har arbetsgivarna full handlingsfrihet. Det förekommer praktiskt taget inga kollektiva förhandlingar. Oftast bestämmer arbetsgivarna lönerna på egen hand. Vissa arbetsgivare, som läskedrycksfabriken Brasserie du Nord, förbjuder sina anställda att organisera sig och avskedar alla som ändå försöker. I april 2003 blev två anställda som, eftersom det inte fanns någon fackförening, själva försökte få löneökningar, svårt misshandlade och fick tillbringa en vecka i fängelse innan de släpptes utan att åtalas. De avskedades, liksom många av deras kollegor före dem, som gjort liknande försök.

Hotelser och straffrihet

De som försöker organisera löntagare i fackföreningar utsätts för ständiga hotelser. Det finns emellertid många fackliga organisationer som delvis speglar landets religiösa och geografiska indelning. Organisationerna blir ofta inblandade i landets sociala och politiska strider.

Förövarna av många våldshandlingar går straffria om de står nära maktavarna eller om offren betraktas som regeringsmotståndare.

Där facklig verksamhet förekommit, har organisationerna klagat på en långsam och ineffektiv procedur när de tar arbetslivstvister till arbetsdomstolarna. Trots bestämmelser i arbetsmarknadslagarna har regeringen aldrig bötfällt en arbetsgivare för att denne blandat sig i en facklig organisation inre angelägenheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Missnöjet var konstant och växte på grund av den korrumpade, odemokratiska regeringens alla brister. Spänningen skärptes av den ekonomiska nedgången, framför allt när bensinpriserna nästan fördubblades i början av året. Under året förekom otaliga strejker och demonstrationer och de bemöttes med allt våldsammare förtryck från polisen och "chimères" (ett ligistgäng som det styrande Fanmi Lavalaspartiet avlönar). Planer på nya val måste skrinläggas på grund av oron och osäkerheten, och underlåtenheten att skapa ett trovärdigt valråd. Upp till 50 dödsfall och många allvarligt skadade rapporterades som en följd av de blodiga sammanstötningarna mellan oppositionen och regeringsanhängare.

FN:s särskilda rapportör för Haiti meddelade i slutet av året att förhållandena för mänskliga rättigheter i landet aldrig tidigare varit så dåliga.

Gripanden efter generalstrejk

Fackliga organisationer spelade en ledande roll i generalstrejken den 7 januari och demonstrationen den 9 januari i protest mot de fördubblade bensinpriserna. Några av demonstranterna greps, bland dem Nivrose Marius från Haitis arbetarfederation KOTA och Jean Marie Prou från de haitiska arbetarnas kommitté, COH.

Lärarnas fackföreningar måltavlor

Myndigheterna hotade avskeda alla offentliganställda som deltog i generalstrejken, och i synnerhet medlemmarna i lärarorganisationerna CNEH, CONEH, GIEL, UNOH och FENATEC.

Pepe Jean Getro, generalsekreterare för GIEL, högskolelärarnas organisation, hade tvingats gå i exil i Dominikanska republiken i november 2002, för att komma undan dödshot och våld. I samband med att han blev svårt misshandlad av polismän tidigare under året, fick han veta att det skedde därför att han var fackföreningsmedlem och strejkade.

Ytterligare två lärardemonstrationer ägde rum i januari. Ett av de främsta klagomålen gällde bristen på respekt för kollektivavtalet om en 32-procentig löneökning. Avtalet hade slutits 64 månader tidigare.

Den 20 mars gick lärarna än en gång med i en demonstration tillsammans med studenter, i protest mot att utbildningssektorn var så underfinansierad, och mot att en av lärarfackets medlemmar fängslats och två andra tvingats gå i exil. När demonstrationen kom fram till presidentpalatset använde polisen tårgas för att skingra den. Medlemmar av "chimères", utklädda till studenter, provocerade fram enskilda incidenter och utlöste mer polisvåld.

Fackföreningsmedlemmar hotas

Den 29 juli kom beväpnade män in i Jean Louis Petit Frères hem. Han var generalsekreterare för centralorganisationen OGITH och händelsen inträffade sedan han offentligt påtalat korruptionen hos myndigheterna i Port de Paix. Han tvingades därför gömma sig.

Dagen därpå kom beväpnade män till Fignole Saint Cyr kontor och frågade personalen när han skulle komma dit. Saint Cyr är generalsekretärare i centralorganisationen CATH. Han kom aldrig men ett fordon sågs vänta utanför byggnaden resten av morgonen. CATH:s generalsekretärare hade deltagit i en demonstration och kritiserat regeringen för bl.a. arbetslösheten.

I oktober meddelade den fackliga organisationen Batay Ouvriye att allvarliga hotelser hade riktats mot löntagare på ön La Gonâve i Port-au-Prince-bukten. Enligt Batay Ouvriye hade myndigheterna hotat gripa medlemmarna och alla löntagare som försökte organisera sig till försvar för sina rättigheter. Några gick under jorden, andra tvingades resa därifrån. Organisationen sade också att det pågick en förtalskampanj mot den, och att många rykten spridits om att den ville förskingra pengar som var avsedda för en ny väg. Problemen började sedan Batay Ouvriye organiserat en konferens där man uppmärksammade problemen på ön och framhöll löntagarnas behov.

Respekt för fackliga rättigheter – krav för lån till frizoner

Den 9 oktober godkände International Finance Corporation (IFT; Världsbankens organ för lån till den privata sektorn), ett lån på 20 miljoner US-dollar till den dominikanska klädtillverkaren Grupo M, för en fabrik i den nybildade frizonen nära Ouanaminthe, på gränsen till Dominikanska republiken. Lånet godkändes under förutsättning att företaget tillät alla sina anställda att representeras av en facklig organisation och förhandla kollektivt, och försäkra sig om att alla andra företag som leasade tillverkningslokaler i frizonen tillämpade samma regler. Paragrafen om fackliga rättigheter hade kommit med tack vare en stark internationell kampanj som motiverades av oron över dåliga förhållanden på Grupo M:s anläggningar i Dominikanska republiken. Organiserade arbetare där hade trakasserats, blivit våldsamt angripna och avskedats utan saklig grund. Oron kvarstår på grund av att arbetsgivare i frizonerna i allmänhet visar föga respekt för fackliga rättigheter, och mot bakgrund av erfarenheterna som anställda på Tarrants fabrik i Mexico gjort, där uppförandekoder inte hindrade att organiserade arbetare sparas nästan dagligen. Tarrant producerar varor till samma företag som Grupo M.

Förtryck för att skaka facket

Ledare för ett av de nationella lärarförbunden, Confédération Nationale des Educateurs Haïtiens (CNEH) meddelade i november att några av medlemmarna, i synnerhet i provinserna, blivit trakasserade. De trodde att förföljelserna var försök att skapa oro i organisationen. CNEH:s generalsekretärare, Jean Lavaud Frederick, hade hotats till livet på grund av sin fackliga verksamhet.

Förföljelse av fackföreningsmedlemmar

I slutet av året tvingades flera fackföreningsmedlemmar gå under jorden sedan de hotats till livet. Det skedde sedan den fackliga gruppen CSH (Coordination Syndical Haïtienne) deltagit i den protestdemonstration som Grupp 184 genomförde den 14 november, med krav på ett "nytt socialt kontrakt". CSH:s generalsekretärare Charles Fritz fanns bland dem som tvingades gömma sig. Martial Emerson, från chaufförskooperativet SCCF, som tillhör CSH, beslutade sig också för att gå under jorden efter flera överfall bl.a. mot hans bil. Jean Baptiste André och Noelizaire Francky från centralorganisationen KOTA, tvingades gömma sig efter attacker och hotelser från grupper som stödde regeringen.

Dessutom skadades Zamor Lolince från SCCF under demonstrationen av en bil som kördes av en medlem av "chimères". Hans bil brändes och man försökte bränna ner hans hus.

En annan SCCF-medlem, Berjuste Jean Médroit Reynold, kidnappades den 11 december och hölls fången i tre dagar. Berjuste hade blivit skjuten och skadad redan i mars 2002.

HONDURAS

Folkmängd: 6,9 milj.

Huvudstad: Tegucigalpa

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Regeringen drar fortfarande fötterna efter sig när det gäller att ändra arbetsmarknadslagstiftningen så att den överensstämmer med internationella normer. Beklädnadsindustrin var fortfarande antifacklig, och minst två företag rapporteras ha avskedat anställda som försökt organisera sig.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfriheten

Lagstiftningen erkänner rätten att bilda och tillhöra fackliga organisationer, men med restriktioner. För att bilda en fackförening krävs minst 30 personer, och det får inte finnas mer än en organisation per företag eller institution. Fackliga ledare måste vara honduranska medborgare och arbeta i den verksamhet som det gäller.

Strejkrätt

Strejkrätt finns likaså i lag, men är begränsad. Federationer och konfederationer får inte utlysa strejker. För strejk krävs att minst två tredjedelar av organisationens samtliga medlemmar röstar för den. Statstjänstemän får inte strejka. Anställda i statliga företag måste varsla sex månader i förväg och få regeringens godkännande innan de kan strejka. Ministeriet för arbetsmarknad och socialförsäkringar har makt att avsluta konflikter inom oljeproduktion, raffinaderier, transport och distribution.

Kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandlingar skyddas i lag och arbetsgivare förbjuds att straffa anställda som bedriver facklig verksamhet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

I praktiken blir anställda trakasserade och till och med sparkade för facklig verksamhet, och vissa organiserade arbetare är svartlistade i frizonerna.

Vissa företag har bildat föreningar av solidarista-typ (se Costa Rica), som tjänstvilliga alternativ till fackföreningar. Detta är särskilt vanligt i frizonerna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den ekonomiska ojämlikheten är fortfarande mycket stor. President Ricardo Maduro har lovat slå ner på brottsligheten med en politik för "noll-tolerans". Grupper i det civila samhället fruktar att detta kommer att utnyttjas för att förtrycka demokratiska rättigheter.

Övergriper i frizonerna

Sparkade för att de är med i facket

Femton arbetare avskedades under sommaren från fabriken Southeast Textiles i Choloma, som tillverkar kläder för välkända märken som Sean Jean, ägt av hip hop-stjärnan Sean Combs, och Timberland, Nautica och Rocawear. Fabriksarbetarna hade klagat över förskräckliga förhållanden. De tjänar 15 cent för varje långärmad T-tröja som de syr. Tröjorna säljs för 40 US-dollar. En 19-årig kvinna från fabriken sade att arbetarna kränktes både verbalt och fysiskt och tvingades arbeta obetald övertid och göra obligatoriska graviditetstester. Produktionsmålen är alltför höga, antalet raster för toalettbesök är begränsade, inga samtal är tillåtna och det finns ingen hälsovård. Hennes uppgifter fick stöd av andra arbetare. Sean Combs lovade undersöka anklagelserna.

I november drog en kanadensisk solidaritetsfond, stödd av Quebecs Federation of Labour, tillbaka en investering på 90 miljoner dollar från Gildan Activewear Inc, efter rapporter om att tillverkaren av T-tröjor försökt utrota fackligt organiseringsarbete på en fabrik i Honduras. Fonden förklarade att Montrealbaserade Gildan avskedat 38 anställda som försökt organisera en fackförening. Företaget nekade till anklagelsen.

Goda nyheter

Arbetarnas fackförening SITRACOR på textilfabriken Corazon Apparel i regionen San Pedro Sula blev äntligen erkänd sedan textilarbetarinternationalen ITGLWF ingripit. Anställda hade sparkats i juli 2002 sedan de bilat en fackförening, och andra blev avstängda. Fackföreningens generalsekreterare och ordförande tvingades sedan säga upp sig. Under intervjuer genomförda av FFI i september 2003, sade en av de anställda att även om de tidigare upplevt den dåliga behandling som beskrivits ovan, hade förhållandena blivit bättre sedan fackföreningen fått förhandla om bättre behandling.

JAMAICA

Folkmängd: 2,6 milj.

Huvudstad: Kingston

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Listan över oumbärliga samhällstjänster har förkortats avsevärt, men Arbetsmarknadsministeriet har fortfarande makt att ingripa i alla strejker och avbryta dem. Reglerna för kollektiva förhandlingar är fortfarande alldeles för restriktiva. En facklig organisation nekades komma in på en arbetsplats för att genomföra en omröstning för fackligt erkännande.

LAGSTIFTNINGEN

Lagen om relationerna på arbetsmarknaden och konflikter (LRIDA) föreskriver föreningsfrihet och rätt till kollektiva förhandlingar och gäller de flesta anställda. Kollektiva förhandlingar får emellertid inte ske på platser där ingen enskild fackförening företräder minst 40 procent av de anställda, eller när den organisation som söker erkännande som förhandlingspart inte får 50 procent av rösterna från samtliga anställda.

LRIDA förbjuder diskriminering av facklig verksamhet. Arbetsgivare får således inte avskeda någon enbart för att denne tillhör facket.

Lång lista på oumbärlig samhällsservice

Strejkrätten är varken skyddad eller förbjuden i lag, med undantag för anställda i oumbärlig service, som saknar strejkrätt. Under år 2002 ändrades lagen och den tidigare alltför långa listan förkortades. Exempelvis togs allmänna transporter, tele- och banktjänster samt flygtransporter bort. Arbetsmarknadsministeriet har fortfarande långtgående befogenheter att ingripa i arbetsmarknadskonflikter och rätt att avbryta alla strejker.

Lagen gäller i frizoner.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringen har ibland fastställt vissa områden som "oumbärliga" för att göra slut på strejker, t.ex. i bauxitgruvorna.

Multinationella företag är fientligt inställda till fackliga organisationer och hittills har inga fackföreningar kunnat bildas i frizonerna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Hinder för fackliga val

National Workers' Union (NWU) och tjänstemän på Arbetsmarknadsministeriet nekades tillträde till området för utvidgning av Jamalcos anläggning utanför Clarendon när de försökte genomföra val för fackligt erkännande den 20 februari. Ministeriet hävdade att tjänstemännen fått lov att dagen innan inspektera platsen och anläggningen men när de dagen därpå kom tillbaka för omröstningen, meddelade säkerhetsvakter dem att de inte skulle släppas in. Omröstningen genomfördes utanför anläggningen och 60 av de 64 anställda med rösträtt röstade för att bli representerade av NWU. Dagen efter tillkännagav Caribbean Construction Company Ltd. (CCC), den lokala entreprenören som genomförde utvidgningsarbetena, att man drog sig ur projektet och gjorde därmed arbetarna övertaliga. Uppenbarligen hade arbetarna begärt löneökning, vilket CCC inte tyckt om, och de anställda hade därför vänt sig till NWU för att få stöd.

KANADA

Folkmängd: 31,5 milj.

Huvudstad: Ottawa

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 87, 100, 105, 111, 182

Lagstiftande församlingar i vissa provinser begränsade de fackliga rättigheterna ytterligare. Under året rapporterades förhandlingar i ond tro, användning av strejkbrytare och vägran att erkänna fackliga organisationer.

LAGSTIFTNINGEN

Enligt federal lagstiftning har anställda i såväl offentlig som privat sektor föreningsfrihet. Fackliga rättigheter garanteras officiellt i federala lagar, även om varje provins också har egen lagstiftning som begränsar dessa rättigheter. Alla anställda har strejkrätt, med undantag för offentliganställda inom sektorer som tillhandahåller oombärliga tjänster.

Såväl offentliganställda som privatanställda har rätt att organisera sig och förhandla kollektivt. Lagen skyddar kollektiva förhandlingar, men också här finns begränsningar som varierar från provins till provins. Lagen förbjuder diskriminering av fackföreningar.

Strejkbryteri fortfarande tillåtet inom vissa branscher

En enskild parlamentsledamot som fick stöd av Bloc Québécois och New Democratic Party lade fram ett lagförslag för förbud mot att använda ersättningsarbetare under arbetsmarknadskonflikter i företag som styrs av Kanadas arbetsmarknadslagstiftning. Förslaget röstades ner i underhuset i oktober.

Alberta: uteslutning och vägrad strejkrätt

Flera löntagarkategorier, inklusive lant- och trädgårdsarbetare är undantagna från tillämpningen av arbetsmarknadslagarna i provinsen och därmed också från det skydd de ger. När det gäller universiteten ger lagarna styrelserna befogenhet att avgöra vilka personalgrupper som får bilda fackföreningar.

Arbetsmarknadslagen för statsanställda förbjuder strejker för all sjukhuspersonal och omfattar en lång rad anställda som inte faller inom kategorin oombärlig samhällsservice. Anställda som deltar i en olaglig strejk kan dömas till höga böter och till och med till fängelse.

Tillägget till lagen om omstrukturering av regionala hälsovårdsmyndigheter (Regional Health Authorities Restructuring Amendment Act), som trädde i kraft den 1 april 2003, upphävde strejkrätten för de återstående 10 procenten vårdpersonal i Alberta som fortfarande hade den rätten. Den avskaffade också praktiserande sjuksköterskors rätt att organisera sig. Slutligen tvingade den medlemmarna av de fyra fungerande förhandlingsenheterna (före lagändringen fanns det fem) att delta i "run-off" omröstningar. Albertas arbetsmarknadsstyrelse kommer därmed att avgöra vilka kollektivavtal som skall gälla alla medlemmar och avskaffar därmed alla andra kollektivavtal.

Albertas lagstiftning ger också myndigheterna breda befogenheter att ingripa i kollektiva förhandlingar och arbetsgivare har rätt att förbigå facket som förhandlingspart och att använda ersättare för strejkande arbetare.

British Columbia: nya begränsningar inom utbildning och vård

Under år 2001 förlorade sjuksköterskorna sin strejkrätt när provinsregeringen antog lagen om upprätthållande av vården (Health Care Services Continuation Act) och lagen om kollektivavtal inom vården (Care Services Collective Agreement Act) som införde vad man kallade en "kollektiv överenskommelse". Utbildning utsågs till "oombärlig samhällsservice" enligt lagen om kompetensutveckling och ändringar av arbetsmarknadsregler" (Skills Development and Labour Statutes Amendment Act). Därmed försvårades facklig organisering av lärare och annan utbildningspersonal och myndigheterna gavs makt att neka dem strejkrätt.

Ytterligare begränsningar infördes under år 2002, då följande tre lagar antogs: Education Service Collective Agreement Act (förslag 27 om kollektivavtal), Public Education Flexibility and Choice Act (förslag 28 om flexibilitet och valfrihet) samt Health and Social Services Delivery Improvement Act (förslag 29 om bättre sjuk- och socialvård). Centralorganisationen CLC beskrev den nya lagstiftningen som "ett dramatisk och aldrig tidigare skådat angrepp på de kanadensiska löntagarnas rättigheter". Lagarna föreskriver ensidigt och utan samråd villkor för kollektivavtal som gynnar regeringen och andra arbetsgivare som helt eller delvis finansieras av staten. Lagförslagen undanröjer och omformulerar fullständigt bestämmelser i gällande kollektivavtal som gav betydande skydd för provinsens löntagare. Arbetsgivare inom vård och andra områden får rätt att

kringgå villkoren i bindande kollektivavtal genom att "lägga ut" tjänster på andra arbetsgivare som inte omfattas av sådana avtal. Lagstiftningen tillåter också att regeringen, som arbetsgivare och finansär av olika icke-statliga arbetsgivare, vidtar åtgärder som kan leda till att förhandlingsrätten avskaffas. Ärendet har anmälts till ILO:s kommitté för föreningsfrihet.

Ontario: många restriktioner

Ontarios arbetsmarknadslagstiftning gäller inte lant- och trädgårdsarbetare och inte heller hushållsarbetare, arkitekter, tandläkare, lantmätare, advokater och läkare. Människor som deltar i verksamheter i lokalsamhället får enligt lag inte heller tillhöra en fackförening. Ett beslut i Kanadas högsta domstol, från december 2001, förklarade att Ontarios lag som förbjuder facklig organisering av lantarbetare är grundlagsstridig. I oktober 2002 antog regeringen i Ontario en lag om skydd för jordbruksanställda (Agricultural Employees Protection Act) som enligt Ontarios fackliga federation "i huvudsak ger lantarbetare rätt att gå med i sociala föreningar, men de får fortfarande inte organisera sig facklig eller förhandla om kollektivavtal.

Rätten till kollektiva förhandlingar är enligt en lag från 1997 starkt begränsad inom undervisningsväsendet. Lagen utesluter skolledare och biträdande rektorer från att delta i lärarnas förhandlingsorgan som enbart kan förhandla om arbetsvillkor på informell basis. Ontarios utbildningslag föreskriver också i praktiken fackligt monopol genom att namnge den organisation som erkänns som förhandlingspart. Om en tvist leder till strejk kan parterna tvingas till medling efter tre veckor. Den globala lärarorganisationen Education International lämnade i oktober 2003 in ett klagomål till ILO mot lagstiftning som Ontarios regering infört och som ytterligare begränsar lärarnas förhandlingsrätt.

Tilläggslagen Labour Relations Amendment Act från år 2000, motverkar aktivt kollektiva förhandlingar. Den kräver att arbetsgivarna skall anslå och dela ut dokument på arbetsplatserna som sammanställts av Arbetsmarknadsministeriet och som anger hur den fackliga förhandlingsrätten skall upphävas.

Den regering som kom till makten i oktober 2003 lovade i sin valkampanj att ändra arbetsmarknadslagstiftningen om avveckling av förhandlingsrätten.

New Brunswick: vissa löntagarkategorier undantagna

Lantbruks- och trädgårdsarbetare är undantagna från det skydd som arbetsmarknadslagarna ger. Tillfällig personal i offentlig sektor får inte välja vilken organisation de skall ansluta sig till och har därför inte heller möjlighet att utnyttja sina rättigheter, t.ex. rätten till kollektiva förhandlingar.

Quebec: begränsningar av strejkrätten

Den nya liberala regeringen i Quebec var inte sen att börja nedmonteringen av den arbetsmarknadslagstiftning som utvecklats under de senaste 25 åren. I september 2003 införde regeringen Lag 7, som frantog personal som arbetar "utanför arbetsplatsen" beteckningen tjänstemän, trots tidigare beslut som bekräftat att personal som agerar som "mellanled" enligt arbetsmarknadslagstiftningen är att betrakta som tjänstemän. Åtgärden liknar den som Ontarios regering vidtagit i fråga om lantarbetare.

Strejkrätten begränsas av två lagar som ger en mycket bred definition av oumbärlig samhällsservice.

Manitoba

Arbetslivslagen säger att om en konflikt varar längre än 60 dagar kan endera parten be Manitobas arbetsmarknadsstyrelse fastställa innehållet i ett nytt kollektivavtal.

Lagen om offentliga skolor förbjuder lärarna att strejka och brott mot den straffas med höga böter. Lagen föreskriver också obligatorisk skiljedom om endera parten begär det när en konflikt varar längre än 90 dagar.

Prince Edward Island och Nova Scotia

På samma sätt som i Ontario tvingar lagstiftningen i Prince Edward Island effektivt fram ett monopol genom att i lagen om statlig tjänst namnge förhandlingsparten. Detsamma gäller utbildningslagen i Nova Scotia.

Lagen om fortsatta vårdtjänster (Healthcare Services Continuation Act) från 2001 förbjuder vårdpersonal att strejka fram till den 31 april 2004. Vidare fick guvernören makt att fastställa kollektivavtal eller bestämmelser i ett kollektivavtal när hon/han anser att en arbetsgivare och en facklig organisation inte själva kan enas. Dessutom har sådana beslut företräde framför alla kollektivavtal med annat innehåll. Om en facklig organisation bryter mot lagen kan den dömas till böter på högst 50 000 kanadensiska dollar, och 10 000 kanadensiska dollar ytterligare för varje dag som brottet pågår. Bestämmelserna i lagen har emellertid när detta skrivs ännu inte tillämpats.

Newfoundland

Lagen om offentlig tjänst (Public Service Act) ger arbetsgivaren (staten) breda befogenheter att bestämma hur "oumbärlig personal" skall definieras.

Enligt lagen om kollektiva förhandlingar inom fiskerinäringen (Fishing Industry Collective Bargaining Act) är alla strejker förbjudna inom sektorn.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Även om lagstiftningen i praktiken som regel följs utnyttjar arbetsgivare i både privat och offentlig sektor de många begränsningarna som finns.

Provinsregeringarna har använt lagen för att tvinga strejkande arbetare tillbaka till arbetet, medan privata arbetsgivare tagit in tillfällig arbets-

kraft för att ersätta strejkande.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Lantarbetare kämpar för fackligt erkännande

Lantarbetarna i Ontario fortsatte under 2003 sin kamp för att deras föreningsrätt, som erkändes i ett beslut år 2001 av Kanadas högsta domstol, skall erkännas i praktiken. I september avfärdade en domstol i Ontario en ansökan från ett svampodlingsföretag om att räkningen av röster från 270 arbetare som ville gå med i United Food and Commercial Workers (UFCW) inte skulle verkställas.

Order om återgång till arbetet

Regeringen i British Columbia (BC) fortsatte att angripa löntagarnas grundläggande rättigheter. Fackliga organisationer har ifrågasatt giltigheten av Lag 29 inför BC:s högsta domstol, med motiveringen att lagen strider mot Kanadas stadga om grundläggande rättigheter. Regeringen i BC införde till och med lagstiftning för att tvinga färjeanställda tillbaka till arbetet och hävdade att de fullgjorde "oumbärlig verksamhet".

Hindrade från att organisera sig

Offentliganställdas förbund Public Service Alliance of Canada (PSAC) meddelade i juni att Kanadas Corps of Commissioners (ett vaktbolag) hindrade sina anställda från att gå med i facket. I Ottawa skickade bolaget ut ett e-brev som förbjöd de anställda att ta emot facklig information. I Newfoundland protesterade de mot rösträkning på bolaget och i Prince Edward Island vägrade det erkänna de konfidentiella fackliga medlemsskort som de anställda undertecknat. Bolagets anställda, som finns över hela landet, hade vänt sig till PSAC för att bli representerade.

Sparkad för fackligt medlemskap

Den 16 juni fann arbetsmarknadsstyrelsen i British Columbia att delägaren och ledningen för ett privat sjukhus i Vancouver (Vancouver Point Grey Private Hospital), ett vårdhem för äldre, hade ingripit i en facklig organisations verksamhet genom att föreslå de anställda att de skulle lämna organisationen eller ansluta sig till en "kristen" fackförening om de ville behålla sina löner och förmåner. Tre dagar senare meddelade vårdhemmet Hospital Employees Union att man hade för avsikt att friställa ett tjugotal vårdbiträden och lägga ut deras arbeten på annan levnadsanstalt.

Fackliga organisationer överfallna

Förbundet Service Employees International Union of Canada (SEIU) meddelade i juni att ligister som hyrts in av företaget Matrix överfallit tre fackliga organisationer från Union of Needletrades, Industrial and Textile Employees (UNITE).

Strejkbrytare

En inspektör från Arbetsmarknadsministeriet fann att företaget Alstom gjort sig skyldigt till användning av strejkbrytare under den strejk den 12 juni. De anställda hade strejkat i protest mot det multinationella företagens beslut att lägga ut deras arbete på entreprenad.

I juli fann en annan inspektör från ministeriet att bryggeriet Labatt gjort sig skyldigt till användning av sju strejkbrytare på fabriken och distributionsföretaget Metro i Montreal.

Förhandlingar i ond tro

I juli lämnade Union of Canadian Correctional Officers (förbund fängelsepersonal) in ett klagomål till styrelsen för offentliga korrektionsanstalter mot Finansdepartementet för att det förhandlat i ond tro och lagt sig i fackliga angelägenheter. Förbundet hade försökt förhandla om en ny pensionsplan i över ett år, men departementet hade dragit ut på processen och hävdade att det skulle krävas en lagändring. Slutligen erkände departementet att motviljan grundade sig på rädsla för de kostnader som skulle uppstå och för att andra offentliganställda skulle ställa samma krav.

KUBA

Folkmängd: 11,3 milj.

Huvudstad: Havanna

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Sju fackliga ledare dömdes till långa fängelsestraff under regeringens hårdaste tillslag mot oliktankande på flera årtionden.

Under rättegångarna medgav regeringen att statliga säkerhetsvakter hade infiltrerat oberoende fackliga organisationer.

LAGSTIFTNINGEN

En enda centralorganisation

De kubanska myndigheterna erkänner bara en enda centralorganisation, Central de Trabajadores Cubanos (CTC). Den är hårt styrd av staten och kommunistpartiet som utser ledarna. Regeringen förbjuder uttryckligen oberoende fackliga organisationer.

Kollektiva förhandlingar

Enligt arbetsmarknadslagstiftningen måste kollektivavtal, för att bli lagliga, diskuteras och godkännas av löntagarna i allmänna möten, redovisas formellt i skriftlig form och undertecknas av parterna. Alla förändringar eller tillägg måste godkännas av löntagarna i allmänna möten och undertecknas av parterna; d.v.s. av både arbetsgivaren och den fackliga organisationen.

Staten kontrollerar arbetsmarknaden och fastställer löner och arbetsvillkor inom den statliga sektorn. I den privata sektorn kräver 1995 års lag om utländska investeringar att investerarna skall anställa personal genom statliga arbetsförmedlingar. Investerarna betalar förmedlingarna i dollar, men förmedlingarna betalar de anställda motsvarande summa i pesos och stoppar upp till 95 procent av deras löner i egen ficka. Löntagare måste godkännas i en politisk (statlig) utredning innan de kan anställas.

Strejkrätt finns inte i lag och existerar inte över huvud taget.

Regeringen har fortfarande inte uppfyllt sitt löfte om att reformera arbetsmarknadslagstiftningen.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Reell facklig verksamhet omöjlig

Alla försök att bilda oberoende fackliga organisationer hindras av regeringen, främst via begränsningarna i föreningslagen (Ley de Asociaciones). Alla som ansluter sig till en fristående organisation riskerar förföljelse och avsked. Anställda måste bevaka sina kollegor och rapportera all "avvikande" verksamhet. Aktiva i fristående fackliga organisationer grips periodvis, trakasseras, hotas med åtal och tvingas gå i exil.

De organisationer som finns, kan inte företräda löntagarna på ett effektivt sätt. Eftersom de inte är erkända, kan de inte ägna sig åt kollektiva förhandlingar och inte heller genomföra strejker. Deras kontor har genomförts, utrustning konfiskeras och kommunikationerna avlyssnas. Vissa av dessa organisationer har infiltrerats av statens säkerhetsapparat.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

I början av året genomfördes val som oppositionen beskrev som en fars eftersom man bara hade tre alternativ: att rösta på det officiella Kommunistpartiets kandidater, inte rösta alls eller avlämna en ogiltig röst. Enligt officiella siffror röstade 95 procent av valmanskåren.

Facklig ledare dömd till fängelse

I mars genomförde Castroregimen det hårdaste tillslaget mot oppositionsledare på årtionden och grep 75 dissidenter för "förräderi och konspiration". Bland de gripna fanns flera fackföreningsledare, och sju av dem dömdes sedan till fängelse mellan 12 och 26 år. De fackliga ledarna var: Carmelo Díaz Fernández, 63 år, ordförande för Unión Sindical Cristiana (USC, förbundet för kristna fackliga organisationer) och videdirektör för Centro Nacional de Capacitación Sindical y Laboral (CNCSL, den nationella skolan för facklig utbildning), som dömdes till 16 års fängelse; Miguel Galván Gutiérrez, 38 år, medlem av CNCSL:s styrelse, 26 års fängelse; Pedro Pablo Álvarez Ramos, 53 år, generalsekreterare för Consejo Unitario de Trabajadores Cubanos (CUTC), 25 års fängelse; Alfredo Felipe Fuentes, ombud för CUTC i provinsen Havanna, 26 års fängelse; Nelson Molinet Espino, 37 år, ordförande för Confederación de Trabajadores Democráticos de Cuba (CTDC); 20 års fängelse; Héctor Raúl Valle Fernández, 35 år, viceordförande för CTDC, 12 års fängelse; Iván Carrillo Hernández, styrelsemedlem i Confederación Obrera Nacional Independiente de Cuba (CONIC), 25 års fängelse.

Kampanj för fackligt förtryck

Regeringen förnekade att gripandena och domarna var kopplade till facklig verksamhet. Händelserna inträffade emellertid mot bakgrund av ökat förtryck mot fristående fackliga organisationer, med flera husrannsakingar av fackliga kontor, konfiskering av kontorsutrustning, fysiska och psykiska angrepp och avlyssning av fackliga kommunikationer.

Infiltration

Under rättegången mot fackföreningsledarna medgav regeringen att den oberoende fackföreningsrörelsen hade infiltrerats av regeringens säkerhetsagenter. En av dem, Aleida de las Mercedes Godines, hade varit medlem av CONIC i 13 år och blivit generalsekreterare. En annan, Alicia Zamora Labrada, var för ansvarig presskontakterna i det fackliga tidskriften Lux Info.

Omänskliga och förödmjukande förhållanden

De fängslade fackföreningsledarna utsattes för omänskliga och förödmjukande förhållanden i celler som var fulla av insekter och råttor. De skickades till ett fängelse ca. 80 mil från sina hem vilket gör att det är utomordentligt svårt för deras familjer att hälsa på dem. Familjebesöken begränsades till två timmar var tredje månad.

MEXIKO

Folkmängd: 103 milj.

Huvudstad: Mexico City

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 100, 105, 111, 182

Arbetsgivare fortsätter neka löntagarna rätt att organisera sig fackligt, i synnerhet i sammansättningsfabrikerna (maquiladoras) och i den offentliga sektorn. Detta sker med stöd av arbetsmarknadsmyndigheterna som avslår ansökningar om fackligt godkännande på felaktiga grunder.

LAGSTIFTNINGEN

Registrering av fackliga organisationer

Det krävs inga förhandstillstånd för att bilda fackliga organisationer. För att få laglig status måste de emellertid registreras hos Föreningsregistret, en myndighet på Ministeriet för arbetsmarknad och socialförsäkringar. Myndigheterna kan vägra behandla en ansökan om de anser att organisationen i fråga har brutit mot, eller inte uppfyller, de krav som anges i den federala arbetsmarknadslagen (Ley Federal del Trabajo). Före beslutet sker en inspektion av organisationens arbetsmetoder. Även om det är möjligt att överklaga arbetsinspektionens rapport finns det inga lagliga möjligheter att förändra den eller begära ny inspektion. En oregistrerad fackförening kan inte utlysa strejk eller delta i kollektivavtalsförhandlingar och uteslås från alla trepartskommittéer.

Utländska medborgare får inte väljas till fackliga förtroendeposter.

Trots begäran från ILO har staten fortfarande inte uppfyllt löftet att ratificera konvention 98.

Begränsningar i offentlig sektor

Lagen föreskriver fackligt monopol för statligt anställda genom att bara tillåta en facklig organisation på varje myndighet eller organ. Statsanställda har skyldighet att gå med i fackföreningar som tillhör offentliganställdas federation Federación de Sindicatos de Trabajadores al Servicio del Estado (FSTSE) och får inte lämna organisationen de anslutit sig till. Fackligt förtroendevalda i den offentliga sektorn kan inte omväljas.

Lagen innebär också fackligt monopol för banktjänstemän som bara får gå med i organisationer som tillhör Federación Nacional de Sindicatos Bancarios.

Begränsningar av strejkrätten

Strejkrätten är inskriven i lag, men varsel måste läggas fem till sex dagar i förväg, och styrelserna för förlikning och skiljedom (Juntas de Conciliación y Arbitraje, JCA, trepartssammansatta kommittéer med representation för regeringen, arbetsgivare och löntagare) har rätt att efter egen bedömning förklara en strejk olaglig. Om så sker måste de anställda återuppta arbetet inom 24 timmar för att inte riskera att bli avskedade.

Den mexikanska författningens paragraf 123 erkänner strejkrätten, men skiljer mellan stats- och privatanställda. Statsanställdas strejkrätt styrs av lagen om statsanställda medan anställda i privat sektor lyder under federal arbetsmarknadslagstiftning.

Enligt den federala arbetsmarknadslagen kan JCA ogiltigförklara en strejk om den inte inleds precis vid den tidpunkt som anges i ansökan om strejktillstånd, eller om den inte har stöd av en majoritet av de anställda. JCA kan också olagligförklara en strejk om den medför våldshandlingar mot människor, materiell skada eller olaglig stängning av anläggningar.

Anställda inom offentlig service får bara gå i strejk om det gäller allmänna och systematiska kränkningar av deras grundlagsenliga rättigheter. De måste då ha stöd av två tredjedelar av de anställda på den berörda arbetsplatsen. Lagen ger också regeringen möjlighet att tvångsinkalla personal i händelse av en nationell nödsituation, t.ex. under en konflikt på arbetsmarknaden.

Förslag till ändrade arbetsmarknadslagar

Parlamentet har fått två ändringsförslag att behandla. Förslaget från det styrande partiet Partido Acción Nacional innebär att JCA-kommittéerna behålls och inför betungande krav för registrering av fackföreningar, vilket skulle göra det extremt svårt för löntagarna att bilda eller gå med i en fristående organisation, eller gå ut i strejk. Det alternativa förslaget, från partiet UNT-PRD (Unión Nacional de Trabajadores – Partido Revolucionario Democrático) vill ersätta JCA med federala arbetsdomare och skapa en fristående myndighet för registrering av fackföreningar och kontrakt. Förslaget innehåller också detaljerade föreskrifter till skydd för löntagarnas föreningsfrihet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Fackligt monopol

Det fackliga monopolet går mot sitt slut. Högsta domstolen beslutade år 1999 att det fackliga monopolet i den offentliga sektorn kränkte den i grundlagen inskrivna föreningsfriheten. Regeringen har emellertid ännu inte förändrat lagen i enlighet med den domen.

En annan mycket viktig dom i Högsta domstolen avkunnades i april 2001, när den s.k. "uteslutningsklausulen" förklarades olaglig. Klausulen har använts sedan 1934 för att se till att bara medlemmar i den fackförening som fanns på arbetsplatsen kunde anställas, oavsett om arbetsplatsen var offentlig eller privat. Klausulen gör det möjligt att ta in en punkt i kollektivavtalen som tvingar arbetsgivare att avskeda anställda som lämnat eller blivit uteslutna ur fackföreningen. Domen måste nu omvandlas till federal arbetsmarknadslag.

Osäkra kontrakt

Många anställda inom utbildning, massmedia, statliga myndigheter, sammansättningsfabriker och forskare vid Instituto Nacional de Antropología e Historia anställs på "civila kontrakt för professionella tjänster" och tvingas under vissa omständigheter underteckna en försäkran om att det kontraktet inte är ett anställningskontrakt. På detta sätt är de enligt lag inte tillåtna att organisera sig eller gå med i en fackförening, utan kan bara bli medlemmar i andra typer av föreningar. De har därmed inte heller rätt att strejka eller förhandla om kollektivavtal.

Maquiladoras (sammansättningsfabriker)

Tusentals mexikanska löntagare har tvingats ta arbete i sammansättningsfabrikerna. Många har också tvingats avstå från de rättsliga regler som vanligen gäller, och arbeta på tillfälliga eller oskrivna kontrakt, vilket påverkar deras rätt att organisera sig. Många sammansättningsfabriker vänder sig till arbetsförmedlingar som utformar tillfälliga kontrakt som motsvarar arbetsgivarnas önskemål och saknar tillgångar som skulle göra det möjligt för dem att uppfylla sina skyldigheter som arbetsgivare i händelse av strejker. Regeringspolitiken tillåter som regel sammansättningsfabrikerna att fungera "bakom lyckta dörrar" och skyddar dem från löntagarnas kollektiva åtgärder, även när det gäller företag där livsfarliga uppgifter utförs utan erforderlig skyddsutrustning och där löntagarnas hälsa och säkerhet hotas. Det bör påpekas att de mexikanska myndigheterna inte protesterar mot sådana förhållanden eftersom de vill dra till sig utländska investeringar.

I landets ca. 4 000 sammansättningsfabriker tillhör övergrepp vardagen. Regeringen gör inte mycket för att tillämpa lagstiftningen i frizonerna eftersom den välkomnar det stora inflödet av kapital. Sedan det nordamerikanska frihandelsavtalet (NAFTA) trädde i kraft har omkring 3 000 sammansättningsfabriker för export startat verksamhet i Tijuana. Enligt en studie gjord av en mexikansk frivilligorganisation betalas 1,3 miljoner anställda mindre än sex dollar per dag för att arbeta under villkor som ofta är urusla. Bara 40 procent av dem stannar längre än tre månader på sådana arbeten. Obetald övertid, sexuella trakasserier, diskriminering i samband med anställningen, total avsaknad av arbetarskydd och avskedanden utan grund är bara några exempel på vad anställda i dessa fabriker utsätts för.

Problem för registrering av fackliga organisationer

Den som försöker starta en fristående fackförening, d.v.s. en organisation som inte kontrolleras av arbetsgivare, måste genomföra något som kan jämföras med ett hinderlopp. Svårigheterna att få lagligt erkännande utnyttjas av regeringen för att vägra registrera en organisation eller ge företräda åt en facklig ledare framför en annan.

Det har funnits ett mönster enligt vilket JCA vägrar fackliga organisationer lagligt erkännande. Under exempelvis år 2001 vägrade den lokala JCA-kommittén i Puebla registrera en fristående organisation bildad av anställda på Kukdong i Atlixco. År 2002 avlog lokala JCA i Coahuila en registreringsansökan från en fristående organisation som bildats av anställda vid Alcoa Fujikura i Piedras Negras. Det senaste exemplet är från år 2003, när JCA i Puebla vägrade erkänna SITEMAG, en fristående organisation som representerar anställda på klädfabriken Matamoros Garment.

Spökorganisationer

Arbetsgivarna bildar ibland själva en fackförening, även om arbetarna kanske inte ens vet att den finns på företaget. Dessa organisationer har kommit att kallas "spökorganisationer" eftersom de aldrig håller några möten, genomför val eller förhandlar om kollektivavtal.

Skyddskontrakt

Bristerna i de federala arbetsmarknadslagarna har utnyttjats för att skapa falska kollektivavtal, så kallade "skyddskontrakt". De är överenskomelser om att företaget varje månad skall betala en summa till fackföreningen i utbyte mot att fackföreningen garanterar arbetsfreden.

Svartlistning

Svarta listor med fackligt aktiva cirkulerar regelbundet på fabrikena.

Strejkrätten urholkas

Varje år utlyses tusentals strejker, men bara ca 0,3 procent genomförs. Arbetsmarknadsministern hävdar att detta är ett tecken på "arbetsfred". I realiteten beror det på att mekanismerna är så komplicerade och på att löntagarna inte litar på att staten skall uppfylla sin skyldighet att försvara deras strejkrätt. Dessutom vänder sig arbetsgivarna ofta till lokala JCA och begär att en strejk skall förklaras olaglig, och anklagar organisationerna för att bryta mot fackföreningens egna stadgarna.

För att förhindra att strejker olagligförklaras tvingas löntagarna ständigt se till att arbetsgivarna inte flyttar maskiner från fabrikena. Staten eller arbetsgivarna använder sig ofta av den taktiken för att få strejker olagligförklarade. De hyr exempelvis in strejkbrytare för att provocera fram våldshandlingar och kallar då in regeringsstyrkorna. Ett annat knep är att dra ut på proceduren i årtal, genom att lämna in oändliga stämningar för att få de anställda att ge upp och göra det omöjligt för dem att försörja sig själva och sina familjer. Regeringen har också använt sig av tvångsinkallemått, vilket i praktiken innebär att regeringsstyrkor eller strejkbrytare kallas in för att ta över arbetet. Enligt artikel 123 i grundlagen får arbetskraft tvångsinkallas enbart under krigstid.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Det styrande partiet PAN (Partido de Acción Nacional) led ett svidande nederlag i parlamentsvalen år 2003. Det kommer att påverka regeringens förmåga att driva igenom en del av de lagförslag som lagts fram, bland dem PAN:s förslag till ändring av arbetsmarknadslagarna som skulle begränsa föreningsfriheten i landet ytterligare.

Facklig registrering nekas

När arbetarna på klädfabriken Matamoros, i delstaten Puebla, under en strejk den 13 januari meddelade att de ville bilda en annan fackförening på fabriken (det fanns redan en fackförening som tillhörde centralorganisationen CTM), svarade ledningen med hotelser. Den meddelade också de anställda att en av fabriken huvudsakliga uppdragsgivare, Puma, beslutat dra tillbaka sina beställningar på grund av fackföreningen, vilket gjorde att fabriken framtid var i fara.

En ansökan om registrering av Matamoros fristående fackförening (Sindicato Independiente de Trabajadores de la Empresa Matamoros, SITE-

MAG) lämnades in till den lokala JCA den 20 januari, undertecknad av 162 av fabriken 250 anställda. Den 17 mars informerade företaget de anställda om att man skulle stänga fabriken men sade den 24 mars att det handlade om ett "tekniskt stopp" på 15 dagar. Under den perioden skulle de anställda få 50 procent av sina löner. Den 19 mars, dagen innan 60-dagars gränsen för JCA:s beslut löpte ut, avslog JCA ansökan på oklara tekniska grunder, och pekade på mindre brister i överensstämmelse mellan inlämnade handlingar. Fackföreningen fick emellertid ingen möjlighet att rätta till dem. Bland de angivna skälen för avslaget fanns att ansökan innehöll två namnlistor som inte var identiska. En av listorna var den handskrivna som upprättats först, den andra var den maskinskrivna versionen av samma lista. En ytterligare komplikation som åberopades för avslaget var att åtminstone ett av namnen på den maskinskrivna listan var annorlunda, på grund av vad som uppenbart berodde på ett skrivfel. JCA hävdade också att arbetarna inte längre var aktivt anställda av fabriken, eftersom den hade stängt. Fackföreningen och lokala stödgrupper misstänkte att JCA avsiktligt väntat med beslutet till sista minuten för att ge fabriken tid att stänga, och att beslutet fattats i samråd med arbetsgivaren. När detta skrivs är det slutliga resultatet av konflikten fortfarande okänt.

Vedergällning i kollektivavtalskonflikt

Den 14 februari ansökte direktören för det mexikanska kontoret för Agence France Presse (AFP), Paul Rutier, hos JCA om tillstånd att säga upp kollektivavtalet med det nationella journalistförbundet, Sindicato Nacional de Redactores de Prensa y Trabajadores de Actividades Similares y Conexas (SNRP), och stänga kontoret, troligen av ekonomiska skäl. Beslutet följde på ett meddelande från SNRP om en strejk i mars i protest mot kränkningar av kollektivavtalet. I ett möte med JCA den 11 mars, erkände AFP:s representant att beslutet inte var motiverat av ekonomiska skäl, utan snarare berodde på företagets motstånd mot kollektivavtalet. Paul Rutier uppgavs ha förolämpat förbundsmedlemmar och hans biträdande direktör försökte gå till angrepp mot en av medlemmarna på nyhetsbyråns kontor.

Strejkbryteri

En strejk som anställda på Continental Tire, representerade av Euzkadi's revolutionära fackförbund Sindicato Nacional Revolucionario de Trabajadores de Euzkadi (SNRTE) blev den 20 februari för andra gången förklarad "otillätlig" av den federala JCA-kommittén. De anställda hade strejkat sedan den 20 januari 2002 efter ett meddelande i december 2001 om att fabriken skulle stängas. Ett liknande beslut hade fattats i mars 2002, men avvisats av Högsta domstolen i oktober samma år. Under tiden bedrev Continental Tire en aggressiv kampanj för att bryta strejken, med pressnotiser med uppmaningar till arbetarna att hämta ut sitt avgångsvederlag. Den 24 juni avkunnade Högsta domstolen, för tredje och sista gången, dom till SNRTE:s förmån och erkände strejken. Enligt mexikansk lag är det omöjligt att stoppa en strejk med motiveringen att den är "otillätlig". Den måste förklaras vara antingen laglig eller olaglig.

Goda nyheter på Duro bags

Den 12 mars beordrade federala JCA företaget Duro att antingen återta de 150 anställda som sparkats år 2001 för att ha försökt bilda en fackförening, eller betala fullt avgångsvederlag enligt mexikansk lag. Beslutet innebar att Duro bags överklagande mot ett tidigare, liknande beslut avvisades.

Trakasserier mot fackförbund

Medlemmar i 139:e avdelningen av elektrikerförbundet Sindicato Unitario de Trabajadores Electricistas de la República Mexicana (SUTERM), i Chontalpa, drabbades av en trakasserikampanj. Organisationen hade deltagit i en kampanj mot privatisering av det statliga elbolaget, Comisión Federal de Electricidad (CFE). Förföljelserna började när en av medlemmarna, Jonas Hernández Domínguez, avskedades av CFE på falska anklagelser om stöld. Inga bevis mot honom påträffades och fackföreningen krävde att han skulle återfå arbetet. När företaget vägrade, gick 200 anställda den 24 juni ut i strejk till stöd för sin kamrat. Dagen därpå avskedades nio förbundsmedlemmar, bland dem två fackliga sekreterare, för "bristande redlighet och ära". Den 30 juni försökte arbetsgivaren tvinga andra förbundsmedlemmar att skriva på uppsägningar där de lovade att inte vidta några åtgärder som skulle kunna påverka företagets verksamhet eller rykte. De flesta vägrade. Senare avskedades generalsekretären, Jorge Luis López Pérez, och två andra styrelsemedlemmar, tydligen för att "statuera exempel" för de andra. En annan medlem som vägrat underteckna uppsägningen, Jesús Navarrete Castellanos, avskedades den 7 juli. Anledningen till uppsägningen påstods vara att han förolämpat CFE-personal när han ombads skriva på uppsägningen. Tre dagar innan han avskedades, tvingade sig två personer in i hans hem, slog hans dotter och krävde att få prata med honom.

Fackligt erkännande nekas

När arbetarna på jeansfabriken Tarrant Apparel i Ajalpan försökte bilda en fristående fackförening utsattes de för trakasserier och en våg av avskedanden. Den 10 juni gick 800 av fabriken 1 300 anställda ut i strejk i protest mot dålig behandling och ledningens underlåtenhet att betala ut deras vinstdelningsbonus. Företaget sade till dem att välja representanter för förhandlingar om en lösning på situationen. Den 16 juni avskedades de åtta anställda som berördes. De anställda beslutade då att bilda en fristående organisation, Sindicato Único de Trabajadores de la Empresa Tarrant México (SUITTAR) och den 7 augusti hade över 70 procent av arbetarna skrivit på för medlemskap. SUITTAR ansökte då hos den lokala JCA-kommittén om rättsligt erkännande. Det utlöste en våg av avskedanden – under en tvåveckorsperiod förlorade omkring 150 anställda sina arbeten. Den 15 september publicerade den USA-baserade frivilligorganisationen Workers' Rights Consortium (WRC) en interimrapport grundad på intervjuer med Tarrantanställda. Den visade klart att de avskedats utan saklig grund och att deras föreningsrätt kränktes.

Den 6 oktober avvisade JCA i Puebla SUITTAR:s registreringsansökan med ytterst oklara motiveringar. Bland annat påstod man att de anställda inte lämnat in tillräckligt många kopior av sin ansökan, att datum för föreningens bildande vara detsamma som dagen för val av styrelse och att ett namn på ansökan var felstavat. Vid det laget hade över 300 anställda avskedats.

Överfallen för stöd till organiserade löntagare

Tarrantarbetarna fick brett stöd, bland annat från kommissionen för fackliga och mänskliga rättigheter i dalen Tehuacan, som utövade påtryckningar på Tarrant och JCA för att så många som möjligt av de anställda åtminstone skulle få ordentliga avgångsvederlag. Den 30 december överfölls kommissionens samordnare, Martin Barrios, och blev brutalt misshandlad av en okänd angripare. Kommissionen har också publicerat en studie som avslöjar kränkningar av löntagarnas rättigheter i Tehucans jeansindustri, tillsammans med Mexico Solidarity Network.

NICARAGUA

Folkmängd: 5,4 milj.

Huvudstad: Managua

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Det är fortfarande alldeles för lätt för arbetsgivarna att avskeda fackföreningsmedlemmar, och alldeles för svårt för löntagarna att organisera lagliga strejker. Universitetsanställda vägrades erkännande av sin fackförening.

LAGSTIFTNINGEN

Föreningsfrihet

Alla anställda i offentlig och privat sektor, med undantag för militär och polis, får bilda och ansluta sig till fackföreningar de själva väljer. De får också bilda federationer och konfederationer och gå med i internationella fackliga organisationer. För att bilda en fackförening krävs minst 20 personer; inga tillstånd i förväg erfordras. När en organisation bildats måste den föras in i registret över fackliga organisationer och blir därmed laglig. Medlemmar i en organisations styrelse måste vara nicaraguanska medborgare.

Begränsat skydd

Fackliga ledare har anställningstrygghet men det gäller bara nio personer per förbund och tre per avdelning. Arbetsmarknadslagarna tillåter företag att avskeda anställda, även fackliga organisatörer, om företagen får tillstånd från Arbetsmarknadsministeriet för detta och betalar dubbelt föreskrivet avgångsvederlag.

Strejker och kollektivavtal

Strejkrätten är inskriven i lag, om än med vissa begränsningar. För att en strejk skall godkännas måste minst 50 procent plus en av organisationens samtliga medlemmar rösta för den. Omröstning om strejk hålls i extraordinarie föreningsmöte. Innan strejk kan ske måste den fackliga organisationen ha godkännande från Arbetsministeriet och medlingsprocessen, som ministeriet deltar i, måste ha uttömts. När en strejk förklarats laglig förbehåller sig myndigheterna rätten att överlämna konflikten till obligatorisk skiljedom inom 30 dagar. Enligt lagstiftningen tillåts sympatiststrejker till stöd för en annan laglig strejk inom samma näringsgren eller företag.

Reglerna för fackliga organisationer (Reglamento de Asociaciones Sindicales) begränsar också rätten för federationer och konfederationer att utlysa strejker. I händelse av konflikt får de bara ge berörda löntagare råd och moraliskt eller ekonomiskt stöd.

Rätten till kollektiva förhandlingar är inskriven i arbetsmarknadslagstiftningen, som säger att företag som är i konflikt med sina anställda måste förhandla med fackföreningen om en sådan finns.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arbetsministeriet erkänner att det skulle ta omkring sex månader för en facklig organisation att ta sig igenom hela den process som krävs för att den skall kunna genomföra en laglig strejk. Som en följd av detta har bara en enda strejk varit laglig sedan 1996 års lagstiftning trädde i kraft.

Frizoner

Som så ofta är fallet sker de värsta kränkningarna i frizonerna. Det finns 16 företag (maquilas) i den statliga frizonen och ytterligare 51 i privata frizoner. På papperet finns 43 fackföreningar men de flesta är symboliska och få har verklig styrka att förhandla. Endast 5,9 procent av arbetskraften är organiserad, till stor del på grund av arbetsgivarnas fackföreningsfientlighet. Den nationella kommittén för frizoner innehåller inga löntagarrepresentanter.

Villkoren på företagen närmar sig i många fall rent slaveri. De anställda, flertalet av dem kvinnor, måste i regel arbeta obetald övertid och mobbas ofta av arbetsledarna, som går så långt som till att göra löneavdrag om personalen tillbringar för lång tid på toaletterna.

De få fackföreningar som finns utsätts ständigt för arbetsgivarnas trakasserier. Man har rapporterat att det cirkulerar svarta listor med namn på omkring 800 fackligt aktiva.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den ekonomiska nedgången fortsatte, och Nicaragua behåller sin plats som det andra fattigaste landet på halvklotet efter Haiti.

Inblandning i fackliga angelägenheter

I september 2003 fördömde Nicaraguas ombudsman för mänskliga rättigheter det nationella tekniska universitet för dess kränkningar av fack-

liga rättigheter. Universitetsmyndigheter hade kvarhållit medlemsavgifter som tillhörde Sindicato de Profesionales de la Educación Superior "Ervin Abarca Jiménez" (SIPRES-UNI) från september 2002 eftersom de vägrade erkänna organisationens nya styrelse. Arbetsinspektionen ingrep och beordrade registrering av den nya styrelsen, men universitetsdirektören vägrade ändå, och tillsatte i stället en rivaliserande, "provisorisk" facklig styrelse. Arbetsmarknadsministeriet bötfällde universitetsmyndigheterna för inblandning i fackföreningens inre angelägenheter.

Universitetets ledning avskedade flera fackföreningsmedlemmar, bland dem Jorge Guevara Balladares, SIPRES-UNI:s generalsekreterare, och Rafael Ernesto Rivas, styrelsemedlem. Managuas arbetsmarknads- och appellationsdomstol gav order om att de omedelbart skulle tas tillbaka, men universitetet vägrade. SIPRES-UNI tror att universitetsledningens fiendlighet har sin grund i att fackföreningen avslöjat korruption bland universitetstjänstemän.

I slutet av år 2003 hade styrelsen fortfarande inte blivit officiellt registrerad. SIPRES-UNI väntade fortfarande på resultatet av ett överklagande av beslutet som den andra arbetsdomstolen i Managua fattat om avstängning av SIPRES-UNI:s styrelse, stopp för betalning av medlemsavgifterna och förhandlingarna om kollektivavtal.

Avskedanden och ingripanden

Den 19 september avskedades Alvin Guthrie från sitt arbete som arbetsmarknadskonsult för frizonkoncernen, det organ som driver den statliga frizonen, sedan han försökt bilda en facklig organisation bland de anställda på kontoret. Det officiella skälet till avskedandet var att kontoret skulle omorganiseras. Alvin Guthrie, en av grundarna av den fristående centralorganisationen Confederación de Unificación Sindical (CUS) hade samlat in 32 namnteckningar från de totalt 72 kontorsanställda, vilket enligt lag är tillräckligt för att bilda en fackförening, och lämnat in en ansökan till Arbetsmarknadsministeriet. Ledningen tog kontakt med undertecknarna och frågade ut dem, och det ledde till att många tog tillbaka sitt stöd. De fanns då inte längre tillräckligt många namnteckningar för att uppfylla minimikravet för en fackförening och ministeriet avslog ansökan.

Hela styrelsen i fackföreningen på klädfabriken på frizonföretaget Presitex, (ansluten till centralorganisationen Central Sandinista de Trabajadores, CST) sparkades den 25 december. Arbetarna hade valt sin nya fackföreningsstyrelse den 27 november och meddelat Arbetsmarknadsministeriet i föreskriven ordning. Presitex meddelade frizonkoncernen att fyra av de nio hade sagt upp sig, medan de återstående fem hade sparkats för att de deltagit i en vild strejk i januari. Företaget förklarade inte varför de fyra sagt upp sig, eller varför man väntat i ett år med att avskeda de andra fem.

PANAMA

Folkmängd: 3,1 milj.

Huvudstad: Panama City

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Begränsningarna av de fackliga rättigheterna i den offentliga sektorn fanns kvar, och fortfarande fanns inga kollektivavtal i frizonerna.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsningar av facklig organisering...

Anställda inom privat sektor har rätt att bilda och ansluta sig till fackliga organisationer de själva väljer, men det finns begränsningar. Det får bara finnas en fackförening på varje arbetsplats. Fackliga organisationer får bara ha ett avdelningskontor per provins och det krävs minst 40 medlemmar för att en facklig avdelning skall kunna bildas, vilket är alltför många enligt internationella normer. Alla medlemmar i fackföreningsstyrelser måste vara medborgare i Panama.

... och av strejkrätten

För att en strejk skall vara laglig måste en absolut majoritet av de anställda på berört företag rösta för den. Strejker kan bara utlysas till stöd för krav på förbättring av arbetsvillkoren, i samband med kollektivavtal eller i protest mot kränkningar av lagstadgade rättigheter. Strejker får inte ske i protest mot regeringspolitiken, för krav på höjd minimilön eller för fackligt erkännande.

Federationer, konfederationer och centralorganisationer får inte utlysas strejk.

Lagen om statsanställning från 1994 ger statstjänstemän rätt att organisera sig och förhandla kollektivt. Regeringen kan avbryta strejker i offentlig sektor även om de sker i verksamhet som inte betraktas som oumbärlig (t.ex. transportsektorn) genom att beordra obligatorisk skiljedom. Regeringen kräver att statsanställda upprätthåller verksamhet på miniminivå och kan tvångsinkalla minst 50 procent av de anställda för detta ändamål.

Inga fackföreningar i offentlig sektor

Anställda i offentlig sektor har inte rätt att bilda fackföreningar. De får bilda "föreningar", men bara om de har minst 50 medlemmar och det får bara finnas en förening per institution. Föreningarna får bilda federationer och förhandla kollektivt.

Lagen som reglerar den självständiga myndigheten för Panamakanalen förbjuder de anställda att strejka, men tillåter fackliga organisationer och kollektivavtal.

Frizoner

I frizonerna skall alla arbetsmarknadstvister lösas genom obligatorisk skiljedom. En strejk blir laglig först efter det att medlingsförsök pågått under 36 arbetsdagar. Om denna bestämmelse inte följs, kan strejkande arbetare bötfällas eller avskedas.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Lagen om statlig tjänst ger föga skydd eftersom det i praktiken bara finns ca. 10 000 personer som har status som statstjänstemän. De resterande 140 000 anställda i den offentliga sektorn saknar rätt att organisera sig, förhandla kollektivt och strejka.

I den privata sektorn anställs personal ofta på korttidskontrakt för att kringgå kraven i arbetsmarknadslagarna. Deras tremånaderskontrakt förnyas ofta hela tiden, och detta kan pågå i årtal.

Fackföreningarna kringgås

Administrativa myndigheters och domstolarnas tolkning av lagstiftningen gör att arbetsgivare får teckna kollektivavtal med grupper av oorganiserade löntagare. Detta sker, säger de fackliga organisationerna, också där det finns fackföreningar och till och med på arbetsplatser där det redan finns kollektivavtal.

De administrativa procedurer som krävs innan en strejk kan genomföras används för att förklara strejker olagliga. En lista på krav kan t.ex. anses oacceptabel om den gäller förändringar av ett befintligt kollektivavtal. Centralorganisationerna försöker få till stånd en förenkling av förlikningsprocessen.

Ett dekret från 1998 om anställda till sjöss och på farbara vattenvägar tillåter frivilliga kollektivavtal i stället för obligatoriska avtal som arbetsmarknadslagarna föreskriver för andra arbetare. Centralorganisationerna hävdar att detta kryphål utnyttjas för att vägra fartygsanställda rätt att förhandla kollektivt och strejka för att kräva kollektivavtal.

Frizoner

Det finns inga kollektivavtal i frizonerna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Planer på privatisering av socialförsäkringsfonden mötte omfattande motstånd i ett land där 40 procent av befolkningen lever i fattigdom. De fackliga organisationerna gick i spetsen för protestdemonstrationer som genomfördes i september, sedan fondens verkställande direktör sparkats. Många människor skadades, vissa av dem allvarligt, i våldsamma sammandrabbningar med polisen. 49 personer häktades, bland dem 21 fackföreningsledare, även om de flesta omgående släpptes igen. Bland de häktade fanns Saúl Méndez, ordförande för byggnadsarbetareförbundet SUNTRACS, som hölls kvar i en vecka innan han släpptes. Ytterligare strejker följde, även om stödet för dem minskade i slutet av året.

Strejkande bananarbetare gripna

Fyra bananarbetare greps i början av april under en protest i en lönetvist i Chiriqui-provinsen. Den fristående bananarbetarfackföreningen i Chiriqui, SITRABICH, klagade över polisens våldsamma åtgärder. Tårgas användes för att skingra en demonstration av 600 bananarbetare. Målet var att få bort dem från gatan, så att lastbilar med bananer kunde komma fram. De gripna arbetarna släpptes samma dag.

PARAGUAY

Folkmängd: 5,8 milj.

Huvudstad: Asunción

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Regeringen har fortfarande inte gjort några framsteg i arbetet för att ändra arbetsmarknadslagarna så att de överensstämmer med internationella normer. Rapporter om arbetsgivares antifackliga agerande kom fortlöpande under året.

LAGSTIFTNINGEN

Författningen ger både privat- och offentliganställda rätt att bilda och tillhöra fackliga organisationer. Restriktionerna är emellertid hårda. Det krävs minst 300 löntagare innan en fackförening får bildas och ingen kan tillhöra mer än en organisation. Kandidater till förtroendeposter måste arbeta på företaget i fråga och vara aktiva fackföreningsmedlemmar. Alla organisationer måste registreras hos Justitie- och arbetsministeriet och procedurerna för detta är besvärliga. Arbetsgivare kan i en stämning protestera mot registrering av en fackförening. Fackliga organisationer måste uppfylla alla krav på samråd eller rapportering som arbetsmarknadsmyndigheterna ställer.

Lagen medger kollektiva förhandlingar och förbjuder diskriminering av facklig verksamhet. Det finns emellertid få reella sanktioner som kan avskräcka från diskriminering och arbetsdomstolarna har ingen skyldighet att driva igenom återanställning av fackföreningsmedlemmar som avskedats utan saklig grund. Kollektiva tvister måste lämnas till obligatorisk skiljedom.

Strejkrätt finns enligt författningen men strejker kan endast genomföras för att skydda arbetarnas yrkesintressen. Om en strejk genomförs inom oumbärlig offentlig verksamhet måste ett minimum av verksamhet garanteras.

Inga framsteg i reformeringen av lagstiftningen

Regeringen har fortfarande inte vidtagit åtgärder med anledning av ILO:s rekommendationer. Även om ett nytt lagförslag förbereddes under år 2000 för att ändra bestämmelser som inte ligger i linje med konventionerna om föreningsfrihet och kollektiva förhandlingar, har det ännu inte blivit godkänt. Om förslaget blir lag sänks kravet på antal medlemmar till 50 och löntagare som är verksamma inom mer än ett yrkesområde skall kunna tillhöra mer än en organisation. Fackföreningsstadgar skulle kunna föreskriva mindre stränga krav för kandidater till förtroendeposter och myndigheternas krav skulle begränsas till att gälla finansiella årsredovisningar och klagomål över kränkningar av fackföreningslagen eller fackliga stadgar. Definitionen av strejkrätten skulle bli mindre strikt, men fackliga organisationer skulle förbjudas engagera sig i rent partipolitiska frågor.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Privata arbetsgivare har struntat i lagarna mot facklig diskriminering och angripit och sparkat fackligt aktiva. Arbetsdomstolarna tar lång tid på sig för att besvara klagomål och avskedade fackföreningsmedlemmar kan få vänta i upp till åtta månader innan deras ärenden avgörs. Även i de fall där domstolen beslutar att avskedade skall återanställas kan arbetsgivarna ofta ostraffat strunta i det.

En majoritet utan föreningsfrihet

En stor del av arbetskraften finns hos underentreprenörer eller i informellt arbete, och barnarbete är mycket vanligt både i den informella sektorn och i jordbruket. Dessa förhållanden, och de lagliga begränsningarna av de fackliga rättigheterna, innebär att över hälften av arbetskraften inte kan gå med i facket och kan därmed inte heller bekämpa arbetsgivarnas kränkningar i alla dessa sektorer.

Regeringen säger att den i praktiken inte tillämpar kravet på minst 300 personer för att fackföreningar skall få bildas.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Nicanor Duarte från det styrande Coloradopartiet vann presidentvalet i april 2003 med 38 procent av rösterna.

Strejkande dör

En 26-årig maskinskötare avled den 18 augusti av skottsår han fått under en strejk genomförd av kommunalanställda i Asunción. Andra strejkande, som bevittnade händelsen, hävdar att han sköts av en polisman som åkte i en sopbil. De kommunala myndigheterna bestrider det och säger att omständigheterna kring hans död var mycket oklara. De påstod också att de strejkande var beväpnade och sköt mot polisen, vilket fackföreningen USITRAM bestämt tillbakavisade. De kommunala myndigheterna hade tidigare försökt ta in strejkbrytare för att sköta sophämtning och andra uppgifter under strejken, men de tre fackföreningar som deltog (Sindicato de Trabajadores de la Municipalidad de Asunción, Sindicato de Obreros y Empleados de la Municipalidad de Asunción och Sindicato Auténtico de Trabajadores Municipales) fick till stånd ett domstolsbeslut för att hindra detta. Polismannen som tros vara ansvarig för skottlossningen greps sedan. Fackföreningarna anklagade chefen för den lokala myndigheten för att ha satt in polis för att handskas med händelsen istället för att söka dialog.

Avskedade för fackligt medlemskap

Tre journalister på tidningen La Nación fick sparken i oktober, kort efter det att de gått med i den nationella journalistförbundet Sindicato Nacional de Trabajadores de la Prensa (SITRAPREN). Förbundet sade att man hade bevis för att Roberto Jara, Rogelio Ovando och Pedro Ruíz Díaz sparkats som direkt vedergällning för att de organiserat sig. Journalisterna hade legat i strid med arbetsgivaren om arbetsvillkoren.

PERU

Folkmängd: 27,1 milj.

Huvudstad: Lima

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138, 182

Ny lagstiftning har upphävt de kraftiga restriktionerna av fackliga rättigheter som den tidigare presidenten Fujimori infört. I praktiken finns ändå flera problem kvar. Utlandsägda multinationella företag är i hög grad fackföreningsfientliga, och trakasserar och avskedar fackföreningsmedlemmar och vägrar gå med på kollektivavtalsförhandlingar. Arton byggnadsarbetare greps under en strejk och kvarhölls i fängelse för högriskfångar i flera månader.

LAGSTIFTNINGEN

Många restriktioner upphävda

Enligt författningen gäller föreningsfrihet och anställda i offentlig och privat sektor har rätt att organisera sig och förhandla kollektivt.

En ny lag, som trädde i kraft år 2003, upphävde många begränsningar av rättigheterna, arvegods efter president Fujimoris regim, och tog hänsyn till några av de rekommendationer som ILO gjort.

Den nya lagen tar bort de största begränsningarna för fackliga organisationer, i synnerhet kravet på minst 100 medlemmar. Nu krävs bara minst tio för att bilda en fackförening, men i några fall är tröskeln satt till minst 20. Maximalt krävs 50 medlemmar, vilket fortfarande är mycket

högt med internationella mått. Den nya lagen ger också fackföreningarna större frihet att sköta sina inre angelägenheter, underlättar kollektiva förhandlingar och upphäver de flesta restriktionerna för strejkrätten.

Lagen återinför också organisationers behörighet att agera i domstolar.

Det finns inga begränsningar av fackliga organisationers medlemskap i internationella organisationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Arvet efter Fujimori

Under Fujimoris regim förekom omfattande, kroniska och systematiska kränkningar av fackliga rättigheter. Arbetsgivarna fick allt lättare att sparka anställda som deltog i facklig verksamhet och många arbetare ville ogärna organisera sig av rädsla för att bli avskedade. Privatiseringar blev ett effektivt verktyg för diskriminering av fackliga organisationer och privatiserade företag anställde personal under skilda anställningsformer som fick lägre löner och inte var representerade av någon fackförening. Följderna av detta gör sig fortfarande påmind. Många löntagare förlorade sina jobb när det statliga telebolaget privatiserades, och andra tvingades arbeta för entreprenadföretag och förlorade därmed många av de rättigheter de förvärvat genom åren. Strejker och protester som anställda på Telefónica genomförde under år 2002 förtrycktes hårt av polis och 53 av de strejkande blev senare avskedade under olika förevändningar. År 2002 vägrade också två spanska företag, EDELNOR och CAM Peru SRL att förhandla om ett nytt kollektivavtal med elektrikerna. Dessutom uppmanade EDELNOR de anställda att lämna fackföreningen genom att erbjuda dem pengar, och hotade fackliga arbetsplatsombud med vedergällning om facket genomförde en kampanj i massmedia.

Informella arbetare

Över hälften av den arbetande befolkningen är sysselsatt iden informella sektorn där de saknar lagstadgat skydd och fackliga rättigheter.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Bakgrund

Den allt mer impopulära presidenten Toledo utlyste 30 dagars undantagstillstånd den 27 maj, som reaktion på våldsamma strejker och protester från lärare, vårdpersonal, domstolsanställda och vissa lantbrukare. Undantagstillståndet upphävde medborgerliga rättigheter och gav polisen rätt att utan domstolsbeslut häkta demonstranter och göra husundersökningar för att fånga in ledare. Det begränsade också rörelsefriheten och förbjöd möten. Tolv av de 24 provinserna ställdes under militär kontroll. Protesterna syftade i stort till att tvinga regeringen att skrota den marknadsvänliga ekonomiska politiken och göra mer för att hjälpa de fattiga. Mer konkret krävdes löneökningar eller, för lantbrukarnas del, ökat skydd mot utländsk import. Medlemmar av lärarförbundet SUTEP var de första att protestera; lärarna var rasande över att Toledo inte uppfyllde sitt vallöfte om att fördubbla deras löner. Hans skäl var att han tvingades tillmötesgå Internationella Valutafondens krav. Efter tre veckor nådde lärarna en överenskommelse med presidenten, vilket ledde till att undantagstillståndet upphävdes.

Facket trakasseras på Petro-Tech S.A.

Fackföreningsmedlemmar på det USA-ägda oljebolaget Petro-Tech S.A. hade fortsatta problem. Problemen började i december 2002 när fackföreningen på Petro-Tech (Sindicato de Trabajadores Mar y Tierra de la Empresa Petro-Tech Peruana S.A.) bildades och ansökte om registrering. Organisationens generalsekreterare, Leonidas Campos Barranzuela, blev omedelbart avskedad. Den 22 januari 2003 drog företaget fackföreningen inför domstol, och påstod att den förfalskat namnteckningarna från grundarna. Registreringen bekräftades emellertid av regionala myndigheter. Under tiden utsattes medlemmarna för påtryckningar och utfrågades av polis i sina hem och på arbetsplatserna. De tvingades säga att namnteckningarna inte var deras och att de inte tillhörde facket.

Sedan registreringen bekräftats lämnade fackföreningen fram sitt förslag till kollektivavtal i början av mars. Företaget lät hela tiden bli att komma till möten och lämnade inte själv några konkreta förslag. Det fortsatte också trakassera fackföreningsmedlemmar och förtroendevalda, exempelvis genom att utan orsak stänga av pressekreteraren under två veckor i mars. Andra medlemmar förflyttades till andra arbetsplatser eller nekades förmåner som gavs till oorganiserade anställda, som löneökningar och utbildningsbidrag för barnen.

Trakasserierna fortsatte under de månader som följde. I oktober meddelade fackföreningen att generalsekreteraren, Leonidas Campos Barranzuela, fortfarande inte fått gå tillbaka till arbetet. Man rapporterade också att han under ett möte med Petro-Techs juridiska ombud i september erbjöds pengar för att lämna sin fackliga post och avstå från kravet på återanställning. Han avböjde erbjudandet.

Få framsteg gjordes i förhandlingarna, och tvisten gick till förlikning och sedan till skiljedom. Under tiden fortsatte diskrimineringen av fackföreningsmedlemmarna.

Strejkande gripna och fängslade

En strejk bland byggnadsarbetare anslutna till Federación de Trabajadores de la Construcción Civil del Perú (FTCCP) slogs ner med våld av polis, och ledde till att 18 FTCCP-medlemmar greps och sattes i fängelse, bland dem en minderårig. Strejken pågick från den 28 januari till den 1 februari i protest mot arbetsgivarorganisationen Cámara Peruana de la Construcción Civil (CAPECO) vägrade fortsätta förhandla på sektorsnivå. Fujimoriregimen hade avskaffat rätten till sektoriella förhandlingar, men den återinfördes av Kongressen år 2001. Under strejken förde arbetsgivarna en förtalskampanj i pressen mot Mario Huaman Rivera, FTCCP:s generalsekreterare och ordförande för centralorganisationen Confederación General de Trabajadores del Perú (CGTP) och fackföreningsmedlemmarna Vicente Aponte Núñez och Erico Ramírez Barreto.

CAPECO vägrade envist delta i sektoriella förhandlingar med FTCCP, trots beslut i Högsta domstolen och Författningsdomstolen. CAPECO inledde dessutom 14 rättsliga förfaranden mot FTCCP med anledning av kraven på högre löner och bättre arbetsvillkor samt sjukvårds- och

pensionsförsäkringar.

De 18 fackföreningsmedlemmar som greps under strejken åtalades formellt för att ha stört freden och för medlemskap i en olaglig förening, och hölls i Luriganchofängelset för högriskfångar i flera månader. Slutligen lades åtalen ner. De sista två släpptes i augusti, 2003.

Konflikten fortsatte och FTCCP utlyste generalstrejk den 22 september. Strejken avlystes sedan Arbetsmarknadsministern utfärdade ett dekret som garanterade retroaktiv löneökning från juni månad. De strejkande återgick till arbetet den 25 september.

Facklig ledare avskedad

Den 1 september avskedade det USA-ägda elbolaget Luz del Sur S.A. Luis del Río Reategui, generalsekreterare i elektrikerförbundet SUTREL:s avdelning för Lima och Callao. Hans avskedande antogs vara vedergällning för att fackföreningen avslöjat att bolaget låtit bli att betala en del av sina skatter. Luis del Río är också regional representant för bland annat den globala fackliga organisationen Union Network International (UNI).

TRINIDAD & TOBAGO

Folkmängd: 1,3 milj.

Huvudstad: Port of Spain

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 182

Fortfarande finns stora begränsningar av strejkrätten kvar.

LAGSTIFTNINGEN

Stora begränsningar av strejkrätten

Arbetsmarknadslagen från år 1972 ger alla löntagare rätt att bilda eller tillhöra fackliga organisationer de själva väljer och ger också rätt till kollektiva förhandlingar. Den innehåller emellertid också begränsningar. Strejker får inte förekomma inom oumbärlig samhällsservice och kan också förbjudas på begäran av en av parterna, om de inte blir utlysta av en majoritetsorganisation eller när regeringen anser att landets intressen hotas. Olagliga strejker kan straffas med upp till sex månaders fängelse. Lagen om relationerna på arbetsmarknaden förbjuder också strejker inom utbildningssektorn och bland anställda i Centralbanken. Straffet för brott mot det förbudet kan bli upp till 18 månaders fängelse.

Förhandlingar begränsas

Kollektiva förhandlingar begränsas av kravet på att en facklig organisation, för att ha förhandlingsrätt, måste ha stöd av en absolut majoritet av löntagarna.

I frizonerna gäller samma arbetsmarknadslagar som i övriga landet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringen vill fortfarande inte förhandla med facken inom offentlig sektor. Den har systematiskt vägrat ändra lagstiftningen om oumbärlig samhällsservice och kollektiva förhandlingar så att den skall ligga i linje med ILO-konventionerna.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Inga förhandlingar med fackförbund

Förbundet All Trinidad Sugar and General Workers' Trade Union (ATSGWU) meddelade att det statliga sockerbolaget Caroni vägrade förhandla om ersättning vid frivillig avgång. Den 17 februari skickade Caroni ett brev till alla sina 9 200 anställda och erbjöd ett särskilt program för att de skulle lämna företaget (Voluntary Separation of Employment Programme, VSEP). Programmet innebar ersättning med en klumpsumma i proportion till det avgångsvederlag som anställda har rätt till. Regeringstjänstemän meddelade pressen att om de anställda inte godtog VSEP så skulle de sparkas. Regeringen tillkännagav att Caroni skulle återanställa personal på nya villkor om de svarade positivt på VESP.

VENEZUELA

Folkmängd: 25,7 milj.

Huvudstad: Caracas

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138

Regeringen fortsatte att vägra erkänna styrelsen för centralorganisationen Confederación de Trabajadores de Venezuela (CTV) och organisationer anslutna till den. Regeringen fortsatte likaså sin politik för att skapa marionettfackföreningar på statliga företag. I maj sparkades 19 000 oljearbetare för att de gått ut i strejk. I december sköts en arbetslös arbetare till döds av en polisofficer från Nationalgardet under en protestdemonstration.

LAGSTIFTNINGEN

Begränsningar av föreningsfriheten i LOT

Författningen från 1999 och "Ley Orgánica del trabajo" (LOT, en lag för arbetslivet) från år 1990 främjar föreningsfrihet för alla löntagare, med undantag för medlemmar av de väpnade styrkorna. Vissa förordningar strider emellertid mot den uttalade viljan att respektera den fackliga friheten, även om vissa förbättringar av lagstiftningen infördes under år 2003.

Förbättringar i sikte

Ett lagförslag som syftar till att ta in en del av de synpunkter som ILO:s expertkommitté presenterat under flera år godkändes i en första behandling av förslaget den 17 juni, men hade vid slutet av året ännu inte antagits. Förslaget upphävde artiklarna 408 och 409 i LOT som innehåller en alltför lång lista på uppgifter och mål som löntagarnas organisationer bör ställa upp för sin verksamhet. Förslaget ändrar också artikel 418 och sänker det höga kravet på antalet anställda som krävs för att skapa en fristående facklig organisation från 100 till 40. Kravet i artikel 404 på vistelse i landet för kandidater till fackliga uppdrag dras också ner från tio till fem år. Dessutom kommer lagförslaget att tillåta en facklig organisation att förhandla om kollektivavtal för medlemmarna även om den inte organiserar en absolut majoritet av den aktuella arbetsstyrkan. Det kommer också att stärka skyddet mot diskriminering av fackliga organisationer/medlemmar och mot ingripanden i verksamheten genom att effektiva straff införs.

Inblandning i fackliga angelägenheter tillåtet i författningen

Samtidigt som författningen innehåller vissa nyskapande regler i fråga om mänskliga rättigheter, innehåller den också vissa bestämmelser som syftar till att skydda politiska rättigheter som rösträtt, och som i praktiken urholkar föreningsfriheten enligt ILO:s konventioner 87 och 98. Under förespegling av att garantera rättvisa fackliga val i slutet av varje mandatperiod, föreskriver artikel 95 i författningen att fackliga stadgar skall innebära att ledarnas mandat inte kan förlängas, och att valen måste ske allmänna, direkta och slutna omröstningar, vilket innebär en öppen inblandning i interna fackliga frågor.

Punkt 8 i artikel 293 förstärker den inblandningen genom att fackliga val skall utlysas, organiseras och övervakas av en nationell valmyndighet, Consejo Nacional Electoral (CNE), till dess att nya lagar i författningen har införts. I november 2002, föreskrev artikel 33 i den nya lagen om fackliga val att CNE var det organ som ensamt ansvarade att organisera fackliga val, men att CNE måste respektera organisationernas självständighet och oberoende i enlighet med internationella fördrag, och minskade därmed CNE:s roll till den tekniska rådgivarens. Denna bestämmelse innebär att CNE:s medverkan är beroende av frivilligt godkännande i förväg från den fackliga organisationen i fråga, och upphäver myndighetens inblandning i utlysning och kontroll av valen. När detta är sagt, fortsätter artikel 33 alltså att kränka föreningsfriheten genom att ge CNE ansvar för att tillkännage namnen på de kandidater som valts, notera och meddela ogiltigförklarande av val, undersöka tillgängliga resurser och lösa tvister.

Kravet på deklARATION av tillgångar avskaffat

Den 28 mars ersattes ett beslut av republikens riksrevision om att fackliga ledare skulle lämna in edsvurna deklARATIONER över organisationstillgångar vid början och slutet av sina mandatperioder, med ett annat beslut enligt vilket sådana deklARATIONER bara skall lämnas av ledare som vill göra dem.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Regeringens politik i fråga om föreningsfrihet påverkades i hög grad av den politiska miljön. Relationerna på arbetsmarknaden försämrades ytterligare trots regeringens önskan om att tysta missnöjet i landet. Myndigheternas upprepade attacker på fackliga organisationer som motsatte sig president Chávez ingripanden ökade under året till allvarliga kränkningar av den fackliga friheten, i kontrast mot regeringens påståenden om att man respekterade mänskliga rättigheter.

Regeringsingripande och splittring av fackföreningsrörelsen

Under hela året försökte regeringen bryta upp fackföreningsrörelsen och fortsatte vägra erkänna styrelsen för Confederación de Trabajadores de Venezuela (CTV), den största centralorganisationen i landet och medlem av FFI, och påstod att det nationella valrådet ännu inte yttrat sig om påstått valfusk. Detta strider mot ILO:s rättsnormer enligt vilka fackliga vals giltighet inte skall ifrågasättas innan det slutliga beslutet fattats av domstol. Trots detta gav regeringen under hela året sitt helhjärtade stöd till Unión Nacional de Trabajadores (UNETE), som man förhandlade med om alla kollektivavtal – inte bara i den offentliga sektorn. Dessutom beslutade regeringen skicka en företrädare från den organisationen till ILO-konferensen för att främja sin politik inom ILO. Man fortsatte också bilda organisationer i många statliga företag som ett sätt att säkra stöd för regeringspolitiken.

Kollektiva förhandlingar urholkas

Den politiska och sociala konflikten i landet fick stora återverkningar på rätten till kollektiva förhandlingar, i synnerhet för offentliganställda. Regeringen fortsatte sin politik att inte erkänna organisationer knutna till den politiska oppositionen, eller som aktivt motsatte sig regeringspolitiken. På så sätt saknade 1 100 000 CTV-medlemmar i den offentliga sektorn kollektivavtal. Majoriteten av de avtal som fanns gällde bara två år och förnyades inte. Över 500 nationella, delstatliga och kommunala avtal blockerades.

CTV har också anmält att regeringen främjar och använder kooperativ på ett sätt som i realiteten är en offensiv mot facket, för att kringgå arbetsmarknadslagstiftningen och tvinga fram osäkra anställningar, avskaffa kollektivavtal och slå sönder fackliga organisationer.

KRÄNKNINGAR UNDER 2003

Den politiska bakgrunden

De politiska och sociala konflikterna nådde nya höjder under år 2003. Den fackliga situationen och åtgärder som fackliga organisationer vidtog spelade en viktig roll under hela året. CTV förblev en huvudaktör i motståndet mot president Chávez regering, och blev därmed än en gång huvudmål för regeringens attacker. En generalstrejk som utlysts av CTV och den största arbetsgivarorganisationen, Fedecámaras den 2 december 2002 siktade till att tvinga president Chávez att avgå. Strejken slutade den 2 februari 2003 utan att det målet uppnåts. Den extrema polariseringen av de politiska krafterna påverkade också Venezuelas fackliga organisationer, urholkade demokratin i allmänhet och ledde till att OEA:s (Organización de Estados Americanos), FN:s utvecklingsorgan UNDP:s och Carter Centers medlingsförsök intensifierades. I ett tidigare skede hade dessa organisationer hjälpt till att skapa ett förhandlings- och avtalsorgan, i vilket CTV:s generalsekreterare Manuel Cova ingick. Detta organ utgjorde ett forum för dialog mellan regeringen och oppositionen och lyckades, tack vare sponsorerna, den 28 maj nå ett avtal som gjorde slut på instabiliteten och fann en fredlig och grundlagsenlig lösning på krisen. Lösningen var att utlysa folkomröstning om att återkalla presidentens mandat. CTV deltog aktivt i insamlingen av namnteckningar som skedde mellan den 28 november och 1 december. En internationell facklig delegation konstaterade att processen genomfördes korrekt, men i slutet av året hade antalet insamlade namnteckningar fortfarande inte offentliggjorts.

Fackligt aktiva överfallna i staten Carabobo under strejken

Den 17 januari 2003 blev en grupp från bryggeriarbetarfacket i staten Carabobo, samtliga medlemmar av CTV, överfallna av medlemmar av Nationalgardet som gjorde en razzia på Panamco-företaget och hade order att ta hela lagret i beslag. Fem arbetare som råkade vara på fabriken för att hämta ut sin lön greps och misshandlades under i arresten med käppar och machetes. De protesterade mot att de godtyckligt gripits av Nationalgardet men trots protesterna hade Allmänna åklagarämbetet vid årets slut ännu inte tagit ställning till överfallen.

CTV-ordförande i exil

Två veckor efter generalstrejkens slut, den 19 februari 2003, beordrade Inrikesministeriet domaren Maikel José Moreno att utfärda en häktningsorder mot Carlos Ortega, CTV:s ordförande och en av strejkledarna, för politiska brott och påstått förräderi, civilt uppror och främjande av brottslighet, gäng och destruktivt uppförande. De rättsliga åtgärderna i kombination med dödshot som riktades mot honom, tvingade Carlos Ortega att söka politisk asyl i Costa Rica, vilket han också beviljades.

Kränkningar i oljeindustrin

Den 16 oktober vägrade Arbetsmarknadsministeriet registrera oljearbetarfacket Unión Nacional de Trabajadores Petroleros, Petroquímicos, de los Hidrocarburos y sus derivados (UNAPETROL) och hävdade att organisationen inte upprätthållit en klar åtskillnad mellan arbetare och tjänstemän (förtroendeanställda) på den största anläggningen i Petróleos de Venezuela S.A. (PDVSA). Regeringen lämnade ut namnen på UNAPETROS medlemmar och bröt därmed mot sekretesslagarna. Dessutom fattade ministeriet sitt beslut 15 månader efter det att ansökan om registrering lämnats in av UNAPETROL. Under tiden avstod ministeriet från att informera organisationen om vilka konkreta åtgärder den skulle vidta för att försäkra sig om registrering.

Som en följd av generalstrejken sparkade regeringen omkring 19 000 av oljebolagets anställda (omkring 90 procent av UNAPETROL:s medlemmar och ungefär 48 procent av alla anställda i landets oljeindustri) med argumentet att de frivilligt lämnat sina arbeten under mer än 60 dagar. Regeringen gav ytterligare motiveringar för att rättfärdiga avskedandena, som "bristande integritet eller omoraliskt uppförande på arbetsplatsen", "oförklarad frånvaro från arbetet i tre eller fler arbetsdagar", "aggressivt uppförande", "allvarlig skada på, eller bristande respekt för arbetsgivaren" och "allvarligt brott mot kraven i anställningskontraktet". Avskedandena följde emellertid inte föreskrivna procedurer enligt landets lagstiftning och inte heller de kollektivavtal som gällde de berörda arbetarna.

Arbetsgivaren informerade inte Arbetsmarknadsministeriet och begärde heller inte ministeriets tillstånd för att verkställa avskedandena, vilket krävs i lagen om massavskedanden som är tillämplig vid avskedanden av över tio procent av arbetskraften på företag med mer än 100 anställda. Artikel 34 i LOT säger att Arbetsmarknadsministeriet kan ogiltigförklara avskedandena i sådana fall, av sociala skäl. Enligt kollektivavtalet kan anställda avskedas bara på sakliga grunder, efter godkännande av rättsliga myndigheter och när alla försök till medling misslyckats.

Vissa avskedanden gjordes utan att några skäl angavs inom fem på varandra följande arbetsdagar, vilket måste ske enligt artikel 116 i LOT. Under de första tre månaderna blev några anställda sparkade för att ha lämnat sina arbeten, trots att de dessförinnan tagits med på listor som PDVSA upprättat över personer som förbjöds tillträda sina arbeten, och de fick inte ut sina löner trots att de inte fått meddelanden om avskedandena.

En del anställda sparkades också trots att LOT:s artikel 450 garanterar anställningstrygghet för medlemmar av en fackförening under bildande. Ett administrativt beslut den 6 januari fann att den anställningstrygghet som UNAPETROL:s medlemmar åtnjöt inte längre gällde eftersom organisationen redan hade bildats. I protest lämnade UNAPETROL i juni in en begäran om att beslutet skulle annulleras. Domstolsbeslutet i ärendet fann att de fackliga medlemmarna hade anställningstrygghet. Myndigheterna tolkade emellertid beslutet som att det inte innebar en order om att återinsätta arbetarna på deras poster. I slutet av året hade inte en enda av dem som avskedats av detta skäl fått gå tillbaka till arbetet.

Dessutom sparkades tusentals arbetare trots att de hade anställningstrygghet på grund av mammaledigt, semester eller sjukskrivning. Omkring 1 000 av dessa fick sedan tillbaka sina arbeten.

Alkaid Corona, som var gravid, sparkades den 2 februari utan föregående uppsägning, som en av 141 personer som blev lockoutade från Pequivens anläggning i staten Zulia. Trots att hon i maj 2003 ansökt hos arbetsinspektionen om att bli återinsatt i tjänst, hade hennes begäran om skydd inte beviljats. Som en förebyggande åtgärd begärde hon att få bli återinskriven i sjukvårdssystemet som hon avförts från på grund av

det osakliga avskedandet. I slutet av maj godkände en domare hennes begäran om beskydd, men avslög den 10 juni den förebyggande åtgärden. Dagen därpå, i den 34:e graviditetsveckan, fann en sjukvårdsklinik som socialförsäkringen vägrat henne tillträde till därför att hon blivit sparkad, att fostret var dött.

I många fall fick löntagarna inte den ersättning de hade rätt till enligt lag. Underlåtenheten att respektera kollektivavtal gick så långt som till att vräka arbetare från deras hem med hjälp av olaglig användning av Nationalgardet. I några fall avhystes anställda från sina hem trots att de påbörjat rättsprocesser för att få avskedandena ogiltigförklarade.

Den 24 september försökte Nationalgardet vräka flera familjer från bostadsområdet Los Semerucos i Punto Fijo (staten Falcón), och använde tårgas och hotelser mot andra boende i området för att de inte skulle stödja de vräkte. Liknande scener utspelade sig i bostadsområdena San Tomé och Anaco (staten Anzoátegui) och i andra bostadsområden i Falcón.

Andra kränkningar i oljeindustrin

Efter strejken begärde PDVSA att deras dotterbolag inte skulle anställa sparkade arbetare. Företaget begärde också att Cypriot Hanseatic Shipping Company inte skulle anställa några avskedade från PDVSA, i ett brev där man namngav 168 personer.

Även den 26 februari åsidosattes korrekta lagliga procedurer och en order utfärdades om gripanden av flera av UNAPETROL:s direktörer för påstått sabotage och skadegörelse på PDVSA-anläggningar under strejken.

Många av UNAPETROL:s anställda straffades av politiska skäl och hotades verbalt och skriftligt via företagets Intranet. Vissa blev omplacerade och/eller utsatta för spioneri. Vid slutet av året hade inga av klagomålen över sådana kränkningar avgjorts.

Mord under förstamajdemonstration

Numar Ricardo Herrera, medlem av byggnadsarbetareförbundet Federación de Trabajadores de la Construcción, sköts med två skott den 1 maj under den fredliga demonstrationen som CTV genomförde. Flera människor blev också sårade. I slutet av demonstrationen avlossade okända män skott mot demonstranterna. De venezolanska myndigheterna grep senare en man för mordet.

Fackligt aktiva fängslade för händelser den 11 april 2002

I juni blev flera fackligt aktiva, bland dem Saúl Lozano, ordförande för Federación de Trabajadores del Táchira (FETRATACHIRA) och Orlando Pantaleón, styrelsemedlem i CTV, olagligt häktade för påstådd medverkan i våldsamma demonstrationer den 12 april i San Cristóbal (staten Táchira), dagen efter statskuppen.

FEDEUNEP försvagat

I början av år 2003 började Arbetsmarknadsministeriet diskutera ett utkast till kollektivavtal för den offentliga sektorn med en liten avdelningen av statstjänstemannaförbundet Federación Unitaria Nacional de Empleados Públicos (FEDEUNEP). I april utfärdade en domstol i första instans ett dekret om att Arbetsministeriet skulle återgå till de korrekta rättsliga procedurerna och lägga ner förhandlingarna med denna lilla avdelning. Efter detta felaktiga tillvägagångssätt överlämnade FEDEUNEP ett avtalsförslag som utan vidare förkastades av ministeriet. Under tiden hade utbytaravdelningen uteslutits ur FEDEUNEP och började bilda Federación Nacional de Trabajadores del Sector Público (FENTRASEP) som stödjer regeringens politik. Även om det rör sig om en minoritetsorganisation återupptog ministeriet förhandlingarna med den och tecknade kollektivavtal med FENTRASEP. Regeringen begärde också att FEDEUNEP skulle lämna in handlingar enligt lag för att bli godkänd som organisation för offentliganställda. Därmed bortsåg regeringen från att majoriteten av FEDEUNEP:s medlemsorganisationer redan var erkända. Det bör understrykas att CNE i juli 2002 hade erkänt fackliga val i FEDEUNEP.

CTV erkänns inte för ILO-konferensen och inte heller för kollektiva förhandlingar

Förutom att vägra erkänna CTV:s styrelse beslutade regeringen sig för att inte erkänna CTV som den mest representativa löntagarorganisationen genom att utse en delegation från den regeringsvänliga UNETE som officiell löntagarrepresentant på ILO-konferensen. CTV överklagade hos ILO:s kommitté för godkännande av organisationers representativitet och kommittén ifrågasatte om UNETE hade fler medlemmar än CTV. Det är värt att komma ihåg att Högsta domstolens valkommitté i maj 2002 deklarerat att CTV var den mest representativa organisationen i landet. Trots det avstod ILO-kommittén från att underkänna löntagarrepresentanterna med argumentet att man inte ville hota den känsliga balans som uppnåtts efter undertecknandet i maj av överenskommelsen mellan oppositionen och regeringen.

Den venezolanska regeringen beslutade sig också för att inte inbjuda CTV att delta i den nationella trepartskommitté som skapats enligt artiklarna 167 och 168 och ansvarar för att fastställa minimilönen. Lagen föreskriver att den kommittén måste bestå av de mest representativa fackliga och arbetsgivarorganisationerna från berörda sektorer.

Demonstration förtryckt

Enligt mänskliga rättighetsföreningen Programa Venezolano de Educación-Acción en Derechos Humanos (PROVEA) förtrycktes tre demonstrationer som genomfördes av löntagare och fyra demonstrationer av arbetslösa mellan oktober 2002 och september 2003.

Den 25 februari demonstrerade några av de avskedade från PDVSA framför Arbetsmarknadsministeriets kontor i Zulia och krävde att få tillbaka sina jobb. De angreps av styrkor från statspolisen och två demonstranter fick skottskador medan tre andra greps.

Den 17 juli avled Juan Rafael Osorio av två skottsår han fått när han besköts av en Nationalgardist medan han och andra arbetslösa protesterade mot bristen på arbeten på industrianläggningen José (staten Anzoátegui). Den som avlossade skottet, en hög officer, greps senare.

